

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kyrkolag och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland stiftas en ny kyrkolag som ersätter den gällande kyrkolagen från 1993. Samtidigt föreslås det att det stiftas nya lagar om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk och om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond. Dessutom föreslås det att lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden ändras. Propositionen ersätter den tidigare propositionen med förslag till kyrkolag (RP 19/2019 rd) och en proposition som kompletterar den propositionen (RP 93/2019 rd).

Propositionen är en övergripande kodifiering av den lagstiftning som gäller kyrkan. I den föreslagna kyrkolagen föreskrivs det i enlighet med grundlagen om kyrkans organisation och förvaltning. Syftet med propositionen är en strukturellt sett mer konsekvent och ur användarens synvinkel tydligare kyrkolag där de ändringsbehov som följer av grundlagen, övrig lagstiftning och den kyrkliga förvaltningens egna utvecklingsbehov beaktas. Propositionen innehåller inga ändringar som gäller förhållandet mellan kyrkan och staten.

Förslaget till kyrkolag innehåller vissa ändringar i sak. Bestämmelserna om ändringar i församlingsindelningen ses över, och till lagen föreslås det bli fogat en ny bestämmelse om församlingsmedlemmarnas möjligheter att delta och påverka. I propositionen föreslås det att underställningsförfarandet slopas helt och hållet inom kyrkoförvaltningen. Målet är att göra kyrkans förvaltning lättare och de olika myndigheternas roller och gränserna för deras behörighet tydligare. Församlingarnas självständighet och handlingsfrihet betonas. Församlingarna ska i fortsättningen själva svara för de beslut som fattas på församlingsnivå.

I propositionen föreslås det att förfarandet vid bildande av en kyrklig samfällighet i fortsättningen ska jämföras med det administrativa förfarandet vid ändringar i församlingsindelningen. Enligt förslaget ska beslutsförfarandet vid kyrkliga myndigheter utvecklas så att bestämmelserna medger ett elektroniskt beslutsförfarande. Dessutom föreslås det att kyrkobokföringen ändras så att församlingarnas gemensamma centralregister i fortsättningen ska vara personuppgiftsansvariga för kyrkböckerna. Centralregistren ska sköta de myndighetsuppgifter i anslutning till kyrkliga befolkningsböcker som föreskrivs i andra lagar. När det gäller kyrkans gemensamma medlemsregister ska kyrkostyrelsen tydligare än tidigare vara gemensamt personuppgiftsansvarig enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning, vid sidan av centralregistren.

Kyrkomötet har antagit den nya kyrkoordningen, som avses träda i kraft samtidigt med den nu föreslagna kyrkolagen. I kyrkoordningen ska det finnas bestämmelser om kyrkans verksamhet samt sådana närmare bestämmelser om kyrkans beaktande, uppgift, organisation och förvaltning som hör till kyrkans interna lagstiftningsbehörighet.

I propositionen föreslås det en ny lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Till den lagen överförs i regel kyrkolagens nuvarande bestämmelser om grunderna för tjänsteinnehavares rättsliga ställning. En del av bestämmelserna gäller också kyrkans arbetstagare i arbetsavtalsförhållande. I kyrkolagen kvarstår de bestämmelser som ska utfärdas genom lag och som

är viktiga för de inbördes behörighetsförhållandena mellan kyrkans organ och för kyrkans interna autonomi. Dessutom föreslås det att lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden ändras så att domstolarnas anmälningsskyldighet också ska gälla domar där den misstänkte har varit en tjänsteinnehavare eller präst inom kyrkan.

Enligt propositionen ska de bestämmelser om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk som finns i den gällande kyrkolagen separeras från den lagen och en ny lag stiftas om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk. Kyrkans arbetsmarknadsverk finns i anslutning till kyrkostyrelsen och bevakar församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas, domkapitlens och kyrkostyrelsens intressen i arbetsmarknadsfrågor.

I propositionen föreslås dessutom att det stiftas en ny lag om kyrkans pensionsfond. I den nya lagen ska det enligt förslaget tas in bestämmelser om kyrkans pensionsfond som för närvarande finns i kyrkolagen, kyrkoordningen och lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd. Som ny reglering fogas till lagen bestämmelser om principerna för ägarstyrning, om skyldigheten att föra en förteckning över förtroendeuppdrag, om handlingsprinciper som gäller intressekonflikter och om transaktioner med personer som hör till ledningen eller till ledningens närmaste krets. Till lagen fogas också bestämmelser om insider i kyrkans pensionsfond och om det offentliga registret över insiders värdepappersinnehav och om driften av registret.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	7
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	8
2.1 Lagstiftning och praxis.....	8
2.2 Bedömning av nuläget.....	14
3 Målsättning	32
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	33
4.1 De viktigaste förslagen.....	33
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	37
5 Alternativa handlingsvägar	45
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	45
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	49
6 Remissvar	51
7 Specialmotivering	56
7.1 Kyrkolag.....	56
7.2 Lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan	150
7.3 Lag om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk.....	188
7.4 Lag om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden.....	190
7.5 Lag om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond	190
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	198
9 Ikraftträdande.....	198
10 Verkställighet och uppföljning	198
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	199
11.1 Kyrkolagen.....	199
11.2 Lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan	213
LAGFÖRSLAG	215
1. Kyrkolag.....	215
2. Lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan	270
3. Lag om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk.....	295
4. Lag om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden.....	298
5. Lag om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond	299
BILAGA	306
PARALLELLTEXT	306
4. Lag om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden.....	306

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Den särskilda offentlighetsrättsliga ställningen för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland går långt tillbaka i historien. Enligt 76 § i grundlagen finns bestämmelser om kyrkans organisation (tidigare kallad *författning* i kyrkolagen) och förvaltning i kyrkolagen, där det också föreskrivs om lagstiftningsordningen för kyrkolagen och rätten att ta initiativ som angår den. Enligt 2 kap. 2 § i kyrkolagen (1054/1993) har kyrkomötet ensamrätt att ta initiativ till stiftande, ändring eller upphävande av kyrkolagen. Innehållet i kyrkomötets förslag kan inte ändras under lagstiftningsprocessen. Bestämmelser om kyrkomötets ensamrätt att lägga fram förslag om stiftande, ändring, förklaring och upphävande av kyrkolag fanns redan i kyrkolagen av år 1869.

Vid stiftandet av den gällande kyrkolagen genomfördes en länge planerad uppdelning i en kyrkolag, som stiftas av riksdagen, och i en kyrkoordning (1055/1993) och en valordning för kyrkan (416/2014), vilka kyrkan själv utfärdar. I kyrkolagen och kyrkoordningen, som båda trädde i kraft den 1 januari 1994, har det gjorts många ändringar.

Behovet av en övergripande kodifiering av kyrkolagstiftningen sågs redan 2005 när kyrkostyrelsen tillsatte en kommission med uppgift att granska grunderna för kyrkolagstiftningen och området för kyrkolagen. Kommissionen föreslog i sitt betänkande 2006 att en ny kommission ska tillsättas för kodifieringen av kyrkolagstiftningen och lade fram grunder och riktlinjer för dess arbete.

Den av kyrkostyrelsen tillsatta kommissionen för kodifiering av kyrkolagstiftningen blev klar med sitt arbete 2009. Kyrkostyrelsen lade dock inte utifrån betänkandet fram något förslag för kyrkomötet om stiftande av en ny kyrkolag och utfärdande av en ny kyrkoordning. Detta berodde på att kyrkomötet hade förkastat två relativt omfattande separata reformförslag som delvis låg till grund för kommissionens kodifieringsförslag. Kodifieringskommissionens förslag och utlåtandena om dem användes dock i de mest brådskande delreformerna av kyrkolagstiftningen.

Kyrkostyrelsen tillsatte 2011 en arbetsgrupp för kodifiering av kyrkolagstiftningen i avsikt att fortsätta den övergripande kodifieringen utifrån tidigare betänkanden. Vid den fortsatta beredningen skulle arbetsgruppen beakta de synpunkter som förts fram i yttrandena samt den inverkan som kyrkomötets beslut har på kodifieringens innehåll. Avsikten var att från fall till fall avgöra hur de lagstiftningsprojekt som var under beredning skulle beaktas. Vid kodifieringen skulle särskild vikt fästas vid gränsdragningen mellan kyrkolagen och kyrkoordningen, dvs. i vilken omfattning kyrkans detaljerade, interna reglering skulle tas in i kyrkoordningen. Dessutom skulle uppmärksamhet ägnas åt bestämmelsernas struktur och språkliga utformning.

Arbetsgruppen hörde i början av sitt arbete experter på statsrätt och förvaltningsrätt för att utreda vilka frågor som ska regleras i kyrkolagen och vilka som kan regleras i kyrkoordningen eller andra författningar som kyrkan ensam beslutar om. Efter att ha hört experterna stannade arbetsgruppen för en framställning enligt vilken syftet är att i kyrkolagen enbart föreskriva om frågor som enligt grundlagen ska regleras genom lag.

Arbetsgruppen blev klar med sitt betänkande i augusti 2014. Till följd av pågående lagstiftningsprojekt slutfördes arbetet dock inte och sändes inte heller på remiss. Arbetet fortsatte vid kyrkostyrelsen som tjänsteuppdrag utifrån betänkandet, och remissförfarandet genomfördes un-

der våren och sommaren 2016, varefter framställningen ändrades utifrån de yttranden som kommit. Kyrkostyrelsen gjorde sin framställning om reformen av kyrkolagen och kyrkoordningen till kyrkomötet våren 2017. Ett år senare, i maj 2018, fattade kyrkomötet beslut om förslaget till kyrkolag, som lämnades till riksdagen för behandling i form av regeringens proposition 19/2019 rd. Till följd av att det i förslaget till kyrkolag upptäcktes sådana lagstiftningstekniska fel som ansågs påverka innehållet i förslaget behandlade kyrkomötet i november 2019 kyrkostyrelsens framställning om komplettering av förslaget till kyrkolag. Kompletteringen lämnades till riksdagen för behandling i form av regeringens proposition 93/2019 rd.

Riksdagens grundlagsutskott fäste i sitt utlåtande om förslaget till kyrkolag (GrUU 4/2020 rd) uppmärksamhet vid lagstiftningsordningen för kyrkolagen, regleringsförbehållets räckvidd och förslagets förhållande till bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet anförde att lagförslaget med beaktande av grundlagsutskottets konstitutionella anmärkningar inte kan behandlas i den föreslagna lagstiftningsordningen. Utifrån grundlagsutskottets utlåtande och hörandet av experter beslutade riksdagens förvaltningsutskott avbryta behandlingen av förslaget till kyrkolag den 1 april 2020. I en skrivelse till kyrkostyrelsen konstaterar förvaltningsutskottet att det är motiverat med en ny helhetsberedning av förslaget till kyrkolag så att det beaktar grundlagsutskottets anmärkningar om lagstiftningsordningen och, på det sätt som framgår av 76 § 2 mom. i grundlagen, utöver bestämmelserna om initiativrätt vid stiftande av kyrkolag och om lagstiftningsordningen för kyrkolagen endast innehåller sådana bestämmelser som enligt 76 § 1 mom. i grundlagen faller inom området för kyrkolagen. Den gällande kyrkolagen ändrades under den nya beredningen av förslaget till kyrkolag så att det blev möjligt att ordna möten för församlingens, den kyrkliga samfällighetens, stiftets och kyrkans centralförvaltnings organ som elektroniska sammanträden från och med den 15 mars 2021.

I den framställning som nu är under behandling är strävan att beakta de ändringsbehov som framkommit under riksdagens behandling av förslaget till kyrkolag. Totalt har omkring hundra paragrafer flyttats från kyrkolagen till de separata lagarna och kyrkoordningen. I det nya förslaget till kyrkolag ska enligt förslaget i huvudsak endast tas in bestämmelser om kyrkans organisation och förvaltning. Dessutom har den nya beredningen av förslaget till kyrkolag inkluderat den av kyrkomötet i november 2019 godkända framställningen om ändring av kyrkolagen så att underställningsförfarandet slopas genomgående i kyrkans förvaltning. I propositionen föreslås också en revidering av organiseringen av kyrkobokföringen och reglerna om skydd för personuppgifter i kyrkböckerna. Dessutom föreslås en bestämmelse om tillämpning av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). Remissförfarandet om beredningen av dessa förslag genomfördes i början av 2020. Reformen av organiseringen av kyrkobokföringen avses träda i kraft vid ingången av 2023.

Regleringen om kyrkans tjänsteinnehavare ska enligt förslaget i huvudsak strykas från kyrkolagen. Bestämmelserna om kyrkans tjänsteinnehavare ska enligt förslaget tas in i en ny lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Även kyrkans arbetsmarknadsverk ska enligt förslaget regleras separat. Kyrkolagens och den gällande kyrkoordningens (1055/1994) bestämmelser om kyrkans pensionsfond samt bestämmelserna i lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd (68/2016) ska enligt förslaget samlas i en ny lag om kyrkans pensionsfond.

Slopade bestämmelser om underställningsförfarande

I ett betänkande (2016 Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 47) av framtidskommittén, som tillsatts av kyrkomötet i maj 2015, konstaterades att det inom kyrkan finns ett tryck på att minska den omfattande regleringen. Dessutom bör den kyrkliga regleringen satsa på flexibilitet

i beslutsfattandet och självständighet i församlingarna. Man bör sträva efter att utveckla kyrkostyrelsens plenums verksamhet och sammansättning så att man drar ner på onödiga underställningsärenden för att lämna mer resurser för att behandla frågor av större vikt och för att delta i beredningsskedet. Kyrkomötet gav kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en framställning till kyrkomötet om gallring av bestämmelserna om underställning med hänsyn till processen för kodifiering av kyrkolagstiftningen. I det tidigare förslaget till kyrkolag slopades underställningsförfarandet bl.a. till de delar som gällde överlåtelse av fastigheter, långa arrendeavtal, begravningsplatsplaner och dispositionsplaner för begravningsplatser.

Lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) trädde i kraft den 1 januari 2020. Då lagen trädde i kraft upphävdes förvaltningsprocesslagen (586/1996). Lagen om rättegång i förvaltningsärenden tillämpas vid förvaltningsdomstolarna och den känner inte längre begreppet underställningsbesvär behandlad av förvaltningsmyndighet eller dessa processbestämmelser. Metoden för ändringssökande inom förvaltningens interna ändringssökande är, även i samband med underställning, rättelseyrkande som behandlas i enlighet med förvaltningslagen (434/2003). Besvärsförfaranden inom förvaltningen är sällsynta och man strävar efter att slopa dem. Inom t.ex. kommunens och statens förvaltning har man nästan helt avstått från underställningsförfarandet.

Totalreformen av kyrkolagen (RP 19/2019 rd) låg till grund för den framställning om att slopa underställningsförfarandet som kyrkostyrelsen gjorde till kyrkomötet våren 2019. Kyrkomötet beslutade i november 2019 föreslå ändringar för statsrådet i det förslag till kyrkolag som kyrkomötet godkände den 16 maj 2018.

Reform av organiseringen av kyrkobokföringen

Inom de tjänster som tillhandahålls från kyrkans medlemsregister håller man på att övergå till en riksomfattande service så att ämbetsbevis och släktutredningar kan tillhandahållas riksomfattande från början av 2022. Med denna ändring i beaktande fastslog kyrkostyrelsens plenum i november 2015 och kompletterande i november 2018 att kyrkobokföringens uppgifter och funktionerna i anslutning till folkbokföringen från början av 2022 koncentreras till de regionala centralregistren. Denna riktlinje förutsätter ändringar i bestämmelserna om kyrkobokföringen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan *dataskyddsförordningen*, har tillämpats sedan maj 2018. Den nationella dataskyddslagen (1050/2018), som kompletterar dataskyddsförordningen, trädde i kraft den 1 januari 2019. I och med de nya förordningarna har det framkommit behov av att även ändra kyrkolagens bestämmelser om skydd för personuppgifter. Även sammanslagningen av magistraterna och Befolkningsregistercentralen till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i början av 2020 och de ändringar som denna organisationsreform föranledde i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009) leder till ett behov av att ändra bestämmelserna om skydd för personuppgifter. Dessutom har riksdagens grundlagsutskott fäst uppmärksamhet vid kyrkolagens bestämmelser om skydd för personuppgifter och deras grundlagsenlighet (GrUU 4/2020 rd, s. 8—10).

Delvis tillämpning av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen

I början av 2020 trädde lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019), nedan *informationshanteringslagen*, i kraft. Myndigheterna inom Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland omfattas inte av lagens tillämpningsområde, utan i lagens 3 § 2 mom.

konstateras att det i kyrkolagen föreskrivs om informationshantering och användning av informationssystem inom Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Lagen ersätter bestämmelserna om god informationshanteringssed i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, som tillämpas inom kyrkans förvaltning. Det är närmast oundvikligt att utsträcka tillämpningen av informationshanteringslagen till att delvis omfatta evangelisk-lutherska kyrkans verksamhet, åtminstone till de delar kyrkan sköter offentliga förvaltningsuppdrag och i synnerhet förvaltningsuppgifter och informationstjänster i anslutning till innehållet i befolkningsdatasystemet. Därför föreslås det att bestämmelser om delvis tillämpning av informationshanteringslagen tas in i kyrkolagen.

Behandling vid kyrkomötet

Kyrkostyrelsen gav den 20 oktober 2020 en framställning till kyrkomötet med förslag till ny kyrkolag, lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, lag om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk och lag om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden samt lag om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond (kyrkostyrelsens framställning 10/2020 till kyrkomötet). En separat framställning bereddes om kyrkoordningen (kyrkostyrelsens framställning 11/2021 till kyrkomötet). Kyrkomötet beslutade den 11 november 2021 att till statsrådet överlämna ett förslag till kyrkolag samt förslag till separata lagar. Samtidigt beslutade kyrkomötet föreslå att statsrådet, när det överlämnar propositionen med förslagen till riksdagen, ska återta propositionen RP 19/2019 med förslag till kyrkolag och propositionen RP 93/2019 med förslag till komplettering av regeringens proposition till riksdagen med förslag till kyrkolag (RP 19/2019) som genomgick riksdagsbehandling. När kyrkomötet godkände förslaget till kyrkolag och förslagen till de separata lagarna godkände det samtidigt den nya kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen gjorde den 19 april 2022 en framställning till kyrkomötet om komplettering av förslaget till kyrkolag efter att justitiekanslern i statsrådet hade förhandsgranskat propositionen och justitieministeriets enhet för utveckling av lagstiftningen och laggranskning hade lämnat ett utlåtande till undervisnings- och kulturministeriet om rättelse av lagstiftningstekniska fel i förslaget. Kyrkomötet beslutade den 6 maj 2022 att komplettera förslaget till kyrkolag i fråga om skyddet för personuppgifter och att korrigera språkbestämmelsen för församlingar som är verkamma i landskapet Åland.

Denna regeringsproposition överensstämmer med kyrkomötets framställning.

1.2 Beredning

Förslaget till kyrkolag och de kyrkliga lagar som föreslås har beretts vid kyrkostyrelsen som kommitté- och arbetsgruppsarbete och som tjänsteuppdrag. Utkastet till proposition har varit på omfattande remiss hos kyrkans olika aktörer och vissa statliga myndigheter 2017. Den nya beredningen av lagförslagen har skötts som tjänsteuppdrag. Under omarbetningen av framställningen hördes experter från justitieministeriet och dataombudsmannens byrå samt en expert på förvaltningsrätt.

Det till framställningen knutna beslutet av kyrkomötet att slopa bestämmelserna om underställning bereddes som arbetsgruppsarbete och tjänsteuppdrag. Utkastet till proposition har varit på omfattande remiss hos kyrkans olika aktörer och vissa statliga myndigheter och Ålands landskapsregering hösten 2018. Arbetsgruppen ordnade också diskussionsmöten om ämnet.

Reformen av kyrkobokföringen och tillämpningen av informationshanteringslagen bereddes som tjänsteuppdrag. I beredningens första skede hördes både kyrkans it-områden och stiftens

domkapitel om församlingarnas beredskap att börja tillämpa informationshanteringslagen. Utlåtanden om propositionsutkastet inhämtades av vissa församlingar och kyrkliga samfälligheter, en del av domkapitlen samt finansministeriet och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata våren 2020. I samband med beredningen hördes representanter för både finansministeriet och justitieministeriet.

Kyrkomötets lagutskott har vid beredningen av ärendet haft tillgång till utlåtandena från kyrkomötets konstitutionsutskott, biskopsmötet och kyrkans laggranskningsnämnd. Kyrkomötets lagutskott hörde under sitt arbete flera experter på kyrkorätt, förvaltningsrätt, informationsrätt och författningsrätt samt arbetsmarknadens parter.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Allmänt om religionssamfundens ställning

Religions- och samvetsfriheten är som en av de grundläggande fri- och rättigheterna i Finland tryggad i 11 § i grundlagen. Närmare bestämmelser om utövande av religionsfriheten finns i religionsfrihetslagen (453/2003). Religionssamfund enligt religionsfrihetslagen är evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och registrerade religionssamfund. Evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan har en speciell offentligrättslig ställning. De kyrkorna och deras församlingar är offentliga samfund vars ställning och författning bygger på särskild lagstiftning om dem. Registrerade religionssamfund är däremot privaträttsliga samfund, och bestämmelser om registreringen av dem finns i religionsfrihetslagen. I slutet av 2020 hade kyrkan ca 3,7 miljoner medlemmar, dvs. 67,7 procent av finländarna hörde till evangelisk-lutherska kyrkan.

2.1.2 Kyrkans ställning och förhållande till staten

Bestämmelser om evangelisk-lutherska kyrkans organisation finns i kyrkolagen (kallad författning och förvaltning), som omfattas av en särskild lagstiftningsordning som bygger på 76 § i grundlagen. Enligt 2 kap. 2 § i kyrkolagen har kyrkomötet ensamrätt att föreslå stiftande, ändring och upphävande av kyrkolag. Statens lagstiftningsorgan kan inte göra ändringar i förslaget om det inte är fråga om att rätta lagstiftningstekniska fel som inte påverkar innehållet. Också rättelser kan göras endast efter det att kyrkostyrelsen har gett ett yttrande i ärendet eller tagit initiativ till detta.

Genom att betala kyrkoskatt bidrar kyrkans medlemmar till att täcka de utgifter som behövs för kyrkans och församlingarnas verksamhet. Skyldigheten att betala skatt grundar sig på lagen om skyldighet för medlemmar i evangelisk-lutherska församlingar att betala skatt till församlingen (1013/2012).

Förhållandet mellan kyrkan och staten har gradvis utvecklats mot en större självständighet för kyrkan. När den gällande kyrkolagen stiftades blev en del av de normer som gäller kyrkan överförda till kyrkoordningen och valordningen för kyrkan, vilka utfärdas av kyrkomötet. Samtidigt ströks ur kyrkolagen skrivningen att högsta styrelsen över kyrkan tillkommer rikets regering. Finansieringen av domkapitelsväsendet överfördes vid ingången av 1997 till kyrkan själv, och domkapitlets tjänster och tjänsteinnehavare, inklusive biskoparna, blev även formellt kyrkans tjänster och tjänsteinnehavare. I samband med detta överfördes även tjänsterna som dövspräst och innehavarna av dessa tjänster till kyrkan. Efter detta har statsbudgeten inte längre innehållit anslag för evangelisk-lutherska kyrkan, utan finansieringen av kyrkans centralförvaltning, stift

och församlingar grundar sig på församlingarnas beskattningsrätt och församlingarnas avgifter till kyrkans centralfond.

Republikens presidents rätt att utnämna biskopar upphörde den 1 mars 2000 då grundlagen trädde i kraft. Biskoparna har sedan dess utsetts genom val.

Vid ingången av 2004 överfördes fastställandet av beslut om anläggande av begravningsplats från undervisningsministeriet till kyrkostyrelsen. Samtidigt slopades skyldigheten att underställa kyrkomötesbeslut om ändring av stiftsindelningen statsrådet för fastställelse, och rättskipningsuppgifterna överfördes från kyrkans myndigheter till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Den sista bestämmelsen om underställning av ett beslut hos en statlig myndighet ströks ur kyrkolagen när undervisnings- och kulturministeriets uppgift som underställningsmyndighet i fråga om kyrkliga byggnader upphörde vid utgången av 2013.

En viktig förbindelse mellan kyrkan och staten är att ett ombud som statsrådet utser samt fältbiskopen deltar i kyrkomötet. Det ombud som statsrådet utser ska vara medlem i kyrkan. Fältbiskopen är en statlig militärpräst med generals grad. Sedan 1996 har högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen inte utsett medlemmar till kyrkomötet. Initiativet till denna ändring i kyrkolagen togs av de högsta domstolarna.

Vid ingången av 2016 började kyrkan få statlig finansiering med stöd av lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter (430/2015). De uppgifter som avses i den lagen är församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas lagstadgade uppgifter i anslutning till begravningsväsendet (i begravningslagen och den föreslagna lagen kallat begravningsverksamhet), folkbokföringen och bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt lösöre. Finansieringen ersätter den andel av samfundsskatten som tidigare betalades till kyrkan.

De viktigaste frågorna med tanke på förhållandet mellan kyrkan och staten är den särskilda lagstiftningsordningen för kyrkolagen samt statsmaktens rätt att föreskriva om kyrkoskatten, kyrkans pensionslagstiftning, kyrkans tjänste- och arbetskollektivavtalslagstiftning, församlingarnas uppgifter i anslutning till begravningsväsendet och folkbokföringen samt den i skollagstiftningen reglerade religionsundervisningen i enlighet med elevens egen tro. Staten bekostar fortfarande själavården inom försvarsmakten och i fängelserna.

2.1.3 Kyrkolagen, kyrkoordningen och valordningen för kyrkan

I det första kapitlet i den gällande kyrkolagen finns bestämmelser om kyrkans bekännelse, uppgift och medlemskap. Kyrkans uppgift är att i enlighet med sin bekännelse förkunna Guds ord och förvalta sakramenten samt att också i övrigt verka för att sprida det kristna budskapet och förverkliga kärleken till nästan. Medlemskap i kyrkan baserar sig på dopet. Bestämmelser om inträde i och utträde ur kyrkan finns i religionsfrihetslagen och kyrkolagen.

I 2 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om lagstiftningsordningen för kyrkolagen samt om kyrkomötets rätt att utfärda kyrkoordningen och valordningen för kyrkan. Bestämmelserna om kyrkans administrativa och språkliga indelning finns i 3 kap. i kyrkolagen.

Kyrkans medlemmar hör till församlingar, vilka var och en har ett bestämt område. Församlingsindelningen motsvarar kommunindelningen så att varje kommun i sin helhet finns inom området för samma församling eller samma kyrkliga samfällighet. För den kyrkliga förvaltningen är landet indelat i stift, som församlingarna hör till. För närvarande finns det nio stift.

Kyrkomötet beslutar om bildande och indragning av stift. Stiftet är indelade i prosterier, som domkapitlet i stiftet fattar beslut om.

Församlingarna är finskspråkiga eller svenskspråkiga eller tvåspråkiga, om inte något annat bestäms om församlingens språk eller andra förutsättningar för medlemskap. De svenskspråkiga församlingarna hör till Borgå stift. Inom den kyrkliga förvaltningen iaktas i tillämpliga delar språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003).

Bestämmelser om församlingens verksamhet finns i 4 kap. i kyrkolagen. Församlingen ska fullgöra kyrkans uppgift. Församlingen sköter förrättande av gudstjänster och dop, utdelning av nattvarden samt andra kyrkliga förrättningar, kristen fostran och undervisning, själavård, diakoni och missionsarbete samt övriga uppgifter som avser förkunnelse och tjänst med det kristna budskapet som grund. Kapitlet innehåller också bestämmelser om kyrkliga högtidsdagar och om det språk som ska användas i församlingens verksamhet.

För förkunnande av evangeliet och förvaltande av sakramenten har kyrkan ett prästämbete. Bestämmelser om prästämbetet och bikthemligheten finns i 5 kap. i kyrkolagen. Kyrkolagens 6 kap., som gäller personalen, har reviderats i sin helhet. Lagändringen trädde i kraft den 1 juni 2013.

Kyrkolagens 7—11 kap. gäller församlingars och kyrkliga samfälligheters förvaltning. Församlingarna har en central ställning inom kyrkans förvaltningsstruktur. Den är grundenheten för kyrkans andliga verksamhet. Församlingens högsta beslutande organ, dvs. kyrkofullmäktige, väljs för fyra år i sänder genom församlingsval. Kyrkofullmäktige utser kyrkorådet, som bereder ärendena för kyrkofullmäktige och verkställer dess beslut samt generellt leder församlingens verksamhet, förvaltning och ekonomi. Kyrkofullmäktige kan överföra sin behörighet till kyrkorådet och dess sektioner, och kyrkorådets behörighet kan överföras till direktorer som lyder under kyrkorådet och till församlingens tjänsteinnehavare.

Församlingarna kan sköta sina uppgifter som en kyrklig samfällighet. En kyrklig samfällighet är den obligatoriska förvaltningsstrukturen när det finns flera församlingar inom samma kommuns område. För den kyrkliga samfälligheten ska det antas en grundstadga där det anges vilka uppgifter som ska skötas av den kyrkliga samfälligheten och där det även finns övriga bestämmelser som behövs för att visa den kyrkliga samfällighetens och dess församlingars behörighet.

Den kyrkliga samfälligheten ska sköta de ärenden som gäller den kyrkliga beskattningen av de församlingar som hör till samfälligheten, fördelningen av kyrkoskatten och övriga gemensamma inkomster mellan församlingarna och avgifterna till kyrkans centralfond samt budgeten, finansförvaltningen, bokföringen, bokslutet och revisionen. Dessutom ska den kyrkliga samfälligheten sköta vissa av församlingarnas personalärenden.

Den kyrkliga samfällighetens högsta beslutande organ är gemensamma kyrkofullmäktige som väljs genom församlingsval för fyra år i sänder. Gemensamma kyrkorådet är ett beredande och verkställande organ som även leder den kyrkliga samfällighetens förvaltning och ekonomi.

Domkapitlet utser en av kyrkoherdarna i de församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten till ordförande för gemensamma kyrkorådet. Gemensamma kyrkorådets övriga medlemmar är förtroendevalda som utses av gemensamma kyrkofullmäktige.

Varje församling som hör till den kyrkliga samfälligheten har ett församlingsråd, vars ordförande är kyrkoherden i församlingen. Övriga medlemmar väljs genom församlingsval för fyra år i sänder.

Enligt 12 kap. i kyrkolagen kan församlingar ingå avtal om att gemensamt sköta uppgifter som hör till dem. En församling kan med stöd av avtal sköta uppgifter även för någon annan församlings räkning. En församling eller kyrklig samfällighet kan med stöd av avtal även sköta uppgifter som hör till en kommun.

I 13 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om ändringar i församlingsindelningen. Initiativ till ändringar i församlingsindelningen kan tas av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i en församling och av domkapitlet eller biskopen. Beslut om ändring av en församlings område, delning av en församling på geografisk eller språklig grund och upplösning av en församling eller bildande av en ny församling fattas av kyrkostyrelsen. Kapitlet innehåller bestämmelser bl.a. om tjänsteinnehavarnas ställning och om delningen av församlingarnas egendom och delningsgrunderna i samband med en ändring av församlingsindelningen.

I 14 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om församlingens fastigheter och byggnadsskydd. Kyrkliga byggnader är kyrkor och klockstaplar, jordfästningskapell (i den föreslagna lagen kallade begravningskapell) och gravkapell samt med dem jämförbara byggnader på en begravningsplats. Det som föreskrivs om kyrkliga byggnader ska även tillämpas på kyrkotomter, på inhägnader och portar som hör till en kyrkotomt eller begravningsplats och på hjältegravar.

Kyrkliga byggnader som är uppförda före 1917 är skyddade direkt med stöd av lag. Kyrkostyrelsen kan besluta att en kyrklig byggnad som är nyare än så ska förklaras skyddad. En församlings beslut som gäller en väsentlig ändring av en kyrklig byggnad ska underställas kyrkostyrelsen för fastställelse. Dessutom finns det en bestämmelse om skyldigheten att begära ett expertutlåtande i fråga om väsentliga ändringar av en byggnad som är skyddad eller som togs i bruk för minst 50 år sedan. Även beslut som gäller överlåtelse av församlingens fasta egendom ska underställas kyrkostyrelsen för fastställelse.

I 15 kap. i kyrkolagen finns det bestämmelser om församlingens och den kyrkliga samfällighetens ekonomi. Evangelisk-lutherska kyrkans församlingar är, precis som den ortodoxa kyrkans församlingar, skattetagare. Församlingarnas inkomster utgörs till största delen av medel som tas ut av medlemmarna i form av kyrkoskatt. Fram till utgången av 2015 fick församlingarna också en del av intäkterna av samfundsskatten. Församlingens och den kyrkliga samfällighetens tillgångar får användas endast för skötseln av deras respektive uppgifter. Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna ska med sina avgifter till kyrkans centralfond delta i finansieringen av centralfonden.

I 16 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om kyrkböckerna och församlingens arkiv. Kapitlet innehåller bestämmelser om kyrkans medlemsregister, i fråga om vilket församlingarna och centralregistren är personuppgiftsansvariga. Ansvar för medlemsregistret fördelar sig på församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen, som bl.a. svarar för medlemsregistrets allmänna funktion.

I begravningslagen (457/2003) åläggs evangelisk-lutherska kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter att hålla allmänna begravningsplatser. En begravningsplats kan vara gemensam för flera församlingar. Att hålla begravningsplatser och sköta gravsättningen av de avlidna har ur hälsoskyddssynpunkt ansetts vara en nödvändig samhällelig uppgift. I 17 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om begravningsväsendet, underställning av beslut om anläggande av begravningsplats till kyrkostyrelsen, gravrätt, innehavare av en gravrätt, gravsättningsordning, gravskötsel, lösande av meningsskiljaktigheter som gäller en grav, reglementet för begravningsväsendet samt gravgårdsplanen (i den föreslagna lagen kallad begravningsplatsplan) och dispositionsplanen för en begravningsplats.

I 17 a—19 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om stiftets förvaltning, som sköts av biskopen, stiftsfullmäktige, domkapitlet, direktionen och tjänsteinnehavarna vid domkapitlet. Stiftet är inte självständiga juridiska personer, men de har rättshandlingsförmåga och sköter själva sin verksamhet och ekonomi. Stiftet anvisas finansiering i budgeten för kyrkans centralfond.

Stiftsfullmäktige har bl.a. till uppgift att stödja och främja fullgörandet av kyrkans uppgift i stiftet och i dess församlingar och att godkänna stiftets budget och bokslut. Medlemmarna i stiftsfullmäktige, 14 lekmän och 7 präster, utses genom val för fyra år i sänder. Röstberättigade vid valet av lekmannamedlemmar är lekmannamedlemmarna i församlingarnas kyrkofullmäktige eller församlingsråd och i gemensamma kyrkofullmäktige samt vid valet av prästmedlemmar de präster som hör till stiftet.

Biskopen leder förvaltningen och verksamheten i sitt stift samt övervakar församlingarna och prästerna. Ärkebiskopen ska dessutom sköta uppgifter som anges i kyrkolagen och kyrkoordningen. Ärkebiskopen är ordförande för kyrkomötet, biskopsmötet och kyrkostyrelsen. Biskopen utses genom val där de röstberättigade är stiftets präster och lektorer samt de lekmannaelektorer som utsetts av församlingarna. Dessa är lika många som de röstberättigade prästerna och lektorerna.

Domkapitlet är en allmän förvaltningsmyndighet som sköter förvaltningen och verksamheten i stiftet. Domkapitlet företräder kyrkan i ärenden som gäller stiftet och för dess talan vid domstolar och hos andra myndigheter samt ingår avtal och företar rättshandlingar på stiftets vägnar. Domkapitlets ordförande är biskopen och vice ordförande domprosten, dvs. kyrkoherden i domkyrkoförsamlingen. Övriga medlemmar i domkapitlet är två prästassessorer som väljs för viss tid, en lekmannamedlem som utses av stiftsfullmäktige samt domkapitlets lagfarne assessor och stiftsdekanen.

Bestämmelser om kyrkans gemensamma förvaltning finns i 20—22 kap. i kyrkolagen. Med kyrkans gemensamma förvaltning avses kyrkans centralförvaltning som utgörs av kyrkomötet, biskopsmötet och kyrkostyrelsen. Till centralförvaltningen hör även kyrkans centralfond, kyrkans pensionsfond och kyrkans arbetsmarknadsverk, vilka finns i anslutning till kyrkostyrelsen. Behörighetsförhållandena mellan organen inom kyrkans centralförvaltning och deras uppgifter reviderades genom en lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2016.

Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutande organ. Kyrkomötet behandlar ärenden som gäller kyrkans lära och arbete samt kyrkans lagstiftning, förvaltning och ekonomi. Kyrkans ombud vid kyrkomötet är biskoparna i stiftet, fältbiskopen, 96 genom val utsedda ombud av vilka 32 är präster och 64 lekmän, samernas ombud som väljs av sametinget och ett ombud som statsrådet utser. De 96 valda ombuden vid kyrkomötet väljs stiftsvis för fyra år, och röstberättigade vid valet är lekmannamedlemmarna i församlingarnas kyrkofullmäktige eller församlingsråd och gemensamma kyrkofullmäktige samt de präster som hör till respektive stift.

Biskopsmötet behandlar ärenden som gäller kyrkans tro, undervisning och arbete samt skötseln av stiftet. Dessutom behandlar biskopsmötet ärenden som gäller kyrkans enhet, ekumeniska relationer, kyrkans missionsuppgift och kyrkans relation till andra religioner samt beslutar hur kyrkan ska företrädas i dessa ärenden. Medlemmar i biskopsmötet är biskoparna i stiftet.

Kyrkostyrelsen är allmän förvaltningsmyndighet inom kyrkans centralförvaltning. Den sköter beredningen och verkställigheten av kyrkomötets ärenden och sköter kyrkans gemensamma förvaltning, ekonomi och verksamhet samt de uppgifter som inte hör till någon annan myndighet inom kyrkans centralförvaltning. Kyrkostyrelsen utgör styrelse för kyrkans centralfond och kyrkans pensionsfond.

Medlemmar i kyrkostyrelsen är ärkebiskopen som är ordförande, två biskopar som biskopsmötet utser för fyra år i sänder, två präster som kyrkomötet utser för sin mandatperiod samt de lekmanamedlemmar som kyrkomötet utser för sin mandatperiod och av vilka en utses från varje stift.

Kyrkans centralfond är kyrkans gemensamma fond, vars tillgångar används för att understödja församlingar och kyrkliga samfälligheter med svag ekonomisk ställning samt för att utveckla församlingssamarbetet och församlingsstrukturen, för att finansiera församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas kostnader för uppgifter som gäller begravningsväsendet, folkbokföringen och underhållet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och inventarier, för stiftens och centralförvaltningens utgifter, för kyrkans gemensamma syften samt för betalning av kyrkans övriga utgifter enligt lag och förbindelser.

Kyrkans pensionsfond är pensionsanstalt för kyrkan och sköter dess uppgifter i enlighet med lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd. Tillgångarna i kyrkans pensionsfond används för betalning av pensioner och familjepensioner.

Kyrkans arbetsmarknadsverk bevakar församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas, domkapitlens och kyrkostyrelsens intressen i arbetsmarknadsfrågor. Arbetsmarknadsverket förhandlar och avtalar om anställningsvillkoren genom tjänste- och arbetskollektivavtal samt om samarbete inom arbetarskyddet enligt det som föreskrivs särskilt.

I 23 kap. i kyrkolagen föreskrivs det om förtroendevalda och kyrkliga val. Detta kapitel har i sin helhet reviderats genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014.

I 24 kap. i kyrkolagen finns bestämmelser om underställning av beslut och om ändringssökande. Ändring i beslut av en kyrklig myndighet söks genom kyrkobesvär hos den regionala förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär får anföras av en part samt i fråga om ett beslut av en församling också av en församlingsmedlem på den grund att beslutet har tillkommit i oriktig ordning, den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller beslutet annars strider mot lag. Anförandet av besvär måste föregås av ett obligatoriskt omprövningsförfarande.

Utöver kyrkolagens bestämmelser om behandlingen av kyrkobesvär tillämpas inom kyrkan lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som upphävde den tidigare tillämpade förvaltningsprocesslagen.

I de kompletterande bestämmelserna i 25 kap. i kyrkolagen finns bestämmelser om tillämpning inom kyrkan av förvaltningslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019), lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om beräkning av laga tid (150/1930), om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen.

Närmare bestämmelser om kyrkans förvaltning finns i kyrkoordningen, som godkänns av kyrkomötet och i vilken det även föreskrivs om kyrkans verksamhet. Närmare bestämmelser om val finns i valordningen för kyrkan, som godkänns av kyrkomötet.

Förslag till kyrkolag och kyrkoordningen måste få tre fjärdedelar av de avgivna rösterna vid kyrkomötet för att godkännas. Samma kvalificerade majoritet krävs om ärendet gäller kyrkliga böcker eller principiella ställningstaganden som rör kyrkans tro och lära eller som grundar sig

på dem samt vidtagande av åtgärder med anledning av dessa. Däremot godkänner kyrkomötet valordningen för kyrkan med enkel majoritet.

Lagen om ändring av kyrkolagen (200/2021), som gjorde det möjligt att ordna möten för församlingens, den kyrkliga samfällighetens, stiftets och kyrkans centralförvaltnings organ som elektroniska sammanträden, trädde i kraft den 15 mars 2021.

2.1.4 Övrig kyrklig lagstiftning

Kyrkomötets ensamrätt att föreslå kyrkolag gäller endast kyrkolagen och inte andra lagar som tillämpas endast inom kyrkan. Sådana lagar är lagen om skyldighet för medlemmar i evangelisk-lutherska församlingar att betala skatt till församlingen, lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974) och lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans arbetskollektivavtal (829/2005).

Bestämmelser om kyrkoskatt finns i 15 kap. 2 § i kyrkolagen och särskilt om grunderna för den i lagen om skyldighet för medlemmar i evangelisk-lutherska församlingar att betala skatt till församlingen. Skyldiga att betala kyrkoskatt är enligt lagen den som är medlem av en församling vid utgången av det år som föregår skatteåret och dödsboet efter den som avlidit som medlem av en församling. Kyrkoskatt ska betalas utifrån de beskattningsbara inkomsterna vid kommunalbeskattningen.

I lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal föreskrivs det om kollektivavtalsverksamheten mellan tjänsteinnehavarna i församlingarna och kyrkans tjänst samt arbetsgivaren. På motsvarande sätt regleras kollektivavtalsverksamheten mellan de anställda i arbetsavtalsförhållande och arbetsgivaren i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans arbetskollektivavtal.

I pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) föreskrivs det om den rätt till pension som arbetstagare hos Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel och kyrkostyrelsen har samt om den rätt till familjepension som arbetstagarnas förmanstagare har.

2.2 Bedömning av nuläget

2.2.1 Området för kyrkolagen och förhållande till kyrkoordningen

Det har gått över 25 år sedan den gällande kyrkolagen stiftades och den gällande kyrkoordningen utfärdades. Under denna tid har ändringar gjorts i de flesta av kyrkolagens och kyrkoordningens paragrafer. Många kapitel har reviderats helt och hållet. Exempelvis kyrkolagen har ändrats mer än 50 gånger. Till följd av de otaliga ändringarna utgör kyrkolagen och kyrkoordningen en helhet som är såväl svår att gestalta som inkonsekvent. Dessutom är språket i bestämmelserna oenhetligt och ställvis ålderdomligt. Det är inte möjligt att med partiella revideringar ändra på en författnings struktur och skrivsätt. En del av revideringarna har orsakats av att en ny grundlag trätt i kraft och av strävan att omforma kyrkolagstiftningen så att den motsvarar grundlagens krav på författningsnivå. Detta har lett till att antalet bestämmelser i kyrkolagen har ökat ytterligare.

Kyrkolagstiftningen bör beakta förändringarna i samhället. Kyrkolagen och dess lagstiftningsordning härrör från en tid när det rådde ett nära förhållande mellan stat och kyrka och kommunförvaltningen ännu höll på att lösgöra sig från den kyrkliga förvaltningen. Finlands regent var den ortodoxa kejsaren och storfursten, och det var därför viktigt att i lag föreskriva om den

evangelisk-lutherska kyrkans bekännelse. Under de över hundra år som gått har kyrkans kopplingar till staten luckrats upp och kyrkans offentlighetsrättsliga ställning krympt. Avsikten med grundlagens 76 §, som gäller kyrkolagen, är alltså att skydda kyrkans autonomi. Kyrkans autonomi befästs dessutom av grundlagens 11 §, som gäller religions- och samvetsfrihet, samt av religionsfrihetslagen vars syfte är att trygga utövandet av den religionsfrihet som föreskrivs i grundlagen. Religionsfrihetens betydelse som grundläggande rättighet har ökat.

Enligt 76 § 1 mom. i grundlagen finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans organisation och förvaltning i kyrkolagen. Enligt 76 § 2 mom. finns dessutom bestämmelser om lagstiftningsordningen för kyrkolagen och rätten att ta initiativ i kyrkolagen. Därmed är 76 § i grundlagen en grundläggande bestämmelse om innehållet i kyrkolagen och paragrafens egentliga syfte är att reglera förhållandet mellan allmän lag och kyrkolag. Enligt riksdagens grundlagsutskott är det nödvändigt med en snäv tolkning av området för kyrkolagen ("kyrkans organisation och förvaltning") (GrUU 4/2020 rd, s. 5). Därmed anger paragrafen ramen för vad som får regleras i kyrkolagen.

Bakom kyrkans egen normgivningsmakt ligger förutom 76 § i grundlagen också 80 § 2 mom. i grundlagen om myndigheters behörighet att utfärda rättsnormer samt 11 § i grundlagen om religionsfrihet (GrUU 20/1993 rd, GrUU 57/2001 rd, GrUU 4/2020 rd). Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis ansett att den evangelisk-lutherska kyrkans interna autonomi åtnjuter grundlagens skydd även utifrån bestämmelserna om religionsfrihet som en grundläggande fri- och rättighet. Situationen är densamma också enligt praxis för tolkning av internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna, enligt vilken religionsfriheten omfattar rätten för religiösa grupper att bestämma över sina egna angelägenheter (GrUU 57/2001 rd). Man kan anse att förhållandet mellan kyrkolagen och kyrkoordningen grundar sig på den i grundlagens 11 § garanterade religionsfriheten (GrUU 4/2020, s. 5).

Grundlagen förutsätter också oberoende av alla autonomisaspekter att grunderna för individens fri- och rättigheter och skyldigheter och frågor som i övrigt hör till lagens område ska regleras genom lag. Detta krav måste – kanske med en viss flexibilitet som med stöd av tolkningspraxis härletts från kraven på skydd av de grundläggande fri- och rättigheterna – gälla också regleringen av verksamheten i ett religionssamfund. I fråga om individens fri- och rättigheter och skyldigheter räcker det dock att grunderna anges i lagen och den konkreta verkställigheten i kyrkoordningen.

Under de senaste årtiondena har området för kyrkolagen undersökts i flera olika sammanhang. Det behandlades bl.a. i det betänkande som lämnades den 2 juni 1977 av kyrka och stat-kommittén som tillsattes av statsrådet den 13 april 1972 (kyrka och stat-kommitténs kommittébetänkande 1977:21). I betänkandet ansågs åtminstone de bestämmelser som gäller grunderna för kyrkans organisation och förvaltning, relationerna mellan kyrkan och staten och kyrkans ställning i samhället höra till kyrkolagens område. Som sådana bestämmelser som hänför sig till kyrkans interna lagstiftning definierade kommittén de bestämmelser som gäller trosbekännelsen, lärofrågor och kyrkans andliga verksamhet (bekännelsen, kyrkans heliga förrättningar etc.) samt de verkställighets- och förvaltningsbestämmelser som har karaktären av en förordning (tjänster, valbestämmelser etc.).

Frågan om kyrkans organisation och området för kyrkolagen behandlades också i ett betänkande från den 14 juni 1973 av Kommittén för granskning av kyrkans författning, som tillsattes av kyrkomötet den 28 november 1968 (Kommittén för granskning av kyrkans författnings betänkande nr 1), där treenighetsläran, kristologin, läran om rättfärdiggörelse och eskatologin anges som grunderna för kyrkans organisation. Det arbete som Kommittén för granskning av kyrkans författning gjort fortsatte sedan i Kyrkoordningskommittén som tillsattes av kyrkomötet den 30

december 1974 och som lämnade sitt betänkande den 10 oktober 1979. Enligt betänkandet har definitionerna ”organisation” och ”förvaltning” inget klart och entydigt innehåll i ett juridiskt språkbruk. De får sitt exakta sakinnehåll först när de tillämpas i samband med en viss specifik verksamhet och organiseringen av denna. Detta innebär att begreppen organisation och förvaltning, som avgränsar området för kyrkolagen, måste klarläggas och bedömas utifrån kyrkans bekännelse, uppgifter och verksamhet. Kyrkans organisation avser den yttre form inom vilken kyrkans verksamhet bedrivs. Bestämmelserna om organisationen anger vilka organ som fattar beslut och agerar på kyrkans vägnar på dess olika verksamhetsnivåer, vilka uppgifter som ankommer på de olika organen, vilken deras behörighet och sammansättning är och hur de tillsätts. Organisationen omfattar inte bara bestämmelser om förvaltningsorganen utan också om de organ som handhar kyrkans andliga verksamhet. Kyrkoförvaltningen omfattar inte kyrkans egentliga arbete, alltså förkunnelsen av ordet, förvaltandet av sakramenten eller överhuvudtaget all den verksamhet som baserar sig på kyrkans bekännelse. Enligt kommitténs uppfattning ska begreppet förvaltning avgränsas att gälla enbart det som har som syfte att stödja och underlätta kyrkans egentliga verksamhet. Kommittén konstaterade också att grunderna för kyrkans organisation utgörs av kyrkans ämbete och kyrkans medlemmar. Innehavarna av ämbetet handhar de uppgifter som hör till ämbetet och svarar självständigt för dem i enlighet med kyrkans bekännelse. Kyrkans grundstruktur fastslår att ämbetet ska ha en central plats i kyrkans organisation. Enligt kommitténs uppfattning kunde man överväga vanlig lagstiftningsordning i vissa fall som gäller kyrkans ekonomi och de samhälleliga uppgifter som sköts av kyrkan, såsom i fråga om folkbokföringen eller begravningsväsendets uppgifter.

Kyrkostyrelsen tillsatte den 25 oktober 2005 kommittén Kyrkolagen 2010, som lämnade sitt betänkande den 20 december 2006 (Kirkkolainsäädännön perusteita ja kirkkolain alaa tutkineen toimikunnan mietintö 2005-00751, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, serie C, 2006:9). Enligt kommittén definieras området för kyrkolagen av 76 § i grundlagen, bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna och inskränkningarna i delegeringen av lagstiftningsmakt enligt 80 § i grundlagen. Kommittén Kyrkolagen 2010 ansåg på samma sätt som Kyrkoordningskommittén att begreppen organisation och förvaltning, som avgränsar området för kyrkolagen, måste klarläggas och bedömas utifrån kyrkans bekännelse, uppgifter och verksamhet.

Eftersom orden ”organisation och förvaltning” användes redan i den gamla regeringsformen, varifrån de direkt överfördes till den nya grundlagen, härledde kommittén Kyrkolagen 2010 deras definitioner ur tidigare utredningar och förvaltningens allmänna definitioner. Enligt kommittén kan förvaltningsrätt kort sagt karakteriseras som ett rättsområde som gäller den offentliga förvaltningens verksamhet och struktur. En central uppgift för den förvaltningsrättsliga regleringen är att reglera organiseringen av förvaltningen vid offentliga samfund och offentliga institutioner och den offentliga förvaltningsverksamhet dessa utövar. Den andra centrala uppgiften kan anses vara att organisera förhållandet mellan privatpersoner och den offentliga förvaltningen. Förvaltningsrätten bestämmer också enskilda individers juridiska ställning, i allmänhet dock enbart i relation till den offentliga förvaltningen. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen ska garantier för god förvaltning tryggas genom lag. Kyrkan har i 25 kap. 5 § i kyrkolagen intagit en bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas när ett förvaltningsärende handläggs hos kyrkans myndigheter. Således kan man anse att all den verksamhet som i förvaltningslagen ses som förvaltning utgör förvaltning även inom kyrkan.

Kommittén Kyrkolagen 2010 hänvisade till Kyrkoordningskommitténs åsikt att grunderna för kyrkans organisation utgörs av kyrkans andliga ämbete (ministerium) och kyrkans medlemmar. Kyrkans grundstruktur fastslår att det andliga ämbetet (prästämbetet) ska ha en central plats i kyrkans organisation. Kommittén ansåg att de grundläggande bestämmelserna om kyrkans andliga ämbete och kyrkans medlemmar i egenskap av element i kyrkans organisation ska finnas i

kyrkolagen. Sammanfattningsvis ansåg kommittén att grundlagens 76 § inte ger någon klar definition av begreppen ”organisation” och ”förvaltning”, utan de måste tolkas och bedömas som ett enhetligt begrepp med grund i kyrkans bekännelse, uppgifter och verksamhet och även med beaktande av de definitioner av förvaltning som följer av den allmänna förvaltningsrätten och den allmänna förvaltningslagen. När det gäller frågor som regleras i kyrkliga lagar hänvisade kommittén till den reform av tjänstelagstiftningen som då var aktuell vid kyrkomötet. Den arbetsgrupp för tjänsteförhållanden som hade berett reformen konstaterade i sitt betänkande att särskilt prästerskapets personalförvaltning är nära förknippad med kyrkans interna angelägenheter och med kyrkans organisation och förvaltning, vilka regleras i kyrkolagen. Av denna anledning ansågs stiftande av bestämmelser i kyrkolagen vara ett bättre alternativ än separat lagstiftning. En separat lagstiftning hade enligt arbetsgruppen i vilket fall som helst förutsatt att vissa bestämmelser tas in också i kyrkolagen, vilket inte ansågs ändamålsenligt med tanke på bestämmelsernas enhetlighet.

Den av kyrkostyrelsen tillsatta kommissionen för kodifiering av kyrkolagstiftningen hänvisade i sitt betänkande av den 20 april 2009 (Kodifiering av kyrkolagen – betänkande av kyrkostyrelsens kommission för kodifiering av kyrkolagstiftningen 2007-00131, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Serie C, 2009:2) också till den tidigare utredningen om området för kyrkolagen som presenterades i betänkandet av kommittén Kyrkolagen 2010.

Den gällande kyrkolagen är en exceptionellt lång och detaljerad lag som också inkluderar bestämmelser som inte kan anses höra till området för kyrkolagen enligt 76 § i grundlagen. Eftersom grundlagens 80 § och skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna definierar vad som ska regleras i lag, ska sådant som behöver regleras i lag men inte hör till kyrkolagens område regleras i en kyrklig lag. Dessutom bör den detaljerade regleringen slopas och kyrkolagens bestämmelser skrivas i en mer allmän form så att de anger principerna, som sedan konkretiseras i kyrkoordningen. Av kyrkans autonomi följer att mer ingående bestämmelser om kyrkans förvaltning får ingå i kyrkoordningen.

Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att den i grundlagens 11 § garanterade religionsfriheten enligt vedertagen praxis omfattar en viss grad av intern autonomi för ett religiöst samfund och rätt att bestämma om sina egna angelägenheter, såsom valet av religiösa ledare, präster och lärare (GrUU 28/2006, s. 2, GrUU 20/2003, s. 2, GrUU 57/2001, s. 2 och GrUU 4/2020, s. 5). Därmed torde regleringen av prästämber och valförfarandet för prästtjänster höra till kyrkoordningen. I fråga om religionsfriheten och den interna autonomin i ett religionssamfund kan i kyrkoordningen även föreskrivas om sådant som inte grundar sig på en delegeringsbestämmelse, vilket betyder att man i kyrkoordningen kan ta in bestämmelser om kyrkans egna, interna angelägenheter som inte anges i kyrkolagen. Sålunda är kyrkoordningen inte endast ett komplement till kyrkolagen.

I tidigare utredningar om området för kyrkolagen har tyngdpunkten legat på förhållandet mellan kyrkolagen och kyrkoordningen. I utredningarna har man särskilt fokuserat på frågan om vad som kräver reglering på lagnivå och vad som kan regleras i kyrkoordningen. Separata lagar har ansetts möjliga, men förhållandet mellan kyrkolagen och de separata lagarna är inget som har analyserats i någon större utsträckning. Stiftandet av separata lagar har ansetts motiverat i sådana fall där frågan gäller ett väsentligt intresse för staten eller när det rör sig om en fråga där övervakningen ankommer på staten. Sådana är ärenden som gäller kyrkans ekonomi och de samhällsuppgifter som kyrkan sköter, såsom folkbokföring eller begravningsväsendets uppgifter.

Baserat på ställningstagandena från riksdagens grundlagsutskott och förvaltningsutskott måste kyrkolagens område anses vara snävare än vad man hittills generellt har tänkt sig. Det som i

någon mån gör gränsdragningen problematisk är att begreppet ”kyrkans organisation och förvaltning” inte definierades när den nuvarande grundlagen stiftades, utan överfördes till 76 § i grundlagen i mer eller mindre samma form som det löd i den tidigare regeringsformen. Grundlagens 76 § baserar sig på 83 § 1 mom. i den tidigare regeringsformen och på 31 § 2 mom. i lantlagsordningen, så att bestämmelsen om kyrkomötets ensamrätt när det gäller att föreslå kyrkolag har preciserats. Enligt regeringens proposition (RP 1/1998 rd) skulle den nya grundlagen hålla fast vid det nuvarande systemet, dvs. att rätten att ta initiativ till stiftande eller ändring av kyrkolagen ska bestämmas uttömmande i kyrkolagen.

Religionsfriheten är en av de äldsta internationellt erkända mänskliga rättigheterna, som också finns uttalad i artikel 18 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Religionsfrihet är ett av grundkraven i ett demokratiskt samhälle. Också internationella människorättskonventioner tryggar religionsfriheten. Av de internationella människorättskonventioner som Finland ratificerat tryggas religions- och samvetsfriheten av bl.a. den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, dvs. MP-konventionen, konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, dvs. ESK-konventionen, och Europeiska människorättskonventionen.

Den här grundläggande utgångspunkten definierar i sin tur vad som måste anses höra till området för kyrkans organisation och förvaltning. Till området för kyrkolagen hör exempelvis centrala aspekter som gäller kyrkans organ, deras uppgifter, organisation och beslutsfattande. I kyrkolagen ska förutom dessa intas även sådana bestämmelser som är centrala med tanke på kyrkans karaktär av ett religionssamfund och den religionsfrihet som föreskrivs i 11 § grundlagen och som förutsätter reglering på lagnivå.

Kyrkolagen 2010-kommitténs syn att begreppet organisation och förvaltning ska tolkas och bedömas som ett enda begrepp med tanke på kyrkans bekännelse, uppgifter och verksamhet, kan utifrån utgångspunkterna i 11 § i grundlagen fortsättningsvis anses vara befogad. Detta synsätt strider inte mot det att området för kyrkolagen måste tolkas snävt. Placeringen av bestämmelserna i kyrkolagen eller i separata lagar förutsätter både att de rättigheter som hör till religionsfriheten enligt 11 § i grundlagen tillgodoses och att riksdagens lagstiftningsmakt begränsas så lite som möjligt.

Kyrkolagen och kyrkoordningen är båda del av de normer som är förpliktande för kyrkan. Förhållandet mellan kyrkolagen och kyrkoordningen är inte hierarkiskt utan baserar sig snarare på arbetsfördelning. Kyrkoordningen är inte heller jämförbar med en förordning, eftersom kyrkomötet godkänner den i samma ordning som kyrkolagen. Kyrkoordningen står således inte lägre i rang än kyrkolagen, utan kan anses som det starkaste uttrycket för kyrkans autonomi. I ju högre utsträckning det handlar om kyrkans interna fråga, som inte har någon beröringspunkt med kyrkans organisation eller förvaltning och som inte förutsätter reglering på lagnivå, desto mer motiverat är det att reglera frågan i kyrkoordningen.

Riksdagens grundlagsutskott har i sitt utlåtande ansett att det när det gäller kyrkans bekännelse inte är fråga om kyrkans organisation och förvaltning som avses i 76 § i grundlagen, och att bekännelsen således inte lämpar sig särskilt väl i en av riksdagen stiftad lag även om den kan vara viktig med tanke på kyrkans religiösa identitet. Grundlagsutskottet har sett det som i viss mån problematiskt att kyrkans bekännelse i och med regleringen i kyrkolagen kunde bli beroende av lagstiftares politiska vilja, t.ex. i en situation när kyrkan vill ändra innehållet i bekännelsen men lagstiftaren inte gör en sådan ändring. Även om en sådan situation torde vara tämligen teoretisk har grundlagsutskottet ändå ansett att det vore mer motiverat att regleringen som gäller kyrkans bekännelse tas in i kyrkoordningen i stället för i kyrkolagen. Grundlagsutskottet såg dock inte frågan om bekännelsens plats som en lagstiftningsordningsfråga.

Rätten att bestämma över sina egna angelägenheter, såsom val av religiösa ledare, präster och lärare, har traditionellt ansetts falla inom ramen för den religionsfrihet som tryggas i 11 § i grundlagen (GrUU 28/2006 d, s.1, GrUU 20/2003 rd, s. 2, GrUU 57/2001 rd, s. 2). Till den autonomi som ingår i religionsfriheten hör också rätten att besluta om innehållet i den religiösa bekännelsen. Grundlagsutskottet har ansett att kyrkans bekännelse hör till religionsfriheten och därmed till kyrkans eget beslutsfattande. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande dock också konstaterat att även om bekännelsen inte lämpar sig så bra i en av riksdagen stiftad lag kan den ändå vara viktig med tanke på kyrkans religiösa identitet. Kyrkans – och även andra religionssamfunds – bekännelse identifierar kyrkan eller religionssamfundet i fråga. Det här framgår bl.a. av religionsfrihetslagen, där det föreskrivs om bildandet av ett registrerat religionssamfund. Enligt 7 § i nämnda lag är ett registrerat religionssamfunds syfte att ordna och stödja den individuella, gruppbaseade samt offentliga verksamhet som hör till bekännandet och utövandet av religion och som baserar sig på trosbekännelse, skrifter som betraktas som heliga eller på andra sådana särskilt angivna inarbetade grunder för verksamheten som betraktas som heliga. Kyrkan eller något annat religionssamfund kan således inte existera utan bekännelse.

Med tanke på kyrkans religiösa identitet är det viktigt att grunden för kyrkans bekännelse har fastställts i kyrkolagen. Det här legitimerar kyrkans rätt att agera i enlighet med sin bekännelse och skapar en grund för kyrkans organisation och det andliga arbetets strukturer. Däremot är det motiverat att de bestämmelser som närmare definierar innehållet i bekännelsen tas in i kyrkoordningen. Lösningen är motiverad också såtillvida att bekännelseparagrafen inte enbart är signifikant för att etablera grunden för kyrkans bekännelse, utan också har beröringspunkter med kyrkans tjänste- och arbetsavtalsförhållanden, i synnerhet med prästämbetet och prästtjänsterna. Exempelvis kan det att en präst inte håller sig till kyrkans bekännelse leda till en skriftlig varning eller att prästen förlorar sitt prästämbete för viss tid eller permanent. Det här har konsekvenser även för prästens anställningsförhållande. En prästtjänst förutsätter prästvigning och prästämbete. Utgångspunkten är alltså att förlusten av prästämbetet också leder till förlust av prästtjänsten.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Kravet på reglering på lagnivå har i förarbetena till grundlagen konstaterats gälla även grunderna för tjänstemännens rättsliga ställning (RP 1/1998 rd). Reglering på lagnivå förutsätts separat i 18 § 3 mom., enligt vilket ingen får avskedas från sitt arbete utan laglig grund. Med beaktande av bestämmelsen i 80 § 1 mom. i grundlagen är det inte möjligt att i kyrkoordningen självständigt fastställa grunder för individens rättigheter och skyldigheter. Vid revideringen av kyrkolagstiftningen måste man bibehålla en sådan författningsnivå att de ovannämnda påföljderna som gäller prästämbetet och prästtjänsterna inte utgör ett juridiskt problem. Juridiskt sett är det klarare att bekännelsen regleras i kyrkolagen.

Kyrkans bekännelse och uppgift utgör en helhet, vilket bör beaktas även när kyrkolagen stiftas. Om församlingens uppgifter föreskrivs i 3 kap. 1 § i förslaget till kyrkolag. I bestämmelsen hänvisas till fullgörandet av kyrkans uppgift. Också exempelvis användningsändamålet för kyrkans centralfonds tillgångar har i 6 kap. 1 § i förslaget till kyrkolag knutits till fullgörandet av uppgifter som föreskrivits för kyrkan. Med beaktande av dessa aspekter är det motiverat att även kyrkans uppgift regleras i kyrkolagen. Kyrkans bekännelsegrund och uppgift utgör då en klar grund för kyrkans organisation, de kyrkliga organens behörighet och en konsekvent tolkning av de bestämmelser som gäller kyrkan.

Trots att de kyrkliga helgdagarna baserar sig på kyrkans bekännelse har de avsevärda återverkningar på de tjänste- och arbetsrättsliga bestämmelserna. Å ena sidan är frågan av betydelse för samhället, i synnerhet med tanke på arbetsmarknadslagstiftningen. Även om frågan i grunden

är bekännelsebetonad till sitt innehåll har den långtgående verkningar i samhället och på arbetsmarknaden.

De kyrkliga utmärkelsetecknen hör till kyrkans interna reglering och det är motiverat att bestämmelserna om dem placeras i kyrkoordningen. Titlar regleras i lagen om offentlig belöning (1215/1999). Enligt denna lag och den förordning som utfärdats med stöd av den kan republikens president förläna titlarna *director cantus*, *director musices* samt *prost*. Motsvarande behörighet enligt både den gällande och den föreslagna kyrkolagen har domkapitlet och, i fråga om titeln *prost*, en biskop. Den parallella behörigheten finns det dock skäl att reglera i lag. Därför är det motiverat att bevara bestämmelsen om kyrkliga titlar i kyrkolagen.

Sigill och stämplor används för att bestyrka riktigheten i handlingar med omfattande rättsverkan. Om de statliga myndigheternas sigill och stämplor föreskrivs i lagen om myndigheters sigill och stämplor (19/2009). I en regeringsproposition om lagen konstaterades att den lägre författningsnivån, dvs. ett statsrådsbeslut, enligt den nuvarande grundlagen inte länge kan anses tillräcklig, eftersom det inte är fråga om ett ärende som hör till statsrådets allmänna behörighet. Bestämmelser om sigillens och stämplornas tekniska detaljer som det inte är ändamålsenligt att reglera i lag ska således enligt propositionen utfärdas genom statsrådets förordning. På samma grunder är det ändamålsenligt att placera närmare bestämmelser om sigill och stämplor i kyrkoordningen.

2.2.2 Underställningsförfarande enligt kyrkolagen

Underställning är en åtgärd som en myndighet med iakttagande av gällande bestämmelser kan vidta för att lämna sitt beslut till en högre myndighet för prövning. Underställningsskyldighet innebär i praktiken att den lägre myndigheten saknar behörighet för att fatta det slutliga beslutet i ärendet. Underställning får tillämpas endast med stöd av specialbestämmelser. Huvudregeln är att underställningsmyndigheten prövar både beslutets laglighet och dess ändamålsenlighet. Om underställningsmyndigheten inte fastställer beslutet returneras ärendet till den lägre myndigheten. Denna har då möjlighet att pröva beslutet på nytt och till och med helt låta bli att fatta beslutet om ärendet enligt lag inte förutsätter något beslut.

Det finns bestämmelser om underställning i kyrkoförvaltningen i både kyrkolagen och kyrkoordningen. Underställningsskyldigheten gäller vissa beslut av en församling eller kyrklig samfällighet. Underställningsmyndighet är domkapitlet i stiftet eller kyrkostyrelsen. Ett beslut som underställs för fastställelse ska fastställas, om det inte har kommit till i oriktig ordning, inte överskrider myndighetens behörighet och inte heller annars är lagstridigt eller oändamålsenligt. I beslutet kan det vid fastställelsen göras sådana ändringar med karaktär av rättelse som inte påverkar innehållet i sak. Om underställningsmyndigheten ska avgöra ärendet, får den ändra det underställda beslutet också på annat sätt.

Underställningen har främst betydelse för tillsynen. Samtidigt anses den också erbjuda rättskydd. I kyrkoförvaltningen har underställningsförfarandena motiverats med behovet av en viss enhetlighet mellan verksamheten och förvaltningen och med den otillräckliga juridiska kompetensen i församlingarna, varför underställningsförfarandet ansetts nödvändigt. Dessutom har man lyft fram eventuella intressekonflikter som kan förekomma församlingsinternt eller mellan en församling och en utomstående part.

Förfarandet med underställning av beslut innebär dubbelt beslutsfattande, eftersom underställningsmyndigheten utvärderar den lägre myndighetens beslutsprövning genom att pröva både beslutets laglighet och dess ändamålsenlighet. Detta fördröjer verkställigheten av beslutet. När beslut prövas på nytt av en högre myndighet innebär det också att församlingens suveränitet

inskränks. Underställningsförfarandet som ett styrande och övervakande element är inte oproblemiskt eftersom det handlar om tillsyn som sker efter att församlingen fattat sitt beslut.

I ärenden som ska underställas anför besvär över beslutet som ska underställas hos underställningsmyndigheten. Ändring i beslut får sökas på både laglighetsgrund och ändamålsenlighetsgrund. Ett beslut som ska underställas får inte fastställas eller avgöras innan besvärstiden för det underställda beslutet har löpt ut. I kyrkoförvaltningen underställs beslut en annan förvaltningsmyndighet som också behandlar besvär över beslut som ska underställas. Ändring i församlingens beslut som ska underställas kan sökas av en part eller en församlingsmedlem. Ändring i den kyrkliga samfällighetens beslut som ska underställas får förutom av en part också sökas av den kyrkliga samfällighetens medlemsförsamlingar och medlemmar av dessa. Ändring i beslut som fattats av en underställningsmyndighet får endast sökas på laglighetsgrund.

Bestämmelserna om förvaltningsinternt besvärsförfarande ingick tidigare i förvaltningsprocesslagen. I lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som trädde i kraft vid ingången av 2020, föreskrivs däremot inte längre om behandling av förvaltningsinterna underställningsbesvär. Målet har varit att det förvaltningsinterna ändringssökandet ska slopas. På ändringssökande hos förvaltningsmyndigheter tillämpas bestämmelserna om omprövningsförfarande i förvaltningslagen som inte är lika omfattande som de tidigare processbestämmelserna. Målet att slopa det interna ändringssökandet i den offentliga förvaltningen skapar ett tryck på att också i kyrkans förvaltning slopa underställningsbesvären som behandlas av förvaltningsmyndigheterna. I praktiken har underställningsbesvären varit fåtaliga och de har närmast gällt beslut om överlåtelse av fastigheter eller kyrkliga byggnader.

Underställningen bör betraktas som ett exceptionellt system och därför ska det alltid finnas en särskild anledning till att upprätthålla underställningsförfarandet. Den allmänna praxisen i förvaltningen har utvecklats så att prövningen av beslutens ändamålsenlighet anses höra till den lokala nivån. Kommunförvaltningen har liksom statsförvaltningen nästan helt slopat underställningsförfarandena. Det kan anses ändamålsenligt att även kyrkan följer den allmänna utvecklingen inom förvaltningspraxis.

Ärenden som ska underställas domkapitlet

Av de bestämmelser som styr förvaltningen i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna ska kyrkorådets, gemensamma kyrkorådets och församlingsrådets reglemente underställas domkapitlet för fastställelse. Även församlingens eller den kyrkliga samfällighetens reglemente för begravningsverksamheten, begravningsplatsplan och dispositionsplan för en begravningsplats ska underställas domkapitlet för fastställelse. Underställningen av reglementena utgör närmast intern tillsyn i kyrkans förvaltning. Tillsynen över församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna hör i enlighet med 19 kap. 1 § i den gällande kyrkoordningen till domkapitlet. Stiftens förfaranden till stöd för församlingarna i beredningen av reglementen har varierat. Återföringen av felaktiga reglementen till ny beredning i underställningsskedet har ofta fördröjt processen, under vilken församlingen eller den kyrkliga samfälligheten inte har haft tillräcklig klarhet om de normer som ska tillämpas i förvaltningen. Det är mer ändamålsenligt att domkapitlet stöder församlingarna under beredningen av reglementena.

Beslut om utarrendering av kyrkans jordagods och fasta egendom ska underställas domkapitlet för fastställelse om arrendetiden överskrider 10 år. Underställningen har motiverats med markegendomens betydelse för församlingen, arrendenivån och korrekt tillämpning av bestämmelserna om utarrendering av mark. År 2006 gav kyrkomötet i uppdrag att upphäva bestämmelserna om underställning av beslut om marköverlåtelser. Enligt det tidigare förslaget till kyrkolag skulle dessa bestämmelser i huvudsak slopas. Vid utarrendering av mark kvarstår äganderätten

hos församlingen, varför underställningen inte heller till denna del kan anses vara ändamålsenlig.

I kyrkolagen infördes år 2012 bestämmelser om kyrkliga vapen, sigill och stämplat, då lagen om myndigheters sigill och stämplat (19/2009) inte längre omfattade kyrkliga sigill och stämplat till skillnad från statsrådets tidigare beslut från år 1985 om ämbetsverkens sigill. Beslut om vapen som godkänns av församlingen ska underställas domkapitlet för fastställelse. Domkapitlet ska innan ett vapen fastställs inhämta ett yttrande av Riksarkivet. På motsvarande sätt ska församlingen eller den kyrkliga samfälligheten underställa domkapitlet beslut om godkännande av sigill eller stämplat för fastställelse. Innan bestämmelserna togs in i kyrkolagen och kyrkoordningen var församlingarna omedvetna om de befintliga bestämmelserna om utformningen av sigill och stämplat. I kyrkolagen infördes dock vid denna tid också onödigt detaljerade bestämmelser.

Man förslår att underställningsförfarandet slopas också i fråga om de bestämmelser som ingår i kyrkoordningen. I den nya kyrkoordning som kyrkomötet godkänt den 11 november 2021 ingår inte längre underställningsbestämmelser om gudstjänst och skriftskola.

Ärenden som ska underställas kyrkostyrelsen

När en kyrklig samfällighet bildas ska besluten om bildandet av den kyrkliga samfälligheten och om grundstadgan underställas kyrkostyrelsen för avgörande. Kyrkostyrelsens behörighet begränsas av specialbestämmelsen i kyrkolagen om att kyrkostyrelsen inte utan särskilda skäl får avvika från en överenskommelse mellan församlingarna i en kyrklig samfällighet om egendomens övergång. En ändring i grundstadgan ska underställas kyrkostyrelsen för avgörande endast om beslutet inte har uppkommit enhälligt och om ändringen gäller ändring av grunderna för fördelning av skatteintäkterna mellan församlingarna eller överföring av egendom mellan församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna eller överföring av beslutanderätten mellan den kyrkliga samfälligheten och församlingarna när det gäller inrättande och indragning av tjänster.

När en kyrklig samfällighet bildas har församlingarna och deras kyrkofullmäktige från första början haft den centrala rollen. Initiativ till att bilda en kyrklig samfällighet har kunnat tas av församlingarna själva. Dessutom kan domkapitlet vid behov tillsätta en utredare för att bereda bildandet av den kyrkliga samfälligheten. Församlingarnas ledande roll i den kyrkliga samfälligheten framhävs av att representanter för församlingarna väljs till samfällighetens förtroendevalda i samfällighetens kyrkofullmäktige.

I början av 2021 fanns det 31 kyrkliga samfälligheter och i dem totalt 143 församlingar. För närvarande fattar kyrkostyrelsen färre underställningsbeslut om kyrkliga samfälligheter än beslut om ändring av församlingsindelning. Åren 2013—2021 har kyrkostyrelsen behandlat sammanlagt tre ärenden som gällde bildande av kyrklig samfällighet eller ändring av grundstadga, och av dem grundade sig beslutet i bara ett fall på församlingarnas gemensamma initiativ eller enighet om ändringen. Beslut om nödvändiga ändringar kan inte alltid fattas lokalt. I sådana fall är det en fördel om ärendet vid behov kan avgöras genom beslut av en högre myndighet. När underställningsförfarandet slopas finns det skäl att skapa ett ersättande förfarande för att lösa eventuella åsiktsskillnader och intressekonflikter och för att se till att församlingarna blir behandlade lika och små församlingars intressen tryggas.

Beslutsfattandet om kyrkliga byggnader har varit föremål för särskild tillsyn, delvis med tanke på hållbarheten i församlingsekonomin. Dessutom har man i samband med nybyggnation velat säkerställa att kraven på sakrala rum uppfylls. Genom underställning har man också kunnat

säkerställa en viss byggnadspraxis som krävs för det kyrkliga byggnadsarvet. I fråga om det befintliga byggnadsbeståndet har det närmast gällt skyddet av det kyrkliga byggnadsarvet. I den rättsliga regleringen av byggnadsskyddet beslutade man på 1960-talet att som en allmän lag stifta lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader (572/1964), som för kyrkliga byggnaders del kompletterades med bestämmelser i kyrkolagen (635/1964) och för statsägda byggnaders del med en förordning. I lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010), som trädde i kraft den 1 juli 2010, har detta system bevarats för de kyrkliga byggnadernas del. Skyddet av kyrkliga byggnader har ansetts ingå i kyrkans organisation och förvaltning, som i enlighet med grundlagen regleras i kyrkolagen.

Beslut av kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige om uppförande eller anskaffning av en ny kyrka eller ett nytt begravningskapell, ändring av en annan byggnad till kyrka eller begravningskapell, väsentlig ändring eller rivning av en kyrklig byggnad eller ändring av dess användningsändamål eller avstående från användningen av en kyrka ska underställas kyrkostyrelsen för fastställelse.

En kyrklig byggnad som är uppförd före 1917 är skyddad direkt med stöd av kyrkolagen. Dessutom kan kyrkostyrelsen besluta att en kyrklig byggnad som tagits i bruk 1917 eller därefter ska skyddas, om det är motiverat med avseende på byggnadshistoria, byggnadskonst, byggnadsteknik eller särskilda miljövärden. Syftet med skyddet av en kyrklig byggnad är att trygga den kyrkliga byggda kulturmiljön som en del av kulturarvet, värna om dess egenart och särdrag samt främja en kulturellt hållbar vård och användning av den. Skyddet av en byggnad omfattar också byggnadens fasta inredning, målningar och konstverk som hör till den samt byggnadens gårdsområde. Om beslutet gäller väsentlig ändring eller rivning av eller ändring av användningsändamålet för en kyrklig byggnad som är skyddad eller som tagits i bruk för 50 år sedan eller tidigare, ska församlingen eller den kyrkliga samfälligheten innan den fattar beslut ge Museiverket tillfälle att yttra sig om den aktuella planen. Om den kyrkliga byggnaden finns på Åland ska även Ålands landskapsregering ges tillfälle att yttra sig i saken. På motsvarande sätt ska sametinget, om byggnaden ligger inom samernas hembygdsområde, ges tillfälle att yttra sig.

Det finns ca 800 kyrkor i Finland varav ca 560 är skyddade. Dessutom finns det 325 klockstaplar och 273 begravningskapell. Man har varit rätt nöjd med det gällande underställningsförfarandet för väsentlig ändring av skyddade kyrkliga byggnader. Fördröjningar av underställningsförfarandet på grund av domkapitlets yttrandeförfarande har dock ansetts problematiska. Ofta har domkapitlet inte tillräcklig sakkunskap i fråga om renoveringsplaner. Särskilt välkommen var den ändring som trädde i kraft 2014 enligt vilken yttrande av Museiverket ska begäras redan i planeringsskedet innan församlingen fattar det slutliga beslutet om att godkänna renoveringsplanerna. Ändringen ledde till att församlingens och Museiverkets interaktion i renoveringens planeringsskede ökade.

De kyrkliga byggnaderna är en del av det finländska kulturarvet och bevarandet av dem ska tryggas även i framtiden. När underställningsförfarandet slopas behövs ett nytt förfarande för att skydda kulturarvet mot skadlig renovering som förstör kulturvärdet. Detta är också viktigt med tanke på trovärdigheten i det kyrkliga byggnadsskyddet. För kyrkornas del har man dessutom ansett det viktigt att ha ett förfarande genom vilket den byggnad som ska byggas eller anskaffas får ställning och status som kyrka. Uppföljningen av att kraven på sakrala rum uppfylls ska också anses nödvändig.

Beslut om överlåtelse av kyrkans jordagods eller fasta egendom som ägs av en församling eller kyrklig samfällighet ska underställas kyrkostyrelsen för fastställelse. Även beslut om att anlägga, utvidga och lägga ned en begravningsplats ska underställas kyrkostyrelsen. Kyrkomötet gav år 2006 kyrkostyrelsen i uppdrag att upphäva underställningsförfarandet för överlåtelse av

fastigheter. Den kvalificerade majoritet som krävs i beslutsfattandet om överlåtelse av fastigheter och begravningsplatsfastigheter samt den övriga tillämpliga lagstiftningen ger redan i sig ett tillräckligt skydd mot beslut som är oförmånliga för församlingens ekonomi. Exempelvis beslut om att anlägga och lägga ned begravningsplatser fattas redan nu i samband med planbeslut enligt markanvändnings- och bygglagen. Därtill ska en anmälan göras om anläggning av begravningsplats till kommunens hälsoskyddsmyndighet med stöd av hälsoskyddslagen (763/1994) och hälsoskyddsförordningen (1280/1994). Begränsad förfoganderätt till området ska också anmälas till lagfarts- och fastighetsregistret. Med hänsyn till dessa faktorer kan kyrkoförvaltningens interna underställningsförfarande anses onödigt.

När ett nytt stift inrättas fattar domkapitlet i stiftet också beslut om stiftets heraldiska profil. Stiftens och biskoparnas vapen godkänns av domkapitlet och beslutet ska underställas kyrkostyrelsen för fastställelse. Kyrkostyrelsen ska innan beslutet fastställs inhämta ett yttrande om vapnet av Riksarkivet. Behovet av att tillämpa dessa bestämmelser är sällan aktuellt. Riksarkivets yttrande innan vapnet godkänns är tillräckligt för att upprätthålla iakttagandet av heraldiska principer.

2.2.3 Kyrkobokföringsreformen och behandlingen av personuppgifter

På behandlingen av personuppgifter tillämpar de kyrkliga myndigheterna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, och på utlämnandet av uppgifter offentlighetslagen. Därför har det inte ansetts nödvändigt att föreskriva om behandlingen av personuppgifter i kyrkolagen, med undantag för kyrkböckerna. Eftersom annan lagstiftning om skydd för personuppgifter tillämpas på behandlingen av uppgifter gäller den gällande kyrkolagens bestämmelser närmast organiseringen av kyrkobokföringen, kyrkans gemensamma medlemsdatasystem och ansvarsfördelningen mellan kyrkans olika myndigheter. Riksdagens grundlagsutskott fäste dock uppmärksamhet vid regleringen av behandlingen av känsliga uppgifter enligt det tidigare förslaget till kyrkolag. Utskottet ansåg att bestämmelserna om behandlingen av personuppgifter inte till alla delar fyller de krav på noggrann avgränsning och exakthet som gäller för regleringen av behandlingen av känsliga uppgifter. Kyrkolagen innehåller inga bestämmelser om behandlingen av personuppgifter som ska betraktas som känsliga i det lagstadgade diakoniarbetet. Till denna del ansåg grundlagsutskottet att om lagstiftningen om behandling av klient- och patientuppgifter inte kan tillämpas på diakoniarbetet, är det nödvändigt att i väsentligt större utsträckning föreskriva om behandlingen av känsliga klient- och patientuppgifter i lagstadgad diakoni genom bestämmelser som tas in i förslaget till kyrkolag, eller att alternativt genom hänvisningsbestämmelser göra lagstiftningen om klient- och patientuppgifter tillämplig i den omfattning som anges i kyrkolagen (GrUU 4/2020, s. 8—10).

Kyrkböcker som avses i kyrkolagen är kyrkans gemensamma medlemsregister och manuellt förda kyrkböcker såsom t.ex. familjeblad, förteckningar över döpta och flyttningsbetyg som förts före år 2005. De uppgifter i de manuellt förda kyrkböckerna som har förts in i medlemsregistret är en del av medlemsregistret. Uppgifterna i kyrkböckerna används i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas verksamhet och förvaltning samt i utövandet av de rättigheter och fullgörandet av de skyldigheter som kyrkans medlemmar har. Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna får använda uppgifterna i kyrkböckerna för att sköta de uppgifter och fullgöra de skyldigheter som de har enligt kyrkolagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller enligt någon annan lag. Kyrkostyrelsen och domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret för skötseln av uppgifter som anges i kyrkolagen eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt kyrkostyrelsen dessutom för framställning av statistik och genomförande av undersökningar som hänför sig till kyrkans verksamhet.

Den nuvarande kyrkobokföringen grundar sig förutom på kyrkolagen också på lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998). Uppgifter som förts in i kyrkböckerna innan den lagen trädde i kraft den 1 oktober 1999 utgör också uppgifter i det kyrkliga befolkningsregistret, ur vilket församlingarna är skyldiga att lämna ut uppgifter i enlighet med 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata med tillämpning av den lagens 4 kap. Grunden för behandlingen av uppgifterna i kyrkböckerna kan därmed anses vara både artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige, samt 6.1 e, enligt vilken behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Eftersom uppgifterna i kyrkböckerna huvudsakligen består av kyrkans medlemsdata hör uppgifterna till de särskilda kategorierna av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen. När man behandlar uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter ska också någon av de rättsliga grunderna för behandlingen enligt artikel 9.2 uppfyllas. Behandling av uppgifterna i kyrkböckerna kan anses basera sig på artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen, enligt vilken behandling av personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter är tillåten om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

I medlemsregistret införs uppgifter om kyrkans medlemmar enligt 4 och 5 § i lagen om trossamfundens medlemsregister. Som uppgifter som avses i 5 § 6 och 7 punkten i lagen om trossamfundens medlemsregister införs i medlemsregistret förutom uppgifter om dop, vigsel och begravning också uppgifter om avlagd konfirmandundervisning, konfirmation, välsignelse till äktenskap och jordfästning. Som uppgifter som gäller förtroendeuppdrag i ett trossamfund införs uppgifter om medlemskap i församlingars och kyrkliga samfälligheters lagstadgade organ, domkapitlet, stiftsfullmäktige, kyrkostyrelsen, delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk och kyrkomötet. Dessutom kan det i medlemsregistret med stöd av 5 § 4 och 5 punkten i lagen om trossamfundens medlemsregister föras in uppgifter om personer som inte hör till kyrkan som referenspersoner. För referenspersoner kan namn och personbeteckning eller födelsedatum registreras. Av de uppgifter (namn och personbeteckning eller födelsedatum) som registrerats för en referensperson i en medlems uppgifter framgår inte om referenspersonen är medlem i den evangelisk-lutherska kyrkan eller något annat religionssamfund eller inte.

Församlingarnas manuellt förda kyrkböcker har i huvudsak digitaliserats som ett elektroniskt arkiv i samband med medlemsregistret. Ur arkivet förs uppgifter till medlemsregistrets databas i enlighet med 4 och 5 § i lagen om trossamfundens medlemsregister till den del uppgifterna är nödvändiga för medlemmarnas utövande av sina rättigheter och fullgörande av sina skyldigheter i församlingens förvaltning och verksamhet samt för fullgörandet av de uppgifter som anknyter till den kyrkliga folkbokföringen.

I regel införs uppgifter av den församling som förrättat den kyrkliga förrättningen eller församlingens centralregister. Uppgifter om kyrklig vigsel, välsignelse av äktenskap, genomgången skriftskola och konfirmation får föras in i medlemsregistret även av en annan församling än den församling vars medlem uppgiften gäller.

Syftet med kyrkans diakoniarbete är att ge hjälp som grundar sig på kristen kärlek, särskilt till dem vars nöd är störst och som inte får någon annan hjälp. Kärleken till nästan uttrycks både som allmän diakoni, som omfattar alla församlingsmedlemmar, och som professionellt diakoniarbete. Det professionella diakoniarbetet utförs av tjänsteinnehavare inom församlingens och

kyrkans diakoni. Till det professionella diakoniarbetet hör att på ett övergripande sätt hjälpa en människa i svårigheter, inklusive bl.a. andlig, psykisk, materiell och social hjälp samt stöd för den hjälpbehövandes hälsomässiga funktionsförmåga. Utöver klientens namn och kontaktinformation kan på basis av hjälpbehovet och med stöd av artikel 6.1 f i dataskyddsförordningen också uppgifter om ekonomi och förmögenhet eller sociala relationer såsom familj samlas in i ett personregister som församlingen för över diakoniarbetet. Uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter har behandlats med stöd av artikel 9.2 h i dataskyddsförordningen. I praktiken har vid insamlingen av uppgifter dessutom begärts uttryckligt samtycke av klienten för behandlingen av uppgifterna (artikel 7). De uppgifter som samlas in i diakoniarbetet och diakoniarbetets dokument är sekretessbelagda med stöd av kyrkolagen. Diakoniarbetets dokument kan vara sekretessbelagda även med stöd av bl.a. 24 § 1 mom. 23, 24, 25 och 32 punkten i offentlighetslagen. Personuppgifter i registren raderas omedelbart när kundrelationen upphört eller när uppgifterna i övrigt blivit onödiga.

På behandlingen av personuppgifter som uppkommit i diakoniarbetet har den allmänna lagstiftningen om skydd för personuppgifter, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen samt offentlighetslagen tillämpats. I praktiken har därutöver också bestämmelserna i 3 kap. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) samt lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015) tillämpats, även om det inte finns särskilda bestämmelser om tillämpning av dessa lagar i kyrkans diakoniarbete. Tjänsteinnehavarna i diakoniarbetet är till sin utbildning antingen sjukskötare eller personer med socialvårdsexamen. Diakoniarbetarna ingår i regel i Valviras register över yrkespersoner inom social- och hälsovården. En del av tjänsteinnehavarna omfattas av lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) och är enligt 4 § 2 mom. skyldiga att i sin yrkesutövning iaktta det som föreskrivs om klientens ställning och rättigheter inom socialvården och behandlingen av klientuppgifter. Yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården förpliktas å sin sida av skyldigheten enligt 16 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) att föra och förvara journalhandlingar samt av tystnadsplikten enligt 17 § i den lagen. För att klargöra situationen vore det ändå ändamålsenligt att i kyrkolagen föreskriva tillräckligt exakt om tillämplig lagstiftning.

Utöver kyrkböckerna och diakoniarbetets personregister kan det bli aktuellt för församlingar och kyrkliga samfälligheter att behandla andra personuppgifter med stöd av samtycke enligt artikel 7 i dataskyddsförordningen.

Personuppgiftsansvariga för kyrkböckerna

Personuppgiftsansvariga i fråga om kyrkböckerna är enligt gällande kyrkolag församlingarna eller församlingarnas gemensamma centralregister, och registerföringen får inte överlåtas åt någon annan aktör. Både pastorsexpeditionerna och centralregistren är chefsstyrda ämbetsverk där kyrkoherden eller registrets direktör beslutar om ärenden som gäller kyrkobokföringen. Den gällande bestämmelsen ger den felaktiga uppfattningen att kyrkoherden eller registerdirektören personligen ansvarar för registeruppgifternas integritet. Enligt 4 kap. i dataskyddsförordningen är den personuppgiftsansvarige ansvarig för skyddet för personuppgifter och därmed också för att registeruppgifterna är korrekta. Detta har uppmärksammats i samband med tidigare ändringar av kyrkolagen, bl.a. i ett betänkande av riksdagens förvaltningsutskott (FvUB 12/2015 rd).

När församlingen är personuppgiftsansvarig kan den personuppgiftsansvariges ansvar ligga på en till både personalresurser och ekonomi mycket liten enhets axlar. Mångfalden av aktörer har lett till att enhetligheten i kyrkobokföringen inte är optimal och att det inte varit möjligt att hitta enhetliga och effektiva kyrkobokföringsprocesser. Arbetets innehåll i sak, den tillämpliga lagstiftningen om skydd för personuppgifter samt informationssystemet förutsätter expertis som

erhålls genom utbildning. Även de ökade kraven på dataskydd förutsätter att kompetensen centraliseras, så att man kan handleda och övervaka genomförandet av dataskyddet och inga allvarliga dataskyddsförseelser inträffar. När församlingen är personuppgiftsansvarig är det nästan omöjligt för kyrkoherden som ansvarar för behandlingen av personuppgifter att vid sidan av sin redan tidigare omfattande befattningsbeskrivning sätta sig in i lagstiftningen om behandling av personuppgifter och dataskydd. En ytterligare utmaning för medlemsregistrets användare är hanteringen av det nya verktyget KirDi, som tas i bruk i och med digitaliseringsprocessen. Sakerställandet av myndighetsverksamhetens kompetens, kvalitet och trovärdighet förutsätter regelbundet deltagande i utbildningar. Även klienterna förväntar sig allt bättre och tillgängligare service av jämn kvalitet samt tillräckligt korta behandlingstider.

I praktiken har det visat sig att kompetensutveckling genom deltagande i utbildning samt höjning av servicenivån lyckas bäst vid större enheter. Ordandet av vikarier har orsakat problem i skötseln av kyrkobokföringsuppgifterna särskilt i små församlingar. Enligt den ekonomiska statistiken är kostnaderna för organiseringen av kyrkobokföringen lägre vid större enheter än i enskilda små eller medelstora församlingar. Man har uppskattat att redan en centralisering av kyrkobokföringen skulle räcka för att uppnå de sparmål som ställts i samband med införandet av medlemsregistret.

Församlingarnas gemensamma medlemsregister inrättades ursprungligen i de kyrkliga samfälligheterna. De första regionala centralregistren som överskred gränserna för de ekonomiska församlingseenheterna inrättades i början av 2000-talet. Först när kyrkostyrelsen år 2018 fastställt riktlinjer för kyrkobokföringens organisationsstruktur började man bilda regionala centralregister, främst så att församlingar i den omgivande regionen gick med i de kyrkliga samfälligheternas centralregister. Dessutom har några centralregister inrättats vid stiftet.

Enligt gällande bestämmelser grundar sig verksamheten vid församlingarnas gemensamma centralregister på bestämmelserna om församlingarnas gemensamma verksamhet. Kyrkobokföringen har helt eller delvis kunnat överföras till centralregistren. I den centraliserade modellen har alla uppgifter i anslutning till kyrkobokföringen överförts från församlingarna till centralregistren. I den decentraliserade centralregistermodellen har uppgifter i anslutning till behandlingen av personuppgifter i kyrkböckerna och myndighetsuppgifter i anslutning till befolkningsregistret delvis lämnats kvar hos församlingarna, och då har centralregistret också kunnat köpa en del tjänster av församlingarna.

Kyrkostyrelsens behörighet och uppgifter

Kyrkostyrelsen har särskilt föreskrivna uppgifter i anslutning till kyrkans gemensamma medlemsregister såsom ansvar för medlemsregistrets allmänna funktion, registerfunktionernas enhetlighet, informationsförvaltningen, datasäkerheten och den elektroniska arkiveringen av data. Kyrkostyrelsen beslutar också om utlämnande av uppgifter via en teknisk anslutning och om annat utlämnande av uppgifter än sådant som gäller enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar. I praktiken har beslut om utlämnande av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt fattats om församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas andra informationssystem. Kyrkostyrelsen har därtill i anslutning till sina uppgifter behörighet att utfärda verkställighetsbestämmelser och att bestämma om de avgifter som tas ut för utlämnande av uppgifter.

Ansvar för medlemsregistret fördelar sig enligt de gällande bestämmelserna på församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen enligt vad som föreskrivs i kyrkolagen eller någon annan lag. En del av kyrkostyrelsens uppgifter är sådana som i enlighet med dataskyddsförordningen hör till den personuppgiftsansvarige, varvid kyrkostyrelsen för medlemsregistrets del är en sådan gemensamt personuppgiftsansvarig som avses i artikel 26 i dataskyddsförordningen.

Detta bör lyftas fram tydligare i bestämmelserna samtidigt som den inbördes ansvarsfördelningen mellan de personuppgiftsansvariga bör förtydligas.

Kyrkostyrelsen har rätt att av användaren av uppgifter som förmedlats med hjälp av en teknisk anslutning få uppgifter för uppföljningen och övervakningen av användningen och att vid behov göra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av uppgifterna. Övervakningen kan främst genomföras i efterhand. Efter det att dataskyddsförordningen trädde i kraft har utredningar i praktiken begärts innan ansökan om gränssnitt behandlas. Det vore mer ändamålsenligt att detta också framgick på författningsnivå.

Kyrkostyrelsen är personuppgiftsansvarig för medlemsregistrets användarrätts- och loggregister. Kyrkostyrelsen ska för administrationen av användarrätterna föra ett användarrättsregister över de personer som har beviljats rätt att behandla uppgifter i medlemsregistret. Kyrkostyrelsen ska också för uppföljningen, övervakningen och skyddet av användningen av uppgifter i medlemsregistret föra ett loggregister över behandlingen av uppgifterna. Uppgifter som lagrats i dessa register sparas i fem år.

Kyrkböckerna bevaras varaktigt om kyrkostyrelsen inte särskilt förordnar något annat för vissa uppgifter eller dokument. Kyrkböcker som är äldre än hundra år samt kyrkböcker som är yngre än hundra år och som har digitaliserats i medlemsregistret kan deponeras i arkivverket. Dessutom kan bevarandet av de uppgifter i medlemsregistret som ska bevaras varaktigt också anförtros en utomstående tjänsteleverantör i enlighet med kyrkostyrelsen beslut.

Informationshantering och dataskydd

I kyrkans förvaltning tillämpas offentlighetslagen, om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen. Offentlighetslagen innehöll tidigare en bestämmelse om god informationshanteringssed som också var förpliktande för kyrkliga myndigheter. När lagen om informationshantering trädde i kraft vid ingången av 2020 flyttades regleringen till den lagen.

Riksdagens grundlagsutskott har ansett att det i skötseln av offentliga förvaltningsuppdrag för att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning ska anses vara uppfyllda i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen krävs att ärendena behandlas i enlighet med de allmänna förvaltningslagarna och att de som behandlar ärendena handlar under tjänsteansvar. Det krävs i regel ingen hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna (GrUU 73/2018 rd, s. 5). Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är ett offentligt samfund vars organisation och förvaltning med stöd av 76 § i grundlagen regleras i kyrkolagen. Därför bör lagen om informationshantering bli tillämplig genom kyrkolagen så att den åtminstone delvis gäller de kyrkliga myndigheterna till följd av kyrkans ställning som offentligt samfund och kyrkans betydande samhälleliga uppgifter.

2.2.4 Regleringen om kyrkans tjänsteinnehavare och kyrkans arbetsmarknadsverk

Totalreformen av kyrkans tjänstemannarättsliga bestämmelser genomfördes genom en ändring av kyrkolagen (1008/2012) som trädde i kraft i början av 2013. Det var utmärkande för kyrkans förvaltning att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning reglerades omfattande på lägre författningsnivå än lag, genom den av kyrkomötet utfärdade kyrkoordningen och genom tjänstestadgor som fastställdes av arbetsgivaren. Bestämmelserna om tjänsteinnehavare i kyrkolagen var begränsade. Bakom lagförslaget ligger det i 80 § i grundlagen föreskrivna kravet att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt frågor som enligt grundlagen hör till området för lag ska utfärdas genom lag. Även grunderna för tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning hör till de frågor som ska regleras genom lag (RP 1/1998 rd, s. 132). Bakom reformen

låg förutom beaktandet av grundlagen också utvecklingen av den övriga lagstiftningen om arbetslivet.

Vid beredningen av reformen lades två olika alternativ fram: en reform av kyrkolagens och kyrkoordningens bestämmelser eller stiftande av en separat lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Vid beredningen gick man in för det första alternativet. Särskilt prästerskapets personalförvaltning ansågs vara nära förknippad med kyrkans interna angelägenheter och med kyrkans organisation och förvaltning, vilka regleras i kyrkolagen. Dessutom ansågs det att en separat lagstiftning i vilket fall som helst hade förutsatt att vissa bestämmelser också tas in i kyrkolagen, vilket inte ansågs ändamålsenligt med tanke på bestämmelsernas enhetlighet. Trots att en separat lag inom det ständigt föränderliga området för arbetsrätt i princip kunde anses vara en mer flexibel form av reglering än kyrkolagen skulle åtminstone betydande ändringar i en separat lag förutsätta ett yttrande av kyrkomötet. Därför finns det ingen väsentlig skillnad i flexibilitet mellan ändringar i en separat lag och ändringar i kyrkolagen (RP 41/2012 rd, s. 17). Även riksdagens förvaltningsutskott ansåg vid den tidpunkten utifrån den utredning det erhållit att regleringen av den rättsliga ställningen för en tjänsteinnehavare i kyrkans tjänst gäller kyrkans organisation och förvaltning. Även personalförvaltningen ingår i sådan kyrklig förvaltning som avses i grundlagens 76 § och kan t.ex. inkludera särdrag som härrör från kyrkans beaktelse. Förvaltningsutskottet ansåg att man gått in för rätt regleringssätt (FvUB 17/2012, s. 2).

I 6 kap. i den gällande kyrkolagen föreskrivs om grunderna för tjänsteinnehavares rättsliga ställning såsom inledande av ett tjänsteförhållande, arbetsgivarens skyldigheter, tjänsteinnehavarnas skyldigheter, ändringar i ett tjänsteförhållande, tjänstledighet, permittering, upphörande av ett tjänsteförhållande och avstängning från tjänsteutövning. Enligt 76 § 1 mom. i grundlagen finns bestämmelser om kyrkans organisation och förvaltning i kyrkolagen. När bestämmelsen tolkas snävt kan man inte anse att bestämmelserna om tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning hör till området för kyrkolagen. Stiftandet av en separat lag om kyrkans tjänsteinnehavare skulle också motsvara praxis för regleringen genom separata tjänstemannalagar av ställningen för tjänstemän och tjänsteinnehavare i självständiga offentliga samfund (t.ex. kommunerna och Finlands Bank) och i de statliga organens tjänst. När det gäller den mer detaljerade regleringen om kyrkans tjänsteinnehavare kan mer detaljerade bestämmelser utfärdas i kyrkoordningen med hänsyn till grundlagens krav om stiftande genom lag. Bemyndigandet för att utfärda mer detaljerade bestämmelser om tjänsteinnehavarna kan med hänsyn till området för kyrkolagen tas in i kyrkolagen.

Frågan om prästämbetet är något som är centralt knutet till kyrkans väsen. Enligt kyrkans beaktelse är prästämbetet nödvändigt för kyrkan. En präst avskiljs för att sköta kyrkans centrala uppgifter: förkunna evangelium och förvalta sakramenten. Enligt kyrkans beaktelse får ingen sköta prästämbetet utan särskild kallelse. Detta innebär vanligen att någon kallas att sköta en församlings prästtjänst. Därutöver kan till prästämbetet vigas en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen eller domkapitlet, någon som har kallats att tjänstgöra i en av kyrkans missionsorganisationer eller, under vissa förutsättningar i någon annan kristen sammanslutning, eller som verkar som lärare i teologisk vetenskap vid ett universitet eller en annan högskola eller som religionslärare vid en läroinrättning och som förbinder sig att, på det sätt som domkapitlet prövar, även omhänderta till en prästtjänst hörande uppgifter i en församling i den omfattning som hans eller hennes huvudtjänst medger. När grunden för vigningen till prästämbetet är någon annan än att någon kallats att sköta en prästtjänst i en församling förutsätts det i allmänhet att en tillräcklig mängd prästerliga uppgifter ingår i tjänsten eller uppgiften.

I 25 kap. 2 § 1 mom. i den gällande kyrkolagen föreskrivs det om domstolarnas skyldighet att anmäla till den behöriga arbetsgivaren om domstolen har dömt en präst eller en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen, vid ett domkapitel, i en församling eller i en kyrklig samfällighet till straff för något annat än i ett ärende som handläggs i ett förfarande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010). En kopia av beslutet ska utan dröjsmål sändas till domkapitlet då ärendet gäller en präst och då ärendet gäller andra tjänsteinnehavare till den församling eller kyrkliga myndighet hos vilken tjänsteinnehavaren är anställd. Att ålägga oavhängiga domstolar som utövar dömande makt att vidta åtgärder är enligt grundlagsutskottet uppenbart inte en fråga som gäller kyrkans organisation eller förvaltning, varför bestämmelsen om domstolars anmälningsplikt av konstitutionella skäl inte utfärdas i kyrkolagen (GrUU 4/2020 rd, s. 6).

Riksdagens grundlagsutskott har också ansett att den i grundlagens 11 § garanterade religionsfriheten enligt vedertagen praxis omfattar en viss grad av intern autonomi för ett religiöst samfund och rätt att bestämma om sina egna angelägenheter, såsom valet av religiösa ledare, präster och lärare (GrUU 4/2020 rd, s. 5 och där nämnda). Därmed hör bestämmelserna om prästämbetet i 5 kap. och bestämmelserna om tjänstevalet för präster i 23 kap. i den gällande kyrkolagen i huvudsak till kyrkans egen normgivningsmakt och kan således regleras i kyrkoordningen. Då blir ändå exempelvis bestämmelserna om bikthemlighet och bestämmelserna om avgång, avstängning och förlust av en prästtjänst problematiska. Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen ska begränsningar i offentlighetsprincipen för myndigheter utfärdas genom lag. Bikthemligheten bygger på kyrkans bekännelse och bestämmelsen i sak ska därför anses höra till kyrkans autonomi. Eftersom begränsningar i offentlighetsprincipen enligt grundlagen ändå ska utfärdas genom lag ska åtminstone initiativrätten i fråga om innehållet i bestämmelsen anses höra till kyrkan, varför det är ändamålsenligt att föreskriva om bikthemligheten i kyrkolagen. Enligt 18 § 3 mom. i grundlagen får ingen avskedas från sitt arbete utan laglig grund. Detta ska också anses gälla prästämbetet, eftersom prästämbetet är en förutsättning för skötseln av prästtjänster i kyrkan eller församlingen. Den episkopala tillsynen i samband med prästämbetet utgör en del av kyrkans organisation, och därför kan regleringen av avgång, avstängning eller förlust av en prästtjänst anses vara en naturlig del av kyrkolagen. Centrala för kyrkan är också bestämmelserna om de behörighetsvillkor som kan förutsättas för anställning inom kyrkan. Sådana behörighetsvillkor är medlemskap i kyrkan och konfirmation i fråga om andliga uppgifter och uppgifter som hänför sig till kyrkans representation. I dessa uppgifter leder ett utträde ur kyrkan också till att tjänste- och arbetsavtalsförhållandet upphör. Eftersom behörighetsvillkoren till denna del faller inom kyrkans organisation och förvaltning som avses i 76 § i grundlagen och det också gäller kyrkans interna autonomi, som tryggas i 11 § i grundlagen och där det bl.a. ingår en rätt att fastställa grunderna för hur de som utför andligt arbete väljs, är det motiverat att ta in bestämmelser om detta i kyrkolagen.

Vissa bestämmelser om domkapitlets behörighet hör till kyrkans organisation och förvaltning och därför bör de regleras i kyrkolagen och, till den del de inte förutsätter reglering på lagnivå, i kyrkoordningen. Sådana bestämmelser om domkapitlets beslutanderätt som hänför sig till kyrkans självförståelse och till uppgifter som är centrala för kyrkans verksamhet finns det skäl att placera i kyrkolagen, såsom beslutanderätt i förhållande till prästerskapet. Däremot har det ansetts motiverat att placera sådana bestämmelser som gäller tjänsteförhållanden generellt, såsom förordnande till hälsoundersökning och narkotikatest, i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan.

Regleringen om kyrkans arbetsmarknadsverk togs in i kyrkolagen genom en ändring av kyrkolagen (1602/2015), som trädde i kraft i början av 2016. Samtidigt upphävdes den separata lagen om kyrkans arbetsmarknadsverk (827/2005). Kyrkans arbetsmarknadsverk är den myndighet som sköter den evangelisk-lutherska kyrkans, församlingarnas och de kyrkliga samfälligheter-

nas intressebevakning i arbetsmarknadsärenden. Kyrkans arbetsmarknadsverk hör till arbetsmarknadens centralorganisationer i Finland. Det beslutande organet vid kyrkans arbetsmarknadsverk är den oberoende delegationen som väljs för fyra år i taget. På delegationens möten har en av kyrkostyrelsen utsedd person och en av biskopsmötet utsedd biskop närvaro- och yttranderätt.

Budgeten och bokslutet för kyrkans arbetsmarknadsverk är en del av budgeten och bokslutet för kyrkans centralfond. Kyrkostyrelsens arbetsmarknadsavdelning, som fungerar som kansli för arbetsmarknadsverket, har också uppgifter som ansluter sig till kyrkostyrelsens verksamhet. Arbetsmarknadsverkets personal är kyrkostyrelsens personal. Beslut om kansliets tjänster och om anställning av tjänsteinnehavare och arbetstagare fattas av kyrkostyrelsen.

Intagningen av regleringen om kyrkans arbetsmarknadsverk i kyrkolagen motiverades närmast med förenkling av de kyrkliga författningarna samt oklarheter i behörighetsfördelningen och oklarheter i informationsgången och interaktionen mellan kyrkans arbetsmarknadsverk och kyrkostyrelsen (RP 75/2015 rd). Riksdagens förvaltningsutskott konstaterade när det behandlade ändringen av kyrkolagen att det är viktigt med tanke på arbetsmarknadsverkets självständiga verksamhet att delegationen styr beredningen i de ärenden som hör till dess ansvarsområde. Styrningen i dessa ärenden hör inte till kyrkostyrelsens ledning. Utskottet framhöll ännu särskilt för tydlighetens skull att kyrkans arbetsmarknadsverk kommer att ha en självständig och av kyrkostyrelsen oberoende beslutanderätt också i framtiden. Arbetsmarknadsverket ska liksom i dag bevaka församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas, domkapitlens och kyrkostyrelsens intressen i arbetsmarknadsfrågor. Arbetsmarknadsverket ska också förhandla om tjänste- och arbetskollektivavtal och sköta de övriga uppgifter som hör till verket. Kyrkans arbetsmarknadsverk förbinder sig som part till kyrkans tjänste- och arbetskollektivavtal för kyrkans räkning. Kyrkostyrelsen är inte avtalspart. Arbetsmarknadsverket för också talan i egenskap av kyrklig arbetsgivare vid eventuella rättegångar i enlighet med lagstiftningen om tjänste- och arbetskollektivavtal (FvUB 15/2015 rd, s. 4).

På grund av kyrkans arbetsmarknadsverks oberoende ställning och de uppgifter som ålagts verket kan man anse att frågan om huruvida regleringen om verket hör till regleringsförbehållets räckvidd för kyrkolagen åtminstone är ett gränsfall. Det vore ändamålsenligt att föreskriva om kyrkans arbetsmarknadsverk i en separat lag, såsom före lagändringen 2015.

2.2.5 Lag om tryggnad av den evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfinansiering

Kyrkans pensionsfond är en juridisk person separat från kyrkans centralfond och den är kyrkans pensionsanstalt. Kyrkans pensionsfonds medel används för betalning av pensioner och familjepensioner. Kyrkostyrelsen är styrelse för kyrkans pensionsfond. Keva sköter verkställigheten, utbetalningen och relaterade funktioner för den offentliga sektorns pensioner. Kyrkans pensionsfond ansvarar för pensionsfondens placeringsverksamhet och för finansieringen av kyrkans pensionssystem.

Lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd (68/2016) föreskriver om ansvar för finansiering av kyrkans pensionsskydd, pensionsavgifter, uttag av pensionsavgifter, pensionsavgifternas utsökbarhet och preskription samt grundbesvär. Den gällande kyrkolagen föreskriver om kyrkans pensionsanstalt som har finansieringsansvaret, bestämmandet av pensionsavgifterna, deras utsökbarhet och övervakningen av fondens verksamhet. Den gällande kyrkoordningen föreskriver om direktionen för kyrkans pensionsfond. Bestämmelserna i förordningarna är delvis överlappande. I syfte att eliminera nämnda överlappningar är det ändamålsenligt att flytta alla bestämmelser om pensionsfonden till en ny lag om kyrkans pensionsfond.

3 Målsättning

Propositionens viktigaste målsättning är att revidera kyrkolagstiftningen i en mer konsekvent och tydlig riktning och på så sätt effektivisera kyrkans och församlingarnas förvaltning. Ett ytterligare mål är att minska bestämmelserna i kyrkolagen så att man i förslaget till kyrkolag bättre än tidigare beaktar det område för kyrkolagen som anges i grundlagen. Ett mål är också att överföra en så stor del som möjligt av den normgivningsmakt som gäller kyrkans interna verksamhet och förvaltning till kyrkans egna organ till den del det inte rör sig om frågor som kräver reglering på lagnivå. Avsikten med propositionen är inte att ändra grunderna för kyrkans ställning i förhållande till staten, utan kyrkan ska även framöver ha en offentlighetsrättslig specialställning.

Strävan är att minska på de detaljerade bestämmelserna i synnerhet i kyrkolagen och skapa en ramlagstiftning som tillämpas i församlingarna, stiftens och centralförvaltningen. Syftet med propositionen är inte att ändra strukturerna för kyrkans förvaltning, utan att göra bestämmelserna om förvaltningen enklare och mer konsekventa. En innehållsmässigt betydande ändring i propositionen är att kyrkans interna ärenden huvudsakligen regleras i kyrkoordningen.

Målet med slopandet av underställningsförfarandet är att göra kyrkans förvaltning lättare och tydliggöra de olika myndigheternas roller och gränserna för deras behörighet. Samtidigt betonas församlingarnas självständighet och verksamhetsfrihet samt förenklas behandlingen av ärenden och minskas regleringen. Målet är också att påskynda beslutsfattandet så att besluten kan verkställas i snabbare takt. Samtidigt strävar man efter att bevara tillförlitligheten i underhållet av det kyrkliga kulturarvet. Att slopa ett myndighetssteg försnabbar dock den administrativa processen för renovering.

Slopandet av fasen med ändringssökande i anslutning till underställningsförfarandet förtydligar och förenklar bestämmelserna om rättsskydd. Ändringen ligger i linje med den allmänna strävan att slopa det interna besvärsförfarandet inom förvaltningen.

När produktionen av tjänster som gäller den kyrkliga folkbokföringen och som bygger på medlemsregistret blir rikstäckande är målet att genom att förtydliga ansvaret för de olika aktörerna i medlemsregistret göra det möjligt att skapa enhetligare verksamhetssätt och beslutspraxis än tidigare. Målet är att säkerställa en tydlig och transparent ansvarsfördelning när det gäller den gemensamma registerföring som avses i dataskyddsförordningen. Syftet med reformen är att främja utvecklingen av en kundorienterad verksamhet där servicen är jämlik, av jämn kvalitet, lätt att använda och tillgänglig. Målet med centraliseringen av funktionerna är att trygga den kompetens som myndighetsfunktionerna förutsätter och möjliggöra upprätthållande av yrkeskunskapen. Målet är också att trygga tillräckliga personalresurser under tjänst- och arbetsledigheter samt under semesterperioder. Strävan är också att förbättra verksamhetens produktivitet. Ett ytterligare mål är att uppdatera och förenhetliga bestämmelserna med annan lagstiftning som gäller skydd av personuppgifter, se till att bestämmelserna är grundlagsenliga och avlägsna överlappande reglering. En mera enhetlig reglering underlättar tolkningen av bestämmelserna, vilket i sin tur leder till att verksamhetssätten och beslutsverksamheten blir enhetligare.

Genom att delvis tillämpa bestämmelserna i informationshanteringslagen också på kyrkliga myndigheter strävar man efter att samordna regleringen om informationshantering och informationssäkerhet med regleringen om informationshantering inom den övriga offentliga förvaltningen. Samtidigt minskas behovet av reglering av teknisk natur i kyrkolagen.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det stiftas en ny kyrkolag och såsom nya kyrkliga lagar lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan samt lagen om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk. Regleringen som gäller kyrkans pensionsfond föreslås bli samlad i en ny lag om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond. I totalreformen av kyrkolagstiftningen ingår också den kyrkoordning som kyrkomötet godkände den 11 november 2021 och som avses träda i kraft samtidigt som kyrkolagen. Det föreslås att den gällande kyrkolagen upphävs. Den gällande kyrkoordningen och valordningen för kyrkan upphävs samtidigt. I de föreslagna författningarna revideras den gällande kyrkolagstiftningen så att innehållet i bestämmelserna i stora delar kvarstår oförändrat. Syftet med revideringen är att kyrkolagen och kyrkoordningen ska utgöra en mer konsekvent och tydlig helhet. I propositionen föreslås dock även en del innehållsliga ändringar till följd av förändringar i verksamhetsmiljön och utvecklingen inom förvaltningen.

I samband med den nya beredningen av lagförslaget har mer detaljerade bestämmelser överförts från kyrkolagen till kyrkoordningen. Exempelvis föreslås bestämmelserna om kyrkoherdeval i huvudsak ingå i kyrkoordningen, liksom även bestämmelser som gäller biskopsval. I kyrkolagen har dock lämnats de bestämmelser som behandlar behörighetsvillkor som krävs i vissa uppgifter, bikthemlighet, skriftlig varning till en präst, avstängning från prästämbetet, avsked från eller förlust av prästämbetet samt om avvikelser från det offentliga ansökningsförfarandet. Till den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan har flyttats nästan alla kyrkans tjänstemannarättsliga bestämmelser samt de bestämmelser som gäller överföring och placering av de anställda vid ändringar i församlingsstrukturen, med undantag av bestämmelserna om domkapitlets beslutanderätt. Regleringen som gäller kyrkans pensionsfond har dels flyttats till lagen om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond, dels till kyrkoordningen. Paragraferna om kyrkans arbetsmarknadsverk har flyttats till lagen om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk.

Förslag till kyrkolag

Vissa ändringar föreslås i bestämmelserna om ändringar i församlingsindelningen. I den nya kyrkolagen föreslås det en definition av vad som avses med en ändring av församlingsindelningen. Det föreslås också en ny bestämmelse om förutsättningarna för ändring av församlingsindelningen, vilka ska beaktas i beredningen av och beslutsfattandet om församlingsindelningen och vilka hänför sig till tryggheten av församlingens verksamhet och ekonomi. Bestämmelsen motsvarar gällande förvaltningspraxis. Dessutom förbättras församlingsmedlemmarnas möjligheter till inflytande vid ändring av församlingsindelningen. Kyrkorådets och församlingsrådets informationsskyldighet utvidgas så att församlingsmedlemmarna utan dröjsmål ska informeras om initiativ som gäller ändringar i församlingsindelningen. Församlingsmedlemmarnas möjligheter till inflytande förbättras också genom förslaget att församlingsmedlemmarna kan meddela domkapitlet sina ståndpunkter om ett initiativ. Med hjälp av information och ställningstaganden tryggas församlingsmedlemmarnas möjligheter till inflytande på det sätt som förutsätts i 41 § i förvaltningslagen.

Det föreslås att bestämmelserna om förvaltningen av delområden i en församling ändras så att församlingen själv kan ordna förvaltningen friare än för närvarande. Bestämmelserna om den interna förvaltningen av församlingens delområden ersätter de gällande bestämmelserna om kapellförsamlingar och församlingsdistrikt. Enligt förslaget finns det således inte heller längre be-

stämmelser på författningsnivå om kapellråd och distriktsråd, utan kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan själv besluta vilket organ som ska sköta förvaltningen av delområden i församlingen och bestämma organets namn och sammansättning. Församlingen kan också själv besluta vilken roll, uppgift och behörighet ett sådant organ får. Av medlemmarna i organet ska det också kunna krävas att de är bosatta inom det aktuella området.

I propositionen föreslås att underställningsförfarandet helt och hållet slopas inom kyrkans förvaltning. I regel slopas underställningsförfarandet så att den slutliga beslutanderätten flyttas till den lokala nivån, till församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna, utan ersättande förfaranden. För att trygga det kyrkliga byggnadsskyddet föreslås dock att underställningsförfarandet ersätts med ett tillståndsförfarande, där kyrkostyrelsen är tillståndsmyndighet. Tillstånd krävs för att bygga eller skaffa en ny kyrklig byggnad samt även för att ändra eller riva en skyddad kyrklig byggnad eller för att ändra dess användningsändamål samt för att avstå från användningen av den. Genom tillståndsförfarandet kan man säkerställa att de planerade åtgärderna inte äventyrar den skyddade byggnaden eller att man inte utan motiveringar upphör använda den skyddade byggnaden. Modellen beaktar inte bara byggnadsskyddets behov utan även församlingarnas ekonomiska situation. Förfarandet visar även att det kyrkliga kulturarvet tryggas på ett tillförlitligt sätt. Tillståndet kunde förses med villkor för att trygga bevarandet av byggnadens särdrag och karaktär. Villkoren kunde gälla reparationssätt, material och metoder. När det gäller skyddade kyrkliga byggnader ska Museiverkets utlåtande inhämtas redan om den plan som gäller ärendet, precis som i dagsläget. Förutom det tillstånd som det föreskrivs om i kyrkolagen krävs även byggnadstillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen.

Underställningsförfarandet för grundstadgan vid bildandet av en kyrklig samfällighet ersätts i sin tur med beslutanderätt för kyrkostyrelsen. Förfarandet jämföras med processen för ändring av församlingsindelningen. En ändring av den grundstadga som styr förvaltningen av den kyrkliga samfälligheten ska i vissa specifika fall som anges i lagstiftningen göras med kvalificerad majoritet i den kyrkliga samfällighetens gemensamma kyrkofullmäktige. Ett beslut om att ändra grundstadgan genom vilket nya församlingar går med i en befintlig kyrklig samfällighet hör däremot till kyrkostyrelsens befogenheter.

Samtidigt som förfarandet med underställning av de reglementen som styr församlingens och den kyrkliga samfällighetens beslutsfattande ska slopas enligt förslaget, föreslås det att de separata arbetsordningar som styr församlingens och den kyrkliga samfällighetens verksamhet, olika instruktioner och direktionsreglementen slopas och ersätts med en förvaltningsstadga. I förvaltningsstadgan finns samlat närmare bestämmelser om beslutsfattande och administrativa förfaranden samt ärenden som gäller organens mötespraxis. Dessutom föreslås ändringar i förfarandet vid överlåtelse och utarrendering av fastigheter som församlingen eller den kyrkliga samfälligheten äger. I de föreslagna bestämmelserna beaktas de riktlinjer för statligt stöd som anges i EU:s konkurrensbestämmelser och som gäller överlåtelse och långvarig utarrendering av landområden och byggnader. Med stöd av riktlinjerna föreslås det att bestämmelserna preciseras så att alla medborgare och företag i samma ställning ska ha samma rätt att lämna ett anbud.

Regleringen av arkivfunktionen ändras så att arkivlagen (831/1994) börjar tillämpas även på dokumentförvaltningen inom kyrkliga myndigheter, om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen. Arkivfunktionen inom kyrkan har hittills inte omfattats av den allmänna arkivlagstiftningen. Arkivlagen innehåller bl.a. allmänna bestämmelser om arkivfunktionen och dess uppgifter och organisering. I kyrkoordningen föreslås det dessutom mer detaljerade bestämmelser om arkivbildare, deras ansvar och uppgifter, arkivutrymmena och deponeringen av handlingar hos arkivverket.

Ansvarsfördelningen i fråga om kyrkobokföringen ska enligt förslaget ändras så att det i fortsättningen är de centralregister som församlingarna grundat samt kyrkostyrelsen som fungerar som personuppgiftsansvariga för medlemsregistret. Det föreslås samtidigt att de personuppgiftsansvarigas interna ansvarsfördelning ska formuleras tydligare. Centralregistren sköter i församlingarnas ställe sådana myndighetsuppgifter i anslutning till folkbokföringen som det föreskrivs om i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, äktenskapslagen (234/1929) och lagen om för- och efternamn (946/2017). Centralregistrens verksamhet baserar sig även i fortsättningen på samarbetsavtal mellan församlingarna. En bestämmelse om dessa föreslås i 3 kap. 20 § i kyrkolagen. Närmare bestämmelser om detta föreslås ingå i 3 kap. 51 § i kyrkoordningen. Centralregistret verkar då som en separat enhet inom den s.k. värd församlingen eller kyrkliga samfälligheten.

I övrigt tar bestämmelserna inte ställning till centralregistrets organisation. Utgångspunkten är ändå att centralregistren ska omfatta större områden än kyrkliga samfälligheter, varvid kostnaderna för centralregistrets verksamhet och uppgifter blir rimliga i förhållande till antalet medlemmar i de församlingar som ligger inom centralregistrets verksamhetsområde. Centralregistret kan antingen verka centraliserat från ett enda verksamhetsställe eller också enligt en decentraliserad modell med några verksamhetsställen eller serviceställen. Också då ska en tjänsteinnehavare eller arbetstagare som sköter uppgifter som hör till centralregistret på grund av det ansvar som hör till en personuppgiftsansvarig vara underställd den arbetsledningsrätt som direktören för ett centralregister har, oavsett om personen arbetar vid centralregistret eller vid en kyrklig samfällighet eller församling som står värd för ett centralregister. Till de delar som personen ska sköta andra uppgifter kunde han eller hon vara anställd vid en församling som tillhör centralregistret.

Dessutom föreslås att bestämmelserna som gäller personregister preciseras med beaktande av grundlagen samt dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Det föreslås att regleringen av behandlingen av de personuppgifter som uppkommer inom det lagstadgade diakoniarbetet görs genom hänvisningar till tillämplig lagstiftning inom social- och hälsovården.

I kyrkolagen ska det enligt förslaget tas in nya bestämmelser om elektroniskt beslutsförfarande som ska tillämpas på beslutsfattandet i olika organ i församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift samt inom kyrkans centralförvaltning. Beslut kan fattas genom ett elektroniskt beslutsförfarande före sammanträdet, om ingen av medlemmarna i organet kräver att ärendet behandlas vid ett ordinarie sammanträde. Möjligheten att hålla elektroniska sammanträden utvidgas till att gälla kyrkomötets plenum. Elektroniska sammanträden och ett elektroniskt beslutsförfarande förutsätter att ett lämpligt informationssystem eller någon annan informationsteknisk lösning används och att informationssäkerhetsaspekter beaktas.

Till lagen fogas enligt förslaget också en bestämmelse om att informationshanteringslagen ska tillämpas i vissa delar. Inom den kyrkliga förvaltningen tillämpas 4 § 2 mom. då det gäller vilka skyldigheter ledningen för informationshanteringsenheten har samt bestämmelserna i 4 kap. om informationssäkerhet i fråga om informationsmaterial och informationssystem. Beträffande utlämnandet av uppgifter som finns i medlemsdatasystemet via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse tillämpas likaså 22—24 § i denna lag. På informationshanteringen tillämpas 21 § om definition av behovet att förvara informationsmaterial, 25 § och 26 § om registrering i ett ärenderegister, 27 § om hantering av informationsmaterial i samband med tjänsteproduktion samt den i 28 § föreskrivna skyldigheten att upprätthålla en beskrivning av de informationslager och ärenderegister som myndigheterna förvaltar.

Propositionen innehåller också andra, mindre ändringar som påverkar sakinnehållet. När förslaget innehåller ändringar i den gällande bestämmelsens innehåll förklaras och motiveras ändringen i detaljmotiveringen till den aktuella paragrafen.

I kyrkolagen ska det enligt förslaget ingå 13 kapitel i stället för 26 kapitel i den gällande kyrkolagen. Kyrkoordningen ska innehålla 12 kapitel i stället för 23 kapitel i den gällande kyrkoordningen. Kyrkolagens och kyrkoordningens kapitel och deras rubriker motsvarar i huvudsak varandra.

Kyrkolagens 1 kap. Allmänna bestämmelser föreslås innehålla bestämmelser om kyrkolagens tillämpningsområde och om kyrkoordningen, som preciserar och kompletterar kyrkolagen. Det första kapitlet innehåller också bestämmelser om kyrkans bekännelse och uppgift, om medlemskap i kyrkan och om kyrkolagens särskilda lagstiftningsordning. I motsvarande kapitel i kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om kyrkans bekännelse, upptagande som medlem och medlemmars deltagande i församlingens verksamhet.

Kyrkans grundenhet är församlingen, där arbetet för fullgörandet av kyrkans uppgift i första hand utförs. Detta föreslås bli beaktat i bestämmelsernas struktur så att bestämmelserna om församlingen kommer först och därefter bestämmelser om stiftet och centralförvaltningen.

Kyrkolagens och kyrkoordningens 2 kap. Kyrkans administrativa indelning föreslås innehålla bestämmelser om kyrkans administrativa indelning och språk och om ändring av församlingsindelningen. I 3 kap. föreslås det bestämmelser om församlingar och kyrkliga samfälligheter och deras förvaltning, kyrkliga byggnader och församlingens fastigheter samt om begravningsverksamheten. I 3 kap. i kyrkoordningen föreslås det också ingå bestämmelser om församlingens uppgift och verksamhet.

Enligt förslaget innehåller kyrkolagens 4 kap. bestämmelser om stiftens förvaltning, 5 kap. om kyrkans centralförvaltning och 6 kap. om församlingens och kyrkans ekonomi. I 7 kap. föreslås det bestämmelser om prästämbetet, om präst- och lektorstjänster samt om vissa frågor som gäller tjänste- och arbetsavtalsförhållanden och som är särskilt viktiga med tanke på kyrkans väsen och uppgift. I 8 kap. tas nödvändiga bestämmelser in om behandlingen av personuppgifter och kyrkobokföring. 9 kap. ska gälla förtroendevalda och val. De behövliga bestämmelserna i den gällande valordningen för kyrkan föreslås bli införda i motsvarande kap. i kyrkoordningen. I 10 kap., som gäller besluts- och förvaltningsförfarandet, är det meningen att samla bestämmelser i anslutning till förvaltningsförfarandet hos olika organ och myndigheter. De bestämmelserna finns i de gällande författningarna spridda i olika kapitel som gäller bl.a. församlingarna, stiftet och centralförvaltningen, ofta med nästan samma innehåll eller som hänvisningsbestämmelser.

Kyrkolagens 11 kap. föreslås innehålla särskilda bestämmelser, 12 kap. bestämmelser om ändringssökande och 13 kap. ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Bestämmelser om tjänsteinnehavare och kyrkans arbetsmarknadsverk

I propositionen föreslås att regleringen som gäller kyrkans tjänsteinnehavare separeras från den gällande kyrkolagen till en ny lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. I kyrkolagen kvarstår dock de bestämmelser om tjänsteinnehavare och om domkapitlets beslutanderätt som gäller kyrkans organisation och förvaltning, behörighetsförhållandena mellan kyrkans organ samt sådana bestämmelser om kyrkans interna autonomi som enligt grundlagen ska regleras genom lag. Med stöd av ett bemyndigande som tas in i kyrkolagen ska sådan reglering som gäller tjänsteinnehavarna, och som inte förutsätter reglering i lag, regleras i kyrkoordningen.

I propositionen föreslås dessutom att de bestämmelser i kyrkolagen och kyrkoordningen som gäller kyrkans arbetsmarknadsverk flyttas till en ny lag om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk. I denna lag ska bl.a föreskrivas om arbetsmarknadsverkets uppgifter, om delegationen som utövar dess beslutanderätt samt om arbetsmarknadsverkets kansli, som verkar i samband med kyrkostyrelsen.

I propositionen föreslås också att ett omnämnande av tjänstinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan fogas till lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010), eftersom en bestämmelse om statstjänstemän och kommunala tjänsteinnehavare redan finns i lagens 2 § 1 mom. Kyrkolagen innehåller inte längre några bestämmelser om detta. På grund av kyrkans författning ska ett avgörande som gäller bestraffning av en präst i evangelisk-lutherska kyrkan meddelas till domkapitlet, såsom det i dagsläget föreskrivs i den gällande kyrkolagen.

Lagen om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond

I propositionen föreslås att alla bestämmelser om kyrkans pensionsfond i den gällande kyrkolagen, kyrkoordningen samt lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensions-skydd samlas i en ny lag om kyrkans pensionsfond. Som ny reglering fogas till lagen bestämmelser om principerna för ägarstyrning, om skyldigheten att föra en förteckning över förtroendeuppdrag, om handlingsprinciper som gäller intressekonflikter och om transaktioner med personer som hör till ledningen eller till ledningens närmaste krets. Enligt förslaget ska även bestämmelser om riskhantering samt insiderbestämmelser som gäller kyrkans pensionsfond tas in i lagen. Syftet med dessa tillägg är att göra förvaltningen av kyrkans pensionsfond mer transparent. Motsvarande ändringar har redan genomförts i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (96/2014), lagen om Keva (66/2016) och lagen om statens pensionsfond (340/2014).

Parallellt med denna lagberedning föreslås för Finansinspektionen att lagen om Finansinspektionen ändras så att Finansinspektionens befogenheter utvidgas att omfatta övervakningen av att bestämmelserna som gäller pensionsfondens inre krets iakttas.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna totalreformen av kyrkolagstiftningen och de kyrkliga lagar som separerats från kyrkolagen har i sig inga betydande ekonomiska konsekvenser. Det slopande av underställningsförfarandena som föreslås i samband med helhetsreformen bedöms endast ha mindre ekonomiska konsekvenser. Även om man i församlingarna, domkapitlet och vid kyrkostyrelsen inte längre har behov av att utnyttja organens och tjänsteinnehavarnas resurser för underställningsförfaranden, har sloandet av underställningsförfarandena bedömts öka församlingarnas behov av stöd. I och med denna ändring kan domkapitlets och kyrkostyrelsens personalresurser i högre grad än tidigare inriktas på rådgivande uppgifter och, i synnerhet inom kyrkostyrelsen, på att utarbeta olika guider och anvisningar för bl.a. det kyrkliga byggandet, markanvändningen och begravningsverksamheten. Några besparingar i fråga om personalresurser är således inte att vänta. I stället för underställningen föreslås dessutom i en del frågor andra administrativa förfaringssätt, som också förutsätter användning av personalresurser.

Målet med omorganiseringen av kyrkobokföringen är att få till stånd ekonomiska besparingar. Vid planeringen av kyrkans gemensamma medlemsdatasystem uppskattades att informations-systemet efter ibruktagandet skulle ge en ekonomisk nytta på 30 miljoner euro under de första tio åren. Enligt en utredning om kyrkans informationsförvaltning, organisation och projekt samt kostnaderna för dem som slutfördes i oktober 2018 uppgick kostnaderna för uppbyggnaden av

medlemsdatasystemet fram till 2013 till 10,97 miljoner euro. Under de första fem åren efter ibruktagandet (2013—2017) har kostnaderna för att förvalta och utveckla medlemsregistret uppgått till drygt 2 miljoner euro per år eller totalt 11,6 miljoner. Utifrån församlingarnas statistiska uppgifter har församlingarna under samma femårsperiod fått kumulativa besparingar på sammanlagt 15,4 miljoner euro jämfört med utgiftsnivån för kyrkobokföringen 2012. Medlemsregistret har gjort det möjligt att justera de avgifter som tas ut för utlämnandet av uppgifter till samma nivå som motsvarande avgifter hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, vilket har ökat kyrkobokföringens inkomster så att denna höjda inkomstnivå med beaktande av den kumulativa besparingen i församlingarnas nettokostnader har uppgått till 23,7 miljoner euro under samma tid. Det står dock klart att en kraftig utveckling och centralisering av kyrkobokföringens processer krävs för att den uppskattade ekonomiska nyttan ska kunna uppnås.

Baserat på den ekonomiska statistiken för 2019 har kostnaderna för kyrkobokföringen ställas i proportion till befolkningens mängd i regel varit högre i enheter med färre medlemmar än i större enheter. I församlingar med färre än 6 000 medlemmar är de årliga kostnaderna i snitt 6,5 €/medlem och i enheter med 6 000—14 000 medlemmar är kostnaderna i snitt 4,3 €/medlem. Som mest kan kostnaderna uppgå till så mycket som 23,7 €/medlem. I stora enheter med över 30 000 medlemmar är kostnaderna i snitt 3,4 €/medlem (som mest 7,1 €/medlem). Utgående från bokslutsuppgifterna för 2018 har man dessutom gjort en jämförelse av kostnaderna för två regionala centralregister. Det ena centralregistret representerar en centraliserad modell och det andra en decentraliserad modell. Centralregistrens verksamhetskostnader/medlem var 2,65 och 2,64 euro.

Propositionen bedöms inte ge några ekonomiska besparingar i sådana kommuner där endast en annan tjänsteinnehavare förutom kyrkoherden har skött kyrkobokföringens uppgifter och denna tjänsteinnehavare också har skött andra förvaltningsuppgifter inom församlingen. En besparing uppkommer snarare i fråga om arbetstid, såvida inte personens arbetsuppgifter minskar till den grad att man kan övergå till en deltidsanställning.

Att informationshanteringslagen börjar tillämpas till föreslagna delar bedöms inte heller ge några betydande ekonomiska konsekvenser. Den bestämmelse i 18 § i offentlighetslagen som gällde principen om god informationshantering och som tidigare har tillämpats inom kyrkans förvaltning, har ålagt kyrkliga myndigheter en skyldighet att föra förteckningar över ärenden som behandlas, att ha beskrivningar över informationssystem, att när system tas i bruk reda ut hur de påverkar handlingarnas offentlighet, att se till sekretess och skydd, samt att planera sin ärendehantering så att det går lätt att göra handlingarna offentliga samt att se till att de anställda får den utbildning som behövs. Tillämpandet av informationshanteringslagens bestämmelser om ärendehantering och informationshantering i samband med tjänsteproduktion torde därför knappt föranleda några kostnader alls. Den i 17 § föreskrivna skyldigheten att samla in logginformation om de angivna informationssystemen torde dock komma att medföra kostnader i det skede när man skaffar nya informationssystem eller uppdaterar gamla. Å andra sidan har det i system som behandlar personuppgifter redan i och med dataskyddsförordningen blivit mer ändamålsenligt att som en åtgärd relaterad till skyddet för personuppgifter använda sig av insamling av logginformation. I fråga om kyrkans medlemsregister har skyldigheten att samla in logginformation redan från och med ibruktagandet föreskrivits för kyrkostyrelsen. Vilka konsekvenser den föreslagna ändringen har för ekonomin beror således på i hur hög grad den nämnda egenskapen redan har tagits i bruk i församlingarnas informationssystem.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

För att medarbetarna ska kunna tillägna sig systematiken och paragraferna i den nya kyrkolagen och kyrkoordningen samt de nya separata kyrkliga lagarna kommer vissa orienterande åtgärder

att krävas vid ikraftträdandet: utbildningar måste ordnas och anvisningar utarbetas. Mer konsekventa och lättlästa bestämmelser kommer dock med tiden att göra det lättare för kyrkans och församlingarnas tjänsteinnehavare, arbetstagare och förtroendevalda att sköta sina uppgifter. Likaså blir det lättare för myndigheter och enskilda att sköta sina ärenden hos kyrkan och församlingarna.

Eftersom många bestämmelser tas in i kyrkoordningen i stället för i kyrkolagen kommer antalet förslag till ändringar av kyrkolagen i viss mån att minska och vara mindre omfattande än tidigare. För de nya separata kyrkliga lagarna gäller inte heller kraven på kvalificerad majoritet vid kyrkomötet och inte heller den lagstiftningsordning som gäller för kyrkolagen.

När valbestämmelserna tas in i kyrkoordningen i stället för i den separata valordningen för kyrkan blir författningshelheten klarare och tillämpningen av valbestämmelserna samtidigt enklare. Det innebär emellertid att valbestämmelserna inte längre godkänns på kyrkomötet genom majoritetsbeslut på samma sätt som den gällande valordningen för kyrkan. För att kyrkoordningen ska godkännas krävs kvalificerad majoritet på kyrkomötet. Detta bedöms dock inte göra det svårare att ändra bestämmelserna vid behov eftersom bestämmelserna om kyrkliga val närmast är av teknisk natur och följer de allmänna valbestämmelserna.

Propositionen innehåller också förslag till nya bestämmelser. Slopandet av underställningsförfarandet skulle minska den administrativa bördan inom både församlingarna, domkapitlet och kyrkostyrelsen. De administrativa förfaringssätten blir smidigare och behandlingen och verkställandet av ärenden snabbare då underställningsmyndigheten inte längre undersöker ärendet på nytt efter att beslut har fattats på lokal nivå. De föreslagna ändringarna betonar församlingens suveränitet då de slutliga besluten fattas av församlingens egna organ. Samtidigt ökar demokratin i beslutsfattandet eftersom det slutliga beslutet fattas av de förtroendevalda som valts genom församlingsval. Detta innebär att församlingens ansvar ökar särskilt i de frågor där inget annat förfarande föreslås i stället för underställningsförfarandet.

När verkställighetsbestämmelserna, dvs. arbetsordningar, reglementen och instruktioner på lokal nivå som gäller församlingens och den kyrkliga samfällighetens organ, samlas till en omfattande förvaltningsstadga bedöms detta göra både församlingens eller den kyrkliga samfällighetens förvaltningsorganisation och behörighetsgränserna tydligare. Detta underlättar och harmoniserar förvaltningen och förvaltningsförfarandet genom att minska på antalet specialbestämmelser som styr församlingens och den kyrkliga samfällighetens förvaltning. En enda förvaltningsstadga gör det även lättare för församlingens förtroendevalda och anställda att behärska bestämmelsehelheten.

Av domkapitlens arbetstid som går åt till förvaltningsbeslut går ca 15 procent till ärenden som via underställning initierats hos domkapitlet. Tyngdpunkten i domkapitlets uppgifter ska enligt framställningen huvudsakligen övergå från övervakning i efterhand till stöd och konsultation som ges på förhand. Inga ändringar föreslås i domkapitlets och biskopens verksamhet som tillsynsmyndighet eller i uppgifterna relaterade till den biskopliga tillsynen, även om redskapen för tillsynen står under förändring. Tillsynen kan ske bl.a. utifrån församlingsmedlemmarnas skrivelser och annan kontakt. Tillsynsåtgärder, såsom begäran om utredningar, kan vidtas även på eget initiativ. Enligt 4 kap. 7 § i kyrkoordningen är det biskopsvisitationens uttryckliga syfte att stödja och vägleda utvecklingen av församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning och ekonomiförvaltning. Inget hindrar alltså exempelvis att domkapitlet eller biskopen riktar sina tillsynsåtgärder mot församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltningsstadgar.

Kyrkostyrelsens uppgifter i den förvaltningsprocess som gäller bildandet av en kyrklig samfällighet ändras knappt alls. Däremot kommer dess uppgifter att ändras när man i ärenden som gäller skyddade kyrkliga byggnader i stället för underställning övergår till ett tillståndsförfarande, varvid det till tillståndet kan fogas villkor som tryggar skyddets målsättningar. I tillståndsförfarandet som gäller det kyrkliga byggnadsarvet ska även i framtiden begäras Museiverkets utlåtande och vid behov även utlåtanden från Ålands landskapsstyrelse och sametinget. Tillståndsförfarandet gör den administrativa processen lättare och snabbare och vid reparationer och ändringar gäller det endast skyddade byggnader. Dessutom blir förfarandet snabbare då underställningsbesväret som görs hos kyrkostyrelsen försvinner från processen. Ändring i kyrkostyrelsens beslut söks hos förvaltningsdomstolen och tiden för ändringssökandet börjar löpa först efter att tillståndsfrågan har avgjorts. Även grunderna för besväret ändras: kyrkostyrelsens beslut kan inte överklagas på ändamålsenlighetsgrund utan endast på laglighetsgrund.

Propositionen ger en möjlighet till olika slags lösningar för förvaltningen av delområden i församlingen. Ändringen leder till att man på det lokala planet friare än i dag kan dryfta hur strukturen för förvaltningen av olika områden i församlingen ska ordnas. Bestämmelserna om förvaltningen av delområden ersätter de gällande bestämmelserna om kapellförsamlingar och församlingsdistrikt. Bestämmelserna är mer flexibla än för närvarande och ger församlingarna möjlighet att överväga hurdant organ som behövs i ett visst område i församlingen, vilken dess sammansättning ska vara och vad som ska ingå i dess behörighet. Eftersom namnet på det organ som ska sköta förvaltningen av delområden i församlingen inte längre anges i lag kan det fattas beslut om det lokalt. Detta ger samtidigt församlingarna en möjlighet att hålla kvar de nuvarande kapellförsamlingarna eller församlingsdistrikten. Nytt är också förslaget att det redan innan församlingsindelningen ändras ska gå att avtala om hur förvaltningen av delområden i församlingen ska ordnas. Avtal som ingåtts på förhand förbättrar myndigheternas möjligheter att organisera förvaltningen på förhand så att inga tillfälliga lösningar behövs.

Propositionen skapar flexibilitet i beslutsfattandet och ger möjligheter till ny sammanträdespraxis. De nya bestämmelserna tillåter både elektroniska sammanträden vid kyrkomötet och ett elektroniskt beslutsförfarande inom kyrkans förvaltning. Lagändringen förpliktar inte församlingarna att använda eller skaffa elektroniska system, men den ger församlingarna alternativ och kan underlätta mötesarrangemangen. När det gäller kyrkomötet kan möjligheten till elektroniska plenarsammanträden också medföra besparingar.

Centraliseringen av kyrkobokföringens myndighetsuppgifter och funktioner till centralregistren inverkar på såväl församlingarnas som centralregistrens verksamhet, personalresurser och lokaler. I början av 2022 finns 15 centralregister. I och med att centralregistren utvidgas måste förvaltningsprocesserna utvecklas och de olika verksamhetskulturerna harmoniseras. När mängden personuppgifter som ska behandlas ökar kan det också finnas ett behov av att tillfälligtvis öka antalet anställda vid centralregistren. Först efter etableringsfasen, när funktionerna har stabiliserats, kan man bedöma centralregistrens verkliga behov av personalresurser. På motsvarande sätt kan behovet av personalresurser i församlingarna också minska. En del av dem som behandlar församlingarnas medlemsdata torde flytta över till centralregistrens personal. I små församlingar där en anställd vid sidan av sina andra uppgifter har skött hanteringen av medlemsdata finns det möjlighet att omorganisera personens arbetsuppgifter eller att ändra anställningsförhållandet till deltid.

Centraliseringen av kyrkobokföringens funktioner främjar upprätthållandet av kompetensen och yrkeskunskapen inom kyrkobokföring. Erfarenheter har visat att man i större enheter har bättre möjligheter att delta i utbildningar. Det är också smidigare att hitta vikarier för personalen under semesterar eller arbets- och tjänstledigheter än i små enheter. Vid centralregistret kan chefen och arbetsgemenskapen också på ett helt annat sätt stödja den enskilda tjänsteinnehavarens eller

arbetstagarens framgång i arbetet än i församlingarna, där man rent praktiskt blir tvungen att klara av arbetet med hjälp av skriftliga instruktioner. Direktören för ett centralregister har bättre möjligheter att behärska den lagstiftning som gäller skydd för personuppgifter i anslutning till uppdateringen och behandlingen av medlemsuppgifter än kyrkoherden, som också i övrigt har ett omfattande uppgiftsfält inom församlingens förvaltning och verksamhet.

Centraliseringen av kyrkobokföringens uppgifter gör det möjligt att harmonisera de registerfunktioner som kyrkostyrelsen ansvarar för och samtidigt effektivisera kyrkobokföringens processer. Centralregistret, som är ett chefsstyrt ämbetsverk, och dess direktör har en skyldighet att aktivt övervaka att bestämmelserna som gäller skyddet för personuppgifter tillämpas och att i centralregistrets verksamhet utveckla verksamhetsmodeller som är såväl effektiva som ur kundens perspektiv enklare och mer högkvalitativa. Samtidigt måste man hitta verksamhetssätt som möjliggör en behandling av personuppgifter i enlighet med det i lagen angivna användningsändamålet i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning och verksamhet samt vid fullgörandet av en församlingsmedlems rättigheter och skyldigheter. Också till denna del kan man inom centralregistermodellen lättare än förr finna enhetliga lösningar.

Ett klargörande av de personuppgiftsansvarigas ansvarsfördelning gör det lättare att förstå vilka ansvar som respektive myndighet har. Kyrkans medlemsdata hör till de särskilda kategorier av information som anges i artikel 9 i dataskyddsförordningen. Av den här anledningen är det ytterst viktigt att de personuppgiftsansvarigas ansvarsområden är så klara som möjligt och skyddet för personuppgifterna kan realiseras tillräckligt väl.

En tillämpning av informationshanteringslagen till de delar som föreslagits är till stöd för de kyrkliga myndigheterna i organiseringen av dataskyddet och gör de kyrkliga myndigheters dataskydd mer enhetligt med dataskyddet inom samhällets andra myndigheter. Detta ger ännu bättre samarbetsmöjligheter samt möjliggör ett informationsutbyte mellan kyrkan och andra myndigheter. Sådan praxis som ligger så nära den praxis som tillämpas inom den statliga förvaltningen som möjligt främjar ett smidigt samarbete inom den offentliga förvaltningen. Med beaktande av att kyrkostyrelsen har utfärdat föreskrifter om datasäkerhetspolicy och datasäkerhet, vilka redan nu i stor utsträckning baserar sig på statens motsvarande anvisningar, torde datasäkerhetsbestämmelsernas bindande karaktär inte orsaka några större åtgärder för de kyrkliga myndigheterna. Också tillämpandet av bestämmelserna om ärendehantering gör de kyrkliga myndigheternas informationshantering mer enhetlig.

Den ändring som föreslås i 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden, enligt vilken en domstol ska informera även om sådana straffrättsliga domar som gäller tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, förväntas öka domstolarnas medvetenhet om skyldigheten att informera om sina avgöranden.

Den nya lagen om kyrkans pensionsfond klargör författningsgrunden för kyrkans pensionsfond, eftersom alla bestämmelser som gäller pensionsfonden då finns i en och samma lag. De föreslagna nya bestämmelserna ska göra förvaltningen av kyrkans pensionsfond mer transparent. Genom bestämmelserna åläggs kyrkans pensionsfond nya skyldigheter i fråga om dokumentation och offentliggörande. De föreslagna ändringarna innebär en ökning av det administrativa arbetet vid pensionsfonden samt kostnader för införskaffandet av nya program. Övervakningen av att bestämmelserna följs orsakar arbete för Finansinspektionen. Övervakningen av insiderregistret och insideranmälningar hänger dock ihop med den övervakning av kyrkans pensionsfonds placeringsverksamhet samt den allmänna marknadskontroll som Finansinspektionen redan nu gör.

4.2.3 Miljökonsekvenser

Skyddet av det kyrkliga byggnadsarvet kan med hjälp av ett tillståndsförfarande realiseras mer effektivt än i dag. Det är sannolikt att alla väsentliga ändringar av kyrkliga byggnader trots lagstiftningen för närvarande inte förs över för behandling av underställningsmyndigheten. Det nya förfaringssättet kan bedömas förbättra situationen då det endast riktas mot de skyddade byggnader som är viktigast att skydda och då myndigheten på förhand kan ställa upp nödvändiga tillståndsvillkor. Genom tillståndsförfarandet kunde man bedöma reparationsplanerna med tanke på byggnadsskyddet, precis som idag. Det är dock frågan om ett tillstånd utan vilket reparationer av en skyddad kyrklig byggnad inte kan inledas. Därför kan tillståndsförfarandet bättre än idag säkerställa att reparationerna inte står i strid med skyddsmålet för byggnaden. Samma gäller ändringar av byggnadernas användningsändamål och urbrukttagande samt anskaffning eller uppförande av en ny kyrklig byggnad.

Den i propositionen föreslagna möjligheten för organen att om de så önskar fatta beslut i ärenden genom elektroniskt beslutsförfarande och kyrkomötets möjlighet att hålla elektroniska sammanträden kan i någon mån ha positiva miljökonsekvenser. Elektroniska möten minskar koldioxidutsläppen i viss mån när behovet av att resa till sammanträden minskar.

4.2.4 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för församlingsmedlemmar och medborgare

I kyrkolagen föreslås en bestämmelse om församlingsmedlemmarnas möjligheter att delta och påverka. Kyrkofullmäktige och församlingsrådet får enligt förslaget i uppgift att främja församlingsmedlemmarnas mångsidiga och effektiva möjligheter till inflytande. Genom de föreslagna ändringarna fullgörs den uppgift som det allmänna enligt 14 § i grundlagen har att främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Propositionen bedöms främja gemenskapen i församlingen och växelverkan mellan människor samt församlingsmedlemmarnas deltagande och möjligheter till inflytande.

De särskilda sätt för deltagande och påverkan som avses i den föreslagna 3 kap. 3 § i kyrkolagen kan vara dels att informera om och ordna samråd i olika frågor, dels att utreda församlingsmedlemmarnas åsikter. I syfte att trygga församlingsmedlemmarnas möjligheter till inflytande föreslås också en tydlig bestämmelse om vilket församlingsorgan som bär ansvaret för kommunikationen samt en särskild informationsskyldighet när församlingsindelningen ändras. De föreslagna ändringarna bidrar till att ge församlingsmedlemmarna en ny roll. Församlingarna kan uppmuntra medlemmarna att delta i verksamheten också genom att t.ex. delta i planeringen och genomförandet av verksamheten och att ta ansvar under evenemang och i den övriga verksamheten. Förändringen uppmuntrar till frivilligarbete som man vet att kyrkan har ett stort behov av. På så sätt får församlingsmedlemmarna rollen av aktörer i stället för objekt. Ett syfte med förslaget är också att stödja strävan att flytta fokus i församlingarnas förvaltning och verksamhet från de anställda till församlingsmedlemmarna.

De föreslagna bestämmelserna om förvaltningen av församlingarnas olika områden kommer med tiden sannolikt att leda till olika slags strukturella lösningar. Olika strukturer för denna förvaltning uppkommer troligen i synnerhet i samband med mer omfattande ändringar i församlingsindelningen, t.ex. när kyrkliga samfälligheter bildas eller församlingar går samman. En mer flexibel reglering förbättrar möjligheterna att beakta församlingsverksamhetens regionala behov. Om förvaltningen av delområden i församlingen ordnas ändamålsenligt kan det öka församlingsmedlemmarnas möjligheter att delta i och påverka församlingens verksamhet.

Genom centraliseringen av kyrkobokföringen möjliggörs en riksomfattande tjänst för ämbetsbevis och släktutredningar, vilket ger kunderna bättre serviceupplevelser. De aktörer som använder sig av sådana tjänster, såsom banker, advokatbyråer och juridiska byråer samt enskilda medborgare får tjänsterna från ett och samma ställe. Kunden kan lämna in sin begäran om uppgifter till närmaste centralregister och i framtiden behöver man alltså inte beställa den släktutredning som behövs vid bouppteckningar från flera olika kyrkliga myndigheter.

Regionala centralregister skapar också förutsättningar för att utveckla mer enhetliga verksamhetssätt, beslutspraxis, servicemodeller och servicenivåer. Kunden kan förvänta sig att servicen håller en allt jämnare och kvalitetsmässigt högre nivå när personalresurserna vid centralregistret kan utnyttjas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt och samtidigt skapas förutsättningar för en kundcentrerad och enhetlig verksamhet. När kompetensnivån hos dem som hanterar informationen ökar även den offentliga tillförlitligheten på de ämbetsbevis och släktutredningar som utfärdas.

Under centralregistrens etableringsskede kan tillgången till tjänster också tillfälligtvis försämras. Det här är en följd av sammanjämkningen av olika arbetssätt och verksamhetskulturer samt behovet av att uppdatera bl.a. kontaktadresser, såsom e-postadresser och kanaler för distribution av information, exempelvis webbsidor. Etableringsskedet kan likaså innebära förlängda leveranstider för ämbetsbevis, tills systemet har kompletterats med metadata för digitaliserat material och församlingsspecifika anteckningar.

Tillämpningen av informationshanteringslagen till de delar den gäller dataskydd, utlämnande av uppgifter och informationshantering ökar och förbättrar möjligheterna för medborgarna och kyrkans medlemmar att få information om de kyrkliga myndigheternas verksamhet, det kyrkliga beslutsfattandet samt om hur beslutsfattandet påverkar dem. En harmonisering av myndigheternas ärendehantering samt registreringen av handlingar främjar iakttagandet av såväl offentlighetsprincipen som god förvaltning.

Språkliga konsekvenser

Propositionens bestämmelser om församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas språk föreslås till stora delar motsvara de gällande. Om det inom samma område finns flera församlingar på språklig grund, är dessa alltid enspråkiga såväl enligt den gällande lagen som enligt förslaget. Även den bestämmelse enligt vilken församlingen är tvåspråkig om den finskspråkiga eller svenskspråkiga minoriteten av de närvarande församlingsmedlemmarna är så stor att en kommun i motsvarande fall är tvåspråkig enligt språklagen motsvarar nuläget. En kyrklig samfällighet är däremot enspråkig om enbart församlingar med samma språk hör till den och tvåspråkig om församlingar med olika språk eller minst en tvåspråkig församling hör till den. Samma princip gäller också i fråga om stiftens språkliga ställning.

I propositionen föreslås en bestämmelse i 2 kap. 6 § i kyrkolagen med stöd av vilken kyrkostyrelsen på förslag av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan bestämma att en församling ska vara tvåspråkig under en femårsperiod även om församlingen enligt bestämmelserna skulle vara enspråkig. Möjligheten att bestämma att en församling ska vara tvåspråkig gäller endast sådana områden som inte på språklig grund har flera församlingar. Genom den föreslagna bestämmelsen tas samma möjlighet in i kyrkolagen som i språklagen finns för kommuner. Enligt 5 § 3 mom. i språklagen kan det på förslag av kommunfullmäktige genom förordning av statsrådet föreskrivas att en kommun är tvåspråkig även om den annars skulle vara enspråkig. Den föreslagna bestämmelsen kan bidra till att förbättra ställningen för församlingens språkliga minoritet i områden där det inte finns församlingar med olika språk. År 2021 fanns det totalt 9 tvåspråkiga församlingar. Av dem hör 6 församlingar till Borgå stift och majoriteten av deras

medlemmar är svenskspråkiga. I samernas hembygdsområde finns fyra församlingar vars språk är finska och samiska, och den tyska församlingens språk är svenska och tyska. Av församlingarna med finskspråkig majoritet är tre tvåspråkiga.

Alla svenskspråkiga församlingar hör till Borgå stift. Dit hör också de tvåspråkiga församlingar som har svensk majoritet. Största delen av församlingarna i Borgå stift finns i de svenskspråkiga områdena i södra Finland och Österbotten samt på Åland. De finska församlingarna i dessa områden hör till andra stift. I synnerhet i större städer är det vanligt att församlingarna är uppdelade enligt språk, så att de tillsammans utgör en tvåspråkig kyrklig samfällighet. Kyrkliga samfälligheter med både finsk- och svenskspråkiga församlingar finns t.ex. i Borgå, Helsingfors, Jakobstad, Karleby, Raseborg och Tammerfors. Inom en kyrklig samfällighet kan de områden som församlingar med olika språk omfattar avvika från varandra. Detta gör det möjligt att inom hela den kyrkliga samfällighetens område betjäna de församlingsmedlemmar som talar minoritetsspråket. I t.ex. Esbo kyrkliga samfällighet omfattar den svenska församlingen hela Esbo medan de finska församlingarna har sina egna, mindre områden.

Det finns 33 tvåspråkiga kommuner i Finland. Fyra av dem har på eget initiativ ansökt om att få bli tvåspråkiga (Lojo, Korsnäs, Larsmo och Närpes) trots att de utifrån befolkningens språkförhållanden skulle vara enspråkiga. Enligt justitieministeriet har man i praktiken noterat att svenskspråkiga församlingar är mer intresserade av att bli tvåspråkiga än finskspråkiga församlingar.

Den föreslagna bestämmelsen kan bedömas vara av betydelse särskilt när församlingsstrukturerna ändras. Utifrån bestämmelsen kan man t.ex. i en församling som slås samman eller utvidgas överväga om den språkliga minoritetens rättigheter bör förbättras genom ett förslag om att församlingen ska bli tvåspråkig. Kyrkostyrelsen bör beakta språkliga minoriteter också när den fattar beslut om församlingsindelningen eller bildandet av en kyrklig samfällighet eller om ändrandet av dess område. Detta förpliktigas den till genom en bestämmelse som fastslår att församlingsindelningen får ändras endast av särskilt vägande skäl om ändringen medför att församlingens majoritetsspråk blir minoritetsspråk. Också när en kyrklig samfällighet grundas ska förutsättningarna för ändring av församlingsindelningen tillämpas. De praktiska följderna av förslaget kommer sannolikt att bero på hurdana strukturella lösningar som församlingarna beslutar sig för i framtiden.

Centralregistrens nationella betjäning bedöms också ha positiva effekter för förverkligandet av kundens språkliga rättigheter, då de tvåspråkiga och svenskspråkiga centralregistren kan producera svenskspråkig ämbetsbevis- och släktutredningsservice för kunden oavsett av personens boningsort. Å andra sidan tryggar språklagen, som ska tillämpas i kyrkliga myndigheter, redan i sig att kunden ska få betjäning på sitt eget språk, antingen finska eller svenska.

Konsekvenser för barn och unga

Den föreslagna nya bestämmelsen om församlingsmedlemmarnas möjligheter att delta och påverka gäller församlingsmedlemmar i alla åldrar. Den förbättrar på så sätt även barnens och de ungas möjligheter att få fram sina åsikter till församlingens beslutsfattare och att påverka i frågor som gäller församlingen. I församlingsval kvarstår rösträttsåldern fortsättningsvis som 16 år, vilket bidrar till att stödja ungas möjligheter till deltagande och påverkan. Också i bestämmelsen som gäller medlemsinitiativ till stiftsfullmäktige har initiativtagarens ålder begränsats till minst 16 år. På så sätt har även unga församlingsmedlemmar möjlighet att påverka hur församlingens och stiftets förvaltning och verksamhet utvecklas. I övrigt bedöms förslaget inte ha några konsekvenser för barn och unga.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Slopade underställningsförfaranden

Bildande av en kyrklig samfällighet

Underställningsförfarandet vid bildande av kyrkliga samfälligheter skulle kunna slopas utan att ersättas med något nytt förfarande. Församlingarna skulle då självständigt besluta om bildande av kyrkliga samfälligheter och om alla ändringar av grundstadgan. Fördelen med detta alternativ kan anses vara att det framhäver församlingarnas självständighet, som betraktats som viktig när kyrkliga samfälligheter bildas. Alternativet är dock förknippat med risker. Det skulle kräva att församlingarna klarar av att komma överens sinsemellan i alla lägen. Eventuella konflikter skulle inte kunna lösas genom beslut av en högre myndighet. Församlingarna skulle inte heller under några omständigheter kunna åläggas att ansluta sig till en kyrklig samfällighet t.ex. på ekonomiska grunder. Detta skulle innebära färre möjligheter för domkapitlet att utöva övervakning och tillsyn.

Dessa risker kan anses vara så betydande att det inte räcker med att enbart upphäva underställningsförfarandet. Intressekonflikterna exempelvis om sättet att genomföra olika saker kan bli stora när en kyrklig samfällighet bildas. Samtidigt kan bildandet av en kyrklig samfällighet ibland lösa svåra ekonomiska situationer, och en högre myndighet behöver kunna agera om församlingarna inte kan enas om saken. Ett alternativt förfarande för att ersätta underställning kan utarbetas, så att antingen domkapitlet eller kyrkostyrelsen som högsta myndighet beslutar om bildande av kyrkliga samfälligheter.

Domkapitlet känner förhållandena i sina församlingar väl och kan beakta lokala aspekter, vilket talar för att domkapitlet ska ha den slutliga beslutanderätten. Domkapitlet ska både övervaka och stödja församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning och verksamhet. Domkapitlets stödjande och konsultativa roll i församlingsarbetet har fått större betydelse på senare tid. Enligt gällande bestämmelser kan domkapitlet utse en utredare som bereder samfällighetens grundstadga och ett förslag om överföring av egendom, om inte församlingarna har kunnat enas om dessa. Svagheten med det här förfarandet kan anses vara att domkapitlet står så nära församlingarna och processen att bilda kyrkliga samfälligheter. Det kan inte betraktas som ändamålsenligt att domkapitlet både tar initiativ till att bilda kyrkliga samfälligheter och fattar de slutliga besluten att bilda dem.

Vid beredningen av förslaget har man sett det som konsekvent att tillämpa samma logik i olika situationer som gäller församlingsstrukturen, även om lösningen innebär smärre ändringar i de olika aktörernas roller vid bildandet av kyrkliga samfälligheter. Enligt förslaget ska bildandet av kyrkliga samfälligheter jämföras med ändringar i församlingsindelningen, och i så stor utsträckning som möjligt ska samma förfaranden tillämpas i båda fallen. Detta gäller också ändringar i en befintlig kyrklig samfällighets område när församlingsstrukturer ändras, även om strukturen endast ändras delvis när en kyrklig samfällighet bildas och dess område ändras. Sådana beslut om att ändra grundstadgan genom vilka nya församlingar går med i en befintlig kyrklig samfällighet hör också till kyrkostyrelsens befogenheter.

Skydd av kyrkliga byggnader

Flera olika alternativa förfaranden har övervägts för att skydda det värdefulla kulturarv som de kyrkliga byggnaderna utgör. Bestämmelserna om skydd av kyrkliga byggnader kan antingen

överförs till allmänna lagar eller hållas kvar i kyrkolagen. Om den gällande lagen om skyddande av byggnadsarvet tillämpades på kyrkliga byggnader skulle ett skyddsbeslut krävas för varje skyddad kyrklig byggnad. Skyddsbeslutet skulle innehålla särskilda skyddsföreskrifter som säkerställer att byggnadens kulturhistoriska betydelse bevaras. Skyddsföreskrifterna skulle bl.a. kunna gälla bevarande av byggnaden i det skick som skyddet kräver eller användning av byggnaden så att dess kulturhistoriska betydelse inte äventyras. Med tanke på antalet skyddade kyrkliga byggnader skulle det ta flera år att meddela skyddsföreskrifterna, och det anses inte vara möjligt att göra det tillräckligt detaljerat. Ombyggnad som avviker från byggnadens skyddsföreskrifter skulle dessutom förutsätta att skyddsföreskriften behandlas på nytt. Ett alternativ skulle också vara att skydda byggnaderna i detaljplanen, men det skyddet omfattar inte byggnadens interiör. Dessutom skulle detta leda till att det kyrkliga byggnadsskyddet överförs till en utomkyrklig myndighet.

Det anses vara viktigt att beslut om kyrkligt byggnadsskydd alltså ska avgöras av kyrkliga myndigheter och att bestämmelserna om skyddet ingår i kyrkolagen. I ärenden som gäller kyrkligt byggnadsskydd skulle underställningsförfarandet kunna ersättas med ett förfarande där en högre myndighet har möjlighet att överta beslut om renoveringsplaner som församlingen godkänt, dvs. utnyttja den s.k. övertagningsrätten. I den gällande kyrkolagen finns inget förfarande för att överföra församlingarnas beslut till en högre myndighet. Vid beredningen har införandet av ett sådant nytt förfarande inte ansetts vara något bra alternativ. Det skulle krävas ett sätt att följa beslutsfattandet i församlingarna, vilket domkapitlet har de bästa förutsättningarna att göra. Slumpen skulle avgöra vilka beslut som överförs till en högre myndighet för avgörande. Domkapitlet skulle behöva mer expertresurser.

Övervakningen av en högre myndighet skulle också kunna genomföras så att omprövning av församlingarnas beslut begärs hos antingen domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ett sådant förfarande skulle påminna om tidigare praxis där domkapitlet har varit första instans vid sökande av ändring i församlingarnas beslut. Det skulle dock medföra samma nackdelar som den ovan beskrivna övertagningsrätten. Uppgiften som omprövningsmyndighet skulle dessutom påverka skötseln av den högre myndighetens övriga uppgifter. Det skulle vara svårare för domkapitlet eller kyrkostyrelsens expertis att stödja och ge råd till församlingarna om myndigheten senare behandlade begäran om omprövning och då i den rollen var tvungen att ta ställning till samma frågor. Detta kan inte betraktas som någon bra lösning för en fungerande förvaltning. Både övertagningsrätten och omprövningsförfarandet skulle vara slumpmässiga efterhandsåtgärder som inte kan anses vara tillräckliga för att skydda det kyrkliga kulturarvet.

I propositionen föreslås att underställningsförfarandet som tillämpas vid skyddet av kyrkliga byggnader ersätts med ett tillståndsförfarande där kyrkostyrelsen är tillståndsmyndighet. Kyrkolagstiftningen inkluderar redan nu vissa tillståndsförfaranden. Förfarandena kallas inte tillstånd, men innehållet i dem kan betraktas som tillstånd eftersom förhandsgodkännande av en högre kyrklig myndighet förutsätts för vissa typer av verksamhet. Sådana förvaltningstillstånd brukar beskrivas som en myndighets enskilda undantag från ett generellt förbud. Det förvaltningstillstånd som nu föreslås kan betraktas som ett styrande såväl som ett skyddande tillstånd, eftersom det säkerställer skyddet av kyrkliga byggnader. När större renoveringar av en skyddad byggnad är tillståndspliktiga kan arbetet inte inledas innan tillstånd beviljats.

Tillståndsmyndighetens prövning kan regleras på flera olika sätt i tillståndsförfarandet. I bestämmelserna är det möjligt att ange förutsättningarna för myndighetens beslutsfattande så entydigt som möjligt. Samtidigt är det också möjligt att utforma bestämmelserna utan att ange några närmare förutsättningar för beslutsfattandet. Myndighetens prövningsrätt begränsas dock alltid av rättsskyddsaspekterna och skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna, de all-

männa förvaltningsrättsliga principerna, tillståndets funktion och art samt kraven i förvaltningsförfarandet. De viktigaste delarna av beslutet om ett förvaltningstillstånd är det egentliga tillståndsbeslutet samt eventuella bifogade tillståndsvillkor. Det egentliga tillståndsbeslutet innehåller ett jakande eller ett nekande svar på frågan om tillståndet kan beviljas. Tillståndsvillkoren kan t.ex. komplettera eller begränsa det egentliga beslutet. Om villkor fogas till beslutet ska de ha en meningsfull koppling till tillståndets ändamål. Begränsningar eller skyldigheter som ingår i tillståndsvillkoren ska också stå i rätt proportion till tillståndsbeslutet och dess ändamål.

Tillståndsförfarandet behöver begränsas till de kyrkliga byggnader som är skyddade eftersom målet att förenkla förvaltningen och beslutsfattandet inte uppnås om tillståndsförfarandet tillämpas i alla de situationer som det nuvarande underställningsförfarandet gäller. Samtidigt föreslås att man avstår från domkapitlets utlåtande i processen, vilket skulle påskynda projektets framskridande. För närvarande skickas församlingens kyrkofullmäktigebeslut om att godkänna byggnadsplaner till domkapitlet i enlighet med kyrkolagens bestämmelser om underställningsförfarandet. Domkapitlet har i regel entydigt förordat projekten. Domkapitlets utlåtande har inte ansetts vara nödvändigt vid övergången till tillståndsförfarande eftersom domkapitlet inte har någon särskild expertis i frågor som gäller reparationsbyggande eller skydd av kulturarvet. Kyrkostyrelsen är välinformerad om församlingarnas ekonomiska situation bl.a. tack vare ansökningarna om byggnadsunderstöd och den ekonomiska statistiken. Även den föreslagna 3 kap. 26 § i kyrkolagen förutsätter att den ekonomiska situationen beaktas vid avgörandet. Enligt den paragrafen kan en församling inte förpliktas att vidta sådana skyddsåtgärder för vilka kostnaderna står i uppenbart missförhållande till de medel som församlingen kan anvisa för underhåll och renovering av alla sina kyrkliga byggnader.

Övriga underställningsförfaranden

Enligt förslaget ska kyrkan avstå från andra underställningsförfaranden än dem som behandlats ovan utan ersättande förfaranden. Dessa underställningsförfaranden betraktas inte längre som nödvändiga, och därför har inga alternativa ersättande förfaranden övervägts för dem.

5.1.2 Bestämmelser om kyrkobokföring och skydd av personuppgifter

Centralregistren

Det skulle vara möjligt att centralisera kyrkobokföringen till ett enda riksomfattande centralregister. Den här propositionen bygger dock på kyrkostyrelsens beslut från december 2018. Ett enda riksomfattande centralregister torde vara omöjligt att införa innan de nuvarande rutinerna förenhetligats och processerna effektiviserats. I förenhetligandet av rutinerna ingår att säkerställa att nödvändiga uppgifter i kyrkböckerna är tillgängliga för församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna i enlighet med användningsändamålet. Ett enda riksomfattande centralregister skulle också kräva mer exakt reglering om organisationen och tillräckligt med information om vilka personalresurser som behövs. Sannolikt skulle ett enda riksomfattande centralregister i vilket fall som helst behöva organiseras med regionala verksamhetsställen. De regionala centralregister som nu föreslås ger erfarenheter av hur personalresurserna ska dimensioneras rätt och de riksomfattande tjänsterna genomföras så att man samtidigt kan lösa de problem som arbetet i allt större enheter skulle medföra.

En högre myndighet skulle kunna besluta om inrättandet av centralregistren och vilka församlingar som hör till dem, eller också skulle separata bestämmelser eller föreskrifter om centralregistrens områden kunna utfärdas. För närvarande bygger centralregistrens verksamhet på avtal mellan församlingarna, som i sin tur bygger på bestämmelserna i kyrkolagen och kyrkoord-

ningen om samarbete mellan församlingar och kyrkliga samfälligheter. Detta har gett församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna möjlighet att bestämma verksamhetsområdet för centralregistret enligt naturliga samarbetsområden. Om antingen kyrkomötet eller kyrkostyrelsen bestämde om inrättandet av centralregister eller om bestämmelser eller föreskrifter om deras verksamhetsområden utfärdades separat skulle det innebära omprövning av redan etablerade organisationsstrukturer och eventuellt hävning av gällande avtal, vilket kunde dröja flera år. Om de nya verksamhetsområdena då avvek från de nuvarande skulle de ekonomiska konsekvenserna bli betydande i och med att befintliga centralregister skulle behöva avvecklas och nya inrättas. En sådan förändring skulle också begränsa församlingarnas självständiga beslutsfattande.

Bestämmelserna om behandling av känsliga personuppgifter i diakoniarbetet

I sitt utlåtande om förslaget till kyrkolag fäste riksdagens grundlagsutskott uppmärksamhet vid bestämmelserna om behandlingen av känsliga personuppgifter i synnerhet i diakoniarbetet. Enligt grundlagsutskottet är det klart att sekretessbestämmelserna i det tidigare förslaget till kyrkolag, som i sig har ändamålsenliga grunder, inte utgör en tillräcklig grund för behandling av känsliga klient- och patientuppgifter inom ramen för den lagfästa diakonin. Grundlagsutskottet påminner om att kraven på räckvidd för, exakthet hos och noggrann avgränsning av bestämmelser om skyddet för personuppgifter också kan uppfyllas genom en lämplig allmän lag. Om lagstiftningen om behandling av klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården inte kan tillämpas på kyrkans diakoniarbete, hade det varit nödvändigt att i väsentligt större utsträckning föreskriva om behandlingen av känsliga klient- och patientuppgifter i lagstadgad diakoni genom bestämmelser som tas in i förslaget till kyrkolag, eller alternativt genom hänvisningsbestämmelser ändra lagstiftningen om behandling av klient- och patientuppgifter så att den kan tillämpas i den omfattning som anges i kyrkolagen (GrUU 4/2020, s. 10).

Om behandlingen av känsliga personuppgifter som uppkommer i diakoniarbetet reglerades i kyrkolagen skulle det avsevärt öka antalet bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i kyrkolagen. Det skulle också kunna visa sig problematiskt att utforma tillräckligt heltäckande, exakta och avgränsade bestämmelser. Eftersom lagstiftningen om social- och hälsovården redan nu tillämpats på behandlingen av känsliga personuppgifter är det ändamålsenligare att ta in hänvisningsbestämmelser i kyrkolagen om tillämpningen av lagstiftningen om klient- och patientuppgifter i kyrkans diakoniarbete.

5.1.3 Tillämpning av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen

Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att det vid skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter för att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning ska anses vara uppfyllda i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen krävs att ärendena behandlas i enlighet med de allmänna förvaltningslagarna och att de som behandlar ärendena handlar under tjänsteansvar (GrUU 73/2018 rd, s. 5). Eftersom de kyrkliga myndigheterna hör till den offentliga förvaltningen kan det inte anses vara motiverat att kyrkan inte alls skulle tillämpa informationshanteringslagen.

Informationshanteringslagen skulle kunna tillämpas i kyrkans förvaltning i större omfattning än vad som föreslås. En enkät till församlingarnas it-områden under beredningen visade emellertid att beredskapen är låg för t.ex. elektronisk dokumenthantering eller arkivering i synnerhet i små och medelstora församlingar. Dessutom har församlingarna endast få beslutsfattande organ, och organen sammanträder inte många gånger under året. Därför upplevdes en digitalisering av beslutsprocessen och dokumenthanteringen inte som meningsfull i relation till kostnaderna. Informationshanteringslagens modell för informationshantering upplevdes också som tung att genomföra på församlingsnivå.

I 3 kap. i informationshanteringslagen finns bestämmelser om den allmänna styrningen av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen. Om lagen tillämpades till de delarna skulle förhållandet mellan kyrkan och staten förändras, och åtminstone i detta skede anses det inte vara möjligt. Däremot bör kyrkan föra en bred och öppen diskussion om möjligheterna att genomföra motsvarande styrning inom kyrkan, och vem som i så fall skulle göra det. För närvarande utvecklar de stora ekonomiska församlingssenheter digitaliseringen av olika funktioner, och alla aktörer inom kyrkan har inte möjlighet att använda de informationssystem som dessa utvecklat. Den decentraliserade utvecklingen av informationssystem kan orsaka överlappande verksamhet och leda till att systemen inte heller i fortsättningen kan vidareutvecklas gemensamt. Informationssystemens interoperabilitet med centraliserade system kan också äventyras eftersom datalagren inte nödvändigtvis är interoperabla. Det är inte ändamålsenligt att driva bestämmelser om styrning av informationshanteringen förrän en öppen diskussion förts och samförstånd uppnåtts om gemensam utveckling av informationshanteringen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Kyrkans ställning i de övriga nordiska länderna

Kyrkans förhållande till staten påverkar i de nordiska länderna i hög grad den rättsliga reglering som gäller kyrkan och vad som föreskrivs om kyrkan i lag och vad som regleras i kyrkans egna normer.

I Sverige lösgjorde sig kyrkan från statlig styrning i början av 2000-talet. Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan omfattar endast 14 paragrafer. I lagen finns bestämmelser om kyrkans ställning som trossamfund, dess indelning i församlingar och stift, kyrkans högsta beslutande organ och skyldigheten för den som hör till kyrkan att betala en kyrkoavgift. I lagen föreskrivs dessutom om kyrklig egendom, rätten att ta del av handlingar, kyrkans arkiv och kyrkans skyldighet att lämna uppgifter. Bestämmelser om förhållandet mellan kyrkan och staten regleras också i speciallagstiftning såsom lagen (2002:385) om lagfart i vissa fall för Svenska kyrkan m.m. I övrigt regleras kyrkans ärenden i kyrkoordningen, som godkänns av kyrkomötet. Den första kyrkoordningen godkändes av kyrkomötet 1999. Därefter har varje år vissa kapitel eller paragrafer i kyrkoordningen ändrats.

I Norge upplöstes statskyrkosystemet till alla väsentliga delar genom en ändring av grundlagen i maj 2012, och våren 2013 inledde kyrkomötet beredningen av en ny kyrklig lagstiftning i en ny situation. Den nya lagen om religions- och livsåskådningssamfund (Lov om tros- og livssynssamfunn) och den nya kyrkoordningen trädde i kraft vid ingången av 2021. Tidigare reglerades kyrkans ärenden i en kyrkolag som godkändes av parlamentet (lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke) samt i kyrkoordningen som godkändes av kyrkomötet.

Danmark har fortfarande ett statskyrkosystem. Danmarks grundlag innehåller sju paragrafer om kyrkans ställning i samhället. Dessutom finns bestämmelser om kyrkan i flera lagar som godkänns av parlamentet (folketinget) och som har beretts av ministeriet för jämställdhet och kyrka (Ministeriet for ligestilling og Kirke), som ansvarar för kyrkliga ärenden.

Underställningsförfarandenas utveckling i kommun- och statsförvaltningen

Tidigare har ett underställningsförfarande tillämpats i kommunförvaltningen. Kommunen har varit skyldig att underställa vissa av sina beslut för fastställelse av statliga myndigheter. Underställningsskyldigheten har bl.a. gällt olika reglementen eller beslut om försäljning av fast egendom som kommunen fått som gåva eller genom testamenten. Såväl kommunlagstiftningen som speciallagstiftningen innehöll bestämmelser om underställningsskyldigheten.

De underställningsbestämmelser som gäller kommunförvaltningen har stegvis slopats. I synnerhet sedan slutet av 1970-talet har man medvetet försökt minska antalet ärenden som ska underställas statliga myndigheter. Frångaendet av underställningsförfarandena har motiverats med målet att stärka det kommunala självstyret. Slopandet av underställningsbestämmelserna har också ansetts förenkla behandlingen av ärenden och av lagstiftningen. De sista underställningsbestämmelserna ströks ur kommunlagstiftningen i den kommunallag (365/1995) som trädde i kraft 1995 och som senare ersatts av en ny kommunallag (410/2015) som trädde i kraft 2015.

Även byggnads- och planläggningslagstiftningen innehöll tidigare bestämmelser om underställning av vissa kommunala beslut. Underställningsförfarandena har gradvis slopats. I totalreformen av byggnadslagstiftningen, som trädde i kraft vid ingången av januari 2000, upphävdes de sista underställningsbestämmelserna som gällde kommunala planläggningsbeslut. Underställningsförfarandet slopades för att minska den statliga tillsynen och framhåva kommunernas beslutsfattande. Man har strävat efter att garantera en tillräcklig tillsyn genom möjligheten att söka ändring. Målet har varit att utveckla de regionala miljöcentralernas roll som myndigheter som fastställer planer och starkare betona tillhandahållandet av förhandsstyrning och experthjälp i deras verksamhet. Dessutom fick de regionala miljöcentralerna i samband med reformen möjlighet att ingripa i kommunernas planläggningslösningar genom en rättelseuppmaning.

Inom den statliga förvaltningen tillämpas underställningsförfaranden sällan mellan olika förvaltningsorgan. Underställning gäller t.ex. vissa planer och program. Den myndighet som behandlar ett ärende som underställts i ett sådant förfarande kan vanligen bedöma både lagligheten och ändamålsenligheten i det underställda beslutet. Underställningsskyldigheten kan också gälla ett beslut att avvika från en annan myndighets beslut eller utlåtande.

Vissa förvaltningsbeslut underställs förvaltningsdomstolen för fastställelse. Ett sådant underställningsförfarande tillämpas t.ex. vid bedömning av förutsättningarna för frihetsbegränsning eller vård mot patientens vilja. Beslut som ska underställas kan gälla t.ex. psykiatrisk vård oberoende av patientens vilja, omhändertagande av barn eller isolering av en person som insjuknat i en smittsam sjukdom. Förfarandet grundar sig på att beslut om berövande av personlig frihet enligt 7 § 3 mom. i grundlagen ska kunna underkastas domstolsprövning.

Tidigare var underställningsförfarandet vanligare inom statsförvaltningen. Ett centralt ämbetsverk kunde t.ex. förpliktas att underställa ministeriet ärenden som ingick i dess behörighet. Några beslutar bl.a. närings-, trafik- och miljöcentralen enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010) om skyddande av byggnader, och skyddsbeslutet ska tillställas miljöministeriet för fastställelse. Vid miljöministeriet bereds dock som bäst en lagändring där underställningsförfarandet föreslås slopas.

Nordisk lagstiftning om behandling av kyrkans medlemsuppgifter

Kyrkböckerna var kyrkliga befolkningsböcker fram till oktober 1999 och tjänar fortfarande folkbokföringen, och därför har kyrkolagens bestämmelser om medlemsregistret snarare byggt på bestämmelserna om landets befolkningsdatasystem än på bestämmelserna om medlemsregistren i andra nordiska kyrkor.

Bestämmelser om kyrkbokföringen finns i 56 kap. i kyrkoordningen för Svenska kyrkan (SvKB 1999:1) och närmare i svenska kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2009:9). Till kyrkböckerna hör såväl medlemsregistret som församlingsvisa kyrkböcker över kyrkliga förrättningar. Ändamålet med kyrkböckerna är att behandla medlemsuppgifter, vissa uppgifter om medlemmarnas anhöriga (referenspersoner) samt uppgifter om kyrkliga förrättningar. Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda närmare bestämmelser bl.a. om registrens ändamål, vad de ska innehålla, vem som ska

föra dem och vilka uppgifter som ska lämnas. För församlingarnas medlemsregister ansvarar kyrkoherden och för kyrkans centrala tillhörighetsregister ansvarar kyrkostyrelsen.

Uppgifter om kyrkans medlemmar som registreras är bl.a.: namn, kontaktuppgifter, civilstånd, nuvarande och tidigare församling, dop, konfirmation och huruvida personen har skyddade personuppgifter. Dessutom registreras uppgifter om medlemmars barn under 18 år. Om barnet inte tillhör kyrkan kan uppgiften registreras i avvaktan på barnets inträde i kyrkan. Om barnet inte blir medlem i kyrkan ska uppgifterna om barnet dock tas bort ur registret på vårdnadshavarens begäran eller senast när barnet fyllt fyra månader. För barn under 18 år som hör till kyrkan ska registreras vem som är vårdnadshavare.

Om en registrerad person har begärt rättelse eller radering enligt artikel 16—18 och 20 i EU:s allmänna dataskyddsförordning, men begäran inte helt kan bifallas, ska det fattas ett skriftligt beslut som kan överklagas. Beslut som fattats av en församling eller ett pastorat får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets och kyrkostyrelsens beslut får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd, vars beslut inte får överklagas.

Om norska kyrkans medlemsregister har det utfärdats en föreskrift (Foreskrift om Den norske kirkes medlemsregister, FOR-2018-04-16-581). Dessutom tillämpas lagen om behandling av personuppgifter (Lov om behandling av personopplysninger, LOV-2018-06-15-38). Norska kyrkan övergick till ett elektroniskt medlemsregister i januari 2012, och då avstod kyrkan från den manuella kyrkbokföringen.

Både kyrkostyrelsen (kirkerådet) och kyrkans kommunala organ (kirkelig fellesråd) ansvarar för medlemsregistret enligt vad som föreskrivs separat. I medlemsregistret registreras bl.a. medlemmarnas namn, kontaktuppgifter och uppgifter om orten och valkretsen, kyrkliga förrättningar såsom dop, konfirmation, vigsel och begravning samt inträde i och utträde ur kyrkan. Uppgifterna i medlemsregistret får användas av kyrkostyrelsen, biskoparna och stiftens, bl.a. kyrkans kommunala organ som ansvarar för begravningsväsendet, församlingsrådet samt norska kyrkans präster i skötseln av deras tjänsteuppgifter. Dessutom kan kyrkostyrelsen använda uppgifterna för forskning och statistikföring. Uppgifter om de registrerade får endast lämnas ut till de registrerade själva eller till personer som enligt lag har rätt att ta del av dem. Uppgifterna får inte användas för kommersiella ändamål.

Både kyrkostyrelsen och den lokala personuppgiftsansvariga ansvarar för uppgifternas integritet och för ett tillräckligt dataskydd. Kyrkostyrelsen ska sörja för informationssäkerheten i medlemsregistret och får också utfärda bindande föreskrifter för den lokala personuppgiftsansvariga om efterlevnaden av lagstiftningen om skyddet av personuppgifter. Dessutom ska kyrkostyrelsen och de lokala personuppgiftsansvariga vidta åtgärder för att säkra medlemsregistret och att uppgifterna i registret bevaras.

6 Remissvar

Under beredningen av det tidigare förslaget till kyrkolag (RP 19/2019 rd) var propositionsutkastet på omfattande remiss hos kyrkans olika aktörer och vissa statliga myndigheter.

I yttrandena från undervisnings- och kulturministeriet och högsta förvaltningsdomstolen anses kodifieringen av kyrkolagstiftningen vara behövlig. Undervisnings- och kulturministeriet anser i sitt yttrande att det även ur författningsrättslig synvinkel antagligen är möjligt att i större utsträckning än i dag flytta över regleringen av kyrkans förvaltning och ekonomi till kyrkans egna

organ. Även justitieministeriet anser det möjligt att utveckla kyrkolagstiftningen så att regleringen av kyrkans interna ärenden inkluderas i kyrkans egen normgivningsmakt, dock så att de krav som grundlagen ställer beaktas.

Finansministeriet hänvisar i sitt yttrande till paragrafen om upphörandet av ett tjänsteförhållande, som i propositionsutkastet ännu avvek från de övriga tjänstemannarättsliga bestämmelserna men senare har ändrats.

Dessutom har justitieministeriet och högsta förvaltningsdomstolen i sina yttranden fäst uppmärksamhet både vid den föreslagna kyrkolagens kapitel med administrativa procedurbestämmelser och vid kapitlet om rättsskydd. Utifrån yttrandena har flera bestämmelser gjorts klarare och motiveringen förtydligats. Dessutom har kapitlens ordningsföljd ändrats så att kapitlet om rättsskydd placeras sist i kyrkolagen, före övergångsbestämmelserna. I utlåtandena framfördes även förslag om att underställningsförfarandet ska slopas helt och hållet.

Dataombudsmannens byrå har i sitt yttrande fäst uppmärksamhet vid de bestämmelser i kyrkolagen som gäller kyrkans gemensamma medlemsregister. I yttrandet beaktades de preciseringar som gjorts till det förra förslaget.

Remissvar om omskrivningen av kyrkolagen

När kyrkolagen har formulerats på nytt har man beaktat det som riksdagens grundlagsutskott noterat i sitt utlåtande GrUU 4/2020 rd. Dessutom har vissa ändringar till det tidigare förslaget gjorts utifrån de expertutlåtanden som inlämnats till riksdagens grundlagsutskott. I enlighet med den skrivelse som riksdagens förvaltningsutskott upprättade 1.4.2020 föreslås det dessutom att bl.a. den reglering som gäller den rättsliga ställningen för kyrkans tjänsteinnehavare i huvudsak ska separeras från kyrkolagen till en separat lag.

Det på kyrkomötet omskrivna förslaget till kyrkolag och förslag till separata lagar bereddes av lagutskottet, som konstitutionsutskottet ombads ge sitt utlåtande till. Konstitutionsutskottet anser enhälligt att kyrkans bekännelse ska lyftas fram i kyrkolagen. Utskottet ansåg att när bekännelsen nämns i kyrkolagen definierar den grunden för kyrkans identitet i förhållande till det övriga samhället och ger en tillräcklig grund för övriga bestämmelser i kyrkolagen som baserar sig på kyrkans bekännelse. Konstitutionsutskottet ansåg att konfirmation bör förutsättas för anställning i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande, när det är fråga om andliga uppgifter som kräver medlemskap. Det lyfte också fram beröringspunkterna mellan prästämbetet och prästtjänsten när det föreskrivs om besvärshälsöbud i samband med ett tjänsteförordnande för en församlingspastor och konstaterade att besvärshälsöbudet säkerställer att också en person som ännu inte är prästvigd kan söka en församlingspastorstjänst.

Biskopsmötet konstaterade i sitt utlåtande till kyrkomötet att uttrycket kyrkans organisation inte enbart har betraktats som ett organisatoriskt begrepp, utan att det har hänvisat till kyrkans väsen, dvs. till vad som konstituerar kyrkan, gör kyrkan till kyrka. Enligt det återspeglas bekännelseparagrafen i kyrkolagen i övrigt och anger därmed grundstrukturen för kyrkans andliga arbete som beskrivs i lagen, t.ex. för prästämbetet. Biskopsmötet ansåg det motiverat att genomföra regleringen som gäller kyrkans bekännelse så att bestämmelserna om bekännelsen tas in i kyrkoordningen och att det i kyrkolagen endast föreskrivs om att kyrkans uppgift grundar sig på kyrkans bekännelse.

Biskopsmötet ansåg att placeringen av bestämmelserna om prästämbetet och prästtjänster i tre olika sammanhang, dvs. kyrkolagen, kyrkoordningen och lagen om evangelisk-lutherska kyrkans tjänsteinnehavare, i praktiken kan göra tillämpningen av bestämmelserna om prästämbetet

och prästtjänsterna mer komplicerad. I bestämmelserna om församlingspastorernas tjänsteförordnanden, som har ett väsentligt samband med domkapitlets verksamhet, såg biskopsmötet inga ändringsbehov. Biskopsmötet ansåg att kravet på konfirmation bör bibehållas som behörighetsvillkor för tjänsteförhållande. Kyrkans laggranskningsnämnd föreslog lagtekniska korrigeringar i förslaget till kyrkolag och i förslagen till separata lagar.

Under behandlingen vid kyrkomötet beaktade kyrkomötets lagutskott utlåtandena från konstitutionsutskottet, biskopsmötet och kyrkans laggranskningsnämnd. Lagutskottet överförde med anledning av remissvaren bestämmelserna om kyrkans bekännelse och uppgift samt om domkapitlets behörighet i fråga om prästerna till förslaget till kyrkolag och behöll konfirmationen som behörighetsvillkor för ett anställningsförhållande i vissa uppgifter som anknyter till kyrkans andliga arbete och representation. Dessutom gjorde lagutskottet flera andra ändringar i förslaget till kyrkolag och i förslagen till separata lagar.

Slopande av underställningsförfaranden

I samband med att sloandet av underställningsförfarandet bereddes understödde församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna i sina yttranden om lagförslaget på det stora hela propositionens mål att slopa de återstående underställningsförfarandena i kyrkolagstiftningen. Reformen ansågs vara betydelsefull. Överföringen av beslutanderätten och ansvaret till den lokala nivån, och att man i förslaget betonar domkapitlets och kyrkostyrelsens expertroll och rådgivande uppgift, ansågs huvudsakligen vara bra. Största delen av de som inkom med yttranden understödde även de förfaringssätt som enligt förslaget ska ersätta underställningsförfarandet i fråga om kyrkligt byggande eller grundandet av kyrkliga samfälligheter. De församlingar och kyrkliga samfälligheter som inkom med yttranden förhöll sig i regel positiva till att de bestämmelser som styr organen samlas i en enda förvaltningsstadga.

Fem av stiftens domkapitel ansåg att förslaget att avskaffa underställningsförfarandena i princip var ändamålsenligt och värt att understöda. Domkapitlen i fyra stift ställde sig kritiska till förslaget i sina yttranden. I ett av dem ifrågasattes utgångspunkten för propositionen – att öka församlingarna självständighet och handlingsfrihet – och man förutsatte att underställningsförfarandena ska kvarstå. De övriga domkapitlen som förhöll sig kritiska till förslaget såg det tillståndsförfarande som föreslås för kyrkliga byggnader som en möjlighet, men två av dem förutsatte att domkapitlet även i framtiden skulle yttra sig i ärendet. Även den föreslagna processen för att grunda en kyrklig samfällighet ansågs vara möjlig. Dessutom ansågs förslaget att samla alla stadgor som gäller församlingens verksamhet till en enda stadga vara värt att understödjas, men att det ändå vore nödvändigt att antingen föreskriva om skyldigheten att underställa den eller åtminstone att begära domkapitlets yttrande om stadgan innan den godkänns.

Biskopsmötet uppskattade det bakomliggande målet att förenkla och strömlinjeforma kyrkans förvaltning, men förhöll sig i huvudsak kritiskt till framställningen. Biskopsmötet ansåg att propositionen inte skulle få förkasta den kyrkliga ordningens grundprinciper och förändra relationen mellan församlingarna och domkapitlen. I yttrandet ansåg man att underställningsförfarandet är ett centralt redskap i den biskopliga tillsynen och domkapitlets tillsynsuppdrag. Det vore viktigt att bevara möjligheten till lagbaserad tillsyn och möjligheten att rätta till felaktiga eller ensidiga beslut som fattats på församlingsnivå. De föreslagna lösningarna kunde leda till att församlingarna direkt står i förbindelse till kyrkostyrelsen och att domkapitlet förbises, vilket skulle bryta kontakten mellan biskopen och församlingarna. Därmed ansåg biskopsmötet att sloandet av underställningsbestämmelserna innehåller betydande kyrkojuridiska problem.

Biskopsmötet ansåg dock att de metoder som föreslås ersätta underställningsförfarandet i fråga om kyrkligt byggande och grundandet av en kyrklig samfällighet är möjliga. Domkapitlet borde

dock ge sitt yttrande i saken eftersom det i egenskap av regional aktör har den bästa kännedomen om församlingens verksamhet och ekonomi. En ändring av en kyrklig samfällighets grundstadga då det gäller utvidgningen av en kyrklig samfällighet borde enligt yttrandet jämföras med förfarandet för att grunda en kyrklig samfällighet. Dessutom ansåg biskopsmötet att den föreslagna förvaltningsstadgan ska godkännas hos domkapitlet. Vad gäller uppgörandet av stadgar för förvaltningen har församlingarna olika resurser och kunskaper, vilket gör att domkapitlet bör ha mer effektiva redskap än en konsultativ roll för att övervaka och styra uppgörandet av förvaltningsstadgan. Dessutom ansågs det i yttrandet vara viktigt att domkapitlet fattar beslut om placeringen av prästerna vid ändringen av församlingsindelningen för alla prästers del och inte bara gällande kyrkoherdarna.

Av de övriga myndigheterna ansåg undervisnings- och kulturministeriet att avvecklandet av underställningsförfarandet på det sätt som föreslås i promemorian kan understödhas. Ministeriet anser att ett tillståndsförfarande i byggnadsskyddsfrågan i regel tryggar bevarandet av det kyrkliga byggnadsarvet lika bra som det nuvarande underställningsförfarandet. Ministeriet föreslog dock att man överväger att ge kyrkostyrelsen behörighet att förbjuda församlingen att verkställa byggnadsplanerna medan en fråga om att skydda kyrkan är under behandling. Museiverkets yttrande var samstämmigt med ministeriets yttrande. Även Ålands landskapsregering ansåg att propositionens mål är viktiga för landskapet Åland och önskade att ändringen av förfaringssätten ska främja samarbetet mellan Ålands små församlingar. I sitt utlåtande föreslog Ålands landskapsregering dock ändringar även i flera sådana paragrafer som inte var med under beredningen. I utlåtandet föreslog man kompletteringar i bestämmelserna som ger landskapsstyrelsen en starkare roll i skyddet av det kyrkliga byggnadsarvet, en roll som kan jämföras med Museiverkets nuvarande roll. Justitieministeriet å sin del föreslog i sitt utlåtande främst korrigeringar av teknisk karaktär i en del av bestämmelserna.

Utifrån dessa utlåtanden har motiveringen till bestämmelserna som gäller hävandet av underställningsbestämmelserna förtydligats och konsekvensbedömningarna och paragrafernas ordalydelser har kompletterats. Utgångspunkten i propositionen är förståsvis att underställningsförfarandet i sin helhet ska slopas. Att låta godkänna församlingens eller den kyrkliga samfällighetens förvaltningsstadgar hos domkapitlet i enlighet med biskopsmötets och en del domkapitels förslag skulle innebära att ett beslut på lokal nivå underställs en högre myndighet antingen för fastställande eller avgörande. Samtidigt skulle det också utvidga den nuvarande praxisen, eftersom den föreslagna förvaltningsstadgan även skulle innehålla kyrkofullmäktiges arbetsordning och direktionsinstruktioner som enligt den gällande kyrkolagen inte behöver underställas domkapitlet. Underställningsförfarandet skulle innebära underställning även vid ändringar av förvaltningsstadgan, vilket leder till att även en liten ändring som utgår från ett praktiskt behov skulle ta tid och vara rätt tung administrativt.

Enligt förslaget fattar domkapitlet beslut om placeringen av kyrkoherdarna och prästerna när församlingsindelningen ändras om församlingarna inte nått ett avtal om detta. Biskopsmötets och en del domkapitels åsikt att domkapitlet alltid i samband med ändring av församlingsindelningen ska fatta beslut om omplacering av alla präster skulle stärka domkapitlets ställning som prästernas arbetsgivarinstans. Situationen är ovanlig, eftersom församlingarna har befogenheter att rekrytera sina präster och domkapitlet endast delvis deltar i rekryteringsprocessen och utfärdar tjänsteförordnanden för de valda personerna. Att i enlighet med utlåtandena ändra domkapitlets ställning till en beslutsfattare leder till oklarhet kring vilken instans som skulle föra förhandlingar enligt Kyrkans samarbetsavtal med de präster som överförs. Med beaktande av domkapitlens allt knappare resurser och det nuvarande förhållandet till rekryteringen av prästerna kan intentionen inte vara en så här betydande ändring av domkapitlets ställning. I praktiken ligger ofta redan idag församlingarnas och domkapitlets gemensamma åsikt om lämplig kyrkoherde i bakgrunden till beslutet att utse kyrkoherde för den nygrundade församlingen.

Med anledning av remissyttrandena har förslaget preciserats så att det är kyrkostyrelsen som fattar beslut om att ändra grundstadgan i situationer där nya församlingar går med i den kyrkliga samfälligheten. Förfaringsättet skulle därmed vara likadant som vid grundandet av en ny kyrklig samfällighet. Genom detta säkerställs delvis även att informationen om den större kyrkliga samfälligheten förmedlas både till de kyrkliga myndigheter som behöver den samt till andra aktörer såsom Skatteförvaltningen och Keva. Kyrkostyrelsen har också getts behörighet att utfärda verkställighetsförbud för byggnadsplaner i situationer där ett beslut om att skydda en kyrklig byggnad är under behandling.

De ändringar i flera bestämmelser som föreslås i utlåtandet från Ålands landskapsregering har inte vidtagits i detta sammanhang. Skyddet av det kyrkliga kulturarvet har sedan 1960-talet ansetts tillhöra kyrkolagen, dvs. riksdagens lagstiftningsbefogenheter. Reformen av självstyrelselagen för Åland behandlas som bäst vid justitieministeriet. Därmed är det inte ändamålsenligt att i detta skede börja ändra landskapsstyrelsens ställning inom det kyrkliga byggnadsskyddet. Diskussioner har dock inletts med Ålands landskapsregering om förhållandet mellan Ålands landskapslagar och kyrkolagen.

Omorganisering av kyrkobokföringen och tillämpning av informationshanteringslagen

Yttranden om det propositionsutkast som utarbetades i samband med beredningen av organisationsreformen och tillämpningen av informationshanteringslagen har begärts in från totalt 57 församlingar eller kyrkliga samfälligheter, domkapitlen i stiftet, finansministeriet, dataombudsmannen samt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Yttranden kom in från 46 procent av de församlingar eller kyrkliga samfälligheter som fått begäran om yttrande, sju domkapitel och finansministeriet samt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. När förslaget till kyrkolag skrevs om har experter från såväl dataombudsmannens byrå som justitieministeriet hörts.

I församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas yttranden ansågs att reformen som gäller kyrkobokföringen och de mål som uppställs för propositionen bör understödjas. I yttrandena fästes uppmärksamhet vid några förslag till nya bestämmelser. I flera yttranden lyftes fram att en så kallad decentraliserad centralregistermodell inte bör tillåtas, bl.a. av den anledningen att målen för propositionen då inte kommer att nås. I två yttranden förordade man att en decentraliserad modell skulle tillåtas. I ett av dem lyfte man fram principen om samservice på lokalnivå. Då det redan i propositionsutkastet hade föreslagits att myndighetsuppgifter i samband med kyrkobokföringen inte längre ens delvis kan lämnas åt församlingarna har propositionens motiveringar och bestämmelser till denna del gjorts tydligare. Med en decentraliserad modell avses i propositionen att ett centralregister kan ha flera verksamhetsställen eller serviceställen. Däremot har avsikten inte varit att centralregistrets uppgifter ska kunna skötas i församlingarna på uppdrag av registret eller mot timarvode så att ansvaret för att uppgifterna sköts samt för arbetets kvalitet kvarstår hos församlingen.

I yttrandena från några församlingar och ett domkapitel ansåg man att det i propositionen borde tas ställning till omfattningen av centralregistrets område och befolkningsunderlag. Å andra sidan ville man också tillåta små regionala centralregister. I propositionen och kyrkostyrelsens riktlinjer är utgångspunkten i regel att kyrkobokföringens regionalförvaltning uppkommer utifrån den underliggande strukturen utan alltför kraftig styrning från centralförvaltningen. I yttrandena påpekades även att bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna var tunn. Under remisskedet var de ekonomiska konsekvenserna delvis bristfälliga. Konsekvenserna har kompletterats.

Gällande den delvisa tillämpningen av informationshanteringslagen var församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas åsikter delade. Också i yttrandena från två domkapitel kritiserades den föreslagna tillämpningen av informationshanteringslagen. Även om man ansåg tillämpningen av informationshanteringslagen nödvändig och motiverad, oroade man sig över små församlingars möjlighet att tillämpa de föreslagna bestämmelserna om de förutsätter ibruktagande av elektronisk ärendehantering och arkivering. Å andra sidan, i takt med att digitaliseringen utvecklas ansågs tillämpningen av lagen bara vara en tidsfråga. I finansministeriets yttrande påpekades att eftersom förslaget i fråga om informationshanteringslagens tillämpningsområde avviker från den övriga offentliga förvaltningen borde undantagen särskilt motiveras och motiveringen kompletteras. I propositionen har man strävat efter att göra motiveringen till bestämmelsen om informationshanteringslagens tillämpningsområde tydligare samt lagt till en hänvisningsbestämmelse till 26 § i lagen. Med beaktande av de diskussioner som på senare tid har förts om området för kyrkolagen, samt riksdagens grundlagsutskotts utlåtanden om den offentliga förvaltningens skyldighet att tillämpa allmänna förvaltningslagar, anses alternativet att ta in egna bestämmelser om god informationsförvaltning i kyrkolagen, vilket har lyfts fram i yttrandena, inte heller vara ändamålsenligt.

Utöver det ovan nämnda har man i finansministeriets yttrande fäst uppmärksamhet vid hur väl regleringen är överensstämmande med informationshanteringslagen till de delar som informationshanteringslagen ska tillämpas. Också förhållandet mellan bestämmelsen som gäller utlämnandet av uppgifter från medlemsregistret och förutsättningarna för utlämnande av uppgifter enligt informationshanteringslagen bör preciseras, eftersom det i informationshanteringslagen har föreskrivits om de förutsättningar under vilka tekniska gränssnitt och elektroniska förbindelser kan öppnas. Till dessa delar har bestämmelserna preciserats.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata anser i sitt yttrande att de föreslagna ändringarna är värda att understöda eftersom man med hjälp av dem kan trygga behandlingen av personuppgifter och klarlägga den personuppgiftsansvarigas ansvar. Att ha en praxis som ligger så nära den praxis som tillämpas inom den statliga förvaltningen som möjligt främjar ett smidigt samarbete inom den offentliga förvaltningen.

Dessutom har vissa preciseringar gjorts i propositionen i fråga om enstaka paragrafer som lyfts fram i yttrandena.

7 Specialmotivering

7.1 Kyrkolag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. Enligt 76 § 1 mom. i grundlagen finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans organisation (tidigare användes begreppet författning) och förvaltning i kyrkolagen. I 11 § i grundlagen föreskrivs det om religionsfriheten och om religionssamfundens autonomi, som konkretiseras i religionsfrihetslagen. Enligt förslaget upprepas i 1 mom. kyrkolagens grundlagsenliga tillämpningsområde, som är kyrkans organisation och förvaltning. Dessutom anges det i momentet att ordet kyrkan i kyrkolagen avser Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om kyrkoordningens tillämpningsområde, som har preciserats. Bestämmelser om kyrkans verksamhet finns i kyrkoordningen. I kyrkoordningen ska det också finnas närmare bestämmelser om kyrkans uppgift, organisation och förvaltning. Kyrkoordningen föreslås dessutom innehålla närmare bestämmelser om val som förrättas i kyrkan,

eftersom den separata valordningen för kyrkan enligt förslaget ska slopas. Även bestämmelserna om tjänsteval flyttas huvudsakligen till kyrkoordningen. Dessutom föreslås den gällande bestämmelsen i 4 kap. 2 § 1 mom. om kyrkohandbokens tillämpningsområde bli flyttad till 2 mom. Eftersom sakramenten är kyrkliga förrättningar nämns de emellertid inte längre särskilt. Särskilda bestämmelser ska inte längre gälla i fråga om domkapitlets behörighet att meddela närmare anvisningar om gudstjänsterna och de kyrkliga förrättningarna. Domkapitlets behörighet att utöva styrning ingår i dess ställning och uppgifter i förhållande till församlingarna, varför domkapitlet i enskilda fall kan ge anvisningar om gudstjänsten eller kyrkliga förrättningar.

Enligt förslaget ska bestämmelser om de kyrkliga tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning ingå i den föreslagna nya lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, om inte något annat följer av kyrkolagen. Paragrafens 3 mom. innehåller en informativ bestämmelse om detta. I kyrkolagen finns bestämmelser om de kyrkliga myndigheternas beslutanderätt samt om sådana ärenden som gäller kyrkans tjänsteinnehavare och arbetstagare i arbetsavtalsförhållande som anses falla inom ramen för religionsfrihet och kyrkans interna autonomi. I den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan föreskrivs till denna del närmare om förfaringssätten. Momentet innehåller också ett bemyndigande att i kyrkoordningen utfärda närmare bestämmelser om de kyrkliga myndigheternas tjänster, inrättande av dem och behörighetsvillkor för dem, såsom språkkunskaper eller examina som krävs. I kyrkoordningen föreskrivs också om beviljande av tjänstledighet och semester och om valförfarandet för prästtjänster. I anslutning till den episkopala tillsynsuppgiften har domkapitlet i stiftens beslutanderätt i förfarandet för val av präster i församlingarna samt beviljandet av semester och ledig tid. Bestämmelser om denna fördelning av beslutanderätten finns i kyrkoordningen. Även bestämmelserna om prästämbetet flyttas delvis till kyrkoordningen.

Enligt 4 mom. antas kyrkoordningen och kyrkohandboken av kyrkomötet. Kyrkoordningen publiceras i Finlands författningssamling på samma sätt som nu. Kyrkolagen publiceras liksom övriga lagar i Finlands författningssamling med stöd av lagen om Finlands författningssamling (188/2000).

2 §. Kyrkans bekännelse och uppgift. I 1 mom. föreskrivs det om kyrkans bekännelse på motsvarande sätt som i 1 kap. 1 § i den gällande kyrkolagen. Kyrkans – och även andra religions-samfunds – bekännelse identifierar kyrkan eller det religiösa samfundet i fråga. Det här framgår bl.a. av religionsfrihetslagen, där det finns bestämmelser om bildande av ett registrerat religionssamfund. Enligt 7 § i nämnda lag är ett registrerat religionssamfunds syfte att ordna och stödja den individuella, gruppbaseade samt offentliga verksamhet som hör till bekännandet och utövandet av religion och som baserar sig på trosbekännelse, skrifter som betraktas som heliga eller på andra sådana särskilt angivna inarbetade grunder för verksamheten som betraktas som heliga. Kyrkan eller något annat religionssamfund kan således inte existera utan bekännelse. Med tanke på kyrkans religiösa identitet är det viktigt att grunden för kyrkans bekännelse har fastställts i kyrkolagen. Det här legitimerar kyrkans rätt att agera i enlighet med sin bekännelse och skapar en grund för kyrkans organisation och det andliga arbetets strukturer. De bestämmelser som närmare definierar innehållet i bekännelsen föreslås ingå i kyrkoordningen.

Bekännelseparagrafen har också beröringspunkter med kyrkans tjänste- och arbetsavtalsförhållanden. Om en präst inte håller sig till kyrkans bekännelse kan det leda till en skriftlig varning eller att prästen förlorar sitt prästämbete för viss tid eller permanent, vilket också har konsekvenser för prästens anställningsförhållande. En prästtjänst förutsätter prästvigning och prästämbete. Utgångspunkten är alltså att förlusten av prästämbetet också leder till förlust av prästtjänsten. Enligt 18 § 3 mom. i grundlagen får ingen avskedas från sitt arbete utan laglig grund, och enligt 80 § 1 mom. ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag.

I 2 mom. föreskrivs det om kyrkans uppgift på motsvarande sätt som i 1 kap. 2 § i den gällande kyrkolagen. Kyrkans bekännelse och uppgift utgör en helhet. Bestämmelser om församlingens uppgift föreslås ingå i 3 kap. 1 § och i den hänvisas till fullgörandet av kyrkans uppgift. Användningsändamålet för kyrkans centralfonds tillgångar har i 6 kap. 1 § i förslaget till kyrkolag knutits till fullgörandet av uppgifter som föreskrivits för kyrkan. Med beaktande av dessa aspekter är det motiverat att även kyrkans uppgift regleras i kyrkolagen. Kyrkan bekännelsegrund och uppgift utgör då en klar grund för kyrkans organisation, de kyrkliga organens behörighet och en konsekvent tolkning av de bestämmelser som gäller kyrkan.

3 §. Medlemskap i kyrkan. I paragrafen föreskrivs det om medlemskap i evangelisk-lutherska kyrkan. Bestämmelsen om medlemskap är förknippad med individens rättigheter och skyldigheter, och grunderna för dem ska anges i lag. Man ska fortfarande upptas som medlem i kyrkan genom dop, och bestämmelser om dopet finns i kyrkoordningen. Bestämmelser om medlemskap i ett religionssamfund finns i 3 § i religionsfrihetslagen. Enligt den paragrafen har var och en rätt att besluta om sin religiösa ställning genom att inträda i ett sådant religionssamfund som antan honom eller henne som medlem eller genom att utträda ur det. Enligt 3 § 4 mom. i religionsfrihetslagen kan det i lagstiftningen om evangelisk-lutherska kyrkan bestämmas om förutsättningarna för medlemskap i samfundet. I 1 mom. föreskrivs som förutsättning för medlemskap för ett barn som inte fyllt 12 år att åtminstone någon av barnets föräldrar eller vårdnadshavare är medlem i kyrkan och att det har överenskommit eller beslutats om barnets medlemskap på det sätt som föreskrivs i religionsfrihetslagen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om finska medborgares och utlänningars möjlighet att bli medlemmar i kyrkan. En utlänning kan bli medlem i kyrkan på samma sätt som en finsk medborgare, om han eller hon har en i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland. En utlänning som bor i Finland men saknar hemkommun kan bli medlem i kyrkan, om han eller hon har deltagit i församlingens verksamhet i tre månaders tid. Under den angivna tiden ska personen visa sitt engagemang i religionssamfundet och sin avsikt att vistas i landet längre än tillfälligt. Under den tiden har personen möjlighet att bekanta sig med församlingen och dess verksamhet och vid behov få dopundervisning.

Det går att bekanta sig med och engagera sig i församlingen på många olika sätt. I praktiken bestäms tiden på tre månader i regel från det att personen har kontaktat församlingens kyrkoherde i syfte att bli medlem i kyrkan. Om personen redan tidigare aktivt har deltagit t.ex. i församlingens studentverksamhet, kan detta beaktas när tiden bestäms. Kyrkoherden ska vid beslut om att uppta någon som medlem från fall till fall överväga om det villkor som gäller deltagande i församlingens verksamhet har uppfyllts. Övervägandet ska grunda sig på likabehandling av människor. En person som vistas lagligt i Finland i mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd eller motsvarande dokument där hans eller hennes personuppgifter kan kontrolleras. Också under den tid som en person söker uppehållstillstånd och internationellt skydd vistas han eller hon lagligt i Finland.

I 3 mom. föreskrivs det att den som blir medlem i kyrkan inte samtidigt kan vara medlem i något annat religionssamfund. Med annat religionssamfund avses inte ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap.

4 §. Medlemskapets upphörande. I paragrafen föreskrivs det om de situationer då förutsättningarna för medlemskap i kyrkan inte längre uppfylls och medlemskapet upphör. Medlemskapet upphör när en medlem utträder ur kyrkan eller blir medlem i något annat religionssamfund, om det inte är fråga om ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap. När en finsk medborgare som varaktigt bor utom-

lands förlorar sitt finska medborgarskap, har han eller hon inte längre hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland. Då upphör medlemskapet i kyrkan. När en utländsk medlem i kyrkan flyttar bort från Finland, förlorar han eller hon sin hemkommun i Finland och får som utlänning inte en folkbokföringskommun i dess ställe. Således upphör en utlännings medlemskap i kyrkan om han eller hon varaktigt flyttar bort från Finland.

5 §. *Stiftande av kyrkolag samt framställningar och yttranden.* Enligt 76 § 2 mom. i grundlagen gäller angående lagstiftningsordningen för kyrkolagen och rätten att ta initiativ som angår den det som särskilt föreskrivs i kyrkolagen. Kyrkomötet har haft ensamrätt att ta initiativ i fråga om ändring och upphävande av kyrkolag sedan 1869 års kyrkolag.

Till den delen omformuleras 1 mom. så att den motsvarar ordalydelsen i såväl 76 § 1 mom. i grundlagen som 1 § i detta kapitel, varvid kyrkans initiativrätt gäller kyrkans organisation och förvaltning, som regleras i kyrkolagen. Paragrafen är således mer exakt avgränsad och precis än bestämmelsen i den gällande kyrkolagen. De flesta bestämmelserna om kyrkans bekännelse och lära ska enligt förslaget flyttas till kyrkoordningen, så att kyrkolagen huvudsakligen enbart innehåller bestämmelser om kyrkans organisation och förvaltning.

Även den mening i den gällande kyrkolagen enligt vilken republikens president och riksdagen har till uppgift att pröva och stadfästa kyrkomötets förslag till kyrkolag har blivit vilseledande eftersom republikens president enligt grundlagen inte längre deltar i överlämnandet av propositioner, utan det enligt den nuvarande formuleringen i 39 § (1112/2011) i grundlagen är statsrådet som överlämnar regeringspropositioner. Presidentens roll är begränsad till att stadfästa lagarna. Till följd av detta ska bestämmelsen enligt förslaget upphävas och ersättas så att den motsvarar grundlagens bestämmelser och gällande praxis. I 3 § 1 mom. i grundlagen föreskrivs om riksdagens ställning som utövare av den lagstiftande makten. Enligt 70 § i grundlagen väcks förslag om stiftande av lag i riksdagen genom en regeringsproposition. Riksdagens grundlagsutskott har fäst uppmärksamhet vid statsrådets beslutanderätt när det gäller att lämna eller låta bli att lämna en proposition (GrUU 4/2020 rd, s. 3). Avsikten är inte att begränsa statsrådets beslutanderätt, och därför har också den sista meningen i momentet omformulerats så att den motsvarar 70 § i grundlagen. Av momentets sista mening framgår att kyrkolagspropositionen inte kommer till riksdagen för behandling direkt genom kyrkomötets beslut utan genom en regeringsproposition.

Kyrkans initiativrätt, dvs. ensamrätten att föreslå kyrkolag samt det föreslagna 2 mom., begränsar statsrådets och riksdagens behörighet när det gäller förslag till kyrkolag. I framställningen föreslås dock ett flexiblere förfarande än för närvarande för rättelse av lagstiftningstekniska fel i förslaget till kyrkolag. Förslaget ändrar inte statsrådets eller riksdagens roll när det gäller initiativrätten i samband med förslag till kyrkolag, vilket fortsättningsvis innebär att riksdagen endast kan godkänna eller förkasta ett förslag till kyrkolag. Ett lagstiftningstekniskt fel som inte påverkar sakinnehållet i förslaget till kyrkolag ska emellertid kunna rättas antingen i samband med statsrådets beredning vid undervisnings- och kulturministeriet eller under riksdagsbehandlingen. Exempelvis stavfel eller i övrigt skrivsätt som inte överensstämmer med sedvanlig lagstiftningsteknik kan betraktas som sådana lagstiftningstekniska fel. Också uppenbara fel i hänvisningsbestämmelser kan rättas genom detta förfarande.

När en rättelse görs som påverkar även sakinnehållet i förslaget till kyrkolag ska en kompletterande framställning begäras av kyrkan. På samma sätt som enligt gällande bestämmelser krävs fortfarande för rättelser som påverkar sakinnehållet att kyrkomötet kompletterar förslaget till kyrkolag enligt 1 mom. Om den föreslagna bestämmelsen t.ex. är oklar eller uppenbart strider mot motiveringen kan felet rättas genom detta förfarande. En kompletterande framställning

läggs också fram om en hänvisningsbestämmelse är oklar. Med hänsyn till kyrkomötets initiativrätt i fråga om kyrkolagens innehåll är tröskeln låg till att ta upp ärendet till behandling vid kyrkomötet. Eftersom regeringens propositioner enligt 40 § i grundlagen inte prövas utan behandlas i riksdagen, ändras ordalydelsen i den första meningen i 2 mom. på motsvarande sätt.

På stiftande av kyrkolag tillämpas i övrigt grundlagens bestämmelser om lagstiftningsförfarandet. Således behöver kyrkolagen inga särskilda bestämmelser om förfarandet för stadfästelse av lagen. Till den delen iakttas den allmänna bestämmelsen i 77 § i grundlagen.

I 3 mom. föreskrivs det om kyrkans rätt att lägga fram förslag till annan lagstiftning som gäller kyrkan och om skyldigheten att höra kyrkan när bestämmelser utfärdas i en fråga som gäller kyrkans förhållande till staten eller till andra religionssamfund. Samtidigt har ordalydelsen preciserats eftersom kyrkomötets förslag till exempelvis kyrklig lagstiftning utformas till en regeringsproposition först under statsrådets behandling.

I 4 mom. föreskrivs om rätten att göra framställningar och ge yttranden till statliga myndigheter i samhällsrelaterade frågor som är viktiga med tanke på kyrkans lära och uppgift. Den gällande bestämmelsen har rättats språkligt utan ändringar i sak. I bestämmelsen anges inte mer detaljerat vilket kyrkligt organ som har rätt att göra framställningar och ge yttranden. Bestämmelser om kyrkans interna behörighet finns på andra ställen i kyrkolagen och i kyrkoordningen.

6 §. Kyrkliga helgdagar. I paragrafen anges de kyrkliga helgdagarna, som av tradition betraktats som en del av de nationella helgdagarna (t.ex. definitionen av söndagsarbete enligt 17 § i arbetstidslagen 872/2019, RP 158/2018 rd, s. 102). Helgdagarna är i sig baserade på kyrkans beaktelse, men förutsätter på grund av övrig arbets- och tjänsterättslagstiftning bestämmelser i lag. De kyrkliga helgdagarna har avsevärda återverkningar på bl.a. alkoholförsäljningen och tillämpningen av bestämmelser om vägtrafik och lagstadgade tidsfrister. Å andra sidan har de kyrkliga helgdagarna en central ställning med tanke på kyrkans självförståelse. De definierar kyrkoåret och inverkar därigenom på hur församlingarnas verksamhet är strukturerad. Tidpunkten för helgdagarna anges enligt förslaget i kyrkoordningen, eftersom detta inte förutsätter reglering på lagnivå.

2 kap. Kyrkans administrativa indelning

Administrativ indelning och språkbestämmelser

1 §. Församlingar och kyrkliga samfälligheter. Kyrkans organisation och församlingsmedlemskapet baseras på det parokiala system som framgår av denna och följande paragraf. Denna paragraf föreskriver att kyrkans organisation är indelad i geografiskt avgränsade församlingar som kyrkans medlemmar tillhör. Församlingsindelningen följer kommunindelningen så att området för en församling eller kyrklig samfällighet är området för en eller flera kommuner. Inom samma område kan det på språkliga grunder finnas flera församlingar. Inom samma kommun kan det finnas flera församlingar, som då ska bilda en kyrklig samfällighet. Församlingarna kan även frivilligt bilda en kyrklig samfällighet.

2 §. Församlingsmedlemmar. Enligt 1 mom. bestäms församlingen för kyrkans medlemmar enligt deras hemkommun eller folkbokföringskommun i enlighet med lagen om hemkommun. Utländska medborgare kan endast ha en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun, men ingen folkbokföringskommun. En utländsk medlem i kyrkan som är bosatt i Finland men saknar hemkommun är medlem i den församling inom vars område han eller hon bor. Kyrkostyrelsen får dessutom meddela föreskrifter om när en medlem i kyrkan kan vara medlem i någon annan församling inom sin egen hemkommun.

I den gällande lagen används begreppet folkmängd, som anger det antal medlemmar som antecknats som närvarande. Begreppet folkmängd slopas i det föreslagna 2 mom. och även i övrigt i kyrkolagen och kyrkoordningen. Som närvarande räknas de församlingsmedlemmar som är bosatta i Finland och som har hemkommun i Finland. En utländsk församlingsmedlem som är bosatt i Finland men saknar hemkommun räknas som närvarande medlem. Frånvarande medlemmar är de församlingsmedlemmar som endast har folkbokföringskommun i Finland.

3 §. *Stiftet.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att församlingen hör till ett regionalt stift. Dessutom finns där bestämmelser om Borgå stift och om stiftet för en församling där majoritetsspråket bland de närvarande medlemmarna är något annat än finska eller svenska.

I den gällande lagen föreskrivs det om ett svenskspråkigt stift, varmed avses Borgå stift. Enligt de gällande språkbestämmelserna finns det inget svenskspråkigt stift inom kyrkan, utan även Borgå stift är tvåspråkigt. Till Borgå stift hör de församlingar där majoritetsspråket bland medlemmarna är svenska.

4 §. *Beslut om stiftsindelningen.* I 1 mom. föreslås det en bestämmelse om kyrkomötets behörighet att besluta om bildande och indragning av stift och om ändring av stiftsgränserna.

I 2 mom. föreskrivs det om kyrkostyrelsens behörighet att besluta om stiftsindelningen i vissa situationer. En ny bestämmelse föreslås i 2 punkten. I den föreskrivs det om kyrkostyrelsens behörighet att besluta om församlingens stiftstillhörighet, om församlingar som hör till två olika stift slås samman t.ex. till följd av en kommunsammanslagning, om det i stället för dem bildas en ny församling eller om de bildar en kyrklig samfällighet.

5 §. *Kyrkliga samfälligheters stiftstillhörighet.* En kyrklig samfällighet hör till ett stift antingen utifrån var den finns eller utifrån vilket som är majoritetsspråket bland de närvarande församlingsmedlemmarna. I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det när en kyrklig samfällighet övergår till ett annat stift på språklig grund. I övrigt motsvarar paragrafen den gällande kyrkolagen och kyrkoordningen, men ordalydelsen korrigeras så att den motsvarar den föreslagna formuleringen av 3 §. I 4 kap. 6 § föreskrivs att domkapitlets tillsynsbehörighet också omfattar kyrkliga samfälligheter. I paragrafen ska det enligt förslaget tas in en bestämmelse om gemensamma kyrkofullmäktiges skyldighet att sända beslutet om övergången till ett annat stift till domkapitlet och kyrkostyrelsen för kännedom. Uppgiften om övergången ska sändas utan dröjsmål så att behörighetsfördelningen mellan domkapitlet är klar.

6 §. *Församlingars språk.* En församling är finskspråkig, svenskspråkig eller tvåspråkig, om inte något annat bestäms särskilt om församlingens språk. Församlingens språk bestäms enligt språklagens (423/2003) bestämmelser om kommuner. Därmed är en församling tvåspråkig om den har både finsk- och svenskspråkiga närvarande medlemmar och om minoriteten är minst åtta procent av medlemmarna, eller minst 3 000 medlemmar.

På Åland är församlingarna alltid svenskspråkiga, och därför har paragrafen omformulerats på ett tydligare sätt enligt internationell sedvanerätt. De församlingar som hör till samernas hembygdsområde är tvåspråkiga och på dem tillämpas enligt det föreslagna 9 § 3 mom. bestämmelserna i samiska språklagen (1086/2003) om kommunala myndigheter.

Enligt förslaget tas det i paragrafen in en ny bestämmelse enligt vilken kyrkostyrelsen på framställning av församlingens kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan bestämma att en församling ska vara tvåspråkig under den följande femårsperioden, även om den enligt bestämmel-

serna skulle vara enspråkig. Enligt 5 § 3 mom. i språklagen kan det genom förordning av statsrådet på begäran av kommunfullmäktige under den tioårsperiod under vilken statsrådet har bestämt att kommunen ska vara enspråkig föreskrivas att kommunen är tvåspråkig.

7 §. Kyrkliga samfälligheters språk. I paragrafen föreskrivs det hur språket i kyrkliga samfälligheter bestäms. Språket i en kyrklig samfällighet bestäms enligt språket i de församlingar som hör till den, och i en tvåspråkig samfällighet också enligt språket bland majoriteten av de närvarande medlemmarna i församlingarna.

8 §. Språket hos myndigheter inom kyrkans centralförvaltning och stiftet. I paragrafen föreslås det bestämmelser om språket hos myndigheter inom kyrkans centralförvaltning och stiftet. Bestämmelsen om organ som lyder under kyrkostyrelsen stryks eftersom deras språkliga ställning följer kyrkostyrelsen.

Det föreslås att kyrkliga samfälligheter nämns i 2 mom. Stiftsmyndigheterna är tvåspråkiga om minst en tvåspråkig kyrklig samfällighet hör till stiftet, även om alla församlingar är enspråkiga. Även om endast en av de enskilda församlingarna är tvåspråkig är stiftsmyndigheterna tvåspråkiga. Ett tvåspråkigt domkapitel i ett stift kan dock, i överensstämmelse med gällande bestämmelser, arbeta på en enspråkig församlings eller kyrklig samfällighets språk när det sköter uppgifter som hänför sig till förvaltningen av församlingen eller den kyrkliga samfälligheten. Enligt den föreslagna 9 § tillämpas på stiftets myndigheter det som föreskrivs i språklagen om statliga myndigheter. Därmed är arbetsspråket, dvs. det interna ämbetsspråket i ett stift enligt 26 § i språklagen majoritetsspråket i ämbetsdistriktet.

9 §. Språkbestämmelser som ska iakttas hos kyrkliga myndigheter. I paragrafen föreskrivs det hur språklagstiftningen tillämpas hos kyrkliga myndigheter. På finska ändras termen för kyrklig myndighet. För kyrkans centralförvaltning har man tidigare använt termen kyrklig myndighet. I den föreslagna lagen avses med kyrkliga myndigheter däremot den kyrkliga förvaltningens alla myndigheter inom såväl församlingarna och stiftet som centralförvaltningen.

När bestämmelser om iakttagande av språklagen togs in i kyrkolagen beslutade man, för att undvika tolkningsproblem, att enligt ärendegrupp föreskriva till vilken del språklagen ska tillämpas inom den kyrkliga förvaltningen. Språklagen gäller kyrkliga myndigheter till behövliga delar med tanke på kyrkans verksamhet (RP 48/2006 rd, s. 2). I det här saken föreslås inga förändringar, utan fortsättningsvis ska de bestämmelser i språklagen tillämpas som gäller rätten att använda finska och svenska hos myndigheterna, handläggningsspråket hos myndigheterna, språket i expeditioner och andra handlingar, säkerställande av språkliga rättigheter, myndigheternas arbetsspråk, språken i allmän information och främjande av språkliga rättigheter.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i den gällande bestämmelsen om vilka bestämmelser i språklagen som ska tillämpas på kyrkliga myndigheter. På myndigheter inom kyrkans centralförvaltning, dvs. kyrkomötet, kyrkostyrelsen och biskopsmötet, tillämpas det som i språklagen föreskrivs om statliga myndigheter. På myndigheter i församlingar och kyrkliga samfälligheter tillämpas det som i språklagen föreskrivs om kommunala myndigheter.

Det föreslagna 3 mom. är nytt och beaktar landskapet Ålands särställning. I församlingarna i landskapet Åland är det motiverat att tillämpa landskapets språkbestämmelser. I 6 kap. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) föreskrivs om det självstyrande områdets språk. Enligt 36 § 3 mom. gäller vad som i den lagen stadgas om språket inom statsförvaltningen i tillämpliga delar även för den evangelisk-lutherska kyrkans myndigheter i den mån annat inte följer av kyrkolagen. Det här innebär bl.a. enligt 37 och 38 § i självstyrelselagen att finska medborgare

har rätt att också använda finska i en församling i landskapet, medan svenska används i brevväxlingen mellan landskapsmyndigheterna och församlingarna och i informationen. Dessutom föreskrivs det på motsvarande sätt som gällande enspråkiga kommuner i 10 § 2 mom. i språklagen om en finskspråkig persons rätt att bli hörd på sitt eget språk och att använda sitt eget språk i ärenden som väcks av en myndighet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om myndigheten ålägger honom eller henne någon skyldighet. Målet är att föreskriva om de språkliga rättigheterna så jämnt som möjligt. Församlingarna sköter med stöd av lagen samhällsuppgifter, såsom begravningsväsendet, varvid beslutsfattandet kan gälla också andra än kyrkans medlemmar. Därför kan rätten att använda finska inte begränsas till kyrkans medlemmar. I den föreslagna 2 kap. 10 § i den föreslagna kyrkolagen föreskrivs det om rätten för kyrkans medlemmar att få kyrkliga förrättningar utförda på sitt eget språk.

I 4 mom. föreskrivs att samiska språklagen (1086/2003) tillämpas hos myndigheterna i Uleåborgs stift och i församlingarna inom samernas hembygdsområde.

10 §. *Språket i verksamheten.* I paragrafen föreskrivs det om utövandet av församlingens verksamhet på olika språk. Bestämmelsen hänför sig till 17 § i grundlagen, som innehåller bestämmelser om rätten till eget språk och egen kultur. Det allmänna ska bl.a. tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. Möjligheten till religionsutövning kan anses ingå i bestämmelsen, och ska då regleras i lag som en av individens grundläggande rättigheter.

I 1 mom. åläggs församlingarna att ordna gudstjänster på minoritetsspråket t.ex. om den språkliga minoritetens andel av medlemmarna är betydande, men inte tillräcklig för att göra församlingen tvåspråkig. Inom samernas hembygdsområde ska samernas behov beaktas särskilt. Dessutom har församlingsmedlemmarna enligt 2 mom. alltid rätt att få kyrkliga förrättningar utförda på sitt eget språk, finska, svenska eller samiska.

Ändring av församlingsindelningen

11 §. *Ändring av församlingsindelningen.* I 1 mom. definieras vad som avses med ändring av församlingsindelningen. I den gällande lagen finns ingen definition. I 1 och 2 punkten anges de mest typiska ändringarna av församlingsindelningen. Enligt 3 och 4 punkten kan en del av en församlings område överföras till en annan församling t.ex. på geografisk eller språklig grund. Församlingens område kan även i sin helhet delas upp mellan flera redan existerande församlingar. I 5 och 6 punkten avses sådana situationer att en ny församling t.ex. på språklig grund bildas inom samma område där det redan finns en församling med ett annat språk, eller att den ena av de församlingar som är verksamma i samma område upplöses på motsvarande sätt. Beslut om ändring av församlingsindelningen ska fortfarande fattas av kyrkostyrelsen.

12 §. *Ändring av församlingens namn.* Beslut om församlingens namn fattas i regel i samband med att församlingsindelningen ändras. I andra situationer kan namnet på en församling ändras med iakttagande av det förfarande som gäller vid ändring av församlingsindelningen. Bestämmelsen motsvarar i sak den gällande kyrkoordningen. En bestämmelse om en eventuell begäran om utlåtande av Institutet för de inhemska språken föreslås i 2 kap. 2 § i kyrkoordningen.

13 §. *Förutsättningar för ändring av församlingsindelningen.* I den gällande lagen finns inga bestämmelser om förutsättningarna för ändring av församlingsindelningen. Kyrkostyrelsen har i sina beslut om ändring av församlingsindelningen motiverat sina lösningar bl.a. med trygghet av församlingens verksamhet och ekonomi. För att det kyrkliga arbetet i församlingarna ska

kunna säkerställas måste det finnas möjlighet att genomföra även strukturella ändringar. I paragrafen föreslås allmänna bestämmelser om förutsättningarna för ändring av församlingsindelningen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar nuvarande förvaltningspraxis. Församlingarna, domkapitlen och kyrkostyrelsen ska i motiveringen till initiativ och beslut som gäller ändring av församlingsindelningen beakta de förutsättningar som anges i paragrafen.

Utöver att de krav som anges i 1 mom. uppfylls förutsätter en ändring av församlingsindelningen särskilt vägande skäl om ändringen medför att församlingens majoritetsspråk blir minoritetsspråk.

14 §. Initiativ till ändring av församlingsindelningen. I paragrafen föreskrivs det om initiativ till en ändring av församlingsindelningen. I det föreslagna 1 mom. finns bestämmelser om vem som har rätt att ta initiativ till ändring av församlingsindelningen.

I 2 mom. föreslås det en ny bestämmelse om att kyrkorådet eller församlingsrådet utan dröjsmål ska informera församlingsmedlemmarna om initiativet. Informationen ska ges på det sätt som föreskrivs om offentliga kungörelser i 10 kap. 28 § och i kyrkoordningen. Bestämmelsen hänför sig till församlingsmedlemmarnas rätt att få information om församlingens angelägenheter. För närvarande regleras församlingens informationsskyldighet på ett allmänt plan, vilket inte är tillräckligt när en ändring av församlingsindelningen planeras. Det hör till kyrkorådets uppgifter att leda församlingens kommunikation. Informationen om ett initiativ till ändring av församlingsindelningen ska publiceras på församlingens webbplats och dessutom i en tidning med lokal spridning. Om församlingen eller den kyrkliga samfälligheten har en egen informationstidning finns det skäl att informera om initiativet i den. I praktiken skriver också många lokala tidningar om planer på sammanslagningar av församlingar.

I 3 mom. föreslås det en ny bestämmelse om församlingsmedlemmarnas möjlighet att lämna ställningstaganden till domkapitlet i fråga om ett initiativ. För att tiden för behandlingen av ärendet inte ska bli oskäligt mycket längre än för närvarande föreslås tidsfristen för ställningstagandet vara 14 dagar från det att kungörelsen om initiativet offentliggjordes. Även i fråga om initiativ som tas av biskopen eller domkapitlet ska det informeras och ges tillfälle att lämna ett ställningstagande. Kyrkostyrelsens initiativrätt är begränsad, och de ändringar i församlingsindelningen som kyrkostyrelsen gör är närmast en följd av att områden överförs från en kommun till en annan. Av denna anledning anses det inte behövas någon möjlighet att lämna ställningstaganden i fråga om kyrkostyrelsens initiativ. Genom att det införs ett förfarande med ställningstaganden ges församlingsmedlemmarna en tillräcklig möjlighet att uttala sin åsikt i ärenden som gäller ändring av församlingsindelningen, och därför behöver församlingsmedlemmarnas möjlighet att anföra besvär inte bli mer omfattande än för närvarande. Närmare bestämmelser om innehållet i ett initiativ föreslås ingå i kyrkoordningen.

Syftet med 2 och 3 mom. är att trygga församlingsmedlemmarnas möjligheter till inflytande i enlighet med 41 § i förvaltningslagen. Enligt den paragrafen ska myndigheten ge berörda personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ett ärende. Myndigheten ska även ge dem för vilka avgörandet i ärendet kan ha en betydande inverkan på livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden möjlighet att uttala sin åsikt om ärendet. Information om att ärendet är anhängigt och om möjligheten till inflytande ska ges på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till ärendets betydelse och omfattning.

Det föreslagna 4 mom. gäller situationer där statsrådet eller ett ministerium har fattat beslut om överföring av en del av en kommun till en annan kommun med stöd av 19 § och 21 § 1 eller 2 mom. i kommunstrukturlagen (1698/2009). Det är fråga om sådana överföringar av delområden

där det på motsvarande sätt som enligt ett beslut av statsrådet eller ett ministerium blir nödvändigt att till en annan församling överföra en sådan del av en församling som motsvarar en kommunal del som överförs. I sådana fall tillämpas inte de föreslagna 2 och 3 mom.

15 §. Övergång av egendom. Paragrafen innehåller bestämmelser om övergång och delning av egendom mellan församlingarna. I 1 mom. föreskrivs det om situationer där en församling i sin helhet slås samman med en annan församling eller med en ny församling som bildas. Egendom, skulder och andra motsvarande förbindelser i den församling som upphör övergår då till den mottagande församlingen. Om de församlingar som ändringen gäller kommer att höra till en kyrklig samfällighet, ska bestämmelser om egendomens övergång tas in i den kyrkliga samfällighetens grundstadga. Det är möjligt att i grundstadgan avvika från huvudregeln att församlingarnas egendom och skulder övergår till den kyrkliga samfälligheten. En bestämmelse om möjligheten till avvikelse föreslås i 3 kap. 12 §, som gäller bildande av en kyrklig samfällighet. Om församlingarna är oeniga kan kyrkostyrelsen besluta om delningen av egendomen antingen i samband med beslutet om ändringen av församlingsindelningen eller i ett separat beslut.

I 2 mom. föreskrivs det om en situation där en ny församling bildas genom delning av församlingar eller där en ändring av församlingsindelningen avsevärt inverkar på antalet närvarande församlingsmedlemmar. Församlingarnas egendom ska då delas mellan de församlingar som ändringen gäller eller som bildas i samband med ändringen. Närmare bestämmelser om delningsgrunderna finns i kyrkoordningen.

Ansvar för en skuld eller annan förbindelse får dock inte överföras utan borgenärens eller rättsinnehavarens samtycke.

16 §. Organisationskommittén. Den gällande kyrkoordningens bestämmelser om tillsättandet av och uppgifterna för organisationskommittén (där kallad organisationskommission) föreslås bli delvis överförda till lagen eftersom kommittén har betydande beslutanderätt. Framöver ska en organisationskommitté tillsättas både när en ny församling bildas och när en församling bildas genom att församlingar slås samman.

I organisationskommitténs uppgifter föreslås inga ändringar. Organisationskommittén ska företräda den nya eller utvidgade församlingen och ordna församlingens förvaltning. Närmare bestämmelser om uppgifterna i samband med ordnandet av församlingens förvaltning finns enligt förslaget i kyrkoordningen. Organisationskommittén bestämmer också församlingens inkomstskattesats och beslutar om övriga nödvändiga och brådskande åtgärder.

På organisationskommittén tillämpas i övrigt det som föreskrivs om kyrkorådet och församlingsrådet. Det är t.ex. meningen att ändring i organisationskommitténs beslut ska sökas genom begäran om omprövning, trots att organisationskommittén också beslutar om ärenden som hör till kyrkofullmäktige.

Det föreslås att bestämmelser om överföring av tjänsteinnehavare och om anställningsvillkoren för överförda tjänsteinnehavare i samband med ett beslut om församlingsindelningen ska ingå i en speciallag om kyrkans tjänsteinnehavare.

3 kap. Församlingar och kyrkliga samfälligheter

Församlingen

1 §. Församlingens uppgift. I paragrafen föreskrivs det om de viktigaste sätt på vilka församlingen fullgör kyrkans uppgift. Bestämmelsen är en grundläggande bestämmelse om församlingens uppgifter. Den ålägger församlingens medlemmar, tjänsteinnehavare och förtroendevalda att se till att de föreskrivna uppgifterna fullgörs i församlingens område. Bestämmelsen om församlingens uppgifter begränsar också användningen av församlingens tillgångar (se den föreslagna 6 kap. 1 §).

Den gällande bestämmelsen har rättats språkligt utan att innehållet ändrats. Dopet och nattvarden är kyrkliga sakrament.

2 §. Församlingens självstyre. I paragrafen anges gränserna för församlingens självstyre. Församlingarna sköter sin egen förvaltning och ekonomi samt sina lagstadgade uppgifter som självständiga offentlighetsjuridiska personer. Församlingarnas självstyre begränsas av den behörighet som i kyrkolagen har getts organ inom stiftet och kyrkans centralförvaltning. Församlingen ska i sin verksamhet och sitt beslutsfattande tillämpa kyrkolagstiftningen. Församlingarna är också förpliktade att följa den övriga kyrkliga lagstiftningen och den allmänna lagstiftningen, varav de allmänna lagar som styr förvaltningen enligt kyrkolagen iakttas i kyrkans förvaltning. Dessutom ska församlingarna i sin verksamhet iakttä speciallagar, t.ex. begravningslagen och hälsoskyddslagen.

Om det finns flera församlingar inom samma område ska de bilda en kyrklig samfällighet. Församlingarna kan på samma sätt som enligt den gällande bestämmelsen bilda en kyrklig samfällighet också frivilligt. I en kyrklig samfällighet överlåter församlingen en del av sin beslutanderätt och sina uppgifter till samfälligheten.

3 §. Församlingsmedlemmars möjligheter att delta och påverka samt deras initiativrätt. Paragrafen är delvis ny och innehåller bestämmelser såväl om församlingsmedlemmarnas möjligheter att delta och påverka som om deras rätt att ta initiativ.

I 1 mom. föreskrivs det allmänt om församlingsmedlemmarnas rätt att delta i församlingens verksamhet och påverka beslutsfattandet i församlingen. Enligt förslaget ska kyrkofullmäktige eller församlingsrådet ha helhetsansvaret när det gäller möjligheterna att delta. Det är meningen att omfattningen av och formerna för möjligheterna till inflytande i stor utsträckning ska avgöras av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet. Syftet med att tillhandahålla mångsidiga möjligheter att delta är dels att främja medlemmarnas möjligheter att delta i församlingens verksamhet på det sätt som passar dem själva, dels att erbjuda flexibla och effektiva möjligheter till deltagande för olika ärenden och situationer. Församlingarna har redan nu ett brett spektrum av frivilligverksamhet inom församlingsarbetet, men verksamheten kunde utvidgas även i riktning mot direkt demokrati. Kyrkofullmäktige eller församlingsrådet skulle kunna arbeta för en öppnare verksamhetskultur i församlingen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det i enlighet med den gällande kyrkoordningen om församlingsmedlemmarnas rätt till information och om församlingens skyldighet att informera om på vilka sätt det går att delta i och påverka beredningen av beslut.

Enligt 3 mom. kan möjligheterna att delta och påverka särskilt främjas genom att församlingen ordnar möten för diskussion och hörande och tar reda på församlingsmedlemmarnas åsikter innan beslut fattas. Församlingen ska ha möjlighet att ta reda på medlemmarnas åsikter i sådana pågående ärenden där de dock inte är i partsställning. Exempelvis under församlingsmöten kan man under fria former ta reda på medlemmarnas åsikter som grund för beslutsfattandet. Även direkt respons, t.ex. per e-post, till den som bereder ärendet kan i vissa frågor ge sådana nya synpunkter som underlag för beredningen vilka behöver beaktas. I förvaltningslagen (41 §) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, som båda tillämpas i församlingarnas förvaltning, finns det också bestämmelser om myndigheternas skyldighet att lämna ut uppgifter i ett ärende som ännu behandlas, för att trygga medlemmarnas rätt att delta.

Den bestämmelse i den gällande kyrkoordningen som gäller församlingsmedlemmarnas initiativrätt ska enligt förslaget tas in i kyrkolagen eftersom rätten att ta initiativ är central med tanke på församlingsmedlemmarnas rätt att delta. Inga begränsningar föreslås i initiativets innehåll. Medlemmarnas initiativrätt är obegränsad på så sätt att den kan gälla såväl församlingens som den kyrkliga samfällighetens verksamhet och förvaltning.

Initiativet ska behandlas av den myndighet i församlingen som är behörig i det ärende som initiativet gäller. Om kyrkofullmäktige är behörigt i ett ärende kan kyrkorådet inte genom ett eget beslut konstatera att initiativet inte ger anledning till åtgärder. Nytt här är att initiativtagaren ska informeras om vilka åtgärder församlingen har vidtagit med anledning av initiativet. Initiativtagaren ska informeras även i det fallet att initiativet inte har föranlett några åtgärder. I rättspraxis har det ansetts att om ett initiativ inte föranleder åtgärder får ändring i beslutet inte sökas.

Medlemmarnas initiativrätt gäller även församlingens förtroendevalda, och därför behövs det inte längre särskilda bestämmelser om de förtroendevaldas initiativrätt. De förtroendevalda kan med stöd av den föreslagna bestämmelsen om församlingsmedlemmarnas initiativrätt ta initiativ i församlingens organ. Bestämmelser om behandlingen av förtroendevaldas initiativ i församlingens eller den kyrkliga samfällighetens organ bör finnas i förvaltningsstadgan.

4 §. Församlingens organ. I 1 mom. anges det vilka organ som sköter församlingens förvaltning, dvs. de organ som har beslutanderätt eller kan få delegerad beslutanderätt. I den gällande bestämmelsen föreslås det en sådan ändring att kapellråd och distriktsråd stryks från förteckningen över de organ som sköter förvaltningen. Det ska därmed inte längre föreskrivas på författningsnivå att det organ som sköter förvaltningen av de olika områdena i en församling är antingen ett kapellråd eller distriktsråd. Bestämmelserna om direktorier tillämpas på organ som utövar delegerad beslutanderätt i förvaltningen av församlingens delområden, men kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan i fortsättningen själv bestämma organets namn. I 8 § föreslås det bestämmelser om hur förvaltningen av de olika områdena i en församling ska ordnas.

I 2 mom. finns en allmän bestämmelse om att det som föreskrivs om kyrkorådet eller församlingsrådet även tillämpas på dess sektioner.

5 §. Kyrkofullmäktiges uppgift och mandatperiod. I paragrafen anges utgångspunkten att kyrkofullmäktige, som utses genom församlingsval, har till uppgift att utöva församlingens beslutanderätt. Församlingens övriga organ har beslutanderätt endast i ärenden om vilka föreskrivs eller bestäms särskilt. Dessutom föreskriver paragrafen om kyrkofullmäktiges mandatperiod, som är fyra kalenderår.

6 §. Överföring av kyrkofullmäktiges beslutanderätt. I paragrafen föreslås det en bestämmelse om kyrkofullmäktiges rätt att överföra sin egen och den för kyrkorådet föreskrivna beslutande-

rätten till församlingens övriga organ och tjänsteinnehavare och till kyrkorådets vice ordförande. Enligt den gällande bestämmelsen kan beslutanderätt endast överföras till tjänsteinnehavare som lyder under kyrkorådet, men enligt förslaget ska detta villkor strykas. Till följd av det villkoret har beslutanderätt inte kunnat överföras t.ex. till distriktskaplanen eftersom prästerna i sin tjänsteutövning inte lyder under kyrkorådet. Uttrycket ”enligt någon annan lag” i den föreslagna bestämmelsen omfattar lagar, förordningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

I paragrafen anges i vilka ärenden kyrkofullmäktiges och kyrkorådets beslutanderätt inte får överföras. Till skillnad från den gällande lagen ska överföringen av kyrkofullmäktiges beslutanderätt inte begränsas i ärenden som gäller upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av betalningstiden för ett lån. Kyrkofullmäktige kan vid behov ange gränser för lägre organs upptagande av lån. Eftersom underställningsförfarandet enligt förslaget ska slopas har hänvisningen till underställningsärenden strukits i 1 mom. Beslut om anskaffning, väsentlig ändring eller rivning av kyrkliga byggnader eller ändringar av deras användningsändamål ska dock fortfarande fattas med kvalificerad majoritet, och därför behåller kyrkofullmäktige beslutanderätten i ärendet på församlingsnivå trots att underställningsförfarandet frångås.

7 §. Förvaltningsstadga och instruktion. Reglementen som styr överföringen av församlingens behörighet och kyrkorådets sammanträden ska inte längre underställas domkapitlet. Eftersom de närmare lokala bestämmelserna om församlingarnas organ, dvs. kyrkofullmäktige, kyrkorådet och eventuella direktionser, därmed helt och hållet ingår i kyrkofullmäktiges beslutanderätt föreslås det samtidigt att de samlas i en enda förvaltningsstadga. Samtidigt slopas de olika organens arbetsordningar, reglementen och instruktioner.

Förvaltningsstadgan innehåller närmare bestämmelser om församlingens organ och deras beslutanderätt, om överföring av behörighet och om sammanträdesförfarandena och sätten att fatta beslut i organen. En förvaltningsstadga som gäller alla organ förtydligar församlingens förvaltningsorganisation. Samtidigt möjliggör förvaltningsstadgan att bestämmelser om t.ex. röstning och val, begäran om ordet, protokollföring och motsvarande enhetlig mötespraxis inte längre behöver skrivas in i separata reglementen för varje organ.

Enligt 1 mom. beslutar kyrkofullmäktige om överföring av beslutanderätt i en förvaltningsstadga eller i en instruktion. Eftersom förvaltningsstadgan närmast gäller organ är det bra att hålla kvar omnämmandet av instruktioner i bestämmelsen. Då kan beslutanderätt fortfarande överföras till församlingens tjänsteinnehavare också genom en instruktion för tjänsteinnehavare, även om bestämmelserna om överföring av beslutanderätt huvudsakligen finns i förvaltningsstadgan.

I 2 mom. beskrivs det huvudsakliga innehållet i förvaltningsstadgan. Förteckningen är inte uttömmande eftersom innehållet i förvaltningsstadgan också regleras i andra bestämmelser i kyrkolagen. Enligt 1 punkten innehåller förvaltningsstadgan nödvändiga bestämmelser om ordnande av församlingens förvaltning och om dess organ. Förvaltningsstadgan innehåller därmed de behövliga bestämmelserna om församlingens lagstadgade organ, kyrkofullmäktige och kyrkorådet. Om församlingens förvaltningsorganisation inkluderar direktionser, som t.ex. inrättats för förvaltningen av delområden, tas också närmare bestämmelser om dessa in i förvaltningsstadgan. Därmed omfattar förvaltningsstadgan också församlingens geografiska organisation.

Enligt den föreslagna 2 punkten innehåller förvaltningsstadgan bestämmelser om överföring av beslutanderätt. I samband med godkännandet av förvaltningsstadgan bestämmer kyrkofullmäktige som en komplettering till lagen de olika organens beslutanderätt och gränserna för dem. I

kyrkorådets reglemente har beslutanderätt närmast delegerats till kyrkoherden eller ekonomichefen, och därför kan också förvaltningsstadgan innehålla bestämmelser om de ledande tjänsteinnehavarnas beslutanderätt. Tjänsteinnehavarnas beslutanderätt kan också delegeras i en instruktion för tjänsteinnehavare. Enligt 3 punkten innehåller förvaltningsstadgan bestämmelser om sättet att fatta beslut i organen och om frågor som gäller förvaltningsförfarandet. Förvaltningsstadgan innehåller alltså närmare bestämmelser om t.ex. tekniska frågor i samband med elektroniska sammanträden eller beslutsförfaranden, föredragning, röstning och val, behandling av initiativ, upprättande och justering av protokoll samt utövande av en högre myndighets överföringsrätt. Dessutom innehåller förvaltningsstadgan enligt 4 punkten bestämmelser om organens sammanträdesförfaranden, t.ex. om ledning av sammanträden, tillfällig ordförande, kallande av ersättare samt längden på anförenden i enskilda ärenden om det behövs för att säkerställa sammanträdet förlopp.

När underställningsskyldigheten slopas har församlingarna i beredningsfasen möjlighet att diskutera förvaltningsstadgans innehåll med domkapitlets expertis för att säkerställa förvaltningens enhetlighet och ändamålsenlighet. De har också tillgång till kyrkostyrelsens stadgemall som de kan anpassa enligt sina egna behov. Domkapitlet kan i egenskap av tillsynsmyndigheter be församlingarna att sända förvaltningsstadgan och ändringar i den för kännedom t.ex. i samband med en biskopsvisitation om de anser att det behövs.

8 §. Förvaltning av delområden i en församling. I kyrkolagen föreslås det bestämmelser om förvaltning av delområden i en församling. Avsikten med det är att trygga delområdenas representation i stora församlingar. Bestämmelsen gör det möjligt att ordna förvaltningen av delområden i församlingen så att församlingen utifrån de lokala förhållandena och behoven kan besluta vilken roll, vilka uppgifter och vilken behörighet ett organ som tillsätts för ett område ska ha. Bestämmelsen gör det också möjligt att bevara de nuvarande kapellförsamlingarna och församlingsdistrikten och att inrätta nya.

Bestämmelsen om församlingens interna förvaltning av sitt område ersätter de gällande bestämmelserna om kapellförsamlingar och församlingsdistrikt. Avsikten är att verksamheten i och förvaltningen av delområden ska ordnas genom församlingens egna beslut och att församlingen ska få stor frihet att tillsätta organ för delområden och att överföra behörighet till dem. Det ska inte längre föreskrivas på författningsnivå att det organ som sköter förvaltningen av ett område i en församling är antingen ett kapellråd eller distriktsråd, utan kyrkofullmäktige eller församlingsrådet beslutar själv vilket organ som behövs och vad det ska heta. Om beslutanderätt som gäller ett område delegeras till ett organ, sköts förvaltningen enligt den föreslagna 4 § i detta kapitel av en direktion. Behörigheten när det gäller förvaltningen av delområden ska anges i en instruktion för direktionen. Förvaltningen av ett delområde i en församling kan sålunda ledas t.ex. av direktionen för en kapellförsamling eller för ett församlingsdistrikt. Det är viktigt att se till att församlingsmedlemmarnas möjligheter att delta och påverka och deras delaktighet i beslutsfattandet realiserar också med de nya flexibla modellerna.

Det är också meningen att kyrkofullmäktige eller församlingsrådet ska besluta vilken sammansättning och behörighet det organ som sköter förvaltningen av ett delområde i församlingen ska ha. Det vore motiverat att medlemmarna i ett organ som tillsätts för ett visst område är bosatta i området i fråga. Medlemmarna i organet kan utses t.ex. bland de församlingsmedlemmar som bor i området och som har varit uppställda i församlingsval. I instruktionen för förvaltningen av ett delområde i en församling kan det också tas in en bestämmelse om att de församlingsmedlemmar som bor i området ska ges möjlighet att föreslå medlemmar till organet.

9 §. Föresättningar för beslutsfattande i kyrkofullmäktige. Paragrafens 1 mom. motsvarar i saken den gällande lagen och kyrkoordningen. Eftersom paragrafen föreslås innehålla bestämmelser

om kyrkorådets ansvar för beredningen av beslutsförslag föreslås ingen motsvarande bestämmelse ingå i kyrkoordningen.

I 2 mom. föreskrivs det om de beslut i kyrkofullmäktige som förutsätter kvalificerad majoritet, dvs. att beslutet biträds av minst två tredjedelar av de närvarande och mer än hälften av samtliga medlemmar i organet. Bestämmelsen ändras inte i sak. Kvalificerad majoritet krävs t.ex. för ett egentligt byggbeslut, som också ska innefatta en plan för projektet. Entreprenadanbud och andra avtal som krävs för genomförande av ett projekt ska kunna antas med enkel majoritet. Bestämmelsen i 2 punkten tillämpas inte på väsentlig ändring av en kyrksal i anslutning till ett församlingscenter, även om kyrksalen på orten har betraktats som en kyrka, om byggbeslutet inte tidigare har fattats enligt kyrkolagens bestämmelser om kyrkliga byggnader. Beslutet att ändra en sådan lokal till kyrka måste i stället fattas med kvalificerad majoritet.

10 §. Kyrkorådets uppgifter. Paragrafen motsvarar i sak den gällande lagen, men en del av kyrkorådets uppgifter ska enligt förslaget överföras till kyrkoordningen. Däremot föreslås den bestämmelse i 7 kap. 9 § i den gällande kyrkoordningen enligt vilken kyrkorådet ska leda församlingens informationsverksamhet bli överförd till lagen. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet förutsätter att myndigheter öppet informerar om sin verksamhet. Kommunikationsfältet är numera så mångformigt att det är ändamålsenligt att noggrant föreskriva vem som ansvarar för kommunikationen. En bestämmelse om kyrkorådets uppgift att bereda ärenden som ska behandlas i kyrkofullmäktige föreslås ingå i 9 §.

Det föreslås att den gällande bestämmelsen om att kyrkorådet inom de gränser som fastställs av kyrkomötet ska besluta om ibruktagande av kyrkans böcker stryks som onödig. Avsikten är att kyrkomötet ska besluta om godkännande och ibruktagande av kyrkans böcker på samma sätt som enligt den gällande kyrkolagen.

11 §. Tillsynen över lagligheten av kyrkofullmäktiges beslut. Kyrkorådet har en skyldighet att övervaka att kyrkofullmäktiges beslut är lagliga. Enligt förslaget ska det i paragrafen inte längre nämnas att ärendet ska underställas förvaltningsdomstolen för avgörande, om kyrkofullmäktige vidhåller sitt beslut. Ett ärende kan föras till förvaltningsdomstolen för avgörande genom att det överklagas. Om ett beslut som ska anses strida mot lag har vunnit laga kraft, får återbrytande av beslutet sökas hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Kyrkliga samfälligheter och samarbete mellan församlingar

12 §. Den kyrkliga samfällighetens grundstadga och egendomsförteckning. I paragrafen föreskrivs om den kyrkliga samfällighetens grundstadga och den egendomsförteckning som bifogas. Samtidigt föreskrivs i 1 mom. om det huvudsakliga innehållet i grundstadgan, som är den kyrkliga samfällighetens stiftelseurkund. En kyrklig samfällighet bildas genom att samfällighetens grundstadga och en förteckning över den egendom som övergår till samfälligheten godkänns. Stiftelseurkundernas karaktär förblir oförändrad.

I och med att underställningsförfarandet slopas föreslås det att förfarandet för att bilda en kyrklig samfällighet ändras så att det jämföras med förfarandet vid ändringar i församlingsindelningen. Omnämmandet om den beslutsfattande myndigheten stryks i momentet eftersom bestämmelsen finns i 13 §. Beslut i ärendet fattas av kyrkostyrelsen på framställning av församlingarnas kyrkoråd eller de kyrkliga samfälligheternas gemensamma kyrkofullmäktige och utifrån domkapitlets yttrande.

Formuleringen av 2 mom. tar dessutom hänsyn till möjligheten att en befintlig kyrklig samfällighet ansluter sig till en ny kyrklig samfällighet som bildas. Då upphör den befintliga kyrkliga samfälligheten. Tillägget anses behövligt eftersom det kan finnas endast en kyrklig samfällighet inom samma kommuns område. I 3 kap. 50 § i den föreslagna kyrkoordningen förutsätts det att gemensamma kyrkofullmäktige ska höra församlingsråden innan grundstadgan ändras. I övrigt finns bestämmelser om beredningen av och innehållet i grundstadgan i 3 kap. 40 och 41 § i den föreslagna kyrkoordningen. Bestämmelser om upplösning eller upphörande av en befintlig kyrklig samfällighet föreslås i 3 kap. 14 § i kyrkolagen.

Enligt 3 kap. 40 § i kyrkoordningen ska kyrkoråden eller de gemensamma kyrkoråden bereda förslaget till den kyrkliga samfällighetens grundstadga. Paragrafen innehåller också bestämmelser om domkapitlets rätt att vid behov utse en utredare om församlingarna inte kan enas om grundstadgan och även i övrigt om domkapitlet anser att en utredare behövs för att bereda grundstadgan. Domkapitlet ska till kyrkostyrelsen sända förslaget till grundstadga, de yttranden som kyrkofullmäktige och de gemensamma kyrkofullmäktige har gett om förslaget samt sitt eget yttrande. Bestämmelsen i kyrkoordningen föreskriver därmed om rätten att ta initiativ till bildande av en kyrklig samfällighet, även om termen initiativrätt inte direkt förekommer. Församlingarna och domkapitlet har initiativrätt. I 3 kap. 41 § i den föreslagna kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om innehållet i grundstadgan.

Med avvikelse från huvudregeln kan det i den kyrkliga samfällighetens grundstadga fortfarande enligt 3 mom. föreskrivas att den egendom som nämns i stadgan förblir i församlingens ägo eller besittning eller att församlingen ansvarar för de förpliktelser som nämns i grundstadgan. Hela församlingens egendom eller en viss del av den kan förbli dess ägo, t.ex. egendom som erhållits genom testamente eller som gåva.

13 §. Beslut om bildande av en kyrklig samfällighet och om ändring av grundstadgan. Enligt 1 mom. beslutar kyrkostyrelsen om bildande av en kyrklig samfällighet, liksom den också beslutar om ändringar i församlingsindelningen. Enligt förslaget har kyrkostyrelsen beslutanderätt eftersom intressekonflikter kan förekomma när en kyrklig samfällighet bildas, och en högre myndighet bör ha beslutanderätt för att kunna lösa sådana. Kyrkostyrelsen beslutar även om ändringar i grundstadgan när en kyrklig samfällighets område utvidgas genom att nya församlingar ansluter sig till den. På samma sätt beslutar kyrkostyrelsen om minskningar av den kyrkliga samfällighetens område. Ändringar i en kyrklig samfällighets område genomförs genom att grundstadgan ändras. Ändringar i grundstadgan som gäller den kyrkliga samfällighetens område bereds enligt det som föreskrivs i 3 kap. 40 § i kyrkoordningen.

Eftersom den allmänna bestämmelsen om hörande av domkapitlet, som anknyter till underställningsförfarandet, enligt förslaget ska upphävas har bestämmelsen kompletterats med kyrkostyrelsens skyldighet att begära domkapitlets yttrande i ärendet. En hänvisning till 2 kap. 13 § om förutsättningar för ändring av församlingsindelningen tas in i paragrafen. Om bildandet av en kyrklig samfällighet inte har samband med en ändring av kommunindelningen ska samma förutsättningar tillämpas vid beslutsprövningen eftersom ändringar i församlingsindelningen och bildade av kyrkliga samfälligheter har liknande mål och likställs med varandra processuellt. Kyrkostyrelsen ska beakta dessa förutsättningar när den överväger bildandet av en kyrklig samfällighet över kommungränserna. På motsvarande sätt ska förutsättningarna beaktas om nya församlingar vill ansluta sig till en kyrklig samfällighet över kommungränserna. Det finns också skäl att granska hur förutsättningarna uppfylls i samband med beredningen av grundstadgan för den kyrkliga samfälligheten och i domkapitlets yttrande.

Enligt 2 mom. får kyrkostyrelsen inte utan särskilda skäl avvika från församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas avtal om överföring av egendom. Ett särskilt skäl kan anses vara

t.ex. att avtalet är uppenbart oändamålsenligt. Avtalets ändamålsenlighet ska övervägas från fall till fall. Bestämmelsen säkerställer den lokala sakkunskapens vikt i det avtal som anger vilken egendom som övergår till den kyrkliga samfälligheten. Kyrkostyrelsens prövningsrätt motsvarar därmed nuläget innehållsmässigt. Enligt allmänna avtalsrättsliga principer får ansvaret för en skuld eller annan förbindelse inte överföras genom ett avtal utan borgenärens eller rättsinnehavarens samtycke.

Enligt 3 mom. förutsätter centrala ändringar av den kyrkliga samfällighetens grundstadga kvalificerad majoritet. Kvalificerad majoritet krävs när ändringarna gäller ändring av grunderna för fördelning av skatteintäkterna mellan församlingarna, överföring av egendom mellan församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna eller överföring av beslutanderätt mellan den kyrkliga samfälligheten och församlingarna när det gäller inrättande och indragning av tjänster. Om ändringen i grundstadgan inte gäller ändringar i den kyrkliga samfällighetens område fattar gemensamma kyrkofullmäktige beslutet. De ändringar som avses i momentet påverkar församlingarnas ekonomiska ställning eller behörighet i den grad att kvalificerad majoritet kan förutsättas för att grundstadgan ska kunna ändras. Däremot frångås kravet på full enhällighet eftersom det kan förhindra ändamålsenliga ändringar i grundstadgan. När ändringar av grundstadgan diskuteras kan man anlita domkapitlets expertis i synnerhet om församlingarnas synpunkter avviker från varandra.

14 §. *Upplösning eller upphörande av en kyrklig samfällighet.* En frivillig kyrklig samfällighet kan enligt förslaget upplösas genom beslut av gemensamma kyrkofullmäktige. Eftersom det samtidigt är fråga om att upphäva grundstadgan, ska beslutet fattas med kvalificerad majoritet enligt 9 § 2 mom. i enlighet med den föreslagna 17 §. I enlighet med allmänna avtalsrättsliga principer får vid upplösning av en kyrklig samfällighet ansvaret för en skuld eller annan förbindelse inte överföras utan borgenärens eller rättsinnehavarens samtycke.

När de församlingar som hör till en kyrklig samfällighet slås samman till en enda församling upphör samfälligheten. Den kyrkliga samfällighetens tillgångar och förpliktelser övergår till den nya församlingen. Som åtkomsthandling för den egendom som övergår gäller den förteckning över egendomen som upprättats i samband med ändringen av församlingsindelningen.

I 3 mom. föreslås det en ny bestämmelse för den situationen att en ändring av kommunindelningen leder till att det kommer att finnas flera kyrkliga samfälligheter inom samma kommuns område. I grundstadgan ska det då anges vilken eller vilka kyrkliga samfälligheter som upphör.

I 4 mom. hänvisas det till huvudprincipen om delning av egendom ovan i 2 kap. samt till grunderna för delning av församlingarnas egendom som föreskrivs närmare i kyrkoordningen.

15 §. *Den kyrkliga samfällighetens uppgifter.* I 1 mom. anges det vilka ärenden en kyrklig samfällighet alltid ska sköta för församlingarnas räkning. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak den gällande bestämmelsen, men förteckningen över uppgifter har uppdaterats. I 1 och 2 punkten föreskrivs det om behörigheten i fråga om ekonomin. Uppgifter i anslutning till lönebetalning och lönebokföring har i huvudsak överförts till Kyrkans servicecentral. Begreppet ”övrig skötsel av ekonomi” avser budgeten, finansförvaltningen, bokföringen, bokslutet och revisionen, vilka nämns i den gällande lagen.

Den föreslagna 3 punkten är ny och där föreskrivs det att den kyrkliga samfälligheten ska främja möjligheterna för medlemmarna i de församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten att delta i och påverka den kyrkliga samfällighetens verksamhet. Bestämmelsen överensstämmer med den bestämmelse om församlingens uppgift som föreslås i 3 §. Församlingarna kan också

överlåta skötseln av olika arbetsområden på den kyrkliga samfälligheten, och det är därför motiverat att församlingsmedlemmarna har möjlighet att påverka också den kyrkliga samfällighetens verksamhet. I 4 punkten specificeras de ärenden som gäller personaladministration i den kyrkliga samfällighetens församlingar som samfälligheten ska sköta. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 11 kap. 2 § i den gällande kyrkolagen, dock så att den inte längre nämner matriklar, eftersom matrikelföring inte längre ska vara obligatoriskt i församlingar och kyrkliga samfälligheter. I 5 punkten föreslås ett tillägg enligt vilket den kyrkliga samfälligheten sköter arkivfunktionen för de församlingar som hör till samfälligheten. Enligt 10 kap. 10 § i förslaget till kyrkoordning utgör en kyrklig samfällighet och de församlingar som hör till den en enda arkivbildare.

Enligt 2 mom. ska den kyrkliga samfälligheten besluta om ärenden där kyrkofullmäktige i församlingen har beslutanderätt, t.ex. anläggning eller utvidgning av en begravningsplats, uppförande eller anskaffning av en kyrklig byggnad eller ett församlingshem, inrättande och indragning av församlingstjänster och överlåtelse av fast egendom. I dessa ärenden kan beslutanderätten dock överföras till församlingen i grundstadgan eller med stöd av 16 §.

Enligt 3 mom. kan det till den kyrkliga samfälligheten i grundstadgan överföras behörighet också i andra frågor som gäller förvaltning och ekonomi samt i uppgifter och arbetsformer som nämns i stadgan och hänför sig till församlingsverksamheten. Behörighet kan överföras bl.a. för den kyrkliga kommunikationen eller för vissa arbetsområden, t.ex. i ärenden som hänför sig till sjukhussjälavård, specialungdomsarbete eller familjerådgivning.

16 §. Den kyrkliga samfällighetens organ och beslutanderätt. I paragrafen föreskrivs om de organ som utövar beslutanderätten i den kyrkliga samfällighetens förvaltning. Gemensamma kyrkofullmäktige utövar den kyrkliga samfällighetens beslutanderätt, om inte beslutanderätt i förvaltningsstadgan eller en instruktion eller genom beslut av gemensamma kyrkofullmäktige har överförts till något annat organ. Beslutanderätt får inte överföras i ärenden som avses i 6 § eller 15 § 1 mom. Beslutanderätt i ärenden som avses i 15 § 1 mom. 4 och 5 punkten kan dock överföras till gemensamma kyrkorådet. I praktiken har det framkommit ett tydligt behov av att göra det möjligt att överföra beslutanderätt i dessa frågor till gemensamma kyrkorådet. Gemensamma kyrkorådet ska leda den kyrkliga samfällighetens i 15 § 3 mom. avsedda verksamhet, och på överföring av dess beslutanderätt tillämpas samma bestämmelser som på överföring av kyrkorådets beslutanderätt.

På den kyrkliga samfällighetens organ tillämpas i regel samma bestämmelser som på församlingens motsvarande organ. Därmed tillämpas samma bestämmelser på möjligheten att delegera beslutanderätt till kyrkorådet och dess direktorer som vid delegering av beslutanderätt i en församling. Delegeringsbestämmelserna tas in i den kyrkliga samfällighetens förvaltningsstadga.

17 §. Förutsättningar för beslutsfattande i gemensamma kyrkofullmäktige. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för beslutsfattandet i gemensamma kyrkofullmäktige och om de beslut som förutsätter kvalificerad majoritet i gemensamma kyrkofullmäktige. Gemensamma kyrkofullmäktige ska bereda de ärenden som gemensamma kyrkofullmäktige fattar beslut om. Utöver i de ärenden som föreskrivs i 9 § krävs kvalificerad majoritet för beslut som gäller ändring av grundstadgan eller upplösning av en kyrklig samfällighet som bildats frivilligt, dvs. överskrider kommungränserna. En förutsättning för beslut med kvalificerad majoritet är att beslutet biträds av minst två tredjedelar av de närvarande och av mer än hälften av samtliga medlemmar i gemensamma kyrkofullmäktige.

18 §. *Församlingsrådet.* I paragrafen föreskrivs det om församlingsrådets uppgifter och om överföring av dess beslutanderätt till en sektion eller direktion, en tjänsteinnehavare i församlingen eller församlingsrådets vice ordförande. Inga ändringar föreslås i församlingsrådets uppgifter. I en församling som hör till en kyrklig samfällighet är församlingsrådet det högsta beslutande organet. Bestämmelser om församlingsrådets medlemmar föreslås ingå i kyrkoordningen.

I 1 mom. finns bestämmelser om församlingsrådet och dess sektioner. Församlingsrådets huvudsakliga uppgift är att leda församlingens verksamhet och förvaltning. I 2 mom. finns bestämmelser om godkännande av förvaltningsstadgan. Innehållet i förvaltningsstadgan anges i det föreslagna 7 § 2 mom. i detta kapitel. I och med att underställningsförfarandet slopas övergår beslutanderätten om förvaltningsstadgans innehåll från en högre myndighet till församlingen. I 2 mom. föreskrivs också om delegering av beslutanderätt genom förvaltningsstadgan eller en instruktion. I 3 mom. föreskrivs om den ekonomiska beslutanderätten i församlingar som hör till en kyrklig samfällighet.

19 §. *Bestämmelser som tillämpas på organen.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det vilka bestämmelser som ska tillämpas på organen i en kyrklig samfällighet.

På församlingsrådet tillämpas det som föreskrivs om kyrkorådet i 3 kap. 34 och 37—39 § i kyrkoordningen om sammankallande av sammanträden, närvaro- och yttranderätt vid sammanträden, sändande av beslut av en direktion och en tjänsteinnehavare till kyrkorådet för behandling samt avgörande av åsiktsskillnader. De bestämmelser som tillämpas på organen föreslås bli ändrade i fråga om ärenden som omfattas av gemensamma kyrkofullmäktiges behörighet och som i grundstadgan har överförts till församlingsrådet. På behandlingen av sådana ärenden i församlingsrådet ska de bestämmelser om kyrkofullmäktige tillämpas som gäller kvalificerad majoritet. Den gällande bestämmelsen innehåller ingen begränsning av de bestämmelser som ska tillämpas, vilket även innebär att behandlingen är offentlig och att beredningen av ärenden samt jäv bedöms på ett annat sätt. Av de ärenden som gemensamma kyrkofullmäktige ska avgöra kan till församlingsrådet i grundstadgan överföras inrättande och indragning av tjänster samt överlåtelse av fast egendom. Till följd av det slopade underställningsförfarandet stryks hänvisningarna till underställning av beslut.

20 §. *Avtal mellan församlingar och kyrkliga samfälligheter eller med kommunen eller ett annat offentligrättsligt samfund.* Paragrafen motsvarar i övrigt den gällande lagen, men det som föreskrivs om bestämmelser i avtal mellan församlingar och kyrkliga samfälligheter föreslås bli flyttat till 3 kap. 51 § i kyrkoordningen. Dessutom beaktas också andra offentligrättsliga samfund än kommuner i formuleringen av paragrafen. Avtal om skötseln av uppgifter ska kunna ingås med kommunen eller ett annat offentligrättsligt samfund t.ex. när församlingens uppgift även ingår i kommunens eller ett annat offentligrättsligt samfunds, såsom landskapets, ansvarsområde. För ledningen av uppgiften kan det tillsättas en direktion där även företrädare för kommunen eller landskapet kan vara medlemmar.

Kyrkliga byggnader och församlingens fastigheter

21 §. *Kyrkliga byggnader och tillståndsförfarandet.* I 1 mom. definieras kyrkliga byggnader. Själva begreppet kyrklig byggnad är klart. Tolkningsproblem kan däremot förekomma i fråga om vad kyrkotomter, som avses i 2 mom., omfattar. Fasaden på de sidobyggnader som omedelbart angränsar till kyrkotomten och har en väsentlig inverkan på den faller utanför begreppet. Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande 3.10.2002 T 2365 gällande Seinäjoki kyrkocomplex, som ritats av Alvar Aalto, ansett att det församlingscenter och den ekonomiförvaltningsbyggnad som gränsar till kyrkotomten inte omfattas av skyddet av kyrkliga byggnader utan faller inom ramen för den dåvarande byggnadsskyddslagen. Däremot kan man anse att

eventuella byggnader och konstruktioner som finns på kyrkotomten omfattas av begreppet kyrkotomt.

Enligt förslaget ska underställningsförfarandet i samband med skyddande av det kyrkliga byggnadsarvet slopas och ersättas med ett tillståndsförfarande. Enligt 3 mom. ska tillstånd sökas när församlingen planerar att bygga en ny kyrka eller ett nytt begravningskapell eller ändra en befintlig byggnad till en kyrka eller ett begravningskapell. Tillstånd förutsätts även för att ändra eller riva en skyddad kyrklig byggnad eller för att ändra dess användningsändamål. Det krävs också alltid tillstånd för att avstå från användningen av en kyrka.

Församlingen ska ansöka om kyrkostyrelsens tillstånd innan den vidtar åtgärder. Med åtgärder avses inledandet av bygg-, ändrings- eller renoveringsarbeten. Bygg-, ändrings- eller renoveringsplanerna ska emellertid vara klara när församlingen ansöker om tillståndet för att kyrkostyrelsen ska kunna bedöma om de är genomförbara. Det är sällsynt att församlingen köper en ny kyrka. I sådana fall ska församlingen ansöka om tillstånd på basis av antingen ett intentionsavtal eller ett köpebrev som innehåller ett hävningsvillkor.

Enligt 3 punkten ska församlingen ansöka om tillstånd för ändring eller rivning av en kyrklig byggnad endast om byggnaden är skyddad. Skyddade byggnader utgör den viktigaste delen av det kyrkliga byggnadsarvet, och därför är det viktigt att beakta målen för skyddet av kyrkliga byggnader vid renovering eller ombyggnad av dem. Samtidigt flyttas besluten om renovering eller ändring av andra kyrkliga byggnader till den lokala nivån. Ett mer omfattande tillståndsförfarande än det som föreslås underlättar varken församlingens eller tillståndsmyndighetens förvaltning. I den lösning som föreslås framhävs också församlingarnas egen beslutanderätt då en stor del av de beslut som krävt underställning i fortsättningen får fattas av församlingen.

Vid tillämpningen av underställningsförfarandet har det uppstått en praxis om vilka ändringar som betraktas som väsentliga. Avsikten är inte att ändra denna praxis. En väsentlig ändring av en kyrklig byggnad ska avses gälla såväl byggnadens exteriör och interiör som dess konstruktioner. Vid bedömning av väsentligheten i en ändring bör man ta hänsyn till att skyddet av en byggnad också omfattar byggnadens fasta inredning, målningar och konstverk som hör till den samt byggnadens gårdsområde. Även Museiverkets yttrande i ärendet spelar in när väsentligheten bedöms.

Enligt 4 punkten krävs ett tillstånd också när församlingen avstår från användningen av en kyrka.

Innehållet i tillståndsansökan regleras inte i lag. När det gäller nybygge eller renovering ska församlingen dock tillställa kyrkostyrelsen åtminstone relevanta byggnadsritningar, planer, beslut och yttranden. I underställningsförfarandet har domkapitlet yttrat sig i ärenden som gäller kyrkliga byggnader. I tillståndsförfarandet begärs däremot inte längre något yttrande av domkapitlet. Den uppfattning som uppstått under beredningens gång är att domkapitlets yttrande inte behövs eftersom det inte har den expertis som ärendet kräver. Domkapitlet har dock fortfarande en konsultativ roll och kan ge församlingarna råd t.ex. i tillståndsförfarandet. Museiverkets yttrande är däremot väsentligt för att säkerställa att olika aspekter av skyddet av byggnadsarvet beaktas. Bestämmelserna om yttranden finns i 23 § i detta kapitel.

Ett nytt 4 mom. innehåller bestämmelser om de villkor som kyrkostyrelsen bifogar tillståndsbeslutet och om de omständigheter som ska beaktas i tillståndsförfarandet. I tillståndsförfarandet ska kyrkostyrelsen försäkra sig om att den planerade nya kyrkan eller det planerade nya begravningskapellet uppfyller kraven på sakrala rum och att den byggpraxis som förutsätts för kyrkliga

byggnader iakttas. Hänsyn bör också tas till församlingsekonomens hållbarhet. Momentet föreskriver också om de villkor som kan fogas till tillståndet och om de faktorer som ska beaktas i beslutsprövningen när det är fråga om en skyddad kyrklig byggnad. Kyrkostyrelsen prövar behovet av tillståndsvillkor från fall till fall. Villkor ställs endast om de behövs för att skydda byggnaden eller säkerställa något annat jämförbart mål. Församlingen kan t.ex. i ett villkor åläggas att samarbeta med Museiverket under ett renoveringsprojekt, vilket redan förekommer i underställda beslut. Villkoren kan gälla byggnadens exteriör och interiör, byggnadssätt, material samt byggnads- eller reparationsmetoder. När en åtgärd som församlingen planerar gäller en skyddad kyrklig byggnad ska också målen i 22 § 1 mom. i detta kapitel för skyddet av kyrkliga byggnader beaktas. De mål som anges i momentet samt Museiverkets yttrande sätter alltså gränser för tillståndsprövningen.

Övergången från ett underställningsförfarande till ett tillståndsförfarande förändrar också förfarandet för sökande av ändring. I underställningsförfarandet har församlingens beslut som ska underställas kunnat överklagas genom underställningsbesvär till kyrkostyrelsen. I tillståndsförfarandet kan ändring inte sökas i församlingens beslut om att begära tillstånd av kyrkostyrelsen, eftersom beslutet betraktas som en del av beredningen. Kyrkobesvär kan anföras först över kyrkostyrelsens beslut att bevilja eller inte bevilja ett tillstånd.

22 §. Skydd av kyrkliga byggnader. I paragrafen föreskrivs det om skyddet av kyrkliga byggnader, syftet med skyddet och förutsättningarna för det. Syftet med skyddet av en kyrklig byggnad svarar mot det syfte som anges i 1 § i lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010).

Skyddet av kyrkliga byggnader gäller primärt själva byggnaden, till vilken även dess konstruktionslösningar räknas. Enligt 3 mom. omfattar skyddet också den kyrkliga byggnadens fasta inredning, målningar och konstverk som hör till byggnaden samt byggnadens gårdsområde.

23 §. Yttranden. I paragrafen föreskrivs det om yttrandeförfarandet i de situationer där församlingen eller den kyrkliga samfälligheten av Museiverket, Ålands landskapsregering eller sameetinget ska begära ett yttrande om en plan som gäller en kyrklig byggnad, eller där kyrkostyrelsen ska ge domkapitlet tillfälle att yttra sig innan ett tillstånd som avses i 21 § 3 mom. beviljas.

Församlingen fattar inte längre något beslut som ska underställas i ärenden som gäller skyddade byggnader, utan ansöker hos kyrkostyrelsen om tillstånd för de planerade åtgärderna. Tillståndsförfarandet tillämpas dock inte på fall där den kyrkliga byggnaden inte är skyddad. Då har församlingen ensam beslutanderätt om renoveringen. Även i dessa fall behövs Museiverkets yttrande om byggnaden tagits i bruk för minst 50 år sedan. Nya kyrkliga byggnader ska byggas högklassigt efter eventuella arkitekttävlingar. Den första renoveringen behövs i regel senast när byggnaden är 50 år. Museiverkets yttrande behövs för att det framtida skyddet av byggnadsarvet inte ska äventyras.

Museiverkets yttrande ska inhämtas innan församlingen fattar sitt beslut och för skyddade kyrkliga byggnader senast innan ansökan om tillstånd lämnas in. Även om tillståndsprövningen görs av kyrkostyrelsen är det mest ändamålsenliga med tanke på processen att församlingen fortsättningsvis begär de yttranden som behövs redan i beredningsfasen. Ett yttrande ska begäras även när det är oklart om en plan innebär en väsentlig ändring av en kyrklig byggnad eller inte. Yttrandet begärs under beredningen av ärendet av den som bereder ärendet, antingen kyrkorådet, gemensamma kyrkorådet eller en tjänsteinnehavare. I praktiken är det mest ändamålsenligt att kontakta Museiverket redan i början av planeringen eller innan projektet påbörjas.

Paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om församlingens eller den kyrkliga samfällighetens skyldighet att innan de åtgärder som avses i 1 mom. ge Ålands landskapsregering eller

sametinget tillfälle att yttra sig i saken. Om den kyrkliga byggnaden finns på Åland ska Ålands landskapsregering ges tillfälle att yttra sig. I praktiken bereds yttrandet då av museibyrån, som är en expertinstans under Ålands landskapsregering, men den egentliga myndigheten är landskapsregeringen. Om den kyrkliga byggnaden finns inom samernas hembygdsområde ska sametinget ges tillfälle att yttra sig. Samemuseet Siida är i samarbete med Museiverket expert i frågor som gäller bevarande av byggnadsarvet. Yttrandena sänds till tillståndsmyndigheten tillsammans med övriga handlingar i ärendet.

I 3 mom. föreskrivs det om kyrkostyrelsens skyldighet att ge domkapitlet tillfälle att yttra sig i ärendet innan ett tillstånd som avses i 21 § 3 mom. beviljas. Enligt 14 kap. 2 § i den gällande kyrkolagen ska kyrkofullmäktiges beslut underställas kyrkostyrelsen för fastställelse, om beslutet gäller uppförande eller anskaffning av en ny kyrka eller ett nytt jordfästningskapell, ändring av en annan byggnad till kyrka eller jordfästningskapell, väsentlig ändring eller rivning av en kyrklig byggnad eller ändring av dess användningsändamål samt avstående från användningen av en kyrka. Domkapitlet har gett ett yttrande i frågan och sänt sitt yttrande och handlingarna till kyrkostyrelsen. I och med att underställningsförfarandet slopas krävs inte längre något yttrande från domkapitlet. Dock har domkapitlet en sådan kännedom om församlingarna i stiftet och deras omständigheter samt förståelse av de kyrkliga byggnadernas andliga och teologiska betydelse som är nyttig med tanke på beslutsfattandet. Därför ska domkapitlet ges tillfälle att yttra sig i ärenden som avses 21 § 3 mom.

I 4 mom. föreskrivs det om Museiverkets rätt att ge anvisningar om verkställigheten av beslut som gäller skyddade kyrkliga byggnader. Tillsynen över renoveringsplaner för skyddade kyrkliga byggnader ska även i fortsättningen vara koncentrerad till en enda myndighet, dvs. Museiverket. I första hand är syftet att renoveringsprojekt som gäller en skyddad kyrklig byggnad ska genomföras i samarbete mellan församlingen, kyrkostyrelsen och Museiverket.

24 §. Upphörande av skyddet av en kyrklig byggnad. Paragrafen motsvarar den gällande lagen, men rubriken föreslås bli ändrad. I 1 mom. anges grunderna för när kyrkostyrelsen kan fatta beslut om att skyddet av en kyrklig byggnad ska upphöra. I beslutsfattandet, som inkluderar ändamålsenlighetsprövning, ska även syftena enligt 22 § i detta kapitel med skydd av kyrkliga byggnader beaktas. Innan beslut fattas ska samma aktörer beredas tillfälle att yttra sig som vid renovering av skyddade kyrkliga byggnader.

I 3 mom. föreskrivs det att kyrkostyrelsens beslut om att skyddet av en kyrklig byggnad ska upphöra ska meddelas närings-, trafik- och miljöcentralen utan dröjsmål, eftersom det kan finnas behov av att skydda byggnaden enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet trots att byggnaden inte längre är skyddad enligt kyrkolagen. Beslutet ska dessutom meddelas den kommun där den kyrkliga byggnaden finns eftersom en kyrklig byggnad även kan vara skyddad i detaljplanen, och när skyddet upphör kan det förutsätta en ändring av planreserveringen.

25 §. Tillsyn över skyddet av en kyrklig byggnad. Paragrafen innehåller bestämmelser om de rättigheter som en förordnad inspektör och kyrkostyrelsen har vid tillsynen över skyddet av en kyrklig byggnad. Med tanke på skyddet är det viktigt att den myndighet som ansvarar för det har tillträde till byggnaden för att utföra undersökningar och mätningar och övervaka de ändringar som görs i byggnaden.

I 2 mom. 1 punkten föreslås en bestämmelse om att kyrkostyrelsen kan förbjuda ett ändrings- eller renoveringsarbete om inget tillstånd som avses i 21 § 3 mom. i kapitlet har beviljats för arbetet. Enligt den föreslagna 21 § får en församling inte inleda ändrings- eller renoveringsar-

beten innan kyrkostyrelsen gett sitt tillstånd. Därmed kan också ändrings- eller renoveringsarbeten som inletts efter att tillståndsärendet inletts men innan kyrkostyrelsen avgjort ärendet avbrytas genom ett förbudsbeslut.

Ett bemyndigande att förbjuda åtgärder behövs fortsättningsvis för situationer där arbetet inleds t.ex. under pågående process eller man överhuvudtaget inte har insett att det behövs ett tillstånd. Förbudet kan gälla ändrings- och renoveringsarbeten i en skyddad kyrklig byggnad eller i en byggnad som ändras till en kyrklig byggnad.

I 2 punkten föreskrivs om situationer när det har lämnats ett initiativ om att skydda den kyrkliga byggnad där ändrings- och renoveringsarbetet utförs. Bestämmelser om rätten att lämna initiativ finns i 22 § i detta kapitel. Bestämmelsen är ny. Det föreslås att församlingen fortfarande ska be Museiverket om ett yttrande om ändrings- och renoveringsarbetet gäller en kyrklig byggnad som är över 50 år gammal. Om det inte är fråga om en skyddad kyrklig byggnad behövs dock inte kyrkostyrelsens tillstånd för ändrings- och renoveringsarbetet. För skyddet av det värdefulla kyrkliga byggnadsarvet skulle detta kunna leda till att församlingen genomför ändrings- eller renoveringsarbeten i strid med Museiverkets yttrande. För att det värdefulla kulturarvet inte ska äventyras kan Museiverket lämna ett initiativ om att skydda byggnaden. När ärendet inletts är det ändamålsenligt att det värde som ska skyddas inte går förlorat innan beslutet är fattat.

I 3 mom. föreskrivs i enlighet med den gällande bestämmelsen att kyrkostyrelsens beslut om att förbjuda ändrings- och renoveringsarbeten i en kyrklig byggnad får verkställas trots att besvär har anförts.

26 §. *Kostnaderna för skyddet av en kyrklig byggnad.* Församlingens kostnadsansvar begränsas så att den inte kan förpliktas att vidta sådana skyddsåtgärder för vilka kostnaderna står i uppenbart missförhållande till de medel som församlingen kan anvisa för underhåll och renovering av alla sina kyrkliga byggnader. Paragrafen motsvarar den gällande lagen men rubriken föreslås bli ändrad.

27 §. *Överlåtelse av fast egendom.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om de förfaringsätt som ska iakttas vid överlåtelse eller utarrendering av en fastighet som församlingen äger, när fastigheten överläts eller det ingås ett arrendeavtal för minst tio år. Samtidigt slopas underställningsförfarandet. Kyrkolagen ska inte längre ha en särskild bestämmelse om kyrkans jordagods eftersom det begreppet inte finns i jordabalken (540/1995) som trädde i kraft den 1 januari 1997.

När församlingen överlåter eller arrenderar ut en fastighet som den äger ska EU:s konkurrensregler och i synnerhet bestämmelserna om statligt stöd beaktas. I paragrafen tas enligt förslaget de riktlinjer in som framgår av kommissionens meddelande nr C 209/03 (Kommissionens meddelande om inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader). Riktlinjerna gäller grunderna för när försäljning av mark och byggnader inte anses ha inslag av förbudet statligt stöd. Försäljning av fastigheter och ingående av långvariga arrendeavtal ska beredas och genomföras så att alla medborgare och företag i samma ställning har lika möjligheter att ge ett anbud. Detta garanteras bäst om affären eller arrendeavtalet ingås på basis av anbud som getts utifrån offentlig kungörelse om försäljning. Informationen om anbudsförfarandet har varit tillräcklig när det under en rimligt lång tidsperiod (två månader eller mer) tillkännagetts i rikstäckande eller lokala tidningar, så att alla potentiella köpare kan nås för kännedom.

I 2 mom. föreskrivs det om situationer där det inte är möjligt eller ändamålsenligt att överlåta eller arrendera ut en fastighet genom ett anbudsförfarande som avses i 1 mom. I detta fall ska man med hjälp av en oberoende värderare (i kommissionens meddelande kallad värderingsman) bedöma fastighetens marknadsvärde eller marknadsmässiga arrendenivå. Möjligheten att anlita

en värderare ska övervägas även i situationer där man i det anbudsförfarande som avses i 1 mom. har fått endast ett anbud och det med hjälp av anbudet således inte har varit möjligt att försäkra sig om det verkliga marknadsvärdet.

Med värderare avses en person med gott anseende som har avlagt en för branschen lämplig examen och har tillräcklig erfarenhet och som besitter kompetens i fråga om värdering av mark och byggnader i området. Värderaren ska vara oberoende vid fullgörandet av sina uppgifter. I praktiken kan den oberoende värderaren vara t.ex. en auktoriserad fastighetsmäklare (AFM). För mer krävande objekt, såsom områden som ska planläggas eller värdefulla byggnader, rekommenderas att en auktoriserad fastighetsvärderare (AKA) anlitas.

Med hjälp av värderaren ska det för fastigheten fastställas ett marknadsvärde eller för arrendet en marknadsmässig arrendenivå som det planerade överlåtelse- eller arrendepriiset ska jämföras med. I praktiken kan det vara problematiskt att bedöma värdet på sådana fastigheter som sällan bjuds ut på marknaden eller där det finns byggnader som t.ex. lämpar sig endast för en viss verksamhet eller som inte har flera intresserade köpare eller arrendatorer. I sådana situationer kan det vara ändamålsenligt att begära utlåtande av flera experter. Om värderingarna är motstridiga kan ett genomsnitt av experternas värderingar betraktas som marknadsvärde.

Skyldigheten att underställa beslut om överlåtelse av fast egendom slopas. Innan en fastighet där det finns en skyddad kyrklig byggnad eller kyrka överläts behöver församlingen emellertid ett sådant tillstånd som avses i 21 §. Underställningen har tidigare motiverats med skyddet av små församlingar vid förhandlingar om en affär. I små församlingar har krafterna inte alltid räckt till för jämställda förhandlingar. Ett större problem i församlingarnas beslutsfattande har dock ofta varit att även företrädare för den andra parten i affären har ingått i ett beslutande organ. Underställningsförfarandet har däremot också betraktats som en olägenhet eftersom det onödigt fördröjer verkställigheten av besluten. Även antalet potentiella köpare kan vara mindre när den köpta fastigheten inte genast övergår i köparens besittning. Den administrativa processen i samband med försäljningen av en fastighet har varat i flera månader, vilket inte kan anses vara tillfredsställande ur vare sig säljarens eller köparens synvinkel. Församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas säljobjekt konkurrerar inte heller med kommunernas objekt. Av dessa orsaker föreslås det att underställningsförfarandet slopas i ärenden som gäller överlåtelse av en fastighet. Eftersom det är fråga om egendom som ägs av ett offentligrättsligt samfund kan det bli en affär endast om det pris som fås för objektet motsvarar dess verkliga värde.

Begravningsverksamheten

I samband med reformen av religionsfrihetslagen i början av 2000-talet ströks bestämmelserna om begravningsverksamheten ur religionsfrihetslagen och en separat lag stiftades om begravningsverksamheten. Det finns emellertid fortfarande bestämmelser om begravningsverksamheten i flera olika lagar, t.ex. om förebyggande av sanitära olägenheter på grund av begravning i 9 kap. i hälsoskyddslagen och i 7 kap. i hälsoskyddsförordningen (1280/1994). Bestämmelser om den ortodoxa kyrkans begravningsplatser finns också i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006).

Bestämmelserna om evangelisk-lutherska kyrkans begravningsverksamhet har sin bakgrund i 3 § i begravningslagen. Enligt den paragrafen ska församlingarna eller de kyrkliga samfälligheterna inom evangelisk-lutherska kyrkan hålla allmänna begravningsplatser. Bestämmelserna om begravningsverksamheten tillämpas i regel på gravar som har överlåtits för all tid (släktgravar) endast till den del det är fråga om gravskötsel, som det föreslås bestämmelser om i 33 §. På gravar som har överlåtits för all tid tillämpas i övrigt bestämmelserna i den upphävda kyrkolagen (635/1964). En bestämmelse om detta finns i 13 kap. 8 § i lagförslaget.

28 §. Anläggande och nedläggning av en begravningsplats. I paragrafen föreskrivs det om anläggande, utvidgning och nedläggning av en begravningsplats. Enligt 3 kap. 55 § i förslaget till kyrkoordning ska församlingen ha en egen begravningsplats eller en gemensam begravningsplats med någon annan församling eller kyrklig samfällighet eller rätt att använda någon annan invigd begravningsplats.

Beslut om begravningsplatser underställs inte längre en högre myndighet för fastställelse. Det är ändamålsenligt att beslut om anläggande och nedläggning av begravningsplatser fattas i församlingen, och därför föreslås inget ersättande förfarande i stället för underställningen. Anläggande och nedläggning av begravningsplatser övervakas av olika myndigheter med stöd av övrig lagstiftning så att kyrkans interna tillsyn inte behövs.

29 §. Gravrätt. Med gravrätt avses besittningsrätten till en grav. Enligt 11 § i begravningslagen gäller i fråga om gravrätten på en begravningsplats som hålls av en församling eller kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan vad som bestäms i kyrkolagen och vad som bestäms med stöd av den samt vad som avtalas mellan huvudmannen för begravningsplatsen och den som innehar gravrätten.

Enligt 4 § i begravningslagen är en församling eller kyrklig samfällighet skyldig att på begäran tillhandahålla gravplats för en avliden som vid tidpunkten för dödsfallet hade sin i lagen om hemkommun avsedda hemkommun inom församlingens eller den kyrkliga samfällighetens område. Om den avlidne inte vid sin död hade någon hemkommun åvilar skyldigheten den församling eller kyrkliga samfällighet inom vars område den avlidne var bosatt vid sin död. En församling eller kyrklig samfällighet är dessutom skyldig att på begäran tillhandahålla gravplats även för en sådan finsk medborgare som vid sin död var bosatt utomlands och vars sista hemkommun före flyttningen utomlands låg inom församlingens eller den kyrkliga samfällighetens område.

Kyrkorådet kan efter prövning ge sitt tillstånd till att även en sådan avliden får begravas på begravningsplatsen som inte har denna rätt enligt begravningslagen. Exempelvis vill många som har flyttat från orten bli begravda i sin gamla hemtrakt. De tillstånd som beviljas efter prövning får dock inte göra det svårare för församlingen att fullgöra den skyldighet att tillhandahålla gravplats som den har enligt begravningslagen.

Gravrätt upplåts i samband med ett dödsfall och kan samtidigt upplåtas även till den avlidnes anhöriga. En grav kan bestå av flera gravplatser, och samma gravplats kan ha flera gravutrymmen. Kyrkorådet kan av särskilda skäl upplåta en gravrätt även vid någon annan tidpunkt. Exempelvis kan en person som har flyttat utomlands på så sätt försäkra sig om att han eller hon blir begravd i sin tidigare hemtrakt. Innehavaren av en gravrätt kan överlåta gravrätten endast till församlingen. En gravrätt kan alltså inte säljas, testamenteras eller doneras.

30 §. Gravrättens giltighetstid. I paragrafen föreskrivs det om gravrättens giltighetstid och hur den räknas samt om förlängning av gravrätten. Om en ny avliden gravsätts i en grav i slutet av en lång giltighetstid för gravrätten, fortsätter gravrätten så länge som gravens fredningstid efter den senaste gravsättningen varar. Beroende på begravningsplatsen kan fredningstiden också vara längre än 15 år. Gravrätten ska vara i kraft endast så länge som graven utgör en del av en fredad begravningsplats. Enligt 15 § i begravningslagen kan en begravningsplats läggas ned och ett begravningsplatsområde tas i annat bruk först när minst 100 år har förflutit sedan den senaste gravsättningen. Regionförvaltningsverket kan av synnerligen vägande skäl ge tillstånd till nedläggning även tidigare. De som innehar gravrätt och de närmaste anhöriga till de gravsatta ska då ges tillfälle att bli hörda.

Möjligheten att förlänga gravrättens giltighetstid är inte någon subjektiv rättighet för den som innehar en gravrätt, utan vid prövning av ärendet kan såväl en ändamålsenlig organisering som skötseln av begravningsplatsen beaktas. Utgångspunkten ska dock vara att gravrätten förlängs så länge den avlidnes anhöriga, senare generationer medräknade, önskar det (FvUB 21/2002 rd).

Gravrätten upphör utan uppsägning när giltighetstiden har löpt ut. Till god förvaltning hör att församlingen i möjligaste mån kontaktar innehavaren av gravrätten när en gravrätt som överlåts för en viss tid håller på att löpa ut.

31 §. Innehavare av en gravrätt. Innehavaren av en gravrätt företräder dem som får gravsättas i graven. Enligt 12 § i begravningslagen är huvudmannen för en begravningsplats skyldig att föra ett gravregister som utöver nödvändiga basuppgifter kan innehålla uppgifter om den som innehar gravrätten, giltighetstiden för gravrätten samt uppgifter om vem som kan gravsättas i graven.

Enligt förslaget ska det vid upplåtelse av graven avtalas om vem som innehar gravrätten, och avtalet ska alltid ses över vid gravsättning i graven. Innehavaren av gravrätten kan också vara någon annan än den avlidnes närmaste arvinge. Om inget avtal har ingåtts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas på grund av att omständigheterna har förändrats, bestäms innehavaren av gravrätten i enlighet med paragrafen.

Om de närmaste arvingarna till den som först gravsatts i graven inte har avtalat om en innehavare av gravrätten, kan kyrkorådet utse en innehavare av gravrätten och ge företräde åt någon som bor på orten eller som har haft hand om skötseln av graven. Detta kan behövas också i det fallet att alla anhöriga till den som först gravsatts i graven inte kan nås. Innehavaren av gravrätten bestäms alltid i första hand genom avtal. Kyrkorådets behörighet är sekundär. Kyrkorådet kan beakta praktiska synpunkter och till innehavare av gravrätten utse den person som på grund av sin bostadsort har lättast att sköta graven eller någon som i praktiken redan har skött gravrättsinnehavarens uppgifter.

32 §. Gravsättningsordning. Möjligheten att bli gravsatt i en grav begränsas av att det i graven inte finns gravutrymme som är ledigt eller annars kan användas. Samtidigt som det avtalas vem som innehar gravrätten ska det avtalas vilka som får gravsättas i graven. Om inget avtal har ingåtts inom ett år från den dag då graven upplåts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas på grund av att omständigheterna har förändrats, bestäms gravsättningsordningen enligt denna bestämmelse.

I graven gravsätts i första hand den för vilken graven har upplåtits. Följande gravplats får dennes make. I fråga om den efterlevande maken saknar det betydelse i vilken ordning dödsfallen inträffar, så en gravplats ska alltid reserveras för maken. En definition av make finns i den föreslagna 37 § i detta kapitel.

Efter de ovannämnda kan det i graven, i den ordning som dödsfallen inträffar, gravsättas släktingar i rätt upp- eller nedstigande led till den som först gravsatts samt makar till dessa. Nedstigande led omfattar den avlidnes bröstarvingar, dvs. barn och barnbarn samt deras avkomlingar, och uppstigande led omfattar den avlidnes föräldrar, mor- och farföräldrar samt deras föregångare. Om det inte finns några sådana släktingar, får därefter den avlidnes syster och bror och deras barn samt alla dessa personers makar gravsättas i graven.

Gravsättningsordningen avgörs inte av arvsordningen utan av den ordning i vilken dödsfallen inträffar. Om antalet släktingar i upp- eller nedstigande led är minst lika stort som antalet gravplatser som ännu finns att tillgå, kan andra släktingar inte beaktas. Dessutom ska gravsättningen av andra släktingar alltid förutsätta samtycke av innehavaren av gravrätten eller av släktingar i upp- eller nedstigande led.

Även någon annan än de ovannämnda får gravsättas i graven. Avtal om detta kan ingås antingen när graven upplåts eller senare. Senare avvikelser från gravrätten förutsätter samtycke av innehavaren av gravrätten, och tillstånd beviljas av den myndighet i församlingen som ansvarar för begravningsverksamheten. Beviljande av gravrätt till någon annan person förutsätter särskilda skäl samt att detta inte inkräktar på ställningen för dem som enligt vad som ursprungligen avtalats ska gravsättas i graven eller för andra som har rätt till plats i den.

33 §. Gravskötsel. I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten att sköta en grav. Enligt 13 § i begravningslagen ska huvudmannen för en begravningsplats sköta begravningsplatsen på ett värdigt sätt och så att minnet av de avlidna respekteras. Innehavaren av gravrätten har det primära ansvaret för skötseln av en grav på en begravningsplats. Kyrkofullmäktige kan dock besluta att församlingen på egen bekostnad sörjer för grundskötseln av de gravar som finns på begravningsplatsen eller på en del av den. Det är t.ex. i allmänhet församlingen som ansvarar för skötseln av begravningsplatser och områden med hjältegravar och av enskilda hjältegravar. Kyrkofullmäktige kan också besluta att församlingen svarar för skötseln av en grav, om det ur församlingens synvinkel anses viktigt att vårda minnet av den avlidne. Detta kan komma ifråga t.ex. när det gäller en ansedd ortsbo.

Församlingen kan mot ersättning svara för gravskötseln med stöd av ett avtal för viss tid som ingås med innehavaren av gravrätten. Beslut om de avgifter som tas ut för gravskötseln fattas av kyrkorådet. Församlingen kan avtala med innehavaren av gravrätten om att ersättningarna för skötseln placeras i en gravsköselfond (i den gällande lagen kallad gravvårdsfond) med vars medel de gravar som anges i avtalen ska skötas. I 3 kap. 58 § i kyrkoordningen föreslås det en bestämmelse om en skötselplan för begravningsplatsen, i vilken arbetsfördelningen mellan församlingen och innehavarna av gravrätt kan preciseras när det gäller gravskötseln.

Om skötseln av en grav väsentligt har försummats, kan kyrkorådet besluta att ålägga innehavaren av gravrätten att iståndsätta graven inom ett år från delfäendet av beslutet. Om graven inte har iståndsatts inom denna tid kan kyrkorådet besluta att gravrätten ska vara förverkad. Bestämmelsen om delgivning av beslut om en grav föreslås bli flyttad till 10 kap. 26 §, som gäller förvaltningsförfarande.

34 §. Avgörande av meningsskiljaktigheter. I paragrafen föreskrivs det om kyrkorådets behörighet att avgöra vissa meningsskiljaktigheter som gäller begravningsverksamheten. Det föreslås att gravvårdar tas med i paragrafen för tydlighetens skull eftersom det i rättspraxis har ansetts att kyrkorådet även kan avgöra meningsskiljaktigheter som gäller gravvårdar. Det ingår i kyrkorådets behörighet att avgöra meningsskiljaktigheter som gäller t.ex. huruvida en gravvård följer reglementet för begravningsverksamheten.

Ändring i kyrkorådets beslut i fråga om avgörandet av en meningsskiljaktighet får sökas i enlighet med det föreslagna 12 kap.

Bestämmelser om sökande av ändring i sådana beslut av kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravnings-

verksamheten finns i 27 § i begravningslagen. Om det är fråga om sådana meningsskiljaktigheter mellan den avlidnes anhöriga som gäller begravnings sättet, platsen för gravsättning eller begravningsförrättningen, avgörs ärendet enligt 23 § 4 mom. i begravningslagen av tingsrätten.

35 §. Reglemente för begravningsverksamheten, begravningsplatsplan och dispositionsplan för en begravningsplats. I paragrafen föreskrivs det om reglementet för begravningsverksamheten, begravningsplatsplanen och dispositionsplanen för en begravningsplats. Enligt förslaget ska dessa i fortsättningen inte längre underställas domkapitlet för fastställelse. Underställningsförfarandet har tidigare motiverats bl.a. ur expertissynvinkel. Begravningsplatsplanen och dispositionsplanen för en begravningsplats utarbetas emellertid i samarbete med kommunens byggnadstillsynsmyndigheter, vilket garanterar en tillräcklig grad av expertis.

Reglementet för begravningsverksamheten kan innehålla bestämmelser som gäller individens rättigheter och skyldigheter, och därför ska det enligt förslaget föreskrivas i lag om reglementets bestämmelser. De bestämmelser som ska ingå i begravningsplatsplanen och dispositionsplanen för en begravningsplats föreslås bli angivna i kyrkoordningen.

36 §. Avgifter inom begravningsverksamheten. I paragrafen föreskrivs det om hur avgifterna inom begravningsverksamheten bestäms och om behörigheten i anslutning till det. För upplåtelse av gravplats och för tjänster i anslutning till gravsättningen ska församlingen ta ut en avgift som bestäms enligt de faktiska kostnaderna. Av grunderna för beslutet om avgifterna ska kostnaderna för begravningsverksamheten framgå. Beslut om de avgifter som tas ut för gravarna och därmed även för upplåtelse av gravplats ska fortfarande fattas av kyrkofullmäktige, medan beslut om de avgifter som tas ut för tjänster som hänför sig till gravsättningen i regel ska fattas av kyrkorådet.

På avgifterna inom begravningsverksamheten ska dessutom 6 § i begravningslagen tillämpas. Enligt den paragrafen kan en församling eller kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan för upplåtelsen av en gravplats, tjänster i anknytning till gravsättningen och skötseln av graven ta ut avgifter som får vara högst så stora som produktionskostnaderna för tjänsten i fråga. Grunderna för avgifterna ska vara desamma för alla dem som har rätt att bli gravsatta på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens begravningsplats. Frontveteraner och personer som kan jämföras med dem kan beviljas befrielse från avgifterna.

37 §. Sambors ställning. I paragrafen föreslås det bestämmelser om sambors ställning i ärenden som gäller begravningsverksamheten. Enligt bestämmelsen ska det som föreskrivs om make eller efterlevande make också gälla sambor. Den gällande lagen har ingen motsvarande bestämmelse. Bestämmelsen gör lagen klarare och bidrar till att minska meningsskiljaktigheter mellan de anhöriga i samband med begravningar. I synnerhet 32 §, som gäller gravsättningsordningen, blir tydligare. Den vedertagna tolkningen av den paragrafen har varit att orden make och makar avser äkta makar.

I 23 § 1 mom. i begravningslagen har ”den person som vid tidpunkten för dödsfallet fortgående levde i gemensamt hushåll med den avlidne under äktenskapsliknande förhållanden” jämföras med en äkta make i fråga om vem som kan sköta begravningsarrangemangen. Det föreslås att samma definition av sambo används även i denna paragraf.

Enligt 8 § i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) har registrering av ett partnerskap samma rättsverkningar som ingående av äktenskap, och en bestämmelse om äktenskap eller make tillämpas också på ett registrerat partnerskap eller en part i ett partnerskap, om inte något annat föreskrivs. Med stöd av den lagen konstaterade kyrkostyrelsen redan i sitt cirkulär 7/2002 att ett registrerat partnerskap jämföras med äktenskap i ärenden som gäller gravrätter.

4 kap. Stiftet

Stiftsförvaltningen reviderades genom en ändring av kyrkolagen som trädde i kraft 1.1.2004, då 17 a kap. och 17 b kap. om stiftsförvaltningen och stiftsfullmäktige infogades i kyrkolagen utöver de gällande 18 och 19 kap. om biskopen och domkapitlet. Dessa fyra kapitel föreslås bli sammanförda till det föreslagna 4 kap. med rubriken Stiftet. Några betydande innehållsmässiga reformer föreslås inte, men en del av de gällande bestämmelserna flyttas till 10 kap. om förfarandet i förvaltningsärenden.

Stiftet är funktionellt självständigt och sköter självt sin verksamhet i enlighet med kyrkolagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Stiftet har rättshandlingsförmåga; det kan vara rättsinnehavare, ingå avtal och föra talan i domstolar och vid andra myndigheter i frågor som gäller stiftet. Stiftet är dock inte en självständig juridisk person utan en del av kyrkan, och dess ekonomi är en del av kyrkans centralfond.

I den gällande kyrkolagstiftningen finns bestämmelserna om domkapitlets uppgifter i kyrkoordningen. Det föreslås att bestämmelserna om domkapitlets myndighetsuppgifter tas in i kyrkolagen till de delar uppgifterna anses förutsätta reglering på lagnivå. Den närmare regleringen av stiftsfullmäktiges uppgifter föreslås däremot bli flyttad till kyrkoordningen.

1 §. *Stiftet.* I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande kyrkolagen att stiftet självt sköter sin verksamhet och sin ekonomi i enlighet med kyrkolagen och kyrkoordningen samt i enlighet med bestämmelser som utfärdas med stöd av den. Bestämmelsen gör stiftets ställning tydligare och ger stöd i konfliktsituationer. Enligt förslaget samlas bestämmelserna om de olika kyrkliga myndigheternas skötsel av ekonomin i 6 kap.

2 §. *Stiftets organ.* Paragrafen innehåller en uppräkningslista av de organ som sköter stiftets förvaltning. I huvudsak utövas beslutanderätten i stiftet av biskopen, stiftsfullmäktige och domkapitlet, men domkapitlets beslutanderätt kan delegeras till en direktion eller till en tjänsteinnehavare vid domkapitlet.

3 §. *Biskopen.* I paragrafen föreskrivs det om biskopens ställning som ledare för stiftet samt om biskopen som tillsynsmyndighet. Biskopens administrativa ämbetsdistrikt dvs. behörighetsområde är stiftet, där biskopen ska leda förvaltningen och verksamheten och utöva tillsyn över församlingarna och prästerna. Tillsynen över församlingarna, såsom den granskning av förvaltningen och ekonomin som regleras närmare i kyrkoordningen, kan anses vara en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen, och därför ska grunden för utövandet av tillsynen regleras i lag. Närmare bestämmelser om hur biskopen ska utföra sin tillsynsuppgift tas in i 4 kap. i kyrkoordningen.

I 2 mom. föreskrivs det om biskoparna i ärkestiftet. Bestämmelser om fördelningen av ansvarsområden och uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i ärkestiftet föreslås ingå i 4 kap. i kyrkoordningen. Paragrafens 1 mom. gäller också ärkebiskopens uppgifter i ärkestiftet i enlighet med den separat fastställda fördelningen av ansvarsområden. Bestämmelser om ärkebiskopens rikskyrkliga uppgifter föreslås i kyrkolagens och kyrkoordningens 5 kap. om centralförvaltningen.

4 §. *Stiftsfullmäktige.* I paragrafen föreskrivs det om stiftsfullmäktiges uppgifter, om dess mandatperiod och om stiftsfullmäktiges möjlighet att tillsätta direktioner. De av stiftsfullmäktiges uppgifter som gäller kyrkans interna förvaltning ska inte längre regleras i lag, utan i 4 kap. i kyrkoordningen. Stiftsfullmäktige ska anses stödja och främja fullgörandet av kyrkans uppgift

bl.a. när det godkänner stiftets förslag till verksamhets- och ekonomiplan. Närmare bestämmelser om detta finns i kyrkoordningen. Paragrafen kommer inte längre att innehålla någon separat bestämmelse om att stiftsfullmäktige ska behandla initiativ som har lagts fram för det, eftersom denna skyldighet har sitt ursprung i förvaltningslagens bestämmelse om en myndighets skyldighet att behandla ärenden som inleds vid den.

Dessutom föreslås det att bestämmelsen om att stiftsfullmäktige ska utföra de övriga uppdrag som anförtrotts stiftsfullmäktige i kyrkolagen, kyrkoordningen och valordningen för kyrkan ska strykas ur förteckningen över stiftsfullmäktiges uppgifter. Bestämmelsen kan anses vara onödig, eftersom en myndighets verksamhet överlag ska basera sig på lag eller på bestämmelser som utfärdats med stöd av lag, och lag ska iaktas i dess verksamhet.

I 2 mom. föreskrivs det om stiftsfullmäktiges mandatperiod. Bestämmelsens ordalydelse har korrigerats så att den motsvarar ordalydelsen i den bestämmelse som gäller kyrkomötets mandatperiod.

I 3 mom. föreskrivs det om stiftsfullmäktiges rätt att för sin mandatperiod tillsätta direktorier som ska biträda domkapitlet och vilkas uppgifter bestäms i instruktioner. Bestämmelsen motsvarar kyrkofullmäktiges och församlingsrådets rätt att tillsätta direktorier i församlingen. De direktorier som lyder under domkapitlet är dock närmast tänkta att vara organ som stöder domkapitlets arbete.

5 §. Initiativ till stiftsfullmäktige. Initiativ för stiftsfullmäktige får läggas fram av medlemmarna i stiftsfullmäktige, domkapitlet, kyrkoråden, de gemensamma kyrkoråden och församlingsråden. Minst tio medlemmar som är röstberättigade i församlingsval i en församling som hör till stiftet får lägga fram ett s.k. medlemsinitiativ för stiftsfullmäktige. Medlemsinitiativet ska förutom initiativtagarnas egenhändiga underskrifter också innehålla uppgifter om deras namn, födelsedatum och den församling där de har rösträtt. Med tanke på behandlingen av medlemsinitiativet ska även avsändarens namn och kontaktuppgifter uppges.

Via medlemsinitiativ kan kyrkans medlemmar påverka beslutsfattandet inom stiftet och kyrkan. Det nya är att stiftsfullmäktige på motsvarande sätt som i det föreslagna 3 kap. 3 § 3 mom. ska informera initiativtagaren om vilka åtgärder stiftsfullmäktige har vidtagit med anledning av initiativet. I fråga om medlemsinitiativ är det initiativets avsändare som ska informeras. Avsändaren ska informeras även i det fall då initiativet inte föranlett några åtgärder.

6 §. Domkapitlet. Från gällande lag och kyrkoordning har i paragrafen tagits in de av domkapitlets uppgifter som ska regleras i lag. Förteckningen är inte uttömmande, utan bestämmelser som anger domkapitlets uppgifter finns också på andra ställen i kyrkolagen och kyrkoordningen. Paragrafen innehåller hädanefter ingen separat bestämmelse om förvaltandet av de donationsmedel och fonder av stiftelsenatur som domkapitlet besitter, utan detta är en del av skötseln av stiftets ekonomi enligt 1 mom. 1 punkten. Tillgångarna har i donationsbrevet eller fondens grundstadga kunnat ställas under domkapitlets förvaltning. I förvaltningslagen, som tillämpas på kyrkliga myndigheter, finns en allmän bestämmelse om myndigheternas skyldighet att samarbeta och därför behöver inte heller detta regleras i kyrkolagen.

Bestämmelserna om kyrkans tjänsteinnehavare överförs nästan helt och hållet till den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Domkapitlets behörighet i fråga om prästerna faller inom den religionsfrihet som regleras i 11 § i grundlagen och hänför sig till religiösa samfunds möjlighet att organisera sin interna verksamhet. De kyrkliga myndigheternas inbördes behörighetsförhållanden hör till området för kyrkans organisation och förvaltning och

ska således regleras i kyrkolagen. Därför kvarstår de centrala bestämmelserna som gäller domkapitlets beslutanderätt i fråga om präster och lektorer i kyrkolagen.

I 1 mom. 4 punkten samlas bestämmelser om domkapitlets beslutanderätt i ärenden som gäller prästers och lektors tjänsteförhållanden. I den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan och i kyrkoordningen föreskrivs det närmare om förutsättningarna för beslutsfattandet och tillvägagångssätten när beslutanderätten utövas. Enligt 1 mom. 4 punkten underpunkt a ska domkapitlet fatta beslut om utfärdande av tjänsteförordnanden och beviljande av dispens i fråga om språkkunskaper i ärenden som gäller tjänsteförhållandet för präster och lektorer. I övrigt föreskrivs om detta i 4 och 15 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. I underpunkt b föreskrivs om beslutanderätten vid ledigförklaring av tjänster, förlängning av ansökningstider, nya ansökningstider eller beslut att inte tillsätta en tjänst samt beslut om provotiden i tjänsteförhållande för en församlingspastor i en församling. Bestämmelserna om offentligt ansökningsförfarande och avvikelse från det finns i 8 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. I 7 kap. 7 § i den föreslagna kyrkolagen föreskrivs det dock om avvikelse från det offentliga ansökningsförfarandet i vissa situationer som gäller tjänster som församlingspastor och prästtjänster i en församling. Bestämmelser om provotiden finns i 14 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan.

Bestämmelser om beslutanderätten vid avstängning från tjänsteutövning, vid givande av utlåndan i anslutning till permitteringar samt vid uppsägning och upplösning av tjänsteförhållanden finns i 4 punkten underpunkt c. Bestämmelser om dessa helheter finns i övrigt i 7—9 kap. i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Enligt 2 mom. ska församlingen eller den kyrkliga samfälligheten ges tillfälle att yttra sig i saken innan ett domkapitel avstänger från tjänsteutövning, säger upp eller upplöser ett tjänsteförhållande. Också tjänsteinnehavaren ska höras. I 3 mom. föreskrivs om behandlingen av ett ärende vid domkapitlet gällande upplösning av ett tjänsteförhållande. Beslutet om att upplösa tjänsteförhållandet kan antingen göras på framställning av församlingen eller den kyrkliga samfälligheten eller på domkapitlets eget initiativ. Domkapitlet ska behandla ärendet skyndsamt. Med anledning av den korta tidsfristen för rätten att upplösa ett tjänsteförhållande kan domkapitlet fatta beslut om att upplösa tjänsteförhållandet ännu vid det sammanträde som hålls efter tidsfristens utgång, om ärendet på församlingens framställning har inletts innan tidsfristen löpt ut. Bestämmelser om tidsfristen finns i 56 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Om tjänsteförhållandet upplöses på domkapitlets initiativ ska beslutet fattas under provotiden. Lön utbetalas fram till domkapitlets beslut.

Bestämmelser om beslutanderätten vid beviljande av bisysslotillstånd ska ingå i 4 punkten underpunkt d. Bestämmelser om bisyssla och bisysslotillstånd finns i 27 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan.

Bestämmelser om domkapitlets beslutanderätt om indragning av kyrkoherdetjänster samt placering av kyrkoherdetjänster och präster i vissa situationer finns i 4 punkten underpunkt e. I 4 mom. föreskrivs det om det behöriga domkapitlet i situationer som hänför sig till flera stift. Bestämmelser om tidpunkten för indragningen och om förflyttning av personal finns i 34 och 35 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. I samband med att underställningsbestämmelserna slopas föreslås det att domkapitlet i fortsättningen ska fatta beslut om kyrkoherdetjänster som upphör när en ny församling bildas. Kyrkostyrelsens beslut i enlighet med de gällande bestämmelserna om kyrkoherdetjänster som upphör har samtidigt inbegripit ett beslut om vem av de tjänstgörande kyrkoherdarna som blir kyrkoherde i den nya församlingen. Kyrkostyrelsens behörighet att besluta om präster kan betraktas som ett mycket

exceptionellt arrangemang då det i övrigt är församlingen och domkapitlet som sköter personalförvaltningen för prästerskapet.

Enligt förslaget kan domkapitlet omedelbart efter att kyrkostyrelsen har fattat beslut om en geografisk ändring av församlingsindelningen som verkställighetsåtgärd fatta beslut om kyrkoherdetjänster som upphör. I det sammanhanget fattar domkapitlet också beslut om vilken av kyrkoherdarna som ska bli kyrkoherde i den nya församlingen. Om kyrkostyrelsens beslut om att bilda en ny församling senare upphävs till följd av ändringssökande ogiltigförklaras domkapitlets beslut eftersom en församling enligt 8 kap. 1 § i kyrkoordningen ska ha en kyrkoherdetjänst. Ändring kan sökas i domkapitlets beslut om indragning av kyrkoherdetjänster och val av kyrkoherde i en ny församling enligt vad som föreskrivs i kyrkolagen om förfarandet vid sökande av ändring. Församlingen eller församlingarna kan betraktas som parter som med stöd av förvaltningslagens bestämmelser ska höras innan beslutet fattas.

I 5 punkten föreskrivs det om domkapitlets beslutanderätt när det gäller placeringen av andra tjänsteinnehavare och arbetstagare i situationer där inget beslut om placeringen har fattats innan beslutet om ändring av församlingsindelningen träder i kraft. Det kan vara fråga om en situation när en del av en församling har anslutits till en annan församling eller en ny församling har bildats genom delning av en församling. Domkapitlet beslutar om placeringen också i de nämnda situationerna, om församlingarna hör till olika stift. I 4 mom. föreskrivs om det behöriga domkapitlet i situationer som hänför sig till flera stift.

Bestämmelser om avtal om placeringen av personalen vid en ändring av församlingsindelningen finns i 35 § i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. I samma paragraf föreskrivs också om situationer där organisationskommittén, det nya kyrkorådet eller församlingsrådet har beslutanderätt i fråga om placeringen av andra tjänsteinnehavare och arbetstagare. Vid ändringar av församlingsindelningen beslutar kyrkostyrelsen i fortsättningen endast om den nya, utvidgade eller krympande församlingens område och frågor i samband med detta, medan beslut som gäller personalen fattas av församlingarna och domkapitlet. Inte heller beslut om präster i församlingar som hör till olika stift underställs längre kyrkostyrelsen. I 4 mom. föreskrivs det att om en församlings område indelas i två eller flera församlingar som hör till olika stift fattas beslutet om församlingens präster av domkapitlet i det stift dit den nya församlingen eller församlingens område överförs. En präst tillhör alltid ett visst stift och därför kan församlingar som tillhör olika stift inte sinsemellan komma överens om placeringen av prästerna. Bestämmelsen förutsätter samarbete mellan stiften och att församlingarna hörs. Om inget avtal har ingåtts innan kyrkostyrelsen fattar beslutet om ändring av församlingsindelningen beslutar domkapitlet om placeringarna.

Domkapitlet är stiftets allmänna förvaltningsmyndighet och sköter förutom stiftets verksamhet, förvaltning och ekonomi även de uppgifter som inte ska skötas av någon annan stiftsmyndighet, som det föreslås bestämmelser om i 1 mom. 6 punkten. Paragrafens tre sista moment hänför sig till avgränsandet, utövningen och fördelningen av domkapitlets beslutanderätt, varför det är nödvändigt att ta in dem i anslutning till paragrafen. De bestämmelser som föreslås i 4 mom. är nya.

7 §. Överföring av domkapitlets beslutanderätt. I paragrafen föreskrivs det om överföring av domkapitlets beslutanderätt till en tjänsteinnehavare. Bestämmelser om begränsningar i tjänsteinnehavarens beslutanderätt finns i 2 mom. i stället för i kyrkoordningen. Begränsningen i fråga om behandlingen av ärenden som ska underställas ska enligt förslaget strykas som onödig eftersom underställningsförfarandena slopas. Bestämmelser om överföring av en tjänsteinnehavares beslut till domkapitlet för avgörande finns i det föreslagna 10 kap. 10 §.

5 kap. Centralförvaltningen

Den gällande kyrkolagens 20—22 kap. om kyrkomötet, biskopsmötet och kyrkostyrelsen samt kyrkans centralfond samlas enligt förslaget i ett kapitel om kyrkans centralförvaltning.

1 §. Kyrkomötets sammansättning och mandatperiod. I paragrafen föreskrivs det om kyrkomötets sammansättning och mandatperiod. Bestämmelser om grunderna för fördelningen av präst- och lekmannaombud stiftens emellan och valet av det ombud som representerar församlingarna på Åland finns i kyrkoordningen.

En tredjedel av kyrkomötets genom val utsedda ombud representerar prästerskapet och två tredjedelar lekmännen. En av lekmännen ska väljas bland församlingarna på Åland. Även samtetinget väljer ett samiskt ombud i sammansättningen. Dessutom omfattar sammansättningen på tjänstens vägnar biskoparna i stiftet, fältbiskopen och ett ombud som utsetts av statsrådet.

I paragrafen föreskrivs också om situationer då biskopstjänsten är vakant eller biskopen har förhinder. Då utser domkapitlet domprosten, en prästassessor eller stiftsdekanen som deltagare i kyrkomötet.

Kyrkomötets mandatperiod är fyra år.

2 §. Kyrkomötets uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om kyrkomötets uppgifter och dess 1 mom. beskriver kyrkomötets uppgift allmänt. I förteckningen i 2 mom. har kyrkomötets uppgifter samlats i form av olika helheter. Vissa av kyrkomötets uppgifter flyttas på grund av deras natur till kyrkoordningen. Dessutom finns bestämmelser om kyrkomötets uppgifter också på andra ställen i kyrkolagen och i andra lagar.

Den föreslagna 1 punkten i uppgiftsförteckningen gäller kyrkliga böcker och 2 punkten kyrkans tro och lära. Den föreslagna 3 punkten gäller kyrkomötets lagstiftande makt och normgivningsmakt. Kyrkomötets behörighet att föreslå även andra kyrkliga lagar än kyrkolagen har fogats till punkten. Enligt 4 punkten ska kyrkomötet ge yttranden och göra framställningar till statsrådet i viktiga frågor som gäller förhållandet mellan kyrkan och staten. Sådana frågor är exempelvis frågor som gäller kyrkans ställning som skattetagare och ärenden som gäller församlingarnas samhällsuppgifter. Som kyrkans högsta beslutsfattande organ har kyrkomötet rätt att när det anser det vara nödvändigt uttala sig i alla betydande frågor som gäller förhållandet mellan kyrkan och staten.

I uppgiftsförteckningen nämns inte längre kyrkomötets beslutanderätt om stiftsindelningen eftersom det föreslagna 2 kap. 4 § 1 mom. innehåller bestämmelser om detta. Enligt förslaget stryks överlappande bestämmelser i kyrkolagen.

Till kyrkomötets uppgifter hör att besluta om kyrkans förhållande till andra kyrkor, trossamfund och mellankyrkliga organisationer enligt 5 punkten. Enligt 6 punkten ska kyrkomötet besluta om godkännande av en organisation som kyrkans missionsorganisation och om upphävande av denna ställning. Kyrkomötet fattar beslut om missionsorganisationerna utifrån biskopsmötets framställning. Bestämmelser om hur en framställning görs finns i 5 kap. 10 § 3 punkten i kyrkoordningen, i samband med bestämmelserna om biskopsmötets uppgifter. Efter det att kyrkomötet har fattat ett beslut ingår kyrkostyrelsen ett avtal med missionsorganisationen. Avtalet kan ingås för viss tid, exempelvis 5—10 år, eller så kan man i avtalet komma överens om regelbundna underhandlingar där ett ömsesidigt godkännande av resultatet är en förutsättning för att avtalet ska fortsätta gälla.

Kyrkomötet godkänner enligt 7 punkten verksamhets- och ekonomiplanerna samt budgetarna för kyrkans centralfond och beslutar om församlingarnas avgifter till kyrkans centralfond. Bestämmelserna om kyrkans pensionsfond föreslås bli flyttade till lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd. Kyrkomötet beslutar också om de grunder utifrån vilka statens finansiering för vissa samhällsuppgifter fördelas mellan församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna och kyrkostyrelsen. Enligt 8 punkten är det kyrkomötets uppgift att låta granska räkenskaperna och förvaltningen i fråga om kyrkans centralfond och andra av kyrkostyrelsen och stiftsmyndigheterna förvaltade fonder och andra tillgångar samt fastställa boksluten för dem och besluta om beviljande av ansvarsfrihet. Det föreslås att bestämmelser om kyrkomötets behörighet i fråga om kyrkans pensionsfond ska finnas i lagen om kyrkans pensionsfond.

Förteckningen är inte uttömmande, utan bestämmelser om kyrkomötets beslutanderätt finns också på andra ställen i kyrkolagen och i kyrkoordningen. Exempelvis utser kyrkomötet enligt den föreslagna 6 § i detta kapitel kyrkostyrelsens präst- och lekmannamedlemmar. Med stöd av den föreslagna 9 kap. 6 § 1 mom. befriar kyrkomötet också de förtroendevalda som det har valt från sina uppdrag. Med hänsyn till utlåtandet av riksdagens grundlagsutskott om förslaget till kyrkolag (GrUU 4/2020 rd) föreskrivs det om inrättande och indragning av ärkebiskops- och biskopstjänsterna i 4 kap. i kyrkoordningen. Också bestämmelserna om inrättande och indragning av tjänsten som ledande tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen och om tjänsteval finns enligt förslaget i 5 kap. i kyrkoordningen.

3 §. *Framställningar och initiativ till kyrkomötet.* I paragrafen föreskrivs det om rätten att göra framställningar till och rätten att lägga fram initiativ för kyrkomötet. Biskopsmötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige har rätt att göra framställningar till och ett kyrkomötesombud rätt att lägga fram initiativ för kyrkomötet. Behandlingen av framställningar och initiativ regleras närmare i kyrkoordningen och kyrkomötets arbetsordning.

4 §. *Beslut som ska fattas med kvalificerad majoritet vid kyrkomötet.* I paragrafen föreskrivs det om vilka ärenden som kräver två behandlingar vid kyrkomötet och tre fjärdedelars kvalificerad majoritet för beslut. I de ärenden som nämns i bestämmelsen ska ett förslag av ett kyrkomötesutskott först till alla delar godkännas med enkel majoritet. Förslaget ska därefter under samma mandatperiod tas upp till ny behandling i ett separat plenum, varvid förslaget blir godkänt om det får minst tre fjärdedelar av de avgivna rösterna. I allmänhet tas förslag upp till andra behandling redan under samma sessionsperiod. När den kvalificerade majoriteten räknas ska med avgivna röster avses ja- och nej-röster. Frånvarande och sådana som röstat blankt beaktas inte.

5 §. *Biskopsmötet.* I 1 mom. föreslås en bestämmelse om biskopsmötets sammansättning. Medlemmar i biskopsmötet är biskoparna i stiftet. Bestämmelser om närvaro- och yttranderätten vid biskopsmötet finns i kyrkoordningen och i biskopsmötets arbetsordning. I 2 mom. regleras biskopsmötets uppgiftsområde generellt. Närmare bestämmelser om uppgifterna finns i kyrkoordningen. Med stöd av 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten i den föreslagna lagen har kyrkomötet den högsta beslutanderätten inom kyrkan i frågor som gäller tro och lära. Biskopsmötets uppgift är att tolka frågor om kyrkans tro och lära i aktuella situationer.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om vilka som har rätt att lägga fram initiativ för biskopsmötet. Dessa är medlemmarna i biskopsmötet samt kyrkomötet, domkapitlen och kyrkostyrelsen.

6 §. *Kyrkostyrelsens sammansättning och mandatperiod.* I paragrafen föreskrivs det om kyrkostyrelsens sammansättning och mandatperiod. Ärkebiskopen är ordförande för kyrkostyrelsen

på tjänstens vägnar. Biskopsmötet utser två biskopar som ingår i sammansättningen. Kyrkomötet utser prästerskapets och lekmännens företrädare. En lekman utses från varje stift. Bestämmelser om uppställning av förslag i valet av präster och lekmän finns i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsens mandatperiod är fyra år.

7 §. Kyrkostyrelsens uppgifter. I paragrafen föreskrivs det att kyrkostyrelsen i egenskap av ledande allmän förvaltningsmyndighet inom centralförvaltningen ska sköta kyrkans gemensamma förvaltning, ekonomi och verksamhet. Till detta hör även att sköta kyrkans arbete bland finländare utomlands samt att utse styrelsemedlemmar till stiftelsen för Kyrkans utlandshjälp, som hör till kyrkans internationella diakoni. Bestämmelser om kyrkostyrelsens uppgifter kan också finnas i andra kyrkliga lagar såsom den föreslagna lagen om kyrkans pensionsfond.

I 2 mom. föreskrivs det om kyrkostyrelsens normgivningsmakt att meddela närmare föreskrifter om verkställigheten av kyrkolagen och kyrkoordningen på det sätt som föreskrivs i kyrkolagen eller i någon annan lag och i kyrkoordningen.

I 3 mom. föreskrivs det om kyrkostyrelsens skyldighet att sköta kyrkans relationer till staten och det övriga samhället. I skötseln av samhällsliga relationer ingår också allmän bevakning av kyrkans intressen. I momentet föreskrivs dessutom om uppgiften att ge de yttranden som statsrådet begär av kyrkan. I motiveringen ovan till 2 § redogörs för hur behörigheten att ge yttranden ska fördelas mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen.

I 4 mom., som gäller rätten att företräda kyrkan och föra dess talan samt ingå avtal, hänvisas det till 4 kap. 6 § 2 punkten, där det föreskrivs om domkapitlets behörighet att ingå avtal och företa rättshandlingar i ärenden som gäller stiftet.

Närmare bestämmelser om kyrkostyrelsens uppgifter finns i kyrkoordningen.

8 §. Överföring av kyrkostyrelsens beslutanderätt. I paragrafen anges till vilka organ kyrkostyrelsens beslutanderätt i plenum kan överföras. Medlemmar i ämbetskollegiet är den ledande tjänsteinnehavaren och avdelningscheferna vid kyrkostyrelsens kansli. Tjänstebeteckningarna för dessa tjänster fastställs i förvaltningens interna administrativa bestämmelser. Eftersom kyrkostyrelsen sedan centralförvaltningsreformen 1994 inte längre har några sektioner har bestämmelsen uppdaterats så att omnämnandet av sektioner har strukits.

9 §. Kyrkans centralfond. Tillgångarna i kyrkans centralfond används för att finansiera den verksamhet som kyrkans centralförvaltning och stiftet bedriver samt vid behov för att understödja församlingar och kyrkliga samfälligheter. Enligt det föreslagna 2 § 2 mom. i detta kapitel ska kyrkomötet godkänna verksamhets- och ekonomiplanerna samt budgetarna för kyrkans centralfond. När kyrkomötet godkänner centralfondens budget kan det meddela närmare föreskrifter om villkor och andra detaljer som gäller budgeten. Ur centralfonden finansieras också församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas kostnader för uppgifter som hänför sig till underhållet av byggnader och lösöre av kulturhistoriskt värde. Via kyrkans centralfond fördelas dessutom finansiering till församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna enligt lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter.

10 §. Kyrkans pensionsfond. Kyrkans pensionsfond är pensionsanstalt för kyrkan och sköter dess uppgifter i enlighet med det som föreskrivs särskilt. Kyrkans pensionsfond svarar för finansieringen av pensionerna för kyrkans personal och placeringen av pensionsmedel. Det förslås att bestämmelserna om kyrkans pensionsfond flyttas till den föreslagna nya lagen om kyrkans

pensionsfond, dit också bestämmelserna i lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd flyttas. Till den delen är bestämmelsen i kyrkolagen närmast informativ.

11 §. Avgifter till kyrkans centralfond. I paragrafen föreskrivs det om församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas skyldighet att betala årliga avgifter till kyrkans centralfond. Kyrkomötet fastställer avgifternas storlek.

Grundavgiften baserar sig på den senast verkställda beskattningen. Grundavgiftens storlek får vara högst tio procent. Dessutom betalar församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna en serviceavgift för de tjänster som kyrkans servicecentral tillhandahåller. Kyrkans servicecentral förvaltar och utvecklar informationssystem i anslutning till bokföring och löneräkning och sköter de ekonomiska församlingsenheternas uppgifter i anslutning till bokföring och löneräkning.

12 §. Dröjsmålspåföljder. I paragrafen föreskrivs det om påföljderna vid försenad betalning av avgifterna till kyrkans centralfond. Enligt paragrafen är de avgifter som församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna med stöd av 11 § ska betala till centralfonden direkt utsökbara.

13 §. Understöd från centralfonden. I paragrafen föreskrivs det om det understöd som ur kyrkans centralfond beviljas församlingar och kyrkliga samfälligheter. Församlingar och kyrkliga samfälligheter med svag ekonomisk ställning beviljas understöd som komplettering av skatteintäkterna eller understöd efter prövning. Närmare bestämmelser om understöd ur centralfonden finns i 5 kap. 18—20 § i kyrkoordningen.

14 §. Fördelning av finansiering för vissa samhällsuppgifter. I paragrafen föreskrivs det om kyrkans centralfonds skyldighet att fördela den av staten erhållna finansieringen vidare till församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna samt om att en del av finansieringen får användas för att täcka kostnaderna för de lagstadgade uppgifter som kyrkostyrelsen har i anslutning till kyrkans gemensamma medlemsregister.

Kyrkans centralfond fördelar den årliga statliga finansieringen till församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna. Fördelningen sker både enligt en separat fastställd fördelningsgrund och på basis av separata ansökningar för kostnader för underhåll och renoveringar av församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas värdefulla kyrkliga byggnader och lösöre. Enligt det föreslagna 8 kap. är det fortfarande kyrkostyrelsens uppgift att ansvara för den allmänna funktionen hos kyrkans gemensamma medlemsregister, informationsförvaltningen och informations-säkerheten, enhetliga registerfunktioner och den elektroniska arkiveringen. Kyrkostyrelsen ska dessutom för administrationen av användarrätterna föra ett användarrätsregister över de personer som har beviljats rätt att behandla uppgifter i medlemsregistret. Kyrkostyrelsen ska även för uppföljningen, övervakningen och skyddet av användningen föra ett loggregister över behandlingen av uppgifterna i medlemsregistret. Utan medlemsregister kan församlingarnas centralregister inte sköta de uppgifter som ålagts dem enligt 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Följaktligen är det motiverat att finansieringen även får användas för att sköta kyrkostyrelsens ovannämnda uppgifter. Närmare bestämmelser om fördelningen av finansieringen finns i kyrkoordningen.

15 §. Närmare bestämmelser om kyrkans centralfond. På revisionen av centralfonden samt av övriga fonder och tillgångar som innehåller kyrkostyrelsen och stiftens tillämpas revisionslagen (1141/2015). På skötseln av ekonomin tillämpas i övrigt bestämmelserna i 6 kap. i kyrkolagen och i kyrkoordningen. Om betalning av avgifter till kyrkans centralfond samt om understöden från centralfonden föreskrivs närmare i 5 kap. 17—20 § i kyrkoordningen.

Närmare bestämmelser om hur ekonomiförvaltningen ska ordnas finns i ekonomistadgan, som godkänns av kyrkostyrelsen och regleras i 6 kap. 4 §.

6 kap. Församlingens och kyrkans ekonomi

Den gällande lagens 15 kap. om församlingens och den kyrkliga samfällighetens ekonomi har i sin helhet reviderats genom en lag som trädde i kraft 1.1.2013 (1011/2012). Bestämmelserna i det gällande 15 kap. i kyrkolagen flyttas enligt förslaget så gott som i sin helhet till 6 kap. i den nya kyrkolagen. I förslaget har kapitlet om församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas ekonomi dock utvidgats till att även gälla finansieringen från kyrkans centralfond. Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna är självständiga juridiska personer och ekonomiska enheter som får huvuddelen av sina inkomster av församlingsmedlemmarna i form av kyrkoskatt. Största delen av kyrkans tillgångar är i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas ägo. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är en separat juridisk person. Den har egendom i sitt eget namn, exempelvis kyrkostyrelsens fastigheter och biskopsgårdar och bostäder i stiftet.

Kyrkans centralfond är en separat juridisk person. Centralfonden har en betydande ställning och roll som finansiär såväl inom kyrkans centralförvaltning som på ett bredare plan inom kyrkan. Den sköter finansieringen av kyrkans centralförvaltning, stiftet och hela kyrkans gemensamma syften samt understödssystemet för församlingarna. Kyrkostyrelsen är styrelse för centralfonden.

Kyrkan som ekonomisk enhet är inte detsamma som kyrkans centralfond, men med undantag av församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas ekonomi går alla inkomster och utgifter inom kyrkan via centralfonden. Också egendom som står i evangelisk-lutherska kyrkans och stiftens namn har bokförts i centralfondens balansräkning, eftersom stiftens och kyrkans centralförvaltnings bokföring sköts som en del av centralfondens bokföring. Kyrkomötet fattar beslut om budgeten, revisionen och bokslutet för den verksamhet som centralfonden finansierar.

1 §. Användning av tillgångar. I paragrafen föreskrivs det om användningen av församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas samt kyrkans centralfonds och kyrkans pensionsfonds tillgångar. Till paragrafen fogas ett omnämnande av kyrkans centralfonds tillgångar. Alla kyrkans aktörer får endast använda sina tillgångar i syfte att fullgöra sina uppgifter. Bestämmelser om församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas skyldighet att betala avgifter till kyrkans centralfond finns i 5 kap. 11 §. Bestämmelser om avgifterna till kyrkans pensionsfond finns i den föreslagna lagen om kyrkans pensionsfond.

2 §. Kyrkoskatt. I paragrafen föreskrivs det om församlingsmedlemmarnas skyldighet att betala kyrkoskatt. Paragrafen motsvarar i sak den gällande lagen. Församlingsmedlemmarna ska delta i finansieringen av församlingens och, om församlingen tillhör en kyrklig samfällighet, den kyrkliga samfällighetens uppgifter. Indirekt deltar församlingsmedlemmarna också i finansieringen av stiftens och den kyrkliga centralförvaltningens utgifter, och därför nämns förutom kyrkornas och samfälligheternas även kyrkans uppgifter i bestämmelsen.

Bestämmelser om grunderna för kyrkoskatten och om befrielse från kyrkoskatt utfärdas separat. Till 1 mom. fogas en direkt hänvisning till lagen om skyldighet för medlemmar i evangelisk-lutherska församlingar att betala skatt till församlingen (1013/2012). Beslut om befrielse från kyrkoskatt fattas av kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet. Församlingens kyrkofullmäktige eller samfällighetens gemensamma kyrkofullmäktige beslutar om inkomstskattesatsens storlek med en noggrannhet på 0,05 procentenheter.

3 §. Redovisningsskyldiga. Det föreslås att den detaljerade förteckningen över redovisningsskyldiga slopas. De uppgifter som räknas upp i den gällande lagen gäller skötseln av ekonomin, trots att förvaltningen som helhet granskas och omfattas av redovisningsskyldigheten. Revisionen, och därmed redovisningsskyldigheten, omfattar även en granskning av lagligheten i beslutsfattandet. Motsvarande ändring gjordes i den redan upphävda kommunallagen (953/1976) genom regeringens proposition om ändring av kommunallagen år 1989 (RP 254/1989 rd). Dessutom har riksdagens grundlagsutskott fäst uppmärksamhet vid att kyrkolagen är mycket detaljerad jämfört med t.ex. lagen om den ortodoxa kyrkan (GrUU 4/2020, s. 2).

Det föreslagna sättet att reglera redovisningsskyldigheten liknar regleringen av samfund där revisionslagen tillämpas. I bl.a. aktiebolag är ofta medlemmarna i förvaltningsrådet och styrelsemedlemmarna redovisningsskyldiga. Enligt förslaget är medlemmarna i de organ som beslutar om beviljande av ansvarsfrihet i samband med godkännande av bokslutet inte redovisningsskyldiga.

Redovisningsskyldigheten medför inget sådant ansvar som en tjänsteinnehavare inte annars har på grund av sin ställning t.ex. som godkännare av fakturor eller som tjänsteinnehavare som fattar beslut om användning av anslag eller placering av tillgångar. I motsats till den gällande kommunallagen (410/2015, 125 §) föreslås det inte att redovisningsskyldigheten ska begränsas till de ledande tjänsteinnehavarna. I församlingsarbetet kan t.ex. en tjänsteinnehavare inom diakonin som inte är ledande tjänsteinnehavare fatta beslut om diakonibidrag.

4 §. Ekonomistadga och övriga bestämmelser om ekonomin. Det föreslås att alla de bestämmelser om godkännandet av ekonomistadgan som nu finns utspridda i den gällande kyrkolagen samlas i 1 mom. Paragrafens tillämpningsområde utvidgas till att gälla även kyrkans centralfond och den verksamhet som den finansierar på samma grunder som annars i kapitlet.

Ekonomistadgan innehåller bestämmelser bl.a. om verksamhets- och ekonomiplanen, budgeten, förvaltningen av tillgångar och egendom, bokföringen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt revisionen.

I 2 mom. föreskrivs det att till den del något annat inte föreskrivs i den föreslagna kyrkolagen eller i kyrkoordningen ska församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna och kyrkans centralfond tillämpa bokföringslagen (1336/1997). Detta innebär att den lagen i regel iakttas och att det behövs en grundad anledning för att avvika från bestämmelserna i den. Vissa undantag görs närmast på grund av kyrko- och församlingsverksamhetens offentlighetsrättsliga natur. Enligt t.ex. 3 kap. 6 § i bokföringslagen ska bokslutet upprättas inom fyra månader från bokföringsperiodens utgång. Enligt den preciserande bestämmelse som föreslås i kyrkoordningen ska centralfondens bokslut vara upprättat redan vid utgången av februari.

I fråga om revision tillämpas i regel lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (1142/2015). Den lagen tillämpas huvudsakligen inom de övriga sektorerna av den offentliga förvaltningen, och därför ändrades bestämmelsen redan i den ändring av kyrkolagen som gäller revision. Den lagen ska tillämpas på församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas revisioner. Däremot ska revisionslagen med stöd av 5 kap. 15 § i kyrkolagen tillämpas på kyrkans centralfond. Det här beror på att samma lagstiftning har tillämpats på kyrkans centralfond som på kyrkans pensionsfond, eftersom den hör till den sammanhängande helhet av tillgångar som övervakas av kyrkomötet. Revisionen utförs i praktiken i samband med revisionen av kyrkans pensionsfond och i praktiken är revisionssammanslutningen den samma.

Den gällande paragrafens hänvisning till kyrkoordningens närmare bestämmelser om skötseln av ekonomin är onödig och det föreslås att den ska strykas. Till följd av det allmänna bemyndigandet i 1 kap. 1 § behövs ingen hänvisning.

5 §. Revisorernas uppgifter. Den gällande kyrkoordningens bestämmelser om revisorernas uppgifter flyttas enligt förslaget till kyrkolagen. Justitieministeriet konstaterade i sitt yttrande till riksdagens grundlagsutskott i december 2019 att utgångspunkten är att det naturligaste stället för bestämmelser om tjänsteansvar kan anses vara i samband med bestämmelserna om de skyldigheter och uppgifter som tjänsteansvaret ska kopplas till. Innehållet i revisorns tjänsteplikter ska framgå av lagstiftningen, t.ex. av kyrkolagen. Ur den synvinkeln faller sig det föreslagna stället i 6 kap. naturligt för bestämmelserna om revisorns tjänsteansvar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisorns uppgifter. Revisionen ska utföras i enlighet med god revisionssed, som regleras i lagarna om revision. Såväl räkenskapsperiodens förvaltning som bokföringen och bokslutet för räkenskapsperioden ska granskas. Bestämmelser om revisorns rätt till sekretessbelagda handlingar finns i det föreslagna 10 kap. 5 §.

Revisorn sköter den interna och externa granskningen av förvaltningen och ekonomin. Revisorn granskar att förvaltningen och ekonomin har skötts i enlighet med lag och beslut samt att bokslutet upprättats i enlighet med bestämmelser och föreskrifter. I församlingen ansvarar exempelvis kyrkorådet för ordnandet av den interna kontrollen. I revisorns uppgifter ingår att granska att den interna kontrollen har ordnats på ett sakligt sätt. Revisorn är också skyldig att underrätta myndigheterna om missförhållanden som upptäckts i samband med revisionen utan dröjsmål, eventuellt redan under räkenskapsperioden. Revisorn är också skyldig att i revisionsberättelsen ge ett uttalande om huruvida bokslutet kan godkännas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet. Bestämmelser om behandlingen av revisionsberättelsen finns i kyrkoordningen.

6 §. Revisorernas ansvar. I paragrafen regleras ansvarsfrågor i anslutning till revision. Det föreslås att kyrkoordningens bestämmelse om att revisorerna ska ha förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt och i tillräckligt stor omfattning flyttas till kyrkolagen och blir 1 mom. i denna paragraf. Bestämmelsen förpliktar revisorerna själva som måste vägra ta emot uppdraget eller avstå från det om de märker att förutsättningarna enligt bestämmelsen saknas. Utgångspunkten är att en person som inte är oberoende eller som är jävig inte kan väljas till revisor. Oberoende och jäv för den valda revisorns eller revisionskommitténs huvudansvariga revisor bestäms enligt revisionslagen och lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. Vid val av auktoriserade revisorer ska uppmärksamhet fästas vid att revisorn har tillräcklig behörighet med beaktande av omfattningen i den ekonomi och förvaltning som ska granskas. Övriga bestämmelser om hur revisor utses finns i kyrkoordningen.

Enligt 2 mom. arbetar revisorn under tjänsteansvar. Bestämmelsen gäller revisorn för en församling eller en kyrklig samfällighet och kyrkans centralfond. På revisorn tillämpas bestämmelserna i 40 kap. i strafflagen (39/1889) om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare. Även revisorns skadeståndsskyldighet bestäms utifrån tjänsteansvaret.

7 kap. Prästämbetet, prästtjänster och lektorstjänster samt bestämmelser om vissa tjänste- och arbetsavtalsförhållanden

Bestämmelserna som gäller prästämbetet är centrala för kyrkan. I kapitlet har det tagits in bestämmelser om kyrkans särskilda andliga tjänster, dvs. prästämbetet och lektorstjänsten. I kyrkoordningen finns bestämmelserna om präster och lektorer på motsvarande sätt i 7 kap. Den föreslagna bikthemligheten i det här kapitlet anknyter till den yttrandefrihet och offentlighet som regleras i 12 § i grundlagen. Om sekretess gällande information som myndigheter innehar

ska föreskrivas i lag. Bestämmelsen om bikthemlighet begränsar tillämpningen av den nu omfattade lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet enligt 10 kap. 4 §, varför sekretessbestämmelsen kan anses vara en del av regleringen om kyrkans förvaltning och därmed höra till kyrkolagens område.

I 7 kap. i kyrkolagen tas det också in bestämmelser om de behörighetsvillkor som kan förutsättas för anställning inom kyrkan. Behörighetsvillkoren som handlar om medlemskap i kyrkan och konfirmation gäller andliga uppgifter och uppgifter som hänför sig till kyrkans representation. I kapitlet tas också in bestämmelser om upphörande av tjänste- och arbetsavtalsförhållande på grund av utträde ur kyrkan. Bestämmelserna faller inom kyrkans organisation och förvaltning som avses i 76 § i grundlagen. I dem gäller det också kyrkans interna autonomi, som tryggas i 11 § i grundlagen och där det bl.a. ingår en rätt att fastställa grunderna för hur de som utför andligt arbete väljs.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Kravet på reglering på lagnivå anses gälla även grunderna för tjänstemäns rättsliga ställning. Enligt 18 § 3 mom. i grundlagen får ingen avskedas från sitt arbete utan laglig grund. Avstängning från prästämbetet eller förlust av prästämbetet innebär även en möjlig förlust av prästtjänst i en församling eller annan kyrklig myndighet. Likaså förhindrar förlusten av rättigheterna till lektorstjänst personen att verka i tjänsteförhållande som lektor. Till följd av bestämmelsernas bekännelsekaraktär är deras naturligaste placering i kyrkolagen varvid deras innehåll ligger inom kyrkans initiativrätt på det sätt som avses i grundlagen och kyrkolagen.

1 §. Prästämbetet, präst och lektor. I paragrafen definieras begreppen prästämbete, präst och lektor. Prästämbetet innebär samma sak som prästadöme, till vilket man vigs vid prästvigningen. Prästämbetet är inte ett tjänstemannarättsligt anställningsförhållande, även om prästämbetet också har vissa tjänstemannarättsliga dimensioner. En innehavare av prästämbetet har rätt att utföra de kyrkliga förrättningar som bestämts vara prästens uppgift, såsom rätt att viga till äktenskap och att döpa någon till medlem i kyrkan och församlingen, även om prästen inte står i anställningsförhållande till en församling. En innehavare av prästämbetet utövar sitt prästämbete under biskopens och domkapitlets tillsyn.

I den definition av präst som föreslås i 2 punkten har beaktats att det är möjligt att bli präst i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland såväl genom prästvigning som genom ett sådant gemensamt beslut av biskopen och domkapitlet genom vilket en person särskilt beviljas rätt att utöva prästämbetet i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Det är då fråga om en präst som vigts till prästämbetet i någon annan kyrka vars prästvigning Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland godkänner och som därför inte vigs på nytt.

Lektorsrättigheter kan beviljas en person som har avlagt en teologisk examen. De skyldigheter som hänför sig till lektorstjänsten gäller dock endast personer som står i ett i 3 punkten nämnt anställningsförhållande.

I 4 mom. behöver också prästtjänsten definieras, eftersom de viktigaste bestämmelserna om prästtjänster finns i den föreslagna kyrkolagen.

2 §. Behörighetsvillkor för vissa tjänste- och arbetsavtalsförhållanden. I paragrafen föreskrivs om de tjänsteförhållanden i vilka bara en konfirmerad medlem av Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland kan anställas. Av personalen förutsätts medlemskap i kyrkan endast om uppgifterna är förknippade med gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning eller själavård, dvs. kyrkans andliga uppgift. Sådana uppgifter har t.ex. präster, familjerådgivare, kantorer, tjänsteinnehavare

inom diakonin, ledare inom ungdoms- och barnarbetet, barnledare och sekreterare för det internationella arbetet.

Dessutom krävs medlemskap i kyrkan om den anställda representerar kyrkan i förhållande till andra församlingar eller samhällsaktörer. Sådana uppgifter har t.ex. församlingens ekonomi- eller fastighetsdirektör och informatör. Myndigheten ska motivera sitt beslut att kräva medlemskap i kyrkan.

I 6 kap. 13 mom. i den gällande kyrkolagen krävs att alla kyrkans tjänsteinnehavare är konfirmerade medlemmar i kyrkan. Enligt 1 mom. i lagförslaget ska medlemskap i kyrkan och konfirmation fortfarande vara behörighetsvillkor i kyrkans andliga arbete, dvs. för uppgifter som är förknippade med kyrkans gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning och själavård, och dessutom för uppgifter där tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren representerar kyrkan. Av dem som utför andligt arbete kan förutsättas att de förbinder sig till kyrkans bekännelse och lär i enlighet med den. I konfirmationen bekänner och förbinder sig församlingsmedlemmen till kyrkans tro. Konfirmation lämpar sig av den anledningen bättre som ett behörighetsvillkor än enbart medlemskap. Även av kyrkans förtroendevalda förutsätts konfirmation i den föreslagna 9 kap. 2 §. Medlemskap i kyrkan och konfirmation krävs inte längre för andra uppgifter än sådana som anknyter till kyrkans andliga arbete och representation. Medlemskap i kyrkan och konfirmation kan dock räknas som merit i rekryteringen till andra uppgifter inom kyrkan.

Det föreslagna behörighetskravet beaktar diskrimineringslagens ordalydelse. Förslaget följer kraven på grunder som berättigar till särbehandling i lagstiftningen, som framgår av t.ex. grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 57/2001 rd) och Europeiska unionens domstols dom 17.4.2018, Egenberger, C-414/16, ECLI:EU:C:2018:257. Enligt domen ska artikel 4.2 i direktiv 2000/78 tolkas så, att det verkliga, legitima och berättigade yrkeskrav som åsyftas, i samband med krav på medlemskap i kyrkan och konfirmation avser ett nödvändigt och objektivt krav med hänsyn till kyrkans eller organisationens etiska grundsyn enligt det aktuella yrkeskravets art eller villkoren för dess utövande.

Enligt 2 mom. kan domkapitlet bevilja en präst i en annan kristen kyrka eller i ett annat kristet religionssamfund dispens från detta behörighetsvillkor tills vidare eller för viss tid, om kyrkomötet har godkänt ett avtal med denna kyrka eller detta religionssamfund om förutsättningarna för att prästämbetet ska kunna utövas ömsesidigt.

På grund av de särskilda krav som präst- och lektorstjänsternas uppgifter ställer kan tjänsteförordnande för en präst- eller lektorstjänst enligt 3 mom. endast utfärdas för en präst- eller lektorsvidg.

3 §. Upphörande av tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet för att tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren utträtt ur kyrkan. I paragrafen föreskrivs om upphörande av ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande om en tjänsteinnehavare eller arbetstagare med uppgifter som hänför sig till kyrkans gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning, själavård eller representation utträder ur kyrkan. Enligt den föreslagna 2 § måste tjänsteinnehavaren och arbetstagaren vara medlem i kyrkan om uppgifterna hänför sig till kyrkans gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning, själavård eller representation. Den inverkan som utträdet ur kyrkan har på anställningsförhållandets upphörande utvidgas till att gälla även personer i arbetsavtalsförhållande som avses i 2 §. Behörighetsvillkoren gäller såväl tjänsteförhållanden som arbetsavtalsförhållanden och det är inte motiverat att kyrkans anställda behandlas olika beroende på anställningsförhållandets art. Den uppsägande myndigheten ska utan dröjsmål fatta ett beslut där det konstateras att tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet har upphört. Ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande upphör den dag då beslutet delges. Enligt 2 mom. ska tjänsteinnehavaren och arbetstagaren ges tillfälle att

bli hörd enligt förvaltningslagen innan det konstateras att tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet har upphört.

4 §. Skriftlig varning och avstängning från prästämbetet. I paragrafen föreskrivs det om de situationer där en präst kan ges en skriftlig varning eller för en viss tid stängas av från prästämbetet till följd av ett oriktigt förfarande. En präst kan också stängas av från prästämbetet för den tid som en utredning eller rättegång som gäller prästen pågår. I paragrafen samlas de bestämmelser om avstängning från prästämbetet som i den gällande lagen finns i olika kapitel. En skriftlig varning skiljer sig från en varning som ges en tjänsteinnehavare för brott mot eller försummelse av skyldigheter som hör till tjänsteförhållandet, om vilken det föreskrivs i 48 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Domkapitlets varning är en del av tillsynen och övervakningen av prästämbetet och inte en åtgärd som föregår ett eventuellt slutligt administrativt avgörande. Varning är en vedertagen term i ett förfarande som anknyter till tillsynen och som det föreskrivs om i 5 kap. 3 § i den gällande kyrkolagen och som biskopsmötet har önskat att ska kvarstå. Det är inte ändamålsenligt att ändra termen, eftersom avsikten är att rättsläget ska förbli detsamma. Innan ett beslut om avstängning från prästämbetet fattas ska prästen ges tillfälle att bli hörd i saken.

5 §. Avsked från och förlust av prästämbetet. I paragrafen föreskrivs det om beviljande av avsked från prästämbetet på ansökan samt om förlust av prästämbetet. En präst förlorar sitt prästämbete om han eller hon utträder ur kyrkan eller inte har hållit sig till kyrkans bekännelse och om prästen inte under avstängningen från prästämbetet själv har ansökt om avsked från prästämbetet eller visat att han eller hon vill hålla sig till kyrkans bekännelse. Domkapitlet har i dessa situationer ingen prövningsrätt efter att det har konstaterat situationen.

Domkapitlet kan besluta att en präst ska förlora sitt prästämbete om prästens handlande eller försummelser av skyldigheter eller prästens uppförande i övrigt visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara präst. En präst kan också förlora sitt prästämbete om han eller hon har dömts till ett straff för ett brott som visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara präst. När domkapitlet överväger påföljder ska det beakta ett hur strängt straff domstolen har dömt ut för brottet.

När domkapitlet har beviljat en präst avsked från prästämbetet eller bestämt att prästen ska förlora sitt prästämbete upphör även prästens tjänsteförhållande till församlingen eller någon annan kyrklig myndighet. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 8 §.

6 §. Skyldigheter som hänför sig till lektorstjänster. I paragrafen föreskrivs det om lektorns skyldighet att hålla sig till bekännelsen och om förlust av lektorsrättigheter. Om lektorns bikt-hemlighet föreskrivs i 9 § 4 mom. I paragrafen föreskrivs om påföljder i de situationer där lektorn inte har hållit sig till kyrkans bekännelse. Bestämmelser om påföljder som orsakats av individens skyldigheter och försummelser av dessa måste vara exakta och klart avgränsade. Därför föreslås i paragrafen bestämmelser om vilket förfarande i strid med de skyldigheter som hänför sig till en lektorstjänst som kan leda till de påföljder för lektorn som regleras i 4 och 5 §. Grunderna för avstängning från att utöva lektorstjänst och förlust av rätten att arbeta som lektor motsvarar de grunder som tillämpas på prästämbetet.

7 §. Avvikelse från offentligt ansökningsförfarande. Utfärdandet av tjänsteförordnanden för tjänster som församlingspastorer hör särskilt ihop med prästvigningar och därför tillämpas det offentliga ansökningsförfarandet inte. En tjänst som församlingspastor och en annan tjänst som präst i församlingen för viss tid tillsätts genom ett tjänsteförordnande av domkapitlet och utan

ledigförklarande. Domkapitlet ska utfärda tjänsteförordnande till en lämplig präst med beaktande av vad som konstateras i församlingens utlåtande. Församlingens utlåtande ska regleras i kyrkoordningen.

Domkapitlets behörighet i fråga om prästerna faller inom den religionsfrihet som regleras i 11 § i grundlagen och hänför sig till religiösa samfunds möjlighet att organisera sin interna verksamhet. De kyrkliga myndigheternas inbördes behörighetsförhållanden hör till området för kyrkans organisation och förvaltning och ska således regleras i kyrkolagen. I övrigt föreskrivs det om avvikelser från det offentliga ansökningsförfarandet vid anställning i tjänsteförhållande i 8 § i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan.

8 §. Upphörande av tjänsteförhållandet för innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst utan uppsägning. Enligt paragrafen upphör tjänsteförhållandet för innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst utan uppsägning om domkapitlet har beviljat prästen avsked från prästämbetet eller bestämt att prästen ska förlora sitt prästämbete eller att lektorn ska förlora sin rätt att arbeta som lektor.

9 §. Bikthemligheten. I paragrafen regleras den bikthemlighet som hänför sig till prästämbetet. Prästernas bikthemlighet har en lång historia. De första omnämnandena av prästernas tystnadsplikt härstammar redan från 400-talet. Bikthemligheten skyddades av tystnadsplikt på 1200-talet i den kanoniska rätten. Innehållet i kyrkolagens bestämmelser om bikthemligheten har huvudsakligen bevarats oförändrat sedan 1964 års kyrkolag (635/1964).

Prästens bikthemlighet har godkänts som ett undantag från den angivelse- och vittnesplikt som föreskrivs i annan lagstiftning. I 25 § i barnskyddslagen (417/2007) finns bestämmelser om de aktörer som är skyldiga att oberoende av sekretessbestämmelserna göra en anmälan om barn som behöver vård och omsorg till det organ som ansvarar för kommunens socialvård. I den paragrafen beaktas kyrkolagens bestämmelse om bikthemligheten, eftersom det i 4 mom. föreskrivs att i fråga om tystnadsplikten i anslutning till bikt eller annan självvård gäller det som särskilt bestäms eller föreskrivs. Också i rättegångsbalkens 17 kap. om bevisning föreskrivs det om prästens tystnadsplikt. Tystnadsplikten gäller inte bara vittnande utan även behandling av ett förvaltningsärende och förundersökning.

Det föreslås att bestämmelsen om prästens anmälningsskyldighet i 3 mom. ändras så att anmälningsskyldigheten gäller grova brott. I och med denna ändring förtydligas bestämmelsens hänvisning till 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen, som innehåller en förteckning över de grova brott i fråga om vilka underlåtenhet att anmäla är straffbar. De bestämmelser om prästens anmälningsskyldighet som finns i kyrkolagen avviker från bestämmelserna i strafflagen. En präst ska lämna myndigheterna upplysningar om ett grovt brott som planeras utan att röja den person som vid bikt eller självvård anförtrott sig åt prästen.

Det som föreskrivs om bikthemligheten gäller med stöd av 4 mom. även en lektor som innehar en tjänst.

8 kap. Behandling av personuppgifter och kyrkobokföring

1 §. Förhållande till annan lagstiftning. I paragrafen föreslås preciseringar i de bestämmelser som tillämpas på behandlingen av personuppgifter vid kyrkliga myndigheter. Kyrkliga myndigheter ska i första hand tillämpa dataskyddsförordningen och den kompletterande dataskyddslagen på behandlingen av personuppgifter. Det föreslagna 1 mom. är således av informativ natur.

I 2 mom. föreskrivs om annan lagstiftning för skydd av personuppgifter som tillämpas på behandlingen av personuppgifter hos kyrkliga myndigheter. Inom diakonin, som i momentets 1 punkt avser professionell diakoni utförd av diakoniarbetare, behandlas känsliga personuppgifter. Till diakonin i enlighet med 3 kap. 1 § hör att på ett övergripande sätt hjälpa en människa i svårigheter, som t.ex. andlig, psykisk, materiell och social hjälp samt stöd för den hjälpbehövandes hälsomässiga funktionsförmåga. Diakonin samarbetar ofta med det kommunala mentalvårdsarbetet, arbetet bland funktionsnedsatta, kriminal- och missbrukararbetet samt socialarbetet. Även om en del av diakoniarbetarna har sjukskötarexamen utförs vårdåtgärder i mycket liten utsträckning, om alls, inom diakonin. Om hälso- eller sjukvårdsåtgärder utförs informeras i regel kommunens hälso- och sjukvårdsmyndighet, som administrerar journalhandlingarna. Diakoniarbetarna hör till Valviras register över yrkesutbildade personer inom social-, hälso- och sjukvården.

Församlingarna för eventuellt register över personer som ges hjälp inom diakonin, i vilket man i enlighet med artikel 6.1 f i dataskyddsförordningen kan föra in personens namn och kontaktuppgifter samt vid behov personbeteckning. Dessutom kan man enligt artikel 9.2 h i dataskyddsförordningen behandla uppgifter som gäller hans eller hennes allmänna hälsotillstånd, ekonomi och förmögenhet eller sociala relationer, som t.ex. familjeförhållanden, om de är nödvändiga med avseende på hjälpbehovet. På behandlingen av personuppgifter har tidigare tillämpats allmänna lagar om skydd för personuppgifter, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen samt på utlämnandet av uppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Till en del har även lagstiftningen om behandlingen av klient- och patientuppgifter tillämpats på diakoniarbetet i och med diakoniarbetarnas yrkeskvalifikationer. Riksdagens grundlagsutskott har i ett utlåtande ansett att de i sig ändamålsenliga sekretessbestämmelserna i kyrkolagen inte utgör en tillräcklig grund för behandlingen av känsliga klient- och patientuppgifter inom den lagstadgade diakonin. Utskottet påminner om att kraven på räckvidd för, exakthet hos och noggrann avgränsning av bestämmelserna om skyddet för personuppgifter också kan uppfyllas genom en allmän lag (GrUU 4/2020, s. 10). Därför föreslås det i 2 mom. 1 punkten en hänvisning till den lagstiftning om behandling av klient- och patientuppgifter som tillämpas inom social- och hälsovården och som i praktiken redan till en del har tillämpats på behandlingen av uppgifter inom diakonin och som annars kan anses vara lämplig för kyrkans diakoniarbete.

Enligt den föreslagna 2 mom. 1 punkten ska utöver det som föreskrivs i 1 mom. dessutom 11 och 13 § om behandling av personuppgifter i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) tillämpas på diakonin. I paragraferna föreskrivs om utlämnande av uppgifter till klienten och dennes företrädare samt om skyldigheten att informera klienten om behandlingen av uppgifter. I 3 kap. i lagen finns även bestämmelser om sekretess, tystnadsplikt och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Dessutom ska lagen om klienthandlingar inom socialvården tillämpas (254/2015). I den lagens 2 kap. föreskrivs om de allmänna förutsättningarna för anteckning av klientuppgifter, i 3 kap. om klientuppgifter som ska antecknas och i 4 kap. om särskilda bestämmelser om behandlingen av klientuppgifter. På diakoniarbete ska dessutom tillämpas 12 och 13 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), där det föreskrivs om journalhandlingar och annat material som hänför sig till vård och behandling samt om sekretessbelagda uppgifter i journalhandlingarna. Social- och hälsovårdsministeriets förordningar om dödsriterierna (27/2004) och om förskrivning av läkemedel (1088/2010) som utfärdats med stöd av 12 § 2 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter ska dock inte tillämpas, eftersom diakoniarbetet inte täcker den verksamhet som avses i förordningarna. Eftersom diakoniarbetarna är yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården är bestämmelserna om behandlingen av personuppgifter och deras sekretess i lagarna om yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården redan i sig förpliktande.

Däremot lämpar sig lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (784/2021) dåligt för kyrkans diakoniarbete, eftersom bestämmelserna i lagen närmast gäller den riksomfattande informationssystemtjänsten och de uppgifter som behandlas i den. Syftet med lagstiftningen är inte att förplikta församlingens diakoniarbete att föra ett elektroniskt register över diakoniarbetet eller att ansluta sig till en riksomfattande informationssystemtjänst. Om församlingen har ett elektroniskt personregister för diakoniarbetet handlar det om ett lokalt informationssystem där åtgärderna för att skydda de uppgifter som behandlas styrs av bl.a. dataskyddsförordningen, 6 § 2 mom. i dataskyddslagen, offentlighetslagen samt de bestämmelser i lagen om patientens ställning och rättigheter, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården och informationshanteringslagen som i denna proposition föreslås bli tillämpliga.

Paragrafens 2 mom. 2 punkt är av informativ karaktär och i den föreskrivs om vilka lagar om skydd för personuppgifter som ska tillämpas på medlemsregistret utöver kyrkolagen och de allmänna lagar som anges i 1 mom. I lagen om trossamfundens medlemsregister finns bestämmelser om de uppgifter som kan införas i kyrkans medlemsregister. Församlingarnas kyrkböcker fungerade tidigare som kyrkliga befolkningsböcker och församlingarna har fortfarande uppgifter i anslutning till folkbokföringen i enlighet med lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Paragrafens 2 mom. 3 punkt föreslås innehålla en informativ hänvisning till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt ingressen till dataskyddsförordningen begränsar förordningen inte allmänhetens tillgång till allmänna handlingar. Enligt artikel 86 i dataskyddsförordningen kan myndigheter eller ett offentligt organ eller ett privat organ för utförande av en uppgift av allmänt intresse lämna ut personuppgifter i allmänna handlingar som förvaras av myndigheten eller organet i enlighet med den unionsrätt eller den medlemsstats nationella rätt som myndigheten eller organet omfattas av för att jämka samman allmänhetens rätt att få tillgång till allmänna handlingar med rätten till skydd av personuppgifter. Vid utlämnande av information ur myndigheters personregister ska offentlighetsprincipen och sekretessbestämmelserna beaktas så som det föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, i synnerhet i dess 16 § 3 mom. Bestämmelsen motsvarar ordalydelsen i 28 § i dataskyddslagen och är för utlämnandet av personuppgifter sekundär, exempelvis i förhållande till den lagstiftning som tillämpas i diakoniarbetet. Dessutom följs vid utlämnandet av kyrkliga befolkningsuppgifter ur medlemsregistret i enlighet med 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i tillämpliga delar bestämmelserna i den lagens 4 kap.

2 §. Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Paragrafen är ny. Paragrafens första mening innehåller bestämmelser om den allmänna förutsättningen för behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av uppgifter. Uppgifterna får behandlas endast om behandlingen av dem är nödvändig med tanke på ändamålet med behandlingen. Kravet gäller all behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter inom kyrkliga myndigheter. Regleringen motsvarar således bl.a. den modell som tillämpas i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019, 4 §) och lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019, 4 §). Riksdagens grundlagsutskott har i sitt utlåtande om det förra förslaget till kyrkolag särskilt uppmärksammat både behandlingen av medlemsuppgifter och behandlingen av de personuppgifter som uppkommer inom diakonin och betonat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (GrUU 4/2020 rd, s. 8). I 8 kap. 1 § i den föreslagna kyrkolagen föreskrivs om rätten att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter och i 8 § föreskrivs om medlemsuppgifternas användningsändamål.

mål. Medlemsuppgifter kan behandlas i den lagstadgade församlingsverksamheten och i personregister i anslutning till verksamheten, som t.ex. de lagstadgade registren inom begravningsverksamheten eller församlingens andra kundregister. Medlemsuppgifter får behandlas endast till den del som de är nödvändiga för det ändamål för vilket uppgifterna behandlas. Inom diakonin får församlingarna behandla känsliga uppgifter endast om de är nödvändiga med avseende på klientens behov av hjälp. Bestämmelser om rätten att behandla uppgifter finns i de lagar som nämns i 8 kap. 1 § 2 mom. 1 punkten i den föreslagna kyrkolagen. Paragrafen har preciserats med hänvisningar till de författningar som nämns i 8 kap. 1 § i den föreslagna kyrkolagen och till 8 § 2 mom. i det kapitlet.

Särskilda skyddsåtgärder för att minska hoten i anslutning till medlemsregistret är förfarandet att separat bevilja användarrätt till den som behandlar uppgifter inom ramen för det arbetsuppgiften kräver, det av kyrkostyrelsen administrerade användarrätsregistret och loggregistret enligt den föreslagna 12 §, förutsättningarna för utlämnande av uppgifter i den föreslagna 7 § 3 och 4 mom., principen för tjänsteansvar i den föreslagna 10 § samt uppföljningen och övervakningen av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret enligt 11 §. Dessutom föreskrivs det om medlemsuppgifternas informationssäkerhet i 4 kap. i informationshanteringslagen och i de föreskrifter om informationssäkerhet som kyrkostyrelsen meddelar med stöd av 8 kap 13 §.

3 §. Kyrkböckerna. Församlingarnas medlemsregister har traditionellt kallats kyrkböcker. Fram till oktober 1999 var de även kyrkliga befolkningsregister, varför församlingarna fortfarande har samhällseliga uppgifter i anslutning till folkbokföringen. Under 2012 infördes kyrkans gemensamma medlemsregister, medlemsdatasystemet Kirjuri, där uppgifterna i de medlemsdatasystem som tidigare fördes separat av församlingarna samlades. Ur medlemsregistret har en stor del av de manuellt förda kyrkböckerna från 1860 framåt digitaliserats i bildformat och lagrats i ett separat informationssystem i anslutning till medlemsregistret som ett digitalt arkiv. På den aktiva sidan i medlemsregistret införs uppgifter ur manuellt förda kyrkböcker enligt lagen om trossamfundens medlemsregister. Digitaliseringen av gamla kyrkböcker som lagras i ett elektroniskt arkiv i samband med medlemsdatasystemet möjliggör en riksomfattande släktutredningstjänst, om vilken närmare bestämmelser finns i den föreslagna 6 § nedan. Med verksamheten stöds det statliga projektet Kuoleman ekosysteemi.

Paragrafen motsvarar den gällande kyrkolagen, men det föreslås att 1 mom. 1 punkten ändras så att medlemsregistret konstateras vara ett medlemsdatasystem. Samtidigt slopas uttrycket ”vilket upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling”. Uttrycket är föråldrat och slopandet ändrar inte bestämmelsens betydelse. Avsikten med ändringen är inte att ändra det rådande rättsläget. I övrigt motsvarar paragrafen den gällande lagen.

4 §. Medlemsregistrets innehåll. I paragrafen föreskrivs det om uppgifter som ska föras in i kyrkans gemensamma medlemsregister och om behandlingen av uppgifter om personer som inte hör till kyrkan. På evangelisk-lutherska kyrkans medlemsregister tillämpas även lagen om trossamfundens medlemsregister, vars 4 och 5 § innehåller bestämmelser om medlemsregistrets innehåll. De flesta manuellt förda kyrkböckerna har digitaliserats och det digitaliserade materialet har anslutits till medlemsregistret som ett elektroniskt arkiv. I medlemsregistret införs ur de manuellt förda kyrkböckerna uppgifter motsvarande uppgifterna i 4 och 5 § i den nämnda lagen i huvudsak i samband med upprättandet av släktutredningar samt av andra intyg och handlingar som avses i 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om överföringen av uppgifter är nödvändig för behandlingen av ärendet. Bestämmelser om kravet på nödvändighet finns i den föreslagna 2 §.

Manuellt förda kyrkböcker från 1860 framåt har digitaliserats och när uppgifterna i de gamla kyrkböckerna antecknades har de lagar och förordningar som gällde vid tidpunkten för anteckandet i fråga tillämpats. Som exempel kan nämnas att flyttningslängden enligt en förordning från den 28 november 1930 angående flyttningsbetyg ävensom utfärdande av bevis ur kyrkobok och annat motsvarande register samt om införande av särskilda uppgifter i sådant register skulle innehålla bl.a. uppgifter om den berörda personens vaccinationer, bildningsgrad samt känt kropps- eller själslyte. Att ta in sådana känsliga uppgifter i medlemsregistret kan inte anses vara nödvändigt med tanke på kyrkans nuvarande uppgift. Informationssystemet är också så uppbyggt att uppgifter av detta slag inte kan överföras ur digitaliserade kyrkböcker till det aktiva medlemsregistrets egentliga databas.

Enligt 5 § 6 och 7 punkten i lagen om trossamfundens medlemsregister kan det i medlemsregistret dessutom föras in uppgifter om kyrkomedlemmars dop, vigsel, begravning eller andra motsvarande förrättningar samt om förtroendeuppdrag eller en därmed jämförbar uppgift i anslutning till kyrkan, om uppgifterna behövs för kyrkans verksamhet och förvaltning. Närmare bestämmelser om införande av uppgifter om förtroendeuppdrag i medlemsregistret finns i 3 kap. i kyrkoordningen.

Utgångspunkten är att endast uppgifter om kyrkans medlemmar förs in i medlemsregistret. Med stöd av 5 § 3—5 punkten i lagen om trossamfundens medlemsregister kan det i medlemsregistret dock föras in personuppgifter om en medlems make, barn eller föräldrar även om personen inte hör till kyrkan. En förutsättning är att uppgifterna om de så kallade referenspersonerna behövs för trossamfundets verksamhet och förvaltning. I medlemmens uppgifter införs referenspersonens namn och födelsedatum eller eventuellt personbeteckning. Att utreda om personen är medlem i kyrkan eller inte förutsätter separat informationssökning med referenspersonens namn eller födelsedatum. Uppgifterna behövs bl.a. vid hindersprövning (10 § i äktenskapslagen) och vid utlämnande av ämbetsbetyg, släktutredningar och andra motsvarande intyg med stöd av 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

5 §. Personuppgiftsansvariga för kyrkböckerna. Paragrafen är ny och beskriver den ändring som sker i kyrkobokföringen. Enligt den gällande kyrkolagen är församlingarna och församlingarnas gemensamma centralregister personuppgiftsansvariga. I propositionen föreslås att församlingarna i fortsättningen inte längre ska kunna vara personuppgiftsansvariga för kyrkböckerna. Församlingarna ska tillhöra ett regionalt centralregister som församlingarna tillsammans bildar och som sköter uppgiften som personuppgiftsansvarig för kyrkböckerna för församlingarnas räkning. Närmare bestämmelser om inrättandet av centralregister föreslås ingå i kyrkoordningen.

Personuppgiftsansvarig och huvudansvarig för uppgifter om en medlem i kyrkan är det centralregister medlemmens församling tillhör. Centralregistret anger de sätt på vilka personuppgifter som hör till medlemsregistret behandlas på lokal nivå. I fråga om kyrkans gemensamma medlemsregister har kyrkostyrelsen emellertid uppgifter som måste anses höra till den personuppgiftsansvariga. Sådana uppgifter är bl.a. behörighet att besluta om utlämnande av uppgifter i vissa fall samt behörighet att utfärda för centralregistren bindande föreskrifter för enhetlighet i registerfunktionerna. Således kan kyrkostyrelsen och centralregistren anses vara gemensamt personuppgiftsansvariga enligt artikel 26 i dataskyddsförordningen. Därför bör det tas in mer exakta bestämmelser än tidigare i kyrkolagen om fördelningen av personuppgiftsansvaret mellan de personuppgiftsansvariga.

I paragrafens 1 mom. bestäms att personuppgiftsansvariga för medlemsregistret är församlingarnas gemensamma centralregister och kyrkostyrelsen. De personuppgiftsansvariga svarar i sin

egen verksamhet för tillgodoseendet av den registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen. Den registrerade har möjlighet att lämna en begäran som grundar sig på den registrerades rättigheter antingen till kyrkostyrelsen eller till det centralregister som den församling den registrerade är medlem i tillhör. I praktiken riktas begärandena i regel till medlemmens eget centralregister som har ansvaret för att uppdatera uppgifterna. Om det t.ex. handlar om en begäran om rättelse av medlemsuppgifter, behandlas begäran enligt 6 § av det centralregister som den församling den registrerade är medlem i tillhör. Om en begäran om utlämnande av uppgifter i stället för att gälla uppgifter i registret gäller en handling i anslutning till registreringen fattas enligt 14 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet beslutet om utlämnande av uppgifter som ingår i handlingen av den myndighet som innehar handlingen.

De personuppgiftsansvariga ansvarar enligt artikel 5.2 och artikel 24 i dataskyddsförordningen för att kunna visa att de fullgör de skyldigheter de har som personregisteransvariga. Dessutom ansvarar aktörerna för samarbetet med tillsynsmyndigheten (artikel 31) samt för förfaranden som gäller personuppgiftsincidenter (artikel 34 och 33) när incidenten sker i verksamhet de ansvarar för.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att centralregistren för medlemsregistrets del svarar för den personuppgiftsansvariges övriga uppgifter, varje centralregister i sitt eget verksamhetsområde, dvs. för medlemmarna i de församlingar som hör till registret till den del som inte något annat föreskrivs i kyrkolagen. Till den del uppgifter som den personregisteransvarige ansvarar för inte separat i denna lag ålagts kyrkostyrelsen, ansvarar varje centralregister för den personuppgiftsansvariges uppgifter. Detta motsvarar till denna del nuläget. Centralregistren är personuppgiftsansvariga för manuellt förda kyrkoböcker. I praktiken kan de manuellt förda kyrkböckerna vara arkiverade i arkivutrymmen vid centralregistret eller en tillhörig församling beroende på vad som avtalats i samarbetsavtalet mellan centralregistret och församlingen. Då är församlingen och arkivverket personuppgiftsbiträden för de manuellt förda kyrkböckerna, medan centralregistret bl.a. bestämmer om omständigheter gällande behandlingen av böckerna.

Kyrkostyrelsen är personuppgiftsansvarig för det användarrätsregister och loggregister som avses i 12 § i denna lag. Kyrkostyrelsens föreskrivna ansvar för informationssystemets tekniska funktion, dataskydd och informationssäkerhet förutsätter att den även ansvarar för användarregistret och loggregistret. Bestämmelsen förändrar inte det rådande rättsläget.

6 §. Uppgifter för ett centralregister och direktören för ett centralregister. I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om centralregistrets huvudsakliga uppgift samt sammanfattningsvis om det ansvar och den beslutanderätt direktören för centralregistret har. Paragrafens föreslagna 1 mom. är nytt. Centralregistrets huvudsakliga uppgift är att uppdatera uppgifterna i medlemsregistret om medlemmarna i de församlingar som hör till centralregistret. Uppdatering avser bl.a. att föra in medlemsuppgifter, ordna, editera, ändra eller radera dem. Enligt förslaget ska centralregistret för församlingarnas räkning sköta de myndighetsuppgifter i anslutning till folkbokföringen som anges i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, äktenskapslagen och lagen om för- och efternamn. Således lämnar centralregistret de uppgifter om medlemmarna i de församlingar som hör till centralregistret som avses i 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Centralregistret genomför även den undersökning av hinder mot äktenskap som avses i 10 § i äktenskapslagen. Enligt äktenskapslagen kan hinderprövning ske hos den församling i den evangelisk-lutherska kyrkan där de förlovade eller den ena av dem är medlem. Centralregistret sköter även mottagandet av anmälan om för- och efternamn enligt lagen om för- och efternamn i samband med dop och vigsel till äktenskap. När namnet införs i medlemsregistret

överförs informationen med hjälp av ändringstrafiken mellan informationssystemen till befolkningsdatasystemet.

Bestämmelser om undantag i fråga om ansvaret för uppdatering och utlämnandet av enstaka uppgifter föreslås i 9 §. Till centralregistrets uppgifter hör även att se till att uppgifterna i medlemsregistret i enlighet med de användningsändamål som anges i de föreslagna 8 § 1 och 2 mom. finns tillgängliga för församlingarna i deras förvaltning och verksamhet. I egenskap av personregisteransvariga ansvarar centralregistren i enlighet med den föreslagna 5 § för sin egen del för de ansvarsåligganden en personuppgiftsansvarig har enligt dataskyddsförordningen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs sammanfattat om vilka uppgifter och vilken beslutanderätt direktören för ett centralregister har. Om detta finns bestämmelser i flera paragrafer i 16 kap. i den gällande kyrkolagen. Centralregistren kan jämföras med chefsstyrda ämbetsverk där direktören för sin egen del har ett övergripande ansvar för myndighetens verksamhet, men den personuppgiftsansvariges ansvar innehas av centralregistret. Eftersom direktören för centralregistret fattar tjänsteinnehavarbeslut ska han eller hon stå i tjänsteförhållande till centralregistret.

I bestämmelsen föreslås det en ändring som gör ansvarsfördelningen tydligare, men i uppgifternas innehåll i sak föreslås inga ändringar. Enligt artikel 5 i dataskyddsförordningen ansvarar den personuppgiftsansvarige för uppgifternas korrekthet, dvs. felfrihet. Direktören för centralregistret har således i uppgift att se till, men inte ansvara för den aspekten. Till denna del har 2 mom. 3 punkten preciserats jämfört med den gällande bestämmelsen. Direktören för centralregistret eller en tjänsteinnehavare som han eller hon befullmäktigat kan besluta om beviljande av användarrätter till medlemsregistret till den del som användarrätten gäller medlemsuppgifter i församlingar som hör till centralregistret. Användarrätter kan beviljas endast i den omfattning som arbetsuppgifterna kräver. Grunden för beviljandet av användarrätter är således tjänsteinnehavarens eller arbetstagarens uppgiftsbeskrivning. Kyrkostyrelsen beslutar om mer omfattande användarrätter, dvs. huvudsakligen riksomfattande.

7 §. Kyrkostyrelsens uppgifter i anslutning till medlemsregistret. I paragrafen föreskrivs utöver bestämmelserna i 5 § om kyrkostyrelsen ansvar och skyldigheter i anslutning till medlemsregistret och relaterad beslutanderätt. Paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande kyrkolagen. Kyrkostyrelsen ansvarar för medlemsregistrets allmänna funktion, enhetliga registerfunktioner, informationsförvaltningen, informationssäkerheten och den elektroniska arkiveringen av uppgifter. Till stöd för enhetliga registerfunktioner föreslås i kapitlets 13 § att kyrkostyrelsen ges rätt att utfärda bestämmelser som är bindande för centralregistret på samma sätt som i den gällande lagen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om kyrkostyrelsen behörighet att bevilja användarrätter för behandling av uppgifter i medlemsregistret. Användarrätter som kyrkostyrelsen beviljar gäller behandling av information på riksnivå och beviljas i regel tjänsteinnehavare eller arbetstagare vid ett centralregister. Riksomfattande användarrätt kan endast beviljas tjänsteinnehavare och arbetstagare vilkas arbetsuppgifter kräver det.

Enligt det föreslagna 3 mom. har kyrkostyrelsen behörighet att besluta om annat utlämnande ur medlemsregistret än enskilda uppgifter om kyrkans medlemmar. Det föreslås att formuleringen preciseras så att begreppet tekniskt gränssnitt motsvarar det begrepp som definieras i informationshanteringslagen. I regel sker utlämnandet av uppgifter med stöd av denna bestämmelse via ett tekniskt gränssnitt. Det föreslås dessutom att bestämmelsen justeras så att uppgifter kan lämnas ut endast om de förutsättningar för utlämnande som föreskrivs i kyrkolagen eller i någon annan lag föreligger och mottagaren av uppgifterna enligt dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen har rätt att behandla dem. Då de kategorier av uppgifter som lämnas ut till alla

delar inte har angetts, förutsätts att de uppgifter som lämnas ut ska vara nödvändiga för det ändamål för vilket de lämnas ut. Bestämmelsen motsvarar 28 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. På utlämnande av uppgifter som ingår i kyrkliga befolkningsregister tillämpas den lagens 4 kap. med stöd av 48 § i den.

Församlingarnas medlemsuppgifter är enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter, varför uppgifter i praktiken har lämnats och kan lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt närmast för det ändamål som anges i 8 §, t.ex. till församlingarnas eller de kyrkliga samfälligheternas register inom begravningsverksamheten eller andra kundregister. Den gällande kyrkolagen har också en bestämmelse om att det beslutet ska innehålla tillräckliga bestämmelser om användningen och skyddet av uppgifterna. I praktiken har detta inneburit ett åläggande att tillämpa lagstiftningen för skydd av personuppgifter och att använda uppgifterna endast för det ändamål de har begärts. Eftersom skyldigheterna redan enligt dataskyddsförordningen gäller mottagaren måste den nuvarande bestämmelsen till denna del anses vara onödig. Mottagaren av uppgifterna ansvarar i egenskap av personuppgiftsansvarig för att behandlingen sker i enlighet med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen samt vid behov någon annan lag om skydd av personuppgifter.

Paragrafens 4 mom. är nytt och innehållet motsvarar 44 och 46 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Bestämmelsen ger kyrkostyrelsen möjlighet att vid behov i förväg be mottagaren av uppgifterna om en redogörelse över att denne på ett tillräckligt sätt har planerat användningen av de uppgifter som lämnats ut och hur de skyddas. Eftersom det handlar om uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter är det viktigt att uttryckligen fästa uppmärksamhet vid säkerheten i informationsbehandlingen. Redogörelsen ska ges skriftligt och i den går man vid behov igenom de åtta delområdena inom informationssäkerhet.

Paragrafens 4 mom. har en hänvisningsbestämmelse till 10 kap. 8 § enligt vilken även 22—24 § i informationshanteringslagen ska tillämpas på utlämnande av uppgifter ur medlemsregistret via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse. I den lagen föreskrivs om öppnandet av ett tekniskt gränssnitt och en elektronisk förbindelse och om utlämnande av uppgifter via dem. I lagens 24 § ges bestämmelser om utlämnande av informationsmaterial till andra än myndigheter via ett tekniskt gränssnitt. I princip har uppgifter ur medlemsdatasystemet lämnats ut via ett tekniskt gränssnitt endast till församlingarnas eller de kyrkliga samfälligheternas informationssystem för ändamål som avses i 8 § 1 mom. Med beaktande av att kyrkans medlemsuppgifter hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen kan möjligheten att lämna ut uppgifter via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse utanför kyrkan anses ringa.

8 §. Behandling av uppgifter i kyrkböckerna. I paragrafen finns bestämmelser om vilka som behandlar de uppgifter som kyrkböckerna innehåller och om behandlingens ändamål. Behandlingen av uppgifterna styrs även av det nödvändighetskrav som föreskrivs i 2 §. Medlemsuppgifterna kan behandlas endast om det utifrån ändamålet för behandlingen är nödvändigt.

Paragrafens 1 mom. utgör huvudregeln gällande ändamålet för uppgifter ur medlemsregistret och det kompletteras av det föreslagna 2 mom. Kyrkböckerna används i församlingarnas verksamhet, förvaltning och skötsel av myndighetsuppgifter som ålagts församlingarna eller de kyrkliga samfälligheterna, som grund för beslut och för tillgodoseendet av medlemmarnas fri- och rättigheter och fullgörandet av deras skyldigheter. Riksdagens grundlagsutskott har i ett utlåtande ansett att det vore motiverat att precisera bestämmelsen om behandling av uppgifter genom en förteckning över de uppgifter och skyldigheter för vilkas fullgörande behandlingen

är nödvändig (GrUU 4/2020 rd, s. 9). Man har således eftersträvat att ange de olika kyrkliga myndigheternas ändamål för användningen av uppgifter i kyrkböckerna i de föreslagna 2—4 mom.

I paragrafens 2 mom. föreslås en mer exakt formulering än i den gällande lagen av de ändamål för vilka en församling eller en kyrklig samfällighet får behandla uppgifter i kyrkböckerna. Enligt momentets 1 punkt får medlemsuppgifter användas vid skötseln av församlingarnas lagstadgade uppgifter. Bestämmelser om församlingens lagstadgade uppgifter föreslås ingå i 3 kap 1 §, som kompletteras av bestämmelserna i kyrkoordningen. Enligt bestämmelserna om kyrkliga samfälligheter i det föreslagna 3 kap. kan en församling överlåta en del av sina uppgifter till den kyrkliga samfälligheten. I församlingsarbetet används medlemsuppgifterna på många sätt i medlemskommunikationen allt från att uppmärksamma födelsedagar till att ordna konfirmationsläger. I samband med kyrkliga förrättningar granskas förutsättningarna för den kyrkliga förrättningen. I den föreslagna 1 kap. 2 § kan ett barn under 12 år anslutas till kyrkan om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem i kyrkan.

I församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna kan uppgifter ur kyrkböckerna behandlas även vid förrättande av församlingsval, t.ex. för kontroll av valbarheten och för upprättandet av förteckningen över röstberättigade. Också vid direkta kyrkoherdeval bestäms rösträtten enligt församlingsmedlemskapet. Dessutom kan församlingar och kyrkliga samfälligheter använda uppgifterna bl.a. för skötseln av uppgifter vid hållandet av allmänna begravningsplatser och skötseln av gravbokföringen om vilka det ges bestämmelser i begravningslagen.

Stiftens domkapitel kan behandla medlemsuppgifter i uppgifter som anknyter till prästvigning. En förutsättning för prästämbetet är medlemskap i kyrkan. Domkapitlet kan vidare behandla medlemsuppgifter vid förrättandet av stiftsval, t.ex. för att kontrollera rösträtten och valbarheten. Dessutom hör det till domkapitlets uppgifter att bereda medlemsinitiativ i stiftet för behandling av stiftsfullmäktige. Medlemsinitiativ kan enligt den föreslagna 4 kap. 5 § lämnas av de medlemmar som är röstberättigade i församlingsval i en församling som hör till stiftet. Utifrån sin behandlingsrätt kan domkapitlet kontrollera att uppgifterna stämmer i medlemsregistret.

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser om kyrkostyrelsens rätt att behandla uppgifterna i kyrkböckerna. Kyrkostyrelsens behov att använda medlemsregistret grundar sig närmast på dess uppgifter i anslutning till medlemsregistret. Rätten att använda uppgifterna i medlemsregistret innebär således bl.a. en möjlighet att testa hur medlemsregistret fungerar och att utreda felfunktioner i informationssystemet. Även utvecklingen av informationssystemet förutsätter rätt att använda uppgifterna i medlemsregistret. I praktiken har det visat sig att det mest ändamålsenliga vid kyrkliga val är att kyrkostyrelsen sammanställer de preliminära förteckningarna över röstberättigade. Dessutom kan kyrkostyrelsen använda uppgifter i kyrkböckerna för kyrklig statistik och forskning som anknyter till kyrkans verksamhet.

9 §. *Införande, utlämnande och rättelse av uppgifter i medlemsregistret.* I paragrafen föreskrivs om de undantagssituationer då uppgifter i medlemsregistret behandlas av ett annat centralregister än det till vilket den församling hör vars medlem uppgiften gäller.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att det centralregister till vilket den församling som utfört den kyrkliga förrättningen hör kan föra in förrättningar som anges i bestämmelsen i medlemsregistret, även om det handlar om en medlem i en församling som hör till ett annat centralregister. Även uppgifter om att en församlingsmedlem genomgått konfirmandundervisningen kan föras in i det centralregister till vilket den församling som ordnat konfirmandundervisningen hör. Nytt är också att en uppgift om jordfästning av en avliden som hörde till kyrkan kan föras in av den församlings centralregister inom vars område jordfästningen har förrättats.

Det föreslagna 2 mom. är nytt och innehåller bestämmelser om den så kallade riksomfattande servicen. Centralregistret kan på begäran lämna ut utdrag och intyg eller andra motsvarande enstaka utredningar enligt 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om uppgiften i det kyrkliga befolkningsregistret eller handlingar som ingår i det antingen har digitaliserats i bildformat och anslutits till ett separat system eller tidigare förts in i medlemsregistret. Sålunda kan centralregistret upprätta en släktutredning över en avlidens hela behövliga livscykel t.ex. exempel för bouppteckningsändamål.

När den information som överfördes ur församlingarnas separata medlemsregister till kyrkans gemensamma medlemsregister i samband med att det infördes jämfördes med de manuellt förda kyrkböckernas digitaliserade uppgifter kunde man i samband med släktutredningar hitta bristfälliga eller annars felaktiga personuppgifter. Det är ändamålsenligt att centralregistren när de upprättar släktutredningar i sådana fall kan korrigera uppgifterna i medlemsregistret och sålunda komplettera och precisera bristfälliga eller felaktiga uppgifter utifrån de digitaliserade kyrkböckerna.

Anmälan om rättelse av uppgifter i medlemsregistret ska lämnas till det centralregister som den församling den registrerade var eller är medlem i tillhör. Anmälningsansvaret grundar sig på det ansvar att uppdatera uppgifterna som centralregistret har enligt 6 §. Likaså ska rättelsen anmälas till den registrerade, om inte anmälan ska anses uppenbart onödig. Om anmälningsplikten föreskrivs i det föreslagna nya 15 § 2 mom.

10 §. Ansvar vid behandlingen av uppgifter. I det föreslagna 1 mom. finns bestämmelser om det ansvar som den som behandlar medlemsuppgifter och kyrkliga befolkningsuppgifter har. Skadeståndsansvaret för den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet regleras i artikel 82 i EU:s dataskyddsförordning och denna medger inget nationellt spelrum i fråga om skadeståndsansvarets inriktning. Med stöd av dataskyddsförordningen har den personuppgiftsansvarige ett ansvar som närmast är jämförbart med strikt ansvar för skada som orsakats av behandlingen av personuppgifter och samtidigt kan skadeståndsansvaret inte regleras nationellt när behandlingen grundar sig på dataskyddsförordningen. Behandlingen av medlemsuppgifter och befolkningsdata är myndighetsverksamhet i anslutning till det allmänna, och uppgiften ska därför utföras under tjänsteansvar. Arbetstagare i arbetsavtalsförhållande vid ett centralregister och kyrkostyrelsen handlar under tjänsteansvar när de behandlar medlemsuppgifter och befolkningsdata. Tjänsteansvaret omfattar såväl ett straffrättsligt ansvar som en skadeståndsskyldighet som bestäms utifrån tjänsteansvaret.

Det nya 2 mom. i paragrafen anknyter till den föreslagna 9 §. Enligt momentet är det centralregister som har fört in eller rättat sådana uppgifter som avses i den nämnda paragrafen även ansvarigt för att den införda eller rättade uppgiften är korrekt. Huvudansvaret för att medlemsuppgifterna är korrekta finns hos det centralregister som den församling vars medlem uppgiften gäller tillhör. För att garantera enhetliga uppgifter är det ändamålsenligt att det centralregister vid vilket uppgifterna behandlades är gemensamt ansvarigt beträffande de uppgifter det förde in eller rättade.

11 §. Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret. I paragrafen föreslås bestämmelser om kyrkostyrelsens möjlighet att följa och övervaka användningen av uppgifterna i medlemsregistret. Den nuvarande bestämmelsen om att uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret får användas enbart för det ändamål för vilket de lämnades ut föreslås slopas eftersom den är onödig. Ändamålsbundenheten är en central princip inom dataskyddet och är bindande för alla personuppgiftsansvariga, även eventuella mottagare av utlämnade med-

lemsuppgifter. Bestämmelsen har till denna del delvis överlappat dataskyddsförordningen. I övrigt motsvarar bestämmelsen 52 § 1 och 2 mom. i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Kyrkostyrelsen har rätt att få information och utföra inspektioner för övervakning och uppföljning av användningen och skyddet av uppgifterna i medlemsregistret. Övervakningen gäller behandlingen av information som lämnats ut via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse, dvs. i huvudsak informationssystem till stöd för församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning och verksamhet. I fråga om eventuella övriga datasystem, såsom datasystem för begravningsverksamheten eller diakonin, är församlingen eller den kyrkliga samfälligheten personuppgiftsansvarig i enlighet med dataskyddsförordningen. Mottagaren av uppgifterna är skyldig att behandla uppgifterna i enlighet med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. I sådana fall då en församling eller en kyrklig samfällighet har getts möjlighet att behandla uppgifter via ett tekniskt gränssnitt i ett annat informationssystem är det befogat att kyrkostyrelsen i egenskap av den som lämnar ut uppgifterna och utifrån sitt ansvar för medlemsregistret har möjlighet att övervaka att uppgifterna används enligt lag och tillstånd.

Kyrkostyrelsen föreslås dessutom få rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter för övervaknings- och uppföljningsändamål av användaren av uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret. Vid behov får kyrkostyrelsen förordna en inspektör, som ska ha rätt att undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av de uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret och att i detta sammanhang få tillträde till utrymmena i den församling eller kyrkliga samfällighet som använder uppgifterna. Bestämmelsen har ett begränsat tillämpningsområde och övervakningen ska i första hand ske i samarbete och på frivillig väg och övervakningsåtgärderna får inte medföra onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras. Enligt bestämmelsen kan inspektionen inte omfatta lokaler som omfattas av hemfrid.

12 §. Användarrätsregistret och loggregistret för medlemsregistret. Enligt det föreslagna 5 § 3 mom. är kyrkostyrelsen personregisteransvarig för användarrätsregistret och loggregistret för medlemsregistret. Kyrkostyrelsens behörighet i förhållande till användarräts- och loggregistret motsvarar även framöver Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas behörighet i förhållande till dess användarregister och loggregister.

I 1 mom. föreskrivs vilka uppgifter som ska föras in i användarrätsregistret. Utöver personuppgifterna om den som fått användarrätt förs i registret in uppgifter om användarrättens innehåll och om det beslut som fattats. Av registret framgår alltså om den tjänsteinnehavare eller arbetstagare som fått användarrätt får behandla endast vissa medlemsuppgifter i de församlingar som hör till centralregistret eller om kyrkostyrelsen har beviljat personen mer omfattande användarrätter.

För uppföljningen, övervakningen och skyddet av användningen av uppgifter i medlemsregistret ska det föras ett loggregister över behandlingen av uppgifterna. I loggregistret införs användarens användarnamn, tidpunkten för behandlingen samt de uppgifter eller uppgiftskategorier som behandlats. Av behandlingen registreras de uppgiftskategorier som behandlingen har gällt. I registret ska det inte föras in behandlingsdata från systemloggen eller någon annan teknisk logg som endast innehåller information om den tekniska hanteringen av informationsbehandlingen och där personuppgifter inte behandlas.

Användarrätsregistren och loggregistren fyller en funktion i förebyggandet och utredningen av missbruk. Preskriptionstiden för informations- och kommunikationsbrott är högst två år men för tjänstebrott fem år. Bevaringstiden för uppgifterna i användarrätsregistret är därför fem år från

det att användarrätten upphörde och för uppgifterna i loggregistret fem år från ingången av det kalenderår som följer på den tidpunkt då uppgifterna infördes i registret.

På användarrätsregistret och loggregistret tillämpas enligt det föreslagna 1 § 1 mom. dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. På utlämnandet av uppgifter ur registren i fråga tillämpas utöver lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet dessutom bestämmelser i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

13 §. Kyrkostyrelsens föreskrifter. I paragrafen föreslås det bestämmelser om kyrkostyrelsens behörighet att meddela närmare föreskrifter om medlemsregistrets funktion och säkerhet och om ordnandet av arkiveringen. Bestämmelser om andra handlingar i församlingens och den kyrkliga samfällighetens arkiv föreslås ingå i 10 kap. i kyrkolagen och kyrkoordningen.

Dessutom innehåller den föreslagna paragrafen en bestämmelse om kyrkostyrelsens rätt att bestämma de avgifter som ska tas ut för utlämnande av uppgifter. Det föreslås ett förtydligande av den gällande bestämmelsen att en avgift kan tas ut även för de uppgifter som kyrkostyrelsen lämnar ut.

14 §. Bevarande och deponering av kyrkböcker. I paragrafen föreskrivs det om bevarande och deponering av kyrkböcker hos arkivverket. I artikel 5.1 e i dataskyddsförordningen sägs att personuppgifter ska förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade endast den tid som det är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Enligt riksdagens grundlagsutskott är det inte i förenligt med skyddet för personuppgifter att de bevaras varaktigt om det inte är befogat av skäl som är kopplade till datasystemets art eller syfte. Varaktigt bevarande av uppgifter har ansetts vara motiverat t.ex. när uppgifterna delvis är oförändrade eller förändras långsamt och när de inte uppdateras endast för att det har gått en viss tid och det är nödvändigt att bevara dem varaktigt för skötseln av uppgifterna. Utskottet har framhållit särskilt att framför allt bevaringstiden för känsliga uppgifter ska vara begränsad till vad som är nödvändigt för att uppnå det syfte för vilket uppgifterna har förts in i systemet (GrUU 31/2017 rd, s. 5 och där nämnda).

Kyrkböcker som förts före oktober 1999 är kyrkliga befolkningsböcker som är förbundna med lagstadgade myndighetsuppgifter. Uppgifterna i de kyrkliga befolkningsböckerna om vigda till äktenskap, döpta och in- och utflyttade i en församling kan anses förbli relativt oförändrade. I släktutredningar som upprättas för bouppteckningar kan man bli tvungen att leta fram information om dödsboets medlemmar många decennier bakåt i tiden, till och med 1800-talet, om arvlåtare saknar bröstarvingar. Dessutom används medlemsregistret även för skötseln av övriga lagstadgade myndighetsuppgifter för församlingarna har. En av församlingarnas lagstadgade uppgifter är att i hela landet sköta begravningsverksamheten. I denna verksamhet behövs också gamla uppgifter vid förvaltningen av gravrätter och gravplatsrätter. Medlemmarnas rättsliga ställning påverkas med stöd av kyrkolagstiftningen av vissa förrättningar som t.ex. dop, konfirmandundervisning och konfirmation och uppgifter om dessa, varför det är viktigt att dessa uppgifter bevaras. Att kyrkböckerna bevaras varaktigt kan anses vara nödvändigt för genomförandet att de lagstadgade myndighetsuppgifter kyrkan har samt för att trygga kyrkans medlemmars rättigheter och intressen.

Kyrkostyrelsen har dock behörighet att med stöd av 13 § 1 mom. avvika från bestämmelsen om varaktigt bevarande i fråga om vissa uppgifter eller kategorier av handlingar och besluta att de ska bevaras en viss tid.

I 2 mom. föreskrivs det om deponering av manuellt förda kyrkböcker hos arkivverket. Manuellt förda kyrkböcker kan således deponeras hos Riksarkivet, landskapsarkivet eller något annat arkivverk. Närmare bestämmelser om detta föreslås ingå i 3 kap. 66 § i kyrkoordningen. Enligt förslaget ska andra handlingar i församlingens och den kyrkliga samfällighetens arkiv inte längre nämnas i paragrafen eftersom bestämmelser om dem föreslås ingå i 10 kap. i kyrkolagen och preciseras i kyrkoordningen.

Enligt 3 mom. kan bevarandet av de uppgifter i medlemsregistret som ska bevaras varaktigt också i fortsättningen anföras en utomstående tjänsteleverantör i enlighet med kyrkostyrelsens beslut. Kyrkostyrelsen beslutar om detaljerna kring överföringen av uppgifter. Medlemsregisteruppgifter som ska bevaras varaktigt kan deponeras t.ex. i en eventuell elektronisk materialtjänst hos Riksarkivet.

15 §. Anmälningssplikt. I 1 mom. föreslås det en bestämmelse om prästens anmälningssplikt när han eller hon döper eller jordfäster någon. Den gällande bestämmelsen har rättats språkligt. Den föreslagna paragrafen innehåller också en bestämmelse om de uppgifter som anmälan åtminstone ska innehålla. Den nuvarande termen trossamfund ändras till religionssamfund i enlighet med religionsfrihetslagen.

Paragrafens 2 mom. är nytt och gäller centralregistrets rättelser av uppgifter i medlemsregistret. En anmälan om rättelsen ska göras både till den registrerade och till det centralregister till vilket den församling hör vars medlem rättelsen gäller. Anmälan till den registrerade görs i regel i samband med att ett ämbetsbetyg ges. Anmälan till den registrerade behövs dock inte, om anmälan kan anses vara uppenbart onödig.

Bristfälliga uppgifter gäller i regel uppgifter i manuellt förda kyrkböcker som man tidigare vid övergången till församlingsspecifika datasystem inte har ansett behöva föras in, t.ex. personuppgifter som setts som föråldrade. En registrerad vars uppgifter behöver kompletteras i samband med en släktutredning är vanligtvis avliden, varvid ingen anmälan behöver göras. Anmälan är onödig också då det som rättas i en registrerad persons uppgifter är ett uppenbart och tydligt skrivfel som inte påverkar den registrerades rättigheter.

I 3 mom. föreskrivs det att särskilda bestämmelser gäller i fråga om den anmälan som ska göras om vigsel till äktenskap. Enligt 10 § 2 mom. i äktenskapsförordningen (820/1987) ska vigselförrättaren utan dröjsmål lämna ett meddelande om vigseln till befolkningsdatasystemet. Om uppgiften förs in i medlemsregistret, skickas uppgiften om vigseln till befolkningsdatasystemet.

9 kap. Förtroendevalda och val

Allmänna bestämmelser om förtroendeuppdrag och valbarhet

1 §. Förtroendevalda. I paragrafen definieras begreppet förtroendevald. Av bestämmelsen ska samtidigt kunna härledas definitionen av förtroendeuppdrag. Förtroendevalda är de som genom församlingsval valts till medlemmar i församlingens kyrkofullmäktige eller församlingsråd och i en kyrklig samfällighet till gemensamma kyrkofullmäktige samt dessutom de som valts till medlemmar i församlingarnas eller de kyrkliga samfälligheternas övriga organ, såsom kyrkorådet, direktionen eller gemensamma kyrkorådet, eller valda medlemmar i tillfälliga kommissioner eller personer som väljs till andra förtroendeuppdrag. På motsvarande sätt är också stiftsfullmäktiges präst- och lekmannamedlemmar samt kyrkomötets präst- och lekmanambud förtroendevalda. Också medlemmar som valts till något annat organ i stiftet, såsom domkapitlets lekmannamedlem och medlemmar i direktorer som tillsatts av stiftsfullmäktige, är förtroendevalda. Lekman- och prästmedlemmar i kyrkostyrelsen som har utsetts av kyrkomötet liksom

även medlemmar i direktioner och andra organ som har tillsatts av kyrkostyrelsen är förtroendevalda.

En tjänsteinnehavare eller arbetstagare som på grundval av sin uppgift är medlem i ett organ anses däremot inte vara en förtroendevald. En kyrkoherde som är ordförande för församlingens kyrkoråd eller den kyrkliga samfällighetens gemensamma kyrkoråd och sådana tjänsteinnehavare vid domkapitlet som är medlemmar i domkapitlet är inte förtroendevalda. Inte heller ärkebiskopen är förtroendevald när han eller hon på tjänstens vägnar fungerar som ordförande för olika kyrkliga organ och inte heller biskoparna när de på tjänstens vägnar deltar i kyrkomötet eller övriga möten vid olika kyrkliga organ.

Förtroendevalda har en skyldighet att främja kyrkans bästa och sköta sitt förtroendeuppdrag med värdighet och så som uppdraget kräver. Denna allmänna bestämmelse om uppträdandet gäller den förtroendevaldas verksamhet som han eller hon utövar i sitt förtroendeuppdrag. Den förtroendevalda ska uppträda i enlighet med allmänt vedertagna normer. Till denna skyldighet hänför sig 5 §, där det föreskrivs om eventuella påföljder av oriktigt eller kriminellt förfarande i eller utanför förtroendeuppdraget.

2 §. Valbarhet till förtroendeuppdrag. I paragrafen föreskrivs det om den allmänna valbarhet som krävs för ett förtroendeuppdrag. Enligt 1 mom. krävs för valbarhet till ett förtroendeuppdrag i en församling och i en kyrklig samfällighet att personen är en för kristen övertygelse känd konfirmerad församlingsmedlem som har fyllt 18 år och som inte är omyndig.

I 2 mom. regleras valbarheten som medlem i stiftsfullmäktige, lekmannamedlem i domkapitlet, kyrkomötesombud och medlem i kyrkostyrelsen. Även valbarheten till poster som andra förtroendevalda inom stiftet och kyrkostyrelsen samt i organ tillsatta av kyrkostyrelsen regleras i detta moment. Bestämmelser om valbarheten som medlem i delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk finns i lagen om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk.

I 3 mom. föreskrivs det om valbarheten till posterna som samemedlem i stiftsfullmäktige och som sameombud vid kyrkomötet. Valbar är en lekmannamedlem som är röstberättigad vid val till sametinget och som enligt 1 mom. är valbar till förtroendeuppdrag i församlingen. I 4 mom. föreskrivs det om valbarheten för den medlem i stiftsfullmäktige och det kyrkomötesombud som ska utses på Åland. Personen ska vara en valbar lekmannamedlem i en församling i landskapet Åland.

3 §. Begränsning av valbarheten. I paragrafen föreskrivs om begränsningar av valbarheten till förtroendevald på alla förvaltningsnivåer i kyrkan. Det föreslagna 1 mom. innehåller en bestämmelse om att alla förtroendeuppdrag i kyrkan förutsätter samtycke. Att den som ska utses till ett uppdrag ska samtycka till att sköta förtroendeuppdraget kan ses som en begränsning av valbarheten och har därför flyttats till den paragraf som innehåller begränsningar i valbarheten. Kravet på samtycke föreslås gälla alla förtroendeuppdrag. Det är inte motiverat att utse någon till ett förtroendeuppdrag mot hans eller hennes vilja. Ingen separat bestämmelse om rätten att vägra ta emot ett förtroendeuppdrag föreslås. Att någon inte samtycker innebär samtidigt att han eller hon nekar till att ta emot förtroendeuppdraget, vilket inte förutsätter några särskilda skäl.

Enligt 2 mom. får vid församlingsval den som står i anställningsförhållande, dvs. tjänste- eller arbetsavtalsförhållande, till en församling inte utses till ett förtroendeuppdrag i den församlingen. Den som står i anställningsförhållande till en kyrklig samfällighet eller till en församling som hör till samfälligheten är inte valbar till förtroendeuppdrag i den kyrkliga samfälligheten eller i en församling som hör till samfälligheten.

I 3 mom. föreskrivs det att den som står i anställningsförhållande till domkapitlet eller på tjänstens vägnar är medlem i domkapitlet inte är valbar till förtroendeuppdrag i stiftet. Begränsningen hindrar honom eller henne från att vara medlem i stiftsfullmäktige samt från att ha något annat förtroendeuppdrag som lyder under antingen stiftsfullmäktige eller domkapitlet. Den som står i anställningsförhållande till kyrkostyrelsen är inte valbar som medlem i kyrkostyrelsen. Den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli och avdelningscheferna vid kyrkostyrelsen är inte valbara som kyrkomötesombud.

En medlem i kyrkorådet, som är ett organ som bereder ärenden för kyrkofullmäktige, är valbar även till kyrkofullmäktige. På motsvarande sätt kan en förtroendevald inom kyrkostyrelsen samtidigt vara även ombud vid kyrkomötet. Inte heller begränsas valbarheten för domkapitlets lekmanamedlemmar som medlemmar i stiftsfullmäktige. Begränsningen av valbarheten gäller enbart de medlemmar i domkapitlet vars medlemskap baserar sig på ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande. Prästassessorerna anses stå i ett tjänsteförhållande med uppgiften som bisyssla gentemot domkapitlet. En domprosts medlemskap i domkapitlet ska bestämmas utifrån tjänstställningen.

Begränsningarna i valbarheten för kyrkostyrelsens personal gäller inte kyrkostyrelsens ämbetskollegium. Medlemskapet där baserar sig på medlemmarnas ställning som tjänsteinnehavare och dess medlemmar är således inte förtroendevalda.

I 4 mom. föreskrivs det om begränsningar i en prästs valbarhet. Förlust av valbarhet till förtroendeuppdrag som grundar sig på prästämbetet baserar sig på domkapitlets beslut om prästämbetet. Förtroendeuppdrag som grundar sig på prästämbetet är medlemskap i stiftsfullmäktige samt rätten att vara kyrkomötesombud. En prästs valbarhet till prästerliga förtroendeuppdrag har dessutom knutits till vissa särskilda förutsättningar för valbarhet, vilka regleras i 2 § 2 mom.

4 §. Förlust av valbarhet och avsked från förtroendeuppdrag. I 1 mom. föreskrivs om det förfarande som ska tillämpas när en medlem i ett förtroendeorgan i kyrkan förlorar sin valbarhet under mandatperioden och ska befrias från sitt uppdrag. Bestämmelser om beslutanderätten, dvs. om vilket organ som fattar beslutet om att befria någon från ett förtroendeuppdrag, finns i 6 §. Dessutom föreskrivs det – avvikande från huvudregeln i 3 § 2 och 3 mom. – att en förtroendevald inte förlorar sin valbarhet på grund av ett tillfälligt anställningsförhållande som varar högst sex månader. Under denna tid får den förtroendevalda dock inte sköta sitt förtroendeuppdrag.

I 2 mom. tas det in en bestämmelse om den förtroendevaldas möjlighet att avgå från sitt förtroendeuppdrag. En person som valts till ett förtroendeuppdrag kan av giltiga skäl avgå från uppdraget under mandatperioden. Huruvida skälet är giltigt avgörs av det beslutsfattande organet. Ett giltigt skäl kan exempelvis vara att personen inte klarar av att sköta sitt förtroendeuppdrag.

5 §. Avstängning och skiljande från förtroendeuppdrag. I paragrafen föreskrivs det om fall där den förtroendevaldas agerande, antingen i själva förtroendeuppdraget eller utanför det, gör att personens lämplighet som förtroendevald ifrågasätts.

Det föreslagna 1 mom. gäller situationer där en förtroendevald i sitt förtroendeuppdrag har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller på något annat sätt handlat i strid med sina skyldigheter. En förtroendevald sköter sitt uppdrag under tjänsteansvar. Den grundläggande bestämmelsen om tjänsteansvar finns i 40 kap. 11 § i strafflagen. Avstängning från förtroendeuppdraget kan komma i fråga om försummelsen uppfyller kännetecknen för tjänstebrott. Om en förtroendevald agerar på detta sätt föreligger dessutom en skyldighet att ingripa genom att göra en polisanmälan. Den förtroendevalda kan för den tid som en utredning eller rättegång pågår stängas av från

förtroendeuppdraget. En förtroendevald kan dock inte skiljas från uppdraget för att han eller hon uteblir från sammanträden. Bestämmelsens ordalydelse har ändrats så att den bättre motsvarar den begreppsapparat som används inom strafflagstiftningen. Syftet är dock inte att ändra den nuvarande praxisen, enligt vilken det är möjligt att begära en utredning även när ingen misstanke om brott föreligger.

Till momentet har också fogats en bestämmelse om att den förtroendevalda har möjlighet att själv avstå från förtroendeuppdraget, bl.a. medan han eller hon är föremål för förundersökning. Bestämmelsen betonar den förtroendevaldas eget ansvar för att utvärdera sin ställning som förtroendevald.

I 2 mom. föreskrivs det om de eventuella följderna av den förtroendevaldas brottsliga förfarande utanför förtroendeuppdraget. En förtroendevald kan stängas av från förtroendeuppdraget för den tid rättegången pågår, om han eller hon har åtalats för ett brott som i fråga om art eller tillvägagångssätt visar att han eller hon inte kan sköta sitt förtroendeuppdrag på det sätt uppdraget förutsätter. Huruvida brottet leder till avstängning från förtroendeuppdraget måste bedömas från fall till fall. Utgångspunkten för bedömningen kan bl.a. vara uppträdandenormen i 1 § 2 mom.

Med stöd av 3 mom. kan en förtroendevald skiljas från sitt förtroendeuppdrag, om han eller hon efter valet genom ett lagakraftvunnet beslut har dömts till fängelse i minst sex månader för ett brott som han eller hon begått i samband med skötseln av förtroendeuppdraget eller utanför detta.

I 4 mom. föreskrivs det att ett beslut om avstängning från ett förtroendeuppdrag i de fall som avses i 1 och 2 mom. får verkställas omedelbart utan att tiden för sökande av ändring gått ut. Prövningsrätten när det gäller verkställandet har det organ som fattar beslutet. Ett beslut om skiljande från ett förtroendeuppdrag ska däremot verkställas genast.

6 §. Beslutanderätt i ärenden som gäller förtroendevalda. Enligt förslaget fattas beslut om befriande, beviljande av avsked, avstängning eller skiljande från ett förtroendeuppdrag av samma organ som har valt den förtroendevalda. Exempelvis fattas ett beslut som gäller en medlem i kyrkorådet av kyrkofullmäktige och ett beslut som gäller en medlem i en av kyrkostyrelsen tillsatt delegation av kyrkostyrelsens plenum. Däremot fattas ett beslut som gäller en förtroendevald som har utsetts genom församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige eller val av kyrkomötesombud av det organ som den förtroendevalda är medlem i. Således är det t.ex. kyrkofullmäktige som skiljer en medlem i kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige som skiljer en medlem i stiftsfullmäktige och kyrkomötet som skiljer ett kyrkomötesombud från deras respektive uppdrag.

Ordföranden för ett organ kan enligt förslaget fatta ett interimistiskt beslut om avstängning från förtroendeuppdraget till dess att organet sammanträder. Innan beslutet fattas ska den förtroendevalda ges tillfälle att yttra sig i enlighet med förvaltningslagen. Ordföranden är skyldig att omedelbart föra ärendet till organet för avgörande. Organets beslut får överklagas i enlighet med 12 kap. Det är däremot inte möjligt att genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär söka ändring i ordförandens interimistiska beslut. För tydlighetens skull föreskrivs i 2 mom. om förbudet att söka ändring i ett beslut som gäller tillfällig avstängning från förtroendeuppdraget, även om förbud mot ändringssökande huvudsakligen regleras i 12 kap. 14 §.

7 §. Skötseln av förtroendeuppdrag. I paragrafen föreskrivs det om skötseln av ett förtroendeuppdrag och om valet av en ny förtroendevald i vissa specialsituationer. Enligt förslaget kvarstår en förtroendevald i sitt uppdrag under den tid för vilken han eller hon har utsetts och också

därefter, tills någon annan har utsetts i stället för honom eller henne. Efter valet är organet fortfarande funktionsdugligt till dess att det nya organet inleder sin verksamhet. Om valet av förtroendevalda har överklagats, en förtroendevald inte har beviljats avsked eller om kyrkofullmäktiges eller gemensamma kyrkofullmäktiges valbeslut inte har verkställts på grund av att det varit lagstridigt, ska den förtroendevalda sköta sitt uppdrag tills frågan avgjorts slutligt. Även om valet av förtroendevalda överklagas börjar den nya förtroendevalda sköta uppdraget och sköter det åtminstone tills frågan har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

I 2 mom. regleras en situation där en person som utsetts genom församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige eller val av kyrkomötesombud avlider, förlorar sin valbarhet, beviljas avsked eller stängs av eller skiljs från förtroendeuppdraget. I stället för honom eller henne ska då kallas en ersättare, som är följande person som inte blivit vald på samma valmansförenings lista. För andra förtroendeuppdrag ska däremot utses en ny förtroendevald för den återstående mandatperioden.

8 §. Kvinnors och mäns representation i olika organ. Paragrafen motsvarar kvotprincipen i 4 a § i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). Det är utan särskilda skäl inte möjligt att frånga bestämmelsens minimikrav på 40 procent. När minimikravet beräknas ska man vid behov avrunda uppåt, inte nedåt. Vid beredningen av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män betraktades som särskilda skäl bl.a. en situation där organets medlemmar utses bland dem som har tjänste- eller arbetsuppgifter som sköts uteslutande av män eller kvinnor. I rättspraxis har som ett särskilt skäl att avvika från kvotprincipen också godkänts att medlemskapet i organet grundar sig på tjänsteställningen. Som särskilda skäl har dock inte ansetts medlemmarnas ställning som förtroendevalda, representation i politiska grupper eller olika organisationer, medlemskap i organ som tidigare skött samma uppgifter eller organets auktoritet.

Församlingsval och direkt kyrkoherdeval

9 §. Församlingsval. Enligt förslaget ska församlingsvalen vara direkta, hemliga och proportionella. I direkta val röstar den röstberättigade direkt på den person som han eller hon vill ska bli vald för uppgiften. Med valhemlighet avses att valmyndigheterna, övriga myndigheter eller andra medborgare inte får reda på vem den röstande har röstat på eller om han eller hon röstat blankt. Däremot omfattas informationen om huruvida den röstande har utövat sin rösträtt, dvs. gått och röstat, inte av valhemligheten. Med att valen är proportionella avses att ett jämförelsetal räknas ut för varje kandidat. Jämförelsetalet baserar sig både på antalet röster kandidaten själv har fått och på antalet röster den kandidatlista som han eller hon företräder har fått. Medlemmarna till organen väljs enligt jämförelsetalen. I 2 mom. innehåller en uppräkningslista av de organ som genom församlingsval väljs för en fyraårsperiod åt gången.

10 §. Undantagsval i en församling. I paragrafen föreskrivs det om anordnandet av församlingsval som avviker från den normala valtidtabellen, och som i regel förrättas som s.k. pappersval. Paragrafen innehåller bestämmelser om i vilka situationer ett organ utsett genom val kan bildas utifrån resultatet i föregående val och när ett pappersval inte är möjligt. I paragrafen ingår även en bestämmelse om mandatperioden för en förtroendevald som utsetts genom extra val. I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om mandatfördelningen mellan församlingarna.

Huvudregeln är enligt förslaget att kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet bildas utifrån resultatet i föregående val, om församlingsindelningen ändras, en församling ansluter sig till en kyrklig samfällighet eller utträder ur en sådan eller en kyrklig samfällighet upplöses mitt under valperioden. När en ändring av församlingsindelningen eller en kyrklig samfällighet planeras gör man samtidigt en utredning om det är tekniskt möjligt att förrätta pappersval. Pappersval kan förrättas utan särskilt beslut av kyrkostyrelsen alltid när det

valtekniskt är möjligt. Förrättande av pappersval är möjligt åtminstone i fråga om kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige när 1) självständiga församlingar slås samman genom att de dras in och en ny inrättas i deras ställe, 2) en självständig församling ansluts till en annan församling, 3) en självständig församling ansluter sig till en kyrklig samfällighet, 4) en församling i en kyrklig samfällighet ansluter sig till en annan kyrklig samfällighet, 5) en församling i en kyrklig samfällighet utträder och bildar en självständig församling, 6) kyrkliga samfälligheter slås ihop eller 7) en kyrklig samfällighet upplöses så att två eller flera nya kyrkliga samfälligheter bildas i dess ställe. Dessutom kan man när en församling ansluter sig till en kyrklig samfällighet bilda församlingsråd utifrån det tidigare kyrkofullmäktigevalet.

Att tekniskt förrätta val som pappersval är en ändamålsenlig lösning oberoende av i vilket skede av valperioden församlingsindelningen eller den kyrkliga samfälligheten ändras. I början av valperioden har man tillgång till färskt valresultat medan det i slutet av valperioden inte är ändamålsenligt att förrätta extra val eftersom den återstående mandatperioden är så kort.

Man kan bli tvungen att förrätta extra val i en situation där det visar sig omöjligt att inrätta nya organ utifrån det senaste valresultatet. Detta kan vara fallet exempelvis när en församlings område till följd av en kommunsammanslagning fördelas över flera kommuners område eller när de tidigare organen har bildats genom så kallat sänjval. Man kan även bli tvungen att förrätta extra val när någon av de församlingar som blivit föremål för en ny församlingsindelning kräver det.

Beslutet om att förrätta extra val fattas av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen kan dock bestämma att extra val inte ska förrättas om ändringen är obetydlig eller den återstående mandatperioden är kort. Kyrkostyrelsen kan också bestämma att gemensamma kyrkofullmäktige i den kyrkliga samfälligheten utgörs av kyrkofullmäktige i den odelade församlingen eller det tidigare gemensamma kyrkofullmäktige. En sådan situation uppkommer bl.a. när församlingen, utan att kommunindelningen ändras, delas antingen geografiskt eller språkligt, varvid den måste bilda en kyrklig samfällighet. Om en mycket liten församling ansluter sig till en stor kyrklig samfällighet, eller om en församling som sedan tidigare hör till en kyrklig samfällighet delas, behöver val inte heller nödvändigtvis förrättas. I dessa situationer är det väsentliga det att ändringen hela tiden gäller samma medlemsunderlag som sedan tidigare har representation i de olika förvaltningsorganen. Då är det inte ändamålsenligt att förrätta extra val. Kyrkostyrelsen kan på samma grunder bestämma att val inte heller förrättas trots att någon församling yrkar på det.

När församlingar slås samman ska mandaten i kyrkofullmäktige eller församlingsrådet fördelas på samma sätt som mandaten i den kyrkliga samfällighetens gemensamma kyrkofullmäktige. I fråga om fördelningen av mandaten föreskrivs i 3 kap. 45 § 3 mom. i kyrkoordningen. Således får varje församling till en början två eller ett mandat och de återstående mandaten fördelas mellan de sammangående församlingarna i förhållande till antalet närvarande församlingsmedlemmar.

Mandatperioden för dem som utsetts vid extra församlingsval varar till utgången av den löpande valperioden. Om valet förrättas under valperiodens sista år, varar mandatperioden även hela följande valperiod och inga ordinarie val förrättas.

11 §. Rösträtt vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval. I paragrafen föreskrivs om rösträtt vid församlingsval och direkta kyrkoherdeval. De övriga bestämmelserna om kyrkoherdeval finns huvudsakligen i kyrkoordningen. Den rösträtt kyrkans medlemmar har utifrån sitt medlemskap anknuter till bestämmelserna om rösträtt och rätt till inflytande i 14 § i grundlagen. Dessutom ska enligt 80 § 1 mom. i grundlagen genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna

för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

Rösträtten bestäms utifrån personens ålder och befolkningsdatasystemets uppgift om hans eller hennes hemkommun. I församlingsval är åldersgränsen för rösträtt 16 år och en röstberättigad ska fylla 16 år senast på valdagen. Rösträtten utövas i den församling där personen har antecknats som medlem senast den 15 augusti under valåret. Förteckningen över röstberättigade upprättas med hjälp av uppgifterna om de röstberättigade i medlemsregistret. Adressuppgifterna och uppgifterna om bostadsort i medlemsregistret uppdateras i sin tur via befolkningsdatasystemet.

Röstberättigade är församlingens närvarande medlemmar, dvs. de medlemmar som har hemkommun i Finland. Vid församlingsval som förrättas på nytt med anledning av besvär eller vid undantagsval i en församling utövas rösträtten i den församling där den röstberättigade har antecknats som medlem senast 70 dagar före den första valdagen.

I 2 mom. föreskrivs det om rösträtt vid direkt kyrkoherdeval. Kyrkoherdeval kan vara antingen direkta eller indirekta. Vid direkta val har de församlingsmedlemmar rösträtt som anges i bestämmelsen, och därför ska direkt kyrkoherdeval definieras i den första meningen i momentet. Vid indirekta val förrättas kyrkoherdevalet av medlemmarna i församlingens kyrkofullmäktige eller församlingsråd. Bestämmelserna om val av valsätt och valförfarandet samlas i kyrkoordningen. Riksdagens grundlagsutskott har i ett uttalande ansett att den religionsfrihet som anges i 11 § i grundlagen enligt vedertagen praxis har ansetts omfatta en viss grad av intern autonomi för ett religiöst samfund och ger det rätt att bestämma om sina egna angelägenheter som t.ex. religiösa ledare, präster och lärare (GrUU 4/2020 rd, s. 6).

Vid direkta val har de medlemmar i kyrkan rösträtt som senast den första valdagen fyller 18 år, som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun och som har antecknats som medlemmar i församlingen i fråga senast 70 dagar före den första valdagen.

Alla röstberättigade har lika rösträtt. Med lika rösträtt avses att alla röstberättigade har lika rätt att påverka valets resultat. Alla väljare har samma röstetal, dvs. en röst.

Val som förrättas i stiftet

12 §. Val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av kyrkomötesombud. Medlemmar i stiftsfullmäktige och kyrkomötesombud utses genom proportionella och hemliga val. Ett proportionellt valsätt innebär att varje valmansförening får lika många representanter som antalet röster den fått i valet ställt i proportion till de övriga valmansföreningarna. Bestämmelser om räknandet av lekmannaelektorernas röstetal finns i kyrkoordningen.

13 §. Rösträtt vid val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av kyrkomötesombud. I 1 mom. föreskrivs det att röstberättigade vid val av prästmedlemmar till stiftsfullmäktige och prästombud till kyrkomötet är stiftets präster.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rösträtt vid val av lekmannamedlemmar och lekmannaombud. Röstberättigade är lekmannamedlemmarna i kyrkofullmäktige i stiftets församlingar och, i församlingar som hör till en kyrklig samfällighet, lekmannamedlemmarna i församlingsråden samt de lekmannamedlemmar som från församlingen valts till gemensamma kyrkofullmäktige. Om en och samma person är medlem i både församlingsrådet och gemensamma kyrkofullmäktige, utövas den rösträtt som bygger på medlemskap i församlingsrådet av hans eller hennes ersättare i församlingsrådet.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det att ledamöter och ersättare i sametinget inte har rösträtt vid de val som nämns i 1 och 2 mom., eftersom de har rösträtt vid de val som avses i 14 §.

14 §. Val av lekmannamedlem och lekmanombud som representerar samerna. Samemedlemmen till stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift och sameombudet till kyrkomötet väljs av sametinget. Valet förrättas utan kandidatuppställning utifrån normal administrativ beredning. Bestämmelser om handläggningen av ärenden vid sametingets sammanträden finns i 18 § i sametingslagen (974/1995).

15 §. Begränsning av prästernas rösträtt. Om domkapitlet har stängt av en präst från prästämbetet har han eller hon inte rösträtt i de val som förrättas i stiftet där rösträtten grundar sig på prästämbetet. Dessa är val av medlemmar till stiftsfullmäktige och ombud till kyrkomötet. Dessutom grundar sig rösträtten i biskopsval och val av prästassessor i domkapitlet på prästämbetet. Om dessa val föreskrivs i kyrkoordningen.

Särskilda bestämmelser om förrättande av val

16 §. Församlingens och stiftets valnämnder. I föreslagna 1 mom. föreskrivs det om sammansättningen av den valnämnd som ska tillsättas för förrättandet av församlingsval. I samband med den senaste ändringen av bestämmelsen ströks kyrkoherden som obligatorisk medlem i valnämnden, eftersom bestämmelsen inte ska hindra en viss grupp av personer från att ställa upp i valet. Trots ändringen ska kyrkoherden och församlingens tjänsteinnehavare ha ett nära samarbete med valnämnden. Oberoende av om kyrkoherden är medlem i valnämnden eller inte ska han eller hon säkerställa att valnämnden har förutsättningar att sköta sitt uppdrag. Antalet ersättare kan vara större än antalet ordinarie medlemmar. Ersättarna kan behövas bl.a. för att räkna förhandsrösterna i församlingsval. I momentet hänvisas det till 10 § 1 mom., eftersom också bildandet av de organ som avses där ingår i uppgifterna för församlingens valnämnd.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om möjligheten att dela in församlingens område i röstningsområden. Rätt att besluta om indelning i röstningsområden har församlingens högsta beslutande organ, dvs. kyrkofullmäktige eller, i kyrkliga samfälligheter, församlingsrådet. Beslutet måste fattas innan valnämnden tillsätts så att ett nödvändigt antal medlemmar kan utses till valnämnden och dess sektioner. I 3 mom. föreskrivs det om stiftets valnämnd, som domkapitlet tillsätter för att förrätta val av medlemmar till stiftsfullmäktige och av kyrkomötesombud.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om jäv för en medlem och ersättare i valnämnden. Vid församlingsval beslutar valnämnden om att godkänna kandidatlistorna och handhar på valdagen förrättandet av röstningen på röstningsstället samt fattar beslut om rösträkningen efter det att röstningen avslutats.

I syfte att säkerställa det framhävda förtroende som uppgifterna förutsätter är det i fråga om valnämnden motiverat att begränsa behörigheten för en medlem i valnämnden så att kandidaten själv, kandidatens make eller maka, barn, syskon eller förälder inte kan vara medlem eller ersättare i valnämnden. Med make eller maka avses äkta makar samt personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten. Enligt förslaget gäller begränsningsbestämmelsen även val i stiftet, såsom val av ombud till kyrkomötet och stiftsmötet.

17 §. Centralvalnämnd. I paragrafen föreskrivs det om gemensamma kyrkorådets möjlighet att tillsätta en centralvalnämnd i den kyrkliga samfälligheten samt om centralvalnämndens huvudsakliga uppgift att bistå ett enhetligt förrättande av valen inom den kyrkliga samfällighetens område.

18 §. Förteckning över röstberättigade. I paragrafen föreskrivs det om de personuppgifter som antecknas i en förteckning över röstberättigade. I förteckningen över röstberättigade, som utarbetas separat för varje församling, antecknas enligt förslaget de personer som har rösträtt vid valet i fråga, deras personbeteckning, antal och vid behov röstningsområdet. I förteckningen ska det därtill finnas utrymme för anteckningar om utövande av rösträtten och för anmärkningar. Om den röstberättigade har en så kallad spärrmarkering ska även detta antecknas i förteckningen över röstberättigade vid församlingsval. Vid val i stiftet såsom val av ombud till kyrkomötet och stiftsmötet grundar sig rösträtten på prästämbetet eller ställningen som förtroendevald.

Bestämmelser om spärrmarkering finns i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Enligt bestämmelsen kan en spärrmarkering på ansökan göras i befolkningsdatasystemet om en person har grundad och uppenbar anledning att misstänka att hans eller hennes eller familjens hälsa eller säkerhet är hotad. Efter det att spärrmarkeringen gjorts i systemet får uppgifter om hemkommun och bostadsort samt adress och andra kontaktuppgifter som gäller den person som omfattas av spärrmarkeringen lämnas ut endast till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna baserar sig på utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag eller föreskrivs eller bestäms med stöd av lag och som berör denna persons rättigheter eller skyldigheter. I den föreslagna 10 kap. 6 § med bestämmelser om offentligheten för förteckningen över röstberättigade föreskrivs det vidare att de uppgifter som omfattas av spärrmarkeringen kan läggas fram för granskning endast för den person som uppgifterna gäller.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om ändamålet med förteckningen över röstberättigade. Utgångspunkten är att ett personregister, såsom en förteckning över röstberättigade, endast får användas för det ändamål som det skapats för. Därmed ska förteckningen användas endast för förrättandet av valet i fråga. I praktiken har uppgifterna i förteckningen över röstberättigade dock använts för statistikföring. Därtill kan det finnas ett behov av att använda uppgifterna för vetenskaplig forskning. Av denna anledning är det ändamålsenligt att föreskriva att uppgifterna i förteckningen över röstberättigade får användas för statistikföring och vetenskaplig forskning. Användning av ett personregister för statistikföring och vetenskaplig forskning styrs därtill av allmänna bestämmelser i dataskyddslagstiftningen. I detta fall tillämpas i första hand 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt 31 § i dataskyddslagen. Bestämmelser om användning av uppgifter i personregister för statistiska ändamål och vetenskapliga forskningsändamål finns också i Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning. Förteckningar över röstberättigade, förutom förteckningar som används vid val i stiftet, bevaras dock i regel inte längre än fyra år.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om bevaring av förteckningen över röstberättigade. För närvarande skapas förteckningen över röstberättigade i församlingsval ur uppgifterna i kyrkans gemensamma medlemsdatasystem centraliserat i kyrkostyrelsen som ett elektroniskt register i medlemsdatasystemets databas. Ur detta register skriver församlingarna ut förteckningar över röstberättigade för varje församling. De utskrivna förteckningarna fungerar även som arkivutskrifter där man gör anteckningar bl.a. om användningen av rösträtten, beslut om rättelseyrkande samt själv rättelse av förteckningen. Därmed är det ändamålsenligt att förstöra det elektroniska register som kyrkostyrelsen skapat som grund för förteckningarna över röstberättigade när resultatet i församlingsvalet vunnit laga kraft i alla församlingar. Den utskrivna förteckningen över röstberättigade bevaras enligt bestämmelserna ändå tills resultatet i följande församlingsval vunnit laga kraft.

19 §. Själv rättelse av en förteckning över röstberättigade. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om valnämndens möjlighet att som själv rättelse göra ändringar i uppgifterna i den förteckning över röstberättigade som har upprättats för församlingsval. Valnämnden kan lägga till en

person, anteckna att personen saknar rösträtt eller korrigera felaktiga uppgifter om personen. Vid församlingsval ska ändringarna göras före klockan 16 den fredag som föregår förhandsröstningen, dvs. innan förteckningen över röstberättigade vinner laga kraft. Detta av den anledningen att besvär över en självrättelse eventuellt ska hinna behandlas i förvaltningsdomstolen före valdagen. Ändringar kan också behandlas på valnämndens övriga möten som hålls före nämnda tidpunkt.

Valnämnden kan enligt förslaget ta in en röstberättigad person som obehörigen har utelämnats ur förteckningen över röstberättigade – exempelvis på grund av ett medlemsregistertekniskt fel – eller en person som anslutit sig till kyrkan efter de tidsfrister som anges i 11 §. Enbart inträde som medlem i kyrkan ger rätt att ta in en ny person som i övrigt uppfyller förutsättningarna för rösträtt i förteckningen över röstberättigade efter det att tidsfristen gått ut. Den information om den röstberättigades församling som ingår i förteckningen över röstberättigade anses vara felaktig när en röstberättigad persons flyttanmälan, enligt vilken han eller hon har flyttat från en församling till en annan före det i 11 § avsedda sista datumet, inkommer till centralregistret efter det fastslagna sista datumet.

I förteckningen över röstberättigade kan det enligt förslaget antecknas att en person saknar rösträtt, bl.a. när en icke-röstberättigad person obehörigen har inkluderats i förteckningen över röstberättigade, exempelvis till följd av något medlemsregistertekniskt fel, eller när personen har avlidit eller dödförklarats efter det att förteckningen över röstberättigade upprättades. Också en person som utträtt ur kyrkan efter det sista datum som fastställs i 11 § kan antecknas sakna rösträtt. I praktiken innebär detta att personens uppgifter i förteckningen passiveras och att man vid personen i förteckningen antecknar ”ej rösträtt” och exempelvis ”avliden” eller ”utträtt ur kyrkan”. Personens uppgifter stryks dock inte ur förteckningen över röstberättigade.

Om det i förteckningen över röstberättigade antecknas att en person saknar rösträtt, ska det utan dröjsmål fattas ett skriftligt beslut i ärendet som delges personen i fråga på det sätt som anges i 10 kap. 24 § 1 mom. Inget skriftligt beslut behöver dock meddelas när det rör sig om en avliden eller dödförklarad person. Beslutet ska skickas till den som utträtt ur kyrkan.

Om en person tas in i förteckningen över röstberättigade ska han eller hon utan dröjsmål meddelas om detta, exempelvis med det meddelandekort som avses i 9 kap. 8 § i kyrkoordningen. En person som har blivit medlem i kyrkan efter det att förteckningen över röstberättigade har upprättats har rösträtt i den församling där han eller hon har blivit medlem. Detta innebär ett undantag från den tidsfrist som anges i 11 §. I övrigt bestäms förutsättningarna för rösträtt enligt 11 §.

Den berörda personen ska utan dröjsmål informeras om korrigeringar i förteckningen över röstberättigade. Ett meddelande behöver dock inte skickas om det är uppenbart onödigt. Man behöver således inte meddela om korrigering av smärre skrivfel eller motsvarande.

20 §. Laga kraft för förteckningen över röstberättigade. I paragrafen föreskrivs det om tidpunkten för när den förteckning över röstberättigade som används vid församlingsval vinner laga kraft. Juridiskt är det inte nödvändigtvis fråga om laga kraft utan om att den förteckning över röstberättigade som avses i paragrafen ska följas oförändrad oberoende av ett eventuellt ändringssökande. Förteckningen vinner laga kraft klockan 16 den fredag som föregår förhandsröstningen, dvs. den 16:e dagen före valdagen. Inga särskilda åtgärder eller beslut krävs för att förteckningen ska vinna laga kraft, utan det sker direkt med stöd av denna bestämmelse. Efter detta får det inte längre göras några nya anteckningar i förteckningen, om det inte är fråga om anteckningar till följd av ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat till följd av besvär.

Huvudregeln är att en lagakraftvunnen förteckning över röstberättigade ska följas oförändrad. Även om en person obehörigen är antecknad som röstberättigad i förteckningen kan man inte på röstningsstället förhindra att han eller hon röstar. Förteckningen över röstberättigade vinner också laga kraft trots att besvär som anförts mot förteckningen ännu är anhängiga vid förvaltningsdomstolen. En person vars namn saknas i förteckningen över röstberättigade, men som för valnämnden visar upp förvaltningsdomstolens beslut enligt vilket han eller hon är röstberättigad ska tillåtas rösta.

21 §. Ordningen på röstningsställena. Den föreslagna paragrafen gäller i första hand församlingsval som förrättas som direkta medlemsval, men den kan också tillämpas på valmöten för stiftsval. I bestämmelsen förbjuds aktiviteter som kan störa valförrättningen. På ett röstningsställe eller i dess omedelbara närhet får man inte hålla tal, dela ut broschyrer eller på något annat sätt försöka påverka valförrättningen. Valnämnden har rätt att meddela närmare föreskrifter för att trygga valhemligheten och en störningsfri röstning. Dessutom tillämpas ordningslagen (612/2003).

I paragrafen begränsas enligt förslaget den i 12 § i grundlagen tryggade yttrandefriheten, men detta kan anses nödvändigt med tanke på upprätthållandet av ordningen på röstningsstället. Valnämnden ska i synnerhet se till att trygga bevarandet av valhemligheten på röstningsstället. Valförrättningens offentlighet begränsar sig till de röstberättigade personernas rätt att komma till vallokalen och rösta där. Utomstående har inte rätt att närvara i den egentliga vallokalen medan valförrättningen pågår. Bestämmelsen om upprätthållande av ordningen gäller inte bara själva röstningsstället utan också dess omedelbara närhet. Vad som ska anses vara röstningsställets omedelbara närhet avgörs från fall till fall.

10 kap. Förfarandet och beslutsfattandet i förvaltningsärenden

I kapitlet sammanställs de viktigaste bestämmelser om förfarandet i förvaltningsärenden och om organens beslutsfattande som ska tillämpas på beslutsfattandet i församlingens, den kyrkliga samfällighetens, stiftets och kyrkans centralförvaltnings organ och på myndigheternas förvaltningsförfarande. Enligt 76 § i grundlagen finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans förvaltning i kyrkolagen. Det här har beaktats i många allmänna lagar om förvaltningen som t.ex. i 5 § i förvaltningslagen. Tillämpningen av allmänna förvaltningslagar på kyrkliga myndigheter genomförs genom bestämmelser i kyrkolagen.

Det föreslås att mellanrubriker läggs till i kapitlet. Under mellanrubriken ”Allmänna bestämmelser” finns tillämpningsbestämmelserna om de allmänna förvaltningslagarna. Om tillämpningen av språklagen och samiska språklagen föreskrivs dock i det föreslagna 2 kap. Dessutom föreskrivs det i kapitlet om behandling av förvaltningsärenden i organ och om delgivning av förvaltningsbeslut och andra handlingar. Utgångspunkten har varit att kapitlet i fråga om behandlingen av förvaltningsärenden enbart reglerar de frågor som på grund av kyrkans organisation och förvaltning kräver reglering som avviker från eller kompletterar de allmänna förvaltningslagarna.

Allmänna bestämmelser om förvaltningsärenden

1 §. Förfarandet i förvaltningsärenden samt digitala tjänster. I paragrafen föreskrivs det om de lagar som ska iakttas i förvaltningsärenden. En grundläggande bestämmelse om det förfarande som ska iakttas i ett förvaltningsärende finns i 21 § i grundlagen, enligt vilken var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en myndighet. Grunderna för god förvaltning samt förfarandet i förvaltningsärenden anges i förvaltningslagen. För-

valtningslagens bestämmelser om grunderna för god förvaltning tillämpas förutom på behandlingen av egentliga förvaltningsärenden även på produktionen av offentliga tjänster och på andra slags konkreta åtgärder. Förvaltningslagen är en sekundär lag, varför det i kyrkolagen kan finnas bestämmelser som avviker från den, såsom specialbestämmelser om jäv för medlemmar i olika organ.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om tillämpning av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Genom lagen om tillhandahållande av digitala tjänster genomfördes nationellt Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. I lagen föreslås också bestämmelser om skyldigheten för myndigheter och andra som sköter offentliga förvaltningsuppgifter att ordna digitala tjänster för kunderna inom förvaltningen och om skyldigheterna i anslutning till detta. Utanför lagens tillämpningsområde faller de digitala tjänster som planeras och genomförs i samband med konfirmandundervisning eller församlingarnas småbarnspedagogiska verksamhet i en avgränsad grupp under en viss tid eller som försök.

2 §. Upphandlingsärenden. Kyrkan och församlingarna är offentligrättsliga juridiska personer. Enligt 6 § i lagen om offentlig upphandling och koncession finns bestämmelser om tillämpningen av den lagen på evangelisk-lutherska kyrkans verksamhet i kyrkolagen. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att lagen om offentlig upphandling och koncession tillämpas på upphandlingsärenden. Lagen tillämpas på upphandlingsärenden, både i fråga om förfarande och rent materiellt.

Lagen tillämpas i evangelisk-lutherska kyrkans alla upphandlande enheter. I fråga om kyrkan som helhet är dessa kyrkostyrelsen och kyrkans centralfond, på stiftsnivå domkapitlet och på församlingsnivå kyrkofullmäktige, församlingsrådet och direktionen. Inom kyrkliga samfundigheter är de upphandlande enheterna gemensamma kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkorådet och direktionen. I samma ställning står även enskilda tjänsteinnehavare som beslutar om upphandlingar.

3 §. Tidsfrister. På tidsfrister som ställts i förvaltnings- och rättskipningsärenden tillämpas lagen om beräkning av laga tid. Rättskipningsärenden är besvär som till följd av ändringssökande behandlas i förvaltningsdomstolen. Ett undantag utgör vissa tidsfrister som gäller val, bestämmelser om dessa finns i 10 kap. 1 § i kyrkoordningen.

4 §. Offentlighet och sekretess. Med stöd av paragrafen ska församlingarna, de kyrkliga samfundigheterna, stiftet och kyrkans centralförvaltning tillämpa lagen om offentlighet i myndighetenas verksamhet, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Om prästers och lektors bikthemlighet föreskrivs i 7 kap. 9 § och om ändringssökande i 12 kap. Sålunda söks ändring i beslut av kyrkliga myndigheter i ärenden som gäller handlingars offentlighet inte i enlighet med 33 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet med tillämpning av lagen om rättegång i förvaltningsärenden, utan i enlighet med kyrkolagens bestämmelser. Med tanke på anvisningarna för ändringssökande måste det anses vara ändamålsenligt att den kyrkliga förvaltningen har så enhetliga bestämmelser om ändringssökande som möjligt. I det nuvarande förfarandet har inte noterats några problem relaterade till rättsskyddet. Ur församlingsmedlemmarnas perspektiv är det klart och tydligt om förfarandet vid sökande av ändring i kyrkliga ärenden är enhetligt. I ett ärende som behandlas som kyrkobesvär kan som besvärsgrund också anföras en grund som hänför sig till handlingens offentlighet, varvid det är ändamålsenligt att processförfarandet är tydligt. Offentlighets- och sekretessbestämmelserna tillämpas också på dokumenthanteringen och arkivfunktionen.

I 1 mom. finns även bestämmelser om att handlingar som gäller självvård och diakoniarbete för enskilda personer är sekretessbelagda. Sekretessen gällande handlingar som uppkommer inom diakonin bestäms i sig även i den lagstiftning som nämns i den föreslagna 8 kap. 1 § samt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet om sekretessbelagda myndighetshandlingar enligt följande: i 24 § 1 mom. 23 punkten handlingar som innehåller en persons inkomster och förmögenhet, i 24 punkten handlingar som innehåller uppgifter om flyktingar och asylsökande, i 25 punkten handlingar som gäller uppgifter om klienter hos socialvården samt i 32 punkten handlingar som innehåller uppgifter som ingår i en persons privatliv. Dessutom kan det inom diakonin till följd av dess karaktär behandlas andra känsliga uppgifter som inte har beaktats i bestämmelsen i 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Av denna anledning är det motiverat att föreskriva om sekretessbelagda uppgifter inom diakonin separat.

Bestämmelser om beslut om utlämnande av en handling finns i 14 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Beslut om utlämnandet av en myndighetshandling fattas i regel av den myndighet i vars besittning handlingen finns. En kyrklig myndighets beslutanderätt som gäller utlämnandet av en handling kan delegeras till en tjänsteinnehavare som lyder under myndigheten. I fråga om utlämnande av handlingar kan beslutanderätten i fråga om en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet delegeras i myndighetens förvaltningsstadga eller instruktion och domkapitlets och kyrkostyrelsens beslutanderätt delegeras i deras arbetsordning.

I 34 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs det om när en avgift kan tas ut för utlämnandet av en handling och om principerna för hur avgiften fastställs. I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om vilken kyrklig myndighet som beslutar om fastställande och uttag av avgifter.

5 §. Rätt att få upplysningar. I paragrafen föreskrivs det, som en komplettering till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, om rätten att få upplysningar av kyrkliga myndigheter.

Enligt 1 mom. har en förtroendevald rätt att av kyrkliga myndigheter få de upplysningar som han eller hon anser behövliga i sitt uppdrag och som enligt 6 och 7 § i offentlighetslagen inte ännu är offentliga. Det föreslås att bestämmelsen om förtroendevaldas rätt att få uppgifter enligt den gällande kyrkolagen preciseras och motsvarar bestämmelserna i 83 § 1 mom. i kommunalagen (410/2015).

I fråga om utlämnande av uppgifter ur en handling som enligt 6 och 7 § i offentlighetslagen inte ännu är offentlig har myndigheten prövningsrätt. En förtroendevald har således en mer omfattande rätt än andra medborgare att få uppgifter som inte ännu är offentliga. Rätten till upplysningar begränsas till uppgifter som är nödvändiga i förtroendeuppdraget. Sålunda har t.ex. medlemmar av församlingens kyrkofullmäktige och kyrkoråd i praktiken en mera omfattande rätt att få upplysningar än de övriga förtroendevalda, eftersom medlemmarnas uppgifter kan anses gälla församlingens hela verksamhet. Övriga eventuella församlingsorgan sköter ett begränsat uppgiftsområde, varvid ledamöternas rätt att få upplysningar i regel begränsar sig till de frågor organet behandlar eller kommer att behandla. Utgångspunkten är att den förtroendevalda själv bedömer sitt behov av upplysningar.

Rätten till upplysningar begränsas av sekretessbestämmelserna. Förtroendevalda har likväl alltid rätt till sådana sekretessbelagda uppgifter, som hör till deras egentliga uppgifter och som behövs t.ex. som grund för beslutsfattandet i ett ärende som behandlas i organet. En förtroendevald har däremot inte rätt att få sekretessbelagda uppgifter som ingår i ett annat organs eller en tjänsteinnehavares beslut för allmän uppföljning och tillsyn inom uppgiftsområdet i fråga. Ett

organ har däremot på grund av sitt övervaknings- och ledningsansvar rätt att få också sekretessbelagda uppgifter om en underställd verksamhet när de är nödvändiga för den interna kontrollen.

De förtroendevalda omfattas av skyldigheten att förvara handlingar enligt 22 § i offentlighetslagen samt tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjande enligt 23 §. En förtroendevald som i samband med skötseln av sitt förtroendeuppdrag tagit del av sekretessbelagda uppgifter får inte röja dem för utomstående.

I 2 mom. föreskrivs om att en tjänsteinnehavare vid domkapitlet och en av biskopen eller domkapitlet förordnad expert trots sekretessbestämmelserna har rätt att få upplysningar av församlingar och kyrkliga samfälligheter och ta del av handlingar hos dem. Syftet med bestämmelsen om rätten att få upplysningar är att säkerställa att såväl en tjänsteinnehavare vid domkapitlet som en av biskopen eller domkapitlet förordnad expert har tillgång till sådana sekretessbelagda uppgifter och handlingar som kan anses nödvändiga för utövandet av den initiativrätt och den övervakningsrätt som föreskrivs i kyrkolagen. Som expert betraktas t.ex. en utredare som tillsatts att bereda ärenden som gäller en ändring av församlingsstrukturen. I fråga om sekretessbelagda ärenden begränsas rätten att få upplysningar till sådana uppgifter och handlingar som är nödvändiga med tanke på den lagstadgade uppgiften.

Biskopen och domkapitlet har enligt 2 kap. 14 § i den föreslagna kyrkolagen rätt att ta initiativ till ändring av församlingsindelningen. Innan initiativet väcks har domkapitlet enligt kyrkoordningen också möjlighet att tillsätta en utredare för att bereda ärenden som gäller en ändring av församlingsstrukturen eller grundandet av en kyrklig samfällighet. Det är viktigt att församlingen eller den kyrkliga samfälligheten vid beredningen av ärendet har tillgång till uppgifter från tidigare interna utredningar som gäller församlingens eller den kyrkliga samfällighetens organisationsstruktur och utvecklandet av den samt handlingar och uppgifter som gäller organisationens ekonomi. Enligt 31 § i förvaltningslagen (434/2003) ska en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt genom att skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

Enligt 4 kap. 3 § 1 mom. i den föreslagna kyrkolagen ska biskopen dessutom utöva tillsyn över församlingarna och prästerna. En biskop kan sköta tillsynen över församlingarna t.ex. genom att förrätta biskopsvisitation enligt kyrkoordningen. Utöver tjänsteinnehavare vid domkapitlet kan även andra experter förordnas att sköta biskopsvisitationen. Till domkapitlets uppgifter hör även att enligt nämnda 4 kap. 6 § 1 mom. 3 punkten att utöva tillsyn över församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas verksamhet och förvaltning. Tillsynen kan omfatta ärenden som hänför sig till församlingens eller den kyrkliga samfällighetens verksamhet eller arbetsområden, förhållandena på arbetsplatsen, förvaltningsförfarandet eller ett enskilt förvaltningsbeslut. För att sköta tillsynen på behörigt sätt kan det således vara nödvändigt att få tillgång till t.ex. interna utredningar om arbetsgemenskapen, arbetsförhållandena eller utvecklingen av arbetet. Också handlingar som hänför sig till ett enskilt förvaltningsbeslut kan vara nödvändiga med tanke på tillsynsuppdraget, om det är nödvändigt att undersöka församlingens eller den kyrkliga samfällighetens förvaltningsförfarande från fall till fall eller allmänna förvaltningspraxis på grund av klagomål till biskopen eller domkapitlet eller på grund av myndighetsinitierad tillsyn. Bristerna i församlingens förvaltningspraxis eller problem i arbetsgemenskapen kan också ligga bakom initiativet till ändring av församlingsstrukturen.

I 3 mom. föreskrivs det om revisorernas rätt att få upplysningar. Den gällande bestämmelsen har preciserats så att rätten att få uppgifter gäller handlingar som kan anses nödvändiga för att revisorerna ska kunna sköta sina uppgifter enligt 6 kap. 5 § i den föreslagna kyrkolagen. Revisorerna ska fortfarande själva bedöma om det är nödvändigt att få uppgifter eller handlingar för att sköta revisionen.

6 §. Offentlighet för förteckningen över röstberättigade. Vid valet av medlemmar till stiftsfullmäktige och av kyrkomötesombud samt vid biskopsval är prästerna i stiftet och de förtroendevalda i församlingarna röstberättigade. Vid biskopsval kan rösträtten också bygga på tjänsteställning. Riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt beslut från 2007 (19.2.2007, dnr 2225/4/15) ansett att förteckningen över de röstande i biskopsval är en offentlig handling.

I 1 mom. föreskrivs det separat om offentligheten för förteckningen över röstberättigade vid församlingsval och direkta kyrkoherdeval. Enligt momentet ska förteckningen över röstberättigade, med undantag för personbeteckningar, vara offentlig för församlingens medlemmar under den tid då förteckningen finns framlagd för granskning. Begränsningen av offentligheten till församlingsmedlemmarna grundar sig på artikel 9.2 d i Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning. Den har tolkats så att man vid behandling av personuppgifter måste säkerställa tillbörliga skyddsåtgärder och att uppgifterna inte lämnas utanför gemenskapen utan den registrerades samtycke. Enligt den föreslagna 9 kap. 6 § i kyrkoordningen ska förteckningen över röstberättigade hållas framlagd för granskning under tillsyn i minst fyra timmar under två vardagar vid den tidpunkt som fastställs i bestämmelsen.

Syftet med framläggandet av röstlängden är att ge församlingsmedlemmarna en möjlighet att granska uppgifterna som gäller rösträtten och att begära rättelse i fråga om den egna rösträtten för att rätta eventuella fel som observerats i förteckningen. En avsikt med förfarandet är att förrättandet av valet ska grunda sig på en förteckning över röstberättigade som är så felfri som möjligt. Granskningsmöjligheten stöder även det allmänna förtroendet för valprocessens korrekthet. I praktiken används granskningsmöjligheten endast i liten utsträckning.

Även om en församlingsmedlem har rätt att ta del av förteckningen över röstberättigade under den tid då den finns offentligt framlagd för granskning, har utlämnandet av uppgifter ur förteckningen begränsats med hänvisning till uppgifternas natur. Enligt 2 mom. ska uppgifter om en sådan person som har en anteckning om spärmarkering i enlighet med den föreslagna 9 kap. 18 § endast kunna läggas fram för granskning för honom eller henne själv. I praktiken innebär spärmarkering att uppgifter om personens hemkommun får lämnas ut endast till en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna baserar sig på utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag och som berör personens rättigheter eller skyldigheter. I församlingsval framgår dock av förteckningen över röstberättigade inom vilken församling och därmed även vilken kommuns område personen som fått spärmarkering bor. Därför är det motiverat att uppgifter om en sådan person får framläggas endast för honom eller henne själv och att man inte ur förteckningen över röstberättigade ens får lämna uppgifter av vilka framgår om ifrågavarande person finns med i förteckningen.

Förteckningen över röstberättigade är en handling som är jämförbar med en myndighets personregister, som i enlighet med 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får lämnas ut i form av en kopia endast om mottagaren enligt dataskyddslagstiftningen har rätt att använda sådana personuppgifter. Uppgifter om en persons religiösa övertygelse hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som får registreras, lämnas ut eller på annat sätt behandlas endast i sådana specifika situationer som anges i dataskyddslagstiftningen. Därför är det ändamålsenligt att kopior av förteckningen över röstberättigade inte ges och att den inte lämnas ut för kopiering eller fotografering. Avsikten är dock inte att bestämmelsen ska begränsa en parts rätt att få information, och detta klargörs för tydlighetens skull i paragrafens 3 mom.

I övrigt tillämpas på offentligheten för förteckningen över röstberättigade allmänna förvaltningsbestämmelser för skydd av personuppgifter. Dessutom tillämpas på behandlingen av personuppgifter i förteckningen över röstberättigade med stöd av den föreslagna 7 kap. 1 § dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

7 §. Arkivfunktionen. I den nya paragrafen föreskrivs det om de bestämmelser som tillämpas på arkivfunktionen. Enligt 1 mom. ska på arkivfunktionen tillämpas arkivlagen, om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen. I 3 kap. i arkivlagen finns bestämmelser om arkivfunktionen och organiseringen av den. I kyrkoordningen föreskrivs det om arkivbildarna, deras ansvar och uppgifter, arkivutrymmena och deponeringen av handlingar hos arkivverket.

Enligt 6 § i arkivlagen omfattar ett arkiv de handlingar som inkommit till arkivbildaren på grund av dess uppgifter eller som tillkommit genom dess verksamhet. Med handling avses en framställning i skrift eller bild eller en på elektronisk väg eller på annat sätt åstadkommen framställning som kan läsas, avlyssnas eller annars uppfattas med tekniska hjälpmedel.

Bestämmelser om arkivfunktionens uppgifter finns i 7 § i arkivlagen. Arkivfunktionen har till uppgift att säkerställa att handlingar hålls tillgängliga och bevaras, att sköta den informations-tjänst som hänför sig till dem, att bestämma handlingars förvaringsvärde och att gallra ut onödigt material. Säkerställandet av att handlingar hålls tillgängliga omfattar registrering och övrig diarieföring, arkivering och katalogisering av handlingar samt i synnerhet planering av registreringen och utskrivningen av datamaterial så att uppgifterna kan användas på ett lätt och ekonomiskt sätt även i framtiden. Att handlingar bevaras säkerställs genom att man ser till att de upprättas genom arkivbeständiga metoder och förvaras i ändamålsenliga utrymmen. Bestående förvaringsvärde har dock endast en bråkdel av de handlingar som inkommer till arkivbildaren eller tillkommer till följd av arkivbildarens verksamhet. Fastställandet av förvaringstider och utgallringen av onödigt material är därför viktigt med avseende på såväl kostnaderna för förvaringen och användningen av handlingarna som med tanke på uppgifternas tillgänglighet.

Arkivfunktionen ska organiseras och skötas så att handlingarna stöder och främjar arkivbildarens egen dagliga verksamhet. I detta avseende ansluter sig arkivfunktionen till myndighetens informationsförvaltning. Arkivfunktionen ska också skötas så att bevarandet av och tillgången till uppgifter och handlingar som ansluter sig till enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd samt vid behov deras sekretess säkerställs. I anslutning till detta ska arkivfunktionen även tjäna de mål som i lagstiftningen uppställs för handlingars offentlighet. På lång sikt är arkivfunktionens mål att betjäna den vetenskapliga forskningen och därför ska en del av handlingarna förvaras varaktigt.

I 8 § i arkivlagen föreskrivs det om hur arkivbildaren ska organisera sin arkivfunktion. Arkivbildaren ska bestämma hur planeringen av, ansvaret för och den praktiska skötseln av arkivfunktionen ordnas. Arkivbildaren ska bestämma förvaringstiderna och förvaringssätten för handlingarna och ha en arkivbildningsplan över dem. När förvaringstiderna för handlingarna bestäms ska man beakta vad som särskilt föreskrivs eller bestäms om dem.

Enligt föreslagna 2 mom. bestämmer kyrkostyrelsen vilka handlingar hos en kyrklig myndighet som ska bevaras varaktigt. När detta bedöms bör man beakta den definition av behovet att förvara informationsmaterial inom den offentliga förvaltningen som finns i 21 § i informationshanteringslagen. Kyrkostyrelsen utarbetar vanligtvis en arkivbildningsplan för församlingarnas arkivering i vilken även bevarandet av handlingar anges.

8 §. Informationshantering. Paragrafen är ny och föreslås gälla alla kyrkliga myndigheter: församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel och kyrkostyrelsen. I paragrafen föreskrivs om delvis tillämpning av informationshanteringslagen i de kyrkliga myndigheternas verksamhet. Enligt framställningen utelämnas bl.a. 3 och delvis också 2 kap. från tillämpningsområdet för lagen i fråga. En begränsning av tillämpningsområdet med avseende på finansministeriets styrningsbehörighet och informationshanteringsnämndens uppgift behövs med tanke på kyrkans grundlagsstadgade autonomi. Enligt 76 § i grundlagen beslutar kyrkan själv om sin organisation

och förvaltning genom att reglera dem i kyrkolagen. Autonomi kan anses inkludera bl.a. kyrkans rätt att själv besluta om sina förvaltningsorgan (se GrUU 46/2010 rd). Ansvarsfördelningen för de uppgifter som tillämpningen av informationshanteringslagen medför inom de kyrkliga myndigheterna, introduktion i arbetsuppgifterna, ordnandet av tillräcklig utbildning och tillhandahållandet av lämpliga arbetsredskap är alla i sig sådana grundläggande skyldigheter som ingår i arbetsgivarens arbetsledningsbefogenheter (jfr 4 § 2 i informationshanteringslagen).

Enligt den föreslagna paragrafen ska inom kyrkan tillämpas 2 kap. 4 § 2 mom. i informationshanteringslagen, där det föreskrivs om informationshanteringsenheters skyldigheter, såsom definierande av ansvaren i anslutning till informationshanteringen, uppdaterade anvisningar, övervakning samt tillhandahållande av utbildning och ändamålsenliga instrument. Inom kyrkan tillämpas också bestämmelserna om informationssäkerhet i 4 kap. 12—17 §. I 12 § i informationshanteringslagen föreskrivs det om grunderna för personalens tillförlitlighet i anslutning till behandlingen av informationsmaterial. Paragrafen förpliktar att identifiera de uppgifter som förutsätter särskild tillförlitlighet hos den som sköter uppgiften, men medför i sig inga nya skyldigheter vid personbedömningen. I lagens 13 § föreskrivs om skyldigheten att säkerställa informationsmaterialens och informationssystemens informationssäkerhet, tillräcklig testning av informationssystemen, genomförandet av handlingars offentlighet samt tillräckliga informationssäkerhetsåtgärder. I lagens 14 och 15 § föreskrivs om informationssäker informationsöverföring i datanät och tryggheten av säkerheten för informationsmaterial. Lagens 16 § ålägger den myndighet som ansvarar för informationssystemet att definiera användarrättigheterna till informationssystemet så att de anknyter till användarens uppgiftsrelaterade användningsbehov och uppdateras enligt det. Dessutom ska myndigheten enligt 17 § i lagen ombesörja att behövlig information samlas in om användningen av dess informationssystem och utlämnade av uppgifter från dem, om användningen förutsätter identifiering eller annan registrering. Eftersom det i 18 § i samma lag föreskrivs om säkerhetsklassificerade handlingar i statsförvaltningen anses det vara onödigt med en hänvisningsbestämmelse till bestämmelsen i kyrkolagen.

Dessutom föreslås det att 5 kap. 21 § i informationshanteringslagen ska tillämpas i kyrkliga myndigheter. I paragrafen föreskrivs om de grunder utifrån vilka förvaringstiderna för informationsmaterial och handlingar bestäms. Bestämmelsen är sekundär och tillämpas inte om separata bestämmelser om förvaringstiden anges i lag. I kyrkolagen finns det t.ex. bestämmelser om bevaringstiden för uppgifterna i kyrkböckerna, varvid bestämmelsen inte tillämpas. Syftet med paragrafen är att förenhetliga grunderna för hur förvaringstiden för handlingar och annat informationsmaterial bestäms. När förvaringstiden för informationsmaterial och handlingar bestäms beaktas informationsmaterialets och handlingarnas ursprungliga användningsändamål, genomförandet och verifieringen av fysiska eller juridiska personers intressen, rättigheter, förpliktelser och rättssäkerhet, rättsverkningarna av avtal eller andra privaträttsliga rättshandlingar, de skadeståndsrättsliga preskriptionstiderna, och de straffrättsliga preskriptionstiderna. Efter det att förvaringstiden har gått ut ska informationsmaterialen antingen arkiveras eller förstöras utan dröjsmål.

I 5 kap. 22—24 § i informationshanteringslagen föreskrivs det om elektronisk informationsöverföring mellan myndigheterna via tekniska gränssnitt, öppnandet av elektronisk förbindelse till en myndighet och överföring av informationsmaterial via tekniska gränssnitt till andra än myndigheter. Bestämmelserna kommer till tillämpning närmast när uppgifter ur medlemsdatasystemet lämnas ut till församlingar eller kyrkliga samfälligheter på det sätt som avses i de föreslagna 8 kap. 9 § 2 och 3 mom.

I 6 kap. 25—28 § i informationshanteringslagen föreskrivs det om ärendehantering och informationshantering i samband med tjänster. I lagens 25 § föreskrivs det om skyldigheten att upprätthålla ett ärenderegister för information om ärenden som behandlas eller har behandlats hos

en myndighet och i vilket information om ärendet, ärendebehandlingen och handlingarna registreras. Ärenderegistret behöver inte vara ett informationssystem, utan registret kan även föras manuellt eller t.ex. med hjälp av ett allmänt textbehandlingsprogram. Bestämmelsen tvingar alltså inte till att övergå till ett elektroniskt ärendehanteringssystem. Ärenderegistret främjar efterlevnaden av offentlighetsprincipen samt uppföljningen och verifieringen av en adekvat och smidig ärendebehandling som hör till god förvaltning. I huvudsak motsvarar 25 § i informationshanteringslagen den upphävda 18 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Närmare bestämmelser om uppgifter som ska registreras finns i 26 § i informationshanteringslagen. Registreringen av uppgifter kräver inte något informationssystem, utan registreringen kan ske manuellt eller med hjälp av allmänna textbehandlingsprogram. I fråga om ett ärende som behandlas av en myndighet ska registreras bl.a. en ärendekod som kan vara de diarienummer, diarietkoder och ärendenummer som myndigheterna använder. Som basmetadata registreras tidpunkten då ärendet inleddes. Det avser den tidpunkt då en myndighet utifrån de handlingar som inkommit till den har inlett ärendet eller på eget initiativ har vidtagit åtgärder för att inleda ärendet. Dessutom ska det även registreras vem som inlett ärendet och vid behov övriga parter. Av registret ska även framgå hur behandlingen framskridit, vilket anknyter till skyldigheten enligt 23 § 2 mom. i förvaltningslagen att svara på en parts förfrågan om när ett beslut kommer att ges eller hur ärendebehandlingen framskrider. I ärenderegistret ska även registreras eventuella förberedande åtgärder i ärendebehandlingen och relaterade handlingar.

Dessutom föreskriver informationshanteringslagen om vilka uppgifter som ska registreras om handlingar. För handlingen ska registreras åtminstone en kod som identifierar handlingen, som kan vara antingen en numerisk kod eller t.ex. handlingens rubrik. För en handling som inkommer till en myndighet ska ankomstsättet registreras, som kan anses innehålla en uppgift även om ankomsttidpunkten. I handlingens basmetadata ingår även handlingens avsändare eller ombud. I fråga om en handling som upprättats av en myndighet registreras åtminstone vem som upprättat handlingen och tidpunkten då den upprättades. Med tidpunkten för handlingens upprättande avses den tidpunkt då handlingen registreras i ärenderegistret eller då handlingen var färdig för det ändamål den är avsedd för.

I 27 § i lagen föreskrivs om hanteringen av informationsmaterial i samband med tjänsteproduktion. Enligt bestämmelsen ska informationsmaterial och handlingar som uppkommer i andra sammanhang än i ärendebehandling, dvs. närmast vid produktion av tjänster, också specificeras och registreras så att deras uppkomst i efterhand är möjlig att verifiera och tillgången till uppgifterna kan säkerställas. Sådana tjänster i en församling eller kyrklig samfällighet är bl.a. läger- och utfärdsverksamhet, och bestämmelsen gäller då handlingar som uppkommer i samband med dem. Handlingarna bevaras emellertid endast den tid som anges i arkivbildningsplanen.

I 28 § i informationshanteringslagen föreskrivs det om skyldigheten att upprätthålla en beskrivning över myndighetens ärenderegister och informationslager och den motsvarar den upphävda 18 § 1 mom. 2 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Med beskrivningen genomförs offentlighetsprincipen eftersom den underlättar informationsbegäran. Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska den som begär information bistås med hjälp av diaries och andra register. I 28 § i informationshanteringslagen specificeras vilka uppgifter beskrivningen ska innehålla. Dessutom ska beskrivningen offentliggöras i det allmänna datanätet till den del uppgifterna i beskrivningen inte är sekretessbelagda.

Behandling av förvaltningsärenden i organ

9 §. Arbetsordningar. I propositionen föreslås att församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna bestämmer om förvaltningsorganisationen inklusive organ samt om mötespraxisen i en förvaltningsstadga som godkänns av kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige. Bestämmelserna om innehållet i förvaltningsstadgan finns i förslagets 3 kap. 7 §. Samtidigt slopas kyrkofullmäktiges eller gemensamma kyrkofullmäktiges separata arbetsordningar. Av denna anledning ingår inte längre någon hänvisning till kyrkofullmäktiges och gemensamma kyrkofullmäktiges arbetsordningar i 1 mom. Domkapitlet, stiftsfullmäktige, biskopsmötet, kyrkostyrelsen och kyrkomötet fastställer fortsättningsvis en arbetsordning för sig.

Bestämmelserna i arbetsordningen kan inte strida mot kyrkolagstiftningen eller någon annan lag som ska iakttas inom kyrkan. Arbetsordningens bestämmelser kompletterar kyrkolagen och kyrkoordningen. I kyrkostyrelsens arbetsordning bestäms det om överföring av beslutanderätt till ämbetskollegiet, en direktion eller en tjänsteinnehavare och i domkapitlets arbetsordning kan det bestämmas om överföring av beslutanderätt till en tjänsteinnehavare. Bestämmelser om överföring av beslutanderätt som tillkommer församlingens eller den kyrkliga samfällighetens organ kan finnas i en förvaltningsstadga eller en instruktion på det sätt som anges i 3 kap.

10 §. Överföring av ett ärende till ett högre organ för behandling. I paragrafen föreskrivs det om överföringen av ett ärende som delegerats till ett organ eller en tjänsteinnehavare, som fattat beslut i ärendet, till ett högre organ inom samma myndighet för att avgöras av detta. Ordalydelsen i den gällande bestämmelsen föreslås bli klarare formulerad. Bestämmelsen kan jämföras med den rätt att ta upp ett ärende till behandling som föreskrivs i 92 § i kommunallagen.

Denna överföring av beslutanderätten i ett enskilt ärende till ett högre organ hänger ihop med den funktionella behörigheten. Beslutanderätt som en myndighet har enligt lag kan i förvaltningsstadgan eller en instruktion eller i arbetsordningen delegeras till ett lägre organ eller en tjänsteinnehavare. Den beslutanderätt som delegerats till ett lägre organ eller en tjänsteinnehavare kan inte utan en specialbestämmelse på nytt överföras till eller underställas det högre organet. För församlingens förvaltning eller ekonomi svarar enligt den föreslagna 3 kap. 10 § kyrkorådet. Med stöd av de föreslagna 3 kap. 18 och 19 § vilar samma ansvar i en kyrklig samfällighet på gemensamma kyrkorådet och i en församling som hör till en kyrklig samfällighet på församlingens församlingsråd. På motsvarande sätt vilar ansvaret för stiftets ekonomi och förvaltning enligt den föreslagna 4 kap. 6 § på domkapitlet och i fråga om kyrkans centralförvaltning med stöd av 5 kap. 7 § på kyrkostyrelsen. Enligt 1 och 2 mom. kan ett ärende som faller under ett lägre organs eller en tjänsteinnehavares beslutanderätt på det sätt som anges i förvaltningsstadgan, instruktionen eller arbetsordningen överföras till ett högre organ med ansvar för förvaltningen och ekonomin för att avgöras av detta. Beslutet kan då upphävas eller ändras eller återförvisas för ny behandling.

I 3 mom. ges möjligheten att i kyrkoordningen ta in bestämmelser om vilka ärenden som inte kan överföras till ett högre organ för att avgöras av detta. I den föreslagna 5 kap. 15 § i kyrkoordningen föreskrivs det om de ärenden som inte kan överföras till kyrkostyrelsens plenum för avgörande.

Det föreslagna 4 mom. är nytt och innehåller bestämmelser om inom vilken tid ett ärende senast måste överföras till det högre organet för avgörande. Tidigare har tidsfristen kunnat bestämmas i förvaltningens interna reglemente eller arbetsordning. Det är dock ändamålsenligt att ärendet inte längre ska kunna överföras efter det att beslutet som fattats i det har vunnit laga kraft. Således knyts tidsfristen för överföringen av ärendet till myndighetens interna ändringssökande, dvs. tiden för begäran om omprövning.

11 §. Jäv. Jäv hos förtroendevalda och anställda i församlingen, stiftet och kyrkans centralförvaltning bestäms i enlighet med förvaltningslagen, om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen. Med jäv avses en sådan bundenhet till ärendet eller parterna som kan äventyra personens opartiskhet. Jävig het bedöms alltid från fall till fall.

Enligt den gällande lagen är en medlem i gemensamma kyrkofullmäktige jävig att delta i beslut som gäller honom eller henne personligen eller en närstående. På motsvarande sätt begränsas jävigheten på fullmäktigenivå i en kyrklig samfällighet och stiftsförvaltningen till medlemmens och hans eller hennes närstående i en partsställning. Bestämmelsen kan jämföras med 97 § i kommunallagen. Paragrafens ordalydelse föreslås bli tydligare formulerad så att en jävig medlem inte alls får delta i behandlingen av ärendet vid fullmäktiges sammanträde. När en medlem i ett fullmäktige deltar i behandlingen av ett ärende i något annat organ i en församling, en kyrklig samfällighet eller ett stift tillämpas på honom eller henne bestämmelserna om jäv för en medlem i organet i fråga.

Kyrkomötet är det högsta organet inom kyrkan som stiftar lagar och definierar kyrkans lära. Sett i relation till statens organ kan kyrkomötet jämföras med riksdagen. Med avseende på kyrkomötets uppgifter är det endast nödvändigt att begränsa ett kyrkomötesombuds deltagande i beslutsfattande när ärendet gäller honom eller henne personligen. Då får han eller hon inte delta i utskottsberedningen av ärendet, inte i beslutsfattandet och inte heller i behandlingen av ärendet i plenum.

Paragrafens 3 mom. gäller jäv i andra organ. I församlingens och den kyrkliga samfällighetens övriga organ förutom de som avses 1 mom., dvs. vid domkapitlet, kyrkostyrelsens organ och biskopsmötet, tillämpas således 28 § i förvaltningslagen, med undantag för 1 mom. 6 punkten. Motsvarande jävsbestämmelser tillämpas på tjänsteinnehavare och arbetstagare. Förvaltningslagens 28 § innehåller en förteckning över jävsgrunderna och en kompletterande generalklausul, enligt vilken en tjänsteman är jävig om tilltron till hans eller hennes opartiskhet av något annat särskilt skäl äventyras. Enligt förvaltningslagen tillämpas bestämmelserna om en tjänstemans jäv också på medlemmar i ett kollegialt organ och på andra som deltar i behandlingen av ett ärende, såsom sekreteraren. Bestämmelser om avgörandet av jävsfrågor finns i 29 och 30 § i förvaltningslagen. Syftet med generalklausulen är att trygga opartiskheten i förvaltningsförfarandet. I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det dessutom att enbart ett anställningsförhållande till en församling eller kyrklig samfällighet inte medför jäv för en tjänsteinnehavare i ett förvaltningsärende där församlingen eller den kyrkliga samfälligheten är part, om han eller hon inte har varit föredragande i ärendet eller i övrigt har behandlat ärendet.

I 4 mom. föreskrivs det om begränsning av deltagandet i uppställande eller val av medlemmar till arbetsmarknadsverkets delegation. Endast de medlemmar i stiftsfullmäktige och kyrkostyrelsen vars anställningsvillkor inte regleras i kyrkans tjänstekollektivavtal eller arbetskollektivavtal kan delta i uppställande och val av medlemmar och ersättare till delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk.

Paragrafen innehåller inte längre någon bestämmelse om jäv för en tjänsteinnehavare eller förtroendevald vid kyrkostyrelsen i pensionsärenden eller frågor som gäller pensionsskydd eftersom beslutsfattandet i pensionsärenden har överförts till Keva.

12 §. Sätten att fatta beslut i organ. I denna nya paragraf föreskrivs det om på vilket sätt beslut kan fattas i ärenden som hör till ett organ. Organet kan behandla ärenden vid ett sammanträde som hålls på mötesplatsen eller alternativt hålla ett elektroniskt sammanträde. Med elektroniskt sammanträde avses ett sammanträde som genomförs i en elektronisk miljö där deltagarna med hjälp av en elektronisk förbindelse deltar från valfri plats. Elektroniska sammanträden har varit

möjliga i olika organ i församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift samt inom kyrkans centralförvaltning sedan den 15 mars 2021 (lag om ändring av kyrkolagen 200/2021). Nu föreslås det att möjligheten till elektroniska sammanträden utvidgas till att gälla också kyrkomötets plenum. Dessutom preciseras det i paragrafen att deltagande i ett organs ordinarie sammanträde på sammanträdesplatsen också kan ske elektroniskt (s.k. hybridmodell) om organet så beslutar. Närmare reglering kan också intas i de interna förvaltningsföreskrifter som styr organen. Närmare bestämmelser om elektroniska sammanträden finns i den föreslagna 13 §.

Dessutom kan beslut fattas elektroniskt före det egentliga sammanträdet. Med elektroniskt beslutsförfarande avses ett beslutsfattande som är oberoende av tid och plats, men som sker före organets sammanträde. Det är fråga om ett nytt sätt att fatta beslut inom kyrkans förvaltning. Närmare bestämmelser om det elektroniska beslutsförfarandet finns i den föreslagna 14 §.

Enligt 2 mom. ska en kyrklig myndighet, dvs. församlingen, den kyrkliga samfälligheten, domkapitlet eller kyrkostyrelsen, sörja för informationssäkerheten och för att utomstående inte har tillgång till sekretessbelagda uppgifter. I synnerhet bör uppmärksamhet ägnas behandlingen av sekretessbelagda ärenden. I laglighetsövervakarnas avgöranden (1.12.2011 BJK 1840/1/2010 och 24.3.2011 JO 3438/4/09) har det konstaterats att en vanlig e-postförbindelse inte kan anses vara tillräckligt informationssäker för förmedlingen av meddelanden som innehåller sekretessbelagda uppgifter. I fråga om elektroniska sammanträden och elektroniskt beslutsförfarande får handlingar som innehåller sekretessbelagda ärenden därför inte sändas och diskussioner inte föras annat än med hjälp av en skyddad dataförbindelse.

En kyrklig myndighet som använder sig av elektroniska sammanträden bör när den beaktar informationssäkerhetssynpunkter bl.a. dra upp riktlinjer för vilken typ av platser som medlemmar i organet får befinna sig på när de deltar i sammanträdet. Dessutom ska myndigheten sörja för att inte utomstående har tillgång till sekretessbelagda eller konfidentiella uppgifter. En kyrklig myndighet kan övergå till att använda sig av ett elektroniskt sammanträdesförfarande först när de datasystem myndigheten använder är tillräckligt säkra. Detsamma gäller ordinarie sammanträden till den del man deltar i dem elektroniskt.

I fråga om elektroniskt beslutsförfarande ska organets medlemmar på ett tillförlitligt sätt kunna identifiera sig på det sätt som föreskrivs i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009). Det informationssystem som används ska vara slutet och dataförbindelserna skyddade på ett tillförlitligt sätt. Också i fråga om servrar måste informationssäkerhetsperspektiv beaktas.

13 §. Elektroniskt sammanträde. I paragrafen föreskrivs det närmare om förutsättningarna för ett elektroniskt sammanträde. Sammanträdesdeltagarna kan delta från sinsemellan olika platser. Inte heller sammanträdet ordförande och sekreterare behöver vara närvarande på mötesplatsen. I övrigt följer ett elektroniskt sammanträde samma beslutsförfarande som ett ordinarie sammanträde.

Vid ett elektroniskt sammanträde krävs det att de som konstateras vara närvarande står i bild- och ljudförbindelse med varandra på lika villkor. Detta tryggar förutsättningarna för organets beslutsfattande när deltagarna ansikte mot ansikte kan diskutera de ärenden i vilka beslut ska fattas.

Om organets sammanträde är offentligt ska möjlighet ges att följa det. Om detta föreskrivs i det föreslagna 16 § 3 mom. En sådan möjlighet är t.ex. att det för allmänheten reserveras en lokal som har en skärm med samma vy som den som sammanträdesdeltagarna ser. Vyn från det

elektroniska mötet kan också kopplas till det öppna datanätet där det kan följas t.ex. via en länk på församlingens webbplats.

14 §. Elektroniskt beslutsförfarande. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för ett elektroniskt beslutsförfarande. En del av de ärenden som ska tas upp vid organets sammanträde kan efter prövning behandlas i elektroniskt beslutsförfarande före organets ordinarie sammanträde. Detta beslutsförfarande är huvudsakligen avsett för behandlingen av s.k. rutinärenden. Ett elektroniskt beslutsfattande förutsätter att lämpliga informationssystem eller andra datatekniska lösningar används, men det förutsätter inte att organets medlemmar står i bild- och ljudförbindelse med varandra.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det att med undantag för de kyrkliga organens offentliga sammanträden kan ett organ fatta beslut i ett slutet elektroniskt beslutsförfarande. Organet kan använda elektroniskt beslutsförfarande för beslutsfattande som sker före sammanträdet. Det är upp till organets övervägande hur långt före sammanträdet beslutsfattandet ska ske. Eftersom ett elektroniskt beslutsförfarande inte är öppet eller offentligt kan det inte tillämpas i fråga om sammanträden som är offentliga.

Enligt 2 mom. ska de ärenden som ska behandlas specificeras i kallelsen till sammanträdet, och det ska nämnas före vilken tidpunkt ärendet kan behandlas i elektroniskt beslutsförfarande. Av kallelsen till sammanträdet ska alltså framgå den tidsfrist inom vilken organets medlemmar har möjlighet att uttrycka sin åsikt i ärendet. Behandlingen av ärendet och uttryckandet av åsikter sker exempelvis i ett slutet elektroniskt system för beslutsfattande. Det ska finnas så enkla svarsalternativ som möjligt för att uttrycka sin åsikt, såsom ”ja”, ”nej” eller ”blankt”. Ställningstagandena ska vara öppna för organets medlemmar så att de övriga medlemmarna kan se varandras ställningstaganden. Ärendet är behandlat när alla medlemmar i organet har uttryckt sin åsikt i ärendet och tidsfristen för beslutsfattandet har löpt ut.

Ett ärende ska behandlas vid ett ordinarie sammanträde om en medlem kräver detta. Detta säkerställer att också de ärenden som faller inom ramen för elektroniskt beslutsförfarande ska kunna diskuteras vid ett sammanträde innan beslutet fattas. Systemet med elektroniskt beslutsförfarande ska alltså innefatta en möjlighet att överföra ärendet för behandling vid organets sammanträde. I situationer där en medlem i organet kräver att ärendet ska överföras ska ärendet inte längre behandlas elektroniskt och informationen om att ärendet har överförts till sammanträdet ska synas i systemet för alla medlemmar i organet. Samma förfarande ska gälla när en medlem i organet kommer med ett motförslag till beslutet. Ärendet ska automatiskt överföras för behandling vid sammanträdet om en medlem i organet avstår från att uttrycka sin åsikt inom den i kallelsen angivna tidsfristen. På så sätt säkerställer man att alla medlemmar i organet har möjlighet att uttrycka sin åsikt i det ärende som behandlas.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska ett ärende som varit föremål för elektroniskt beslutsförfarande anses vara behandlat när alla medlemmar i organet har uttryckt sin åsikt i ärendet och tidsfristen för behandlingen har löpt ut och ingen av medlemmarna har krävt att ärendet ska överföras till organets sammanträde. Ett justerat beslut ska eventuellt med hjälp av samma förfarande delges i enlighet med de föreslagna 23 och 24 §. Tiden för ändringssökande föreslås börja löpa från det att man fått del av beslutet.

Enligt 3 mom. ska protokollet över de beslut som fattats i elektroniskt beslutsförfarande kunna justeras före sammanträdet. Huvudregeln är att beslut som fattats i elektroniskt beslutsförfarande justeras på normalt sätt vid följande sammanträde, men besluten ska kunna justeras redan före sammanträdet. Beslut som fattats i elektroniskt beslutsförfarande kan exempelvis justeras

i samma slutna informationssystem där de har fattats eller annars elektroniskt på motsvarande sätt som ett vanligt protokoll justeras.

15 §. Ett organs beslutsförhet. I regel är ett organ beslutsfört när mer än hälften av medlemmarna är närvarande. Detta gäller inte kyrkomötet och biskopsmötet, vars beslutsförhet inte hänger på antalet närvarande medlemmar. Separata bestämmelser utfärdas om beslut som kräver kvalificerad majoritet. En person anses vara närvarande när han eller hon på sammanträdet tar del i behandlingen av ärendet, antingen på plats eller genom att delta elektroniskt.

Domkapitlet ska vara fulltaligt för att vara beslutsfört vid behandlingen av ett ärende som gäller huruvida en präst eller lektor har hållit sig till kyrkans bekännelse, i övrigt tillämpas huvudregeln. Kyrkostyrelsens ämbetskollegium är beslutsfört när minst tre av sex medlemmar är närvarande.

16 §. Sammanträdens offentlighet. I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om sammanträdesoffentligheten för kyrkans organ. Enligt 24 § 1 mom. i förvaltningslagen ska ett ärende behandlas offentligt om så föreskrivs eller beslut om detta har fattats med stöd av en särskild bestämmelse. Enligt 1 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs särskilt om rätten att närvara vid bl.a. kyrkliga organs sammanträden.

Kyrkomötets förvaltningsutskott behandlade i betänkandet 2/2005 Borgå stiftsfullmäktiges initiativ om att stiftsfullmäktiges sammanträden ska bestämmas vara offentliga sammanträden. Utskottet omfattade initiativet och ansåg att stiftsfullmäktiges sammanträden ska vara offentliga. Utskottet ansåg att stiftsfullmäktige med avseende på uppgifternas natur närmast är jämförbart med kyrkofullmäktige i församlingarna. Stiftsfullmäktige har bl.a. i uppgift att godkänna stiftets verksamhets- och ekonomiplan samt budget. Dessa ärenden är klart av fullmäktigenatur. Till behandlingen av dem hör enligt utskottet även möjligheten till offentlig kontroll, vilken förutsätter att sammanträdet är offentligt. Förvaltningsutskottet ansåg det nödvändigt att bestämmelserna om sammanträdesoffentligheten preciseras även för andra organ som gäller kyrkan som helhet.

I enlighet med offentlighetsprincipen föreskrivs det i 1 mom. att kyrkofullmäktiges, gemensamma kyrkofullmäktiges och stiftsfullmäktiges sammanträden samt kyrkomötets plenum är offentliga. Om det vid dem behandlas ärenden eller handlingar som i lag sekretessbelagts är sammanträdet inte offentligt till denna del. Organet kan dessutom med enkel majoritet av vägande skäl besluta att ett visst ärende ska behandlas bakom stängda dörrar. Detta vägande skäl ska vara jämförbart med en handlings sekretessgrund, varför en snabbare behandling eller icke-önskvärd publicitet för ärendet inte utgör vägande skäl. De handlingar som lagts fram och upprättats vid ett slutet sammanträde är i regel offentliga. Sekretessbehovet måste i fråga om dessa bedömas från fall till fall i enlighet med sekretessbestämmelserna.

Enligt 2 mom. är sammanträden i andra organ i regel inte offentliga. Exempelvis är kyrkorådets, gemensamma kyrkorådets, församlingsrådets, domkapitlets och kyrkostyrelsens sammanträden slutna, om organet inte beslutar något annat. Om ett ärende eller en handling som ska behandlas är sekretessbelagda, kan organets sammanträde inte till denna del vara offentligt.

I 3 mom. föreskrivs det om offentligheten för organets sammanträde när någon deltar på elektronisk väg. Också då ska allmänheten ha möjlighet att följa organets offentliga sammanträde också till den del någon deltar i ett sammanträde på elektronisk väg.

17 §. Ledningen av sammanträden och begränsning av yttranderätten. Bestämmelsen om ledningen av organets sammanträden och begränsningen av medlemmarnas yttranderätt ska gälla

alla förvaltningsorgan och andra organ. Bestämmelsen kan jämföras med 102 § i kommunallagen. Begränsningen av yttranderätten anknyter till yttrandefriheten som regleras i 12 § i grundlagen. I rättspraxis har det ansetts att fullmäktigemedlemmarnas utövande av yttranderätten vid fullmäktiges sammanträden är det mest centrala i den yttrandefrihet som tryggas i grundlagen. Eftersom närmare bestämmelser om yttrandefriheten enligt grundlagen utfärdas genom lag, kan en fullmäktigemedlems yttranderätt inte begränsas i en arbetsordning. Grundlagsutskottet har tidigare konstaterat att reglering som påverkar en fullmäktigeledamots yttranderätt ska utfärdas genom lag (GrUU 23/2001 rd).

Ordföranden ska leda behandlingen av ärendena och ansvara för ordningen vid ett organs sammanträden. Om en medlem uppträder så att mötets gång störs, ska ordföranden uppmana honom eller henne att uppträda som omständigheterna kräver. Om personen inte rättar sig efter tillsägelsen, ska ordföranden först uppmana honom eller henne att avlägsna sig och slutligen kan ordföranden även bestämma att personen ska avlägsnas. Avlägsnade bör vidtas endast om man inte på något annat sätt kan trygga att sammanträdet löper störningsfritt. Man kan även bli tvungen att avbryta eller avsluta mötet.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. tryggas medlemmarnas yttranderätt, dvs. deras rätt att uttrycka sin åsikt i de ärenden som behandlas i organet. Samtidigt föreskrivs det i den även om medlemmarnas skyldighet att hålla sig till saken. Ordföranden har rätt att ingripa i situationen om en medlem avviker från ärendet.

Detaljerna om begränsningen av inläggets längd till en rimlig tid kan anges i förvaltningsstadgan eller en instruktion, då medlemmarnas yttranderätt i organet om de ärenden som behandlats samtidigt har tryggats. Således kan man i enlighet med föreslagna 3 mom. i förvaltningsinterna föreskrifter ge närmare bestämmelser om längden på anförandena i enskilda ärenden för att säkerställa sammanträdesförlöpp. Ordförandens uppgift är att besluta om tillämpningen av en sådan bestämmelse.

Bestämmelsen tillämpas förutom på organets medlemmar även på dem som med stöd av lag eller en bestämmelse eller föreskrift har närvaro- och yttranderätt vid organets sammanträde.

18 §. Omröstning i ett organ. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om omröstningsförfarandet i kyrkans organ. En omröstning ska alltid förrättas öppet antingen genom namnupprop eller på det sätt som ordföranden bestämmer. Dessutom ska röstningsresultatet samt ombudens eller medlemmarnas röstningsbeteende framgå av det protokoll som förts vid sammanträdet. Organet kan inte bestämma att omröstningen ska förrättas med slutna sedlar. Som beslut gäller det förslag som fått flest röster eller den kvalificerade majoritet som föreskrivs. Om rösterna faller lika gäller som beslut den åsikt som ordföranden har röstat för. I vissa ärenden som gäller befintliga tjänsteförhållanden väljs vid lika röstetal dock den lösning som är lindrigare för tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren.

19 §. Val som förrättas i ett organ. Personval ska förrättas genom val. Det kan gälla val av en eller flera personer till ett förtroendeuppdrag eller val av en tjänsteinnehavare eller arbetstagare för anställning. Valet kan vara enhälligt, varvid man inte behöver vidta någon egentlig valförrättning. Val kan förrättas antingen som majoritetsval eller, vid val av flera förtroendevalda, även som proportionellt val. Ett val är det fråga om först när ett slutgiltigt beslut fattas om urvalet. Exempelvis om det hör till kyrkofullmäktige att utse en person, gör man i kyrkorådet ett beslutsförslag till val av person genom omröstning, inte genom val.

Den tredje meningen i 1 mom. motsvarar 45 § 2 mom. 2 punkten i förvaltningslagen, enligt vilken motiveringen för ett beslut kan utelämnas om beslutet gäller val som förrättas av ett

kommunalt kollegialt organ. Även om motiveringen för ett beslut kan utelämnas vid beslut om val, måste beredningen inför en tjänstetillsättning eller ett annat val vara grundlig. Föredragningen om tjänstetillsättningen ska innehålla en saklig jämförelse av de olika sökandenas tjänster och annan behövlig information till grund för beslutsprocessen och faktorer som inverkar på valet. Man måste beakta att föredragningen kan innehålla uppgifter som är sekretessbelagda med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller dataskyddslagstiftningen.

Vid majoritetsval utses de personer som fått flest röster. Om det är fler än en som ska utses, har varje medlem i organet lika många röster som antalet personer som ska utses. En kandidat kan ges endast en röst, men man behöver inte använda alla röster. Även val av lekmannamedlem och två ersättare till domkapitlet förrättas på detta sätt. Om tre personer inte utses i det första valet förrättas fyllnadsval.

Val av två eller flera förtroendevalda kan förrättas som proportionellt val. Ordföranden har i uppgift att fastställa om antalet personer som begär proportionellt val är tillräckligt. Det förutsatta antalet räknas utifrån hela organets medlemsantal.

I paragrafen ingår enligt förslaget en ny bestämmelse om val av ersättare, som följer gängse praxis. Vid val av förtroendevalda väljs ersättarna vid samma valförrättning som de ordinarie medlemmarna. Ibland är ersättarna personliga, och då omfattar kandidaturen i praktiken ett kandidatpar bestående av den ordinarie medlemmen och dennas personliga ersättare. Om ersättarna inte är personliga, blir de kandidater valda som näst efter dem som utses till ordinarie medlemmar har fått flest röster eller de största jämförelsetalen.

Proportionella val ska förrättas med slutna sedlar. Majoritetsval förrättas med slutna sedlar om en av organets medlemmar så kräver.

Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom., som ska gälla förrättande av val med slutna sedlar vid ett sådant elektroniskt sammanträde som avses i den föreslagna 13 §. Förrättande av valet med slutna sedlar med hjälp av traditionella papperssedlar är inte möjligt om medlemmarna deltar i sammanträdet på elektronisk väg. Enligt det föreslagna momentet får ett val när en medlem i organet deltar i sammanträdet elektroniskt förrättas med slutna sedlar endast om valhemligheten är tryggad. Ett tryggnade av valhemligheten förutsätter att alla de röster som avgetts i valet och de personer som avgett sin röst på ett tillförlitligt sätt kan separeras från varandra, vilket förutsätter ett elektroniskt röstningssystem. Om organet vid ett elektroniskt sammanträde inte har tillgång till elektroniska röstningssystem som möjliggör distansröstning och om det på sammanträdet föreslås att val ska förrättas med slutna sedlar, ska ärendet flyttas fram till nästa ordinarie sammanträde.

20 §. *Lika röstetal vid val som förrättas av ett organ.* Vid lika röstetal i ett majoritetsval eller vid lika jämförelsetal i ett proportionellt val avgörs valresultatet genom lottning. I kyrkoordningen kan något annat föreskrivas i fråga om indirekt kyrkoherdeval och kaplansval. Enligt det föreslagna 8 kap. 24 § 4 mom. i kyrkoordningen gäller att om antalet röster i den avgörande omröstningen vid ett indirekt kyrkoherdeval eller vid ett kaplansval är lika ska domkapitlet utfärda tjänsteförordnade för någon av de sökande som erhållit flest röster. När rösterna i valet faller lika i fråga om befattningar som tillsätts på grundval av förslag, blir den vald som i förslaget placerats före den andra.

21 §. *Beslut på föredragning och föredragandens ansvar.* Ett organ eller en tjänsteinnehavare ska fatta sina beslut på föredragning om det i arbetsordningen eller en förvaltningsstadga eller instruktion så bestäms. Också en chef kan bestämma att beslutet ska fattas på föredragning av

en tjänsteinnehavare. Den tjänsteinnehavare som fungerar som föredragande är då ansvarig för det beslut som fattas på föredragning av honom eller henne. Föredragandens ansvar bygger på det tjänsteansvar som fastställs i 118 § i grundlagen. Föredraganden kan befria sig från ansvaret genom att anmäla avvikande mening till beslutet; om detta föreskrivs i 22 §.

22 §. Avvikande mening. I paragrafen föreskrivs det om anmälan av avvikande mening till ett beslut i enlighet med 106 § i kommunallagen. Enligt det föreslagna 1 mom. har en medlem i organet som har lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet rätt att anmäla avvikande mening. Samma rätt har den som föredragit ärendet, om beslutet avviker från beslutsförslaget. Avvikande mening ska anmälas genast efter det att beslutet har fattats. Till en avvikande mening kan fogas skriftliga motiveringar innan protokollet justeras. Bestämmelsen gäller kyrkans alla organ förutom kyrkomötet.

Enligt 118 § i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Även förtroendevalda har tjänsteansvar. En medlem som har röstat mot beslutet eller anmält avvikande mening befrias från detta ansvar. För att befrias från ansvar är det tillräckligt att medlemmens rösningsbeteende framgår av organets protokoll. Redan när kommunallagen från 1995 reviderades motiverades bestämmelsen med vedertagen tolkningspraxis (RP 192/1994 rd, s. 117). Denna tolkningsbestämmelse har följts även inom kyrkan och 2012 utfärdades anvisningar om att rösningsbeteendet ska antecknas i protokollet (Kyrkostyrelsens cirkulär 11/2012). Den avvikande mening som en medlem i organet anmält har betydelse för det juridiska ansvaret i slutna val och i det fall när en medlem har gjort ett förslag som förfallit på grund av bristande understöd.

Föredraganden kan befrias från det juridiska ansvar som beslutet medför endast genom att anmäla avvikande mening. Även om beslutet inte fattas enligt föredragningen ansvarar föredraganden ändå för beslutet om han eller hon inte anmäler avvikande mening. Trots sin avvikande mening ansvarar föredraganden för att de uppgifter som presenterats till grund för beslutsfattandet är korrekta och tillräckliga.

Delgivning av förvaltningsbeslut och andra handlingar

23 §. Tillgänglighållande av protokoll och beslut. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om hur protokoll över beslut av kyrkans organ och tjänsteinnehavare samt beslut av kyrkostyrelsen och av en besvärsmyndighet ska delges församlingens medlemmar. Paragrafen gäller alla organ, även valnämnder. I paragrafen föreskrivs det att offentligt framläggande av protokoll enligt 25 kap. 3 § i den gällande kyrkolagen ska ersättas med ett delgivningsförfarande via det allmänna datanätet.

Enligt 1 mom. ska protokoll över sådana beslut av församlingens organ eller tjänsteinnehavare där en församlingsmedlem får framställa begäran om omprövning eller anföra besvär hållas tillgängliga i det allmänna datanätet. Om beslutet inte får överklagas genom begäran om omprövning eller besvär kan protokollet hållas tillgängligt i det allmänna datanätet om myndigheten anser det vara nödvändigt. När ett protokoll publiceras i det allmänna datanätet måste sekretessbestämmelserna beaktas. Protokollet kan hållas tillgängligt bara till de delar som inget annat följer av sekretessbestämmelserna. Detta kan innebära att uppgifterna i protokollet inte i sin helhet kan publiceras i det allmänna datanätet. I ett protokoll som publiceras på nätet ska det dock alltid finnas sådana väsentliga uppgifter som hänför sig till beslutsfattandet och som är nödvändiga t.ex. med tanke på ändringssökandet. Om ärendet är sekretessbelagt i sin helhet, ska i protokollet publiceras ett omnämnande av att det sekretessbelagda ärendet har behandlats samt på vilken bestämmelse sekretessen bygger.

Vid offentliggörandet av protokoll bör skyddet av personuppgifter beaktas. Således kan i protokollet bara offentliggöras de personuppgifter som behövs med tanke på tillgången till information. Inte ens alla de personuppgifter som anses vara offentliga bör publiceras på nätet. Exempelvis om en persons telefonnummer eller adress nämns i beslutet är detta ofta onödigt med tanke på församlingsmedlemmens tillgång till information. I valnämndens protokoll kan det däremot vara nödvändigt att nämna både personens namn och yrke för att personen ska kunna identifieras.

I momentet föreskrivs det också att om protokollet innehåller personuppgifter så ska dessa avlägsnas när tidsfristen för begäran om omprövning eller besvärstiden löper ut. Rätten att behandla personuppgifter i det allmänna datanätet bedöms utifrån de förutsättningar som anges i dataskyddslagstiftningen. Behandlingen av uppgifterna ska vara sakligt motiverad med tanke på församlingens verksamhet. Utan den berörda personens medgivande får personuppgifter bara behandlas om behandlingen regleras i lag eller i övrigt är motiverad på grund av uppgifter eller förpliktelser som föreskrivits för församlingen eller ålagts den med stöd av lag. När tiden för begäran om omprövning eller anförande av besvär eller exempelvis tiden för publicering av en kungörelse har löpt ut upphör även grunden för att behandla personuppgifter i det allmänna datanätet.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det inte längre om att lägga fram underställningsmyndighetens beslut för påseende. Däremot ska momentet innehålla bestämmelser om tillgänglighållandet av sådana tillståndsbeslut av kyrkostyrelsen som avses i 3 kap. 21 § 4 mom. I propositionen föreslås att underställningsförfarandet som gäller kyrkliga byggnader ersätts med ett tillståndsförfarande i situationer som gäller uppförande eller anskaffning av en ny kyrka eller ett nytt begravningskapell, ändring av en annan byggnad till kyrka eller begravningskapell, väsentlig ändring eller rivning av en skyddad kyrklig byggnad eller ändring av dess användningsändamål samt avstående från användningen av en kyrka. Församlingens beslut om att ansöka om tillstånd enligt planerna är därmed beredning och kyrkostyrelsen fattar det avgörande beslutet genom att antingen bevilja eller inte bevilja tillstånd för de planerade åtgärderna. Därmed skulle skedet för ändringssökande flyttas fram och ändring sökas först i beslut fattat av kyrkostyrelsen.

Vid det nuvarande underställningsförfarandet har församlingens medlem rätt att genom underställningsbesvär söka ändring i de ovan avsedda besluten om församlingens kyrkliga byggnader. Församlingsmedlemmarna har fortsättningsvis möjlighet att genom ändringssökande övervaka församlingens beslutsfattande. För att säkerställa rättsskyddet förutsätts att kyrkostyrelsens beslut i ett tillståndsärende hålls tillgängligt i församlingen eller den kyrkliga samfälligheten.

Protokoll och beslut ska hållas tillgängliga under minst den tid som har reserverats för begäran om omprövning eller anförande av besvär.

24 §. Delgivning av beslut. På delgivning av ett beslut av en kyrklig myndighet till en part tillämpas förvaltningslagens bestämmelser om vanlig delgivning och bevislig delgivning samt det som i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet föreskrivs om bevislig elektronisk delgivning och det som i 19 § i samma lag föreskrivs om vanlig elektronisk delgivning. Parter är bl.a. personer som sökt en tjänst. Således ska enligt denna bestämmelse t.ex. den som sökt en kyrkoherdetjänst delges valbeslutet antingen efter att organet förrättat valet eller vid direkt kyrkoherdeval när valresultatet har fastställts.

Enligt förvaltningslagen sker vanlig delgivning per post genom brev till mottagaren och mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Ärendet anses ha kommit till en myndighets kännedom den dag brevet anlände. Av

mottagningsbeviset vid en bevislig delgivning ska framgå den som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delfäendet.

Dessutom föreskrivs det i paragrafen om när en församlingsmedlem anses ha fått del av informationen. Enligt 62 § i förvaltningslagen anses det vid offentlig delgivning att delfäendet har skett den sjunde dagen efter det att meddelandet publicerades. Det är ändamålsenligt att tidpunkten för delfäendet bestäms så att den följer den allmänna förvaltningslagstiftningen. Tidsfristen för framställande av begäran om omprövning och anförande av besvär börjar löpa från denna tidpunkt.

I fråga om delfäendet av ett beslut som gäller ett pensionsärende föreskrivs i pensionslagen för den offentliga sektorn. Den separata hänvisningsbestämmelse som gäller detta stryks.

25 §. Delgivning av beslut om fastställande av valresultatet. I paragrafen föreskrivs om delgivning i församlingsval och föreskrivna val i stiftet. I församlingsval kan de röstberättigade när valresultatet fastställs inbegripa även andra än församlingsmedlemmar till följd av flytt från en församling till en annan. I 2 mom. föreskrivs det om tidpunkten för delgivningen på samma sätt som i det föreslagna 24 § 2 mom.

26 §. Delgivning i ärenden som gäller gravar. Ärenden som gäller en grav ska delges innehavaren av gravrätten. Om det inte finns några uppgifter om innehavaren av gravrätten eller hans eller hennes vistelseort, ska delgivningen ske i enlighet med det föreslagna 2 mom. Ett meddelande om ett beslut som gäller graven eller om något annat som gäller den placeras då på graven. Dessutom ska ärendet kungöras i en tidning med allmän spridning på orten eller i en motsvarande elektronisk publikation. Bestämmelsen innehåller de minimikrav som gäller för sätten att informera om ett beslut. I 2 mom. föreskrivs det om tidpunkten för delgivningen på motsvarande sätt som i det föreslagna 24 § 2 mom.

27 §. Delgivning med församlingar, kyrkliga samfälligheter, stift och kyrkan. I paragrafen föreskrivs det om en stämning eller andra tillkännagivanden som ska delges en församling eller en kyrklig samfällighet, stiftet eller kyrkan. Bestämmelser om delfäendet av en stämning eller ett beslut av en allmän domstol finns i rättegångsbalken och bestämmelser om delfäendet av andra meddelanden och handlingar finns i förvaltningslagen.

I kapitlet föreskrivs inte om domstolens anmälningsskyldighet när en präst åtalas vid en allmän domstol. I ett utlåtande av riksdagens grundlagsutskott har bestämmelsen inte ansetts höra till kyrkolagens område (GrUU 4/2020, s. 6). I 3 kap. 6 § i förundersökningslagen (805/2011) föreskrivs om undersökningsledarens skyldighet att för eventuella tjänstemannarättsliga åtgärder underrätta chefen för en tjänsteman som avses i 40 kap. 11 § 1 punkten i strafflagen om att en förundersökning inleds om tjänstemannen är misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Undersökningsledaren har rätt att underrätta om det brott som undersöks är sådant att det kan antas ha betydelse för fullgörandet av tjänsteuppgiften. I den nämnda punkten i strafflagen avses med tjänsteman även en person som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande till den evangelisk-lutherska kyrkan. Även i 5 § i matrikellagen (1010/1989) finns en bestämmelse om skyldigheten att lämna uppgifter. Dessutom föreslås i propositionen att 2 § i lagen om domstolarnas skyldighet att informera om vissa avgöranden ändras så att domstolarnas anmälningsskyldighet också ska gälla kyrkans tjänsteinnehavare och präster.

28 §. Offentliga kungörelser. Med beaktande av 10 § 2 mom. och 12 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om offentliga kungörelser, sekretess, och radering av personuppgifter i datanätet

utfärdas på lagnivå, så till denna del tas bestämmelserna om offentliga kungörelser in i kyrkolagen. Bestämmelser om hur kungörelserna görs föreslås ingå i 10 kap. 2 § i kyrkoordningen.

11 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. Undantagsförhållanden. I paragrafen föreskrivs det om tryggheten av kontinuiteten i kyrkans förvaltning och verksamhet under undantagsförhållanden. Om kyrkomötet inte kan sammanträda då, har kyrkostyrelsen rätt att utföra de uppgifter som nämns i 1 och 2 mom. och som under normala förhållanden hör till kyrkomötet. Paragrafen kan tillämpas endast när det genom förordning av statsrådet föreskrivs att befogenheter enligt beredskapslagen (1552/2011) ska börja tillämpas.

Kyrkostyrelsen kan för högst ett år meddela förordnanden om bl.a. budgeten för kyrkans centralfond och kyrkans pensionsfond samt om kyrkostyrelsens, församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning och andra åtgärder som undantagsförhållandena kräver. Kyrkostyrelsen kan även skjuta fram förrättandet av församlingsval för viss tid eller tills vidare. Även om bestämmelsen gör det möjligt att flytta församlingsval genom ett förordnande av kyrkostyrelsen, ska utgångsläget ändå vara att val förrättas även i undantagsförhållanden. Dessutom kan kyrkostyrelsen meddela förordnanden om överföring av behörighet inom församlingen eller den kyrkliga samfälligheten. I 3 kap. 29 § i kyrkoordningen föreskrivs det om hur möteskallelsen till kyrkofullmäktige ska tillställas i undantagsförhållanden.

Ett interimistiskt förordnande som kyrkostyrelsen har meddelat under undantagsförhållanden ska föras till kyrkomötet för behandling genast när det kan sammanträda. Kyrkomötet ska besluta huruvida förordnandet ska förbli i kraft som sådant eller upphävas helt eller delvis och huruvida det ska gälla under den tid kyrkostyrelsen föreskrivit eller under en kortare tid.

2 §. Beslutsförheten under undantagsförhållanden. Strävan är att domkapitlets och kyrkostyrelsens beslutsförhet under undantagsförhållanden ska säkerställas genom en bestämmelse som ger organen rätt att fatta nödvändiga och brådskande beslut utan att alla medlemmar är närvarande. I biskopens uppgifter ingår att vara ordförande för domkapitlet. Som biskopens ställföreträdare fungerar enligt 4 kap. 6 § i kyrkoordningen domprosten eller, då denne är förhindrad, den i tjänsten äldre prästassessorn. Domkapitlets beslutsförhet under undantagsförhållanden förutsätter således att åtminstone en präst som fungerar som ordförande är närvarande. Eftersom kyrkomötets och biskopsmötets beslutsförhet enligt den föreslagna 10 kap. 15 § inte beror på de närvarande medlemmarnas eller ombudens antal, finns det inget behov av bestämmelser om deras beslutsförhet i undantagsförhållanden.

3 §. Förberedelser inför undantagsförhållanden och krissituationer samt ledningen av förberedelserna. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas, stiftens och kyrkostyrelsens skyldighet att förbereda sig för undantagsförhållanden samt om ledningen av förberedelserna. Bakgrunden till denna paragraf är beredskapslagens 12 och 13 § som föreskriver om statens och kommunernas skyldighet att vidta förberedelser. Till förberedelserna hör att göra upp en beredskapsplan och förbereda den verksamhet som förutsätts under undantagsförhållanden samt andra åtgärder med vilka man kan säkerställa att uppgifterna sköts så väl som möjligt även under undantagsförhållanden.

Dessutom ska församlingarna förbereda sig på att tillhandahålla andlig vård i krissituationer, t.ex. genom att ordna utbildning för sina anställda. Med krissituationer avses t.ex. en storolycka, en störning i infrastrukturen, en naturkatastrof eller en pandemi.

Domkapitlet i stiftet leder och övervakar förberedelserna inom församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna. Kyrkostyrelsen leder förberedelserna inom kyrkans centralförvaltning. Förberedelserna sker i samarbete med statliga och kommunala myndigheter. Som stöd för församlingarnas förberedelser har kyrkostyrelsen publicerat anvisningar för upprättande av en beredskapsplan och anvisningar för psykosocialt stöd.

4 §. Kyrkliga titlar. I paragrafen föreskrivs det om kyrkliga titlar. I övrigt finns bestämmelser om titlar i lagen om offentlig belöning (1215/1999) och i republikens presidents förordning som utfärdats med stöd av den.

Bestämmelser om villkoren för förlänande och återtagande av titlar finns i regler som godkänns av kyrkostyrelsen. I paragrafen föreslås det bestämmelser om titlar som biskopen och domkapitlet kan förläna.

5 §. Vapen. Kyrkan och samtliga stift samt biskopen har ett eget vapen. Biskopens vapen symboliserar biskopsämbetet och går vidare till den efterföljande tjänsteinnehavaren. Om församlingen har ett vapen, har det en officiell ställning som församlingens emblem. Församlingen är inte skyldig att ha ett vapen.

I paragrafen föreskrivs det om förfarandet för att godkänna kyrkliga vapen. Vapen ska utarbetas enligt heraldiska regler och innan vapnet godkänns ska det därtill inhämtas ett yttrande av Riksarkivet i anslutning till vilket heraldiska nämnden verkar.

Användningen av vapnen övervakas av de organ som godkänt dem, som i praktiken har de bästa förutsättningarna att sköta övervakningen.

6 §. Sigill och stämplor. Det föreslås att bestämmelserna om sigill och stämplor överförs till kyrkoordningen.

12 kap. Ändringssökande

Bestämmelserna om systemet för ändringsökande reviderades genom en ändring av kyrkolagen som trädde i kraft vid ingången av 2004, varvid sökandet av ändring i beslut av en kyrklig myndighet överfördes från domkapitlet till förvaltningsdomstolarna. Bestämmelserna om kyrkobesvär togs in i 24 kap. i kyrkolagen. Samtidigt tog man i bruk ett förvaltningsinternt omprövningsförfarande, vilket föregår kyrkobesvär.

1 §. Tillämpning av kapitlets bestämmelser. I den nya paragrafen föreskrivs det om tillämpningen av kapitlets bestämmelser. Enligt förslaget söks ändring i beslut av kyrkliga myndigheter i allmänhet enligt denna lag. Endast om det särskilt föreskrivits att ändring i en sak ska sökas på något annat sätt ska bestämmelserna i fråga iakttas. I t.ex. begravningslagen föreskrivs det om sökande av ändring i beslut som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten. De särskilda bestämmelserna föreslås gälla även tvister som gäller tolkningen av kyrkans tjänste- och arbetskollektivavtal. Tvister om tolkningen av dessa avtal avgörs i första hand genom förhandlingar mellan parterna och i sista hand i arbetsdomstolen enligt lagen om rättegång i arbetsdomstolen (646/1974).

2 §. Begäran om omprövning. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om begäran om omprövning av ett myndighetsbeslut. Denna begäran är ett administrativt rättsmedel för ändringssökande före de egentliga kyrkobesvärerna. Omprövningsförfarandet är en del av det interna förvaltningsförfarandet och föregår det besvärsmässiga som ses som egentlig rättskipning. Förfarandet med begäran om omprövning tillämpas omfattande vid kyrkans olika myndigheter.

Endast beslut av församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas och kyrkans centralförvaltnings högsta organ samt merparten av besluten av stiftets domkapitel har lämnats utanför förfarandet. Över dessa beslut anför kyrkobesvär direkt hos förvaltningsdomstolen. Förfarandet med begäran om omprövning lämpar sig inte för de högsta organens ställning. Paragrafen motsvarar 24 kap. 3 § i den gällande kyrkolagen.

Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten i paragrafen kan omprövning begäras i beslut av församlingens kyrkoråd eller den kyrkliga samfällighetens gemensamma kyrkoråd, deras sektioner eller underställda organ samt tjänsteinnehavare. Det föreslås att det till momentet fogas en ny 3 punkt med ett omnämnande av organisationskommittén. Trots att organisationskommittéerna i regel vidtar beredande åtgärder har de även betydande beslutanderätt under övergångsperioden i anslutning till församlingsindelningen. Organisationskommittéerna jämföras egentligen med kyrkorådet när det gäller behandlingen av förvaltningsärenden, men med tanke på rättsskyddet är det viktigt att bestämmelserna om ändringssökande är så tydliga som möjligt.

I beslut av en kyrkoherde enligt den föreslagna paragrafens 4 punkt begärs omprövning hos kyrkorådet eller församlingsrådet. I beslut av direktören för ett centralregister som gäller kyrkobokföringen begärs omprövning hos kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet om det inte handlar om ett beslut om rättelse av kyrkliga befolkningsuppgifter. På rättelsen tillämpas då enligt det föreslagna 3 mom. lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Enligt den föreslagna 6 punkten tillämpas förfarandet med begäran om omprövning på beslut av organ som lyder under domkapitlet och domkapitlets tjänsteinnehavare samt de separat i punkten nämnda beslut som gäller präster eller lektorer. Också i beslut av ämbetskollegiet, en direktion eller en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen söks ändring i första hand genom begäran om omprövning. Begäran om omprövning behandlas av kyrkostyrelsens plenum. Enligt den föreslagna 8 punkten behandlas en begäran om omprövning av den förteckning över röstberättigade som används vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval av valnämnden.

Den som är missnöjd med ett beslut kan begära omprövning både på ändamålsenlighetsgrund och laglighetsgrund. Omprövning används som medel för att få till stånd en ändring och den myndighet vars beslut begäran om omprövning gäller är bunden till det tillämpningsområde som begäran om omprövning gäller. En begäran om omprövning ska behandlas så snabbt som möjligt. Bestämmelser om rätten att begära omprövning finns i den föreslagna 5 § i detta kapitel. Begäran om omprövning är ett obligatoriskt skede före ändringssökandet, dvs. kyrkobesvären, som ses som egentlig rättskipning. Först i ett beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning får ändring sökas genom kyrkobesvär hos förvaltningsdomstolen. Om en begäran om omprövning av ett beslut kan framställas, får kyrkobesvär ännu inte anföras över det.

En begäran om rättelse av sådana befolkningsuppgifter som förts in i kyrkböckerna före den 1 oktober 1999 behandlas dock inte slutgiltigt i ett organ i en församling eller kyrklig samfällighet, om parten inte kan godta begäran om omprövning av det beslut som har fattats av registerdirektören. Gemensamma kyrkorådet eller kyrkorådet ska då enligt 80 § 8 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föra ärendet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inom två veckor från det att begäran om omprövning kom in. Om befolkningsuppgiften har förts in i medlemsregistret i oktober 1999 eller senare, begärs rättelse av uppgiften hos magistraten i personens hemkommun enligt 75 § i den nämnda lagen.

I propositionen föreslås det att underställningsförfarandet slopas. Av denna anledning blir bestämmelsen som begränsar begäran av omprövning i underställningsärenden onödig och det föreslås att den slopas.

3 §. Kyrkobesvär. I paragrafen föreskrivs det i enlighet med den gällande kyrkolagen om beslut i vilka ändring söks genom kyrkobesvär och om besvärsgrunderna. Det föreslås dock att 1 mom. förtydligas till följd av en smärre motstridighet i de gällande bestämmelserna. Av 1 punkten framgår principen att begäran om omprövning i de ärenden som avses i 2 § är ett absolut förstadium till kyrkobesvär. I 2 punkten föreskrivs det om kyrkobesvär över beslut av högre organ vid kyrkliga myndigheter som sammanträder sällan, och där man genom systemet med omprövning således inte skulle uppnå den eftersträlvade administrativa flexibiliteten. På motsvarande sätt föreskrivs det i den föreslagna 3 punkten om beslut i vilka det på grund av deras art är motiverat att söka ändring direkt genom kyrkobesvär. I punkten föreslås dock att 2 § 1 mom. 6—8 punkten beaktas. I vissa beslut av domkapitlet, kyrkostyrelsen och församlingens valnämnd söks i första hand ändring genom begäran om omprövning. Enligt de ovannämnda bestämmelserna söks ändring i vissa beslut av domkapitlet i anslutning till skötseln av präst- och lektorstjänster liksom även i beslut av organ och tjänsteinnehavare underställda domkapitlet först genom begäran om omprövning. På motsvarande sätt tillämpas omprövningsförfarandet på beslut av organ och tjänsteinnehavare underställda kyrkostyrelsens plenum, liksom även på förteckningen över röstberättigade som godkänts av valnämnden.

I 1 mom. föreslås det att biskopsmötet och kyrkomötet läggs till som nya organ i vilkas beslut ändring söks genom kyrkobesvär. Överklagbara bland kyrkomötets beslut är endast beslut som gäller kyrkomötesombudens ställning. Biskopsmötets beslut är däremot till sin natur huvudsakligen verkställighetsbestämmelser som omfattas av besvärsförbud eller beredande åtgärder, varför bedömningen är att det endast sällan blir fråga om ändringssökande.

Kyrkobesvär är till sin karaktär laglighetsbesvär. De anförs alltid hos förvaltningsdomstolen. Besvär över beslut av kyrkliga myndigheter anförs genom kyrkobesvär om inget annat föreskrivits särskilt. I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen om skyldigheten för den som anför besvär att presentera besvärsgrunderna innan besvärstiden har gått ut.

I propositionen föreslås att underställningsförfarandet slopas. Därmed finns det inte längre behov av bestämmelser om underställningsbesvär i kyrkolagen.

4 §. När omprövning inte får begäras eller besvär anföras. I paragrafen föreskrivs det om besluts överklagbarhet. Omprövning får begäras eller kyrkobesvär anföras endast i fråga om en kyrklig myndighets slutliga beslut på samma sätt som det föreskrivs i 24 kap. 5 § i den gällande kyrkolagen. Slutliga är vanligen beslut genom vilka ett ärende har avgjorts eller lämnats utan prövning. Omprövning får inte begäras eller kyrkobesvär anföras i fråga om beslut som endast gäller beredning eller verkställighet. Som exempel kan tas kyrkorådets beredning av ett ärende för kyrkofullmäktige varvid endast kyrkofullmäktiges beslut får överklagas. I kyrkobesvärerna över kyrkofullmäktiges beslut kan man dock som besvärsgrund hänvisa till alla fel i beslutsfattandet, dvs. även till sådana som har uppkommit vid beredningen av ärendet i kyrkorådet.

5 §. Rätt att begära omprövning och anföras besvär. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om en parts, församlingsmedlems och kyrklig myndighets rätt att begära omprövning och anföras besvär. En part som definieras i 1 mom. har alltid denna rätt. En part och en församlingsmedlem har rätt att begära omprövning eller anföras besvär i fråga om ett beslut av en församlingens myndighet på den grunden att beslutet har fattats i oriktig ordning, den myndighet som fattade beslutet har överskridit sina befogenheter eller beslutet annars strider mot lag. Omprövning kan dessutom begäras på ändamålsenlighetsgrund.

Det föreslås att i 1 mom. tas in den bestämmelse i paragrafen om besvärsförbud i den gällande kyrkolagen som begränsar en församlingsmedlems besvärsrätt. En församlingsmedlem kan inte söka ändring i ett beslut som enligt paragrafen om handlingars offentlighet absolut ska vara

sekretessbelagt. Besluten inom diakonin handlar ofta om beviljande av materiell hjälp till följd av den hjälpbehövandes dåliga ekonomi, varvid endast den som ansöker om hjälp har besvärsrätt. Förbud att anföra besvär över ett beslut som gäller kristen fostran eller undervisning som riktar sig till någon annan person behövs för att man ibland måste fatta beslut om att avbryta skriftskolan för skriftskolungdomar. Anledningen till detta är ofta sådana omständigheter som hänför sig till den unga personens levnadsförhållanden, person eller uppförande och som enligt lagen är sekretessbelagda.

I 2 mom. föreskrivs det om vilka som har rätt att begära omprövning eller anföra kyrkobesvär i fråga om beslut av en myndighet i en kyrklig samfällighet och beslut av ett för församlingarna gemensamt organ som grundar sig på avtal.

I propositionen föreslås att underställningsförfarandet slopas även i situationer där församlingens eller den kyrkliga samfällighetens beslut gäller en kyrklig byggnad. I fortsättningen ska församlingen dock ansöka om tillstånd hos kyrkostyrelsen innan vidtagandet av åtgärder om församlingen t.ex. tänker bygga en ny kyrka eller ett begravningskapell eller göra väsentliga ändringar i en skyddad kyrklig byggnad. Tillståndsförfarandet gäller inte reparationer av kyrkliga byggnader som inte är skyddade. Då är det endast församlingen som har beslutanderätt om reparationerna.

Församlingens beslut att ansöka om tillstånd enligt planerna ska anses vara beredning. Avgörande beslut i ärendet fattas av kyrkostyrelsen genom att den antingen beviljar eller nekar tillstånd till den planerade åtgärden. På grund av att underställningsförfarandet slopas flyttas skedet för ändringssökande fram och ändring söks först i kyrkostyrelsens beslut. Rätt att söka ändring i ett tillståndsbeslut av kyrkostyrelsen har enligt det föreslagna 3 mom. givetvis den församling eller den kyrkliga samfällighet eller dess medlemsförsamling som ansökt om tillståndet. Rätt att söka ändring har även församlingsmedlemmar eller om beslutet har fattats av ett organ i den kyrkliga samfälligheten medlemmar i församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten. Vid det nuvarande underställningsförfarandet har församlingens medlem rätt att genom underställningsbesvär söka ändring i beslut om församlingens kyrkliga byggnader. Den föreslagna förändringen syftar inte till att ändra församlingsmedlemmarnas möjlighet att genom ändringssökande övervaka församlingens beslutsfattande. I fortsättningen kan dock grunden för ändringssökandet endast vara laglighetsgrund. Inom förvaltningen anser man i allt högre grad att ändamålsenlighetsprövningen av beslut tillhör lokalnivån.

Kyrkobesvär kan anföras över beslut med anledning av begäran om omprövning hos förvaltningsdomstolen. De grunder som framförs i omprövningsskedet är inte bindande och begränsar inte de besvärsgrunder enligt kyrkolagen som framförs i det egentliga besvärsskedet. I princip har endast den besvärsrätt som har begärt omprövning. Om beslutet ändras med anledning av en begäran om omprövning, får även andra som har rätt att anföra kyrkobesvär besvärsrätt. En bestämmelse om detta föreslås i 4 mom. på motsvarande sätt som i den nuvarande.

Enligt 5 mom. har den kyrkliga myndighet som fattat ett beslut rätt att anföra besvär över ett beslut av förvaltningsdomstolen, om förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt myndighetens beslut.

6 §. *Rätt att begära omprövning och anföra besvär i fråga om förteckningen över röstberättigade.* I paragrafen föreskrivs det om ett undantag till den ovanstående paragrafen om rätt att begära omprövning och anföra besvär. Undantaget gäller begäran om omprövning i fråga om förteckningen över röstberättigade vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval. Vid val som förrättas i stiftens vinner förteckningarna över röstberättigade inte laga kraft och därför kan ändringar i dem göras ända fram till valet.

I enlighet med den allmänna vallagstiftningen får den som anser att han eller hon obehörigen har utelämnats ur förteckningen över röstberättigade eller att en anteckning om honom eller henne är felaktig begära omprövning eller anföra besvär.

Förvaltningsdomstolen är skyldig att skyndsamt avgöra besvär som anförts över valnämndens beslut innan valet förrättas och delge beslutet till den vars rösträtt beslutet gäller och till valnämnden. Valnämnden ska till följd av beslutet göra behövliga anteckningar i förteckningen över röstberättigade. Med grund i förvaltningsdomstolens beslut ska personen t.ex. läggas till i förteckningen över röstberättigade eller uppgifter som gäller honom eller henne ändras. Om besvären har förkastats eller avvisats ska en anteckning även om detta beslut göras i förteckningen över röstberättigade.

7 §. Rätt att anföra besvär över beslut om fastställande av valresultatet. Paragrafen gäller församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige och ombud till kyrkomötet samt direkt kyrkoherdeval och biskopsval om vilka det finns bestämmelser i kyrkoordningen. Grunderna för anförande av besvär över valresultatet följer den allmänna vallagstiftningen och avviker något från de besvärsgrunder som föreskrivs i 3 § 3 mom. Också den krets som har rätt att anföra kyrkobesvär avviker från huvudregeln.

En part har besvärsrätt gällande ett beslut om valresultatet på den grunden att beslutet strider mot lag. Besvärsrätt på samma grund har även en kandidat i valet samt i församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av ombud till kyrkomötet samt i biskopsval också en valmansförening som ställt upp en kandidat. Med beslutets lagstridighet hänvisas till grunderna i 3 § 3 mom.

Beslut eller åtgärder som gäller förberedelser för valet eller som vidtagits i samband med valförrättandet och som man inte separat får söka ändring i kan bli föremål för prövning först i samband med valbesvär. Således kan t.ex. den som sökt en kyrkoherdetjänst men inte uppställts som valkandidat söka ändring i det beslut som fastställer valresultatet.

Dessutom får varje person som är röstberättigad vid respektive val samt vid församlingsval eller direkt kyrkoherdeval en församlingsmedlem anföra besvär över beslutet om fastställande av valresultatet på den grund att valet har förrättats i oriktig ordning och detta har kunnat inverka på valresultatet. Eftersom rösträtten vid exempelvis församlingsval bestäms utifrån uppgifterna den 15 augusti under valåret kan en person som röstat i det skede då resultatet fastställs redan vara medlem i någon annan församling. Av denna anledning har både röstberättigade och församlingsmedlemmar rätt att överklaga. Val av medlemmar till stiftsfullmäktige och kyrkomötesombud förrättas stiftsvis, varvid även rösträtten utövas stiftsvis.

8 §. Rättsmedel i upphandlingsärenden. Enligt lagen om offentlig upphandling och koncession finns bestämmelser om sökande av ändring i beslut om upphandling av myndigheter inom den evangelisk-lutherska kyrkan i kyrkolagen. Motsvarande den gällande kyrkolagen föreslås att det på upphandlingsärenden som ingår i den nämnda lagens tillämpningsområde tillämpas de rättsmedel som föreskrivs i lagen om offentlig upphandling och koncession.

I lagen om offentlig upphandling och koncession föreskrivs det dessutom att ändring i ett ärende som hör till marknadsdomstolens behörighet inte får sökas med stöd av kommunallagen eller förvaltningsprocesslagen. Motsvarande den gällande kyrkolagen föreslås det att ändring inte får sökas i beslut av en församling, en kyrklig samfällighet, ett domkapitel eller kyrkostyrelsen med stöd av kyrkolagen, om ärendet omfattas av marknadsdomstolens behörighet. I upphandlingslagstiftningen utesluts anförande av förvaltningsbesvär om ärendet enligt den lagstiftningen om-

fattas av marknadsdomstolens behörighet. Det finns alltså inget behov av att i kyrkolagen utesluta annat än anförande av kyrkobesvär i sådana ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet.

9 §. Museiverkets rätt att begära omprövning och anförda besvär. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om Museiverkets rätt att söka ändring i beslut som gäller skyddade kyrkliga byggnader. Museiverket har i kyrkolagen fått en stark expertroll för de skyddade kyrkliga byggnadernas del. Genom sin verksamhet stöder Museiverket även kyrkans och församlingarnas kunnande. Det är logiskt att Museiverkets rätt att begära omprövning och anförda besvär kvarstår i de frågor där Museiverket har en i kyrkolagen reglerad initiativrätt och/eller yttranderätt. Detta garanterar att Museiverket tillräckligt effektivt kan övervaka att dess expertutlåtanden beaktas i det kyrkliga beslutsfattandet.

I propositionen föreslås att underställningsförfarandet slopas i situationer där församlingens eller den kyrkliga samfällighetens beslutsfattande gäller en väsentlig ändring, rivande eller ändring av användningsändamålet för en kyrklig byggnad. Underställningsförfarandet ersätts med ett tillståndsförfarande i situationer där byggnadens reparationer eller grundrenovering, rivning eller ändring av användningsändamålet gäller en skyddad kyrklig byggnad. Då ska församlingen eller den kyrkliga samfälligheten ansöka om utlåtande hos Museiverket innan den ansöker om åtgärdstillstånd hos kyrkostyrelsen. I ärenden som kräver tillstånd är församlingens beslut beredning. Avgörande beslut i ärendet fattas av kyrkostyrelsen genom att den antingen beviljar eller nekar tillstånd till den planerade åtgärden. Därmed skulle skedet för ändringssökande flyttas fram och ändring sökas först i beslut fattat av kyrkostyrelsen.

Enligt paragrafens 1 punkt har Museiverket rätt att begära omprövning och söka ändring genom besvär i beslut av kyrkostyrelsen som gäller tillstånd för att väsentligt förändra eller riva eller ändra användningsändamålet för en skyddad kyrklig byggnad. Dessutom föreslås att Museiverket ska ha rätt att söka ändring i kyrkostyrelsens beslut, som gäller skydd eller upphörande av skydd av kyrkliga byggnader. I bestämmelsen beaktas att kyrkostyrelsens beslutanderätt kan delegeras till kyrkostyrelsens ämbetskollegium, varvid det primära rättsmedlet för ändringssökande är begäran om omprövning.

10 §. Tidsfrist för begäran om omprövning samt besvärstid. I paragrafen föreskrivs det om tidsfristen för att begära omprövning och besvärstiden för kyrkobesvär på samma sätt som i den gällande kyrkolagen. Omprövning ska begäras inom 14 dagar och kyrkobesvär anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Omprövningstiden avviker från förvaltningslagens omprövningstid på 30 dagar. Det är motiverat att hålla kvar den nuvarande omprövningstiden med hänsyn till de kyrkliga ärendenas art och den omfattande krets som har omprövningsrätt i dessa ärenden. Dessutom är omprövningstiden på 14 dagar etablerad och har visat sig fungera. Tidsfristerna överensstämmer då även med motsvarande tider i kommunallagen.

För begäran om omprövning och anförandet av besvär över förteckningen över röstberättigade föreskrivs det enligt förslaget om särskilda lagstadgade tidsfrister på grund av de övriga tidsfrister som gäller vid förrättandet av val. Besvär riktade till förvaltningsdomstolen över ett beslut av valnämnden ska dessutom undantagsvis skickas till församlingen för att valnämnden ska kunna bifoga sitt eget utlåtande och nödvändiga handlingar till besvären. På detta sätt eftersträvas att förvaltningsdomstolen ska ha möjlighet att undersöka besvären och fatta beslut innan valet förrättas.

11 §. Anvisningar om hur man begär omprövning och besvärshanvisning. Det föreslås att det till paragrafen fogas en preciserad bestämmelse motsvarande 24 kap. 10 § i den gällande kyrkolagen om anvisningar om hur man begär omprövning och anför besvär. Till ett beslut ska det alltid

fogas anvisningar om hur man begär omprövning eller anför besvär eller ett meddelande om att omprövning inte får begäras eller kyrkobesvär anföras. Närmare bestämmelser om innehållet i den skriftliga anvisningen om hur man begär omprövning och anför besvär eller hur t.ex. saknade eller felaktiga anvisningar påverkar omprövnings- eller besvärstiden finns i förvaltningslagen.

12 §. Behörig förvaltningsdomstol. För en församling, en kyrklig samfällighet och ett stift bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen enligt den ort där domkapitlet finns. Besvär över beslut av kyrkomötet och kyrkostyrelsen anförs hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om behörig förvaltningsdomstol i den gällande kyrkolagen. Det är en specialbestämmelse genom vilken man avviker från bestämmelsen om behörig förvaltningsdomstol i 10 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I regeringspropositionen om ändring av kyrkolagen från 2003 (RP 121/2003 rd) konstateras det att behörig förvaltningsdomstol enligt den då gällande förvaltningsprocesslagen för en myndighet i en församling och kyrklig samfällighet samt stiftsfullmäktige och domkapitlet bestäms utifrån beslutsmyndighetens verksamhetsområde eller orten där dess huvudsakliga verksamhetsställe är beläget. I praktiken ska t.ex. ett beslut av stiftsfullmäktige och domkapitlet i Borgå stift överklagas hos Helsingfors förvaltningsdomstol. De besvär som anförs över beslut som fattats av församlingar i Borgå stift styrs förutom till Helsingfors förvaltningsdomstol även till andra förvaltningsdomstolar och till Ålands förvaltningsdomstol. Det här visar att stiftsindelningen och indelningen i förvaltningsdomstolarnas domkretsar skiljer sig markant från varandra. Stiftsindelningen bygger också delvis på en språklig grund eftersom landets alla svenskspråkiga församlingar och de tvåspråkiga församlingar som har svensk majoritet hör till Borgå stift. Samtidigt har bestämmelsen i 12 § om behörig förvaltningsdomstol i förvaltningsprocesslagen upprättats som allmänna bestämmelser, utan hänsyn till eventuella särdrag i olika ärendegrupper.

Med beaktande av domkapitlens ställning i stiftsförvaltningen och även deras möjligheter att anlita särskild sakkunskap, ansågs det vara motiverat att i kyrkolagen ta in en specialbestämmelse som avviker från 12 § i förvaltningsprocesslagen. Enligt specialbestämmelsen i kyrkolagen ska besvär över beslut av församlingar och kyrkliga samfälligheter alltid anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets domkapitlet finns. På samma sätt förfars beträffande beslut av domkapitlet och stiftsfullmäktige. Bestämmelsen bevarar även stiftet enhetligt ur ett rättsvårdande perspektiv. För saken talar även det faktum att antalet kyrkobesvär per år är litet. De motiveringar som nämns ovan är fortfarande relevanta och det finns inte anledning nog att ändra nuvarande praxis.

I den nämnda regeringspropositionen ansåg man dessutom att i synnerhet bestämmelsen om ändringssökande i ett beslut av en riksomfattande myndighet i 12 § i förvaltningsprocesslagen i vissa fall kan vara tvetydig. Enligt 12 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen skulle besvär över beslut av en sådan myndighet vars verksamhetsområde omfattar hela landet anföras hos den förvaltningsdomstol vars domkrets beslutet huvudsakligen hänför sig till på grund av att största delen av ett område eller en fastighet som avses i beslutet ligger inom domkretsen eller att den person eller sammanslutning som beslutet huvudsakligen gäller har hemkommun respektive hemort där. Den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms då vanligtvis utifrån ändringssökandes hemvist eller hemort. Motsvarande bestämmelse finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. En betydande del av kyrkostyrelsens beslut gäller antingen församlingarnas understödsansökningar samt kyrkligt byggande där det måste finnas en enhetlig linje i hela landet eller kyrkostyrelsens personal, upphandlingar eller andra motsvarande ärendegrupper. Därför är det fortfarande motiverat att besvär över kyrkostyrelsens beslut, avvikande från huvudregeln i lagen om rättegång i förvaltningsärende, alltid anförs utifrån kyrkostyrelsens hemort hos Helsingfors

förvaltningsdomstol. Det är också ändamålsenligt att anföra besvär över biskopsmötets och kyrkomötets beslut hos Helsingfors förvaltningsdomstol när det överhuvudtaget är möjligt att söka ändring.

Behörig förvaltningsdomstol vid förvaltningstvistemål bestäms på samma sätt som vid anförande av kyrkobesvär. Om exempelvis parterna i en förvaltningstvist är två församlingar, behandlas målet vid den förvaltningsdomstol inom vars domkrets domkapitlet för den församling som är svarande finns.

13 §. Sökande av ändring i beslut av förvaltningsdomstolen. I paragrafen föreskrivs det om sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. I 1 mom. föreskrivs det på samma sätt som i 24 kap. 14 § 1 mom. 8 punkten i den gällande kyrkolagen att ändring inte får sökas i vissa av förvaltningsdomstolens beslut. Med tanke på valförrättningen är det ändamålsenligt att det inte är möjligt att söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i ett beslut av förvaltningsdomstolen som gäller förteckningen över röstberättigade.

Enligt 107 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden får ett beslut som en förvaltningsdomstol gett i ett förvaltningsprocessuellt ärende överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd. I fråga om anförande av besvär över andra förvaltningsdomstolars beslut gäller vad som föreskrivs särskilt. I 111 § i den lagen föreskrivs om grunderna för beviljande av besvärstillstånd. Enligt föreslagna 2 mom. ska besvärstillståndet gälla både beslut som förvaltningsdomstolen fattat med anledning av kyrkobesvär och förvaltningstvistemål som avgörs av förvaltningsdomstolen. I praktiken är förvaltningstvister sällsynta.

På delgivandet av besvärsmyndighetens beslut till församlingarnas medlemmar tillämpas det föreslagna förfarandet i 10 kap. 23 § där beslutet hålls tillgängligt i det allmänna datanätet. Parterna delges beslutet med tillämpande av bestämmelserna om delgivning till part. Enligt förslaget föreskrivs i 10 kap. 24 § om tidpunkten för delfäendet, dvs. den tidpunkt besvärstiden börjar.

14 §. Begränsning av rätten att begära omprövning och att anföra besvär. I paragrafen föreskrivs det om förbud att begära omprövning och anföra besvär inom den kyrkliga förvaltningen. Bestämmelsen motsvarar i princip den gällande lagen, men här föreslås vissa preciseringar.

I 1 mom. föreskrivs det om de beslut i vilka ändring inte får sökas. Enligt 1 punkten får ändring inte sökas i fråga om beslut av kyrkomötet. Kyrkomötet behandlar i egenskap av kyrkans högsta organ frågor om kyrkans tro och lära samt ger förslag om stiftande, ändring eller upphävande av kyrkolag samt beslutar om godkännande av kyrkoordningen. Till följd av den natur kyrkomötets uppgifter har är det motiverat att man i princip inte kan söka ändring i dess beslut. Däremot är det möjligt att söka ändring i kyrkomötets beslut som gäller befrielse från förtroendeuppdrag, beviljade av avsked, avstängning eller skiljande i fråga om kyrkomötesombud.

Enligt den gällande kyrkolagen får ändring i biskopsmötets beslut inte sökas genom besvär. Enligt den föreslagna 2 punkten får ändring inte sökas i närmare föreskrifter som biskopsmötet meddelar om verkställigheten av kyrkoordningen. Det handlar om tillämpning av normgivningsmakt varvid det till följd av beslutens natur inte går att söka ändring i dem. Biskopsmötets beslut beträffande annat än verkställighetsbestämmelserna är i allmänhet inte slutliga lösningar i ett ärende, och därför inte heller beslut som kan överklagas enligt 4 §.

Enligt den föreslagna 3 punkten gäller förbudet mot att söka ändring godkännande till prästämbetet. Biskopen och domkapitlet beslutar om godkännande till prästämbetet enligt religiösa kriterier. De beslut biskopen ensam fattar gäller i regel ärenden som faller under den episkopala tillsynen och i dem fattas inte överklagbara beslut. Däremot får man på normalt sätt begära omprövning av ärenden som domkapitlet delegerat till biskopen.

I kyrkostyrelsens föreskrift i anslutning till medlemsregistret eller kyrkobokföringen eller ett beslut som gäller undantagsval i församlingen får man enligt 4 punkten inte söka ändring genom besvär på grund av deras art. Inte heller i kyrkostyrelsens föreskrifter om verkställighet av kyrkolagen eller kyrkoordningen, examina som krävs av en tjänsteinnehavare eller församlingarnas eller de kyrkliga samfälligheternas bokföring och löneräkning får ändring sökas genom besvär.

I 5 punkten uppräknas de beslut av domkapitlet i vilka det inte är möjligt att söka ändring. Det föreslås att de av domkapitlets beslut som närmast kan ses som beredningsåtgärder och i vilka man kan söka ändring i samband med det slutliga avgörandet flyttas till 2 mom. Prästvigningen baseras på kyrkans kallelse till arbetet som präst. I den kyrkliga traditionen godkänner biskopen och domkapitlet att en person får prästvigas. I den kyrkliga autonomin anses det ingå att kyrkan enligt sin egen ordning får besluta vem som ska ha rätt att arbeta som präst. Ingen har subjektiv rätt att bli vigd till präst. I kyrkans tradition har man dessutom ansett att endast personer som uppfyller förutsättningarna för prästvigning och som i samband med prästvigningen kan ges ett tjänsteförordnande till ett tjänsteförhållande kan prästvigas. I den föreslagna 5 punkten föreskrivs det om förbud mot att söka ändring, eftersom en rätt att söka ändring skulle begränsa kyrkans erkända autonomi att själv besluta om val och vigning av sina präster och om domkapitlets därmed anknutna rätt att utfärda tjänsteförordnanden till församlingspastorstjänster. Närmare bestämmelser om prästvigning finns i kyrkoordningen.

Enligt denna punkt kan ändring inte heller sökas i domkapitlets beslut om var nattvarden firas eller i domkapitlets avgörande i situationer där kyrkoherden och församlingens kyrkoråd har olika åsikt t.ex. om användningen av kyrkan eller vad kollekten ska användas för. Enligt bestämmelsen kan ändring inte heller sökas i domkapitlets beslut om att flytta ett kyrkoherde- eller kaplansval eller om att ett kyrkoherdeval förfaller. Ändring kan inte sökas i ett beslut som gäller rätten att arbeta som lektor eller rätten att arbeta som antingen lektor eller präst i en annan sammanslutning. Det handlar om sådana ärenden som gäller kyrkans tjänsteinnehavare i andligt arbete och som ingår i religionssamfundets autonomi och som inte direkt berör någons subjektiva rätt. Ändring får inte heller på grund av ärendets art sökas i domkapitlets beslut som gäller tidpunkten för undantagsval i församlingen eller tidpunkten för valåtgärder samt valdagen eller valprovsdagen vid direkt kyrkoherdeval. Ändring får inte heller sökas i domkapitlets beslut om godkännande av examina som kompletterar utbildningen som anknyter till prästämbetet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de beslut som man inte separat kan söka ändring i genom begäran om omprövning eller anförande av besvär, men som kan göras stridiga i samband med ändringssökande i det slutliga avgörandet eller ett senare fattat beslut. Enligt 1 punkten får ändring inte sökas separat i beslut av domkapitlet som gäller förrättandet av kyrkoherdeval som indirekt val, ett valförslag för direkt kyrkoherdeval eller ändring eller komplettering av ett sådant valförslag. Ett valförslag måste ändras t.ex. om kandidaten förlorar sin valbarhet innan valet förrättas. Dessa kan ses som beredande åtgärder som dock kan göras stridiga i samband med att valresultatet fastställs.

Enligt 2 punkten får ändring inte sökas separat i beslut av valnämnden, om beslutet gäller praktiska åtgärder i anslutning till valförberedelserna, som att lämna en stiftelseurkund utan prövning, upprätta en sammanställning av kandidatlistorna och besluta om röstningsställen samt valmyndighetens åtgärder eller beslut som gäller förhandsröstning i hemmet.

Besvärsförbudet gäller även biskopens beslut om tillfällig avstängning från prästämbetet. Ett beslut om tillfällig avstängning från prästämbetet är till sin natur en säkerhetsåtgärd och alltid kortvarig. Om tjänsteinnehavaren begär omprövning av eller anför besvär över avstängning från prästämbetet kan man samtidigt även pröva lagligheten hos den tillfälliga avstängningen från tjänsteutövningen av prästämbetet.

15 §. Rättelse av valresultat. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som i 24 kap. 15 § i den gällande kyrkolagen om hur man ska gå tillväga om valförfarandet varit lagstridigt eller felaktigt. Bestämmelsen gäller besvärsmyndighetens rätt att under vissa förutsättningar rätta ett felaktigt beslut som gäller val.

Besvärsmyndigheten kan i regel inte ändra en kyrklig myndighets beslut varför laglighetsfel som tjänsteinnehavare eller förtroendevalda gjort vid val skulle leda till att beslutet upphävs. Fel i beräkningen av valresultatet är emellertid möjliga att rätta utan att valet behöver upphävas. Däremot accentueras svårigheten med att ordna nyval mer i val där församlingsmedlemmarna har rösträtt, som t.ex. församlingsval eller direkta kyrkoherdeval eller annars när de röstberättigade utgörs av en stor grupp som vid biskopsval, val av ombud till kyrkomötet eller medlemmar av stiftsfullmäktige. Valet behöver inte upphävas om det är klart att det lagstridiga förfarandet inte har påverkat valresultatet. Inte heller då behöver valet trots det lagstridiga förfarandet upphävas om det är möjligt att rätta valresultatet. Om det lagstridiga förfarandet har påverkat valresultatet och valresultatet inte kan rättas ska det bestämmas att valet ska förrättas på nytt.

16 §. Besluts verkställbarhet. Bestämmelsen motsvarar 25 kap. 1 § i den gällande kyrkolagen, dock så att möjligheten att verkställa beslutet innan det har fått laga kraft gäller alla kyrkliga myndigheter. Verkställbarheten innan beslutet vunnit laga kraft i enlighet med bestämmelsen i den nuvarande kyrkolagen har gällt beslut av församlingarnas och den kyrkliga samfällighetens myndigheter. Kyrkostyrelsen, stiftsfullmäktige eller domkapitlet har emellertid under vissa förutsättningar kunnat besluta att beslutet ska verkställas omedelbart.

Verkställbarheten innan beslutet har vunnit laga kraft är omvänd i förhållande till förvaltningsbesvärssärenden, i vilka som regel först ett lagakraftvunnet beslut är verkställbart. Verkställighet är emellertid förbjuden om sökande av ändring blir onödig. Inledandet av verkställigheten av ett beslut innebär ofta att fördelar och nackdelar jämförs. Det organ som behandlar begäran om omprövning eller besvärsmyndigheten kan också förbjuda verkställigheten av beslutet. Ett verkställighetsförbud kan inte sökas utan att det framställs en begäran om omprövning eller anför besvär. Ett krav på att verkställigheten ska förbjudas kan framföras samtidigt med de egentliga besvären, men även senare efter att besvären har anhängiggjorts.

Verkställighet kan inte inledas om beslutet i ärendet kan överföras till ett högre organ för behandling, innan det har utretts att ärendet inte kommer att överföras. I praktiken betyder detta att man inte kan inleda verkställigheten av ett beslut innan den tidsfrist som avses i 10 kap. 10 § 4 mom. har löpt ut.

På grund av att underställningsförfarandet slopas avlägsnas hänvisningen till verkställbarheten hos ett underställt ärende.

17 §. Förhållande till annan lagstiftning. I paragrafen anges vilka lagar som, utöver kyrkolagen, ska tillämpas på begäran om omprövning, anförande av kyrkobesvär och behandling av förvaltningsvistemål. Enligt 1 mom. tillämpas förvaltningslagen när ett ärende behandlas som ett förvaltningsärende, dvs. som en begäran om omprövning hos en kyrklig myndighet. Då är det fråga om förvaltningsförfarande. Den föreslagna paragrafens 2 mom. gäller förvaltningsprocessen. Enligt den tillämpas vid behandlingen av ett ärende i en förvaltningsdomstol utöver kyrkolagen även lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

I propositionen föreslås det att underställningsförfarandet slopas helt och hållet inom kyrkoförvaltningen. Därför blir bestämmelserna om underställningsmyndighetens behörighet onödiga.

13 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1 §. Ikraftträdande. I 1 mom. föreslås en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande. I 2 mom. föreskrivs det att kyrkolagen av den 26 november 1993 ska upphävas genom denna lag.

2 §. Mandatperioden för organ som valts före lagens ikraftträdande. Enligt paragrafen fortsätter de nuvarande organens mandatperiod efter att den föreslagna lagen trätt i kraft tills mandatperioden för de nya organen börjar.

3 §. Förvaltningen av delområden i en församling. Bestämmelserna om förvaltningen av delområden i en församling ersätter bestämmelserna om kapellförsamlingar och församlingsdistrikt. Lagens ikraftträdande inverkar inte på de existerande kapellförsamlingarnas och församlingsdistriktens ställning, om man inte lokalt beslutar om något annat. Efter lagens ikraftträdande är dessa sådana i lagen avsedda administrativa områden i en församling, vilkas förvaltning kan ordnas på det sätt som avses i lagen. På dem tillämpas även alla bestämmelser om förvaltningen av delområden. Sålunda tillämpas bl.a. 3 kap. 8 § i den föreslagna kyrkolagen på kapellrådet och distriktsrådet. På mandatperioden för organen i delområdena tillämpas även övergångsbestämmelsen i 2 § ovan.

4 §. Församlingar med särskilda rättigheter. Den särskilda ställning som församlingarna ges i paragrafen bygger på internationella avtal mellan kyrkor. För närvarande finns det två sådana församlingar i evangelisk-lutherska kyrkan: Tyska evangelisk-lutherska församlingen i Finland, Die Deutsche Evangelisch-Lutherische Gemeinde in Finnland, och Rikssvenska Olaus Petriförsamlingen. I paragrafen avses t.ex. särskild rätt att välja präst.

5 §. Församlingarnas tillhörighet till ett centralregister. Kyrkostyrelsen beslutade 2015 och 2018 att alla församlingar från och med ingången av 2022 ska tillhöra ett centralregister. Förslaget bygger delvis på åtgärderna för att verkställa detta beslut och från det senare beslutet till att den föreslagna ändringen av kyrkolagen träder i kraft blir övergångstiden fyra år. Trots det kan det finnas församlingar som ännu inte när lagen träder i kraft har anslutit sig till ett centralregister. I förslaget till kyrkolag finns emellertid inte längre någon bestämmelse om enskilda församlingar som personuppgiftsansvariga för kyrkböcker, och därför föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken en sådan församling hör till det geografiskt närmaste centralregistret i sitt stift. Som samarbetsavtal mellan centralregistret och församlingen föreslås att det avtal som centralregistret allmänt använder tillämpas. Närmare bestämmelser om innehållet i samarbetsavtalet ingår i 3 kap. 51 § i kyrkoordningen.

I praktiken ska verkställigheten av lagen dock i de beskrivna fallen inledas under ledning av domkapitlet i stiftet senast när lagframställningen har godkänts av kyrkomötet. Bedömningen är att avtalslösa fall inte nämnvärt kommer att förekomma efter lagens ikraftträdande.

6 §. Handläggningen av anhängiga förvaltningsärenden. Vid ikraftträdandet av den nya lagen tillämpas den gamla lagen på förvaltningsärenden som redan inletts. Likaså tillämpas den gamla lagen även på inledda underställningsärenden, där underställningen ännu inte har gjorts, samt på sökande av ändring i rättskipningsärenden och underställningsärenden. Ett underställningsärende kan anses vara anhängigt när beslutet på församlingsnivå har fattats innan den föreslagna lagen trädde i kraft. På underställningsbesvär tillämpas sedan den 1 januari 2020 förvaltningslagen med stöd av lagen om rättegång i förvaltningsärenden. På rättsskipningsärenden tillämpas i sin tur lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Om en fullföljdsdomstol har upphävt ett beslut och remitterat ärendet för ny behandling, ska dock de nya bestämmelserna och föreskrifterna tillämpas. Däremot kan bestämmelserna om elektroniska sammanträden och elektroniskt beslutsförfarande i 10 kap. tillämpas omedelbart efter lagens ikraftträdande, om den kyrkliga myndigheten har tillräcklig datateknisk beredskap.

7 §. Administrativa bestämmelser. I propositionen föreslås att underställningsförfarandet slopas och att församlingen eller den kyrkliga samfälligheten kan samla alla administrativa bestämmelser på lägre nivå än lag och kyrkoordning som gäller olika organ i en förvaltningsstadga. Om detta bestäms att man ska övergå till förvaltningsstadgan senast inom sex månader från att lagen trätt i kraft.

8 §. Begravningsverksamheten. I den föreslagna paragrafens 1 mom. kvarhålls rättigheterna som gäller gravar som har överlåtits för all framtid i enlighet med 347 § 1 mom. i 1964 års kyrkolag. Bestämmelsen behövs eftersom det på begravningsplatserna fortfarande finns många släktgravar på vilka den gamla lagstiftningen tillämpas. På skyldigheten att sköta graven och påföljderna av att gravskötseln försummas tillämpas emellertid den föreslagna lagen.

På gravar överlåtna för en viss tid som sträcker sig in på den nya lagens giltighetstid, tillämpas den föreslagna lagen med de i 2 mom. föreskrivna reservationerna.

9 §. Vissa bestämmelser om tjänsteförhållanden. I paragrafen har tagits in behövliga övergångsbestämmelser som gäller tillsättande av en tjänst, varningsförfarande och överföring av personal till följd av en ändring i församlingsindelningen som har inletts när den föreslagna kyrkolagen träder i kraft.

7.2 Lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. För närvarande anges anställningsvillkoren för tjänsteinnehavare förutom i lagstiftningen även i kollektivavtal som ingås med stöd av lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974), i arbetsgivarens förvaltningsstadga och instruktioner och genom församlingens beslut på lägre nivå. Förvaltningsstadgans och instruktionernas ställning baserar sig på 3 kap. 7 § i förslaget till kyrkolag och på kyrkoordningen som kompletterar kyrkolagen.

Enligt 1 mom. tillämpas denna lag på tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag eller avtalas med stöd av lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal. Bestämmelserna om tjänsteinnehavare finns i 6 kap. i den gällande kyrkolagen och kyrkolagen har ingen separat bestämmelse om tillämpningsområdet. När kyrkolagens bestämmelser om kyrkans tjänsteinnehavare flyttas till en separat lag är det skäl att ta in en bestämmelse om lagens tillämpningsområde på motsvarande sätt som i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Enligt 1 mom. är den föreslagna lagen sekundär i förhållande

till kollektivavtal som ingåtts med stöd av lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal. Eftersom inga ändringar föreslås i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal förblir systemet till den delen oförändrat.

För anställningsvillkoren gäller enligt 2 § 1 mom. i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal oberoende av vad som föreskrivs i lag det som bestäms om villkoren genom tjänstekollektivavtal. När det gäller anställningsvillkoren är tjänstekollektivavtalen alltså primära i förhållande till lag även med stöd av lagen om tjänstekollektivavtal. Exempelvis tjänsteinnehavarens lön, arbetstid och semester bestäms allmänt enligt tjänstekollektivavtalet om inte något annat följer av annan lagstiftning. I lagen om tjänstekollektivavtal begränsas avtalsrätten i vissa frågor som ska anses höra till arbetsgivarens ensidiga beslutanderätt och arbetsgivarens rätt att besluta hur förvaltningen ordnas och som alltså inte betraktas som anställningsvillkor. Med beaktande av bestämmelserna om begränsningar i avtalsrätten i 2 § i lagen om tjänstekollektivavtal blir bestämmelsen i det föreslagna 1 § 1 mom. om kollektivavtalsbestämmelsernas primära ställning tillämplig endast i de fall där avtalsrätten överhuvudtaget gäller och det finns relevanta bestämmelser i den föreslagna lagen. Till anställningsvillkoren hör inte enligt 2 § 2 mom. i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal grunderna för ämbetsverkens och inrättningarnas organisation eller annan reglering inom tjänsteapparaten, inrättande eller indragning av tjänster, myndigheters åligganden eller inre arbetsfördelning, arbetsledningen, arbetsmetoderna och uppkomsten eller upphörandet av tjänsteförhållanden eller därmed jämförbara anställningsförhållanden, med undantag av uppsägningstiden. Därmed kan dessa frågor överhuvudtaget inte ingå i tjänstekollektivavtalen. Samtidigt begränsas avtalsrätten enligt lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal i vissa frågor som i sig kan anses utgöra anställningsvillkor.

Enligt 2 § 3 mom. i den lagen får avtal inte ingås om 1) behörighetsvillkoren för tjänster, befodringsgrunder eller tjänsteinnehavarnas skyldigheter eller om disciplin, 2) pensioner, familjepensioner eller med dem jämförliga andra förmåner, hyran för tjänstebostäder eller användning av annan egendom som tillhör församlingen, med undantag av arbetsrum och arbetsredskap för dem som sköter uppgifter som gäller samarbete mellan arbetsgivare och tjänsteinnehavare, inte heller om 3) de frågor, beträffande vilka för arbetstagarnas del överenskommelse icke kan träffas genom arbetskollektivavtal.

Enligt detta kan tjänstekollektivavtal alltså inte omfatta frågor som för arbetstagarnas del inte kan avgöras genom en överenskommelse i ett arbetskollektivavtal. Med beaktande av de begränsningar i avtalsrätten som ingår i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal ansågs det inte nödvändigt att i den här lagen separat föreskriva om sådana begränsningar. Enligt 2 § 4 mom. i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal gäller för frågor som inte reglerats genom tjänstekollektivavtal och de frågor som avses i 3 mom. vad som särskilt bestäms eller föreskrivs om dem eller med den evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverks samtycke utöver tjänstekollektivavtalet i enskilt fall avtalas med en tjänsteinnehavare med avtalslön.

I den här lagen föreslås bestämmelser om arbetstagare i arbetsavtalsförhållande endast i samband med evangelisk-lutherska kyrkans särskilda karaktär som arbetsgivare. I övrigt baseras regleringen av arbetsavtalsförhållanden enligt 2 mom. på arbetsavtalslagen (55/2001) och den övriga arbetslagstiftningen samt på arbetskollektivavtal som ingåtts med stöd av lagen om kyrkans arbetskollektivavtal (829/2005).

2 §. Arbetsgivare och personal. I 1 mom. anges arbetsgivarna inom evangelisk-lutherska kyrkan. Dessa är församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna, domkapitlen och kyrkostyrelsen. I 1 mom. föreskrivs dessutom att en kyrklig samfällighet och de församlingar som hör till den

ska behandlas som en enda arbetsgivarenhet i frågor som gäller anställningsvillkoren. Detta klargör personalförvaltningen i de kyrkliga samfälligheter där församlingarna i många avseenden utövar självständig arbetsgivarmakt. Församlingarna väljer bl.a. sin personal, sköter arbetsledningen samt beslutar om arbetsmetoder och om uppsägning av ett anställningsförhållande. Dessa uppgifter som församlingarna utför hör inte till anställningsvillkoren. I fråga om anställningsvillkor som föreskrivs i lag eller avtalas genom tjänstekollektivavtal är det ändamålsenligt att den kyrkliga samfälligheten och de församlingar som hör till den behandlas enligt enhetliga principer när det gäller anställningsvillkoren och att den kyrkliga samfälligheten i princip sköter relaterade uppgifter för medlemsförsamlingarnas räkning.

Enligt 2 mom. har domkapitlet vissa arbetsgivaruppgifter som gäller tjänsteinnehavare i en församling eller kyrklig samfällighet, även om det inte är arbetsgivare för dessa. Detta gäller framför allt prästerna. Domkapitlets befogenheter framgår av de övriga bestämmelserna i denna lag och i kyrkolagen.

Enligt 3 mom. står de anställda personerna i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till kyrkan. Bestämmelser om obligatoriska tjänster finns i kyrkoordningen. Till övriga delar beslutar arbetsgivaren hur och med vilken personalstyrka den sköter sina uppgifter.

3 §. Tjänsteförhållande, tjänst och tjänsteinnehavare. I paragrafen definieras begreppen tjänsteförhållande, tjänst och tjänsteinnehavare. Arbetsgivare har definierats i den föregående paragrafen. Enligt 1 mom. avses med tjänsteförhållande ett offentligrättsligt anställningsförhållande mellan arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren.

Enligt 2 mom. ska det alltid inrättas en tjänst för ordinarie tjänsteförhållanden. En person kan anställas i tjänsteförhållande för viss tid utan att en tjänst inrättas om det finns en grundad anledning till det. En grundad anledning är exempelvis att uppgiften är så kortvarig att det inte är ändamålsenligt att inrätta en tjänst. Säsongsbetonade variationer i församlingens verksamhet och vikariearrangemang kan också utgöra en grund för ett tjänsteförhållande för viss tid. Med tjänsteinnehavare avses enligt 3 mom. en person som står i tjänsteförhållande till arbetsgivaren.

4 §. Språkkunskaper. I paragrafen föreskrivs det om kraven på personalens språkkunskaper och de dispenser som kan beviljas. Bestämmelser om kraven på tjänsteinnehavarnas språkkunskaper ska enligt förslaget finnas i kyrkoordningen. Av särskilda skäl kan dispens beviljas från de behörighetsvillkor som anges för språkkunskaper. Dispens för den som söker en prästtjänst eller lektorstjänst i en församling eller kyrklig samfällighet beviljas av domkapitlet. En bestämmelse om detta finns i 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt a i den föreslagna kyrkolagen, som det i paragrafen hänvisas till på grund av sammanhanget. Dispens för sökande till andra tjänster beviljas av den myndighet som är behörig att inrätta tjänsten i fråga.

Paragrafens 2 mom. gäller såväl sökande till ett tjänsteförhållande som sökande till ett arbetsavtalsförhållande. Med avvikelse från 9 § kan en sökande enligt den bestämmelsen också visa att han eller hon har de språkkunskaper som krävs först efter det att ansökningstiden löpt ut, om inte behandlingen av ärendet fördröjs till följd av det. Dessutom ska arbetsgivaren se till att hela personalen har tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta myndighetens uppgifter i enlighet med de lagstadgade språkraven. Enligt 3 mom. ska arbetsgivaren genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder se till att personalen har tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta myndighetens uppgifter i enlighet med kraven i språklagen, samiska språklagen och annan lagstiftning.

5 §. Tystnadsplikt. I paragrafen föreskrivs det om tystnadsplikten för en person som är anställd hos en arbetsgivare inom evangelisk-lutherska kyrkan i andra situationer än de som gäller bikt-hemlighet i enlighet med 7 kap. 9 § i kyrkolagen. På personalens tystnadsplikt tillämpas utöver den föreslagna kyrkolagen och lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan dessutom bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i annan lag. I synnerhet tillämpas den tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som regleras i 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

2 kap. Tjänsteförhållandets början

6 §. Tjänsteförhållandets längd. Ett tjänsteförhållande pågår enligt 1 mom. tills vidare eller för viss tid. Huvudregeln är att en tjänsteinnehavare anställs i tjänsteförhållande tills vidare. Anställning i tjänsteförhållande för viss tid kräver en lagstadgad grund. I 2 mom. anges grunderna för visstidsanställning. Enligt momentet kan en tjänsteinnehavare anställas för viss tid endast om tjänsteinnehavaren själv begär det, särskilda bestämmelser gäller för anställning för viss tid eller om uppgiftens art, ett vikariat, ordnandet av skötseln av uppgifterna i ett vakant tjänsteförhållande eller någon annan jämförbar omständighet som hänför sig till arbetsgivarens verksamhet kräver det. Grunderna för visstidsanställning kan även regleras någon annanstans. Den vanligaste grunden för visstidsanställning är att det rör sig om ett vikariat. På varandra följande vikariat utgör inte en förbjuden följd av tjänsteförhållanden för viss tid om det finns en laglig grund för varje visstidsanställning. Också någon annan omständighet som hänför sig till arbetsgivarens verksamhet och som är jämförbar med de nämnda grunderna gör visstidsanställning berättigad.

I 3 mom. finns det en bestämmelse om att en tjänsteinnehavare som utan en lagstadgad grund har anställts för viss tid eller som utan grundad anledning upprepade gånger i följd har anställts för viss tid har rätt till ersättning. En tjänsteinnehavare som har anställts för viss tid utan någon sådan grund som anges i 2 mom. eller som utan grundad anledning upprepade gånger i följd har anställts för viss tid har enligt momentet när tjänsteförhållandet upphör rätt att få en ersättning som motsvarar lönen för minst 6 och högst 24 månader. Ersättningskravet ska framställas inom 6 månader från det att tjänsteförhållandet upphörde. Ett ersättningskrav behandlas enligt den föreslagna 70 § som ett förvaltningsstvemål i en förvaltningsdomstol. Bestämmelsen om framläggande av ersättningskrav motsvarar i sak 3 § 3 mom. i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) och 56 § 2 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Ett krav som läggs fram medan tjänsteförhållandet pågår är förhastat, eftersom skadan då ännu inte uppstått. Ersättningen beräknas utifrån inkomsterna för ordinarie arbetstid.

Enligt 4 mom. finns bestämmelser om de tjänster där anställningen på grund av uppgifternas art alltid är för viss tid i kyrkoordningen. Bestämmelser om visstidstjänster inom statsförvaltningen finns i 9 a § i statstjänstemannalagen. I bestämmelsen ges möjlighet att genom en bestämmelse i kyrkoordningen avvika från huvudregeln om anställning i tjänsteförhållande tills vidare eller för viss tid. Detta noggrant avgränsade bemyndigande gäller endast tjänster vid kyrkostyrelsen.

7 §. Anställning av en långtidsarbetslös i tjänsteförhållande för viss tid. Paragrafen motsvarar bestämmelsen i arbetsavtalslagen. En långtidsarbetslös får enligt 1 mom. anställas i tjänsteförhållande för viss tid utan en sådan grund som avses i 6 § 2 mom. Som långtidsarbetslös betraktas en person som har varit arbetslös arbetssökande utan avbrott de senaste 12 månaderna. Enligt förslaget utgör ett anställningsförhållande på högst två veckor inget avbrott i arbetslösheten. En person betraktas enligt 2 mom. som arbetslös arbetssökande i enlighet med det som föreskrivs i 1 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Den maximala längden av ett sådant tjänsteförhållande för viss tid som utan grund ingås med en långtidsar-

betslös är enligt 3 mom. ett år. En tjänsteinnehavare kan också anställas för flera tjänsteförhållanden som är kortare än ett år, dock så att antalet tjänsteförhållanden för viss tid får vara högst tre under ett år och deras sammanlagda längd högst ett år.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att sänka tröskeln för arbetsgivaren att anställa långtidsarbetslösa. När arbetsgivarens tröskel för att anställa sjunker, uppstår det nya arbetstillfällen för långtidsarbetslösa genom tjänsteförhållanden för viss tid. Ett tjänsteförhållande för viss tid kan utgöra en positiv övergång till en tillsvidareanställning.

8 §. Offentligt ansökningsförfarande och avvikelse från det. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om huvudregeln enligt vilken anställning i tjänsteförhållande sker genom ett offentligt ansökningsförfarande. Målet med ett offentligt ansökningsförfarande är att säkerställa att principerna för god förvaltning realiserats och att man får den bästa möjliga personalen. Platsannonser ska publiceras i det allmänna datanätet på samma sätt som organens protokoll. Lagen innehåller bara minimikravet att platsannonser ska publiceras. Annonsen kan dessutom publiceras exempelvis i en tidning eller via någon allmän rekryteringstjänst på internet. Innehållet i platsannonser bestäms av arbetsgivaren.

Enligt 2 mom. kan arbetsgivaren av grundad anledning besluta att ansökningstiden förlängs, att ett nytt ansökningsförfarande inleds eller att tjänsten inte tillsätts. Så kan man göra exempelvis i situationer när det inte finns några sökanden som uppfyller behörighetsvillkoren eller när arbetsgivaren av någon annan orsak anser det vara nödvändigt att få fler sökande eller att ordna skötseln av uppgifterna på något annat sätt.

I 3 mom. föreskrivs det om de vanligaste situationer där man kan avvika från det offentliga ansökningsförfarandet. Dessutom kan arbetsgivaren av något annat särskilt vägande skäl besluta att ett offentligt ansökningsförfarande inte behövs. Som särskilt vägande skäl betraktas t.ex. att en tills vidare anställd i ett arbetsavtalsförhållande i samband med en uppsägningsprocess av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker enligt 49 § erbjuds ett tjänsteförhållande med motsvarande arbetsuppgifter om en tjänst inrättas för att ersätta det arbetsavtalsförhållande som sägs upp. Det faktum att en person redan har skött tjänsten under en lång tid som vikarie eller under den tid som tjänsten varit vakant anses inte vara ett särskilt vägande skäl. Bestämmelser om avvikelser från det offentliga ansökningsförfarandet i vissa situationer som gäller tjänster som församlingspastor eller präst finns i 7 kap. 7 § i den föreslagna kyrkolagen.

9 §. Anställning i tjänsteförhållande. I ett tjänsteförhållande kan enligt 1 mom. endast en sådan person anställas som skriftligen har sökt tjänsten före ansökningstidens utgång och som då har uppfyllt behörighetsvillkoren. Separata bestämmelser om proceduren för att lämna in en skriftlig ansökan finns i förvaltningslagen och i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Till ansökan ska det fogas en redogörelse för sökandens behörighet.

Enligt föreslagna 2 mom. kan man vid tillsättandet av tjänsten som ledande tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsens kansli förutom de som sökt tjänsten även beakta en person som gett sitt samtycke och som uppfyller behörighetskraven för tjänsten.

Enligt 3 mom. kan den som inte fyllt 18 år endast anställas i tjänsteförhållande för viss tid.

10 §. Behörighetsvillkor. Enligt 125 § 2 mom. i grundlagen är de allmänna utnämningsskälerna för offentliga tjänster skicklighet, förmåga och beprövad medborgerlig dygd. Med skicklighet avses närmast kunskaper och färdigheter som inhämtats genom utbildning eller arbetserfarenhet. Med förmåga avses generellt de egenskaper en person behöver för att arbeta fram-

gångsrikt, t.ex. begåvning, organisationsförmåga, initiativförmåga och andra motsvarande förmågor som behövs för att sköta arbetsuppgifterna. Med beprövad medborgerlig dygd avses meriter från allmän samhällsaktivitet som är relevanta för skötseln av tjänsten samt oklanderligt uppförande. De allmänna utnämningsgrunderna ska tolkas i sammanhang med de allmänna och särskilda behörighetskraven för respektive tjänst och då ska också de konkreta arbetsuppgifter som hör till tjänsten beaktas. Bestämmelser om behörighetsvillkoren som handlar om medlemskap i kyrkan och konfirmation finns i 7 kap. 2 § i den föreslagna kyrkolagen, som det på grund av sammanhanget hänvisas till i 1 mom.

De särskilda behörighetsvillkoren för en tjänst baserar sig på särskilda bestämmelser eller arbetsgivarens beslut. Behörighetsvillkoren kan ingå i en förvaltningsstadga eller en instruktion, ett beslut om inrättande av en tjänst eller ett separat beslut. Särskilda behörighetsvillkor är i allmänhet examen, utbildning eller tidigare arbetserfarenhet. Arbetsgivaren kan genom sina egna beslut komplettera de föreskrivna behörighetsvillkoren men inte lindra dem, vilket det föreskrivs om i 2 mom.

Enligt 3 mom. kan man i fråga om ett tjänsteförhållande för viss tid avvika från de särskilda behörighetsvillkoren, om särskilda bestämmelser gäller för detta eller om arbetsgivaren av grundad anledning beslutar så i ett enskilt fall. I allmänhet gäller det då skötsel av ett vikariat eller en vakant tjänst.

För vissa kyrkliga tjänster utgörs ett behörighetsvillkor av en utbildning som fås i samband med tjänsteutövningen. Det är fråga om långvariga specialutbildningar. Till tjänsten kan enligt 4 mom. väljas en person som uppfyller de övriga behörighetsvillkoren för tjänsten och som förbinder sig att genomgå utbildningen efter att ha blivit utsedd till tjänsten. Personen kan sägas upp med stöd av 48 § i denna lag, om han eller hon inte genomgår den utbildning som krävs inom en skäligen tidsfrist som arbetsgivaren fastställer.

11 §. Studier utomlands och examensbevis. I den föreslagna paragrafen hänvisas det till lagar som innehåller bestämmelser om den behörighet för en tjänst som utländska studier och examensbevis ger.

Beslut om erkännande och jämställande av studier och yrkespraktik utomlands samt om den behörighet en examen ger fattas enligt 5 kap. 13 § 8 punkten i kyrkoordningen av kyrkostyrelsen.

I 4 mom. föreskrivs det om den för myndigheterna bindande tidsfrist inom vilken beslutet ska meddelas.

12 §. Straffregisterutdrag. I paragrafen föreskrivs det om situationer där en förutsättning för att kunna anställas i tjänsteförhållande är att den sökande visar upp ett straffregisterutdrag. I den föreslagna paragrafen hänvisas dessutom av tydlighetsskäl till de bestämmelser i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) som gäller straffregisterutdragets giltighetstid, anteckning om att utdraget visats upp och återlämnats, tystnadsplikt, platsannons och straff.

Ett beslut att tillsätta en tjänst ska enligt 2 mom. vara villkorligt, om ett straffregisterutdrag som avses i 1 mom. inte finns att tillgå. Den som villkorligt valts till en tjänst ska då visa upp ett straffregisterutdrag senast inom 30 dagar från delfäendet av beslutet om ett villkorligt val eller inom en längre tid som den myndighet som tillsätter tjänsten av särskilda skäl gett sitt medgivande till. Annars förfaller beslutet. Myndigheten beslutar om tjänsteförhållandet ska fortsätta eller förfalla.

13 §. Utredning om hälsotillståndet vid anställning i tjänsteförhållande och vid prästvigning eller lektorsvigning. Det föreslagna 1 mom. gäller utredning om hälsotillståndet hos en person som sökt eller gett sitt samtycke till en tjänst eller till prästämbetet innan beslutet om anställning fattas. Hälsotillståndet utreds med hjälp av ett läkarintyg utfärdat av en läkare. För arbetsgivaren kan någon annan tillförlitlig utredning, såsom ett intyg av en hälsovårdare, också vara tillräckligt. Dessutom innehåller 1 mom. bestämmelser om de situationer där det kan förutsättas att en sökande eller tjänsteinnehavare visar upp ett intyg över narkotikatest. Arbetsgivaren kan enligt 2 mom. av grundad anledning bestämma att ingen utredning behövs. Detta gäller exempelvis när en person som är anställd hos samma arbetsgivare utses till en tjänst och han eller hon redan tidigare har visat upp en utredning om sitt hälsotillstånd eller när en person anställs i ett tjänsteförhållande för en begränsad, kort tid.

Ifall uppgifter om hälsotillståndet inte finns att tillgå i det skede då tjänsten tillsätts ska valet av tjänsteinnehavare enligt 3 mom. vara villkorligt. Valet fastställs eller konstateras ha förfallit genom ett separat beslut efter det att uppgifterna lämnats. Också i det fall att uppgifterna inte lämnas inom den angivna tidsfristen måste valet konstateras ha förfallit. Tjänsteförhållandet ska anses vara avslutat när tjänsteinnehavaren i enlighet med den föreslagna 10 kap. 24 § i kyrkolagen har delgetts beslutet om att anställningen förfallit. En prästvigning eller lektorsvigning kan inte förrättas villkorligt.

I 4 mom. föreskrivs det om de uppgifter om hälsotillstånd som förutsätts av en sökande till en kyrkoherdetjänst samt om de kontroller och undersökningar som vid behov ska utföras. Kyrkoherden kan väljas av de röstberättigade medlemmarna i församlingen och i detta fall kan valet inte vara villkorligt. De hälsomässiga förutsättningarna måste då redas ut före valet.

14 §. Prövotid. I paragrafen föreskrivs det om den prövotid som ska tillämpas på tjänsteinnehavare. Prövotiden ska fastställas senast när man beslutar om anställning i tjänsteförhållande. Den föreslagna maximilängden sex månader motsvarar bestämmelserna om prövotidens maximilängd i 1 kap. 4 § i arbetsavtalslagen, 10 § i statstjänstemannalagen och 8 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Om ett tjänsteförhållande för viss tid är kortare än ett år kan prövotiden utgöra högst hälften av tjänsteförhållandets längd. Om tjänsteinnehavaren under prövotiden har varit arbetsoförmögen eller familjeledig har arbetsgivaren enligt 2 mom. rätt att förlänga prövotiden med en månad för varje period av 30 kalenderdagar som arbetsoförmågan eller familjeledigheten fortgår. Arbetsgivaren ska innan prövotiden går ut underrätta tjänsteinnehavaren om att prövotiden förlängs.

Beslut om ny prövotid kan enligt 3 mom. fattas när en tjänsteinnehavare anställs i ett annat tjänsteförhållande som han eller hon sökt hos en och samma arbetsgivare, och hans eller hennes uppgift eller ställning förändras avsevärt.

Under prövotiden kan tjänsteförhållandet enligt 4 mom. upplösas med omedelbar verkan utan att de grunder som föreskrivits för ett tjänsteförhållandes upphörande föreligger. Tjänsteförhållandet kan upplösas såväl av arbetsgivaren som av tjänsteinnehavaren. Arbetsgivaren får dock inte upplösa tjänsteförhållandet på diskriminerande grunder eller på grunder som annars är ovidkommande med tanke på syftet med prövotiden. För upplösning ska finnas sådan orsak som gäller personen eller dennas arbetsprestation och som gör att arbetsgivaren på goda grunder kan anse att tjänsteinnehavarens insats inte motsvarar de krav som arbetsgivaren ställt. Upplösning av ett tjänsteförhållande under prövotiden förutsätter dock ingen uppsägningsgrund.

Bestämmelser om domkapitlets behörighet att besluta om upplösning under prövotiden av ett tjänsteförhållande för en präst i en prästtjänst eller en lektor i en lektorstjänst finns i 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt c i kyrkolagen, som det på grund av sammanhanget hänvisas till.

I föreslagna 6 mom. finns en bemyndigandebestämmelse om att i kyrkoordningen föreskriva om de tjänster på vilka provotid inte tillämpas. Bestämmelserna avviker från bestämmelserna i 1 mom. om provotid på grund av sättet på vilket dessa tjänster tillsätts. Eftersom tjänsteinnehavarnas ställning inte försvagas är det möjligt att i 8 kap. 1 § 2 mom. i kyrkoordningen placera den detaljerade regleringen av vilka tjänster som undantaget gäller i fråga om kyrkoherdetjänsten och i 4 kap. 2 § 2 mom. i kyrkoordningen i fråga om biskopstjänster, prästassessorstjänster och den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli.

15 §. Tjänsteförordnande och redogörelse för villkoren i tjänsteförhållandet. Ett tjänsteförordnande ska vara skriftligt och ges till tjänsteinnehavaren innan han eller hon inleder tjänsteutövningen. Tjänsteförordnandet kan exempelvis vara ett protokollsutdrag som gäller anställningsbeslutet eller ett annat skriftligt tjänsteförordnande. Av tjänsteförordnandet ska de grundläggande villkoren i tjänsteförhållandet framgå. Tjänsteinnehavarens uppgifter definieras i allmänhet närmare i instruktionen, beslutet om inrättandet av tjänsten eller något annat separat beslut. En tjänsteinnehavare i ett tjänsteförhållande som varar i minst en månad ska dessutom få en redogörelse för de viktigaste villkoren i tjänsteförhållandet som inkluderar de uppgifter som förtecknas i 2 mom., om dessa inte framgår av tjänsteförordnandet.

Enligt 7 kap. 2 § 3 mom. i den föreslagna kyrkolagen kan för en prästtjänst utfärdas tjänsteförordnande endast för en präst och för en lektorstjänst endast för en lektor. I 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt a i den föreslagna kyrkolagen föreskrivs att domkapitlet har till uppgift att utfärda tjänsteförordnanden för alla de präst- och lektorstjänster som det i 3 mom. hänvisas till på grund av sammanhanget. En redogörelse för de viktigaste villkoren i ett tjänsteförhållande ska dock lämnas av arbetsgivaren. Paragrafens 4 mom. föreslås i sin tur gälla ett sådant förordnande för interimistisk skötsel av en annan prästtjänst som kan utfärdas också vid sidan av den egna tjänsten. Om fastställandet av det arvode som ska betalas för skötsel av en annan tjänst vid sidan av den egna avtalas i tjänstekollektivavtalet.

16 §. Tidpunkten då ett tjänsteförhållande börjar och tjänsteinnehavarens rättigheter och skyldigheter inträder. Ett tjänsteförhållande börjar enligt förslaget när beslutet om anställningen i tjänsteförhållande fattas. Efter att tjänsteförhållandet börjat kan arbetsgivaren eller tjänsteinnehavaren inte frigöra sig från sina skyldigheter förenade med tjänsteförhållandet på annat sätt än genom uppsägning eller någon annan grund för avslutande av ett tjänsteförhållande, t.ex. upphävning av ett utnämningsbeslut till följd av besvär eller upplösning av tjänsteförhållandet.

Enligt 2 mom. inleds tjänsteutövningen när tjänsteinnehavaren börjar sköta de uppgifter som hör till tjänsteförhållandet. Samtidigt inträder tjänsteinnehavarens rättigheter och skyldigheter. Det är möjligt att någon annanstans bestämma eller föreskriva om att rättigheterna och skyldigheterna ska inträda vid en tidigare tidpunkt. Exempelvis kan vissa förmåner med stöd av tjänstekollektivavtalen bli aktuella redan innan tjänsteutövningen inletts. Tidpunkten för när tjänsteutövningen inleds ska vanligtvis bestämmas av den myndighet som beslutar om anställningen i tjänsteförhållande. Tjänsteinnehavarens omständigheter, bl.a. uppsägning av en pågående anställning eller en annan grundad anledning, kan påverka tjänsteutövningens begynnelse och göra att en redan fastställd begynnelse flyttas.

Enligt 3 mom. avbryts tjänsteinnehavarens anställningsförhållande inte om han eller hon omedelbart övergår till ett annat tjänsteförhållande hos samma arbetsgivare.

3 kap. Arbetsgivarens skyldigheter

17 §. Allmän skyldighet. I paragrafen föreskrivs det om arbetsgivarens allmänna skyldighet att se till att tjänsteinnehavaren får de förmåner och rättigheter som följer av ett tjänsteförhållande

sådana som tjänsteinnehavaren har rätt att få dem enligt en bestämmelse i lag eller i tjänstekollektivavtalet. De förmåner och rättigheter som avses i den föreslagna bestämmelsen är sådana som det föreskrivs särskilt om i lag eller avtalas om i tjänstekollektivavtal.

18 §. Opartiskt bemötande och diskrimineringsförbud. Paragrafen motsvarar bestämmelserna i 2 kap. 2 § i arbetsavtalslagen och 12 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare om diskrimineringsförbud och opartiskt bemötande av anställda. Enligt det föreslagna 1 mom. ska arbetsgivaren bemöta tjänsteinnehavarna opartiskt, om inte det med hänsyn till tjänsteinnehavarnas uppgifter och ställning finns anledning att avvika från detta. Kravet på opartiskt bemötande är en allmän princip som ingår i de gällande lagarna om anställningsförhållanden. De förbud mot diskriminering som föreskrivs i diskrimineringslagen och jämställdhetslagen gäller däremot endast vissa i lagen specificerade och andra omständigheter som gäller den enskilde som person. Kravet på opartiskt bemötande är därmed mer allmänt och omfattande.

Den föreslagna bestämmelsen förbjuder arbetsgivaren att grundlöst försätta tjänsteinnehavare i olika ställning. Arbetsgivaren ska behandla tjänsteinnehavare i liknande och jämförbara situationer på samma sätt. Om situationerna är jämförbara avgörs särskilt för varje arbetsgivare med hänsyn till tjänsteinnehavarnas ställning och uppgifter på arbetsplatsen. Kravet på opartiskt bemötande förpliktar arbetsgivaren att bemöta tjänsteinnehavarna opartiskt i arbetsledningen, t.ex. när tjänsteinnehavarna åläggs arbetsrelaterade skyldigheter och krav. På motsvarande sätt ska arbetsgivaren bemöta tjänsteinnehavarna opartiskt i bedömningen av hur de har iakttagit sina skyldigheter och uppfyllt de krav som ställts på dem. Exempelvis ska tröskeln till att varna eller säga upp vara konsekvent på arbetsplatsen.

Samtidigt ska arbetsgivaren enligt förslaget bemöta tjänsteinnehavarna opartiskt också när förmåner beviljas i anslutning till tjänsteförhållandet. Skillnader i beviljade förmåner får i jämförbara situationer endast baseras på de skäl som avses i momentet. I tjänsteförhållanden för viss tid eller på deltid får det enligt 2 mom. inte enbart på grund av tjänsteförhållandets eller arbetstidens längd tillämpas ofördelaktigare tjänstevillkor än i andra tjänsteförhållanden, om det inte är motiverat av objektiva skäl.

Det föreslagna 3 mom. innehåller hänvisningar till diskrimineringslagen (1325/2014) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). Arbetsgivaren ska iaktta diskrimineringslagen och jämställdhetslagen. Enligt 2 § 2 mom. i diskrimineringslagen och 2 § 1 mom. 1 punkten i jämställdhetslagen tillämpas de lagarna inte på religionsutövning. Med religionsutövning avses verksamhet som hör till kärnområdet för religionsfriheten enligt 11 § i grundlagen och tolkningspraxis i fråga om artikel 9 i Europakonventionen. Religionsutövningen anses t.ex. omfatta gudstjänsten (GrUU 7/2005 rd, s. 4), andra religiösa förrättningar och evenemang samt undervisning och förkunnelse som är nära förknippad med religionsutövning, om inte något annat följer av Europeiska unionens lagstiftning.

Riksdagens förvaltningsutskott har tidigare betraktat det som en brist att det saknas bestämmelser om diskrimineringsförbud och opartiskt bemötande i lagstiftningen om kyrkans tjänsteförhållanden. På kyrkans anställda i arbetsavtalsförhållande tillämpas däremot arbetsavtalslagens krav på opartiskt bemötande och förbud mot diskriminering. Förvaltningsutskottet har framhållit att kraven på likabehandling och diskrimineringsförbudet i 6 § i grundlagen i vilket fall som helst också gäller den evangelisk-lutherska kyrkan och dess anställningsförhållanden (FvUB 17/2012 rd, s. 5).

19 §. Utvecklande av den gemensamma arbetsplatsen och arbetsklimatet. När en uppgift som en tjänsteinnehavare sköter, myndighetens verksamhet eller arbetsmetoderna ändras eller utvecklas, ska arbetsgivaren sträva efter att se till att tjänsteinnehavaren kan klara av att sköta sina

uppgifter och anpassa sig t.ex. till omorganiseringar hos myndigheten, till omfördelningar av uppgifterna och andra jämförbara ändringar i verksamheten, till utvecklingen av arbetssätten och arbetsmetoderna och till andra omställningar i arbetslivet. Detta görs bl.a. genom handledning, inskolning eller utbildning på det sätt som ändringarna i uppgifterna förutsätter. Arbetsgivaren ska också sträva efter att främja sina relationer till tjänsteinnehavarna liksom även de inbördes relationerna mellan tjänsteinnehavarna och övriga anställda. Här avses t.ex. verksamhet som främjar ett gott arbetsklimat. Dessa åtgärder gäller hela arbetsplatsen. Paragrafen är målinriktad och åtföljs inte av sanktioner och den kan inte vara en självständig grund för ändringssökande.

20 §. Arbetsgivarens skyldighet att sörja för arbetarskyddet. I arbetarskyddslagen (738/2002) och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den finns detaljerade bestämmelser om arbetsgivarens skyldigheter i fråga om arbetarskydd. Enligt 2 § i arbetarskyddslagen tillämpas lagen också bl.a. på arbete som utförs i tjänsteförhållande eller därmed jämförbar offentligrättslig anställning. Det föreslagna 1 mom. är således enbart informativt. Bestämmelser om tjänsteinnehavarens skyldigheter att sörja för arbetarskyddet finns i 29 §.

Med stöd av biskopens tillsyns rätt och domkapitlets övervaknings rätt har biskopen och domkapitlet en allmän behörighet att se till att prästerna sköter sina tjänsteuppgifter i enlighet med lagen, vilket också kan konkretiseras i arbetarskyddsfrågor. Om en präst misstänks ha gjort sig skyldig till trakasserier eller annat osakligt bemötande i enlighet med 28 § i arbetarskyddslagen har den kyrkoherde som är prästens chef en skyldighet att omedelbart ingripa. Om en präst trots chefens åtgärder fortsätter handla i strid med arbetarskyddslagen är kyrkoherden skyldig att föra saken till biskopen och domkapitlet för behandling. Om en kyrkoherde handlar i strid med arbetarskyddsbestämmelserna är kyrkorådet eller församlingsrådet och dess medlemmar skyldiga att föra ärendet till biskopen och domkapitlet.

I 2 mom. finns en bestämmelse om arbetsgivarens skyldigheter gentemot en gravid tjänsteinnehavare. Bestämmelsen motsvarar de krav som ställs i Europeiska gemenskapernas råds direktiv om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar (92/85/EEG, graviditetsskyddsdirektivet). En motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 3 § i arbetsavtalslagen och i 14 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Arbetsgivaren ska sörja för en gravid tjänsteinnehavares arbetarskydd genom att från hennes arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden eliminera faktorer som kan utgöra en risk för fostrets utveckling eller för graviditeten. Om detta inte är möjligt ska arbetsgivaren reda ut om tjänsteinnehavaren kan flyttas till andra lämpliga uppgifter. En tjänsteinnehavare som inte kan flyttas har rätt till särskild moderskapsledighet i enlighet med den föreslagna 41 §.

21 §. Förande av matrikel. Arbetsgivaren kan efter egen prövning föra matrikel över sina tjänsteinnehavare och arbetstagare. I anslutning till biskopens tillsynsuppgift för domkapitlet matrikel över stiftets präster och lektorer. På registrering, användning och avförande av personuppgifter i matrikeln tillämpas matrikellagen.

22 §. Utlämnande av uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av uppgifter som gäller personer anställda hos en kyrklig arbetsgivare och som arbetsgivaren har samlat in, lagrat och förfogar över. På utlämnandet av uppgifter tillämpas 6—9 § i matrikellagen oberoende av om arbetsgivaren för matrikel över arbetstagaren eller tjänsteinnehavaren i fråga eller inte. Enligt 6 § i matrikellagen tillämpas på utlämnandet av uppgifter bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, om inte något annat föreskrivs i matrikellagen. Enligt matrikellagen kan uppgifter om ett straff som en tjänsteinnehavare eller arbetstagare ådömts inte utlämnas annat än till de instanser som särskilt anges i lagen. Däremot är uppgifter om den del av en tjänsteinnehavares eller en arbetstagares lön som bestäms på grundval av hans eller

hennes individuella arbetsinsats eller annars bestäms personligt, om löneklassen eller lönen enligt kvalifikationsgrupp eller om någon eventuell annan del av lönen samt om den totala avlöningen offentliga. Riksdagens grundlagsutskott har ansett (GrUU 43/1998 rd) att löneuppgifterna inte är så starkt förankrade i intresset att skydda den personliga integriteten att detta med hänsyn till 10 § 2 mom. i regeringsformen (12 § 2 mom. i den gällande grundlagen) skulle berättiga till sekretess. I dessa bestämmelser i matrikellagen föreskrivs det också om avförande av uppgifter om straff samt om hur matrikeluppgifter lämnas ut.

23 §. Lönespecifikation. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om den lönespecifikation som ska ges tjänsteinnehavaren i samband med lönebetalningen och om innehållet i den. Enligt paragrafen ska lönespecifikationen ges i samband med lönebetalningen och visa lönens belopp och grunderna för hur den bestäms. Paragrafen motsvarar bestämmelserna om lönespecifikation i 15 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och betalning av lön i 2 kap. 16 § i arbetsavtalslagen och bestämmelsen om lönebesked i 13 § 2 mom. i statstjänstemannalagen.

24 §. Mötesrätt. Syftet med den föreslagna paragrafen är att trygga tjänsteinnehavarnas rätt att mötas för att behandla frågor som gäller tjänsteförhållanden, fackliga frågor och frågor om förhållanden på arbetsplatsen. Utövandet av mötesrätten får inte orsaka olägenheter för arbetsgivarens verksamhet. Paragrafen kompletterar tjänsteinnehavarnas föreningsfrihet. Enligt den ska arbetsgivaren tillåta att tjänsteinnehavarna och deras organisationer under pauser och utanför arbetstiden avgiftsfritt använder lämpliga lokaler i arbetsgivarens besittning för behandling av frågor som gäller tjänsteförhållanden och av frågor som hör till en fackförenings verksamhet. Utövandet av mötesrätten får inte orsaka olägenheter för arbetsgivarens verksamhet. Motsvarande bestämmelser finns i 16 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och i 13 kap. 1 § i arbetsavtalslagen.

4 kap. Tjänsteinnehavarens skyldigheter

25 §. Allmänna skyldigheter. Med tjänsteinnehavarens tjänsteutövningsskyldighet avses tjänsteinnehavarens huvudsakliga skyldighet, som grundar sig på tjänsteförhållandet, att på behörigt sätt och utan dröjsmål sköta de uppgifter som hör till tjänsteförhållandet med iakttagande av gällande bestämmelser och föreskrifter samt arbetsgivarens arbetslednings- och övervakningsföreskrifter. Med föreskrifter avses de förvaltningsstadgor och instruktioner som arbetsgivaren har fastställt samt bestämmelserna i tjänstekollektivavtalet. Till arbetsgivarens rätt att leda och övervaka arbetet hör rätten att bestämma hur, var och när arbetet utförs och rätten att övervaka arbetet och kvaliteten på arbetsresultatet. Bestämmelser om ändring av tjänsteutövningsskyldigheten finns i 32 §. Motsvarande bestämmelser om allmänna skyldigheter för tjänsteinnehavare och arbetstagare i arbetsavtalsförhållande finns i 17 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och 3 kap. 1 § i arbetsavtalslagen.

Tjänsteinnehavaren förutsätts vara opartisk och objektiv i sin uppgift. Tjänsteutövningsskyldigheten ska med iakttagande av de allmänna principerna för förvaltningen skötas opartiskt och tjänsteinnehavaren ska enligt 2 mom. uppträda så som hans eller hennes ställning och uppgift kräver. Särskilt av präster, men också av tjänsteinnehavare som arbetar med gudstjänster, heliga förrättningar, själavård, fostran och annat andligt arbete kan man förutsätta ett större ansvar än vanligt att följa kyrkans bekännelse och etiska principer såväl i tjänsteutövningen som under fritiden. Kyrkans uppgift, som regleras i kyrkolagen, ställer vissa sådana krav på kyrkans tjänsteinnehavare och arbetstagare i arbetsavtalsförhållande som skiljer sig från kraven på andra arbetsplatser.

I 3 mom. betonas tjänsteinnehavarens skyldighet att vägra ta emot mutor. Straffrättsliga bestämmelser om mutor finns i 40 kap. i strafflagen.

26 §. Nödvändiga och brådskande tjänsteuppgifter. I paragrafen föreskrivs det om tjänsteinnehavarens skyldighet att sköta nödvändiga och brådskande tjänsteuppgifter samt om skyldigheten att vikariera för en annan tjänsteinnehavare.

Den skyldighet som anges i 1 mom. gäller alla tjänsteinnehavare på vilka arbetstidslagen (872/2019) inte tillämpas. Med stöd av arbetstidslagen och kyrkans tjänstekollektivavtal tillämpas arbetstidslagen i allmänhet inte på sådana personer som utför förkunne-, fostrings-, undervisnings-, missions- eller diakoniarbete vars användning av arbetstiden inte övervakas och som således själva får bestämma om sin arbetstid. I fråga om deras fritid och ersättningen för de nödvändiga och brådskande tjänsteuppgifter som de utför under sin fritid avtalas i tjänstekollektivavtalet. Dessa tjänsteinnehavare har en skyldighet att sköta nödvändiga och brådskande tjänsteuppgifter under sin fritid så att gudstjänster och kyrkans heliga förrättningar samt brådskande själavårdsuppgifter och andra uppgifter kan skötas. Innan en tjänsteinnehavare åläggs att utföra arbete under sin fritid ska chefen utreda om någon annan tjänsteinnehavare kan utföra uppgiften eller om det är skäligt att den utförs först på en arbetsdag. Om uppgiften inte kan skötas på något annat sätt är tjänsteinnehavaren skyldig att utföra den under sin fritid.

Tjänsteinnehavarens skyldighet enligt 2 mom. gäller alla tjänsteinnehavare. Bestämmelser om tjänsteinnehavarens allmänna skyldighet att utföra mertids- eller övertidsarbete, om detta är nödvändigt på grund av arbetets art och av synnerligen tvingande skäl, finns i 17 § 6 mom. i arbetstidslagen.

27 §. Bisyssla och konkurrerande verksamhet. I föreslagna 1 mom. definieras vad som avses med bisyssla. En tjänsteinnehavare ska ansöka om tillstånd för en bisyssla som kräver att arbetstid används för skötseln av uppgifter som hör till bisysslan. När det är fråga om en tjänsteinnehavare som har uppgiften som huvudsyssla och inte omfattas av arbetstidslagen eller arbetstidsbestämmelser krävs alltid bisysslotillstånd. Bestämmelser om domkapitlets behörighet att bevilja bisysslotillstånd för innehavare av en prästtjänst eller lektorstjänst i en församling finns i 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt d i den föreslagna kyrkolagen, vilket det på grund av sammanhanget hänvisas till i sista meningen i 1 mom.

I 2 mom. föreskrivs det om sådana omständigheter som ska beaktas vid prövning av om bisysslotillstånd ska beviljas eller inte. Tjänsteutövningen förutsätts vara oavhängig och objektiv. En bisyssla får inte göra tjänsteinnehavaren jävig i sin uppgift och inte heller äventyra förtroendet för opartiskheten i skötseln av uppgiften och den får inte heller i övrigt störa en ändamålsenlig skötsel av uppgiften. En gravgravare eller begravningsplatsarbetare kan t.ex. förbjudas vara företagare, arbetstagare eller delägare i en begravningsbyrå eller ett företag som tillverkar gravstenar. En bisyssla inverkar menligt t.ex. när tjänsteinnehavaren på grund av bisysslan inte kan sköta sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt, även om bisysslan inte i sig orsakar jäv eller i övrigt äventyrar förtroendet.

Det är förbjudet att som bisyssla bedriva sådan verksamhet som är konkurrerande och uppenbart skadar arbetsgivaren. Det är också förbjudet att medan tjänsteförhållandet varar vidta sådana åtgärder för att förbereda konkurrerande verksamhet som inte kan anses vara godtagbara. Bestämmelsen hänför sig till de krav som ställs på myndighetsverksamhet och utövandet av offentlig makt, men också till konkurrensaspekter. Exempelvis kan det bedömas som förberedelser för konkurrerande verksamhet som äventyrar förtroendet för tjänsteinnehavaren om en församlings familjerådgivare vidtar förberedande åtgärder för att bli företagare.

Biskopen och domkapitlet har med stöd av sitt uppdrag rätt och skyldighet att ingripa i en prästs verksamhet eller sådan skötsel av gudstjänster och kyrkliga förrättningar som inte står i överensstämmelse med kyrkoordningen. Exempel på detta kan vara att en präst håller gudstjänster

eller ordnar kyrkliga förrättningar som affärsverksamhet eller som deltar i sådan verksamhet anordnad av en förening eller en annan organisation som konkurrerar med församlingarna eller verkar i strid med kyrkans ordning. Om prästens arbete i föreningen inbegriper vanligt samarbete med församlingen i anslutning till gudstjänstlivet uppfylls inte kännetecknen för konkurrerande verksamhet. Förbudet mot konkurrerande verksamhet gäller i huvudsak verksamhet av ekonomisk karaktär som i allmänhet inte hör till prästernas uppgifter. Bestämmelsen syftar t.ex. inte till att styra etablerad verksamhet som bedrivs av kyrkliga organisationer eller inomkyrkliga väckelserörelse och inte kyrkans tjänsteinnehavares sedvanliga verksamhet inom dessa ramar.

För bisyssla utanför arbetstid krävs inget tillstånd, men sådana bisysslor ska enligt 3 mom. anmälas till arbetsgivaren. Enligt det föreslagna 4 mom. kan tjänsteinnehavaren förbjudas att ta emot eller inneha en bisyssla och ett bisysslotillstånd kan återkallas på de grunder som avses i 2 mom. Tjänsteinnehavaren har rätt att bli hörd innan bisysslotillståndet återkallas eller han eller hon förbjuds att ta emot eller inneha en bisyssla.

Bestämmelser om tjänsteinnehavarens rätt att få tjänstledigt för att sköta förtroendeuppgifter inom kyrkans centralförvaltning eller kommunen finns i 37 § 2 mom.

Motsvarande bestämmelser om bisyssla finns i 18 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och i 18 § i statstjänstemannalagen.

28 §. Lämnan av hälsoupplýsningar och deltagande i hälsoundersökningar. I paragrafen föreskrivs det om tjänsteinnehavarens skyldigheter att lämna upplýsningar om sin hälsa och att delta i hälsoundersökningar medan tjänsteförhållandet pågår. Dessa skyldigheter är mer omfattande än vad som följer av bestämmelserna i lagen om företagshälsovård (1383/2001). Paragrafen hänför sig till den personliga frihet och integritet som tryggas i 7 § i grundlagen och till bestämmelserna om skydd för privatlivet i 10 § i grundlagen. Motsvarande bestämmelse om lämnan av hälsoupplýsningar finns i 19 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och 8 b § i statstjänstemannalagen. I den föreslagna paragrafen har riksdagens grundlagsutskotts ståndpunkt beaktats och något förbud mot att söka ändring föreslås inte gälla för bestämmelsen.

En tjänsteinnehavare är enligt 1 mom. skyldig att lämna de upplýsningar om sitt hälsotillstånd som behövs i situationer när det är nödvändigt att klarlägga tjänsteinnehavarens arbets- och funktionsförmåga med tanke på hans eller hennes arbetsuppgifter. Skyldigheten att lämna upplýsningar gäller alltså andra än de situationer som avses i lagen om företagshälsovård, där utredningen är nödvändig till följd av en risk för ohälsa som direkt orsakas av arbetet eller arbetsmiljön eller ett annat krav som gäller hälsotillståndet.

Tjänsteinnehavaren är skyldig att på arbetsgivarens begäran lämna de upplýsningar som avses i paragrafen. I fråga om en präst i församlingen är det domkapitlet som ger förordnandet att lämna upplýsningar och att delta i kontroller och undersökningar. Församlingen kan ta initiativ i frågan. Arbetsgivaren ska enligt förslaget inte ha rätt att få dessa upplýsningar av exempelvis hälsovårdspersonal, utan den som åläggs att lämna upplýsningarna är tjänsteinnehavaren själv.

Arbetsgivaren kan enligt det föreslagna 2 mom. förordna tjänsteinnehavaren att delta i kontroller och undersökningar av sitt hälsotillstånd, om det är nödvändigt för att utreda förutsättningarna för att sköta uppgiften. Bestämmelsen omfattar såväl vanliga hälsokontroller som andra nödvändiga undersökningar. Kontrollerna och undersökningarna anordnas vanligen via företagshälsovården. Bestämmelser om rätten att ålägga en tjänsteinnehavare att lämna ett intyg över narkotikatest finns i 7 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Paragrafen hänför sig till 6 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) som innehåller en

grundläggande bestämmelse om patientens självbestämmanderätt. Med stöd av denna har patienten rätt att vägra ta emot en viss vård eller behandling. Om tjänsteinnehavaren vägrar lämna de upplysningar som arbetsgivaren kräver eller att delta i en kontroll eller undersökning och det är uppenbart att tjänsteinnehavaren inte klarar av sin uppgift kan arbetsgivaren vidta åtgärder för att se till att uppgiften sköts. I sista hand kan detta innebära att tjänsteinnehavaren flyttas till andra uppgifter eller stängs av från tjänsteutövningen eller att tjänsteförhållandet avslutas, om de lagliga förutsättningarna uppfylls.

Enligt 3 mom. svarar arbetsgivaren för de nödvändiga kostnader som orsakas av de kontroller och undersökningar som arbetsgivaren förordnat.

29 §. Tjänsteinnehavarens skyldighet att sörja för arbetarskyddet. Bestämmelser om tjänsteinnehavarens skyldighet att sörja för arbetarskyddet finns i arbetarskyddslagen och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Innehållet i skyldigheten bestäms alltid enligt gällande speciallagstiftning. Bestämmelsen motsvarar 20 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I 3 kap. 2 § i arbetsavtalslagen finns en bestämmelse om arbetstagarens skyldighet att sörja för säkerheten på arbetsplatsen.

5 kap. Ändringar i ett tjänsteförhållande

30 §. Ombildning av ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid. I det föreslagna 1 mom. finns en bestämmelse om arbetsgivarens rätt att ensidigt ombilda ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid. Ombildning till deltid innebär att tjänsteinnehavarens ordinarie arbetstid förkortas – också deltidsarbete kan minskas ytterligare. Arbetsgivarens beslut förutsätter en i 49 § avsedd grund för uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Tjänsteinnehavaren ska ges tillfälle att bli hörd innan beslutet fattas. Ombildningen kan träda i kraft först när uppsägningstiden har gått ut. Ombildning till deltid kan också ske på tjänsteinnehavarens begäran eller med hans eller hennes samtycke.

I fråga om att ombilda tjänsteförhållandet för en kaplan, församlingspastor eller lektor i en församling till ett tjänsteförhållande på deltid fattas beslutet av domkapitlet efter att det har fått ett utlåtande av församlingen. I fråga om ombildandet av ett tjänsteförhållande som präst i en kyrklig samfällighet till ett tjänsteförhållande på deltid fattas beslutet av den kyrkliga samfälligheten. Ombildning av tjänsteförhållandet kräver inte ett nytt tjänsteförordnande av domkapitlet för prästen i den kyrkliga samfälligheten.

Enligt 2 mom. i förslaget har arbetsgivaren ingen skyldighet enligt 1 mom. att höra tjänsteinnehavaren, om arbetsgivaren enligt ett tjänstekollektivavtal om samarbete mellan arbetsgivaren och personalen är skyldig att förhandla om en ombildning av ett tjänsteförhållande till deltid av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Målet med bestämmelsen är att undvika dubbla höranden.

Tjänsteförhållandet för en kyrkoherde kan enligt 3 mom. ombildas till ett tjänsteförhållande på deltid endast på ansökan av kyrkoherden. Detta är exceptionellt och förutsätter att skötseln av kyrkoherdens uppgifter kan ordnas på ett adekvat sätt med beaktande av att det i en församling alltid måste finnas en kyrkoherde som handlar under tjänsteansvar. En kyrkoherde har ingen subjektiv rätt att få tjänsteförhållandet ombildat till deltid.

Tjänsteförhållandet för en biskop, den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli eller en avdelningschef vid kyrkostyrelsen kan inte ombildas till ett tjänsteförhållande på deltid. De ledande tjänsterna inom stiftet och vid kyrkostyrelsen ska vara heltidstjänster.

31 §. *En deltidsanställd tjänsteinnehavares rätt till ett tjänsteförhållande på heltid.* I paragrafen föreskrivs det om arbetsgivarens skyldighet att erbjuda en tjänsteinnehavare som anställts tills vidare på deltid en möjlighet att övergå till ett tjänsteförhållande på heltid. En förutsättning för detta är enligt förslaget att tjänsteinnehavaren på förhand skriftligen har meddelat att han eller hon önskar ett tjänsteförhållande på heltid och uppfyller behörighetsvillkoren för tjänsteförhållandet och att uppgiften är lämplig för honom eller henne. Bestämmelsen förpliktar inte arbetsgivaren att anställa en tjänsteinnehavare i ett annat tjänsteförhållande på deltid eller att slå ihop två eller flera deltidstjänster till en heltidstjänst. Skyldigheten innebär inte heller att en tjänsteinnehavare på deltid måste erbjudas anställning i arbetsavtalsförhållande.

I propositionen föreslås ett nytt 2 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen får arbetsgivaren oberoende av skyldigheten att erbjuda arbete enligt 1 mom. och återanställningsskyldigheten enligt 61 § ingå ett i lagen om yrkesutbildning avsett läroavtal med en studerande. Läroavtalets innehåll och mål ska uppfylla kraven i lagen om yrkesutbildning. Målet ska vara att den studerande får en yrkesutbildning genom lärande på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan arbetsgivaren anställa en läroavtalsstuderande i ett tjänsteförhållande på viss tid utan att först erbjuda en deltidsanställd tjänsteinnehavare samma arbete. En läroavtalsstuderande får också anställas trots återanställningsskyldigheten enligt 61 §. Skyldigheten enligt 41 § och 49 § får dock inte förbigås med stöd av det föreslagna nya momentet. Arbetsgivaren kan inte avvika från sin skyldighet att erbjuda en av sina deltidsanställda tjänsteinnehavare eller tjänsteinnehavare som omfattas av återanställningsskyldigheten arbete efter att läroavtalstiden löpt ut. Efter att ett läroavtal på viss tid löpt ut ska arbetsgivaren igen iakttä sina skyldigheter enligt 1 mom. och 61 §. Den föreslagna nya bestämmelsen motsvarar 13 kap. 6 § i arbetsavtalslagen och 22 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. En läroavtalsstuderande kan anställas i ett tjänsteförhållande på viss tid trots skyldigheten att erbjuda arbete enligt 1 mom. och återanställningsskyldigheten enligt 61 §. På samma sätt som för närvarande kan läroavtalsutbildning enligt förslaget också ordnas så att ett läroavtal på viss tid ingås med en tjänsteinnehavare som redan är anställd av arbetsgivaren.

32 §. *Ändring av tjänsteutövningsskyldigheten.* Den föreslagna paragrafen hänger ihop med 25 § som reglerar tjänsteinnehavarens tjänsteutövningsskyldighet. Till arbetsgivarens rätt att leda och övervaka arbetet hör rätten att bestämma hur, var och när arbetet utförs och rätten att övervaka arbetet och kvaliteten på arbetsresultatet. Bestämmelsen i 1 mom. ger arbetsgivaren en mer omfattande rätt att ändra tjänsteutövningsskyldigheten än vad som följer av den grundläggande rätten att leda och övervaka arbetet. Utgångspunkten är möjligheten att anpassa verksamheten och tjänsteuppgifterna efter ändrade situationer, behov och omständigheter. Den arbetsgivarmyndighet som beslutar om tillsvidareanställning av en tjänsteinnehavare ska kunna besluta att tjänsteinnehavarens tjänsteutövningsskyldighet ändras eller att tjänsteuppgifterna anpassas, om det krävs på grund av en omorganisering av verksamheten eller av någon annan grundad anledning. Om grundad anledning föreligger bedöms utifrån arbetsgivarens behov. Tjänsteinnehavaren ska ges tillfälle att bli hörd innan det slutgiltiga ändringsbeslutet fattas, även om bestämmelsen inte förutsätter tjänsteinnehavarens samtycke.

Om en omorganisering av arbetsgivarens verksamhet eller förvaltning innebär så omfattande ändringar i tjänsteinnehavarnas uppgifter att tjänsten till sitt innehåll och sin karaktär kan anses vara en ny tjänst, ska den gamla tjänsten i regel dras in och en ny tjänst inrättas.

Beslut om ändring av tjänsteutövningsskyldigheten för innehavaren av en tjänst som kaplan, församlingspastor eller lektor i en församling fattas enligt 2 mom. av kyrkoherden. Beslut om

ändring av tjänsteutövningsskyldigheten för en församlingspastor eller lektor i en kyrklig samfällighet fattas av gemensamma kyrkorådet, om inte något annat bestäms i förvaltningsstadgan eller en instruktion.

33 §. Förflyttning av en tjänsteinnehavare till ett annat tjänsteförhållande. I 1 mom. föreskrivs det om arbetsgivarens rätt att varaktigt förflytta en tjänsteinnehavare till ett annat tjänsteförhållande. Tjänsteinnehavaren kan hos samma arbetsgivare förflyttas till ett annat tjänsteförhållande som han eller hon uppfyller behörighetsvillkoren för och som kan anses lämpligt för honom eller henne, om tjänsteinnehavarens ställning som anställd tills vidare eller för viss tid inte ändras och det finns en sådan grundad anledning till förflyttningen som hänför sig till en omorganisering av verksamheten eller uppgifterna. En förutsättning är också att tjänsteinnehavarens ordinarie lön inte sjunker eller han eller hon har gett sitt samtycke till förflyttningen. Tjänsteinnehavaren kan också förflyttas om det finns ett annat godtagbart skäl till förflyttningen och tjänsteinnehavaren har gett sitt samtycke till den. Ett annat godtagbart skäl kan exempelvis vara att tjänsteinnehavarens arbetsförmåga är så till den grad nedsatt att han eller hon inte längre förmår utföra de uppgifter som hör till tjänsten.

Grunderna för en förflyttning är nästan desamma som i en situation där arbetsgivaren har rätt att säga upp tjänsteinnehavaren av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Bestämmelsen förpliktar inte arbetsgivaren att förflytta tjänsteinnehavaren till en annan tjänst även om förutsättningarna skulle uppfyllas.

I 2 mom. föreskrivs det om rätten att av grundad anledning förflytta en tjänsteinnehavare för en bestämd tid på högst ett år till ett annat tjänsteförhållande oavsett om personen samtycker eller inte. I allmänhet förflyttas tjänsteinnehavare då för att under en begränsad tid sköta ett vikariat eller en vakant tjänst för att trygga skötseln av arbetsgivarens uppgifter. Tjänsteinnehavarens tjänsteutövningsskyldighet i den egna tjänsten upphör under förflyttningen. Förflyttning av en tjänsteinnehavare förutsätter dessutom att hans eller hennes ordinarie lön inte sjunker och att tjänsteinnehavaren förflyttas till ett lämpligt tjänsteförhållande som han eller hon uppfyller behörighetsvillkoren för. Detta innebär att exempelvis arbetsresans längd, boendeförhållanden och familjeförhållanden ska beaktas vid beslut om förflyttning av tjänsteinnehavaren.

I 3 mom. föreskrivs det att tjänsteinnehavaren ska höras före en förflyttning eller före ett återkallande av ett förordnande om förflyttning.

34 §. Förflyttning av personal. I paragrafen föreslås det bestämmelser om tjänsteinnehavares och arbetstagares ställning vid ändring av församlingsindelningen. Det föreslagna 1 mom. gäller tjänsteinnehavare och arbetstagare i anställningsförhållanden som gäller tills vidare. Personer i anställningsförhållanden som gäller tills vidare ska behandlas lika oberoende av anställningsförhållandets art. Skyldigheten att förflytta personal föreslås endast gälla anställda i anställningsförhållanden som gäller tills vidare, inklusive personer med uppgiften som bisyssla, men inte vikarier eller annan visstidsanställd personal. Enligt 13 kap. 2 § i den gällande kyrkolagen gäller förflyttningsskyldigheten endast tjänsteinnehavare och arbetstagare med uppgiften som huvudsyssla. Skyldigheten utvidgas så att deltidsanställda bemöts lika som tjänsteinnehavare och anställda med uppgiften som huvudsyssla.

Med hänvisningen till kyrkolagen i paragrafens 2 mom. avses i 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt e i den föreslagna kyrkolagen samt i 4 mom. i nämnda paragraf domkapitlets beslutanderätt att dra in en kyrkoherdetjänst.

I 3 mom. föreskrivs det att de förmåner som hör till anställningsförhållandet, såsom löneförmåner och andra förmåner som grundar sig på tjänste- eller arbetskollektivavtal, ska bevaras

när en anställd förflyttas. Bestämmelsen preciseras genom att det anges att förmånerna vid tidpunkten för förflyttningen inte får vara ofördelaktigare än de förmåner som personen hade tidigare. Bestämmelsen föreslås gälla hela den personal som förflyttas, inklusive prästerna. I rättspraxis har det ansetts att rätten att söka en kyrkoherdetjänst utan en examen i ledning av församlingsarbete inte är en sådan förmån som hör till anställningsförhållandet (HFD:s beslut 6.11.2008 liggare 2795).

35 §. Avtal om placering av personalen. I paragrafen föreskrivs det om sådana avtal om placeringen av personalen som ingås till följd av en ändring av församlingsindelningen, och om underställning av dessa beslut. Den föreslagna paragrafen motsvarar delvis den gällande kyrkoordningen. Det föreslås att bestämmelsen tas in i lagen eftersom den påverkar grunderna för individens fri- och rättigheter och skyldigheter.

I de församlingar där församlingsindelningen ändras på det sätt som avses i 1 mom. ska kyrkofullmäktige eller församlingsråden godkänna ett avtal som ingåtts om förflyttning av prästerna och den övriga personalen och placering av de anställda i nya uppgifter. Avtalet grundar sig på den föreslagna bestämmelsen i 34 § om förflyttning av personal i ett anställningsförhållande som gäller tills vidare till ett anställningsförhållande i den nya eller utvidgade församlingen. Ett sådant avtal kan också gälla vem av kyrkoherdarna som blir kyrkoherde i den nya församlingen. Om initiativet gäller delning av en församling på geografisk eller språklig grund så att en ny församling bildas, ska kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i den församling som delas fatta beslut om placeringen av personalen. Församlingarna har beslutanderätt i fråga om förflyttning och placering av församlingens andra tjänsteinnehavare och arbetstagare än prästerna. Bestämmelsen ger församlingarna större beslutanderätt än för närvarande. Det ska gå att begära omprövning eller anföra kyrkobesvär i fråga om beslut om avtal.

Beslut om placering av kyrkoherdar och präster underställs inte längre domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Beslut om placering av andra präster än kyrkoherdar fattas i församlingarna i samband med besluten om placering av den övriga personalen. Då underställningsskyldigheten slopas överförs beslutanderätten om placering av präster till de församlingar som ändringen av församlingsindelningen gäller. Församlingarna känner bäst till såväl församlingens behov som de anställda prästernas kompetens och styrkor. Domkapitlet utfärdar tjänsteförordnandena för prästernas tjänster.

Församlingens beslut om placering av personalen gäller inte kyrkoherdarna. Bestämmelser om domkapitlets beslutanderätt att placera en kyrkoherde och andra präster finns i 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt e i den föreslagna kyrkolagen, vilket det på grund av sammanhanget hänvisas till i 2 mom. Församlingen eller församlingarna kan betraktas som parter som med stöd av förvaltningslagens bestämmelser ska höras innan beslutet fattas. Också tjänsteinnehavaren ska höras. Vid ändringar av församlingsindelningen beslutar kyrkostyrelsen i fortsättningen endast om den nya, utvidgade eller krympande församlingens område och frågor i samband med detta, medan beslut som gäller personalen fattas av församlingarna och domkapitlet.

I 3 mom. säkerställs att också beslutet om placering av andra tjänsteinnehavare och anställda i arbetsavtalsförhållande fattas innan beslutet om ändring av församlingsindelningen träder i kraft. Om inga avtal som avses i 1 mom. har ingåtts innan kyrkostyrelsens beslut om ändring av församlingsindelningen har trätt i kraft, fattas beslut om placeringen av tjänsteinnehavare och arbetstagare enligt 3 mom. av organisationskommittén eller det nya kyrkorådet eller församlingsrådet, när församlingar har slagits samman eller en ny församling har bildats i stället för de församlingar som upplösts. Bestämmelser om beslutanderätten i situationer när en del av en

församling har anslutits till en annan församling eller en ny församling har bildats genom delning av församlingar eller församlingarna hör till olika stift finns i 4 kap. 6 § 1 mom. 5 punkten i den föreslagna kyrkolagen och i 4 mom. i nämnda paragraf.

36 §. Tjänsteinnehavarens ställning vid överlåtelse av rörelse. Bestämmelser om anställda i arbetsavtalsförhållande vid överlåtelse av rörelse finns i 1 kap. 10 § och 7 kap. 5 § i arbetsavtalslagen. Definitionen av överlåtelse av rörelse föreslås motsvara den i arbetsavtalslagen, men paragrafen beaktar hur den offentliga förvaltningen ordnar sina funktioner.

Vid överlåtelse av rörelse övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen enligt 2 mom. på rörelsens nya ägare eller innehavare. Överföringen av rättigheterna gäller dock inte rättigheter som följer av tjänsteförhållandets juridiska natur i sig, som exempelvis när ett tjänsteförhållande fortsätter enligt den föreslagna 59 §. Om rörelsen överläts till något annat än ett offentligt samfund, övergår tjänsteinnehavarna till anställning i arbetsavtalsförhållande hos förvärvaren. På en privaträttslig förvärvare övergår inte de rättigheter och skyldigheter som uttryckligen följer av tjänsteförhållandet och som inte är utmärkande för ett arbetsavtalsförhållande, såsom exempelvis rätten att kvarstå i sin tjänst. Tjänsteinnehavare överförs från överlåtarens till förvärvarens tjänst och villkoren i deras anställningsförhållanden kvarstår oförändrade. Särskilda föreskrifter ges om rätt till pension. Tjänsteinnehavaren kan inte motsätta sig överföringen och stanna i överlåtarens tjänst. Om tjänsteinnehavaren inte vill övergå i förvärvarens tjänst kan han eller hon säga upp sig med kortare uppsägningstid än normalt. Arbetsgivarens återanställningsskyldighet, vilken regleras i 61 §, övergår på den nya ägaren. Med tidpunkten för överlåtelsen avses den tidpunkt då förvärvaren i praktiken börjar utöva sin beslutanderätt.

Ansvaret för de anställdas lönefordringar och andra fordringar till följd av anställningen övergår enligt 3 mom. till förvärvaren vid överlåtelsestidpunkten. Ansvarsfördelningen mellan överlåtare och förvärvare beror på förfallodagen för fordran. Förvärvaren ansvarar ensam för fordringar som förfaller efter överlåtelsen. Överlåtelsen orsakar ingen ändring i fordringarnas förfallodag. Förvärvaren är enligt 4 mom. skyldig att iakttä bestämmlserna i det tjänstekollektivavtal som gällde vid tidpunkten för överlåtelsen. En motsvarande bestämmelse finns i 5 § i lagen om kollektivavtal.

6 kap. Tjänstledighet

37 §. Tjänst- och arbetsledighet. Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla en allmän bestämmelse om och en definition av tjänstledighet. I föreslagna 2 mom. föreskrivs det om rätten för tjänsteinnehavare och arbetstagare i kyrkan och församlingen att få ledigt från arbetet för att delta i ett sammanträde vid ett organ inom kyrkans centralförvaltning samt för att sköta kommunala förtroendeuppdrag. De förtroendevalda ska utan dröjsmål underrätta arbetsgivaren om förtroendeuppdragen och om tidpunkterna för sammanträdena efter det att de har fått vetskap om dem. Med organ inom kyrkans centralförvaltning avses kyrkomötet och kyrkostyrelsens plenum samt av kyrkomötet tillsatta kommittéer och av kyrkostyrelsens plenum tillsatta direktioner och delegationer. I fråga om ledighet för andra kyrkliga förtroendeuppdrag ska den förtroendevalda komma överens med arbetsgivaren, som då också kan vägra bevilja ledighet.

Enligt 3 mom. tillämpas i fråga om partiell sjukfrånvaro för en tjänsteinnehavare 2 kap. 11 a § i arbetsavtalslagen. Bestämmelser om avtal om deltidarbete för viss tid finns däremot i 8 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Arbetsgivaren och arbetstagaren kan enligt förslaget avtala om att en sjuk arbetstagare är frånvarande på deltid. Avtal om deltidarbete ingås utifrån en utredning om arbetstagarens hälsotillstånd. Arbetstagaren har ingen subjektiv rätt till partiell sjukledighet.

38 §. Ansökan om och beviljande av tjänstledighet. Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om förfarandet vid ansökan om och beviljande av tjänstledighet och utgör ett komplement till annan lagstiftning och tjänstekollektivavtalets bestämmelser. Tjänstledighet innebär befrielse från att utföra tjänsteuppgifterna och från tjänsteutövningsskyldigheten. Ansökan ska i regel göras skriftligt.

Beviljande av tjänstledighet är enligt 2 mom. beroende av arbetsgivarens prövning, om det inte bestäms eller föreskrivs uttryckligen om rätten till tjänstledighet. Om tjänstledighet beviljas på ett sätt som avviker från ansökan, exempelvis i fråga om tjänstledighetens längd eller tidpunkten för den, krävs tjänsteinnehavarens skriftliga samtycke.

Det föreslagna 3 mom. gäller situationer där tjänsteinnehavaren har uteblivit från tjänsteutövningen trots att han eller hon inte har beviljats tjänstledighet. I 8 kap. 9 § 2 mom. i den föreslagna kyrkoordningen föreskrivs att kyrkostyrelsen kan meddela närmare föreskrifter om hur församlingsprästernas tjänstledighet, semester och fritid ska ordnas. Enligt 5 kap. 7 § 2 mom. i den föreslagna kyrkolagen meddelar kyrkostyrelsen närmare föreskrifter om verkställigheten av denna lag och kyrkoordningen på det sätt som föreskrivs särskilt i denna eller i någon annan lag och i kyrkoordningen. Det är fråga om detaljerad reglering som inte behöver tas in i kyrkolagen.

39 §. Avbrytande och återkallande av tjänstledighet. I 1 mom. föreskrivs det om avbrytande eller återkallande av tjänstledighet på tjänsteinnehavarens begäran. I 2 mom. föreskrivs det om avbrytande av en tjänstledighet när tjänsteinnehavaren med sitt samtycke förordnas att utföra vissa tjänsteuppgifter. Avbrytandet av tjänstledigheten inverkar inte på ställningen för tjänsteinnehavarens vikarie. I 3 mom. föreskrivs det om arbetsgivarens rätt att avbryta eller återkalla tjänstledigheten, om den används för något annat ändamål än vad den beviljats för. Innan beslut fattas ska tjänsteinnehavaren ges tillfälle att bli hörd.

40 §. Familjeledighet. En tjänsteinnehavare har samma rätt till familjeledighet som arbetstagare har i enlighet med vad som föreskrivs i 4 kap. i arbetsavtalslagen.

7 kap. **Permittering**

41 §. Permittering. I 1 mom. definieras begreppet permittering. Med permittering avses arbetsgivarens beslut genom vilket tjänsteutövningen och lönebetalningen avbryts medan tjänsteförhållandet i övrigt består. Arbetsgivaren kan permittera en tjänsteinnehavare antingen tills vidare eller för viss tid, om arbetsgivaren har en i 49 § avsedd uppsägningsgrund som beror på ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Permitteringen kan genomföras så att tjänsteutövningen avbryts antingen helt eller delvis. Medan permitteringen pågår får tjänsteinnehavaren ta emot ett annat arbete. Kyrkoherdar, biskopar, den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli och kyrkostyrelsens avdelningschefer får inte permitteras, om vilket föreskrivs i 8 kap. 1 och 2 § i den föreslagna kyrkoordningen. Det är fråga om detaljerad reglering som inte försvagar tjänsteinnehavarens rättsliga ställning och den förutsätter således inte reglering på lagnivå. Beslut om permittering av en präst och lektor fattas av församlingen, men ett utlåtande i ärendet ska begäras av domkapitlet. Bestämmelser om domkapitlets beslutanderätt vid givande av utlåtanden finns i den föreslagna kyrkolagens 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkt underpunkt c, som det på grund av sammanhanget hänvisas till i 1 mom.

Enligt 2 mom. kan arbetsgivaren permittera en tjänsteinnehavare om uppgifterna har minskat tillfälligt och arbetsgivaren inte skäligen kan ordna andra uppgifter eller lämplig utbildning. Om den tillfälliga minskningen av uppgifterna uppskattas vara i högst 90 dagar kan minskningen anses utgöra en grund för permittering.

Med en minskning av uppgifterna avses i 1 och 2 mom. att det arbete som kan erbjudas minskar eller att arbetsgivarens förutsättningar att erbjuda arbete har minskat. En förutsättning för permittering är att tjänsteinnehavaren inte kan erbjudas annat arbete eller utbildning i stället för permittering. När en tjänsteinnehavare permitteras med stöd av 1 mom. har arbetsgivaren en skyldighet att erbjuda annat arbete eller utbildning enligt 49 §. När en tjänsteinnehavare permitteras tillfälligt med stöd av 2 mom. är skyldigheten att erbjuda annat arbete eller ordna utbildning inte lika omfattande.

I 3 mom. föreskrivs det om villkoren för när arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren från fall till fall kan avtala om permittering och om hur den genomförs. Initiativet till avtalet ska tas av arbetsgivaren och på grund av arbetsgivarens verksamhet eller ekonomiska situation.

Enligt 4 mom. ska arbetsgivaren, om inte något annat har avtalats, minst en vecka i förväg upplysa en tjänsteinnehavare som är permitterad tills vidare om att tjänsteutövningen återupptas.

I föreslagna 5 mom. föreskrivs det om verkningarna av ett permitteringsbeslut när det ursprungliga beslutet har upphävts till följd av begäran om omprövning eller besvär. Bestämmelsen gäller situationer då permitteringsbeslutet har upphävts av andra orsaker än att det strider mot permitteringsgrunderna i 1 eller 2 mom., dvs. exempelvis i en situation där beslutet har upphävts på grund av ett fel i förfarandet. Om arbetsgivaren efter upphävandet beslutar om permitteringen genom ett nytt lagakraftvunnet beslut, anses permitteringen ha verkställts i enlighet med det upphävda beslutet. Om tiden för meddelande om permittering ursprungligen inte har iakttagits får tjänsteinnehavaren den föreskrivna eller i tjänstekollektivavtalet avtalade tiden för meddelande om permittering till godo. Om permitteringen har återkallats av något annat skäl, inverkar det nya beslutet inte längre på permitteringen.

42 §. *Permitteringsförfarande.* I 1 mom. föreskrivs det om arbetsgivarens skyldighet att lämna tjänsteinnehavaren förhandsinformation om permitteringen för att han eller hon i ett så tidigt skede som möjligt ska få veta om en kommande permittering. Förhandsinformationen ska lämnas utan dröjsmål efter det att arbetsgivaren fått kännedom om behovet av permittering. Förhandsinformationen kan lämnas muntligt eller skriftligt. Där ska finnas information om grunderna för permitteringen, dess beräknade omfattning, det sätt på vilket den genomförs, tidpunkten då den börjar och dess längd. I förhandsinformationen ingår arbetsgivarens uppskattning bl.a. om huruvida arbetet kommer att avbrytas helt eller om arbetstiden förkortas och huruvida permitteringen är sammanhängande eller består av flera separata tidsperioder. Förhandsinformationen ska lämnas till tjänsteinnehavaren personligen förutom i det fall att permitteringen gäller flera tjänsteinnehavare. Då kan informationen lämnas till förtroendemannen eller tjänsteinnehavarna gemensamt. Försummelse att lämna förhandsinformation innebär inte att permitteringen är lagstridig.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om delgivningen av permitteringsbeslutet till tjänsteinnehavaren och förtroendemannen. Beslutet ska delges tjänsteinnehavaren skriftligen minst 14 dagar innan permitteringen börjar. Permitteringsbeslutet ska lämnas till tjänsteinnehavaren personligen, eller om detta är omöjligt, per brev. Det är inte möjligt att delge permitteringsbeslutet muntligt. När ett permitteringsbeslut ges ska dessutom iakttas vad som föreskrivs i 10 kap. 1 § i den föreslagna kyrkolagen. Enligt denna kan ett förfarande som följer bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet godkännas.

För permittering av en enskild tjänsteinnehavare ska arbetsgivaren fatta ett preciserat beslut där grunden för permitteringen, tidpunkten då den börjar och dess längd meddelas. I fråga om en tidsbestämd permittering ska den exakta längden meddelas, men i fråga om permittering tills

vidare uppges permitteringsens beräknade längd. Uppskattningen binder inte arbetsgivaren och om uppskattningen visar sig vara oriktig förutsätts inget nytt meddelande om permittering.

Delgivningsskyldigheten gäller ett beslut där man för tjänsteinnehavarens del beslutat om tidpunkten för när permitteringen inleds och om hur den genomförs. Med stöd av 12 kap. 16 § i den föreslagna kyrkolagen kan ett beslut om permittering verkställas innan det har vunnit laga kraft. Ett beslut får dock inte börja verkställas, om det till följd av verkställigheten skulle bli meningslöst att begära omprövning eller anföra besvär eller om det organ som behandlar begäran om omprövning eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Enligt 3 mom. har arbetsgivaren ingen skyldighet att lämna förhandsinformation om permitteringen, om arbetsgivaren enligt kyrkans samarbetsavtal ska lämna motsvarande information eller förhandla om permittering av tjänsteinnehavare.

43 §. Uppsägning av ett tjänsteförhållande i samband med permittering. I paragrafen föreskrivs det om uppsägning av ett tjänsteförhållande medan permitteringen pågår och om tjänsteinnehavarens rätt att få lön för uppsägningstiden. En permitterad tjänsteinnehavare har enligt 1 mom. rätt att utan uppsägningstid säga upp sitt tjänsteförhållande som gäller tills vidare eller för viss tid så att det upphör genast. Tjänsteinnehavaren har ändå inte denna uppsägningsrätt under den sista veckan före permitteringsens slut, om han eller hon före permitteringsens början eller under permitteringen har fått veta den exakta tidpunkten för när permitteringen upphör.

Enligt 2 mom. har tjänsteinnehavaren rätt att få sin lön för uppsägningstiden om permitteringen har trätt i kraft utan att tjänsteinnehavaren har fått tillgodogöra sig någon uppsägningstid enligt 54 § 1 mom. och arbetsgivaren säger upp tjänsteinnehavaren innan permitteringen upphör. Från lönen för uppsägningstiden får arbetsgivaren dra av lönen för 14 dagar, om tjänsteinnehavaren har permitterats med iakttagande av mer än 14 dagars lag- eller avtalsenlig tid för meddelande om permittering.

Enligt 3 mom. ska tjänsteinnehavaren i ersättning få sin lön för uppsägningstiden om permitteringen har trätt i kraft utan att tjänsteinnehavaren har fått tillgodogöra sig den uppsägningstid som gäller när tjänsteförhållandet upphör och permitteringen gäller tills vidare och har varat i minst 200 kalenderdagar utan avbrott. Från lönen för uppsägningstiden får dock dras av den lön som motsvarar den iakttagna tiden för meddelande om permittering som anges i lag eller avtal.

44 §. Ersättning för inkomstbortfall under permitteringstiden. Om ett permitteringsbeslut upphävs, ska till tjänsteinnehavaren betalas den inkomst som han eller hon gått miste om på grund av den lagstridiga permitteringen på det sätt som föreskrivs i den föreslagna 60 §, såvida det inte handlar om en sådan situation som regleras i 41 § 5 mom.

8 kap. Upphörande av ett tjänsteförhållande

45 §. Upphörande av ett tjänsteförhållande utan uppsägning. Bestämmelsen motsvarar 25 och 35 § i statstjänstemannalagen och 34 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om situationer där en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid. Oftast sker detta när tiden för en visstidsanställd tjänsteinnehavares anställning har löpt ut eller när det specifika uppdrag som tjänsteinnehavaren anställdes för har utförts. Om en tjänstledig tjänsteinnehavare har en absolut rätt att avbryta den beviljade tjänstledigheten och återgå i tjänsteutövning upphör vikariens tjänsteförhållande utan uppsägning. Om tjänsteinnehavaren inte har en absolut rätt att återgå i tjänsteutövning, men arbetsgivaren godkänner att tjänstledigheten avbryts kan arbetsgivaren säga upp vikarien med iakttagande av uppsägningsgrunderna enligt 50 § och uppsägningstiden enligt 55 §. När en

tjänsteinnehavare har beviljats full invalidpension tills vidare upphör tjänsteförhållandet också utan uppsägning när tjänsteinnehavarens rätt till lön för sjukdomstiden upphör. Tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning om en villkorlig anställning av tjänsteinnehavaren förfaller av de orsaker som avses i 13 och 14 §.

Tjänsteförhållandet upphör också utan uppsägning vid utgången av den kalendermånad under vilken tjänsteinnehavaren uppnår avgångsåldern. Avgångsåldern föreslås vara densamma som den övre gränsen för intjänande av pension. Enligt pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) som trädde i kraft vid ingången av 2017 stiger den lägsta åldern för ålderspension stegvis från 63 år till 65 år och på motsvarande sätt höjs den övre åldersgränsen för intjänande av pension stegvis till 70 år, så att pensionen för dem som är födda 1957 och tidigare intjänas fram till dess att de fyllt 68 år, för dem som är födda 1958—1961 fram till dess att de fyllt 69 år och för dem som är födda 1962 och därefter fram till dess att de fyllt 70 år. Enligt 2 mom. upphör tjänsteförhållandet däremot inte, om arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren avtalar om en förlängning av tjänsteförhållandet för viss tid. Avtal med präster och lektorer i en församling ingås av domkapitlet efter att det hört församlingen.

I 7 kap. 8 § i den föreslagna kyrkolagen föreskrivs att tjänsteförhållandet för innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst upphör utan uppsägning och uppsägningstid om domkapitlet har beviljat prästen avsked från prästämbetet eller bestämt att prästen ska förlora sitt prästämbete eller att lektorn ska förlora sin rätt att arbeta som lektor.

Myndigheten är enligt 31 § i förvaltningslagen skyldig att utreda att det finns en lagstadgad grund till att tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning.

46 §. Upphörande av tjänsteförhållandet för att tjänsteinnehavaren utträtt ur kyrkan. I den föreslagna paragrafen konstateras att tjänsteinnehavarens tjänsteförhållande kan upphöra också efter det att tjänsteinnehavaren har utträtt ur kyrkan och att det i paragrafen hänvisas till kyrkolagen. Syftet med den informativa laghänvisningen är att göra det totala regelverket som gäller uppsägningssituationer tydligare. Enligt den föreslagna 7 kap. 2 § i kyrkolagen ska tjänsteinnehavaren och arbetstagaren vara medlem i kyrkan om uppgifterna hänför sig till kyrkans gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning, själavård eller representation. På motsvarande sätt föreskrivs det i 7 kap. 3 § i den föreslagna kyrkolagen att om en tjänsteinnehavare eller arbetstagare i ett sådant tjänste- eller arbetsavtalsförhållande utträder ur kyrkan, leder utträdet till att tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet upphör. Den uppsägande myndigheten ska utan dröjsmål fatta ett beslut där det konstateras att tjänsteförhållandet har upphört. Tjänsteförhållandet upphör den dag då beslutet har delgetts tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren. Tjänsteinnehavaren och arbetstagaren ska då ges tillfälle att bli hörd enligt förvaltningslagen innan det konstateras att tjänsteförhållandet har upphört.

47 §. Uppsägningsgrunder som har samband med tjänsteinnehavaren. Bestämmelsen motsvarar 25 § i statstjänstemannalagen och 35 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Den föreslagna paragrafen tillämpas på både tillsvidare- och visstidsanställningar. Enligt 1 mom. får en arbetsgivare inte säga upp ett tjänsteförhållande av skäl som har samband med tjänsteinnehavaren, om inte skälen är sakliga och vägande. Vid bedömningen av uppsägningsgrunden ska de faktorer som framkommit i det enskilda fallet beaktas som en helhet. Omständigheter som påverkar bedömningen är bl.a. arten av tjänsteinnehavarens förseelse och hur allvarlig den är, tjänsteinnehavarens ställning och inställning till sin gärning eller sitt uppträdande, arbetets art, särdrag i arbetet samt arbetsgivarens ställning.

Den vanligaste orsak som kommer upp för bedömning av huruvida den utgör en grund för uppsägning är försummelse av tjänsteutövningsskyldigheten, som kan ta sig uttryck som exempelvis försummelse av en enskild uppgift som hör till tjänsteuppgifterna, bristfällig skötsel av tjänsteuppgifterna, olovlig frånvaro från arbetet eller kontinuerlig eller ofta återkommande förse- ning, uppenbar vårdslöshet i arbetet, underlåtenhet att följa arbetsgivarens föreskrifter eller osakligt beteende. Även ogrundad arbetsvägran samt tjänsteinnehavarens ohederlighet och den brist på förtroende som detta leder till kan utgöra en grund för uppsägning. Uppsägning på grund av att förpliktelser överträtts eller försummas är tillåten endast om förfarandet berör väsentliga skyldigheter i tjänsteförhållandet. Ett tjänsteförhållande kan också sägas upp till följd av att tjänsteinnehavaren allvarligt bryter mot eller försummar förpliktelser som föreskrivs någon an- nanstans i lag eller om tjänsteinnehavaren under sin arbets- eller fritid gör sig skyldig till ett sådant brott eller en sådan olaglig handling som allvarligt undergräver förtroendet mellan tjäns- teinnehavaren och arbetsgivaren. Kyrkans karaktär av trossamfund ställer särskilda krav på de anställda. Prästerna förbinder sig i och med sitt prästlöfte till vissa förpliktelser som går utanför den egentliga tjänsteutövningen, och även av den övriga personalen kan det förutsättas att man utanför tjänsteutövningen inte offentligt agerar i strid med kyrkans tro och lära. Vid bedöm- ningen av hur sakliga och vägande uppsägningsgrunderna är beaktas å ena sidan bl.a. arten av tjänsteinnehavarens förfarande, hur allvarligt det är och vilket straff som utdöms samt, å andra sidan, karaktären av tjänsteinnehavarens arbetsuppgifter och hans eller hennes ställning i ar- betsgivarens organisation.

Att säga upp ett tjänsteförhållande ska också vara tillåtet om de personliga arbetsförutsättning- arna har ändrats så väsentligt att tjänsteinnehavaren på grund av detta inte längre kan klara av sina arbetsuppgifter och han eller hon inte kan erbjudas andra uppgifter. Tjänsteinnehavarens arbetsförutsättningar kan försämrats eller försvinna på grund av förändringar i tjänsteinnehava- rens fysiska, psykiska eller sociala arbets- och funktionsförmåga. Eftersom försämrad arbets- förmåga till följd av sjukdom, skada eller olycksfall bedöms som en uppsägningsgrund enligt den föreslagna 2 mom. 1 punkten, avses i 1 mom. andra begränsningar i arbetsförutsättningarna än sådana som beror på tjänsteinnehavarens nedsatta hälsotillstånd.

I 2 mom. föreskrivs det om förbjudna uppsägningsgrunder. En saklig och vägande uppsägnings- grund kan inte anses vara tjänsteinnehavarens sjukdom, skada eller olycksfall, om inte hans eller hennes arbetsförmåga på grund av dessa har minskat väsentligt och för så lång tid att det inte skäligen kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter tjänsteförhållandet. Effekterna av en sjuk- dom ska alltså bedömas i relation till tjänsteinnehavarens förmåga att klara av sina arbetsupp- gifter. En väsentligt nedsatt arbetsförmåga på det sätt som avses i bestämmelsen förutsätter att tjänsteinnehavaren på grund av sjukdomen, skadan eller olycksfallet inte kan uppfylla de cen- trala förpliktelser som följer av tjänsteförhållandet. En svår sjukdom ger alltså inte rätt att av- sluta tjänsteförhållandet så länge tjänsteinnehavaren klarar av att sköta sina förpliktelser. Dess- utom förutsätts att den nedsatta arbetsförmågan på grund av en sjukdom, en skada eller ett olycksfall är så långvarig att det inte finns några förutsättningar att fortsätta tjänsteförhållandet. Arbetsgivaren ska bedöma tjänsteinnehavarens förutsättningar för att klara av arbetet sjukdo- men till trots med beaktande av sjukdomens natur och prognos. Bedömningen av huruvida upp- sägningsgrunden uppfylls påverkas dessutom av arbetsgivarens möjligheter att anpassa tjäns- teinnehavarens arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden så att de passar arbetsförmågan samt av möjligheter att omorganisera uppgifterna och erbjuda annat arbete.

Deltagande i en stridsåtgärd som en tjänsteinnehavarförening genomför i enlighet med före- ningens beslut kan inte vara en orsak till uppsägning. Endast tjänsteinnehavarföreningen bär ansvaret för en stridsåtgärd som vidtagits genom föreningens beslut och som strider mot lagen om tjänstekollektivavtal. Deltagande i en stridsåtgärd kan endast vara en orsak till uppsägning i det fall att det har skett utan tjänsteinnehavarföreningens beslut eller medverkan. I detta fall

bedöms grunden enligt 1 mom. och vid bedömningen beaktas arbetskonfliktens längd, eventuella upprepningar och omfattningen av den skada som konflikten orsakat arbetsgivaren och arbetsgivarens handlande som en eventuell orsak till stridsåtgärden.

Ett tjänsteförhållande får inte sägas upp på grund av tjänsteinnehavarens politiska eller religiösa åsikter eller andra åsikter och inte heller för att tjänsteinnehavaren har deltagit i samhälls- eller föreningsverksamhet. Om tjänsteinnehavaren utövar sin åsikts- och organisationsfrihet för att t.ex. försumma sin arbetsskyldighet eller för verksamhet som strider mot arbetsgivaren kan detta dock utgöra en grund för uppsägning.

I 12 § i grundlagen finns bestämmelser om yttrande- och åsiktsfrihet. Utgångspunkten är att tjänsteinnehavare har samma yttrande- och åsiktsfrihet som andra medborgare. På tjänsteinnehavares yttranden kan emellertid ställas vissa krav på saklighet. Dessutom kan eventuella begränsningar i yttrande- och åsiktsfriheten följa av antingen tjänstens karaktär eller de allmänna uppträdandenormer som förutsätts av en tjänsteinnehavare. En religiös åsikt kan inte ensam utgöra en uppsägningsgrund när åsikten i sig inte strider mot kyrkans bekännelse. Om en tjänsteinnehavare i sitt arbete eller offentligt på sin fritid agerar på ett sätt som strider mot kyrkans tro och lära kan utnyttjandet av den grundläggande rätten till trosfrihet komma att bedömas som brott mot lojalitetsplikten gentemot arbetsgivaren och därmed som uppsägningsgrund. Vid bedömningen av uppsägningsgrunden bör man då bl.a. beakta om tjänsteinnehavaren har framfört åsikterna i sitt arbete eller på sin fritid och vilken roll tjänsteinnehavaren har som representant för kyrkans lära och bekännelse.

Enligt 4 punkten anses ett sakligt och vägande skäl för uppsägning inte vara det att tjänsteinnehavaren anlitar rättsmedel som står till buds för tjänsteinnehavaren. Ett tjänsteförhållande får enligt förslaget inte avslutas till följd av att tjänsteinnehavaren har anfört besvär eller deltagit i en rättegång mot sin arbetsgivare med anledning av att lagligheten i arbetsgivarens förfarande ifrågasatts. Inte heller det att tjänsteinnehavaren vänder sig till en behörig förvaltningsmyndighet såsom arbetarskyddsmyndigheten eller jämställdhetsombudsmannen ger arbetsgivaren rätt att avsluta tjänsteförhållandet.

För vissa kyrkliga tjänster förutsätts en lång specialutbildning som fås i samband med tjänsteutövningen. Sådana tjänster är t.ex. tjänster som familjerådgivare och sjukhussjälavårdare. Till tjänsten kan väljas en person som förbinder sig att efter att ha blivit utsedd till tjänsten genomgå den utbildning som förutsätts. En sökande som inte genomgår specialutbildningen inom den skäligen tid som arbetsgivaren bestämmer kan enligt 3 mom. sägas upp så att uppsägningstid enligt 54 § iakttas.

Eftersom de föreslagna 45 och 47 § kan iakttas när tjänsteförhållandet för en innehavare av en biskopstjänst upphör anses en separat bestämmelse om upphörandet av tjänsteförhållandet för en biskop onödig.

48 §. Åberopande av en uppsägningsgrund som har samband med tjänsteinnehavaren. Bestämmelsen motsvarar 35—36 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Varningsförfarandet ska inte jämföras med statstjänstemannalagen utan med förfarandet i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om uppsägningsförfarandet när uppsägningen baserar sig på en uppsägningsgrund som har samband med tjänsteinnehavaren. En tjänsteinnehavare får enligt 1 mom. inte sägas upp förrän han eller hon genom en varning har getts tillfälle att rätta sitt förfarande. Att ge en varning är inte en disciplinär utan en arbetsledande åtgärd. En varning ses inte som beslut som har fattats av en myndighet och är därför inte i sig överklagbart genom begäran om omprövning eller besvär. Om tjänsteinnehavaren sägs upp

till följd av varningarna kan han eller hon begära att få varningarna prövade i samband med ändringssökandet.

Arbetsgivaren ska enligt 57 § alltid före en uppsägning som beror på tjänsteinnehavaren höra tjänsteinnehavaren. Samtidigt ska arbetsgivaren enligt föreslagna 2 mom. reda ut om uppsägningen kan undvikas genom att tjänsteinnehavaren placeras i ett annat tjänsteförhållande. Skyldigheten att erbjuda annat arbete kommer i fråga exempelvis då tjänsteinnehavaren inte längre klarar av sina arbetsuppgifter på grund av en förändring i de personliga arbetsförutsättningarna eller om tjänsteinnehavarens brott mot eller försummelse av sina skyldigheter varit så ringa att detta inte kan anses ha påverkat den tillit som är en förutsättning för att tjänsteförhållandet ska kunna fortsätta. Tjänsteinnehavaren ska ha den behörighet som förutsätts för den alternativa tjänsten.

Enligt 3 mom. föreligger det ingen skyldighet att ge en varning eller erbjuda ett annat tjänsteförhållande om grunden för uppsägningen är en så allvarlig förseelse i anslutning till tjänsteförhållandet att det skäligen inte kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter tjänsteförhållandet. Syftet med varningen är att ge tjänsteinnehavaren en möjlighet att rätta till sitt förfarande och visa att det finns förutsättningar att fortsätta tjänsteförhållandet.

Uppsägningen ska enligt 4 mom. göras inom en skälig tid efter det att uppsägningsgrunden kommit till arbetsgivarens kännedom. Om tjänsteinnehavaren har getts en varning kan denna tidigare varning återopas som uppsägningsgrund ifall samma eller samma typ av förseelse upprepas, såvida det inte har gått så lång tid från det att varningen utfärdades att den bör anses ha mist sin betydelse. Arbetsgivaren bör ha minst några veckor på sig att bedöma om uppsägningsgrunderna är tillräckliga. Ur tjänsteinnehavarens synvinkel är det dock inte skäligt att arbetsgivaren hänvisar till omständigheter som kommit till arbetsgivarens kännedom flera månader tidigare. Arbetsgivarens betänketid börjar löpa från det att den arbetsgivarrepresentant som beslutar om uppsägningen med tillräcklig säkerhet har fått kännedom om sådana fakta som utgör grunden för en uppsägning och ifall orsaken är kontinuerlig, från det att orsaken inte längre föreligger. Tjänsteinnehavarens chef eller föredragande för ett kollegialt organ ska inom en skälig tid informera den myndighet som beslutar om uppsägningen om sådana omständigheter som de fått kännedom om och som eventuellt påverkar uppsägningen.

49 §. Uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Bestämmelsen motsvarar 27 § i statstjänstemannalagen och 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. En kyrklig myndighet ska sköta de uppgifter den själv åtagit sig och som i lag ålagts den samt se till att den har tillräckligt med resurser för att sköta dessa uppgifter. Församlingen kan enligt förslaget sköta sina lagstadgade uppgifter själv eller i samverkan med andra församlingar eller kommuner eller genom att skaffa de tjänster som skötseln av uppgifterna förutsätter hos andra serviceproducenter. Församlingen kan också med undantag av lagstadgade uppgifter själv besluta om omfattningen av sin verksamhet och vid behov utöka eller minska verksamheten. En omorganisering av församlingens förvaltning eller uppgifter t.ex. av ekonomiska eller organisatoriska orsaker kan innebära att antalet anställda minskas. Om omorganiseringen av uppgifterna innebär att tjänsteutövningsstället flyttas till en annan ort och tjänsteinnehavaren inte flyttar till den nya orten kan han eller hon sägas upp med stöd av 1 mom. Församlingen kan också organisera sin verksamhet på ett nytt sätt, exempelvis genom att sluta sköta någon uppgift, minska sin verksamhet eller genom att köpa tjänsten av en utomstående serviceproducent. Också i dessa fall kan församlingen ha en sådan uppsägningsgrund som avses i 1 mom. Vad som ovan sägs om församlingens möjlighet att säga upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker gäller i tillämpliga delar också de kyrkliga samfälligheterna, domkapitlen och kyrkostyrelsen.

Före uppsägningen bör arbetsgivaren sträva efter att erbjuda tjänsteinnehavaren motsvarande uppgifter eller utbilda honom eller henne för nya uppgifter. Omplaceringsskyldigheten gäller endast tjänsteförhållanden och arbetsuppgifter som redan existerar hos arbetsgivaren. Omplacering i ett annat tjänsteförhållande förutsätter att tjänsteinnehavaren uppfyller behörighetsvillkoren för tjänsten. En utbildning som erbjuds som alternativ till uppsägning bör vara sådan som är nödvändig för arbetsgivarens verksamhet. När utbildningsmöjligheterna bedöms ska utöver arbetsgivarens praktiska och ekonomiska förutsättningar att ge utbildningen även beaktas tjänsteinnehavarens lämplighet för den aktuella utbildningen. När uppsägningsgrunden bedöms bör det beaktas såväl hur mycket arbetet har minskat och hur länge minskningen varar som arbetsgivarens möjlighet att erbjuda tjänsteinnehavaren något annat arbete och den utbildning som detta arbete eventuellt förutsätter.

I 2 mom. föreskrivs det om när ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker åtminstone inte föreligger. Om exempelvis anskaffningar av maskiner eller anläggningar eller andra ändringar av arbetsmetoderna inte ger upphov till en väsentlig och varaktig minskning av uppgifterna, men innehållet i arbetet ändras och arbetet blir mer krävande, ska arbetsgivaren i allmänhet utbilda tjänsteinnehavarna så att de kan fortsätta i de förändrade uppgifterna.

Enligt det föreslagna 3 mom. kan tjänsteförhållandet för en innehavare av en obligatorisk tjänst i församlingen inte sägas upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker. Om församlingen exempelvis har flera innehavare av kontorstjänster är det bara den sista tjänsteinnehavaren som inte kan sägas upp på denna grund.

50 §. Sysselsättningsledighet och sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning. Bestämmelsen motsvarar 27 a § i statstjänstemannalagen och 37 b § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. En tjänsteinnehavare har en i 7 kap. 12 § i arbetsavtalslagen avsedd rätt till ledighet med full lön för att under uppsägningstiden delta i utarbetandet av en sysselsättningsplan enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), i arbetskraftsutbildning och därtill ansluten praktik eller inläring i arbetet enligt planen eller i arbetssökande på eget eller myndigheternas initiativ och i anställningsintervjuer eller omplaceringsträning. Sysselsättningsledighetens längd bestäms enligt uppsägningstidens längd och varar 5—20 arbetsdagar.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget om arbetsgivarens skyldighet att erbjuda en tjänsteinnehavare som arbetsgivaren sagt upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker möjlighet att delta i sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning som arbetsgivaren betalar. Skyldigheten gäller endast arbetsgivare som regelbundet har minst 30 anställda och när den uppsagda tjänsteinnehavaren innan tjänsteförhållandet upphörde har varit anställd hos arbetsgivaren i minst fem år utan avbrott. Vid beräkningen av antalet regelbundet anställda beaktas de principer enligt vilka antalet regelbundna anställda beräknas när det bedöms om företaget omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen (1333/2021).

Enligt förslaget är arbetsgivaren skyldig att ordna sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning endast för sådana tjänsteinnehavare som sagts upp av ekonomiska orsaker och produktionsorsaker enligt 49 §. Dessutom förutsätts det att tjänsteinnehavaren vid upphörandet av tjänsteförhållandet har varit anställd av arbetsgivaren i minst fem år utan avbrott. Bestämmelsen tillämpas enligt förslaget även när ett tjänsteförhållande som gällt tills vidare och varit i kraft i kortare tid än fem år upphör på grund av uppsägning och utan avbrott föregåtts av en minst ett år lång oavbruten anställning för viss tid. Avsikten är att frågan om huruvida anställningen pågått utan avbrott bedöms enligt de principer som föreskrivs i 6 §.

Eftersom bestämmelsen endast tillämpas när ett tjänsteförhållande sägs upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker, har den uppsagda tjänsteinnehavaren ingen rätt till utbildning

eller träning när ett tjänsteförhållande för viss tid upphör, även om han eller hon på basis av på varandra följande visstidsanställningar har varit anställd av samma arbetsgivare i över fem år. Utgångspunkten är att förutsättningarna för att uppsagda tjänsteinnehavare ska hitta nytt arbete bedöms individuellt när träningarna eller utbildningarna planeras. Enligt förslaget kan träningen eller utbildningen ordnas antingen som individuell service för var och en av dem som sägs upp eller som service för en grupp. Det innehållsmässiga kravet är att träningen eller utbildningen främjar den uppsagda tjänsteinnehavarens möjligheter att hitta nytt arbete.

Enligt 3 mom. ska träningen eller utbildningen till sitt värde motsvara minst tjänsteinnehavarens kalkylerade lön för en månad eller den genomsnittliga månadsinkomsten för personal som arbetar vid samma verksamhetsställe som den uppsagda tjänsteinnehavaren, beroende på vilket belopp som är större. Eftersom församlingens anställda inkluderar både personer i arbetsavtalsförhållande och i tjänsteförhållande beaktas hela församlingens personal inklusive personer i arbetsavtalsförhållande då den genomsnittliga lönen beräknas. Den genomsnittliga lönen för tjänsteinnehavare och arbetstagare med månadslön beräknas genom att månadsinkomsterna adderas och eurobeloppet divideras med antalet personer som hör till arbetsgivarens personal. För arbetstagare med timlön används den genomsnittliga lönen om arbetstagarens arbetstid varierar. I definitionen av begreppet lön beaktas enligt förslaget de principer som används vid beräkning av semesterlön.

Träningen eller utbildningen ska genomföras inom två månader från det att uppsägningstiden löpte ut. Av vägande skäl får träningen eller utbildningen även genomföras senare. När anställningsförhållandet upphör ska dock tjänsteinnehavaren känna till tidpunkten eller en uppskattning av tidpunkten för genomförandet av träningen eller utbildningen. Det kan t.ex. vara fråga om en situation där den anskaffade utbildningen pågår längre tid än tidsfristen av skäl som har samband med tidtabellen för den som ordnar utbildningen. Som vägande skäl betraktas också att det inte finns tillgång till ändamålsenlig träning eller utbildning inom tidsfristen, att ordnad träning eller utbildning inställs av skäl som inte beror på arbetsgivaren eller annan därmed jämförbar orsak. Den uppsagda personen kan ha karriärplaner som arbetsgivaren kan stödja enligt 4 mom. Enligt paragrafen får arbetsgivaren avtala om att fullgöra sin skyldighet enligt 2 mom. genom att helt eller delvis betala en utbildning eller träning som tjänsteinnehavaren själv har skaffat.

Ett arrangemang i stället för träning eller utbildning som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalat om baserar sig på lag och därför är det i regel inte fråga om en förmån som ska periodiseras enligt 3 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Om det arrangemang som arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren avtalat om till sitt värde överstiger det belopp som arbetsgivaren enligt denna paragraf skulle ha haft skyldighet att betala, kan det för denna överstigande del vara fråga om en sådan förmån som ska periodiseras som tjänsteinnehavaren fått.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse om att arbetsgivaren och personalen får avtala om att värdet på träningen eller utbildningen bestäms på ett sätt som avviker från bestämmelserna i 3 mom. Lokala avtal kan ingås t.ex. om att träning eller utbildning i synnerhet riktas till sådana personer som har de sämsta förutsättningarna att hitta nytt arbete. Då avviker man från 3 mom. eftersom träningens och utbildningens värde i en sådan situation inte nödvändigtvis för alla motsvarar den individuella månadslönen eller församlingens genomsnittliga lönenivå för en månad.

Enligt förslaget kan man även ingå lokala avtal om andra arrangemang än träning eller utbildning för att främja den uppsagdas möjligheter att hitta arbete. Det kan t.ex. vara fråga om ett omställningsskyddsprogram som arbetsgivaren och personalen kommer överens om i syfte att hitta nytt arbete för uppsagda tjänsteinnehavare, hjälpa dem att grunda egna företag eller delta

i tilläggsutbildning. Enligt förslaget gäller tidskravet för ordnande av träning eller utbildning enligt 3 mom. inte sådana andra arrangemang som baserar sig på ett lokalt avtal.

Det lokala avtalet ingås mellan arbetsgivaren och personalen. Vid lokala avtal bestäms personalens företrädare enligt kyrkans samarbetsavtal. Ett avtal som ingåtts av en företrädare för personalen är bindande för alla tjänsteinnehavare som den företrädare för tjänsteinnehavarna som ingått avtalet ska anses företräda. Det naturligaste sättet är att avtal om träning, utbildning eller annat arrangemang ingås under samarbetsförhandlingarna om personalminskning, även om det inte ingår någon tidsbegränsning i bestämmelsen. Efter att den uppsagda tjänsteinnehavarens anställning har upphört kan företrädaren dock inte ingå ett avtal utan uttrycklig fullmakt.

Paragrafen är av semidispositiv karaktär. Således är det möjligt att genom tjänstekollektivavtal avvika från innehållet och förfaringsätten i paragrafen. Även omfattningen av arbetsgivarens och personalens avtalsrätt kan begränsas genom bestämmelser i tjänstekollektivavtal.

51 §. Försummelse av skyldigheten att ordna sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning. Bestämmelsen motsvarar 27 b § i statstjänstemannalagen och 37 c § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I 1 mom. föreslås bestämmelser om situationer där arbetsgivaren försummar att ordna eller anskaffa sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning enligt 50 §. I så fall är arbetsgivaren enligt förslaget skyldig att i engångsersättning till tjänsteinnehavaren betala ett belopp som motsvarar utbildningens eller träningens värde.

Om skyldigheten att ordna träning eller utbildning har försummats endast delvis, uppkommer ersättningsskyldighet enligt 2 mom. endast till den del skyldigheten försummats. Det kan t.ex. vara fråga om en situation där utbildningens värde understiger det som förutsätts i 50 §.

Det 50 § 5 mom. som föreslås möjliggör lokala avtal om att värdet på träningen eller utbildningen ska bestämmas på ett avvikande sätt eller alternativt att man på arbetsplatsen kan avtala om annat arrangemang i stället för träning eller utbildning för att fullgöra arbetsgivarens skyldighet. Då föreslås arbetsgivarens skyldighet bestämmas enligt det lokala avtalet. Även en eventuell försummelse ska då bedömas utifrån bestämmelserna i det lokala avtalet.

Ersättning som arbetsgivaren betalat med stöd av 50 § är i regel inte en sådan förmån som ska periodiseras enligt 3 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om den ersättning som betalas med anledning av försummelsen emellertid överstiger det som arbetsgivaren skulle ha varit skyldig att betala enligt 50 § 3 mom. kan den överstigande delen vara förmån som ska periodiseras.

52 §. Särskilt uppsägningsskydd. Bestämmelsen motsvarar 55 § i statstjänstemannalagen och 38 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om särskilt uppsägningsskydd för tjänsteinnehavare i anslutning till graviditet och familjepolitiska ledigheter och i anslutning till den ställning som tjänsteinnehavarföreningens förtroendemän har. I fråga om graviditet och familjepolitiska ledigheter hänvisar 1 mom. till 7 kap. 9 § i arbetsavtalslagen. I fråga om det särskilda uppsägningsskyddet för förtroendemän skiljer man i 2 mom. mellan uppsägning av orsaker som beror på tjänsteinnehavaren enligt 47 § och uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 49 §.

53 §. Uppsägningsrätt i samband med överlåtelse av rörelse. Bestämmelsen motsvarar 29 a § i statstjänstemannalagen och 39 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I paragrafen föreskrivs det om såväl förvärvarens som tjänsteinnehavarens rätt att säga upp ett tjänsteförhållande i samband med överlåtelse av rörelse. Överlåtaren eller förvärvaren har uppsägningsrätt endast

om det finns en sådan uppsägningsgrund som beror på tjänsteinnehavarens person och som avses i 47 § eller en sådan uppsägningsgrund som beror på ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker och som avses i 49 §. Paragrafens 2 mom. innehåller en specialbestämmelse om tjänsteinnehavarens uppsägningstid som tillämpas på både tjänsteförhållanden som gäller tills vidare och tjänsteförhållanden som gäller för viss tid.

54 §. Uppsägningstid. Bestämmelsen motsvarar 30 § i statstjänstemannalagen och 40 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I de föreslagna 1 och 2 mom. föreskrivs det om uppsägnings-tider på ett sätt som motsvarar de tider som anges i arbetsavtalslagen. Av jämställdhetsorsaker och praktiska skäl är det inte ändamålsenligt att olika personalgrupper har olika uppsägningstider beroende på typen av anställningsförhållande.

För en kyrkoherde, biskop, den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli och en avdelningschef vid kyrkostyrelsen är uppsägningstiden dock alltid två månader. Innehavarna av de centrala tjänsterna ska kunna sägas upp relativt snabbt när uppsägningsgrunderna uppfylls för att den permanenta skötseln av tjänsterna ska kunna säkerställas tillräckligt snabbt. Samtidigt finns det skäl att reservera tillräckligt med tid för att ordna skötseln av uppgifterna om en ledande tjänsteinnehavare säger upp sig.

Uppsägningstiden är två månader också när en sådan tjänsteinnehavare som ska utnämnas av kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige säger upp sig. Bestämmelsen gäller närmast ledande uppgifter inom församlingarnas ekonomiförvaltning och i stora ekonomiska församlingensheter även andra högre tjänsteinnehavare. Också i fråga om kaplanstjänster är tjänsteinnehavarens uppsägningstid alltid två månader.

Enligt 3 mom. börjar uppsägningstiden löpa dagen efter den dag då uppsägningen delges. Med tjänsteinnehavarens samtycke kan en kortare uppsägningstid än den som föreskrivs i paragrafen iakttas.

55 §. Upplösning av ett tjänsteförhållande. Bestämmelsen motsvarar 33 § i statstjänstemannalagen och 41 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om arbetsgivarens rätt att upplösa ett tjänsteförhållande på motsvarande sätt som i 8 kap. 1 § i arbetsavtalslagen. Ett tjänsteförhållande får upplösas endast av synnerligen vägande skäl. Upplösning av ett tjänsteförhållande är ett exceptionellt sätt att avsluta ett tjänsteförhållande och förutsätter ett mer vägande skäl än en uppsägning. Rätten att upplösa ett tjänsteförhållande gäller både ett tjänsteförhållande som gäller tills vidare och ett tjänsteförhållande för viss tid. Arbetsgivaren kan ha rätt att upplösa ett tjänsteförhållande t.ex. om tjänsteinnehavaren genom sin nonchalans äventyrar arbetarskyddet på arbetsplatsen eller om han eller hon uppträder berusad eller i strid med förbud använder berusningsmedel där.

I undantagsfall kan ett med tanke på tjänsteförhållandet osakligt uppträdande uppfylla grunden för upplösning. Om en tjänsteinnehavare gör sig skyldig till en sådan brottslig gärning eller ett sådant brottsligt uppträdande som på ett allvarligt sätt försämrar förtroendet mellan parterna eller i övrigt på ett väsentligt sätt påverkar uppfyllandet av de skyldigheter som följer av tjänsteförhållandet kan en grund för upplösning föreligga. Också ett offentligt framförande av grova åsikter som strider mot kyrkans lära och bekännelse kan komma att bedömas som en grund för att upplösa tjänsteförhållandet. Detta gäller särskilt i uppgifter som inbegriper förrättande av gudstjänster och kyrkans heliga förrättningar, själavård, diakonala uppgifter samt fostran och undervisning. Tjänsteinnehavarens olovliga frånvaro från tjänsteutövningen bedöms enligt de allmänna uppsägnings- eller upplösningsgrunderna.

Bedömningen av om grunden för upplösning uppfylls ska göras som en helhetsbedömning där bl.a. tjänsteförhållandets särdrag ska beaktas. I denna bedömning beaktas tjänsteförhållandets natur som ett anställningsförhållande inom ett offentligt samfund och ett religiöst samfund som förbundit sig till sin bekännelse. Till kyrkans ställning som offentligt samfund hör en betoning av att verksamheten ska vara tillförlitlig, opartisk och lagenlig. Kyrkans ställning som religiöst samfund betonar särskilt kravet på att tjänsteinnehavare som utför uppgifter inom kyrkans andliga arbete tar hänsyn till kyrkans tro och lära och iakttar etiska principer i tjänsteutövningen.

56 §. När rätten att upplösa ett tjänsteförhållande förfaller. Bestämmelsen motsvarar 34 § i statstjänstemannalagen och 42 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Enligt det föreslagna 1 mom. förfaller rätten att upplösa ett tjänsteförhållande 14 dagar efter det att arbetsgivaren fick kännedom om skälen till upplösning. Rätten att upplösa ett tjänsteförhållande kan förfalla redan tidigare om skälet till upplösningen har förlorat sin betydelse. Om skälet är ett agerande som fortgått en längre tid förfaller rätten att upplösa tjänsteförhållandet inom 14 dagar från det att arbetsgivaren har fått kännedom om att skälet bortfallit. Om en tjänsteinnehavare beslutar om upplösning börjar de 14 dagarna löpa från det att denna har fått kännedom om skälet till upplösningen. Om ett kollegialt organ har beslutanderätten i ett ärende som gäller upplösning, ska framställningen om upplösning ges till organet inom 14 dagar från det att den behöriga myndigheten har fått kännedom om saken. Organet ska behandla ärendet utan ogrundat dröjsmål. Under de 14 dagar som reserverats för upplösningsförfarandet ska arbetsgivaren förvissa sig om att de fakta som utgör grund för upplösning är korrekta och bedöma förfarandets inverkan på förutsättningarna att fortsätta tjänsteförhållandet.

Om en upplösning förhindras på grund av ett giltigt hinder, får tjänsteförhållandet enligt 2 mom. upplösas ännu inom 14 dagar efter det att hindret bortföll. Ett giltigt hinder kan vara exempelvis att det är en enskild tjänsteinnehavare som har beslutanderätten i ett ärende som gäller upplösning och denna plötsligt insjuknar eller att ett skyndsamt sammankallat organ inte är beslutsfört. Även om en grund för upplösning inte åberopas inom 14 dagar mister grunden inte helt och hållet sin betydelse. Arbetsgivaren kan åberopa den som uppsägningsgrund inom en sådan skälig tid som avses i 48 § och som kan vara längre än 14 dagar.

57 §. Förfarandet för att avsluta ett tjänsteförhållande. Bestämmelsen motsvarar 43 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och 66 § i statstjänstemannalagen. Tjänsteinnehavaren ska enligt förslaget ges tillfälle att bli hörd muntligt eller skriftligt innan ett tjänsteförhållande sägs upp eller upplöses eller det beslutas att tjänsteförhållandet ska förfalla i enlighet med 14 § 2 mom. Vid hörandet får tjänsteinnehavaren reda på orsakerna till att tjänsteförhållandet avslutas och kan lägga fram sin egen ståndpunkt. Bestämmelsen ålägger inte arbetsgivaren någon skyldighet att förhandla i ärendet. Det räcker med att arbetsgivaren ger tjänsteinnehavaren en faktisk möjlighet att bli hörd. Bestämmelsen förutsätter inte heller att tjänsteinnehavaren verkligen utnyttjar möjligheten att bli hörd. Vid hörandet iakttas bestämmelserna i 6 kap. i förvaltningslagen. Tjänsteinnehavaren har rätt att anlita ett biträde, t.ex. förtroendemannen, en jurist eller en kollega. Tjänsteinnehavaren ska upplysas om dessa rättigheter. Tjänsteinnehavaren ska ges skälig tid att förbereda sig inför hörandet.

Enligt 2 mom. har arbetsgivaren ingen skyldighet enligt 1 mom. att höra tjänsteinnehavaren, om arbetsgivaren enligt ett tjänstekollektivavtal om samarbete mellan arbetsgivaren och personalen är skyldig att med tjänsteinnehavarna förhandla om grunden för en uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker.

Arbetsgivarens administrativa beslut om att avsluta ett tjänsteförhållande ska enligt 3 mom. motiveras och delges tjänsteinnehavaren bevisligen på det sätt som anges i 56 och 60 § i förvaltningslagen. Tiden för ändringsökande föreslås börja löpa från det att man fått del av beslutet.

58 §. Myndighet som säger upp eller upplöser ett tjänsteförhållande. I 1 mom. föreskrivs det om den myndighet som avslutar ett tjänsteförhållande för andra tjänsteinnehavare än en innehavare av en prästtjänst eller lektorstjänst. Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller att säga upp innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst i en församling eller kyrklig samfällighet eller att upplösa ett tjänsteförhållande finns i 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt c i den föreslagna kyrkolagen, vilket det på grund av sammanhanget hänvisas till.

59 §. Fortsättning av ett tjänsteförhållande. Bestämmelsen motsvarar 55 § 3 mom. i statstjänstemannalagen och 44 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Enligt det föreslagna 1 mom. fortsätter ett tjänsteförhållande utan avbrott, om beslutet att tjänsteförhållandet ska sägas upp eller upplösas eller att anställningen i tjänsteförhållandet har förfallit upphävs eftersom det strider mot de lagstadgade grunderna (kontinuitetsprincipen). Bestämmelser om hur tjänsteinnehavarens förlorade inkomster ska ersättas finns i 60 §.

Enligt 2 mom. gäller kontinuitetsprincipen inte de fall där ett beslut om uppsägning eller upplösning eller om att ett tjänsteförhållande ska förfalla har upphävts på andra grunder än de som avses i 1 mom. En sådan annan grund kan vara ett fel vid hörandet i beslutsprocessen, jäv eller något annat fel som gäller förfarandet. Om den behöriga myndigheten i dessa fall genom ett nytt lagakraftvunnet beslut avslutar tjänsteförhållandet på samma grunder som i det beslut som upphävdes upphör tjänsteförhållandet i enlighet med det första beslutet. Om den föreskrivna uppsägningstiden inte har iakttagits vid uppsägningen av en tjänsteinnehavare, upphör tjänsteförhållandet först efter uppsägningstiden och tjänsteinnehavaren har rätt att få lön för uppsägningstiden i enlighet med tjänstekollektivavtalet.

Bestämmelsen i 3 mom. hänför sig till den föreslagna 73 §, enligt vilken domstolen i ett besvärssärende som gäller upplösning av ett tjänsteförhållande på yrkande ska undersöka huruvida en uppsägningsgrund föreligger om grunderna för upplösning inte uppfylls. Om domstolen konstaterar att en uppsägningsgrund uppfylls anses tjänsteförhållandet bara fortsätta till utgången av uppsägningstiden.

60 §. Ersättning för inkomstbortfall. Bestämmelsen motsvarar 55 a i statstjänstemannalagen och 45 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om tjänsteinnehavarens rätt att få ersättning för sådan inkomst som han eller hon gått miste om på grund av att tjänsteförhållandet avslutades lagstridigt, om avdrag som görs från ersättningen samt om beaktande i tjänsteinnehavarens pensionsskydd av att tjänsteförhållandet avslutats lagstridigt. Tjänsteinnehavaren har rätt att få den inkomst för ordinarie arbetstid som han eller hon har gått miste om på grund av att tjänsteförhållandet avslutats i enlighet med ett lagakraftvunnet beslut utan en sådan grund som föreskrivs i lagen. Inkomsten för den ordinarie arbetstiden innehåller inte t.ex. övertids- eller beredskapsersättning.

Löneinkomster och motsvarande inkomster som tjänsteinnehavaren får någon annanstans dras av från den inkomst som ska ersättas till de delar de är inkomst för ordinarie arbetstid eller motsvarande inkomst som tjänsteinnehavaren inte skulle ha fått i tjänsten. Arbetslöshetsdagpenningar och dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen dras av i sin helhet. Ersättning för förlorad inkomst förutsätter enligt 2 mom. att tjänsteinnehavaren lämnar en redogörelse för sina inkomster till arbetsgivaren.

I 3 mom. föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att till de berörda instanserna betala arbetslöshetsdagpenningar som dragits av med stöd av 1 mom. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen regleringen i arbetsavtalslagen.

I 4 mom. föreskrivs om hur tjänsteinnehavarens pensionsförmåner bestäms. Tjänsteinnehavarens pensionsförmåner får inte försvagas till följd av att tjänsteförhållandet avslutats lagstridigt. För att tjänsteinnehavaren inte ska hamna i en ofördelaktig ställning t.ex. gällande pensionsåldern anses tjänsteinnehavaren även i övrigt ha stått i ett fortlöpande tjänsteförhållande när pensionsrätten bestäms. Den i 1 mom. avsedda inkomsten minskad med den inkomst som tjänsteinnehavaren fått i ett sådant annat anställningsförhållande eller som sådan yrkesutövare eller företagare som avses i 1 mom. betraktas som löninkomst som påverkar pensionen när pensionsförmånerna bestäms. Då dessa inkomster med stöd av övrig pensionslagstiftning betraktas som pensionsinkomst innebär bestämmelsen att de i kyrkans pensionssystem inte betraktas som löninkomst som påverkar pensionen. Tjänsteinnehavaren får pension på basis av de inkomsterna enligt det system som gäller för dem. Som avdrag beaktas däremot inte dagpenningar eller arbetsmarknadsstöd som avses i 1 mom. För att tjänsteinnehavaren inte heller gällande pensionsrätten såsom t.ex. pensionsåldern ska hamna i en ofördelaktig ställning till följd av att tjänsteförhållandet avslutats lagstridigt föreslås i 4 mom. också att tjänsteinnehavaren i sådana situationer anses ha stått i ett fortlöpande tjänsteförhållande när pensionsrätten bestäms. Bestämmelsen kan vara av betydelse om pensionsavgången inträffar vid en tidpunkt då tjänsteförhållandet avslutats lagstridigt.

61 §. Återanställning av en tjänsteinnehavare som sagts upp. Bestämmelsen motsvarar i övrigt 32 § i statstjänstemannalagen och 46 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare, men när det gäller återanställningstidens längd följer förslaget 6 kap. 6 § i arbetsavtalslagen. I 1 mom. åläggs arbetsgivaren att erbjuda en tjänsteinnehavare som anställts tills vidare och som sagts upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker ett nytt tjänsteförhållande om arbetsgivaren inom fyra månader från utgången av uppsägningstiden behöver en tjänsteinnehavare för ett sådant tjänsteförhållande med liknande uppgifter som gäller tills vidare eller en längre tid än sex månader. Om tjänsteförhållandet när det upphörde hade fortgått utan avbrott i minst 12 år, är tiden för återanställning dock sex månader. Ett arbete kan i allmänhet anses vara liknande om det påminner om den uppsagda tjänsteinnehavarens tidigare arbetsuppgifter. Tjänsteinnehavaren ska uppfylla behörighetsvillkoren för tjänsteförhållandet och lämna sig för tjänsten i fråga om yrkeskunskap, utbildning och tidigare arbetserfarenhet. Tjänstebeteckningen har ingen avgörande betydelse. När en arbetsgivare överlåter sin rörelse är det endast sådana rättigheter och skyldigheter som följer av tjänsteförhållanden och som gäller i överlåtelseögonblicket som övergår på den nya ägaren. Återanställningsskyldigheten övergår till förvärvaren också när en uppsagd tjänsteinnehavares tjänsteförhållande har avslutats redan före tidpunkten för överlåtelsen.

Tjänsteinnehavaren har enligt 2 mom. rätt att kräva skadestånd om arbetsgivaren försummar sin återanställningsskyldighet. Tjänsteinnehavarens yrkande behandlas med stöd av 70 § som ett förvaltningsstvistemål i förvaltningsdomstolen.

9 kap. Avstängning från tjänsteutövning

62 §. Grund för avstängning från tjänsteutövning. I paragrafen föreskrivs det om de grunder på vilka en tjänsteinnehavare kan stängas av från tjänsteutövning. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen 40 § i statstjänstemannalagen och 47 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Bestämmelserna om avstängning av en präst från prästämbetet inkluderas i 7 kap. i den föreslagna kyrkolagen.

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en tjänsteinnehavare i sin tjänsteutövning har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller på något annat sätt handlat i strid med sina skyldigheter, kan han eller hon enligt 1 mom. stängas av från tjänsteutövning för den tid som en utredning eller rättegång pågår. Arbetsgivaren har en skyldighet att utan dröjsmål polisanmäla uppenbara tjänstebrott, dvs. att informera förundersökningsmyndigheten om saken. Anmälningsskyldigheten baserar sig på den tillförlitlighet som förutsätts av en offentlig myndighet. Bestämmelsen är motiverad även med tanke på personens rättsskydd. Den individualiserar den rätt som i 21 § i grundlagen föreskrivits för var och en att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag. Tjänsteinnehavaren kan enligt det föreslagna 2 mom. stängas av från tjänsteutövning för den tid som en utredning eller rättegång pågår också om han eller hon på sannolika grunder kan misstänkas ha gjort sig skyldig till ett brott utanför sin tjänsteutövning och de omständigheter som framkommit i saken kan inverka på tjänsteinnehavarens förutsättningar att sköta sina uppgifter.

I andra fall kan tjänsteinnehavaren enligt 3 mom. stängas av från tjänsteutövning för den tid som tjänsteinnehavaren av skäl som har samband med honom eller henne själv inte kan sköta sina tjänsteuppgifter på behörigt sätt, t.ex. om tjänsteinnehavaren har vägrat att lämna upplysningar om sitt hälsotillstånd eller att delta i hälsogranskningar trots att han eller hon är skyldig att göra det. Det är inte möjligt att stänga av en tjänsteinnehavare från tjänsteutövningen om tjänsteutövningen redan har avbrutits på grund av att tjänsteinnehavaren har beviljats semester eller tjänstledighet.

Enligt 4 mom. kan en tjänsteinnehavare tillfälligt stängas av från tjänsteutövning för högst fyra veckor. Det är fråga om en säkerhetsåtgärd som tjänsteinnehavarens chef som avses i 63 § 2 mom. kan ta till när han eller hon anser att situationen förutsätter omedelbara åtgärder. Den myndighet som beslutar om avstängning från tjänsteutövning ska sammankallas snarast möjligt. Den behöriga myndighetens sammanträde och hörandet av tjänsteinnehavaren ska ordnas inom fyra veckor med hot om att tjänsteinnehavaren därefter har rätt att återgå till att sköta sin tjänst tills den behöriga myndigheten har fattat beslut i ärendet.

63 §. Myndighet som beslutar om avstängning från tjänsteutövning. I fråga om församlingens tjänster är det kyrkorådet, församlingsrådet eller någon annan myndighet som anges i förvaltningsstadgan, och i fråga om en kyrklig samfällighets övriga tjänster är det gemensamma kyrkorådet eller någon annan myndighet som anges i förvaltningsstadgan som beslutar om avstängning från tjänsteutövningen. Domkapitlet beslutar om avstängning från tjänsteutövning i fråga om domkapitlets tjänsteinnehavare, såsom en biskop, och kyrkostyrelsen i fråga om en innehavare av en tjänst vid kyrkostyrelsen.

I fråga om tillfällig avstängning av kyrkoherdar och tjänsteinnehavare vid domkapitlet fattas beslutet enligt 2 mom. av biskopen. I fråga om tillfällig avstängning från tjänsteutövning av andra tjänsteinnehavare i en församling fattas beslutet av kyrkoherden och i en kyrklig samfällighet av ordföranden för gemensamma kyrkorådet. I fråga om tillfällig avstängning från tjänsteutövning av innehavaren av en tjänst vid kyrkostyrelsen fattas beslutet av den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli.

Enligt 4 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten underpunkt c i den föreslagna kyrkolagen är det domkapitlet som fattar beslut om avstängning från tjänsteutövning i fråga om prästtjänster och lektorstjänster. I 3 mom. tas det in en informativ hänvisningsbestämmelse som syftar till att göra regelverket om avstängning från tjänsteutövning klarare.

64 §. *Förfarandet vid avstängning från tjänsteutövning.* En tjänsteinnehavare som har fattat beslut om tillfällig avstängning från tjänsteutövning ska enligt 1 mom. utan dröjsmål föra avstängningen till den behöriga myndighet som avses i 63 § 1 mom. för beslut. Av bestämmelsen kan följa att myndigheten måste sammankallas snabbare än enligt det normala sammanträdes-schemat. Tillfällig avstängning från tjänsteutövning har karaktären av en säkerhetsåtgärd i vilken man enligt det föreslagna 73 § 2 mom. inte får söka separat ändring genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär.

Tjänsteinnehavaren ska enligt 2 mom. ges tillfälle att bli hörd i saken innan ett beslut om avstängning från tjänsteutövning fattas. Denna skyldighet kan uppfyllas genom att man begär att tjänsteinnehavaren lämnar en redogörelse eller någon annan utredning i ärendet, som bör göras skriftligt eller på något annat bevisligt sätt. I 4 kap. 6 § 2 mom. i den föreslagna kyrkolagen sägs att om avstängningen från tjänsteutövning gäller en präst ska domkapitlet dessutom ge kyrkorådet, församlingsrådet eller gemensamma kyrkorådet i den församling som är prästens arbetsgivare tillfälle att yttra sig i saken innan beslutet fattas. Enligt 3 mom. får beslutet om avstängning från tjänsteutövning verkställas genast.

65 §. *Förnyad bedömning av avstängning från tjänsteutövning.* Bestämmelsen motsvarar 40 § 4 mom. i statstjänstemannalagen och 49 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Det organ som beslutat om avstängning från tjänsteutövning ska följa grunderna för avstängningen och om omständigheterna förändrats vid behov fatta ett nytt överklagbart beslut i saken. Det avgörande är huruvida avstängningen från tjänsteutövningen fortfarande är motiverad. Avstängning från tjänsteutövning sker i första hand med beaktande av det allmänna intresset, men därutöver måste särskild uppmärksamhet även ägnas åt tjänsteinnehavarens rättsskydd. Avstängning från tjänsteutövningen får inte fortgå längre än nödvändigt.

Frågan om fortsatt avstängning från tjänsteutövning ska utan dröjsmål tas till behandling om tjänsteinnehavaren kräver det. Tjänsteinnehavaren har rätt att få ett nytt överklagbart beslut i ärendet. Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad utan ogrundat dröjsmål och att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

10 kap. Särskilda bestämmelser som gäller personalen

66 §. *Föreningsfrihet.* Bestämmelsen motsvarar 12 § i statstjänstemannalagen och 54 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Föreningsfrihet, som inbegriper rätten att utan tillstånd bilda föreningar, höra till eller inte höra till föreningar och delta i föreningars verksamhet tryggas i 13 § i grundlagen. I samma paragraf tryggas även den fackliga föreningsfriheten och friheten att organisera sig för att bevaka andra intressen. Den föreslagna paragrafen kompletterar grundlagens bestämmelser. För arbetslivets del utgörs en stor del av föreningsfriheten av facklig organisationsfrihet, som tryggar rätten att organisera sig för att bevaka ekonomiska och sociala intressen.

Utnyttjande av föreningsfriheten får inte ha skadliga följder för tjänsteinnehavaren. Att välja att delta eller inte delta i fackföreningsverksamhet eller i lagliga stridsåtgärder är inte en godtagbar grund för avsked från ett tjänsteförhållande eller särbehandling i arbetslivet. Om en tjänsteinnehavare utnyttjar sin föreningsfrihet på ett sätt som uppenbart står i strid med kyrkans tro och lära har arbetsgivaren inte rätt att neka tjänsteinnehavaren hans eller hennes grundlagsenliga rätt att utnyttja föreningsfriheten. I en konfliktsituation kan detta dock leda till att tjänsteförhållandet avslutas om det finns en uppsägnings- eller upplösningsgrund.

67 §. Preskription av lönefordran. Bestämmelsen motsvarar 62 § i statstjänstemannalagen och 55 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Preskriptionstiden för en lönefordran eller annan ekonomisk förmån som hänför sig till tjänsteförhållandet är tre år från utgången av det kalenderår då löneposten eller förmånen borde ha betalats eller getts. Med annan ekonomisk förmån avses t.ex. bostadsförmån. Tjänsteinnehavaren ska inom den nämnda tiden lämna in ett skriftligt yrkande på lön eller en ekonomisk förmån för att avbryta preskriptionen av fordringen. I annat fall förloras rätten till lön eller en annan ekonomisk förmån. Samma preskriptionstid gäller enligt 2 mom. även personer vars tjänsteförhållande har upphört samt, efter tjänsteinnehavarens dödsfall, tjänsteinnehavarens dödsbon.

Om det någon annanstans i lag finns särskilda bestämmelser om preskription av lönefordran iakttas dessa. Exempelvis enligt 40 § i arbetstidslagen förfaller rätten till den ersättning som avses i arbetstidslagen om talan vid fortsatt anställningsförhållande inte väcks inom två år från utgången av det kalenderår då rätten till ersättning uppkom. Efter anställningsförhållandets slut ska talan väckas inom två år från det att anställningsförhållandet upphörde.

68 §. Återkrav av lön. Enligt det föreslagna 1 mom. har arbetsgivaren rätt att av tjänsteinnehavaren återkräva lön eller en annan ekonomisk förmån som har betalats utan grund. Bestämmelsen motsvarar 60 och 61 § i statstjänstemannalagen och 56 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Hur återkravet genomförs bestäms med stöd av annan lagstiftning. Det är möjligt att kvitta en förmån som har betalats utan grund genom att i samband med följande lönebetalning eller lönebetalningar dra av det belopp som återkrävs från tjänsteinnehavarens lön, om han eller hon fortfarande är anställd hos samma arbetsgivare.

Dessutom föreskrivs i 1 mom. att ett beslut om återkrav ska fattas och att beslutet ska nämna vilket belopp som återkrävs och grunden för återkravet. Med grunden för återkravet avses att den prestation som återkravet beror på ska anges i beslutet. När återkravet inleds ska det totala belopp som återkrävs av tjänsteinnehavaren anges.

Den ogrundade betalningen måste bero på ett klart fel, exempelvis ett räknefel eller något annat uppenbart misstag. Från den lön som betalas ut får det enligt 2 mom. inte dras av mer än det som enligt utskökningsbalken (705/2007) får utmätas av lön.

Återkravet kan enligt det föreslagna 3 mom. slopas helt eller delvis, om det med beaktande av omständigheterna ska anses oskäligt eller om det belopp som betalats utan grund är obetydligt. Tjänsteinnehavarens eget förfarande kan inverka på arbetsgivarens prövning av ärendet. Återkravet kan slopas om dess inverkan på tjänsteinnehavarens ekonomiska situation blir oskälig.

Enligt 4 mom. preskriberas rätten till återkrav inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket lön eller ett annat förmånsbelopp betalades ut utan grund. Preskriptionstiden för återkrav är lika lång som preskriptionstiden för tjänsteinnehavarens lönefordran. Också i statstjänstemannalagen är preskriptionstiderna för återkrav av statens fordringar och en tjänstemans lönefordran tre år, liksom även i lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

69 §. Dröjsmålsränta. Bestämmelsen motsvarar 63 a i statstjänstemannalagen och 56 a § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Vid dröjsmål med betalningen av en fordran som grundar sig på ett tjänsteförhållande ska enligt 1 mom. bestämmelserna om dröjsmålsränta i räntelagen (633/1982) tillämpas. Med en fordran som grundar sig på ett tjänsteförhållande avses lön och andra ekonomiska förmåner som följer av anställningsförhållandet, t.ex. arvoden, tillägg och ersättningar som tjänsteinnehavaren på basis av sitt anställningsförhållande har rätt till enligt lag eller tjänstekollektivavtal. Det spelar ingen roll om anställningsförhållandet är i kraft eller inte. Räntelagen tillämpas också på sådana fordringar som arbetsgivaren är skyldig att betala

när anställningen upphör. Det är också fråga om en fordran som grundar sig på ett anställningsförhållande när arbetsgivaren återkräver lön som betalats utan grund eller andra ekonomiska förmåner som följer av anställningsförhållandet.

Ärenden som grundar sig på ett tjänsteförhållande behandlas vid förvaltningsdomstolarna som kyrkobesvär- eller förvaltningstvistemål på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ärendet inleds inte vid förvaltningsdomstolen genom en stämningsansökan och någon stämning delges inte i förfarandet. Därför lämpar sig inte 9 § i räntelagen i fråga om förvaltningsprocessärenden. Därför föreskrivs det i det föreslagna 2 mom. att i ett förvaltningsprocessärende ska dröjsmålsränta i sådana fall som avses i 6 och 7 § i räntelagen betalas senast från den dag då gäldenären anses ha fått kännedom om att besvär som gäller betalning av skulden har blivit anhängiga eller en ansökan som gäller betalning av skulden har blivit anhängig eller, om kravet framställs under rättegång, från det att kravet framställdes.

I 3 mom. föreskrivs det om hur dröjsmålsräntan fastställs i sådana fall där uppsägning av en tjänsteinnehavare eller upplösning av ett tjänsteförhållande har skett enligt ett lagakraftvunnet beslut utan en sådan grund som föreskrivs i lagen. I sådana fall fortsätter tjänsteförhållandet utan avbrott och tjänsteinnehavaren har alltså rätt att återgå till arbetet. Eftersom kontinuitetsprincipen endast gäller tjänsteförhållanden är det motiverat att föreskriva särskilt om tidpunkten då skyldigheten att betala dröjsmålsränta inträder i de fall då ett tjänsteförhållande enligt ett lagakraftvunnet beslut har avslutats lagstridigt.

Den inkomst för ordinarie arbetstid som betalas till en tjänsteinnehavare för den tid då ett tjänsteförhållande lagstridigt avslutats är inte fast, utan arbetsgivaren får veta det exakta beloppet först när tjänsteinnehavaren har lämnat en i 62 § avsedd redogörelse över andra förvärvsinkomster och dagpenningförmåner enligt sjukförsäkringslagen. Därför är det motiverat att skyldigheten att betala dröjsmålsränta inträder en viss tid efter den tidpunkt då tjänsteinnehavaren har lämnat ovan nämnda redogörelse till arbetsgivaren.

70 §. Behandlingsordningen för yrkanden på ersättningar. Bestämmelsen motsvarar 57 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Enligt paragrafen behandlas yrkanden på ersättningar som avses i 6 § 3 mom., 43 § 2 och 3 mom., 51 § och 61 § 2 mom. som förvaltningstvistemål vid förvaltningsdomstolen. Yrkandena gäller tjänsteinnehavarens rätt att få ersättning då tjänsteförhållandet upphör, om tjänsteförhållandet utan laglig grund har tidsbegränsats, den permitterades rätt att få ersättning vid en uppsägning i samband med permittering, ersättning för försummelse att ordna träning eller utbildning som främjar sysselsättningen och arbetsgivarens skyldighet att ersätta den skada som åsamkats en tjänsteinnehavare, om arbetsgivaren avsiktligt eller av oaktsamhet försummat sin skyldighet att erbjuda arbete. Yrkanden på ersättningar som grundar sig på tjänsteförhållandet behandlas som förvaltningstvistemål vid förvaltningsdomstolen.

71 §. Arbetsintyg. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 7 § i arbetsavtalslagen och 67 § i statstjänstemannalagen samt 58 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare om arbetsintyg. Tjänsteinnehavaren har enligt 1 mom. rätt att av arbetsgivaren på begäran få ett skriftligt intyg över tjänsteförhållandets längd och uppgifternas art. På tjänsteinnehavarens uttryckliga begäran ska det i intyget dessutom nämnas skälet till att tjänsteförhållandet upphört och ges en bedömning av tjänsteinnehavarens arbetsskicklighet, flit och uppförande. Av arbetsintyget får det inte framgå något annat än vad som framgår av dess ordalydelse.

Arbetsintyg begärs vanligen när tjänsteförhållandet upphör. Arbetsgivaren är enligt 2 mom. skyldig att utfärda ett arbetsintyg för tjänsteinnehavaren, om intyget begärs inom tio år från det

att tjänsteförhållandet upphörde. Arbetsgivaren är skyldig att utfärda ett intyg över tjänsteinnehavarens arbetsskicklighet, flit och uppförande inom fem år från det att tjänsteförhållandet upphörde. Till skillnad från uppgifterna om tjänsteförhållandets längd och arbetsuppgifternas art framgår uppgifterna om tjänsteinnehavarens arbetsskicklighet, flit och uppförande inte av anställningsbesluten eller tjänsteförordnandena. Ett pålitligt intyg över tjänsteinnehavarens egenskaper förutsätter i allmänhet att den som utfärdar intyget och tjänsteinnehavaren personligen haft med varandra att göra medan tjänsteförhållandet pågått.

Enligt 3 mom. kan tjänsteinnehavaren få ett arbetsintyg ännu när mer än tio år förflutit från det att tjänsteförhållandet upphörde om detta inte orsakar arbetsgivaren oskäligen svårigheter. Om arbetsgivaren har en kopia eller en upptagning av det ursprungliga arbetsintyget ska ett nytt intyg utfärdas. Om det inte finns någon kopia eller upptagning av det ursprungliga arbetsintyget, eller om arbetsgivaren har förstört även de andra uppgifterna om tjänsteförhållandet, är det kanske inte längre möjligt att utfärda ett nytt intyg.

I paragrafen föreskrivs det inte längre på motsvarande sätt som i 6 kap. 1 § 2 mom. i den gällande kyrkolagen om vem som utfärdar arbetsintyg för kyrkoherdar, utan bestämmelser om detta finns i 8 kap. 1 § i den föreslagna kyrkoordningen. Enligt 1 kap. 2 § 2 mom. i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan har domkapitlet i frågor som gäller tjänsteförhållandet för tjänsteinnehavare i en församling eller kyrklig samfällighet uppgifter som hör till arbetsgivaren, i enlighet med det som föreskrivs i denna lag och kyrkoordningen eller i någon annan lag. Det är fråga om en preciserande och kompletterande bestämmelse som kan överföras till kyrkoordningen.

11 kap. Ändringssökande

72 §. Förfarandet vid ändringssökande. Bestämmelsen motsvarar 50 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Enligt den föreslagna paragrafen får ändring i ett beslut som arbetsgivaren har fattat sökas i enlighet med vad som anges i 12 kap. 2 § i den föreslagna kyrkolagen om begäran om omprövning och i 12 kap. 3 § om kyrkobesvär. Ändring i en kyrklig myndighets beslut med anledning av begäran om omprövning söks genom kyrkobesvär hos förvaltningsdomstolen. Tiden för begäran om omprövning av ett sådant beslut om uppsägning som avses i den föreslagna 49 § börjar löpa först vid utgången av den uppsägningstid som anges i 54 § 1 mom. Bestämmelsen innebär att tiden för begäran om omprövning av uppsägningsbeslut, som är 14 dagar, börjar löpa först efter att uppsägningstiden löpt ut. Bestämmelsen gäller inte besvär som anförs över beslut med anledning av begäran om omprövning. Besvärstiden för sådana beslut börjar löpa vid delfäendet av beslutet.

73 §. Begränsning av rätten att begära omprövning och att anföra besvär. Enligt 1 mom. får en tjänsteinnehavare inte begära omprövning eller anföra kyrkobesvär eller föra ärendet till avgörande som förvaltningstvistemål, om tjänsteinnehavaren eller en tjänsteinnehavarförening som tjänsteinnehavaren är medlem i har rätt att inleda ärendet vid arbetsdomstolen. Bestämmelsen tillämpas inte på tjänsteinnehavare som inte är organiserade eftersom de kan föra tvister som gäller anställningsvillkor till förvaltningsdomstolen för avgörande. Det föreslagna förbudet gäller tjänsteinnehavare som är organiserade i en förening som kan inleda ärendet vid arbetsdomstolen, eller i en underförening till en sådan förening. En tjänsteinnehavare som inte är organiserad på det sättet kan begära omprövning av eller anföra kyrkobesvär över förmåner som följer av anställningsförhållandet. Detta gäller både ärenden som baserar sig på ett gällande kollektivavtal och ärenden som baserar sig på efterverkan av villkoren för tjänsteförhållandet enligt 7 § i kollektivavtalslagen. De ärenden som avses i bestämmelsen gäller ofta tolkningen av tjänstekollektivavtal. I dessa fall är det motiverat att förvaltningsdomstolen innan ärendet avgörs begär ett yttrande av arbetsdomstolen.

Begränsningen av rätten att söka ändring gäller också beslut enligt 62 § 4 mom. om tillfällig avstängning från tjänsteutövningen, om vilket det föreskrivs i 2 mom. Tillfällig avstängning från tjänsteutövningen har karaktären av en kortvarig säkerhetsåtgärd och därför får ändring inte sökas separat. Om tjänsteinnehavaren begär omprövning av eller anför besvär över ett myndighetsbeslut om avstängning från ordinarie tjänsteutövning kan man samtidigt även pröva lagligheten hos den tillfälliga avstängningen från tjänsteutövningen.

74 §. Granskning av uppsägningsgrunderna i ett ärende som gäller upplösning av ett tjänsteförhållande. Bestämmelsen motsvarar 51 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Ändring i beslut om avslutande av ett tjänsteförhållande söks i enlighet med 12 kap. i den föreslagna kyrkolagen genom en begäran om omprövning som framställs till det behöriga organet eller genom kyrkobesvär. I paragrafen föreskrivs det att förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen på yrkande ska pröva om arbetsgivaren har haft en sådan uppsägningsgrund som anges i 47 §, om domstolen anser att det inte finns några sådana grunder för upplösning som anges i 55 §. Gränsen mellan grunderna för uppsägning och upplösning av ett tjänsteförhållande kan inte definieras exakt, utan det är fråga om en bedömning från fall till fall där man beaktar arten av gärningen eller försummelsen, tjänsteinnehavarens ställning och uppgifter samt andra omständigheter som påverkar saken.

Paragrafen hänför sig till 59 § 3 mom., enligt vilket en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande anses fortsätta tills tjänsteinnehavarens uppsägningstid löper ut och tjänsteinnehavaren har rätt att få ersättning för förlorad inkomst under uppsägningstiden, om domstolen anser att arbetsgivaren har haft en uppsägningsgrund.

75 §. Behandling av besvär. Bestämmelsen motsvarar 55 § i statstjänstemannalagen och 52 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I paragrafen föreskrivs det om förvaltningsdomstolens skyldighet att skyndsamt behandla besvär som gäller uppsägning eller upplösning av ett tjänsteförhållande, ombildning av ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid eller avstängning från tjänsteutövning.

76 §. Ersättning för rättegångskostnader. Bestämmelsen motsvarar 53 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. I 1 mom. föreskrivs om tjänsteinnehavarens skyldighet att ersätta arbetsgivarens rättegångskostnader. En tjänsteinnehavare är skyldig att ersätta arbetsgivarens skäligen rättegångskostnader, om besvären gäller ett ärende som avses i denna lag och ersättning för dessa kostnader uttryckligen yrkas. En förutsättning för ersättningsskyldigheten är enligt allmänna rättsliga principer att besvären inte godkänns. Med skäligen rättegångskostnader avses vad som föreskrivs i 21 kap. 1 § i rättegångsbalken (4/1734).

I 2 mom. föreslås begränsningar i ersättningsskyldigheten enligt 1 mom. Enligt förslaget ska den som anför besvär inte åläggas att ersätta rättegångskostnaderna i ärenden som gäller anställning i en tjänst. Men hänsyn till ärendets natur är det motiverat att den som anför besvär inte ska åläggas att ersätta kostnaderna. Vidare behöver rättegångskostnaderna inte ersättas i ärenden som rättsligt varit så oklara att det har funnits grundad anledning att anföra besvär eller om det i övrigt med hänsyn till sakens natur eller omständigheterna ska anses vara oskäligt att rättegångskostnaderna ersätts.

12 kap Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

77 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Stiftandet av en separat lag om evangelisk-lutherska kyrkans tjänsteinnehavare hör till totalreformen av kyrkolagen och lagen avses träda i kraft samtidigt med den nya kyrkolagen.

78 §. Övergångsbestämmelser. Enligt 1 mom. behåller en tjänsteinnehavare som med stöd av 26 kap. 4 § 1 mom. 1 punkten i den kyrkolag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag hade rätt till en högre avgångsålder enligt den kyrkolag (635/1964) som upphävdes den 1 januari 1994 denna avgångsålder.

I 2 mom. föreslås en övergångsbestämmelse som behövs med tanke på ärenden som gäller tillsättande av tjänster och givande av varning samt förflyttning av personal till följd av en ändring av församlingsindelningen och som var anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag. I ovan nämnda situationer tillämpas de bestämmelser i kyrkolagen som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

7.3 Lag om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk

1 §. Evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk och dess uppgifter. Den kyrkliga sektorn har ett centraliserat avtalssystem. Enligt 1 mom. i den föreslagna lagen ska evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk bevaka evangelisk-lutherska kyrkans och dess församlingars och samfälligheters intressen i arbetsmarknadsfrågor. Enligt 2 mom. ska arbetsmarknadsverket ingå tjänste- och arbetskollektivavtal på församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas, domkapitlens och kyrkostyrelsens vägnar, ha tillsynsskyldighet i anslutning till ovan nämnda avtal och till den lagstadgade fredsplikten samt besluta om lockout. Bestämmelser om rätten att förhandla om kyrkans tjänste- och arbetskollektivavtal finns i lagen om den evangelisk-lutherska tjänstekollektivavtal och i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans arbetskollektivavtal. Enligt 3 mom. kan arbetsmarknadsverket ge rekommendationer i allmänna frågor som gäller anställningsförhållanden.

2 §. Arbetsmarknadsverkets delegation och delegationens mandatperiod. Enligt 1 mom. ska delegationen utöva den självständiga beslutanderätt som hör till arbetsmarknadsverket, om den inte har överfört den till delegationens presidium eller till tjänsteinnehavarna vid arbetsmarknadsverkets byrå. På arbetsmarknadsverkets beslutanderätt tillämpas inte 5 kap. 15 och 16 § i den föreslagna kyrkoordningen, där det föreskrivs om överföring av kyrkostyrelsens beslutanderätt och om överföring av delegerad beslutanderätt tillbaka till kyrkostyrelsens plenum. I 5 kap. 15 § 1 mom. 5 punkten i den föreslagna kyrkoordningen föreskrivs att kyrkostyrelsens behörighet att välja medlemmar och ersättare till kyrkans arbetsmarknadsverk inte kan överföras till kyrkostyrelsens ämbetskollegium.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om valet av medlemmar. Det är motiverat att förutsätta att medlemmarna har sakkunskap och arbetsgivarperspektiv i arbetsmarknadsfrågor. Arbetsmarknadsverkets delegation är ett beslutande organ som har den slutliga beslutanderätten i arbetsmarknadsfrågor och som utövar de lokala församlingsarbetsgivarnas beslutanderätt. Delegationen ska ha nio medlemmar som företräder stiftet och varje medlem ska ha en ersättare. Medlemmarna och ersättarna bör väljas med beaktande av kännedomen om anställningsvillkoren och representationen av landets olika delar. Kyrkostyrelsen utser delegationens medlemmar och ersättare bland de personer som stiftsfullmäktige föreslår.

Enligt 3 mom. utser kyrkostyrelsen företrädare för statliga och kommunala arbetsmarknadsverk och deras ersättare på basis av framställda förslag. Enligt 4 mom. väljer delegationen inom sig en ordförande och högst två vice ordförande. De bildar delegationens presidium. Delegationens mandatperiod är fyra år.

3 §. Valbarhet. Delegationens medlemmar utses bland personer som företräder arbetsgivaren. Den som utses till medlem av delegationen ska ge sitt samtycke till uppdraget och vara valbar till förtroendeuppdrag i en församling. Valbara till delegationen är inte personer som innehar

ett förtroendeuppdrag hos eller står i anställningsförhållande av bestående natur till en organisation som undertecknat ett tjänste- och arbetskollektivavtal för evangelisk-lutherska kyrkan eller en medlemsorganisation i en sådan organisation.

4 §. Företrädare för kyrkostyrelsen och biskopsmötet. Enligt 4 § utser kyrkostyrelsen och biskopsmötet till delegationen en företrädare som har närvaro- och yttranderätt men inte rätt att delta i beslutsfattandet.

5 §. Arbetsmarknadsverkets byrå. Kyrkans arbetsmarknadsverk utgörs av kyrkans eget beslutande organ, delegationen, och arbetsmarknadsverkets byrå, vars tjänstemän ska sköta beredningen, föredragningen och verkställigheten av ärenden.

Kyrkostyrelsens arbetsmarknadsavdelning ska ha uppgifter som relaterar såväl till kyrkostyrelsens verksamhet som till arbetsmarknadsverkets delegations verksamhet. Arbetsmarknadsavdelningen hör till kyrkostyrelsens ämbetsverkshelhet, som leds av kanslichefen, och dess tjänsteinnehavare och arbetstagare är tjänsteinnehavare och arbetstagare vid kyrkostyrelsen. I lagen som gäller kyrkans arbetsmarknadsverk kan endast finnas bestämmelser om de frågor som hör till behörighetsområdet för arbetsmarknadsverkets delegation.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs att det vid kyrkostyrelsen finns en byrå för arbetsmarknadsverket med behövlig personal. Detta innebär att arbetsmarknadsverket fortsättningsvis ska verka i anslutning till kyrkostyrelsen. Personalens arbetsgivare är kyrkostyrelsen och på de tjänsteinnehavare som arbetar vid byrån tillämpas den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan med stöd av 2 § i nämnda lag. Regleringen motsvarar regleringen av statens arbetsmarknadsverk. Statens arbetsmarknadsverk verkar i samband med finansministeriet som en del av dess arbetsgivarfunktioner. Bestämmelser om detta finns i finansministeriets förordning om finansministeriets arbetsordning (966/2005).

6 §. Delegationens arbetsordning. Delegationen ska besluta om sin arbetsordning. Närmare bestämmelser om delegationens uppgifter och organ finns i arbetsordningen. Delegationen ska bl.a. ta ställning till förhandlingsresultaten om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänste- och arbetskollektivavtal och godkänna eller förkasta dem samt dra upp riktlinjer för arbetsgivarens arbetsmarknadspolitiska mål. Arbetsmarknadsverkets byrå är en del av kyrkostyrelsens ämbetsverksorganisation med självständiga uppgifter som hör till delegationen.

7 §. Besvärsförbud. Ändring får inte sökas i de beslut som kyrkans arbetsmarknadsverk har fattat i arbetsmarknadsfrågor. Kyrkans arbetsmarknadsverk beslutar för sin del om godkännande av tjänste- och arbetskollektivavtal. Innehållet i avtalen baserar sig på parternas bedömning av huruvida innehållet i avtalen är tillräckligt balanserat mellan parterna, vilket gör att det på grund av ärendets natur inte är möjligt att söka ändring i ett beslut som fattats av en part. Besvärsförbudet gäller enligt förslaget även ett beslut fattat av ett organ som delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk tillsatt eller av en tjänsteinnehavare vid arbetsmarknadsverket med stöd av delegerad beslutanderätt. Besvärsförbudet motsvarar besvärsförbudet som gäller godkännande av andra tjänste- och arbetskollektivavtal än inom den kyrkliga sektorn. Kyrkans arbetsmarknadsverk kan bemyndiga en församling att för egen del ingå tjänstekollektivavtal inom de gränser som arbetsmarknadsverket bestämmer. Besvärsförbudet gäller också sådana lokala tjänstekollektivavtal.

8 §. Jäv. Jäv för medlemmar i delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk samt för personalen vid delegationens byrå bestäms enligt förvaltningslagen.

9 §. Rätt att få upplysningar. Lösningarna inom tjänste- och arbetskollektivavtalsverksamheten baserar sig i väsentlig grad på statistik som gör det möjligt att beräkna kostnaderna för olika avtalslösningar. På basis av detta ges kyrkans arbetsmarknadsverk rätt att av församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel och kyrkostyrelsen få sådana upplysningar som verket behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt 1 §. Dessa uppgifter fås numera vedertaget ur kyrkans servicecentrals lönematerial samt vid behov separat från församlingarna genom material som kyrkans arbetsmarknadsverk samlat in.

10 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. I paragrafen föreslås en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Stiftandet av en separat lag om arbetsmarknadsverket är en del av totalreformen av kyrkolagen och avses träda i kraft samtidigt med den nya kyrkolagen.

Övergångsbestämmelsen i 2 mom. gör det möjligt för delegationen för arbetsmarknadsverket att fortsätta sin mandattid efter att lagen trätt i kraft. Det som i någon annan lag föreskrivs om evangelisk-lutherska kyrkans avtalsdelegation gäller efter ikraftträdandet av denna lag kyrkans arbetsmarknadsverk.

7.4 Lag om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

2 §. Anmälningsskyldighet i fråga om brottsmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare. Det föreslås att till 1 mom. fogas tjänsteinnehavare och innehavare av prästämbetet i evangelisk-lutherska kyrkan. De sistnämnda är präster i evangelisk-lutherska kyrkan som är prästvigda och som inte nödvändigtvis tjänstgör som präster i evangelisk-lutherska kyrkan, utan de kan ha någon annan arbetsgivare eller ingen arbetsgivare alls. Trots det har de som prästvigda rätt att förrätta mässa och sköta kyrkans heliga förrättningar. Enligt 1 mom. ska en domstol som har dömt en statstjänsteman, kommunal tjänsteinnehavare eller en tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan för brott ska underrätta den myndighet som tjänstemannen eller tjänsteinnehavaren lyder under om sitt avgörande genom att sända en kopia av avgörandet till myndigheten. Domkapitlet ska dessutom underrättas om ett avgörande som gäller en präst i evangelisk-lutherska kyrkan.

7.5 Lag om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond

1 kap. Allmänt

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreslås en bestämmelse om lagens tillämpningsområde. Kyrkans pensionsfond är en offentligrättslig juridisk person som har Helsingfors som hemort.

2 §. Ansvar för finansieringen och verkställigheten av kyrkans pensionsskydd. Enligt 1 mom. ska kyrkans pensionsfond svara för finansieringen av pensionsskyddet för evangelisk-lutherska kyrkans personal. Närmare föreskrifter om förvaltningen av kyrkans pensionsfond tas in i 2 kap. Enligt 2 mom. sköter Keva verkställigheten av pensionsskyddet för kyrkans personal i enlighet med pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Paragrafens 1 mom. motsvarar till sitt innehåll 1 § i den gällande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd och 22 kap. 6 § i den gällande kyrkolagen.

3 §. Tillsyn. I 1 mom. föreskrivs att kyrkomötet utövar den allmänna tillsynen över kyrkans pensionsfond. Kyrkomötet utser för sin mandatperiod en revisionsammanslutning för pensionsfonden. Revisionsammanslutningen ska utse en CGR-revisor som huvudansvarig revisor. På revisionen tillämpas revisionslagen.

I 2 mom. föreskrivs om den tillsyn som Finansinspektionen utövar över planeringen av finansieringsverksamheten och över placeringen av pensionsfondens tillgångar. På Finansinspektionens rätt att få uppgifter och att granska tillämpas bestämmelserna i lagen om Finansinspektionen (878/2008). Till Finansinspektionen ska sålunda oberoende av sekretessbestämmelserna och utan obefogat dröjsmål lämnas de för utförandet av dess lagstadgade uppdrag relevanta uppgifter och redogörelser som den ber om. Finansinspektionen har dessutom oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att för granskning få bl.a. dokument som gäller kyrkans pensionsfonds verksamhet och förvaltning. Bestämmelsen motsvarar 22 kap. 12 § i den gällande kyrkolagen.

2 kap. Förvaltning

4 §. Förvaltningen av kyrkans pensionsfond. I paragrafen samlas alla behörigheter som organen inom kyrkans centralförvaltning enligt den gällande kyrkolagen och kyrkoordningen har i fråga om kyrkans pensionsfond. Kyrkomötet ska i egenskap av det högsta organet i kyrkans organisation godkänna pensionsfondens budget och i slutet av bokföringsperioden fastställa dess bokslut och besluta om beviljande av ansvarsfrihet.

Kyrkostyrelsen utgör styrelse för kyrkans pensionsfond enligt nuvarande praxis och ska årligen lämna kyrkomötet en berättelse om skötseln av pensionsfonden. Kyrkostyrelsen svarar också för placeringen av pensionsfondens medel tillsammans med den direktion för kyrkans pensionsfond som kyrkostyrelsen har tillsatt. Direktionen tillsätts för en fyraårsperiod som motsvarar kyrkostyrelsens mandatperiod. Eftersom direktionen kan tillsättas tidigast vid det första sammanträdet under kyrkostyrelsens nya mandatperiod kan den tidigare tillsatta direktionen dock fortsätta sin verksamhet tills den nya direktionen har utsetts.

5 §. Skötseln av kyrkans pensionsfonds ekonomi. I den nya paragrafen anges vilka bestämmelser som styr skötseln av kyrkans pensionsfonds ekonomi.

På skötseln av kyrkans pensionsfonds ekonomi tillämpas vad som i kyrkolagen och i kyrkoordningen som utfärdats med stöd av den föreskrivs om skötseln av kyrkans centralfonds ekonomi. Dessutom iakttas bestämmelserna i ekonomistadgan för kyrkans pensionsfond, vilken fastställts av kyrkostyrelsens plenum. Ekonomistadgan gäller upprättande av budget, placeringsverksamhet och betalningar, bokföring och bokslut samt revision och intern kontroll.

6 §. Direktionen för kyrkans pensionsfond. I paragrafen föreskrivs det om sammansättningen av direktionen för kyrkans pensionsfond och direktionens uppgifter. Paragrafens innehåll motsvarar 22 kap. 6 § i den gällande kyrkoordningen.

I 1 mom. föreskrivs om direktionens sammansättning. Medlemmarna förutsätts ha insikter i placeringsverksamhet. Dessutom ska en tredjedel av medlemmarna utnämnas bland personer som föreslagits av kyrkans mest betydelsefulla personalorganisationer.

Förteckningen över uppgifterna för pensionsfondens direktion kompletteras med nya uppgifter: upprättande av en verksamhetsberättelse och ett bokslut för kyrkans pensionsfond samt beslutsfattande i andra frågor som gäller placeringsverksamheten och som är av principiell karaktär eller annars viktiga. I övrigt motsvarar uppgifterna direktionens nuvarande uppgifter. De enskilda placeringar som avses i 6 punkten ska anges i instruktionen för direktionen.

I 3 mom. föreskrivs om förfarandet för att godkänna instruktionen för direktionen. Kyrkostyrelsen kan till direktionen överföra även andra uppgifter som har anknytning till placeringen i pensionsmedlen. Detta fastställs i instruktionen för direktionen.

Direktionen är beslutsför när mer än hälften av medlemmarna är närvarande.

7 §. Elektroniskt sammanträde. I den nya paragrafen föreskrivs om förutsättningarna för ett elektroniskt sammanträde. Deltagarna i sammanträdet kan befinna sig på olika platser. Elektroniska sammanträden kan hållas t.ex. med hjälp av ett lämpligt informationssystem eller via videokonferensförbindelse. I övrigt följer ett elektroniskt sammanträde samma beslutsförfarande som ett ordinarie (fysiskt) sammanträde.

I 2 mom. föreskrivs att det vid ett elektroniskt sammanträde krävs att de som konstateras vara närvarande står i bild- och ljudförbindelse med varandra på lika villkor. En bild- och ljudförbindelse på lika villkor kan anses vara nödvändig för direktionens beslutsfattande och bidrar till att trygga förutsättningarna för organets beslutsfattande, eftersom de som deltar i sammanträdet med hjälp av dem kan diskutera de ärenden som behandlas ansikte mot ansikte.

I 3 mom. föreskrivs om dataskydds- och informationssäkerhetsbestämmelser vid elektroniska sammanträden. Vid elektroniska sammanträden ska det sörjas för informationssäkerheten och för att utomstående inte har tillgång till sekretessbelagda uppgifter. När informationssäkerheten beaktas ska pensionsfonden fästa uppmärksamhet vid behandlingen av sekretessbelagda uppgifter. När pensionsfonden använder sig av elektroniska sammanträden bör man t.ex. beakta när och hur man behandlar ärenden som förutsätter konfidentialitet eller är sekretessbelagda. I sådana fall ska pensionsfonden t.ex. dra upp riktlinjer för från hurdana platser direktionens medlemmar kan delta i sammanträdet och sörja för att inte utomstående har tillgång till sekretessbelagda eller konfidentiella uppgifter.

8 §. Personalen vid kyrkans centralfond. I den nya paragrafen föreskrivs det om pensionsfondens personal. Direktör för kyrkans pensionsfond är direktören för kyrkostyrelsens ekonomiavdelning. Fonden kan även ha annan personal i tjänsteförhållande och arbetsavtalsförhållande. Tjänsteinnehavarna och arbetstagarna vid kyrkans pensionsfond, förutom chefen för pensionsfonden, är pensionsfondens anställda. På tjänsteinnehavarna i kyrkans pensionsfond ska det regelverk tillämpas som gäller kyrkans tjänsteinnehavare, eftersom pensionsfondens personal verkar i nära samarbete med personalen vid kyrkostyrelsen och kyrkostyrelsens förvaltningsorgan fungerar som pensionsfondens förvaltning.

9 §. Principer för ägarstyrning. I den nya föreslagna paragrafen föreskrivs om den skyldighet som direktionen för kyrkans pensionsfond har att fastställa principer för ägarstyrning för kyrkans pensionsfond.

I principerna för ägarstyrning ska också fondens direktörs och de anställdas deltagande i andra sammanslutningars eller stiftelsers förvaltningsorgan bedömas. Utgångspunkten i förslaget är att direktörens eller de anställdas deltagande i andra sammanslutningars förvaltningsorgan inte begränsas eller förbjuds. Direktionen ska dock ta ställning till huruvida sådana ledamotskap är ändamålsenliga för kyrkans pensionsfond och motivera varför direktörens eller de anställdas ledamotskap i en utomstående sammanslutnings förvaltningsorgan anses nödvändigt. Vid bedömningen eftersträvas en tillräckligt stor säkerhet om att skötseln av ledamotskapet i förvaltningsorganet inte inverkar menligt på direktörens eller de anställdas skötsel av deras grundläggande uppgifter eller kyrkans pensionsfonds intressen.

Kyrkans pensionsfond ska offentliggöra principerna för ägarstyrning kostnadsfritt på sin webbplats.

10 §. Förteckning över förtroendeuppdrag. I den föreslagna nya paragrafen föreskrivs det om kyrkans pensionsfonds skyldighet att föra en förteckning över de ledamotskap som direktionens

medlemmar, direktören och de anställda som deltar i placeringsverksamheten har i andra ekonomiskt eller samhälleligt betydelsefulla sammanslutningars och stiftelsers förvaltningsorgan. Skyldigheten att föra och offentliggöra en förteckning över förtroendeuppdragen bidrar till att öka öppenheten och stödja genomförandet av principerna för ägarstyrningen. Skyldigheten bidrar också till hanteringen av eventuella jävssituationer.

Kyrkans pensionsfond ska föra en uppdaterad förteckning utifrån de i paragrafen avsedda personernas anmälningar till pensionsanstalten. Kyrkans pensionsfond beslutar hur uppgifterna i förteckningen offentliggörs, men de ska vara lättillgängliga för alla.

Personer som hör till kyrkans pensionsfonds ledning förpliktas inte att i den offentliga förteckningen uppges alla sina förtroendeuppdrag, t.ex. sådana som närmast hör till privatlivet, om inte sammanslutningen eller stiftelsen i fråga kan anses vara samhälleligt eller ekonomiskt betydelsefull. Inte heller ledamotskap i bostadsaktiebolags styrelser behöver föras in i förteckningen.

Enligt 2 mom. ska förteckningen också innehålla sådant ledamotskap i förvaltningsorgan som har samband med personernas arbetsuppgifter vid pensionsanstalten, om personerna i fråga har möjlighet att påverka beslut om placering av tillgångarna i kyrkans pensionsfond. Det är inte ändamålsenligt att skyldigheten gäller s.k. portföljförvaltare som är anställda hos en annan organisation, och därför avgränsas skyldigheten endast till den egna personalen vid kyrkans pensionsfond. Inte heller enligt detta moment behöver ledamotskap i aktiebolags styrelser uppges.

11 §. *Handlingsprinciper som gäller intressekonflikter.* I den föreslagna nya paragrafen föreskrivs det om kyrkans pensionsfonds skyldighet att beakta och förutse eventuella intressekonflikter genom att utarbeta skriftliga verksamhetsprinciper för de tillvägagångssätt som ska iakttagas i pensionsanstalten.

Avsikten är att i de skriftliga handlingsprinciperna dokumentera och planera de skäligen åtgärder som ska vidtas i kyrkans pensionsfond för att identifiera och förebygga eventuella intressekonflikter mellan kyrkans pensionsfond och t.ex. en direktionsmedlem, direktören, en annan person som hör till den högsta ledningen eller en person som för kyrkans pensionsfonds del fattar eller bereder placeringsbeslut.

Syftet med den föreslagna paragrafen är att identifiera sådana centrala intressekonflikter i verksamheten som eventuellt kan bli aktuella och att bedöma förhållningssättet t.ex. till ledningens transaktioner av olika slag. Kyrkans pensionsfond ska fastställa tillvägagångssätt t.ex. för att hindra privata transaktioner som kan vara förknippade med en eventuell intressekonflikt eller med risk för missbruk av insiderinformation. Skyldigheten att hantera intressekonflikter överensstämmer med syftet för förvaltningslagens jävsbestämmelser och gör det sannolikt också avsevärt lättare att identifiera och hantera jävssituationer.

12 §. *Transaktioner med personer som hör till ledningen eller till ledningens närmaste krets.* Paragrafen är ny och i den föreskrivs om transaktioner som ska behandlas i direktionen för kyrkans pensionsfond. De viktigaste uppgifterna om transaktionerna är offentliga.

Enligt 1 mom. ska direktionen för pensionsfonden behandla betydande transaktioner mellan pensionsfonden och de parter som avses i paragrafen. Skyldigheten att behandla sådana transaktioner i direktionen gäller t.ex. handel med tillgångar, hyresavtal, avtal om köp av tjänster eller motsvarande rättshandlingar. Affärstransaktioner anses vara betydande om de har stort ekonomiskt värde för parterna eller den ena av dem, eller om transaktionen är förknippad med någon annan principiellt viktig omständighet. Hur betydande en transaktion är ska bedömas från fall till fall.

Paragrafen ska tillämpas på affärstransaktioner med de personer som anges i paragrafens 2 mom. Dessa är medlemmar i kyrkostyrelsen, medlemmar i direktionen för pensionsfonden, pensionsfondens direktör, revisor, revisorssuppleant och de anställda hos en revisionsammanslutning som har huvudansvarig för revisionen samt andra som är anställda hos kyrkans pensionsfond. Paragrafen ska även tillämpas om den andra parten är äkta make till en person som avses i 1 eller 2 punkten, personens partner i ett parförhållande enligt lagen om registrerat partnerskap (950/2001), en omyndig vars intressebevakare personen är eller den som är sambo med personen i fråga och har bott i samma hushåll som denne i minst ett års tid.

Kyrkans pensionsfond får information om personer som avses i 1 mom. 3 punkten och sammanslutningar som avses i 3 mom. t.ex. genom de anmälningar om bindningar som lämnas till pensionsfonden eller på andra sätt som pensionsfonden bestämmer.

Enligt 2 mom. ska kyrkans pensionsfond offentliggöra uppgifterna om de transaktioner som avses i paragrafen. Parterna i transaktionen samt syftet med och de centrala villkoren för transaktionen ska offentliggöras. Pensionsfonden beslutar om hur uppgifterna offentliggörs, men de ska vara lättillgängliga för alla. Uppgifterna i förteckningen ska bevaras i fem år efter registreringen. Personbeteckningar och adresser är inte offentliga, och inte heller namnet på en person som avses i 1 mom. 3 punkten.

Paragrafens 3 mom. ska även tillämpas på transaktioner mellan kyrkans pensionsfond och någon annan än en person som avses i 2 mom., om syftet med arrangemanget är att kringgå bestämmelserna i denna paragraf. Avsikten är att förhindra att bestämmelserna om behandling i direktionen och offentliggörande av transaktioner kan kringgå genom att en transaktion formellt görs med en annan aktör än en person som avses i 2 mom., om det faktiska syftet är att genomföra en transaktion av det slag som avses i 1 mom. Bestämmelserna om behandling i direktionen och offentliggörande av transaktioner ska således tillämpas t.ex. på en transaktion mellan pensionsfonden och en sådan sammanslutning där en medlem i direktionen har bestämmande inflytande, om det är uppenbart att detta arrangemang syftar till att förhindra tillämpningen av denna paragraf.

3 kap. Finansiering

13 §. Betalningar ur kyrkans pensionsfond. Enligt det föreslagna 1 mom. betalas ur kyrkans pensionsfond pensioner, övriga utgifter för pensionsverksamheten och utgifter för förvaltningen av kyrkans pensionsfond. Enligt 2 mom. ska närmare bestämmelser om överföring av de medel som behövs för betalning av pensioner till kyrkans personal och om ersättning för kostnader till Keva årligen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 3 mom. inbegriper utgifterna för pensionsverksamheten även tillsynsavgiften enligt lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008) och justitieförvaltningsavgiften enligt 16 § i lagen om besvärnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005) samt den verksamhetsbaserade serviceavgiften och pensionsanstaltens kostnadsandel enligt 5 § i lagen om Pensions-skyddscentralen (397/2006).

Paragrafens 1 och 3 mom. motsvarar till sitt innehåll 1 § i den gällande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd.

14 §. Avgifter till kyrkans pensionsfond. Kyrkomötet fastställer årligen avgifterna till kyrkans pensionsfond i samband med att budgeten för pensionsfonden godkänns. Varje kyrklig arbetsgivare ska årligen till kyrkans pensionsfond för betalning och fondering av pensioner och familjepensioner betala en avgift som bestäms i procent av den lön som under finansåret i fråga

betalas till den personal som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) (*pensionsavgift*), varvid också fri bostad inklusive värme hänförs till lönen.

Det är också möjligt att ta ut invalidpensionernas självriskandelar, som bestäms enligt de grunder som kyrkomötet fastställer. Självriskandelar har dock inte tagits ut under de senaste åren.

För utökning av kyrkans pensionsfond ska varje församling och kyrklig samfällighet dessutom årligen betala högst åtta procent av kyrkoskatten vid den senast verkställda beskattningen (*pensionsfondsavgift*). Av de kyrkliga arbetsgivarna gäller pensionsfondsavgiften endast dem som är mottagare av kyrkoskatt.

Enligt 2 mom. föreskrivs om pensionsavgifterna för kyrkans arbetstagare och skyldigheterna för kyrkliga arbetsgivare i anslutning till dem i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och pensionslagen för den offentliga sektorn.

Enligt 3 mom. sköter Keva uppgifter som gäller uttag av arbetsgivarens och arbetstagarens pensionsavgift i enlighet med lagen om Keva. Kyrkliga arbetsgivare ska redovisa arbetsgivarens och arbetstagarens pensionsavgift till Keva på det sätt som Keva bestämmer. Keva redovisar avgifterna vidare till kyrkans pensionsfond. Enligt 4 mom. ser kyrkans pensionsfond till att de avgifter som avses i 1 mom. 2 punkten tas ut.

Den föreslagna paragrafens 1 och 3 mom. motsvarar till sitt innehåll 22 kap. 8 § i den gällande kyrkolagen och 2 § i den gällande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd.

15 §. *Betalning av pensionsavgift och pensionsavgiftens utsökbarhet.* I paragrafen föreskrivs om betalning av pensionsavgift och pensionsavgiftens utsökbarhet. Pensionsavgiften betalas till kyrkans pensionsfond månatligen. Pensionsfonden kan dock besluta att pensionsavgifterna ska betalas varannan månad.

Den pensionsavgift som Keva har bestämt att arbetsgivaren ska betala inklusive dröjsmålsräntan får utmätas utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Paragrafen motsvarar i sak 5 § i den gällande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd.

16 §. *Preskription av pensionsavgiftsfordran.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs om en tidsfrist, inom vilken Keva ska kunna bestämma att en avgift som baserar sig på denna lag ska betalas. Denna tidsfrist är fem år från det att avgiftsfordran uppkom. Avgiftsfordran anses uppkomma på förfallodagen för en slutlig avgift enligt denna lag.

Enligt 2 mom. preskriberas återbetalningen av en avgift som betalats utan grund fem år efter den dag då avgiften betalades, om inte preskriptionen har avbrutits innan dess. På avbrytande av preskription tillämpas 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder (728/2003).

Paragrafen motsvarar i sak 6 § i den gällande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd.

17 §. *Grundbesvär.* I 1 mom. föreskrivs om grundbesvär som en kyrklig arbetsgivare eller arbetstagare som är part får anföra över en debitering av en pensionsavgift. I övrigt iakttas bestämmelserna om sökande av ändring och undanröjande av lagakraftvunnet beslut i ett ärende som gäller pension i pensionslagen för den offentliga sektorn.

I 2 mom. anges att om grundbesvär anförs till följd av utmätning ska dessutom tillämpas det som föreskrivs om grundbesvär i lagen om verkställighet av skatter och avgifter.

Paragrafen motsvarar i sak 7 § i den gällande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd.

4 kap. Riskhantering och insiderbestämmelser

18 §. Riskhantering. Den föreslagna paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om riskhanteringen vid kyrkans pensionsfond. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om utgångspunkterna för riskhanteringen. Riskhanteringen ska integreras i pensionsfondens organisationsstruktur och beslutsprocesser. Pensionsfondens organisationsstruktur ska utformas så att den stöder en effektiv riskhantering.

Med riskhantering avses strategier, processer och rapporteringsrutiner för att kunna identifiera, uppfölja och hantera de risker som pensionsfonden exponeras för. Vid riskhanteringen ska alla betydande interna och externa risker som påverkar pensionsfondens verksamhet beaktas. Exempel på sådana risker är likviditetsrisker, strategiska risker och renommérisker. Det är väsentligt att man vid riskhanteringen granskar enskilda risker samt den sammanlagda riskexponeringen i pensionsfondens verksamhet. I 2 mom. föreskrivs om de delområden som i pensionsfondens verksamhet åtminstone ska beaktas som en del av riskhanteringen. Riskhanteringen ska vid behov omfatta också andra delområden.

Riskhanteringen ska täcka placeringarna. Vidare ska riskhanteringen också omfatta likviditeten (likviditetsrisker) och koncentrationsrisken samt hanteringen av operativa risker. Med koncentrationsrisk avses en risk som uppstår till följd av flera olika faktorer som inte ensamma utgör en risk, men som när de koncentreras till ett och samma objekt utgör en koncentrationsrisk. Koncentrationsrisk kan också avse den risk som uppstår för pensionsfonden om en enskild risk utgör en betydande del av de totala exponeringarna av liknande slag, varvid pensionsfondens risk i fråga om detta enskilda objekt är större än normalt. Exempel på sådana risker är kreditrisker och placeringsrisker. Operativa risker har samband med pensionsfondens interna processer, personal, olika system och externa händelser som berör pensionsfonden.

I 3 mom. föreskrivs att riskhanteringen ska ordnas på ett sådant sätt att den är oberoende av risktagningsfunktionerna. Kyrkans pensionsfond är en liten aktör som till skillnad från större placerare inte inrättar någon särskild riskhanteringsfunktion (compliance-enhet). Pensionsfonden kan fritt besluta hur riskhanteringen ska organiseras i praktiken. Tjänsten kan också skaffas som köptjänst.

Riskhanteringen ska till sin struktur vara sådan att den underlättar verkställandet av riskhanteringen. Uppgiften är att följa upp att de ovannämnda riskerna vid pensionsfonden identifieras, bedöms, följs och övervakas på behörigt sätt i enlighet med anvisningarna. Vid behov upprätthåller, utvecklar och bereder riskhanteringsfunktionen också principer för riskhantering för att fastställas av direktionen samt utarbetar metoder för bedömning av riskerna.

19 §. Insiderbestämmelser. Paragrafen är ny. I den föreskrivs det om skyldigheten för en insider i kyrkans pensionsfond att till pensionsfonden göra insideranmälan om de personer som är insiders och om skyldigheten för kyrkans pensionsfond att föra ett insiderregister. I 1 mom. definieras den personkrets som omfattas av skyldigheten att göra insideranmälan.

I 2 mom. föreskrivs det om kyrkostyrelsens uppgift att efter föredragning från direktionen för kyrkans pensionsfond besluta för vilka placeringar som är föremål för handel insideranmälan ska göras och inom vilken tid insideranmälan ska göras.

Kyrkostyrelsen ska enligt 2 mom. 1 punkten besluta vad anmälningsskyldigheten enligt 1 mom. ska gälla. Anmälningsskyldigheten kan t.ex. gälla uppgifter om aktier och finansiella instrument vars värde bestäms utifrån aktierna, när de i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad eller en multilateral handelsplattform. Kyrkans pensionsfond gör dock inte för närvarande direkta aktieplaceringar i samband med vilka den kunde få tillgång till insiderinformation, varför kyrkostyrelsen kunde bestämma att anmälningsskyldigheten ska vara snävare än vad som beskrivs ovan. Om pensionsfondens placeringssätt i något skede ändras bör kyrkostyrelsen ändra sitt beslut om anmälningsskyldighetens omfattning.

Kyrkostyrelsen ska enligt 2 mom. 2 punkten besluta inom vilken tid insideranmälan ska göras. Det kan exempelvis beslutas att anmälan ska göras inom 14 dygn efter det att insidern har utsetts till sitt uppdrag oberoende av om personen äger de investeringsprodukter som nämns i 1 punkten eller inte.

I 3 och 4 mom. föreslås närmare bestämmelser om förande av insiderregister och om registeruppgifternas offentlighet. Bestämmelserna som gäller registret motsvarar i stor utsträckning övriga offentliga pensionsanstalters motsvarande bestämmelser. Riksdagens grundlagsutskott har tidigare ansett att det med tanke på skyddet för personuppgifter är viktigt att reglera registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen inklusive rätten att lämna ut uppgifterna, förvaringstiden för uppgifter i personregister och de registrerades rättssäkerhet. Regleringen av behandlingen av personuppgifter i lagen ska vara heltäckande och detaljerad. I samband med behandlingen av den nationella lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen har grundlagsutskottet preciserat sin tidigare ståndpunkt i fråga om centrala regleringsobjekt med tanke på skyddet för personuppgifter. Skyddet för personuppgifter bör i första hand tryggas med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den allmänna nationella lagstiftningen. Speciallagstiftning bör avgränsas till att gälla enbart det nödvändiga inom den nationella rörelsefrihetens ramar (GrUU 14/2018 rd).

Kyrkans pensionsfond gör för närvarande inga direkta aktieplaceringar i samband med vilka den kunde få tillgång till insiderinformation, varför kyrkostyrelsen kunde bestämma att anmälningsskyldigheten ska vara snävare än vad som beskrivs ovan. Om pensionsfondens placeringssätt i något skede ändras bör kyrkostyrelsen ändra sitt beslut om anmälningsskyldighetens omfattning. Avsikten är att förenhetliga regelverket med andra pensionsaktörer inom den offentliga sektorn (28—30 § i lagen om Keva och 4 d—4 f § i lagen om statens pensionsfond). Dessa aktörer har dock en förmögenhet som är avsevärt större än kyrkans pensionsfonds (60 miljarder respektive 20 miljarder / kyrkans pensionsfond 1,8 miljarder). Med beaktande av såväl formen för den nuvarande placeringsverksamheten som fondens storlek är det motiverat att kyrkostyrelsen fattar beslut om den verksamhet som omfattas av insideranmälan.

20 §. Tillsyn i fråga om insideranmälan och insiderregistret. I denna nya paragraf föreslås bestämmelser om Finansinspektionens befogenhet att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna om insideranmälan och insiderregistret. Eftersom insiderregleringen i sak gäller placeringsverksamheten är det motiverat att Finansinspektionens tillsyn utsträcks också till bestämmelserna om insideranmälan och insiderregistret. Kyrkomötet utövar den allmänna tillsynen över pensionsfonden.

För Finansinspektionen har framlagts ett förslag om ändring av 4 § i lagen om Finansövervakningen som följer: ”Finansinspektionen utövar tillsyn över statens pensionsfonds placeringsverksamhet och efterlevnaden av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan i enlighet med lagen om statens pensionsfond (1297/2006), över Kevas placeringsverksamhet och efterlevnaden av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan i enlighet med lagen om Keva samt över kyrkans pensionsfonds placeringsverksamhet och efterlevnaden av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan i enlighet med lagen om kyrkans pensionsfond (/).”

5 kap. Särskilda bestämmelser

21 §. Sökande av ändring. Enligt paragrafen ska på sökande av ändring i beslut som ett kyrkligt organ meddelat tillämpas kyrkolagens bestämmelser om sökande av ändring. I 17 § föreskrivs det om grundbesvär, varvid det i denna paragraf föreskrivs om annat ändringssökande. Ändring i beslut av pensionsfondens direktion ska sålunda i första instans sökas genom begäran om omprövning hos kyrkostyrelsen enligt 12 kap. i den nya kyrkolagen.

22 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Lagen avses träda i kraft samtidigt med den nya kyrkolagen som inte längre ska innehålla några bestämmelser om kyrkans pensionsfond.

När lagen träder i kraft upphävs den nuvarande lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsskydd som denna lag ersätter.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Kyrkomötet antog den nya kyrkoordningen den 11 november 2021. Avsikten är att kyrkoordningen träder i kraft samma dag som den kyrkolag som föreslås i denna proposition. När den nya kyrkoordningen träder i kraft upphävs den gällande kyrkoordningen och valordningen för kyrkan. Den nya kyrkoordningen ersätter också den kyrkoordning som kyrkomötet antog i maj 2018.

9 Ikraftträdande

De föreslagna lagarna i denna framställning föreslås träda i kraft samtidigt den 1 januari 2023.

10 Verkställighet och uppföljning

De viktigaste tillämparna av de föreslagna lagarna är församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna samt i fråga om reformerna av kyrkobokföringen även de centralregister som församlingarna bildar. Avsikten är att kyrkostyrelsen ska producera material som gäller tillämpningen av lagarna, medan stiftens huvudsakligen ska sörja för behövlig utbildning för de anställda i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna.

Kyrkostyrelsen ska följa upp hur de föreslagna lagarna fungerar med tanke på de föreslagna administrativa reformerna, såsom det elektroniska beslutsförfarandet, avvecklingen av underställningsförfarandena och reformerna som gäller kyrkobokföringen. Dessutom ska man följa hur lätt det är att hitta bestämmelserna, i synnerhet när det gäller bestämmelserna om tjänsteinnehavare.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

11.1 Kyrkolagen

11.1.1 Området för kyrkolagen

Enligt 76 § i grundlagen finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans organisation och förvaltning i kyrkolagen. I fråga om lagstiftningsordningen för kyrkolagen och rätten att ta initiativ som angår den gäller det som särskilt föreskrivs i kyrkolagen. Enligt 80 § i grundlagen ska genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

De tidigare riktlinjerna för vilka ärenden som regleras i kyrkolagen och vilka som i egenskap av kyrkans interna ärenden hör till kyrkans interna föreskrifter drogs upp i samband med att kyrkolagen från 1994 stiftades. Den tidigare kyrkolagen från 1964 delades upp på tre författningar: kyrkolagen som riksdagen antar samt kyrkoordningen och valordningen för kyrkan vilka ska antas av kyrkomötet. Då ansågs det att kyrkolagen framför allt ska innehålla bestämmelser om relationen mellan kyrkan och staten samt om kyrkans organisation och förvaltning. Likaså ansågs det att bestämmelser om lagstiftningsordningen för kyrkolagen samt bestämmelser om kyrkans administrativa och språkliga indelning ska ingå i kyrkolagen. Det ansågs också att kyrkolagen ska innehålla bestämmelser om rättsskyddet för kyrkans och församlingarnas tjänsteinnehavare och bestämmelser om ändringssökande.

I kyrkoordningen togs det in bestämmelser om kyrkans och församlingarnas verksamhet och kyrkans interna ärenden samt de bestämmelser om kyrkans och församlingarnas organisation och detaljer i förvaltningen som lämnades utanför kyrkolagen i och med att de gällde verkställe eller tillämpning. I kyrkoordningen togs det också in bestämmelser som har karaktären av verkställighetsbestämmelser och som gäller tjänster och tjänsteinnehavare. I valordningen för kyrkan togs det in tillämpnings- och verkställighetsbestämmelser som gäller kyrkliga val.

Efter grundlagsreformen 2000 har de kyrkliga författningarna preciserats så att vissa bestämmelser som reglerar individens rättigheter och skyldigheter och som därför ansågs förutsätta reglering i lag, har överförts från kyrkoordningen till kyrkolagen. Så skedde t.ex. i samband med den författningsrevision som gällde begravningsväsendet 2004 (RP 121/2003 rd) och i samband med den reform som gällde kyrkans och församlingarnas tjänsteinnehavare 2012 (RP 41/2012 rd). Begreppet ”kyrkans organisation och förvaltning” definierades inte när den nuvarande grundlagen stiftades, utan överfördes till 76 § i grundlagen i mer eller mindre samma form som det löd i den tidigare regeringsformen. Grundlagens 76 § baserar sig på 83 § 1 mom. i den tidigare regeringsformen och på 31 § 2 mom. i lantdagsordningen, så att bestämmelsen om kyrkomötets ensamrätt när det gäller att föreslå kyrkolag har preciserats. Enligt regeringens proposition (RP 1/1998 rd) skulle den nya grundlagen hålla fast vid det nuvarande systemet, dvs. att rätten att ta initiativ till stiftande eller ändring av kyrkolagen ska bestämmas uttömmande i kyrkolagen.

Riksdagens grundlagsutskott har ansett att området för kyrkolagen såsom det uttrycks i 76 § i grundlagen måste tolkas snävt. Till kyrkolagens särskilda lagstiftningsordning kan således endast räknas det som bestämmelsen i 76 § 1 mom. uttryckligen hänvisar till. Dessutom har grundlagsutskottet ansett att förhållandet mellan kyrkolagen och kyrkoordningen baserar sig på den religionsfrihet som tryggas i 11 § i grundlagen, vilken man av hävd har ansett innefatta en viss grad av intern autonomi för det religiösa samfundet och rätten att bestämma om sina egna ärenden, såsom valet av religiösa ledare, präster och lärare (GrUU 28/2006 rd, s. 1, GrUU 20/2003

rd, s. 2, GrUU 57/2001 rd, s. 2). Enligt grundlagsutskottets uppfattning hade det av grundlags-skäl varit mer motiverat att en del av de föreslagna bestämmelserna hade reglerats i kyrkoordningen (GrUU 4/2020 rd, s. 5).

I förslaget har kyrkans organisation enligt 76 § 1 mom. i grundlagen ansetts avse den yttre form inom vilken kyrkans verksamhet bedrivs. Bestämmelserna om organisationen definierar kyrkans och dess församlingars beslutsorganisation och befogenheter. Inom området för kyrkolagen faller även frågan om vilka nivåer inom kyrkans organisation som utgör rättssubjekt. Inom området för kyrkolagen faller enligt förslaget också bestämmelserna om förhållandet mellan kyrkan och staten, bestämmelsen om lagstiftningsordningen för kyrkolagen samt bestämmelserna om delegering av lagstiftningsbehörigheten. I kyrkolagen finns också bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt bestämmelser om rättsskydd och förvaltningsförfarande.

När området för kyrkans organisation och förvaltning granskas ska utgångspunkten också vara Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands karaktär av och ställning som ett religionssamfund. Religionsfriheten är en av de äldsta internationellt erkända mänskliga rättigheterna, som också finns uttalad i artikel 18 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Religionsfrihet är ett av grundkraven i ett demokratiskt samhälle. Också internationella människorättskonventioner tryggar religionsfriheten. Av de internationella människorättskonventioner som Finland ratificerat tryggas religions- och samvetsfriheten av bl.a. den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, dvs. MP-konventionen, konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, dvs. ESK-konventionen, och Europeiska människorättskonventionen.

Den här grundläggande utgångspunkten definierar i sin tur vad som måste anses höra till området för kyrkans organisation och förvaltning. Med hänsyn till 11 § i grundlagen kan det anses motiverat att begreppet organisation och förvaltning ska tolkas och bedömas som ett enda begrepp med tanke på kyrkans bekännelse, uppgifter och verksamhet. Detta synsätt strider inte mot det att området för kyrkolagen måste tolkas snävt. Gränsdragningen mellan vilka bestämmelser som hör till kyrkolagen och vilka som hör till separata lagar ska både garantera tillgodo-seendet av de rättigheter som hör till religionsfriheten enligt 11 § i grundlagen och samtidigt också så lite som möjligt begränsa riksdagens lagstiftningsmakt. Till området för kyrkolagen hör exempelvis centrala aspekter som gäller kyrkans organ, deras uppgifter, organisation och beslutsfattande samt sådana bestämmelser som är centrala med tanke på kyrkans karaktär av ett religiöst samfund och den religionsfrihet som föreskrivs i 11 § grundlagen och som förutsätter reglering på lagnivå. Centralt i detta sammanhang med tanke på kyrkans väsen och självförståelse är frågorna om bekännelsen, prästämbetet, prästtjänsterna samt de behörighetsvillkor som kan förutsättas för anställning inom kyrkan.

Enligt grundlagsutskottet är kyrkans bekännelse inte ett sådant element i kyrkans organisation och förvaltning som avses i 76 § i grundlagen. Det är enligt utskottet inte oproblemiskt att kyrkans bekännelse i och med bestämmelserna i kyrkolagen kan vara beroende av lagstiftarens politiska vilja (GrUU 4/2020 rd, s. 5 och 6). Även om bestämmelser som anknyter till kyrkans bekännelse inte lämpar sig särskilt väl för en lag som stiftas av riksdagen, har grundlagsutskottet dock inte sett det som en fråga om lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande om den tidigare propositionen till kyrkolag (RP 19/2019 rd och den kompletterande propositionen RP 93/2019 rd) att bestämmelser som anknyter till kyrkans bekännelse kan vara viktiga med tanke på kyrkans religiösa identitet (GrUU 4/2020 rd, s. 2).

Kyrkans – och även andra religiösa samfunds – bekännelse identifierar kyrkan eller det religiösa samfundet i fråga. Det här framgår bl.a. av religionsfrihetslagen, där det finns bestämmelser om

bildande av ett registrerat religionssamfund. Enligt 7 § i nämnda lag är ett registrerat religions-samfunds syfte att ordna och stödja den individuella, gruppbaseade samt offentliga verksamhet som hör till bekännandet och utövandet av religion och som baserar sig på trosbekännelse, skrifter som betraktas som heliga eller på andra sådana särskilt angivna inarbetade grunder för verksamheten som betraktas som heliga. Kyrkan eller något annat religionssamfund kan således inte existera utan bekännelse. Med tanke på kyrkans religiösa identitet är det viktigt att grunden för kyrkans bekännelse har fastställts i kyrkolagen. Det skapar en grund för kyrkans organisation och det andliga arbetets strukturer. De bestämmelser som närmare definierar innehållet i bekännelsen föreslås ingå i kyrkoordningen.

Om en präst inte håller sig till kyrkans bekännelse, kan han eller hon få en skriftlig varning eller förlora sitt prästämbete för viss tid eller permanent. Det här har konsekvenser även för prästens anställningsförhållande. En prästtjänst förutsätter prästvigning och prästämbete. Utgångspunkten är alltså att förlusten av prästämbetet också leder till förlust av prästtjänsten. Enligt 18 § 3 mom. i grundlagen får ingen avskedas från sitt arbete utan laglig grund, och enligt 80 § 1 mom. ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Bekännelseparagrafen har därmed beröringspunkter också med kyrkans tjänsteförhållanden. På ovan nämnda grunder föreslås det att bestämmelsen om kyrkans bekännelse ska kvarstå i kyrkolagen.

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. I 2 § 3 mom. i grundlagen definieras dessutom rättsstatsprincipen, enligt vilken utövningen av offentlig makt ska bygga på lag och lagen ska noggrant iakttas i all offentlig verksamhet. Om fullgörandet av kyrkans uppgifter förutsätter utövning av offentlig makt och en definition av individens rättigheter och skyldigheter som bygger på detta, ska grunderna för en sådan behörighet fastställas i en av riksdagen stiftad lag. I kyrkolagen ska således också föreskrivas om de uppgifter i kyrkan där offentlig makt ingår som en del av fullgörandet, eller vars fullgörande i övrigt förutsätter utövning av offentlig makt. Kyrkliga myndigheter utgör kyrkans organisatoriska nivåer, som också har uppgifter som hör till kyrkans förvaltning. Därför är det motiverat att grunderna för församlingens, stiftets och kyrkans centralförvaltnings beslutanderätt och deras uppgifter åtminstone i huvuddrag fastställs i lag. Förslaget till kyrkolag innehåller en huvudregel om församlingens uppgifter, eftersom den förpliktar såväl församlingens tjänsteinnehavare och förtroendevalda som församlingsmedlemmarna att se till att församlingens uppgift fullgörs och att sätta gränser för användningen av församlingens medel. Också om kyrkans uppgift föreskrivs i kyrkolagen, eftersom användningsändamålet för kyrkans centralfonds tillgångar knyts till fullgörandet av de uppgifter som föreskrivits för kyrkan.

Bestämmelser om församlingens uppgifter som hänför sig till kyrkliga förrättningar ska dock ingå i kyrkoordningen. Kyrkoordningen är en författning som utfärdas med stöd av kyrkolagen och som innehåller rättsregler. Grundlagens 2 § 3 mom. kan anses förutsätta att kyrkoordningen iakttas i kyrkans och dess församlingars verksamhet. Däremot förutsätter bestämmelsen inte att all verksamhet kyrkan ägnar sig åt bör ha en rättsgrund som fastställts i en av riksdagen stiftad lag. I synnerhet grunderna för kyrkans verksamhet och uppgifter som omfattas av religionsfrihet kan regleras i kyrkoordningen.

Med beaktande av bestämmelsen i 80 § 1 mom. i grundlagen är det dock inte möjligt att i kyrkoordningen självständigt fastställa grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Denna skyldighet har i förarbetena till grundlagen konstateras gälla även grunderna för tjänstemännens rättsliga ställning (RP 1/1998 rd, s. 132). Vid en snäv tolkning av området för kyrkolagen enligt 76 § i grundlagen kan regleringen som gäller kyrkans tjänsteinnehavare inte anses höra till området för kyrkolagen. Av denna anledning föreslås det

att den reglering som gäller grunderna för tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i regel bli flyttad till den föreslagna nya lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. I kyrkolagen kvarstår bestämmelser om prästämbetet och om prästtjänster. Ett särdrag för kyrkans ämbetsstruktur är det att prästämbetet och prästtjänster är organiskt knutna till varandra och samtidigt också till domkapitlet och biskopens behörighet. Prästtjänsterna skiljer sig till dessa delar från kyrkans övriga anställningar. Prästämbetet och den därtill knutna prästtjänsten hör till kärnan i religionsfrihetsbestämmelsen i 11 § i grundlagen. Till ett religionssamfunds interna autonomi, som skyddas av religionsfrihetsbestämmelsen, hör religionssamfundets rätt att själv besluta om under vilka förutsättningar och enligt vilka uppfattningar i anslutning till trossamfundets lära samfundet viger någon till prästämbetet. Till samma autonomi hör även tillsynen över prästernas tjänsteutövning och beslutsprocessen i anslutning till tjänsteutövningen. Därför bör bestämmelser om dessa frågor utfärdas genom lag och bestämmelserna bör omfattas av kyrkans författningsautonomi.

Utifrån en snäv tolkning av området för kyrkolagen föreslås att regleringen som gäller kyrkans arbetsmarknadsverk och kyrkans pensionsfond separeras från kyrkolagen. Även om verksamheten vid ovan nämnda organisationer anknyter till kyrkans verksamhet, torde de inte kunna anses vara del av organisationen och förvaltningen för kyrkan, som fungerar som ett religionssamfund.

Enligt de principer i grundlagens 80 § 2 mom. som gäller delegering av lagstiftningsbehörighet kan en myndighet genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl till detta och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsat. Med beaktande av kyrkans i 76 § i grundlagen fastställda rätt att själv besluta om sin organisation och förvaltning samt det att kyrkans interna autonomi åtnjuter grundlagsskydd utifrån bestämmelserna om religionsfrihet som en grundläggande fri- och rättighet (bl.a. GrUU 57/2001 rd) kan kyrkliga myndigheter i kyrkolagen ges rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten och tillämpningen av kyrkolagen och kyrkoordningen. I den föreslagna kyrkolagen föreskrivs det att kyrkostyrelsen och biskopsmötet ska ges rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten och tillämpningen av kyrkolagen och kyrkoordningen.

Grundlagsutskottet har med beaktande av 80 § 1 mom. och 18 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilken ingen får avskedas från sitt arbete utan laglig grund, samt beredningen av grundlagsreformen ansett att det bl.a. om grunderna för kommunala tjänsteinnehavares rättsliga ställning ska föreskrivas genom lag och att den kommunala tjänstestadgan i detta hänseende bara kan komplettera lagen (GrUU 20/2003 rd, s 3). Dessa samma utgångspunkter som härrör ur grundlagen gäller även regleringen om grunderna för den rättsliga ställningen för kyrkans personal. Å andra sidan har grundlagsutskottet betonat den i 11 § i grundlagen tryggade vissa graden av intern autonomi som ett religiöst samfund har, såsom rätten att bestämma om valet av sina religiösa ledare, präster och lärare (GrUU 57/2001 rd, s. 2). Ur detta perspektiv är det motiverat att kyrkan har behörighet att i kyrkoordningen utfärda noggrannare bestämmelser än de i lagen också i fråga om kyrkans tjänsteinnehavare, i synnerhet till de delar som det handlar om kyrkans egna ärenden som faller inom ramen för religionsfrihet. Med beaktande av området för kyrkolagen och kraven på att delegeringsbestämmelsen ska vara exakt är det motiverat att bemyndigandet att utfärda närmare bestämmelser finns i kyrkolagen.

Enligt den föreslagna 1 kap. 1 § i kyrkolagen ska det i kyrkoordningen föreskrivas om kyrkans verksamhet samt närmare om kyrkans uppgift, organisation och förvaltning i kyrkoordningen. Bestämmelser om kyrkans tjänsteinnehavare ska i huvudsak finnas i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan. Närmare bestämmelser om tjänsterna i en församling, en kyrklig

samfällighet, ett domkapitel eller vid kyrkostyrelsen, om inrättande av tjänsterna och om behörighetsvillkoren för dem, om beviljande av tjänstledighet och semester och om prästämbetet samt om förfarandet vid val till prästtjänster finns i kyrkoordningen.

I det föreslagna 7 kap. i kyrkolagen föreskrivs om avsked och avstängning från prästämbetet och om skyldigheter som hänför sig till en lektorstjänst. De ger uttryck för kyrkans rätt att välja och utöva tillsyn över sina präster. Avsked eller avstängning från prästämbetet leder också till att man helt eller tillfälligtvis förlorar en sådan tjänst i församlingen eller kyrkan där prästadömet är behörighetsvillkor. På motsvarande sätt påverkar en förlust av lektorsrättigheterna det egentliga tjänstemannarättsliga anställningsförhållandet. Regleringen av kyrkans andliga ämbete, prästämbetet och lektorstjänsterna, som enligt 80 § 1 mom. och 18 § 3 mom. i grundlagen förutsätter reglering på lagnivå, men som i övrigt måste anses höra till ett religionssamfunds autonomi, har i propositionen ansetts höra till området för kyrkolagen. Prästämbetet är inte ett tjänstemannarättsligt anställningsförhållande, även om prästämbetet har vissa tjänstemannarättsliga dimensioner. Prästämbetet är kyrkans speciella andliga ämbete, till vilket man vigs. Regleringen som gäller prästämbetet baserar sig nära och ur ett religionsfrihetsperspektiv legitimt på kyrkans beaktelse och lära. Den som är vigd till prästämbetet utövar sitt prästämbete under biskopens och domkapitlets tillsyn.

Även bestämmelsen om prästers och lektorers bikthemlighet som har en koppling till 12 § 2 mom. i grundlagen, men som i övrigt måste anses höra ihop med både kyrkans förvaltning via bestämmelserna om handlingars offentlighet och tryggheten av kyrkans religiösa autonomi, har tagits in i 7 kap. I 7 kap. i kyrkolagen tas det också in bestämmelser om de behörighetsvillkor som kan förutsättas för anställning inom kyrkan. Behörighetsvillkoren som handlar om medlemskap i kyrkan och konfirmation gäller andliga uppgifter och uppgifter som hänför sig till kyrkans representation. I nämnda kapitel tas också in bestämmelser om upphörande av tjänste- och arbetsavtalsförhållande på grund av utträde ur kyrkan. Bestämmelserna faller inom kyrkans organisation och förvaltning som avses i 76 § i grundlagen. I dem gäller det också kyrkans interna autonomi, som tryggas i 11 § i grundlagen och där det bl.a. ingår en rätt att fastställa grunderna för hur de som utför andligt arbete väljs.

11.1.2 Förslagens förhållande till bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna

Skydd för personuppgifter

I 10 § i grundlagen föreskrivs om skyddet för privatlivet. Enligt denna är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Lagstiftaren ska trygga denna rätt på ett sätt som kan anses godtagbart med tanke på de grundläggande rättigheterna som helhet.

Riksdagens grundlagsutskott har tidigare ansett att det med tanke på skyddet för personuppgifter är viktigt att reglera registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen inklusive rätten att lämna ut uppgifterna, förvaringstiden för uppgifter i personregister och de registrerades rättssäkerhet. Regleringen av behandlingen av personuppgifter på lagnivå ska vara heltäckande och detaljerad. I samband med behandlingen av den nationella lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen har grundlagsutskottet preciserat sin tidigare ståndpunkt i fråga om centrala regleringsobjekt med tanke på skyddet för personuppgifter. Skyddet för personuppgifter bör i första hand tryggas med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den allmänna nationella lagstiftningen. Speciallagstiftning bör avgränsas till att gälla enbart det nödvändiga inom den nationella rörelsefrihetens ramar. När man utnyttjar den nationella rörelsefriheten ska man enligt grundlagsutskottet beakta de

krav som följer av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Behovet av speciallagstiftning måste bedömas utifrån ett riskbaserat synsätt. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Grundlagsutskottet har också konstaterat att dataskyddsförordningen betonar att särskilda personuppgifter bör åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande rättigheterna och friheterna (GrUU 14/2018 rd, s. 4 och 5).

Grundlagsutskottet har betonat de hot som behandlingen av känsliga uppgifter ger upphov till. Omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informationssäkerheten och för missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personens identitet. Utskottet har särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är nödvändigt (GrUU 4/2020 rd, s. 8 och de som nämns där). I sitt utlåtande om det förra förslaget till kyrkolag har grundlagsutskottet särskilt uppmärksammat både behandlingen av medlemsuppgifter samt behandlingen av de personuppgifter som uppkommer inom diakonin. (GrUU 4/2020 rd, s. 9 och 10). Utskottet har uttryckligt ansett att den gällande kyrkolagens sekretessbestämmelser som gäller diakoniarbetet inte utgör en tillräcklig grund för behandling av känsliga klient- och patientuppgifter inom ramen för den lagfästa diakonin (GrUU 4/2020 rd, s. 10).

Behandlingen av uppgifter i kyrkans gemensamma medlemsdatasystem, dvs. medlemsregistret, är central för att tillgodose församlingsmedlemmarnas rättigheter och uppfylla deras skyldigheter. Bestämmelser om informationsinnehållet i medlemsregistret finns i lagen om trossamfundens medlemsregister och kompletterande bestämmelser i kyrkolagen och kyrkoordningen, där man föreskriver om de kyrkliga förtroendeuppdrag som kan antecknas i medlemsregistret. Kyrkböcker förda före oktober 1999 utgör även kyrkliga befolkningsböcker, och i fråga om dessa har kyrkan ålagts vissa uppgifter i anslutning till folkbokföringen. Evangelisk-lutherska kyrkan hade i slutet av 2020 ca 3,7 miljoner medlemmar, dvs. 67,7 procent av Finlands befolkning. Med anledning av kyrkans myndighetsuppgift i anslutning till folkbokföringen innehåller kyrkböckerna dock uppgifter om en avsevärt större grupp människor än så. En omfattande databas innebär avsevärda risker relaterade till dataskydd och datasäkerhet. På ovan anförda grunder kan speciallagstiftning anses vara nödvändig för kyrkböckernas del.

Grunden för behandlingen av uppgifterna i kyrkböckerna kan anses vara både artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige, samt 6.1 e, enligt vilken behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Eftersom uppgifterna i kyrkböckerna huvudsakligen består av kyrkans medlemsuppgifter hör de till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen. När uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter behandlas ska även någon av de rättsliga grunderna för behandlingen enligt artikel 9.2 uppfyllas. Behandling av uppgifterna i kyrkböckerna kan anses basera sig på artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen, enligt vilken behandling av personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter är tillåten om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Å andra sidan, när det uttryckligen är fråga om behandling av uppgifter i kyrkböckerna i kyrkans och församlingarnas egen verksamhet och förvaltning kan behandlingen av uppgifterna också anses grunda sig på artikel 9.2 d.

I 8 kap. 1 § föreslås en bestämmelse om den lagstiftning som ska tillämpas på behandlingen av personuppgifter. Paragrafen är huvudsakligen informativ. När grundlagsutskottet uppmärksammat behandlingen av de personuppgifter som uppkommer inom diakoniarbetet påminde det om att kraven på räckvidd för, exakthet hos och noggrann avgränsning av bestämmelser om skyddet för personuppgifter också kan uppfyllas genom en allmän lag (GrUU 4/2020, s. 10). Således innehåller 2 mom. 1 punkten en hänvisning till den lagstiftning som tillämpas på behandlingen av klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården, vilken i praktiken redan delvis har tillämpats som stöd för behandlingen av personuppgifter inom diakonin och som i övrigt kan anses lämpa sig för det diakoniarbete kyrkan utför. Grundlagens 12 § 2 mom. föreskriver att handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Utgångspunkten är att offentlighetsprincipen även gäller myndigheternas personregister, men i fråga om dessa ska förutsättningarna för utlämnande av uppgifter bedömas utgående från såväl den speciallagstiftning som ska tillämpas som offentlighetslagens bestämmelser.

I den föreslagna 2 § i samma kapitel begränsas behandlingen av sådana personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, dvs. uppgifter av känslig natur, till enbart sådana uppgifter som är nödvändiga. Det är fråga om en allmän förutsättning för att alla myndigheter ska få behandla medlemsuppgifter och uppgifter som uppkommer inom diakonin. Dessutom föreskrivs det i 8 kap. 1 § i den föreslagna kyrkolagen om rätten att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter och i 8 § föreskrivs om medlemsuppgifternas användningsändamål.

Behandlingen av såväl klient- och patientuppgifter i den lagfästa diakonin som uppgifter i anslutning till kyrkböcker förutsätter att det i den nationella lagstiftningen har intagits bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa de registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Om skyddsåtgärder inom diakonin föreskrivs i den lagstiftning om behandlingen av klient- och patientuppgifter som tillämpas inom social- och hälsovården som det hänvisas till i 8 kap. 1 §. Särskilda skyddsåtgärder för att minska hoten i anslutning till medlemsregistret är förfarandet att separat bevilja användarrätt till den som behandlar uppgifter inom ramen för det arbetsuppgiften kräver, det av kyrkostyrelsen förvaltade användarrätsregistret och loggregistret, förutsättningarna för utlämnande av uppgifter i den föreslagna 7 § 3 och 4 mom., principen för tjänsteansvar i den föreslagna 10 § samt uppföljningen och övervakningen av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret enligt 11 §. Om informationssäkerhet föreskrivs dessutom i 4 kap. i informationshanteringslagen och i de föreskrifter om informationssäkerhet som kyrkostyrelsen meddelar med stöd av 8 kap 13 §.

Ett syfte med den föreslagna reformen av kyrkobokföringen är att så transparent som möjligt reglera ansvarsfördelningen mellan olika aktörer. I den föreslagna 8 kap. 5 § föreskrivs om de personuppgiftsansvariga för kyrkobokföringen, vilka för medlemsregistrets del är centralregistren och kyrkostyrelsen i enlighet med artikel 26 i dataskyddsförordningen. I paragrafen preciseras ansvarsfördelningen mellan de personuppgiftsansvariga. Bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan medlemsregistrets personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden finns också i 6, 7 och 9 §. I 10 § finns dessutom bestämmelser om att bestämmelserna om tjänsteansvar även tillämpas på anställda i arbetsavtalsförhållande när dessa anställda behandlar medlemsuppgifter och befolkningsdata i medlemsregistret.

Användningsändamålen för medlemsregistrets uppgifter vid de olika kyrkliga myndigheterna har förtydligats i 8 kap. 8 §. Det är dock inte möjligt att helt uttömmande lista uppgifternas användningsändamål. Medlemsuppgifternas användningsändamål styrs dessutom av 2 § i

samma kapitel, enligt vilket användningen av uppgifterna även är bunden till deras nödvändighet. Också i fråga om uppgifter som överförs från de manuellt förda kyrkböckerna till medlemsregistret måste man likaså beakta 2 §, då man i medlemsregistret även enligt nuvarande praxis enbart kan lagra de uppgifter som avses i 5 och 6 § i lagen om trossamfundens medlemsregister.

Riksdagens grundlagsutskott har ansett att kravet på att behandling av personuppgifter regleras i lag också utsträcker sig till möjligheten att lämna ut personuppgifter med hjälp av ett tekniskt gränssnitt. Grundlagsutskottet har dessutom noterat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter har enligt utskottet kunnat gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i de avsedda uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, har lagstiftningen behövt innehålla ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (GrUU 31/2017 rd, s. 2). I 8 kap. 7 § 3 mom. föreslås en bestämmelse om utlämnande av uppgifter ur medlemsregistret via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse. Bestämmelsen ska närmast tillämpas på utlämnande av uppgifter i medlemsregistret till något annat av församlingens eller den kyrkliga samfällighetens informationssystem i ett syfte som anges i 8 §. Eftersom informationsinnehållet i de uppgifter som ska utlämnas till denna del inte är närmare reglerat, kan en uppgift enligt förslaget endast utlämnas om den är nödvändig med tanke på sitt användningsändamål. I övriga delar motsvarar bestämmelsen 28 § 1 mom. i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Enligt 8 kap. 7 § 4 mom. och 10 kap. 8 § i den föreslagna kyrkolagen ska på utlämnande av uppgifter dessutom tillämpas 22—24 § i informationshanteringslagen.

I den föreslagna lagen om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond finns bestämmelser om den personkrets som omfattas av skyldigheten att göra insideranmälan samt närmare bestämmelser om insiderregistret, om förvaltningen av registret och bevarandet och utlämnandet av uppgifter. Bestämmelserna som gäller registret motsvarar i stor utsträckning övriga offentliga pensionsanstalters motsvarande bestämmelser. Kyrkostyrelsen fattar beslut om den verksamhet som omfattas av insideranmälan.

I 21 § i grundlagen föreskrivs om rättsskydd. Riksdagens grundlagsutskott har betonat att det i den mån som EU-lagstiftningen möjliggör reglering på det nationella planet tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas i frågor som gäller den registrerades rättsskydd (GrUU 14/2018 rd). I artikel 79 i dataskyddsförordningen föreskrivs om den registrerades rätt till effektiva rättsmedel mot en personuppgiftsansvarig eller ett personuppgiftsbiträde utan att det påverkar tillgängliga administrativa prövningsförfaranden. Om rättsskyddet för en registrerad i fråga om kyrkböckerna föreskrivs det dessutom i 12 kap. i den föreslagna kyrkolagen. I 80 § 8 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreskrivs om rättsskyddet i fråga om en anteckning som gjorts i ett kyrkligt befolkningsregister eller i en handling som hör till detta register.

Rätt att delta

I 14 § i grundlagen finns bestämmelser om rösträtt och rätt till inflytande. Enligt dess 4 mom. får det allmänna i uppgift att främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Bestämmelsen ålägger det allmänna att bl.a. skapa system för deltagande, där enskilda individer kan påverka beslutsfattande som gäller dem själva. Den har ansetts gälla även självstyrelsesamfund som med disponibla medel

ska sträva efter att främja individens möjligheter till deltagande och påverkan inom sitt eget verksamhetsområde.

I förslaget till kyrkolag föreslås två nya bestämmelser för att öka medlemmarnas möjligheter att påverka församlingens verksamhet och det kyrkliga beslutsfattandet. Enligt 2 kap. 14 § i förslaget till kyrkolag ska det omedelbart informeras om ett initiativ om ändring av församlingsindelningen med iakttagande av det förfarande för offentliga kungörelser som föreskrivs i kyrkolagen och kyrkoordningen. Dessutom ska församlingsmedlemmarna ges tillfälle att lämna ett ställningstagande i fråga om initiativet till domkapitlet inom 14 dagar från det att kungörelsen om initiativet offentliggjordes. Syftet med bestämmelsen är att trygga församlingsmedlemmarnas möjligheter till inflytande i enlighet med 41 § i förvaltningslagen. Enligt den paragrafen ska myndigheten ge berörda personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ett ärende. Myndigheten ska även ge dem för vilka avgörandet i ärendet kan ha en betydande inverkan på livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden möjlighet att uttala sin åsikt om ärendet. Information om att ärendet är anhängigt och om möjligheten till inflytande ska ges på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till ärendets betydelse och omfattning.

I propositionen föreslås också en ny bestämmelse om församlingsmedlemmars möjligheter att delta och påverka samt deras initiativrätt (den föreslagna 3 kap. 3 § i kyrkolagen). Församlingens högsta organ bör trygga en församlingsmedlems rätt att delta i församlingens verksamhet och påverka församlingens beslutsfattande. Syftet med att tillhandahålla mångsidiga möjligheter att delta är dels att främja medlemmarnas möjligheter att delta i församlingens verksamhet på det sätt som passar dem själva, dels att erbjuda flexibla och effektiva möjligheter till deltagande för olika ärenden och situationer. Samtidigt åläggs församlingen att informera om på vilka sätt det går att delta i och påverka beredningen av beslut. Möjligheterna att delta och påverka kan främjas bl.a. genom att församlingen ordnar möten för diskussion och hörande och tar reda på församlingsmedlemmarnas åsikter innan beslut fattas. Även den bestämmelse i den gällande kyrkoordningen som gäller församlingsmedlemmarnas initiativrätt ska enligt förslaget tas in i kyrkolagen, eftersom rätten att ta initiativ är central med tanke på församlingsmedlemmarnas rätt att delta. Inga begränsningar föreslås i fråga om initiativets innehåll eller initiativtagarens ålder. Medlemmarnas initiativrätt är obegränsad på så sätt att den kan gälla såväl församlingens som den kyrkliga samfällighetens verksamhet och förvaltning. Nytt här är att initiativtagaren ska informeras om vilka åtgärder församlingen har vidtagit med anledning av initiativet eller att initiativet inte har lett till någon åtgärd.

I kyrkolagen föreslås dessutom bestämmelser om församlingsmedlemmarnas initiativrätt till stiftsfullmäktige (4 kap. 5 §) och om församlingsmedlemmarnas rösträtt vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval (9 kap 11 §).

Egendomsskydd och ansvar för miljön

I propositionen föreslås att underställningsförfarandet slopas. Underställningsförfarandet har tillämpats inom kyrkans förvaltning med stöd av de underställningsbestämmelser som ingår i kyrkolagen. Inom ramen för underställningsförfarandet ska den kyrkliga myndigheten tillställa en högre myndighet inom kyrkan sitt beslut för prövning och fastställelse eller för avgörande. Förfarandet är en del av kyrkans interna förvaltning. Slopandet av underställningsförfarandet eller ersättandet av det med andra förfaringssätt är därmed något för kyrkans interna förvaltning som kan bestämmas i kyrkolagen.

Skyddet av det kyrkliga byggnadsarvet föreslås i propositionen ske med ett nytt tillståndsförfarande. Det ersätter det gällande underställningsförfarandet. Enligt förslaget måste församlingen få tillstånd av kyrkostyrelsen innan det vidtar de åtgärder som kräver tillstånd. Den föreslagna

regleringen kan bedömas med tanke på bestämmelserna om egendomsskydd i 15 § och ansvaret för miljön i 20 § i grundlagen. Enligt 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen återigen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet.

Egendomsskyddet tryggar ägaren en utgångsmässig frihet att använda sin egendom och bestämma om den. Ägarens rättigheter kan dock begränsas genom lag exempelvis genom förbud, begränsningar och skyldigheter som riktas mot användningen av egendomen. Då ska regleringen uppfylla de allmänna förutsättningarna för en lag som begränsar den grundläggande rättigheten, såsom godtagbarheten hos begränsningen, dess proportionalitet och tillräckliga rättsskyddsarrangemang. Riksdagens grundlagsutskott har i sin utlåtandepraxis ansett att lagstiftarens handlingsutrymme är större då skyldigheterna som ställs i lag gäller juridiska personer än då man ingriper i fysiska personers ställning. Utskottet har även ansett att ju mindre och mer indirekta de föreslagna åtgärdernas konsekvenser är på individernas ekonomiska fördelar desto mer osannolikt kan de åtgärder som riktas mot de juridiska personerna stå i strid med bestämmelserna om egendomsskydd.

Tillståndsplikten kan anses begränsa egendomsskyddet så regleringen ska uppfylla de allmänna förutsättningarna som krävs av en lag som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har tagit ställning till godtagbarheten för skyddsåtgärder för byggnadsarvet. Utskottet anser att det finns godtagbara och samhälleligt tungt vägande grunder förankrade i 20 § i grundlagen för de föreslagna inskränkningarna i användningsrätten och andra skyldigheter avseende ägare till byggnader som är eller föreslås bli skyddade GrUU 6/2010 rd). På motsvarande sätt kan man även bedöma att det föreslagna tillståndsförfarandet har tillräckligt tungt vägande motiveringar, eftersom målet med förfarandet är att skydda det kyrkliga byggnadsarvet. Detta mål följer 20 § i grundlagen och verkställer kyrkans ansvar för skyddet av kulturarvet.

Det föreslagna tillståndsförfarandet kan inte heller anses vara problematiskt med tanke på proportionalitetskravet. Tillstånd krävs inte då det är fråga om sedvanliga reparations- eller ändringsarbeten i en befintlig kyrklig byggnad. Tillstånd förutsätts endast då de planerade ändringarna av en skyddad kyrklig byggnad är väsentliga eller då det är frågan om anskaffande, rivning eller ändring av användningsändamål eller upphörande av användningen av en byggnad. Tillståndet som krävs för att verkställa sådana här betydande ändringar kan anses stå i rätt proportion i förhållande till regleringens mål.

Språkliga rättigheter

I 17 § i grundlagen föreskrivs om rätten till eget språk och egen kultur. Enligt paragrafen är Finlands nationalspråk finska och svenska. Dessutom garanterar bestämmelsen var och en rätt att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, hos myndigheter och att få expeditioner på sitt eget språk. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. Enligt bestämmelsen har dessutom samerna såsom urfolk samt romerna och andra grupper rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna utfärdas genom lag. Rättigheterna för dem som använder teckenspråk samt dem som på grund av handikapp behöver tolknings- och översättningshjälp ska tryggas genom lag.

I det föreslagna 2 kap. i kyrkolagen föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen om församlingens språk, om språket vid kyrkans centralförvaltning och stiftets myndigheter samt om de bestämmelser i språklagen som ska iakttas inom kyrkliga myndigheter (2 kap. 6—9 § i

förslaget). Nytt är att församlingarna på Åland konstateras vara svenskspråkiga och att språkbestämmelserna i självstyrelselagen för Åland tillämpas i församlingarna inom landskapet Ålands område. De församlingar som helt eller delvis finns inom samernas hembygdsområde är tvåspråkiga så att bestämmelserna om samiska i kyrkolagen och i kyrkoordningen ska iakttas i dem. Samiska språklagens bestämmelser om statliga myndigheter tillämpas i domkapitlet i Uleåborgs stift och bestämmelserna om kommunala myndigheter tillämpas i församlingar som helt eller delvis ligger inom samernas hembygdsområde. I kyrkoordningen ska intas en bestämmelse enligt vilken domkapitlet i Uleåborgs stift ska utfärda närmare föreskrifter om behörighetsvillkoren i fråga om språkkunskaper i samiska som gäller för kyrkoherdar i församlingar inom det samiska hembygdsområdet. Dessutom ses kunskaper i samiska som en särskild merit när en tjänst eller något annat anställningsförhållande tillsätts i en församling som helt eller delvis hör till samernas hembygdsområde.

Om församlingsmedlemmarnas språkliga rättigheter föreskrivs dessutom i 2 kap 10 § i den föreslagna kyrkolagen och i fråga om församlingar i landskapet Åland även i 9 § 3 mom. i det kapitlet.

Behörighetsvillkor för uppgifter som gäller andligt arbete och som hänför sig till kyrkans representation samt avvikelser från det offentliga ansökningsförfarandet i vissa situationer som gäller prästvigning och tillfällig förflyttning av en präst

I 6 kap. 13 § i den gällande kyrkolagen finns bestämmelser om behörighet för kyrkans tjänste- och arbetsavtalsförhållanden. I alla tjänsteförhållanden är ett av behörighetsvillkoren att tjänsteinnehavaren ska vara konfirmerad medlem i kyrkan, och i kyrkans andliga uppgifter ska också arbetstagare i arbetsavtalsförhållande vara konfirmerade medlemmar i kyrkan. Medlemskap i kyrkan och konfirmation kan också förutsättas i ett arbetsavtalsförhållande om det i övrigt är motiverat på grund av arbetsuppgiftens art. Om ett anställningsförhållande på viss tid varar i högst två månader kan man avvika från kravet på medlemskap i kyrkan, så länge det inte är fråga om en prästtjänst eller lektorstjänst.

Riksdagens grundlagsutskott ansåg 2001 i sitt utlåtande om ändring av kyrkolagen (GrUU 57/2001 rd) att kravet på medlemskap i kyrkan var förenligt med grundlagen. Grundlagsutskottet ansåg med hänsyn till kyrkans rätt till intern autonomi enligt 11 § i grundlagen att det oberoende av 6 § 2 mom. i grundlagen är möjligt att i kyrkolagen föreskriva att medlemskap i kyrkan är ett behörighetsvillkor för kyrkans egna tjänster och uppgifter. Detta gäller obestriddligen tjänster och uppgifter som har ett direkt samband med kyrkans andliga verksamhet. Möjligheten kunde enligt utskottets mening utsträckas också till andra typer av tjänster och uppgifter.

När de gällande bestämmelserna om tjänsteinnehavare i 6 kap. i kyrkolagen behandlades 2012 begärdes inget utlåtande av grundlagsutskottet. Förvaltningsutskottet förordade att lagförslaget skulle godkännas oförändrat. Utskottets anmärkningar och ställningstaganden framgår av betänkandet FvUB 17/2012 rd. Därför finns inget nytt utlåtande av grundlagsutskottet om den bestämmelse i 6 kap. 13 § 2—3 mom. i den gällande kyrkolagen som förutsätter att tjänsteinnehavare och arbetstagare är medlemmar i kyrkan. De gällande bestämmelserna är emellertid till innehållet så lika bestämmelserna från 2001 att principerna i grundlagsutskottets utlåtande fortsättningsvis kan ha ansetts gälla.

I propositionen föreslås en mindre ändring i den gällande bestämmelsen i 6 kap. 13 § 2—3 mom. i kyrkolagen. Medlemskap i kyrkan och konfirmation ska inte längre krävas i alla tjänsteförhållanden. Enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i förslaget till kyrkolag ska medlemskap i kyrkan och konfirmation fortfarande vara behörighetsvillkor i kyrkans andliga arbete, dvs. för uppgifter

som är förknippade med kyrkans gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning och själavård, och dessutom för uppgifter där tjänsteinnehavaren representerar kyrkan. Samma behörighetsvillkor ska också tillämpas på arbetsavtalsförhållanden. Medlemskap i kyrkan och konfirmation krävs inte för andra uppgifter än sådana som anknyter till kyrkans andliga arbete och representation.

Det förutsätts att de som utför andligt arbete förbinder sig till kyrkans bekännelse och lär i enlighet med den. I konfirmationen bekänner och förbinder sig församlingsmedlemmen till kyrkans tro. Konfirmation lämpar sig således bättre som ett behörighetsvillkor än enbart medlemskap. Kravet skulle också vara konsekvent när det gäller kraven på valbarhet för förtroendevalda. Även av kyrkans förtroendevalda förutsätts konfirmation enligt 9 kap. 2 § i den föreslagna kyrkolagen.

Den föreslagna ändringen i bestämmelsen baserar sig på vissa grundlagsexperters utlåtanden och den dom av Europeiska unionens domstol som nämns ovan. Enligt dessa är det inte nödvändigtvis förenligt med EU-rätten och grundlagen att förutsätta medlemskap i kyrkan som behörighetsvillkor för uppgifter som inte är förknippade med kyrkans andliga arbete eller uppgifter där tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren inte representerar kyrkan. Därför föreslås det att medlemskap i kyrkan som behörighetsvillkor enbart ska gälla kyrkans andliga arbete och representation. Medlemskap i kyrkan och konfirmation kan dock räknas som merit i rekryteringen till andra uppgifter inom kyrkan.

Särskilt centrala med tanke på kyrkans bekännelse och självförståelse är bestämmelserna om tjänsteförordnande för en församlingspastor. Tjänsten som församlingspastor har ett starkt samband med prästvigningen. På författningsnivå innebär detta att tillsättandet av församlingspastorstjänster utgör en avvikelse från det offentliga ansökningsförfarandet, och att ändring inte kan sökas i domkapitlets tjänsteförordnanden för församlingspastorer. Det handlar om något som måste kopplas till kyrkans bekännelse. Motiveringen är teologisk och hänger ihop med prästvigningen. Enligt den lutherska kyrkans synsätt måste den som vill bli präst ha en församlings kallelse (vocatio) till tjänst för att prästvigningen ska kunna förrättas. Huvudregeln är att till prästämbetet kan den vigas som har kallats att sköta en prästtjänst. Även om utgångspunkten är att bara en präst kan tas till en prästtjänst är det möjligt att till en tjänst som församlingspastor undantagsvis välja en person som prästvigs först i och med den tjänsten, och som ännu när valet görs inte uppfyller detta behörighetskrav. Den särskilda ställning som församlingspastorstjänsterna har möjliggör prästvigningar i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

En teologie magister som inte är prästvigd skulle överhuvudtaget inte kunna få någon prästtjänst om inte domkapitlet hade möjlighet att enligt 6 kap. 11 § 2 och 3 mom. i den gällande kyrkolagen i samband med prästvigningen utfärda ett tjänsteförordnande till en församlingspastorstjänst utan att ledigförklara tjänsten. Bestämmelser om avvikelse från det offentliga ansökningsförfarandet finns i 7 kap. 7 § i den föreslagna kyrkolagen. Bestämmelser om förbud mot att söka ändring finns i 12 kap. 14 § i den föreslagna kyrkolagen och det behandlas i följande kapitel.

Det föreslås att bestämmelser om sakhelheten tas in i kyrkolagen och kyrkoordningen i stället för i den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, eftersom det handlar om centrala och utmärkande drag relaterade till kyrkans episkopala struktur, som har starka beröringspunkter med såväl kyrkans teologiska självförståelse som de ekumeniska relationerna till andra kristna kyrkor. Med tanke på religionsfrihetsbestämmelsen i 11 § i grundlagen vore det problematiskt om prästämbetet såsom kyrkans konstituerande ämbete och den därtill fast knutna prästtjänsten inte föll inom ramen för kyrkans autonoma beslutanderätt och initiativrätt.

Den föreslagna 7 kap. 7 § i kyrkolagen gäller också tillfällig förflyttning av en präst till ett annat tjänsteförhållande. Med stöd av bestämmelsen är det i princip möjligt att flytta en tjänsteinnehavare till ett annat tjänsteförhållande på en annan ort. Den föreslagna paragrafen har en koppling till 9 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilken finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet har rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Grundlagsutskottet har t.ex. i sina utlåtanden om utrikesförvaltningens och försvarsförvaltningens tjänstemän (GrUU 15/1999 rd och 40/1998 rd) fäst uppmärksamhet vid frågan om huruvida skyldigheten att övergå till en tjänst begränsar tjänstemännens frihet att välja bostadsort. I dessa utlåtanden tillmätte grundlagsutskottet särdragen i utrikesförvaltningens och försvarsmaktens uppgifter särskilt stor betydelse. Dessa särdrag motiverade enligt utskottet en mer än normalt omfattande reglering av tjänstemännens skyldigheter. På motsvarande sätt kan man motivera prästens skyldighet att övergå till en tjänst i en annan församling inom stiftet. Domkapitlet är skyldigt att se till att gudstjänsterna och kyrkans heliga förrättningar sköts på behörigt sätt i alla stiftets församlingar. Därför föreskrivs det i 6 kap. 11 § 3 mom. i den gällande kyrkolagen om domkapitlets rätt att förordna en präst att tillfälligt övergå till en prästtjänst i en annan församling. Det är uttryckligen fråga om en tillfällig åtgärd för att upprätthålla församlingens verksamhet tills skötseln av prästens uppgifter i församlingen kan ordnas på behörigt sätt. Kopplingen till 9 § 1 mom. i grundlagen ska dock beaktas när förflyttningsbeslutet fattas.

11.1.3 God förvaltning, tjänsteansvar och rättsskydd

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får ges endast till myndigheter. Riksdagens grundlagsutskott har ansett att det för att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning ska anses vara uppfyllda i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen krävs att ärendena behandlas i enlighet med de allmänna förvaltningslagarna och att de som behandlar ärendena handlar under tjänsteansvar. I regel krävs inte någon hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna (GrUU 73/2018 rd, s. 5). Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är ett offentligrättsligt samfund och bestämmelserna om dess organisation och förvaltning ska enligt 76 § i grundlagen finnas i kyrkolagen. Av denna anledning måste bestämmelser om implementering av allmänna lagar så de gäller kyrkliga myndigheter finnas i kyrkolagen.

Förutom de språklagar som nämns i föregående kapitel ska enligt 10 kap. i förslaget inom kyrkliga myndigheter dessutom tillämpas förvaltningslagen och lagen om tillhandahållande av digitala tjänster i egenskap av allmänna förvaltningslagar som kompletterar kyrkolagen. Grunderna för god förvaltning som anges i 2 kap. i förvaltningslagen tillämpas såväl på handläggningen av förvaltningsärenden som på förvaltningsverksamheten. På handläggningen av förvaltningsärenden tillämpas dessutom lagen om beräkning av laga tid samt offentlighetslagen. På upphandlingsärenden tillämpas lagen om offentlig upphandling och koncession. Nya allmänna förvaltningslagar som föreslås bli tillämpade är arkivlagen och, till de delar som föreskrivs separat, lagen om informationshantering. Genom att informationshanteringslagen till de delar som föreslås i propositionen börjar tillämpas på kyrkliga myndigheter strävar man efter att i informationshanteringen främja realiserandet av handlingars offentlighet i enlighet med 12 § 2 mom. i grundlagen och kraven på god förvaltning och rättsskydd i enlighet med 21 § i grundlagen. Ett tillämpande av de föreslagna bestämmelserna i informationshanteringslagen påverkar även hur skyddet för personuppgifter realiserar hos kyrkliga myndigheter.

I fråga om tjänsteansvaret innehåller förslaget till kyrkolag två specialbestämmelser. Enligt den föreslagna 6 kap. 6 § utför revisorn sitt uppdrag under tjänsteansvar. Bestämmelsen gäller församlingens eller den kyrkliga samfällighetens och Kyrkans centralfonds revisor. På revisorn ska

tillämpas bestämmelserna om tjänstebrott och en offentligt anställd arbetstagares brott enligt 40 kap. i strafflagen. Även revisorns skadeståndsskyldighet bestäms utifrån tjänsteansvaret. Enligt 8 kap. 10 § i handlar dessutom anställda i arbetsavtalsförhållande vid ett centralregister eller kyrkostyrelsen under tjänsteansvar när dessa anställda behandlar medlemsuppgifter och befolkningsdata i medlemsregistret. Tjänsteansvaret för församlingens, den kyrkliga samfällighetens, domkapitlets och kyrkans centralförvaltnings tjänsteinnehavare baserar sig på 118 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Bestämmelserna som gäller kyrkligt ändringssökande samlas i det föreslagna 12 kap. Kyrkobesvär, som kan likställas med kommunalbesvär som det föreskrivs om i kommunallagen, ska i vissa särskilt angivna fall föregås av omprövningsförfarande.

När man slopar underställningsförfarandet slopas samtidigt besvär som gäller det underställda beslutet, som enligt den nuvarande lagen anförs hos underställningsmyndigheten och som i nuläget behandlas i enlighet med det förfarande som anges i förvaltningslagen. I tillståndsförfarandet som gäller skyddade kyrkliga byggnader och nya kyrkliga byggnader kan församlingen eller den kyrkliga samfällighet som ansöker om tillstånd eller dess medlemsförsamling söka ändring i beslut som gäller kyrkostyrelsens tillstånd. I propositionen föreslås dessutom att en församlingsmedlem på laglighetsgrunder kan söka ändring i ett beslut som kyrkostyrelsen fattat i ett tillståndsförfarande. Med den här regleringen säkerställs församlingsmedlemmens möjlighet att övervaka församlingens beslutsfattande genom ändringssökande. Således bevaras församlingsmedlemmens rättsskydd på nästan samma nivå som idag. Rättsskyddsbestämmelserna kan till denna del anses vara tillräckliga med tanke på bestämmelserna i grundlagen.

Bestämmelserna om förbud mot att söka ändring finns i 12 kap. 14 § i den föreslagna kyrkolagen. De förbud mot att söka ändring som föreslås i kyrkolagen har i någon mån skurits ned jämfört med tidigare. Riksdagens grundlagsutskott har ansett att regleringen är betydelsefull med tanke på 21 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt 24 kap. 14 § 1 mom. 6 punkten i den gällande kyrkolagen får ändring inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i beslut av domkapitlet i ärenden enligt 6 kap. 11 § 2 och 3 mom. Detta gäller domkapitlets beslut att utfärda ett tjänsteförordnande som är i kraft tills vidare för en församlingspastorstjänst eller utfärda ett tillfälligt tjänsteförordnande för en vakant prästtjänst. Enligt 12 kap. 14 § 1 mom. 5 punkten i förslaget till kyrkolag gäller besvärsförbudet situationer där domkapitlet för en tjänst som församlingspastor i en församling utfärdar ett tjänsteförordnande som är i kraft tills vidare till en präst som är lämplig för tjänsten eller när domkapitlet utser någon att interimistiskt sköta en prästtjänst i en församling. Domkapitlets och biskopens gemensamma beslut att utfärda ett tjänsteförordnande för en församlingspastor tills vidare eller på viss tid har en direkt koppling till prästvigningen, som biskopen och domkapitlet fattar beslut om. Detta har ansetts höra till kyrkans behörighet att själv, i enlighet med kyrkans autonoma ställning, ordna angelägenheter i samband med religionsutövningen. Religionsfriheten som tryggas i 11 § i grundlagen har enligt vedertagen praxis ansetts omfatta en viss grad av intern autonomi för ett religiöst samfund och rätt att bestämma om egna angelägenheter som valet av religiösa ledare, präster och lärare (GrUU 28/2006 rd, s. 2, GrUU 20/2003 rd, s. 2, GrUU 57/2001 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 20/2003 behandlat bestämmelserna om begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär i 24 kap. 14 § i den gällande kyrkolagen. Regleringen var betydelsefull med tanke på bestämmelsen i 21 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilken var och en rätt har rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan. När regleringen bedöms måste man enligt utskottet beakta evangelisk-lutherska kyrkans interna autonomi som bygger på bestämmelserna om religionsfrihet och 11 § i grundlagen. När det gäller frågor som har med trosbekännelse, religionsutövning och religionsundervisning eller kyrkans andliga verksamhet i övrigt att göra handlar det i princip inte om sådana rättigheter och skyldigheter för den enskilda människan att beslut om dem som fattas med stöd av 21 § i grundlagen kunde tas upp till prövning i domstol. Utskottet ansåg att paragrafens förbud mot att yrka rättelse och att anföra besvär inte var problematiska med tanke på grundlagen. Ett motsvarande ställningstagande ingår i ett utlåtande om den ortodoxa kyrkan GrUU 28/2006. Frågan om begränsningar i rätten att söka ändring i fråga om församlingspastorstjänster lyftes inte heller fram i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 4/2020.

Även om rätten att söka ändring i princip utgör en av de centrala rättigheterna i vår rättsordning är den dock inte utan undantag. I den senaste revideringen av statstjänstemannalagen har möjligheten att söka ändring i regel utsträckts till att gälla statens tjänster, men tjänsterna vid domstolarna utgör ännu ett undantag. I fråga om domarkåren har lösningen motiverats med domstolarnas oavhängighet. Domarnas rätt att kvarstå i tjänsten som regleras i 103 § i grundlagen hör till de mest centrala garantierna för domstolarnas oavhängighet. Grundlagsutskottet har ansett att de gällande förbuden mot att yrka rättelse och anföra besvär är oproblematiska (GrUU 20/2003 rd, s. 2).

11.2 Lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan

Till den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan överförs nästan alla kyrkans tjänstemannarättsliga bestämmelser samt de bestämmelser som gäller överföring och placering av de anställda vid ändringar i församlingsstrukturen, med undantag av bestämmelserna om domkapitlets beslutanderätt. I 6 kap. i den gällande kyrkolagen finns bestämmelser om tjänsteinnehavare.

Innehållet förblir så gott som oförändrat. Strukturen och innehållet i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan påminner i synnerhet om lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

Förutom bestämmelserna om tjänsteinnehavare innehåller den gällande kyrkolagen också vissa bestämmelser om arbetstagare. Dessa specialbestämmelser om kyrkans anställningsförhållanden i 6 kap. i kyrkolagen överförs också i huvudsak till den föreslagna nya lagen. Bestämmelserna gäller behörighet för kyrkans uppgifter, tystnadsplikt, de anställdas ställning vid ändringar av församlingsindelningen samt arbetstagarens rätt till arbetsledighet för förtroendeuppdrag inom kyrkans centralförvaltning och kommunförvaltningen. Bestämmelser om medlemskap i kyrkan och konfirmation som behörighetsvillkor för andliga uppgifter och uppgifter som hänför sig till kyrkans representation ska dock fortfarande finnas i kyrkolagen.

Bestämmelserna om tjänsteinnehavare gäller deras rättsliga ställning från början till slutet av tjänsteförhållandet, från offentliga ansökningsförfaranden och anställning i tjänsteförhållanden via arbetsgivarens och tjänsteinnehavarens skyldigheter och förändringar i den rättsliga ställningen under tjänsteförhållandet fram till tjänsteförhållandets upphörande. Behövliga kompletterande bestämmelser utfärdas i fortsättningen i kyrkoordningen och i interna föreskrifter inom förvaltningen, dvs. i de förvaltningsstadgor och instruktioner som församlingarna fastställer.

Sådana bestämmelser är enligt förslaget närmast kyrkoordningens bestämmelser om förfarandena för att tillsätta olika prästtjänster samt behörighetsvillkoren för dem, obligatoriska tjänster, gemensamma tjänster och visstidstjänster i församlingarna samt de av församlingarna fastställda förvaltningsstadgornas och instruktionernas föreskrifter om uppgifter i olika tjänster, beslutande myndigheter och organ samt de praktiska förfarandena för behandlingen av ärenden.

Lagförslagets 13 § gäller tjänsteinnehavarens skyldighet att under den tid som tjänsteförhållandet pågår lämna behövliga upplysningar om sitt hälsotillstånd och delta i kontroller och undersökningar för att utreda saken. Paragrafen hänför sig till den personliga frihet och integritet som tryggas i 7 § i grundlagen och till bestämmelserna om skydd för privatlivet i 10 § i grundlagen. I den föreslagna paragrafen har man försökt beakta grundlagsutskottets anmärkningar i samband med behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om företagshälsövård (GrUU 39/2001 rd) om kravet på ett nödvändighetskriterium samt om en hänvisning till bestämmelsen om patientens självbestämmanderätt. Sökande av ändring i ett sådant förordnande om deltagande i hälsoundersökning som avses i 28 § i lagförslaget ska inte längre begränsas.

I 36 § i lagförslaget föreskrivs hur de rättigheter och skyldigheter som följer av ett tjänsteförhållande övergår från en arbetsgivare till en annan i samband med överlåtelse av församlingens eller den kyrkliga samfällighetens verksamhet eller en del av den. Överlåtelse av verksamheten eller en del av den motsvarar överlåtelse av rörelse enligt arbetsavtalslagen. Bestämmelserna om överlåtelse av rörelse anger inte när och på vilken grund en verksamhet överförs.

Ur Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands perspektiv är det motiverat att om möjligt placera bestämmelserna som gäller prästerna i kyrkoordningen, som är en del av kyrkans egna autonoma beslutsfattande. Eftersom prästtjänsterna är tjänsteförhållanden förutsätter de dock delvis reglering på lagnivå. Även om stiftandet av en separat lag om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan i princip är ändamålsenligt är det i fråga om prästerskapet ändå befogat att utgå från rättigheten, som baserar sig på 11 § i grundlagen, för ett religiöst samfund att välja sina egna präster. Förverkligandet av denna rättighet förutsätter att inte bara bestämmelserna om prästämbetet utan även vissa bestämmelser om en prästs tjänsteförhållande och domkapitlets behörighet placeras i 4 och 7 kap. i kyrkolagen. Lösningen innebär en del hänvisningsbestämmelser till den föreslagna lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan samt att bestämmelser om beslutanderätt som gäller tjänsteinnehavare tas in i kyrkolagen till den del de gäller prästtjänster.

I förslaget är det fråga om kyrkolagen och kyrkliga lagar som gäller kyrkan, och det kan inte anses innehålla normer som strider mot grundlagen. Kyrkolagen och de föreslagna kyrkliga lagarna kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Kyrkolag

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland (*kyrkan*) organisation och förvaltning.

Bestämmelser om kyrkans verksamhet samt närmare bestämmelser om kyrkans uppgift, organisation och förvaltning finns i kyrkoordningen. I kyrkohandboken bestäms det dessutom om gudstjänster och kyrkliga förrättningar.

Bestämmelser om kyrkans tjänsteinnehavare finns i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan (/), om inte något annat följer av denna lag. Närmare bestämmelser om tjänsterna i församlingar, kyrkliga samfälligheter och domkapitel och vid kyrkostyrelsen, om inrättande av tjänsterna och om behörighetsvillkoren för dem, om beviljande av tjänstledighet och semester, om prästämbetet och om förfarandet vid val till en biskopstjänst och till präst-tjänster finns i kyrkoordningen

Kyrkoordningen och kyrkohandboken antas av kyrkomötet. Kyrkoordningen publiceras i Finlands författningssamling.

2 §

Kyrkans bekännelse och uppgift

Kyrkan bekänner sig till den kristna tro som grundar sig på Bibeln och som är uttalad i den äldsta kyrkans tre bekännelser och i de lutherska bekännelseskriterierna. Kyrkans bekännelse uttrycks närmare i kyrkoordningen.

I enlighet med sin bekännelse förkunnar kyrkan Guds ord och förvaltar sakramenten samt verkar också i övrigt för att sprida det kristna budskapet och förverkliga kärleken till nästan.

3 §

Medlemskap i kyrkan

På inträde i och utträde ur kyrkan tillämpas religionsfrihetslagen (453/2003). Ett barn som inte fyllt 12 år kan anslutas till kyrkan, om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem i kyrkan och om det har överenskommit eller beslutats om barnets medlemskap på det sätt som föreskrivs i religionsfrihetslagen. Närmare bestämmelser om upptagande som medlem i kyrkan finns i kyrkoordningen.

Finska medborgare samt utlänningar som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994) kan bli medlemmar i kyrkan. En utlänning som bor i Finland men saknar hemkommun kan bli medlem i kyrkan, om han eller hon har deltagit i församlingens verksamhet i tre månaders tid.

Den som blir medlem i kyrkan kan samtidigt vara medlem endast i ett sådant annat religions-samfund med vilket kyrkan har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlem-skap.

4 §

Medlemskapets upphörande

Medlemskapet i kyrkan upphör när

- 1) medlemmen utträder ur kyrkan,
- 2) medlemmen blir medlem i något annat religionssamfund, om inte något annat följer av 3 § 3 mom.,
- 3) medlemmen inte längre har hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland,
- 4) en utländsk medlem utan hemkommun inte längre bor i Finland.

5 §

Stiftande av kyrkolag samt framställningar och yttranden

Kyrkan har ensamrätt att föreslå kyrkolag i allt som gäller kyrkans organisation och förvaltning samt att föreslå ändring och upphävande av kyrkolag. Kyrkans förslag läggs fram av kyrkomötet. Förslag om stiftande av kyrkolag väcks i riksdagen genom en regeringsproposition.

Statsrådet och riksdagen får vid behandlingen av förslag till kyrkolag rätta ett sådant lagstiftningstekniskt fel i förslaget som inte påverkar innehållet. I fråga om rättelse av ett lagstiftnings-tekniskt fel som påverkar innehållet i ett förslag till kyrkolag ska det begäras ett förslag enligt 1 mom.

Kyrkan har rätt att lägga fram förslag om annan lagstiftning som gäller kyrkan. Kyrkan ska ges tillfälle att yttra sig när bestämmelser utfärdas i en fråga som gäller kyrkans förhållande till staten eller till andra religionssamfund.

Kyrkan har rätt att göra framställningar och ge yttranden till statliga myndigheter i samhälls-liga frågor som är viktiga med tanke på kyrkans lära och uppgift.

6 §

Kyrkliga helgdagar

Kyrkliga helgdagar är juldagen, annandag jul, nyårsdagen, trettondagen, långfredagen, påsk-dagen, annandag påsk, Kristi himmelsfärdsdag, pingstdagen, midsommardagen och alla helgons dag.

2 kap.

Kyrkans administrativa indelning

Administrativ indelning och språkbestämmelser

1 §

Församlingar och kyrkliga samfälligheter

Kyrkans medlemmar hör till församlingar med ett bestämt område. Församlingsindelningen följer kommunindelningen så att området för en församling eller kyrklig samfällighet utgörs av området för en eller flera kommuner.

Inom samma område kan det på språkliga grunder finnas flera församlingar. Församlingar som finns inom samma kommun ska bilda en kyrklig samfällighet.

2 §

Församlingsmedlemmar

Varje medlem i kyrkan är medlem i den församling inom vars område han eller hon har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun och bostad där eller folkbokföringskommun. En sådan utländsk medlem i kyrkan som saknar hemkommun är medlem i den församling inom vars område han eller hon bor. Kyrkostyrelsen får meddela föreskrifter om när en medlem i kyrkan kan vara medlem i någon annan församling inom sin egen hemkommun.

Medlemmar med folkbokföringskommun i Finland är frånvarande medlemmar i församlingen. De övriga medlemmarna är församlingens närvarande medlemmar.

3 §

Stiftet

Varje församling hör till ett stift med ett bestämt område.

Församlingar där svenska är majoritetsspråk bland de närvarande medlemmarna hör till Borgå stift.

Församlingar där något annat språk än finska eller svenska är majoritetsspråk bland de närvarande medlemmarna hör till det stift som församlingen anvisas när den bildas.

4 §

Beslut om stiftsindelningen

Kyrkomötet beslutar om bildande och indragning av stift och om ändring av stiftsgränserna.

Kyrkostyrelsen beslutar om

1) överföring av en församling till ett annat stift, om majoritetsspråket bland de närvarande församlingsmedlemmarna har ändrats och den förändrade situationen har varat i fem år,

2) församlingens stiftstillhörighet, om församlingar som hör till olika stift slås samman, om det i stället för dem bildas en ny församling eller om de bildar en kyrklig samfällighet, eller om en församling ansluter sig till en kyrklig samfällighet som omfattas av behörigheten för domkapitlet i ett annat stift.

5 §

Kyrkliga samfälligheters stiftstillhörighet

En kyrklig samfällighet hör till det stift inom vars område den finns. Om majoritetsspråket bland de närvarande medlemmarna i de församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten är svenska, hör den kyrkliga samfälligheten till Borgå stift.

Om den räkning som görs vid årsskiftet visar att majoritetsspråket bland de närvarande medlemmarna i de församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten har ändrats och den förändrade situationen har varat i fem år, ska gemensamma kyrkofullmäktige slå fast detta genom sitt beslut. Den kyrkliga samfälligheten övergår till ett stift med samma majoritetsspråk som samfälligheten vid ingången av följande kalenderår. Gemensamma kyrkofullmäktige ska sända beslutet till domkapitlen och kyrkostyrelsen för kännedom.

6 §

Församlingars språk

En församling är finskspråkig, svenskspråkig eller tvåspråkig, om inte något annat bestäms om församlingens språk eller om andra förutsättningar för medlemskap i anslutning till detta när församlingen bildas eller om inte något annat annars bestäms särskilt. Församlingen är tvåspråkig, när den finskspråkiga eller svenskspråkiga minoriteten av de närvarande församlingsmedlemmarna är så stor att en kommun på motsvarande sätt skulle vara tvåspråkig enligt språklagen (423/2003). Om det inom samma område finns flera församlingar på språklig grund, är dessa alltid enspråkiga.

I landskapet Åland är församlingarna svenskspråkiga. De församlingar som helt eller delvis finns inom samernas hembygdsområde är tvåspråkiga så att bestämmelserna om samiska i denna lag och i kyrkoordningen ska iaktas i dem.

Kyrkostyrelsen bestämmer vart femte år utifrån den språkliga fördelningen mellan de närvarande medlemmarna i församlingarna vid utgången av föregående kalenderår vilka församlingar som är finskspråkiga eller svenskspråkiga och vilka som är tvåspråkiga. På framställning av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan kyrkostyrelsen bestämma att en församling ska vara tvåspråkig under den följande femårsperioden, även om den enligt 1 mom. skulle vara enspråkig.

7 §

Kyrkliga samfälligheters språk

En kyrklig samfällighet är enspråkig om enbart församlingar med samma språk hör till den och tvåspråkig om församlingar med olika språk eller minst en tvåspråkig församling hör till den. Majoritetsspråket i en kyrklig samfällighet bestäms enligt språket bland majoriteten av de närvarande medlemmarna i de församlingar som hör till samfälligheten.

8 §

Språket hos myndigheter inom kyrkans centralförvaltning och stiften

Kyrkomötet, biskopsmötet och kyrkostyrelsen är tvåspråkiga myndigheter.

Om ett stift omfattar enbart enspråkiga församlingar är stiftets myndigheter enspråkiga, och om ett stift omfattar minst en tvåspråkig församling eller kyrklig samfällighet är stiftets myndigheter tvåspråkiga.

När ett tvåspråkigt domkapitel sköter uppgifter som hänför sig till förvaltningen av en enspråkig församling eller kyrklig samfällighet, kan det arbeta på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens språk.

9 §

Språkbestämmelser som ska iakttas hos kyrkliga myndigheter

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas hos kyrkliga myndigheter de bestämmelser i språklagen som gäller

- 1) rätten att använda finska och svenska hos myndigheterna,
- 2) handläggningsspråket hos myndigheterna,
- 3) språket i expeditioner och andra handlingar,
- 4) säkerställande av språkliga rättigheter,
- 5) myndigheternas arbetsspråk,
- 6) språken i allmän information,
- 7) främjande av språkliga rättigheter.

På myndigheter inom stiftet och kyrkans centralförvaltning tillämpas det som i språklagen föreskrivs om statliga myndigheter. På myndigheter i församlingar och kyrkliga samfälligheter tillämpas det som i den lagen föreskrivs om kommunala myndigheter.

I landskapet Åland tillämpas språkbestämmelserna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Dessutom har var och en vars eget språk är finska rätt att använda finska och att bli hörd på finska i ärenden som väcks av en församling i landskapet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om församlingen ålägger honom eller henne någon skyldighet.

Det som i samiska språklagen (1086/2003) föreskrivs om statliga myndigheter gäller domkapitlet och stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift, och det som i den lagen föreskrivs om kommunala myndigheter gäller församlingar som helt eller delvis finns inom samernas hembygdsområde.

10 §

Språket i verksamheten

Gudstjänster och annan verksamhet ska efter behov ordnas på både finska och svenska, och inom samernas hembygdsområde även på samiska. I gudstjänster och vid kyrkliga förrättningar kan också andra språk användas.

En medlem i kyrkan har rätt att få de kyrkliga förrättningar som gäller honom eller henne utförda på sitt eget språk, finska eller svenska, eller inom samernas hembygdsområde på samiska.

Ändring av församlingsindelningen

11 §

Ändring av församlingsindelningen

Med ändring av församlingsindelningen avses att

- 1) en församling upphör när den ansluter sig till en annan församling,
- 2) församlingar upphör när de går samman i en ny församling,

3) en församlings område delas mellan två eller flera församlingar så att den församling som delas upphör,

4) en del av en församlings område överförs till en annan församling,

5) en ny församling bildas, eller

6) en församling upplöses.

Beslut om ändring av församlingsindelningen fattas av kyrkostyrelsen.

12 §

Ändring av församlingens namn

Namnet på en församling kan ändras med iakttagande av det förfarande som gäller vid ändring av församlingsindelningen.

13 §

Förutsättningar för ändring av församlingsindelningen

Församlingsindelningen kan ändras, om ändringen är ändamålsenlig med hänsyn till fullgörandet av kyrkans uppgift och förbättrar församlingarnas eller den kyrkliga samfällighetens förmåga att fungera, verksamhetens lönsamhet eller församlingsmedlemmarnas språkliga rättigheter.

Församlingsindelningen får ändras endast av särskilt vägande skäl, om ändringen leder till att det språk som är majoritetsspråk i församlingen blir minoritetsspråk.

14 §

Initiativ till ändring av församlingsindelningen

Initiativ till ändring av församlingsindelningen kan tas av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i en församling samt av domkapitlet eller biskopen. Om behovet av att ändra församlingsindelningen är en följd av en ändring av kommunindelningen eller gäller andra än finskspråkiga, svenskspråkiga eller tvåspråkiga församlingar, kan även kyrkostyrelsen inleda ärendet.

Kyrkorådet eller församlingsrådet ska utan dröjsmål informera om initiativet med iakttagande av bestämmelserna om offentliga kungörelser i 10 kap. 28 § och i kyrkoordningen.

Församlingsmedlemmarna ska ges tillfälle att lämna ett ställningstagande i fråga om initiativet till domkapitlet inom 14 dagar från det att kungörelsen om initiativet offentliggjordes.

Om kyrkostyrelsen beslutar att en del av församlingen ska överföras till en annan församling på motsvarande sätt som enligt ett beslut som statsrådet eller ett ministerium har fattat med stöd av 19 § och 21 § 1 eller 2 mom. i kommunstrukturlagen (1698/2009), tillämpas inte 2 och 3 mom. i denna paragraf.

15 §

Övergång av egendom

Om en församling slås samman med en annan församling eller med en ny församling som bildas, övergår också församlingens egendom, skulder och andra motsvarande förbindelser. Om församlingarna kommer att höra till en kyrklig samfällighet, ska det bestämmas om delningen av egendomen i den kyrkliga samfällighetens grundstadga.

Om en ny församling bildas genom delning av församlingar eller om en ändring av församlingsindelningen avsevärt inverkar på antalet närvarande medlemmar i församlingarna, delas

församlingarnas egendom mellan församlingarna. Bestämmelser om delningsgrunderna finns i kyrkoordningen.

Ansvar för en skuld eller förbindelse får inte överföras utan borgenärens eller rättsinnehavarens samtycke.

16 §

Organisationskommittén

När kyrkostyrelsen har beslutat om en sådan ändring av församlingsindelningen genom vilken en ny församling bildas eller församlingar slås samman, ska domkapitlet utan dröjsmål tillsätta en organisationskommitté som är verksam tills församlingen har ett kyrkofullmäktige och ett kyrkoråd eller ett församlingsråd.

Organisationskommittén ska företräda den nya eller utvidgade församlingen och ordna församlingens förvaltning. Kommittén bestämmer församlingens inkomstkattesats och beslutar om övriga nödvändiga och brådskande åtgärder som församlingsverksamheten ger upphov till.

På organisationskommittén tillämpas i övrigt det som föreskrivs om kyrkorådet och församlingsrådet.

3 kap.

Församlingar och kyrkliga samfälligheter

Församlingen

1 §

Församlingens uppgift

Församlingen fullgör kyrkans uppgift genom att sköta förrättandet av gudstjänster och förvaltandet av sakramenten samt andra kyrkliga förrättningar, kristen fostran och undervisning, självård, diakoni, missionsarbete och andra uppgifter som grundar sig på det kristna budskapet och avser förkunnelse och tjänst.

2 §

Församlingens självstyre

Församlingen sköter sina uppgifter, sin förvaltning och sin egendom i enlighet med denna lag och kyrkoordningen samt andra särskilt utfärdade författningar.

Församlingarna kan även sköta sina angelägenheter och sin egendom som kyrkliga samfälligheter.

3 §

Församlingsmedlemmars möjligheter att delta och påverka samt deras initiativrätt

En församlingsmedlem har rätt att delta i församlingens verksamhet och påverka beslutsfattandet i församlingen. Kyrkofullmäktige eller församlingsrådet ska se till att det finns mångsidiga möjligheter att delta och påverka.

Församlingsmedlemmarna ska på lämpligt sätt ges tillräcklig information om ärenden av allmänt intresse som är aktuella i församlingen eller den kyrkliga samfälligheten, om planer som

gäller sådana och om behandling och avgörande av ärendena. Församlingen ska informera om på vilka sätt det går att delta i och påverka beredningen av beslut.

Möjligheterna att delta och påverka kan särskilt främjas genom att församlingen ordnar möten för diskussion och hörande och tar reda på församlingsmedlemmarnas åsikter innan beslut fattas.

En församlingsmedlem har rätt att ta initiativ i ett ärende som gäller församlingens eller den kyrkliga samfällighetens verksamhet och förvaltning. Initiativtagaren ska informeras om vilka åtgärder församlingen har vidtagit med anledning av initiativet.

4 §

Församlingens organ

Församlingens förvaltning sköts av kyrkofullmäktige, kyrkorådet eller församlingsrådet och deras sektioner, direktionerna och församlingens tjänsteinnehavare.

På kyrkorådets och församlingsrådets sektioner tillämpas det som föreskrivs om kyrkorådet eller församlingsrådet.

5 §

Kyrkofullmäktiges uppgift och mandatperiod

Kyrkofullmäktige utövar församlingens beslutanderätt, om inte något annat föreskrivs eller bestäms. Kyrkofullmäktiges mandatperiod är fyra kalenderår.

6 §

Överföring av kyrkofullmäktiges beslutanderätt

Kyrkofullmäktige kan överföra beslutanderätt till kyrkorådet eller någon av dess sektioner eller till en direktion, en tjänsteinnehavare eller kyrkorådets vice ordförande. Beslutanderätt får inte överföras om

1) kyrkofullmäktige ska fatta beslut i ärendet enligt denna lag, kyrkoordningen eller föreskrifter som meddelats med stöd av dem eller enligt någon annan lag,

2) det krävs kvalificerad majoritet för ett beslut.

Kyrkofullmäktige får inte överföra sådan beslutanderätt som tillkommer kyrkorådet till en sektion, en direktion, en tjänsteinnehavare eller kyrkorådets vice ordförande, om

1) kyrkorådet ska fatta beslut i ärendet enligt denna lag, kyrkoordningen eller föreskrifter som meddelats med stöd av dem eller enligt någon annan lag,

2) ärendet gäller en framställning till kyrkofullmäktige,

3) ärendet gäller verkställighet av ett beslut fattat av kyrkofullmäktige,

4) behandlingen av ärendet i kyrkorådet måste anses behövlig med hänsyn till ärendets betydelse.

7 §

Förvaltningsstadga och instruktion

Kyrkofullmäktige beslutar om överföring av beslutanderätt i en förvaltningsstadga eller instruktion.

Kyrkofullmäktige ska anta en förvaltningsstadga för församlingen. Förvaltningsstadgan ska innehålla behövliga bestämmelser om

- 1) ordnandet av församlingens förvaltning och om församlingens organ,
- 2) överföring av beslutanderätt till organ och ledande tjänsteinnehavare,
- 3) sätten att fatta beslut i organ och om förvaltningsförfarandet,
- 4) organens sammanträdesförfaranden.

8 §

Förvaltning av delområden i en församling

Kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan ordna förvaltningen av ett delområde i församlingen i syfte att trygga fullgörandet av församlingens uppgift samt möjligheterna för medlemmarna att delta och påverka i frågor som gäller det delområde där de bor.

Kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan besluta att medlemmarna eller en del av medlemmarna i det organ som tillsätts för att sköta ärendena i delområdet utses på förslag av församlingsmedlemmar som bor inom det området och att medlemmarna i organet ska vara bosatta inom området.

9 §

Förutsättningar för beslutsfattande i kyrkofullmäktige

Kyrkorådet ska bereda ett beslutsförslag i ärenden som kommer till kyrkofullmäktige för behandling, om inte ärendet gäller den interna organisationen av kyrkofullmäktiges verksamhet.

För beslut av kyrkofullmäktige krävs det att beslutet biträds av minst två tredjedelar av de närvarande och mer än hälften av samtliga medlemmar i kyrkofullmäktige när ärendet gäller

- 1) uppförande eller anskaffning av en kyrklig byggnad, ett kapell, ett församlingshem, ett ämbetshus för församlingen eller ett läger- eller kurscentrum,
- 2) väsentlig ändring eller rivning av en kyrklig byggnad eller ändring av dess användningsändamål, eller ändring av en annan än en kyrklig byggnad till kyrklig byggnad,
- 3) anläggning eller utvidgning av en begravningsplats,
- 4) överlåtelse av fast egendom,
- 5) inrättande av en ny tjänst.

10 §

Kyrkorådets uppgifter

Kyrkorådet ska, om inte något annat föreskrivs eller bestäms,

- 1) allmänt leda församlingens verksamhet,
- 2) bevaka församlingens intressen, företräda församlingen och föra dess talan vid domstolar och andra myndigheter,
- 3) leda församlingens förvaltning och kommunikation samt skötseln av församlingens ekonomi och egendom,
- 4) ingå avtal och företa andra rättshandlingar för församlingens räkning.

11 §

Tillsynen över lagligheten av kyrkofullmäktiges beslut

Kyrkorådet får inte verkställa ett beslut av kyrkofullmäktige om det har fattats i oriktig ordning, om kyrkofullmäktige har överskridit sina befogenheter eller om beslutet annars strider mot lag. Ärendet ska utan dröjsmål föras till kyrkofullmäktige för ny behandling.

Kyrkliga samfälligheter och samarbete mellan församlingar

12 §

Den kyrkliga samfällighetens grundstadga och egendomsförteckning

I den kyrkliga samfällighetens grundstadga ska det anges vilka uppgifter som ska omfattas av den kyrkliga samfällighetens behörighet, och på behövligt sätt hur behörigheten ska fördelas mellan den kyrkliga samfälligheten och de församlingar som hör till den.

När församlingar och kyrkliga samfälligheter ansluter sig till en kyrklig samfällighet, övergår deras tillgångar och förpliktelser till den kyrkliga samfälligheten. Som åtkomsthandling för den egendom som övergår gäller den förteckning över egendomen som ska fogas till grundstadgan.

I grundstadgan kan det bestämmas att den egendom som nämns i stadgan förblir i församlingens ägo eller besittning eller att församlingen ansvarar för en förpliktelse som nämns i stadgan.

13 §

Beslut om bildande av en kyrklig samfällighet och om ändring av grundstadgan

Kyrkostyrelsen beslutar om bildande av en kyrklig samfällighet genom att anta dess grundstadga och godkänna förteckningen över den egendom som övergår till samfälligheten. Kyrkostyrelsen beslutar också om en ändring av området för en kyrklig samfällighet genom att godkänna en ändring av grundstadgan. Kyrkostyrelsen ska innan beslut fattas ge domkapitlet tillfälle att yttra sig i saken. Om bildandet av en kyrklig samfällighet eller en ändring av området för en sådan inte har samband med en ändring av kommunindelningen, ska de förutsättningar för ändring av församlingsindelningen som anges i 2 kap. 13 § beaktas i beslutet.

Kyrkostyrelsen får inte utan särskilda skäl avvika från församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas avtal om överföring av egendom.

Gemensamma kyrkofullmäktige beslutar om andra ändringar av grundstadgan än sådana som avses i 1 mom. Beslut om ändring av grundstadgan ska fattas med kvalificerad majoritet i enlighet med 9 § 2 mom., om ändringen gäller

- 1) ändring av grunderna för fördelning av skatteintäkterna mellan församlingarna,
- 2) överföring av egendom mellan församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna,
- 3) överföring av beslutanderätten mellan den kyrkliga samfälligheten och församlingarna när det gäller inrättande och indragning av tjänster.

14 §

Upplösning eller upphörande av en kyrklig samfällighet

En kyrklig samfällighet kan upplösas, om den består av församlingar som finns inom två eller flera kommuners område. Beslut om upplösning fattas av gemensamma kyrkofullmäktige. I beslutet ska det anges hur egendom och förpliktelser övergår till församlingarna eller de kyrkliga samfälligheterna.

En kyrklig samfällighet upphör, om de församlingar som hör till den slås samman till en enda församling. Den kyrkliga samfällighetens tillgångar och förpliktelser övergår till den församling som bildas genom sammanslagningen.

Om två eller flera kyrkliga samfälligheter i samband med en ändring av kommunindelningen kommer att finnas inom samma kommuns område, ska det av grundstadgan för den kyrkliga samfällighet som bildas framgå vilken eller vilka kyrkliga samfälligheter som upphör.

Om en kyrklig samfällighets egendom ska delas på grund av att grundstadgan ändras eller samfälligheten upplöses och ingen överenskommelse kan nås om delningen, tillämpas på delningen bestämmelserna om delning av egendom i samband med en församlingsdelning.

15 §

Den kyrkliga samfällighetens uppgifter

Den kyrkliga samfälligheten ska sköta de ärenden som i fråga om de församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten gäller

1) kyrkobeskattnings och fördelningen av kyrkoskatten och andra gemensamma inkomster mellan församlingarna,

2) avgifter till kyrkans centralfond och kyrkans pensionsfond och övrig skötsel av ekonomi och egendom,

3) främjande av medlemmarnas möjligheter att delta i och påverka den kyrkliga samfällighetens verksamhet på det sätt som avses i 3 §,

4) följande ärenden som gäller personaladministration, om inte något annat följer av denna lag:

a) betalning av löner och arbetsgivarprestationer, anmälningar som arbetsgivaren ska göra och lönebokföring,

b) ingående och tolkning av tjänste- och arbetskollektivavtal samt lokala lönejusteringar eller framläggande av förslag som gäller lönejusteringar till kyrkans arbetsmarknadsverk,

c) förtroendemannaverksamhet, arbetarskydd, företagshälsovård och samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare.

5) arkivfunktionen.

Den kyrkliga samfälligheten fattar beslut i andra ärenden som enligt gällande bestämmelser ska beslutas av kyrkofullmäktige i församlingen, om inte beslutanderätten har överförts till församlingen i grundstadgan eller med stöd av 16 §.

Till den kyrkliga samfälligheten kan det i grundstadgan överföras behörighet också i andra frågor som gäller förvaltning och ekonomi samt i uppgifter och arbetsformer som nämns i stadgan och hänför sig till församlingsverksamheten.

16 §

Den kyrkliga samfällighetens organ och beslutanderätt

Den kyrkliga samfällighetens förvaltning sköts av gemensamma kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkorådet och av direktioner och tjänsteinnehavare i den kyrkliga samfälligheten.

Den kyrkliga samfällighetens beslutanderätt utövas av gemensamma kyrkofullmäktige. Det kan i en förvaltningsstadga överföra beslutanderätt till gemensamma kyrkorådet eller någon av dess sektioner eller till en direktion i den kyrkliga samfälligheten samt genom sitt beslut till församlingsrådet. Beslutanderätt får inte överföras i ärenden som avses i 6 § eller 15 § 1 mom. Beslutanderätt i ärenden som avses i 15 § 1 mom. 4 och 5 punkten kan dock överföras till gemensamma kyrkorådet.

Gemensamma kyrkorådet leder den kyrkliga samfällighetens i 15 § 3 mom. avsedda verksamhet. På överföring av gemensamma kyrkorådets beslutanderätt tillämpas bestämmelserna om överföring av kyrkorådets beslutanderätt.

17 §

Förutsättningar för beslutsfattande i gemensamma kyrkofullmäktige

På beslutsfattandet i gemensamma kyrkofullmäktige tillämpas 9 §. Kvalificerad majoritet krävs också när ett beslut gäller ändring av grundstadgan eller upplösning av en kyrklig samfällighet som bildats frivilligt.

18 §

Församlingsrådet

Varje församling som hör till en kyrklig samfällighet har ett församlingsråd som utövar församlingens beslutanderätt och sköter de av kyrkorådets uppgifter som inte hör till gemensamma kyrkorådet samt övriga uppgifter som det ålagts. Församlingsrådet kan ha sektioner, på vilka bestämmelserna om kyrkorådets sektioner tillämpas.

Församlingsrådet ska anta en i 7 § 2 mom. avsedd förvaltningsstadga för församlingen. Församlingsrådet kan i förvaltningsstadgan överföra beslutanderätt till en direktion som det tillsatt, till en ledande tjänsteinnehavare i församlingen eller till församlingsrådets vice ordförande, eller i en instruktion överföra beslutanderätt till en tjänsteinnehavare i församlingen.

Församlingsrådet beslutar om användningen av de medel som anvisats församlingen i den kyrkliga samfällighetens budget och om församlingens egendom.

19 §

Bestämmelser som tillämpas på organen

På gemensamma kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkorådet och den kyrkliga samfällighetens direktioner samt på behandlingen av ärenden i dessa organ tillämpas det som föreskrivs om församlingens motsvarande organ och behandlingen av ärenden i dem.

På församlingsrådet tillämpas det som föreskrivs om kyrkorådet. När församlingsrådet behandlar ett ärende som omfattas av gemensamma kyrkofullmäktiges behörighet och som i grundstadgan har överförts till församlingsrådet, tillämpas på behandlingen det som i 9 § 2 mom. och 21 och 27 § föreskrivs om förutsättningarna för beslutsfattande i kyrkofullmäktige.

20 §

Avtal mellan församlingar och kyrkliga samfälligheter eller med kommunen eller ett annat offentlighetsligt samfund

Församlingar och kyrkliga samfälligheter kan ingå avtal om att sköta sina uppgifter gemensamt eller om att sköta en uppgift för en annan församling eller kyrklig samfällighets räkning.

Med stöd av ett avtal kan en församling eller kyrklig samfällighet sköta en uppgift som hör till kommunen eller ett annat offentlighetsligt samfund. Om det för uppgiften tillsätts en direktion i församlingen eller den kyrkliga samfälligheten, kan det avtalas att den andra avtalsparten får utse medlemmar till direktionen, dock högst hälften av dem.

Kyrkliga byggnader och församlingens fastigheter

21 §

Kyrkliga byggnader och tillståndsförfarandet

Kyrkliga byggnader är kyrkor, klockstaplar, begravnings- och gravkapell samt med dem jämförbara byggnader på en begravningsplats.

På kyrkotomter, på hägnader och portar som hör till en kyrkotomt eller begravningsplats och på hjältegravar tillämpas bestämmelserna om kyrkliga byggnader.

Kyrkofullmäktige ska ansöka om tillstånd av kyrkostyrelsen innan åtgärder vidtas, om ärendet gäller

- 1) uppförande eller anskaffning av en ny kyrka eller ett nytt begravningskapell,
- 2) ändring av en annan än en kyrklig byggnad till kyrka eller begravningskapell,
- 3) väsentlig ändring eller rivning av en skyddad kyrklig byggnad eller ändring av dess användningsändamål,
- 4) avstående från användningen av en kyrka.

Kyrkostyrelsen kan förena ett tillståndsbeslut med villkor som gäller byggnadens exteriör och interiör, byggnadssätt, material och byggnads- eller reparationsmetoder. Kyrkostyrelsen ska beakta syftena enligt 22 § 1 mom. med skyddet av kyrkliga byggnader när den behandlar tillstånd till en väsentlig ändring eller rivning av en skyddad kyrklig byggnad eller ändring av dess användningsändamål.

22 §

Skydd av kyrkliga byggnader

Syftet med skyddet av en kyrklig byggnad är att trygga den kyrkliga byggda kulturmiljön som en del av kulturarvet, värna om den kyrkliga byggnadens egenart och särdrag samt främja en kulturellt hållbar vård och användning av den.

En kyrklig byggnad som är uppförd före 1917 är skyddad med stöd av lag. Kyrkostyrelsen kan besluta att en kyrklig byggnad som tagits i bruk 1917 eller därefter ska skyddas, om det är motiverat med avseende på byggnadshistoria, byggnadskonst, byggnadsteknik eller särskilda miljövärden. Kyrkostyrelsen beslutar om skyddet på eget initiativ eller på initiativ av församlingen, domkapitlet eller Museiverket.

Skyddet av en byggnad omfattar också byggnadens fasta inredning, målningar och konstverk som hör till den samt byggnadens gårdsområde.

23 §

Yttranden

Församlingen eller den kyrkliga samfälligheten ska innan den fattar beslut om en kyrklig byggnad eller ansöker om ett i 21 § 3 mom. avsett tillstånd av kyrkostyrelsen ge Museiverket tillfälle att yttra sig om en plan som gäller väsentlig ändring eller rivning av eller ändring av användningsändamålet för en kyrklig byggnad som är skyddad eller som tagits i bruk för minst 50 år sedan.

Församlingen eller den kyrkliga samfälligheten ska dessutom innan den fattar ett sådant beslut eller ansöker om ett sådant tillstånd av kyrkostyrelsen som avses i 1 mom. ge Ålands landskapsregering tillfälle att yttra sig i saken om den kyrkliga byggnaden finns på Åland, eller sametinget om byggnaden finns inom samernas hembygdsområde.

Kyrkostyrelsen ska innan ett tillstånd som avses i 21 § 3 mom. beviljas ge domkapitlet tillfälle att yttra sig i saken.

Museiverket kan ge anvisningar om verkställigheten av beslut som gäller skyddade kyrkliga byggnader.

24 §

Upphörande av skyddet av en kyrklig byggnad

Kyrkostyrelsen kan besluta att skyddet av en kyrklig byggnad ska upphöra, om

- 1) byggnaden har skadats på ett sådant sätt att den inte kan återställas i ursprungligt skick,
- 2) församlingen har flera kyrkliga byggnader och inte längre har behov av att i sin verksamhet använda den skyddade kyrkliga byggnaden, som den äger,
- 3) det av något annat särskilt skäl inte längre är motiverat att skydda byggnaden.

Kyrkostyrelsen ska innan beslutet fattas ge Museiverket och dessutom, i situationer som avses i 23 § 2 mom., Ålands landskapsregering eller sametinget tillfälle att yttra sig i saken.

Närings-, trafik- och miljöcentralen samt den kommun där den kyrkliga byggnaden finns ska utan dröjsmål underrättas om kyrkostyrelsens beslut.

25 §

Tillsyn över skyddet av en kyrklig byggnad

En inspektör som har förordnats av kyrkostyrelsen, domkapitlet eller Museiverket ska ha tillträde till en kyrklig byggnad för att genomföra de inspektioner och undersökningar som behövs för inledandet av ett ärende som gäller skyddet av byggnaden eller för iakttagandet och tillämpningen av detta skydd.

Kyrkostyrelsen kan förbjuda ändrings- eller renoveringsarbete i en kyrklig byggnad, om

- 1) inget tillstånd som avses i 21 § 3 mom. har beviljats för arbetet,
- 2) initiativ har tagits till att skydda byggnaden.

Ett beslut som gäller ett förbud enligt 2 mom. får verkställas trots att besvär har anförts.

26 §

Kostnaderna för skyddet av en kyrklig byggnad

En församling som i sin verksamhet inte kan använda en skyddad kyrklig byggnad som den äger eller annars få en skäligen nytta av den kan inte förpliktas att vidta sådana skyddsåtgärder för vilka kostnaderna står i uppenbart missförhållande till de medel som församlingen kan anvisa för underhåll och renovering av alla sina kyrkliga byggnader.

27 §

Överlåtelse av fast egendom

En församling kan genom ett anbudsförfarande sälja, byta eller på något annat sätt överlåta fast egendom som den äger eller arrendera ut den för minst tio år. Anbudsförfarandet ska vara öppet och tillräcklig information ska ges om det.

Om församlingen utan ett sådant anbudsförfarande som avses i 1 mom. överlåter eller för minst tio år arrenderar ut fast egendom som den äger, ska en oberoende expert bedöma fastighetens marknadsvärde eller marknadsmässiga arrendenivå.

Begravningsverksamheten

28 §

Anläggande och nedläggning av en begravningsplats

Kyrkofullmäktige beslutar om anläggande, utvidgning och nedläggning av en begravningsplats.

29 §

Gravrätt

Bestämmelser om en församlings eller kyrklig samfällighets skyldighet att tillhandahålla gravplats för en avliden finns i begravningslagen (457/2003). Kyrkorådet kan besluta att även en sådan avliden får begravas på församlingens begravningsplats som inte har denna rätt enligt begravningslagen.

Församlingen upplåter rätten till en grav i samband med ett dödsfall. Samtidigt kan gravrätt upplåtas även till den avlidnes anhöriga. Kyrkorådet kan av särskilda skäl besluta om upplåtelse av en gravrätt även vid någon annan tidpunkt.

Innehavaren av en gravrätt kan överlåta gravrätten endast till församlingen.

30 §

Gravrättens giltighetstid

Gravrätten upplåts för högst 50 år. Gravrättens giltighetstid räknas från ingången av det kalenderår som följer på upplåtelsen av graven. Giltighetstiden upphör tidigast vid utgången av det kalenderår då det har förflutit 15 år från den sista gravsättningen, dock inte förrän graven kan återanvändas.

Gravrättens giltighetstid kan förlängas på ansökan av rättsinnehavaren, om det inte försvårar en ändamålsenlig organisering eller skötsel av begravningsplatsen. Gravrätten är i kraft endast så länge som graven utgör en del av en fredad begravningsplats.

Gravrätten upphör utan uppsägning.

31 §

Innehavare av en gravrätt

Innehavaren av en gravrätt företräder dem som får gravsättas i graven och för talan i frågor som gäller graven på det sätt som föreskrivs i begravningslagen och i denna lag och som föreskrivs eller bestäms med stöd av denna lag.

Vid upplåtelse av graven avtalas det om vem som innehar gravrätten. Om inget avtal har ingåtts inom ett år från den dag då graven upplåts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas på grund av att omständigheterna har förändrats, blir den avlidnes efterlevande make innehavare av gravrätten eller, om det inte finns någon efterlevande make, de närmaste arvingarna till den som först gravsatts i graven. Dessa ska utse en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Meddelande om den nya innehavaren av gravrätten ska lämnas till den myndighet i församlingen som svarar för begravningsverksamheten.

Om de närmaste arvingarna till den som först gravsatts i graven inte har avtalat om en ny innehavare av gravrätten, kan kyrkorådet utse en innehavare av gravrätten. Kyrkorådet kan ge företrädare åt någon som bor på orten eller som har haft hand om skötseln av graven.

32 §

Gravsättningsordning

Vid upplåtelse av en grav avtalas det vilka som får gravsättas i graven. Om inget avtal har ingåtts i enlighet med 31 § 2 mom., får i första hand den avlidna person för vilken graven har upplåtits och dennes make samt dessutom släktingar i rätt upp- eller nedstigande led samt makar till dessa gravsättas i graven i den ordning som dödsfallen inträffar. Om det inte finns någon sådan släkting eller om innehavaren av gravrätten samtycker till det, får den avlidnes syster och bror samt deras barn, dessa personers adoptiv- och fosterbarn och alla dessa personers makar gravsättas i graven.

Med samtycke av innehavaren av gravrätten kan den myndighet i församlingen som svarar för begravningsverksamheten bevilja tillstånd till att även någon annan gravsätts i graven.

33 §

Gravskötsel

Innehavaren av gravrätten svarar för att graven sköts på ett för begravningsplatsen värdigt sätt. Kyrkofullmäktige kan dock besluta att grundskötseln av gravarna på begravningsplatsen eller på en del av den ska ske på församlingens bekostnad. Kyrkofullmäktige kan besluta att församlingen svarar för skötseln av en grav, om det ur församlingens synvinkel anses viktigt att vårda minnet av den avlidne.

Församlingen kan med innehavaren av gravrätten ingå ett avtal för viss tid om att församlingen mot ersättning tar på sig ansvaret för gravskötseln. Församlingen kan avtala om att ersättningarna för skötseln placeras i en gravskötsselfond med vars medel de gravar som anges i avtalen ska skötas.

Kyrkorådet kan ålägga innehavaren av gravrätten att iståndsätta en grav vars skötsel väsentligt har försummats. För iståndsättningen reserveras en tid på ett år från det att beslutet har delgetts innehavaren av gravrätten. Kyrkorådet kan besluta att gravrätten ska vara förverkad om försummelsen inte har åtgärdats. Bestämmelser om delgivning av beslutet finns i 10 kap. 26 §.

34 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter

Meningsskiljaktigheter som gäller en gravrätt, innehavaren av en gravrätt och dennes skyldigheter, vem som får gravsättas i en grav, gravvårdar samt andra frågor som gäller gravar och gravsättning avgörs av kyrkorådet, om inte något annat föreskrivs i begravningslagen.

35 §

Reglemente för begravningsverksamheten, begravningsplatsplan och dispositionsplan för en begravningsplats

Kyrkofullmäktige ska anta ett reglemente för begravningsverksamheten samt för varje begravningsplats godkänna en begravningsplatsplan och en dispositionsplan för begravningsplatsen. I reglementet för begravningsverksamheten ska det bestämmas om

- 1) gravar,
- 2) gravbokföring,
- 3) kraven på gravskötseln,

- 4) godkännande av gravvårdar,
- 5) den ordning som ska iakttas på begravningsplatsen.

36 §

Avgifter inom begravningsverksamheten

Församlingarna ska ta ut avgifter för upplåtelse av gravplats och för tjänster i anslutning till gravsättningen. När avgifterna bestäms ska församlingens kostnader för produktionen av tjänsten beaktas. På de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten tillämpas dessutom 6 § i begravningslagen.

Kyrkofullmäktige beslutar om de avgifter som tas ut för gravarna.

37 §

Sambors ställning

Det som i denna lags bestämmelser om begravningsverksamheten föreskrivs om make eller efterlevande make gäller också den person som vid tidpunkten för dödsfallet fortgående levde i gemensamt hushåll med den avlidne under äktenskapsliknande förhållanden.

4 kap.

Stiftet

1 §

Stiftet

Stiftet sköter självt sin verksamhet och sin ekonomi i enlighet med denna lag och kyrkoordningen samt i enlighet med bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

2 §

Stiftets organ

Stiftets förvaltning sköts av biskopen, stiftsfullmäktige, domkapitlet, direktorer och tjänsteinnehavarna vid domkapitlet.

3 §

Biskopen

Biskopen leder förvaltningen och verksamheten i sitt stift och utövar tillsyn över församlingarna och prästerna.

I ärkestiftet finns ärkebiskopen och en biskop. Närmare bestämmelser om fördelningen av ansvarsområden och uppgifter mellan dem finns i kyrkoordningen.

4 §

Stiftsfullmäktige

Stiftsfullmäktige ska stödja och främja fullgörandet av kyrkans uppgift i stiftet och dess församlingar.

Stiftsfullmäktiges mandatperiod börjar den första dag i maj månad som följer närmast efter det val av medlemmar i stiftsfullmäktige som avses i 9 kap. 12 §. Mandatperioden är fyra år.

Stiftsfullmäktige kan för sin mandatperiod tillsätta direktioner som lyder under domkapitlet och vilkas uppgifter bestäms i instruktioner som utfärdas av stiftsfullmäktige.

5 §

Initiativ till stiftsfullmäktige

Initiativ får läggas fram för stiftsfullmäktige av

- 1) medlemmarna i stiftsfullmäktige,
- 2) domkapitlet,
- 3) kyrkoråden,
- 4) de gemensamma kyrkoråden,
- 5) församlingsråden,
- 6) minst tio medlemmar som är röstberättigade vid församlingsval i en församling som hör till stiftet (*medlemsinitiativ*).

Varje tagare av ett medlemsinitiativ ska egenhändigt underteckna initiativet och vid underskriften tydligt anteckna sitt namn och födelsedatum och den församling där han eller hon har rösträtt. I initiativdokumentet ska dessutom avsändarens namn och kontaktuppgifter uppges.

Initiativtagaren ska informeras om vilka åtgärder stiftsfullmäktige har vidtagit med anledning av initiativet.

6 §

Domkapitlet

Domkapitlet ska

- 1) sköta stiftets verksamhet, förvaltning och ekonomi,
- 2) företräda kyrkan i ärenden som gäller stiftet, föra talan vid domstolar och andra myndigheter i ärenden som gäller stiftet och ingå avtal och företa andra rättshandlingar som gäller stiftet,
- 3) utöva tillsyn över församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas verksamhet och förvaltning samt över tjänsteinnehavarnas, arbetstagarnas och det övriga prästerskapets skötsel av sina uppgifter,
- 4) besluta i följande frågor som gäller prästers och lektors tjänsteförhållanden på det sätt som anges i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan eller kyrkoordinationen:
 - a) utfärdande av tjänsteförordnanden och beviljande av dispens i fråga om språkkunskaper,
 - b) ledigförklaring av tjänster, förlängning av ansökningstider, nya ansökningstider och beslut att inte tillsätta en tjänst samt beslut om provotiden i tjänsteförhållande för en församlingspastor i en församling,
 - c) avstängning från tjänsteutövning, givande av utlåtanden i anslutning till permitteringar samt uppsägning och upplösning av tjänsteförhållanden,
 - d) beviljande av bisysslotillstånd,

e) indragning av kyrkoherdetjänster samt placering av kyrkoherdetjänster och, om församlingarna inte före kyrkostyrelsens beslut har ingått avtal om placering av andra präster, placering av präster i samband med en ändring av församlingsindelningen,

5) besluta om placeringen av andra än i 4 punkten avsedda tjänsteinnehavare och arbetstagare, om inget beslut har fattats innan beslutet om ändring av församlingsindelningen träder i kraft, när en del av en församling har anslutits till en annan församling eller en ny församling har bildats genom delning av en församling eller när församlingarna hör till i olika stift,

6) sköta andra än i 1—5 punkten avsedda uppgifter som domkapitlet har enligt denna lag och kyrkoordningen samt de uppgifter i stiftet som inte ska skötas av någon annan stiftsmyndighet.

Domkapitlet ska före en i 1 mom. 4 punkten underpunkt c avsedd avstängning från tjänsteutövning eller uppsägning eller upplösning av ett tjänsteförhållande ge kyrkorådet eller församlingsrådet i en församling eller gemensamma kyrkorådet i en kyrklig samfällighet tillfälle att yttra sig i saken, om inte beslutet fattas på framställning av församlingen eller den kyrkliga samfälligheten.

Domkapitlet ska behandla ett ärende som gäller upplösning av ett tjänsteförhållande skyndsamt. Beslut om upplösning av ett tjänsteförhållande under provotiden kan fattas vid det sammanträde i domkapitlet som hålls efter det att provotiden löpt ut, om församlingen eller den kyrkliga samfälligheten har inlett ärendet vid domkapitlet under provotiden. Domkapitlet kan vid det sammanträde i domkapitlet som hålls efter utgången av den tid som anges i 56 § i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan besluta att upplösa tjänsteförhållandet för en präst eller lektor, om ärendet på förslag av församlingen har inletts vid domkapitlet under den tid som anges i den paragrafen.

Beslut i frågor som avses i 1 mom. 4 punkten underpunkt e och 1 mom. 5 punkten fattas av det domkapitel till vars stift församlingen kommer att höra. Om en församling delas på ett sådant sätt att en del av den kommer att höra till ett annat stift, fattas beslutet av det domkapitel till vars stift området hörde före delningen. Domkapitlet utfärdar ett tjänsteförordnande för en placerad präst.

7 §

Överföring av domkapitlets beslutanderätt

Domkapitlets beslutanderätt kan överföras till en tjänsteinnehavare.

Beslutanderätten får dock inte överföras i fråga om

- 1) godkännande för vigning till prästämbetet,
- 2) anställande i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande för mer än sex månader eller avslutande av ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande,
- 3) en framställning till stiftsfullmäktige,
- 4) en begäran om omprövning,
- 5) ett ärende som ska behandlas av ett fulltaligt domkapitel.

5 kap.

Centralförvaltningen

1 §

Kyrkomötets sammansättning och mandatperiod

Kyrkans ombud vid kyrkomötet är

- 1) biskoparna i stiftet,
- 2) fältbiskopen,

- 3) 96 genom val utsedda ombud av vilka 32 är präster och 64 lekmän,
- 4) samernas ombud som väljs av sametinget,
- 5) ett ombud som utsetts av statsrådet.

Ombuden ska vara medlemmar i kyrkan. Ett av de lekmannaombud som avses i 1 mom. 3 punkten ska utses bland församlingarna på Åland.

Domkapitlet utser inom sig en prästmedlem i stället för biskopen, om biskopstjänsten är vakant eller biskopen har förhinder. Domkapitlet i ärkestiftet utser en prästmedlem endast om varken ärkebiskopen eller biskopen deltar i kyrkomötet.

Kyrkomötets mandatperiod börjar den första dag i maj månad som följer närmast efter det val av medlemmar i kyrkomötet som avses i 9 kap. 12 §. Mandatperioden är fyra år.

2 §

Kyrkomötets uppgifter

Kyrkomötet behandlar ärenden som gäller kyrkans lära och arbete samt kyrkans lagstiftning, förvaltning och ekonomi.

Kyrkomötet ska

- 1) godkänna och besluta om ibruktagande av bibelöversättning, den kristna läran, psalmbok och kyrkohandbok,
- 2) behandla frågor som förutsätter sådana principiella ställningstaganden som gäller kyrkans tro och lära eller som grundar sig på dem, samt vidta åtgärder med anledning av dessa,
- 3) lägga fram förslag om stiftande, ändring eller upphävande av kyrkolag och om i 1 kap. 5 § 3 mom. avsedd annan lagstiftning som gäller kyrkan samt godkänna kyrkoordning,
- 4) ge yttranden och göra framställningar till statsrådet i viktiga frågor som gäller förhållandet mellan kyrkan och staten,
- 5) besluta om kyrkans förhållande till andra kyrkor, trossamfund och mellankyrkliga organisationer och om samarbetet med dem,
- 6) besluta om godkännande av en organisation som kyrkans missionsorganisation och om upphävande av denna ställning,
- 7) godkänna verksamhets- och ekonomiplanerna samt budgetarna för kyrkans centralfond och besluta om
 - a) församlingarnas årliga avgifter till kyrkans centralfond,
 - b) grunderna för fördelningen av den finansiering som avses i lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter (430/2015) mellan församlingar, kyrkliga samfälligheter och kyrkostyrelsen,
- 8) låta granska räkenskaperna och förvaltningen i fråga om kyrkans centralfond och andra av kyrkostyrelsen och stiftsmyndigheterna förvaltade fonder och andra tillgångar samt fastställa boksluten för dem och besluta om beviljande av ansvarsfrihet,
- 9) behandla de andra än i 1—8 punkten avsedda ärenden som kyrkomötet har enligt denna lag, enligt någon annan lag eller enligt kyrkoordningen.

3 §

Framställningar och initiativ till kyrkomötet

Biskopsmötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige har rätt att göra framställningar till och ett kyrkomötesombud rätt att lägga fram initiativ för kyrkomötet.

4 §

Beslut som ska fattas med kvalificerad majoritet vid kyrkomötet

Om ett förslag av ett utskott har godkänts till alla delar i den första behandlingen i kyrkomötets plenum, ska det i sin helhet tas upp till andra behandling i ett annat plenum i den form som det beslutades i den första behandlingen, om ärendet gäller

- 1) bibelöversättning, den kristna läran, psalmbok eller kyrkohandbok,
- 2) principiella ställningstaganden som gäller kyrkans tro och lära eller grundar sig på dem samt åtgärder med anledning av dessa,
- 3) förslag om stiftande, ändring eller upphävande av kyrkolag eller godkännande av kyrkoordning.

Förslaget godkänns om det i den andra behandlingen får minst tre fjärdedelar av de avgivna rösterna.

5 §

Biskopsmötet

Medlemmar i biskopsmötet är biskoparna i stift.

Biskopsmötet ska behandla ärenden som gäller kyrkans tro, undervisning och arbete samt meddela närmare föreskrifter om verkställigheten av kyrkoordningen i enlighet med det som föreskrivs i den.

En medlem i biskopsmötet samt kyrkomötet, domkapitlen och kyrkostyrelsen har rätt att lägga fram initiativ för biskopsmötet.

6 §

Kyrkostyrelsens sammansättning och mandatperiod

Medlemmar i kyrkostyrelsen är

- 1) ärkebiskopen som ordförande,
 - 2) två biskopar som utses av biskopsmötet,
 - 3) två präster som utses av kyrkomötet,
 - 4) de lekmän, en från varje stift, som utses av kyrkomötet.
- Lekmannamedlemmarna ska vara valbara som lekmannaombud vid kyrkomötet.
Kyrkostyrelsens mandatperiod är fyra år.

7 §

Kyrkostyrelsens uppgifter

Kyrkostyrelsen ska sköta kyrkans gemensamma förvaltning, ekonomi och verksamhet samt andra uppgifter som anges i denna lag, i någon annan lag eller i kyrkoordningen eller som inte hör till någon annan kyrklig myndighet.

Kyrkostyrelsen meddelar närmare föreskrifter om verkställigheten av denna lag och kyrkoordningen på det sätt som föreskrivs särskilt i denna lag eller i någon annan lag och i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen sköter kyrkans relationer till staten och det övriga samhället, bevakar kyrkans intressen och ger de yttranden som statsrådet begär av kyrkan, om inte något annat följer av 2 § 2 mom.

Kyrkostyrelsen företräder kyrkan och för dess talan vid domstolar och andra myndigheter samt ingår avtal och företar andra rättshandlingar för kyrkans räkning, om inte något annat följer av 4 kap. 6 § 1 mom. 2 punkten.

8 §

Överföring av kyrkostyrelsens beslutanderätt

Ämbetskollegiet eller en direktion eller tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen kan på det sätt som anges i kyrkoordningen ges rätt att avgöra ärenden för kyrkostyrelsens räkning.

Medlemmar i ämbetskollegiet är den ledande tjänsteinnehavaren och avdelningscheferna vid kyrkostyrelsens kansli.

9 §

Kyrkans centralfond

Kyrkans centralfond är kyrkans gemensamma fond, vars medel i enlighet med centralfondens budget används för

1) stöd till församlingar och kyrkliga samfälligheter med svag ekonomisk ställning samt för utveckling av samarbetet mellan församlingarna och av församlingsstrukturen,

2) finansiering av församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas kostnader för begravningsverksamheten, folkbokföringen och uppgifter som hänför sig till underhållet av byggnader och lösöre av kulturhistoriskt värde,

3) de utgifter som stiftet och kyrkans centralförvaltning har,

4) kyrkans gemensamma syften och för betalning av kyrkans övriga utgifter enligt lag och förbindelser.

Helsingfors är hemort för kyrkans centralfond.

10 §

Kyrkans pensionsfond

Kyrkans pensionsfond är pensionsanstalt för kyrkan och sköter dess uppgifter i enlighet med det som föreskrivs särskilt.

11 §

Avgifter till kyrkans centralfond

Varje församling eller kyrklig samfällighet ska årligen betala kyrkans centralfond

1) högst tio procent av den kalkylerade kyrkoskatten vid den senast verkställda beskattningen (*grundavgift*),

2) en avgift som bestäms enligt de grunder som kyrkomötet fastställt (*serviceavgift*) för skötseln av de uppgifter som avses i 5 kap. 13 § 5 punkten i kyrkoordningen.

12 §

Dröjsmålspåföljder

Vid försenad betalning av de avgifter som anges i 11 § ska det på avgifterna betalas en årlig dröjsmålsränta enligt en räntesats som kyrkomötet bestämmer. Räntesatsen får inte vara högre än den som anges i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). En ändring av referensräntan beaktas från ingången av det kalenderår som följer på ändringen. Kyrkostyrelsen kan av särskilda skäl på ansökan helt eller delvis befria en församling eller kyrklig samfällighet från skyldigheten att betala dröjsmålsränta.

En avgift som en församling eller kyrklig samfällighet ålagts att betala med stöd av 11 § är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av en sådan avgift finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

13 §

Understöd från centralfonden

Ur kyrkans centralfond beviljas församlingar och kyrkliga samfälligheter komplettering av skatteintäkterna samt understöd efter prövning.

14 §

Fördelning av finansiering för vissa samhällsuppgifter

Kyrkans centralfond fördelar den årliga finansiering som avses i lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter mellan församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna.

Kyrkostyrelsen har rätt att använda en av kyrkomötet beslutad del av finansieringen för skötseln av de lagstadgade uppgifter som kyrkostyrelsen har i anslutning till förvaltningen av kyrkans gemensamma medlemsregister.

15 §

Närmare bestämmelser om kyrkans centralfond

På revisionen av kyrkans centralfond samt av övriga fonder och tillgångar som innehas av kyrkostyrelsen och stiftens tillämpas revisionslagen (1141/2015).

Utöver vad som föreskrivs i denna lag finns det i kyrkoordningen närmare bestämmelser om skötseln av kyrkans centralfonds ekonomi, om betalning av avgifter till kyrkans centralfond samt om understöden från centralfonden och om ansökningsförfarandet.

6 kap.

Församlingens och kyrkans ekonomi

1 §

Användning av tillgångar

Församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas tillgångar får användas endast för fullgörandet av deras uppgifter. De tillgångar som kyrkans centralfond har får användas endast för fullgörandet av uppgifter som föreskrivits för kyrkan.

2 §

Kyrkoskatt

Församlingsmedlemmarna ska delta i finansieringen av församlingens, den kyrkliga samfällighetens och kyrkans uppgifter genom att betala kyrkoskatt. Bestämmelser om grunderna för kyrkoskatten och om befrielse från kyrkoskatt finns i lagen om skyldighet för medlemmar i evangelisk-lutherska församlingar att betala skatt till församlingen (1013/2012). Beslut om befrielse från kyrkoskatt fattas av kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet.

Med kyrkoskatten täcks det belopp som, enligt den budget som kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige godkännt, utöver övriga inkomster behövs för att betala utgifterna. Kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige beslutar om inkomstskattesatsens storlek med en noggrannhet på 0,05 procentenheter.

3 §

Redovisningsskyldiga

Redovisningsskyldiga är förtroendevalda och tjänsteinnehavare. Redovisningsskyldiga är dock inte medlemmar i kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige, kyrkomötesombud eller revisorer.

4 §

Ekonomistadga och övriga bestämmelser om ekonomin

I en ekonomistadga som antas av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige eller stiftsfullmäktige anges det närmare hur ekonomiförvaltningen ska ordnas. Kyrkostyrelsen antar en ekonomistadga för kyrkans centralfond.

Till den del något annat inte föreskrivs i denna lag eller i kyrkoordningen tillämpas i fråga om bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut i en församling, en kyrklig samfällighet och kyrkans centralfond bokföringslagen (1336/1997) och i fråga om revision lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (1142/2015).

5 §

Revisorernas uppgifter

Revisorerna ska med iakttagande av god revisionssed granska räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut. Revisionen i församlingar och kyrkliga samfälligheter ska utföras före utgången av maj månad och revisionen i kyrkans centralfond före utgången av mars månad.

Revisorerna ska granska att

- 1) förvaltningen har skötts enligt lag och beslut av behöriga organ och tjänsteinnehavare,
- 2) bokslutet har upprättats enligt bestämmelserna och föreskrifterna om upprättande av bokslut och att det ger riktiga och tillräckliga uppgifter om verksamheten, ekonomin, den ekonomiska utvecklingen och det ekonomiska ansvaret under räkenskapsperioden,
- 3) den interna kontrollen har ordnats på behörigt sätt.

Revisorerna ska utan dröjsmål informera kyrkorådet, gemensamma kyrkorådet, domkapitlet eller kyrkostyrelsen om missförhållanden som har upptäckts.

För varje räkenskapsperiod ska en revisionsberättelse avges till kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige eller kyrkomötet. Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida bokslutet kan godkännas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet.

6 §

Revisorernas ansvar

Revisorerna ska ha förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt och i tillräckligt stor omfattning. Om det inte finns förutsättningar för en sådan revision, ska revisorerna vägra ta emot uppdraget eller avstå från det.

På revisorerna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför revisorsuppdrag enligt bestämmelserna i denna lag och kyrkoordningen. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

7 kap.

Prästämbetet, prästtjänster och lektorstjänster samt bestämmelser om vissa tjänste- och arbetsavtalsförhållanden

1 §

Prästämbetet, präst och lektor

I denna lag avses med

- 1) *prästämbetet* det kyrkliga ämbete enligt de lutherska bekännelseskriterierna vilket instiftats för förkunnande av evangeliet och förvaltande av sakramenten och till vilket man kallas och till vilket man vigs vid prästvigningen,
- 2) *präst* den som i enlighet med kyrkoordningen antingen har vigts till eller beviljats rätt att utöva prästämbetet i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland,
- 3) *lektor* den som av domkapitlet på ansökan har beviljats rätt att arbeta som lektor och som med stöd av ett tjänsteförordnande eller bemyndigande av domkapitlet arbetar som lektor i en församling, en kyrklig samfällighet, en inrättning eller någon annan sammanslutning,
- 4) *prästtjänst* en sådan tjänst i en församling, en kyrklig samfällighet eller ett domkapitel eller vid kyrkostyrelsen som inrättats genom ett förvaltningsbeslut och till vilken endast en präst kan utses.

2 §

Behörighetsvillkor för vissa tjänste- och arbetsavtalsförhållanden

Endast konfirmerade medlemmar i kyrkan kan anställas i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande i en församling, en kyrklig samfällighet eller ett domkapitel eller vid kyrkostyrelsen, om uppgifterna hänför sig till kyrkans gudstjänstliv, diakoni, fostran, undervisning, själavård eller representation. Till övriga delar finns bestämmelser om behörighetsvillkoren i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan.

Domkapitlet kan bevilja en präst i en annan kristen kyrka eller i ett annat kristet religionssamfund dispens från det behörighetsvillkor som avses i 1 mom., om kyrkomötet har godkänt ett avtal med denna kyrka eller detta religionssamfund om förutsättningarna för att prästämbetet ska kunna utövas ömsesidigt. Dispens kan beviljas tills vidare eller för viss tid.

För en prästtjänst kan tjänsteförordnande utfärdas endast för en präst och för en lektorstjänst endast för en lektor.

3 §

Upphörande av tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet för att tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren utträtt ur kyrkan

Om en tjänsteinnehavare eller arbetstagare som står i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande som avses i 2 § 1 mom. utträder ur kyrkan, upphör tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet utan uppsägning. Den uppsägande myndigheten ska genom ett beslut utan dröjsmål konstatera att tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet har upphört. Tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet anses ha upphört den dag då den uppsägande myndigheten delgav tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren sitt beslut om att tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet upphört.

Innan det konstateras att tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet har upphört ska tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren ges tillfälle att bli hörd.

4 §

Skriftlig varning och avstängning från prästämbetet

Domkapitlet kan ge en präst en skriftlig varning eller stänga av honom eller henne från prästämbetet för minst en och högst sex månader, om

- 1) prästen inte har hållit sig till kyrkans bekännelse,
- 2) prästen handlar i strid med de skyldigheter som prästämbetet medför och i strid med prästlöftet eller försummar dem eller uppför sig på ett sätt som är olämpligt för en präst.

Domkapitlet kan stänga av en präst från prästämbetet för den tid som en utredning eller rättegång pågår, om prästen på sannolika grunder kan misstänkas ha gjort sig skyldig till

- 1) tjänstebrott i sin tjänsteutövning eller på något annat sätt i tjänsteutövningen handlat i strid med sina skyldigheter,
- 2) ett brott utanför sin tjänsteutövning och de omständigheter som framkommit i saken kan inverka på hans eller hennes förutsättningar att sköta prästämbetet.

Uppenbara tjänstebrott ska utan dröjsmål anmälas till polisen.

Biskopen kan på de grunder som avses i 2 mom. tillfälligt stänga av en präst från prästämbetet för högst fyra veckor. Biskopen ska utan dröjsmål föra avstängningen från prästämbetet till domkapitlet för avgörande.

Beslut om avstängning från prästämbetet får verkställas genast.

5 §

Avsked från och förlust av prästämbetet

Domkapitlet beviljar på ansökan avsked från prästämbetet.

Domkapitlet beslutar att en präst ska förlora sitt prästämbete, om

- 1) prästen har utträtt ur kyrkan,
- 2) prästen inte under den avstängning från prästämbetet som skett med stöd av 4 § 1 mom. 1 punkten har ansökt om avsked från prästämbetet eller visat att han eller hon vill hålla sig till kyrkans bekännelse.

Domkapitlet kan besluta att en präst ska förlora sitt prästämbete, om

- 1) prästens handlande i strid med de skyldigheter som prästämbetet medför och i strid med prästlöftet eller prästens försummelse av sina skyldigheter eller prästens uppförande visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara präst,

- 2) prästen har dömts till straff för ett brott som visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara präst.

6 §

Skyldigheter som hänför sig till lektorstjänster

En lektor som inte håller sig till kyrkans bekännelse kan av domkapitlet få en skriftlig varning eller stängas av från sin lektorstjänst för minst en och högst sex månader.

Domkapitlet beslutar att en lektor ska förlora sin rätt att arbeta som lektor, om lektorn har utträtt ur kyrkan eller inte under den avstängning från lektorstjänsten som avses i 1 mom. har avstått från sin rätt att arbeta som lektor eller visat att han eller hon vill hålla sig till kyrkans bekännelse.

7 §

Avvikelse från offentligt ansökningsförfarande

Det offentliga ansökningsförfarande som avses i 8 § i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan tillämpas inte när domkapitlet för en tjänst som församlingspastor i en församling utfärdar ett tjänsteförordnande som är i kraft tills vidare till en präst som är lämplig för tjänsten eller när domkapitlet utser någon att interimistiskt sköta en prästtjänst i en församling.

8 §

Upphörande av tjänsteförhållandet för innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst utan uppsägning

Tjänsteförhållandet för innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst upphör utan uppsägning och uppsägningstid

- 1) om domkapitlet med stöd av 5 § har beviljat prästen avsked från prästämbetet eller bestämt att han eller hon ska förlora sitt prästämbete,

- 2) om domkapitlet med stöd av 6 § har bestämt att lektorn ska förlora sin rätt att arbeta som lektor.

9 §

Bikthemligheten

En präst får inte röja det som anförtratts honom eller henne vid enskild bikt eller annars vid själavård och inte heller röja den person som har anförträtt sig åt prästen.

När en präst hörs som vittne, får han eller hon inte röja det som anförtratts vid enskild bikt eller själavård.

Om någon vid enskild bikt eller själavård yppar att ett sådant grovt brott som enligt allmän lag måste anmälas är på färde, ska prästen uppmana personen i fråga att underrätta myndigheterna eller den som hotas av brottet. Om personen i fråga inte är villig att göra detta, ska prästen informera myndigheterna om saken i den omfattning det är möjligt utan att personen direkt eller indirekt blir avslöjad.

Det som i 1—3 mom. föreskrivs om präster gäller även lektorer.

8 kap.

Behandling av personuppgifter samt kyrkobokföring

1 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 96/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, och i dataskyddslagen (1050/2018).

Utöver vad som föreskrivs i denna lag tillämpas

1) på behandlingen av personuppgifter inom diakoniarbete 11 och 13 § och 3 kap. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015) och 12 och 13 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992),

2) på kyrkobokföringen dessutom lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998) och lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009),

3) på rätten att få uppgifter ur myndigheternas personregister och på annat utlämnande av personuppgifter ur dessa personregister i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

2 §

Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter

En församling, en kyrklig samfällighet, ett domkapitel eller kyrkostyrelsen får behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter endast om behandlingen är nödvändig med tanke på ändamålet med den. Bestämmelser om rätten att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter finns dessutom i de författningar och rättsakter som nämns i 1 §, och bestämmelser om ändamålet med användningen av uppgifterna finns i 8 § 2 mom.

3 §

Kyrkböckerna

Kyrkböcker är

- 1) kyrkans gemensamma medlemsdatasystem (*medlemsregistret*),
- 2) de manuellt förda kyrkböckerna.

Manuellt förda kyrkböcker är de familjeakter och längder som före 2005 fördes över döpta, skriftskolgångna och konfirmerade samt över personer för vilka hindersprövning utförts, över vigda, döda och begravda, inflyttade och utflyttade och över dem som utträtt ur eller inträtt i kyrkan. Manuellt förda kyrkböcker är även de kyrkliga befolkningsregister med tillhörande handlingar som fördes innan lagen om trossamfundens medlemsregister trädde i kraft.

De uppgifter i de manuellt förda kyrkböckerna som har förts in i medlemsregistret är en del av medlemsregistret.

4 §

Medlemsregistrets innehåll

I medlemsregistret förs det in sådana uppgifter om kyrkans medlemmar som avses i 4 och 5 § i lagen om trossamfundens medlemsregister. Från de manuellt förda kyrkböckerna förs motsvarande uppgifter in i medlemsregistret.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som avses i 5 § 6 och 7 punkten i lagen om trossamfundens medlemsregister finns i kyrkoordningen.

I medlemsregistret kan det med stöd av 5 § 3—5 punkten i lagen om trossamfundens medlemsregister föras in uppgifter om personer som inte hör till kyrkan. På behandlingen av dessa uppgifter tillämpas det som i detta kapitel föreskrivs om behandlingen av uppgifter om medlemmar.

5 §

Personuppgiftsansvariga för kyrkböckerna

Personuppgiftsansvariga för medlemsregistret är församlingarnas gemensamma centralregister och kyrkostyrelsen. Den personuppgiftsansvarige svarar i sin egen verksamhet för tillgodo-seendet av den registrerades rättigheter enligt kapitel III i dataskyddsförordningen och för den personuppgiftsansvariges skyldigheter och ansvar enligt artiklarna 5.2, 24, 25 och 31—34 i den förordningen.

Centralregistret svarar i fråga om medlemmarna i de församlingar som hör till registret dessutom för andra än i 1 mom. avsedda uppgifter som den personuppgiftsansvarige för kyrkböckerna har, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Kyrkostyrelsen är personuppgiftsansvarig för det användarrätsregister och loggregister som avses i 12 §.

6 §

Uppgifter för ett centralregister och direktören för ett centralregister

Ett centralregister ska, om inte något annat föreskrivs i denna lag, i fråga om de församlingar som hör till registret

- 1) uppdatera uppgifterna om församlingsmedlemmarna i medlemsregistret,

2) ge i 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avsedda intyg, utdrag och andra motsvarande enstaka skriftliga utredningar samt enstaka uppgifter för att medlemmarna ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter,

3) utföra hinderprövning som avses i 10 § i äktenskapslagen (234/1929) och i samband med kyrkliga förrättningar ta emot anmälningar som avses i 22 och 23 § i lagen om för- och efternamn (946/2017),

4) hålla uppgifterna i kyrkböckerna tillgängliga för församlingar och kyrkliga samfälligheter i det syfte som avses i 8 § 1 och 2 mom.

Direktören för ett centralregister ska

1) besluta i frågor som gäller kyrkobokföring,

2) besluta om behandlingen av uppgifter om kyrkans medlemmar,

3) se till att registeruppgifterna är korrekta,

4) besluta om utlämnande av enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar ur kyrkböckerna i form av intyg, utdrag eller kopior,

5) besluta om beviljande av sådan användarrätt som arbetsuppgiften kräver, för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret, om direktören inte har gett uppgiften till någon annan tjänsteinnehavare vid centralregistret.

7 §

Kyrkostyrelsens uppgifter i anslutning till medlemsregistret

I fråga om medlemsregistret svarar kyrkostyrelsen för

1) registrets allmänna funktion,

2) enhetliga registerfunktioner,

3) informationsförvaltningen,

4) informationssäkerheten,

5) den elektroniska arkiveringen av uppgifter.

Kyrkostyrelsen beslutar om beviljande av sådan användarrätt som arbetsuppgifterna kräver, för annan behandling av uppgifter i medlemsregistret än sådan som avses i 6 § 2 mom. 5 punkten.

Kyrkostyrelsen beslutar om utlämnande av uppgifter ur medlemsregistret via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse och om annat utlämnande av uppgifter än sådant som gäller enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar. Uppgifter i medlemsregistret får lämnas ut endast om förutsättningarna för utlämnande av uppgifter enligt denna lag eller någon annan lag är uppfyllda. De uppgifter som lämnas ut ska vara nödvändiga för det ändamål för vilket de lämnas ut. Innan uppgifter lämnas ut ska det säkerställas att mottagaren har rätt att behandla uppgifterna med stöd av dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen.

Innan uppgifter lämnas ut får kyrkostyrelsen vid behov kräva att användaren lämnar en redogörelse för hur de utlämnade uppgifterna avses bli använda och skyddade. Redogörelsen ska ges skriftligen och av den ska det framgå hur den administrativa och fysiska säkerheten för de uppgifter som lämnas ut samt säkerheten i fråga om personal, datakommunikation, programvara, datamaterial, användning och utrustning avses bli säkerställd. I fråga om utlämnande av uppgifter ur medlemsregistret via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse tillämpas dessutom 10 kap. 8 §.

8 §

Behandling av uppgifter i kyrkböckerna

Uppgifterna i kyrkböckerna används i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas verksamhet och förvaltning samt i utövandet av de rättigheter och fullgörandet av de skyldigheter som kyrkans medlemmar har.

Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna får behandla uppgifterna i kyrkböckerna

- 1) vid skötseln av uppgifter som de har enligt 3 kap. 1 §,
- 2) vid förrättandet av församlingsval och direkt kyrkoherdeval,
- 3) vid skötseln av uppgifter som de har enligt någon annan lag.

Domkapitlet får behandla uppgifterna i kyrkböckerna

1) vid skötseln av sådana uppgifter som anges i denna lag, i någon annan lag eller i med stöd av dem utfärdade bestämmelser och som hänför sig till prästämbetet, lektorstjänster och prästtjänster,

- 2) vid förrättandet av stiftsval,
- 3) vid behandlingen av medlemsinitiativ.

Kyrkostyrelsen får behandla uppgifterna i kyrkböckerna

- 1) i det syfte som anges i 5 § 1 mom. och 7 §,
- 2) vid förrättandet av kyrkliga val,
- 3) vid framställning av statistik,
- 4) i undersökningar som hänför sig till kyrkans verksamhet.

9 §

Införande, utlämnande och rättelse av uppgifter i medlemsregistret

Uppgifter om kyrklig vigsel, välsignelse av äktenskap, genomgången skriftskola, konfirmation och jordfästning får föras in i medlemsregistret även av ett annat centralregister än det till vilket den församling hör vars medlem uppgiften gäller.

Ett centralregister kan lämna ut i 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avsedda intyg, utdrag och andra motsvarande enstaka skriftliga utredningar ur ett annat centralregisters kyrkliga befolkningsböcker och ur tillhörande handlingar, om uppgifterna är en del av medlemsregistret.

I samband med att uppgifter lämnas ut kan uppgifterna i medlemsregistret rättas, och information som saknas kan läggas till. Detta kan göras oberoende av till vilket centralregister den församling hör vars medlem uppgiften gäller.

10 §

Ansvar vid behandlingen av uppgifter

På anställda i arbetsavtalsförhållande vid ett centralregister och kyrkostyrelsen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när dessa anställda behandlar medlemsuppgifter och befolkningsdata i medlemsregistret. Bestämmelser om arbetstagares skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

Det centralregister som har fört in eller rättat en i 9 § avsedd uppgift i medlemsregistret svarar för att den införda eller rättade uppgiften är korrekt.

11 §

Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret

Trots sekretessbestämmelserna har kyrkostyrelsen rätt att av den som använder sådana uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse få den information som är nödvändig för att följa och övervaka användningen av uppgifterna.

En inspektör som har förordnats av kyrkostyrelsen har rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse. Trots sekretessbestämmelserna har inspektören rätt att undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av de uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret och att i detta sammanhang få tillträde till andra utrymmen som den som använder uppgifterna förfogar över än sådana som omfattas av hemfriden. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

12 §

Användarrätsregistret och loggregistret för medlemsregistret

Kyrkostyrelsen ska för administrationen av användarrätterna föra ett användarrätsregister över de personer som har beviljats rätt att behandla uppgifter i medlemsregistret. I användarrätsregistret införs

- 1) användarens namn, personbeteckning, användarnamn och organisation,
- 2) uppgifter om användarrättens innehåll och omfattning,
- 3) uppgifter om beslutet om användarrätt.

Kyrkostyrelsen ska för uppföljningen, övervakningen och skyddet av användningen av uppgifter i medlemsregistret föra ett loggregister över behandlingen av uppgifterna. I loggregistret införs

- 1) användarens användarnamn,
- 2) tidpunkten för behandlingen,
- 3) de uppgifter eller uppgiftskategorier som behandlats.

Kyrkostyrelsen ska bevara uppgifterna i användarrätsregistret i fem år från det att användarrätten upphörde och uppgifterna i loggregistret i fem år från ingången av det kalenderår som följer på den tidpunkt då uppgifterna fördes in i registret.

På kyrkostyrelsens rätt att använda och lämna ut uppgifter i användarrätsregistret och loggregistret tillämpas det som i 54 § 1 mom. och 55, 57 och 58 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreskrivs om rätten för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att använda och lämna ut uppgifter i användarrätsregistret och loggregistret.

13 §

Kyrkostyrelsens föreskrifter

Kyrkostyrelsen meddelar närmare föreskrifter om

- 1) medlemsregistrets allmänna funktion, enhetliga registerfunktioner, informationsförvaltning och informationssäkerhet,
- 2) ordnande och bevarande av kyrkböcker samt förutsättningarna för förstörande av kyrkböcker.

Kyrkostyrelsen bestämmer de avgifter som ska tas ut för utlämnande av uppgifter.

14 §

Bevarande och deponering av kyrkböcker

Kyrkböckerna ska bevaras varaktigt, om inte kyrkostyrelsen med stöd av 13 § 1 mom. särskilt bestämmer något annat i fråga om vissa uppgifter eller handlingar.

Manuellt förda kyrkböcker kan deponeras hos arkivverket. Bestämmelser om deponeringen finns i kyrkoordningen. Deponerade kyrkböcker är församlingens och den kyrkliga samfällighetens egendom.

Bevarandet av de uppgifter i medlemsregistret som ska bevaras varaktigt kan också anförtros en utomstående tjänsteleverantör i enlighet med kyrkostyrelsen beslut.

15 §

Anmälningsplikt

När en präst har döpt eller jordfäst en person ska prästen omedelbart göra en anmälan om förrättningen till det centralregister dit den församling hör som personen blir eller var medlem i. Om prästen har döpt eller jordfäst en person som har hört till ett annat religionssamfund, ska anmälan göras till det religionssamfundet. Anmälan ska innehålla åtminstone personens namn och personbeteckning eller födelsetid, uppgift om förrättningen och tidpunkten för den samt uppgift om vårdnadshavarna och faddrarna för ett minderårigt barn som döpts.

Vid rättelse av en sådan uppgift i medlemsregistret som avses i 9 § 3 mom. ska den registrerade underrättas, om inte detta ska anses uppenbart onödigt. En anmälan om rättelsen ska göras till församlingsmedlemmens centralregister, om uppgiften har rättats av något annat centralregister än det till vilket den församling hör vars medlem uppgiften gäller.

I fråga om den anmälan som ska göras om vigsel till äktenskap gäller särskilda bestämmelser.

9 kap.

Förtroendevalda och val

Allmänna bestämmelser om förtroendeuppdrag och valbarhet

1 §

Förtroendevalda

Förtroendevalda är de som har valts till ett organ i en församling, en kyrklig samfällighet, ett stift eller kyrkans centralförvaltning eller för något annat förtroendeuppdrag. En tjänsteinnehavare eller arbetstagare som på grundval av sin uppgift är medlem i ett organ är inte förtroendevald.

De förtroendevalda ska främja kyrkans bästa och sköta sitt förtroendeuppdrag med värdighet och så som uppdraget kräver.

2 §

Valbarhet till förtroendeuppdrag

Valbar till förtroendeuppdrag i en församling och i en kyrklig samfällighet är en för sin kristna övertygelse känd konfirmerad församlingsmedlem som har fyllt 18 år och som inte är omyndig. Valbarhetsåldern måste ha uppnåtts senast på valdagen.

Valbara till förtroendeuppdrag i ett stift och i kyrkans centralförvaltning är valbara lekman-namedlemmar i en församling i stiftet och stiftets präster.

Valbar som samemedlem i stiftsfullmäktige och som sameombud vid kyrkomötet är en lek-mannamedlem som är röstberättigad vid val till sametinget och valbar till förtroendeuppdrag i församlingen.

Valbar som den medlem i stiftsfullmäktige och det kyrkomötesombud som ska utses på Åland är en valbar lekmannamedlem i en församling i landskapet Åland.

3 §

Begränsning av valbarheten

Till förtroendeuppdrag kan endast en sådan valbar person utses som har samtyckt till uppdrag-et.

Vid församlingsval får den som står i anställningsförhållande till en församling inte utses till ett förtroendeuppdrag i den församlingen. Om församlingen hör till en kyrklig samfällighet, är den som står i anställningsförhållande till den kyrkliga samfälligheten eller till en församling som hör till samfälligheten inte valbar till förtroendeuppdrag i den kyrkliga samfälligheten eller i en församling som hör till samfälligheten.

Den som står i anställningsförhållande till domkapitlet eller på tjänstens vägnar är medlem i domkapitlet är inte valbar till förtroendeuppdrag i stiftet. Den som står i anställningsförhållande till kyrkostyrelsen är inte valbar som medlem i kyrkostyrelsen. Den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli och avdelningscheferna vid kyrkostyrelsen är inte valbara som kyr-komötesombud.

En präst som för viss tid har stängts av från prästämbetet är inte valbar till förtroendeuppdrag som grundar sig på prästämbetet. Om en domstol har dömt en präst till avsättning, är prästen inte valbar till förtroendeuppdrag som grundar sig på prästämbetet förrän domkapitlet har utfär-dat ett nytt tjänsteförordnande för en prästtjänst för honom eller henne.

4 §

Förlust av valbarhet och avsked från förtroendeuppdrag

När en medlem i ett organ förlorar sin valbarhet under mandatperioden, befrias han eller hon från förtroendeuppdraget. En förtroendevald förlorar inte sin valbarhet till ett organ, om han eller hon anställs i ett anställningsförhållande som avses i 3 § 2 eller 3 mom. för högst sex månader. Medan anställningsförhållandet varar får han eller hon dock inte sköta sitt förtroende-uppdrag.

En förtroendevald kan avgå från ett förtroendeuppdrag av giltiga skäl.

5 §

Avstängning och skiljande från förtroendeuppdrag

Om det finns skäl att misstänka att en förtroendevald i sitt uppdrag har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller på något annat sätt handlat i strid med sina skyldigheter, ska han eller hon avkrävas en redogörelse. Om det är fråga om ett uppenbart tjänstebrott ska polisanmälan utan dröjsmål göras om saken. Den förtroendevalda kan för den tid som en utredning eller rättegång pågår stängas av från förtroendeuppdraget, om inte den förtroendevalda själv har meddelat att han eller hon avstår från uppdraget.

Om en förtroendevald har åtalats för ett brott som i fråga om art eller tillvägagångssätt visar att han eller hon inte kan sköta sitt förtroendeuppdrag på det sätt uppdraget förutsätter, kan han eller hon stängas av från förtroendeuppdraget för den tid rättegången pågår.

Om den förtroendevalda efter valet genom ett lagakraftvunnet beslut har dömts till fängelse i minst sex månader, kan han eller hon skiljas från förtroendeuppdraget.

Ett beslut om avstängning från ett förtroendeuppdrag får verkställas genast. Ett beslut om skiljande från ett förtroendeuppdrag verkställs genast.

6 §

Beslutanderätt i ärenden som gäller förtroendevalda

Beslut om befriande, beviljande av avsked, avstängning eller skiljande från ett förtroendeuppdrag fattas av det organ som har valt den förtroendevalda. Beslut som gäller en förtroendevald som har utsetts genom församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige eller val av kyrkomötesombud fattas dock av det organ som den förtroendevalda är medlem i.

Ordföranden för ett organ kan innan organet sammanträder fatta ett interimistiskt beslut om avstängning från förtroendeuppdraget. Ordföranden ska omedelbart föra ärendet till organet för avgörande. I fråga om ordförandens beslut får det varken begäras omprövning eller anföras kyrkobesvär.

7 §

Skötseln av förtroendeuppdrag

En förtroendevald kvarstår i sitt uppdrag under den tid för vilken han eller hon har utsetts och också därefter, tills någon annan har utsetts i stället för honom eller henne. En förtroendevald ska sköta sitt uppdrag tills frågan har avgjorts slutligt, om

- 1) kyrkobesvär har anförts över valet av förtroendevalda,
- 2) avsked inte har beviljats,
- 3) kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet med stöd av 3 kap. 11 § har låtit bli att verkställa kyrkofullmäktiges eller gemensamma kyrkofullmäktiges valbeslut.

En ersättare kallas i stället för en förtroendevald som har utsetts genom församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige eller val av kyrkomötesombud, om den förtroendevalda avlider, förlorar sin valbarhet, beviljas avsked eller stängs av eller skiljs från förtroendeuppdraget. För andra förtroendeuppdrag ska en ny förtroendevald utses för den återstående mandatperioden.

8 §

Kvinnors och mäns representation i olika organ

Om det inte finns särskilda skäl för något annat, ska kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera i kyrkans organ, förutom vid kyrkomötet och i stiftsfullmäktige, domkapitlet, kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet.

Församlingsval och direkt kyrkoherdeval

9 §

Församlingsval

Församlingsvalen är direkta, hemliga och proportionella.

Vid församlingsvalen utses medlemmarna till kyrkofullmäktige i en församling eller till gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet i en kyrklig samfällighet. Val förrättas vart fjärde år samtidigt i alla församlingar.

10 §

Undantagsval i en församling

När församlingsindelningen ändras, en församling ansluter sig till en kyrklig samfällighet eller utträder ur en sådan eller en kyrklig samfällighet upplöses under valperioden, ska kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet bildas utifrån resultaten i föregående val.

Extra val förrättas om ett förfarande enligt 1 mom. inte är möjligt eller om någon församling yrkar på val. Om ändringen är obetydlig eller den återstående mandatperioden är kort, kan kyrkostyrelsen besluta att extra val inte ska förrättas eller att kyrkofullmäktige i den odelade församlingen eller det tidigare gemensamma kyrkofullmäktige är gemensamt kyrkofullmäktige i den kyrkliga samfälligheten.

Om en församling slås samman med en annan församling, fördelas mandaten i kyrkofullmäktige eller församlingsrådet mellan församlingarna enligt det som i kyrkoordningen föreskrivs närmare om fördelningen av mandaten i gemensamma kyrkofullmäktige.

Mandatperioden för de förtroendevalda som har utsetts vid extra församlingsval varar till utgången av den löpande valperioden. Om valet förrättas under valperiodens sista år, varar mandatperioden till utgången av följande valperiod.

11 §

Rösträtt vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval

Vid församlingsval har alla de medlemmar i kyrkan rösträtt som senast på valdagen fyller 16 år och som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun. Rösträtten utövas i den församling där den röstberättigade har antecknats som medlem senast den 15 augusti under valåret. Vid församlingsval som förrättas på nytt med anledning av besvär och vid extra församlingsval utövas rösträtten i den församling där motsvarande anteckning har gjorts senast 70 dagar före valdagen.

Vid direkt kyrkoherdeval väljer de församlingsmedlemmar som är röstberättigade vid valet i fråga kyrkoherde i församlingen. Vid direkt kyrkoherdeval och direkt kyrkoherdeval som förrättas på nytt med anledning av besvär har alla de medlemmar i kyrkan rösträtt som senast den

första valdagen fyller 18 år, som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun och som har antecknats som medlemmar i församlingen i fråga senast 70 dagar före den första valdagen.

Alla röstberättigade har lika rösträtt.

Val som förrättas i stiftet

12 §

Val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av kyrkomötesombud

Prästmedlemmar och lekmannamedlemmar till stiftsfullmäktige samt prästombud och lekmannaombud till kyrkomötet utses separat genom proportionella och hemliga val.

Bestämmelser om viktningen av lekmannamedlemmarnas och lekmannaombudens röster finns i kyrkoordningen.

13 §

Rösträtt vid val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av kyrkomötesombud

Röstberättigade vid val av prästmedlemmar till stiftsfullmäktige och prästombud till kyrkomötet är stiftets präster.

Röstberättigade vid val av lekmannamedlemmar till stiftsfullmäktige och lekmannaombud till kyrkomötet är lekmannamedlemmarna i kyrkofullmäktige, i församlingsråden och i gemensamma kyrkofullmäktige. Om en och samma person är medlem i både församlingsrådet och gemensamma kyrkofullmäktige, utövas rösträtten i församlingsrådet av hans eller hennes ersättare.

Ledamöter och ersättare i sametinget har inte rösträtt i de val som nämns i 1 och 2 mom.

14 §

Val av lekmannamedlem och lekmannaombud som representerar samerna

Sametinget utser en lekmannamedlem till stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift och ett sameombud till kyrkomötet samt första och andra ersättare för dem med tillämpning av det som i 18 § i sametingslagen (974/1995) föreskrivs om handläggningen av ärenden. Valen ska ske före den 1 april det andra året efter församlingsvalet.

15 §

Begränsning av prästernas rösträtt

En präst som för viss tid har stängts av från prästämbetet har inte den rösträtt som grundar sig på prästämbetet.

Särskilda bestämmelser om förrättande av val

16 §

Församlingens och stiftets valnämnder

För att församlingsval ska kunna förrättas och de organ bildas som nämns i 10 § 1 mom. ska kyrkofullmäktige eller församlingsrådet tillsätta en valnämnd med en ordförande och minst fyra andra medlemmar samt minst fem ersättare. Ersättarna ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna.

Kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan besluta att församlingen delas in i röstningsområden, varvid valnämnden delas in i sektioner. En sektion är beslutsför med tre medlemmar. Sektionens uppgift är att sörja för verkställandet av röstningen i röstningsområdet.

För val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av kyrkomötesombud tillsätter domkapitlet en valnämnd med en ordförande samt två präster och två lekmän som övriga medlemmar, och fem ersättare. För val av lekmanamedlem och lekmannaombud bland församlingarna i landskapet Åland tillsätter domkapitlet en lekmanavalnämnd med en ordförande och två andra medlemmar samt tre ersättare.

En kandidat eller en kandidats make, barn, syskon eller förälder får inte vara medlem eller ersättare i valnämnden. Med make avses en äkta make samt en person som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten.

17 §

Centralvalnämnd

Gemensamma kyrkorådet i en kyrklig samfällighet kan för församlingsval tillsätta en centralvalnämnd med uppgift att bistå valnämnderna i församlingarna, så att valen förrättas på ett enhetligt sätt.

18 §

Förteckning över röstberättigade

I en förteckning över röstberättigade ska de röstberättigades fullständiga namn och personbe-teckning, antalet röstberättigade samt vid behov röstningsområdet anges. Om en röstberättigad vid församlingsval har en spärrmarkering som avses i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, skrivs en anteckning om spärrmarkeringen ut i förteckningen. I förteckningen ska det finnas utrymme för anteckningar om utövande av rösträtten och för anmärkningar.

Förteckningen över röstberättigade och uppgifterna i den får inte användas för andra ändamål än för att förrätta val. Uppgifterna i förteckningen får dock användas för statistikföring och vetenskaplig forskning.

Arkivutskriften av förteckningen över röstberättigade bevaras på det sätt som bestäms separat. När valresultatet vid församlingsval har vunnit laga kraft, ska kyrkostyrelsen förstöra det elektroniska register över röstberättigade som har skapats i kyrkans medlemsdatasystem.

19 §

Självrättelse av en förteckning över röstberättigade

Valnämnden har rätt att i en förteckning över röstberättigade som har upprättats för församlingsval ta in en person eller anteckna att personen saknar rösträtt, om personen obehörigen har utelämnats ur förteckningen eller felaktigt har antecknats sakna eller ha rösträtt eller om personen har blivit medlem i eller utträtt ur kyrkan efter de dagar som anges i 11 §. Om valnämnden anser att en anteckning om personen i förteckningen i övrigt är felaktig, kan valnämnden korrigera felet. Vid församlingsval ska ändringarna göras senast den 16:e dagen före valdagen före klockan 16.

Om det i förteckningen över röstberättigade antecknas att en person saknar rösträtt, ska ett skriftligt beslut om detta meddelas och beslutet delges personen i fråga på det sätt som anges i 10 kap. 24 § 1 mom. Inget skriftligt beslut meddelas dock om personen har avlidit eller dödförklarats efter det att förteckningen upprättades.

Om en person tas in i förteckningen över röstberättigade, ska ett meddelande om detta utan dröjsmål sändas till honom eller henne. Den som har blivit medlem i kyrkan har vid församlingsval rösträtt i den församling där han eller hon har blivit medlem.

Om någon annan felaktig anteckning om en person korrigeras i förteckningen över röstberättigade, ska detta delges personen i fråga utan dröjsmål, om det inte är uppenbart onödigt.

20 §

Laga kraft för förteckningen över röstberättigade

Vid församlingsval vinner förteckningen över röstberättigade laga kraft klockan 16 den 16:e dagen före valdagen.

En lagakraftvunnen förteckning över röstberättigade ska vid val följas oförändrad. Förteckningen anses ha vunnit laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte innan förteckningen vann laga kraft har meddelat sitt beslut med anledning av anförda besvär. Den som för valnämnden visar upp förvaltningsdomstolens beslut enligt vilket han eller hon är röstberättigad ska dock tillåtas rösta.

21 §

Ordningen på röstningsställena

På ett röstningsställe eller i dess omedelbara närhet får det inte under röstningstiden hållas tal, sättas upp anslag eller delas ut tryckta eller skrivna upprop, och de röstandes valfrihet får inte heller på något annat sätt utsättas för påverkan eller försök till det.

Röstningen ska ordnas så att valhemligheten bevaras. De närvarande ska följa de föreskrifter som valnämnden meddelar för att ordningen ska kunna upprätthållas och röstningen löpa störningsfritt.

10 kap.

Förfarandet och beslutsfattandet i förvaltningsärenden

Allmänna bestämmelser om förvaltningsärenden

1 §

Förfarandet i förvaltningsärenden samt digitala tjänster

På förfarandet i förvaltningsärenden tillämpas förvaltningslagen (434/2003) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

På digitala tjänster tillämpas lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Den tillämpas dock inte på småbarnspedagogik eller konfirmandundervisning i församlingarna, när en webbplats eller mobilapplikation kommer till i samband med småbarnspedagogik eller konfirmandundervisning och används i en avgränsad grupp under en viss tid.

2 §

Upphandlingsärenden

På upphandlingsärenden tillämpas lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

3 §

Tidsfrister

På handläggningen av förvaltningsärenden och rättskipningsärenden tillämpas lagen om beräkning av laga tid (150/1930), om inte något annat föreskrivs i denna lag. Bestämmelser om undantag i fråga om beräkning av tidsfrister som gäller ordnande av val finns i kyrkoordningen.

4 §

Offentlighet och sekretess

Inom förvaltningen tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, om inte något annat följer av 7 kap. 9 §, 8 kap. 1 § eller 12 kap. i denna lag. Handlingar som gäller självavård eller diakoniarbete för enskilda personer är sekretessbelagda.

Beslutanderätten i fråga om utlämnande av en handling kan överföras till en tjänsteinnehavare i förvaltningsstadgan eller instruktionen för en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet och i arbetsordningarna för domkapitlet och kyrkostyrelsen.

Beslut om avgifter som avses i 34 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet fattas av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige, domkapitlet eller kyrkostyrelsen.

5 §

Rätt att få upplysningar

En förtroendevald har rätt att få sådana upplysningar av kyrkliga myndigheter och att ta del av sådana handlingar hos dem som han eller hon anser behövliga i sitt uppdrag och som enligt 6 och 7 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ännu inte är offentliga, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

En tjänsteinnehavare vid domkapitlet och en av biskopen eller domkapitlet förordnad expert har trots sekretessbestämmelserna rätt att få sådana upplysningar av församlingar och kyrkliga samfälligheter och att ta del av sådana handlingar hos dem som ska anses nödvändiga för utövandet av initiativrätten enligt 2 kap. 14 § 1 mom. och för skötseln av en tillsynsuppgift enligt 4 kap. 3 § 1 mom. och 6 § 1 mom. 3 punkten.

En revisor har trots sekretessbestämmelserna rätt att få sådana upplysningar av kyrkliga myndigheter och att ta del av sådana handlingar hos dem som han eller hon anser nödvändiga för skötseln av ett uppdrag enligt 6 kap. 5 §.

6 §

Offentlighet för förteckningen över röstberättigade

En församlingsmedlem har rätt att ta del av förteckningen över röstberättigade vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval, med undantag för personbeteckningar, under den tid då förteckningen finns offentligt framlagd för granskning. Förteckningen får inte lämnas ut för kopiering eller fotografering, och kopior av den får inte ges ut. Den som är antecknad i förteckningen har dock rätt att avgiftsfritt få ett utdrag av de uppgifter som antecknats om honom eller henne i förteckningen. Den som har begärt att bli upptagen i förteckningen har i enlighet med vad som föreskrivs i 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet rätt att ta del av handlingar i anslutning till behandlingen av ärendet.

Om det i förteckningen över röstberättigade har gjorts en i 9 kap. 18 § 1 mom. avsedd anteckning om spärrmarkering för en person, får uppgifterna i förteckningen läggas fram för granskning endast för personen själv.

Förteckningen över röstberättigade vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval ska vara sekretessbelagd vid andra tidpunkter än den som avses i 1 mom. Sekretessen hindrar inte att uppgifter i förteckningen lämnas ut till den som behöver dem för att klarlägga sin rösträtt.

Bestämmelser om offentlighet för förteckningen över röstberättigade finns i övrigt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

7 §

Arkivfunktionen

På skötseln, planeringen och organiseringen av arkivfunktionen hos en kyrklig myndighet samt på arkivfunktionens uppgifter tillämpas arkivlagen (831/1994), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Kyrkostyrelsen bestämmer vilka handlingar hos en kyrklig myndighet som ska bevaras varaktigt.

8 §

Informationshantering

På kyrkliga myndigheters informationshantering, användning av informationssystem och sätt för elektroniskt utlämnande av information tillämpas 4 § 2 mom., 12—17 och 21—24 § samt 6 kap. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

Behandling av förvaltningsärenden i organ

9 §

Arbetsordningar

Domkapitlet, stiftsfullmäktige, biskopsmötet, kyrkostyrelsen och kyrkomötet ska alla anta en arbetsordning för sig.

I arbetsordningen ska det bestämmas om organets förvaltning och förfaranden. I kyrkostyrelsens arbetsordning ska det dessutom bestämmas om överföring av beslutanderätt till ämbetskollegiet, en direktion eller en tjänsteinnehavare, och i domkapitlets arbetsordning om överföring av beslutanderätt till en tjänsteinnehavare.

10 §

Överföring av ett ärende till ett högre organ för behandling

Kyrkorådet, gemensamma kyrkorådet och församlingsrådet kan på det sätt som anges i förvaltningsstadgan överta behandlingen av ett ärende som har beslutats av ett underlydande organ eller av en tjänsteinnehavare eller förtroendevald i församlingen eller den kyrkliga samfälligheten. Samma rätt har ordföranden för kyrkorådet, gemensamma kyrkorådet och församlingsrådet.

I arbetsordningen eller en instruktion kan det anges att det till behandling i domkapitlet eller kyrkostyrelsen kan överföras ett ärende där beslutanderätten med stöd av denna lag har överförts till ett underlydande organ eller en underlydande tjänsteinnehavare och i vilket organet eller tjänsteinnehavaren har fattat beslut.

Det högre organet kan upphäva eller ändra det beslut som fattats i ärendet eller sända ärendet tillbaka för ny behandling. I kyrkoordningen kan det anges vilka ärenden som inte kan överföras till ett högre organ för behandling.

Ett ärende ska överföras till ett högre organ för behandling inom den tid som en i 12 kap. 2 § avsedd begäran om omprövning av ett beslut ska framställas.

11 §

Jäv

En medlem i kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige eller stiftsfullmäktige är jävig att behandla ett ärende som gäller honom eller henne personligen eller någon som är närstående till honom eller henne enligt 28 § 2 eller 3 mom. i förvaltningslagen.

Ett kyrkomötesombud är jävigt att delta i beredningen av och beslutsfattandet i ett ärende som gäller honom eller henne personligen.

I fråga om jäv för medlemmar i övriga organ och för tjänsteinnehavare och arbetstagare tillämpas 28 § i förvaltningslagen, med undantag för 1 mom. 6 punkten. Ett anställningsförhållande till en församling eller kyrklig samfällighet gör inte en person jävig i ett förvaltningsärende där församlingen eller den kyrkliga samfälligheten är part, om inte personen på grundval av sitt anställningsförhållande har föredragit eller på något annat sätt handlagt ärendet.

Vid behandlingen i stiftsfullmäktige och kyrkostyrelsen av förslag till och val av medlemmar och ersättare till delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk deltar endast de medlemmar i behandlingen och beslutsfattandet vars anställningsvillkor inte omfattas av ett tjänstekollektivavtal eller arbetskollektivavtal för kyrkan.

12 §

Sätten att fatta beslut i organ

Beslut i ärenden som hör till ett organ kan fattas vid ett ordinarie sammanträde, vid ett sammanträde i en elektronisk miljö (*elektroniskt sammanträde*) eller på elektronisk väg före sammanträdet (*elektroniskt beslutsförfarande*). I ordinarie sammanträden går det genom beslut av organet också att delta på elektronisk väg.

Vid elektroniska sammanträden och i elektroniskt beslutsförfarande samt vid deltagande i ordinarie sammanträden på elektronisk väg ska församlingen, den kyrkliga samfälligheten, domkapitlet eller kyrkostyrelsen sörja för informationssäkerheten och för att utomstående inte har tillgång till sekretessbelagda uppgifter.

13 §

Elektroniskt sammanträde

Vid ett elektroniskt sammanträde krävs det att de som konstateras vara närvarande står i bild- och ljudförbindelse med varandra på lika villkor.

14 §

Elektroniskt beslutsförfarande

Med undantag för organens offentliga sammanträden kan ett organ fatta beslut i ett slutet elektroniskt beslutsförfarande.

De ärenden som ska behandlas ska specificeras i kallelsen till sammanträdet, och det ska nämnas före vilken tidpunkt ärendet kan behandlas i elektroniskt beslutsförfarande. Ärendet är behandlat när alla medlemmar i organet har uttryckt sin åsikt i ärendet och tidsfristen för behandlingen har löpt ut. Ett ärende ska behandlas vid ett sammanträde om en medlem kräver detta eller om en medlem har avstått från att uttrycka sin åsikt.

Det protokoll som gäller beslut som fattats i elektroniskt beslutsförfarande kan justeras före sammanträdet.

15 §

Ett organs beslutsförfarhet

Ett organ är beslutsfört när mer än hälften av medlemmarna är närvarande, om det inte i denna lag ställs andra krav på beslutsfattandet. För att kyrkomötet och biskopsmötet ska vara beslutsföra krävs det inte att mer än hälften av ombuden eller medlemmarna är närvarande.

Domkapitlet ska vara fulltaligt för att vara beslutsfört vid behandlingen av ett ärende som gäller huruvida en präst eller lektor har hållit sig till kyrkans bekännelse.

Kyrkostyrelsens ämbetskollegium är beslutsfört när minst tre medlemmar är närvarande. Som närvarande betraktas också en sådan medlem i ett organ som deltar i sammanträdet på elektronisk väg.

16 §

Sammanträdens offentlighet

Kyrkofullmäktiges, gemensamma kyrkofullmäktiges och stiftsfullmäktiges sammanträden samt kyrkomötets plenum är offentliga. Ett sammanträde ska vara slutet, om sekretess enligt lag ska iakttas i fråga om ett ärende eller en handling som organet behandlar eller om organet annars av vägande skäl så beslutar i fråga om något visst ärende.

Andra organs sammanträden är offentliga endast om organet så beslutar och det inte behandlas ärenden eller handlingar som är sekretessbelagda enligt lag.

Allmänheten ska kunna följa organens offentliga sammanträden också till den del någon deltar i sammanträdet på elektronisk väg.

17 §

Ledningen av sammanträden och begränsning av yttranderätten

Vid ett organs sammanträden leder ordföranden behandlingen av ärendena och ansvarar för ordningen. Om ett ombud eller en medlem genom sitt uppträdande stör sammanträdet förlopp och trots en tillsägelse från ordföranden inte uppträder som omständigheterna kräver, kan ordföranden bestämma att han eller hon ska avlägsnas. Om det uppstår oordning, kan ordföranden avbryta eller avsluta sammanträdet.

Ombud och medlemmar har yttranderätt i de ärenden som behandlas. De ska hålla sig till saken när de yttrar sig. Om ett ombud eller en medlem avviker från saken och trots en tillsägelse från ordföranden inte återgår till saken, kan ordföranden förbjuda honom eller henne att fortsätta tala. Om det är uppenbart att ett ombud eller en medlem drar ut på sitt tal i onödan, kan ordföranden efter att ha gett en tillsägelse förbjuda honom eller henne att fortsätta tala.

I arbetsordningen eller i en förvaltningsstadga eller instruktion kan det ges sådana föreskrifter om längden på anförandena i enskilda ärenden som behövs för att säkerställa sammanträdet förlopp.

Det som anges ovan gäller även dem som har rätt att närvara och yttra sig vid ett organs sammanträde.

18 §

Omröstning i ett organ

Omröstningar ska förrättas öppet. Som beslut gäller det förslag som fått flest röster eller den kvalificerade majoritet som föreskrivs.

Om rösterna faller lika vid omröstning, gäller som beslut den åsikt som ordföranden har röstat för. I ärenden som gäller uppsägning eller hävning av ett anställningsförhållande och i ärenden som gäller huruvida ett anställningsförhållande ska förfalla eller inte samt i ärenden som gäller avstängning av en präst från prästämbetet eller förlust av prästämbetet eller avstängning av en lektor från lektorstjänsten eller förlust av rätten att arbeta som lektor avgör dock den åsikt som är lindrigare för personen i fråga.

19 §

Val som förrättas i ett organ

Förtroendevalda, tjänsteinnehavare och arbetstagare i ett organ utses genom val. Vid val blir den eller de som fått flest röster utsedda. Motiveringen för ett beslut kan utelämnas.

Valet av förtroendevalda ska förrättas som proportionellt val, om det begärs av minst så många närvarande medlemmar som motsvarar den kvot som fås när antalet närvarande delas med det antal som ska väljas, ökat med ett. Om kvoten är ett brutet tal, ska den avrundas till närmaste högre hela tal.

Ersättare väljs vid samma val som de ordinarie medlemmarna. Om ersättarna är personliga, ska kandidaterna godkännas före valet och ställas upp vid sidan av de föreslagna ordinarie medlemmarna. Om ersättarna inte är personliga, blir de kandidater valda som näst efter dem som utses till ordinarie medlemmar har fått flest röster eller, vid ett proportionellt val, de största jämförelsetalen.

På proportionella val tillämpas bestämmelserna om församlingsval. Proportionella val och, när så yrkas, även majoritetsval ska förrättas med slutna sedlar.

Vid ett elektroniskt sammanträde får val förrättas med slutna sedlar endast om valhemligheten är tryggad.

20 §

Lika röstetal vid val som förrättas av ett organ

Om rösterna eller jämförelsetalen faller lika vid val, avgörs resultatet genom lottning. Bestämmelser om hur resultatet bestäms när rösterna faller lika vid indirekt kyrkoherdeval och vid kaplansval finns i kyrkoordningen.

Om en tjänst eller ett förtroendeuppdrag tillsätts på grundval av förslag och rösterna faller lika vid valet, blir den vald som i förslaget placerats före den andra.

21 §

Beslut på föredragning och föredragandens ansvar

I arbetsordningen eller en förvaltningsstadga eller instruktion kan det bestämmas att beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare ska fattas på föredragning.

Om ett beslut enligt denna lag eller en författning som utfärdats med stöd av den eller enligt vad en chef i tjänsteförhållande bestämmer ska fattas på föredragning av en tjänsteinnehavare, är föredraganden ansvarig för det beslut som har fattats på föredragning av honom eller henne.

22 §

Avvikande mening

Den som har deltagit i beslutsfattandet har rätt att anmäla avvikande mening genom att reservera sig mot beslutet, om han eller hon har lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet. Samma rätt har den som har föredragit ärendet, om beslutet avviker från beslutsförslaget. Reservationen ska göras genast efter det att beslutet fattades. Skriftliga motiveringar som har lämnats innan protokollet justerats ska fogas till protokollet.

Till kyrkomötets beslut kan avvikande mening inte anmälas.

En medlem som har röstat mot beslutet eller en medlem eller föredragande som har anmält avvikande mening är inte ansvarig för beslutet.

Delgivning av förvaltningsbeslut och andra handlingar

23 §

Tillgänglighållande av protokoll och beslut

Protokoll över sådana beslut av organ eller tjänsteinnehavare där en församlingsmedlem får framställa begäran om omprövning eller anföra besvär ska, med tillhörande anvisningar om hur man begär omprövning eller besväransvisning, efter justeringen hållas tillgängliga i det allmänna datanätet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. Om ärendet är sekretessbelagt i sin helhet, publiceras i protokollet endast ett omnämnande av att det sekretessbelagda ärendet behandlades. I protokollet eller tjänsteinnehavarbeslutet publiceras endast personuppgifter som är nödvändiga med tanke på tillgången till information. De personuppgifter som ingår i protokollet ska avlägsnas från datanätet när tidsfristen för begäran om omprövning eller besvärstiden löper ut.

De protokoll över fastställande av valresultatet som upprättats av stiftets valnämnd eller av domkapitlet ska med tillhörande besväransvisning hållas offentligt tillgängliga på det sätt som anges i 1 mom.

Kyrkostyrelsens i 3 kap. 21 § 4 mom. avsedda beslut och besvärsmyndighetens beslut ska med tillhörande besväransvisning hållas offentligt tillgängliga på församlingens webbplats på det sätt som anges i 1 mom.

Protokoll och beslut ska hållas offentligt tillgängliga under minst den tid som har reserverats för begäran om omprövning eller anförande av besvär.

24 §

Delgivning av beslut

Ett beslut ska delges parterna med iakttagande av 59 och 60 § i förvaltningslagen eller 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

En församlingsmedlem anses ha fått del av ett beslut den sjunde dagen efter det att protokollet, kyrkostyrelsens i 3 kap. 21 § 4 mom. avsedda beslut eller besvärsmyndighetens beslut offentliggjordes i det allmänna datanätet.

25 §

Delgivning av beslut om fastställande av valresultatet

På församlingsmedlemmars delfående av beslut om fastställande av resultatet av ett församlingsval tillämpas 24 § 2 mom.

Röstberättigade och valmansföreningar samt kandidater i församlingsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige och val av kyrkomötesombud anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att valnämndens eller domkapitlets protokoll offentliggjordes i det allmänna datanätet.

26 §

Delgivning i ärenden som gäller gravar

Beslut som gäller en grav ska delges innehavaren av gravrätten.

Om det inte finns några uppgifter om innehavaren av gravrätten eller om hans eller hennes vistelseort, ska ett meddelande om ett beslut som gäller graven eller om något annat som gäller

den placeras på graven. Beslutet och ett ärende som gäller avlägsnande av gravvård enligt 14 § 3 mom. i begravningslagen ska dessutom kungöras i en tidning med allmän spridning på orten eller i en motsvarande elektronisk publikation. Delfåendet anses ha skett den sjunde dagen efter det att ett tillkännagivande publicerades i tidningen eller i en motsvarande elektronisk publikation.

27 §

Delgivning med församlingar, kyrkliga samfälligheter, stift och kyrkan

En stämning som ska delges en församling eller kyrklig samfällighet eller någon annan delgivning med en församling eller kyrklig samfällighet ska i en församling lämnas till kyrkoherden och i en kyrklig samfällighet till ordföranden för gemensamma kyrkorådet. Stämningen eller delgivningen kan även lämnas till en tjänsteinnehavare som enligt en förvaltningsstadga eller instruktion ska ta emot delgivningar.

En stämning som ska delges ett stift eller någon annan delgivning med ett stift ska lämnas till ordföranden för domkapitlet eller till den tjänsteinnehavare som enligt domkapitlets arbetsordning ska ta emot delgivningar.

En stämning som ska delges kyrkan eller någon annan delgivning med kyrkan ska lämnas till ordföranden för kyrkostyrelsen eller till den tjänsteinnehavare som enligt kyrkostyrelsens arbetsordning ska ta emot delgivningar.

28 §

Offentliga kungörelser

Kungörelser som ska tillkännages för församlingsmedlemmarna ska hållas tillgängliga i det allmänna datanätet, om inte något annat föreskrivs eller följer av sekretessbestämmelserna. Kungörelserna ska finnas i det allmänna datanätet i 14 dygn, om inte något annat följer av sakens natur. De personuppgifter som ingår i kungörelsen ska avlägsnas från datanätet när den ovan nämnda tiden går ut.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Undantagsförhållanden

Om det genom förordning av statsrådet föreskrivs att befogenheter enligt beredskapslagen (1552/2011) ska börja tillämpas under undantagsförhållanden, kan kyrkostyrelsen sammankalla kyrkomötet på en plats som den bestämmer.

Om kyrkomötet inte kan sammanträda under undantagsförhållanden, har kyrkostyrelsen rätt att för kyrkomötets räkning göra framställningar och ge yttranden till statsrådet. Dessutom har kyrkostyrelsen rätt att för högst ett år meddela interimistiska förordnanden om

- 1) budgeten för kyrkans centralfond och kyrkans pensionsfond, ändringar i budgeten eller tillämpning av ett budgetförslag till dess att kyrkomötet har fattat beslut i ärendet,
- 2) kyrkostyrelsens förvaltning och verksamhet,
- 3) församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning, skyddet av deras egendom och andra åtgärder som undantagsförhållandena kräver,
- 4) senareläggning av församlingsval,

5) överföring av kyrkofullmäktiges eller gemensamma kyrkofullmäktiges beslutanderätt till kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet, eller av kyrkorådets eller församlingsrådets beslutanderätt till kyrkoherden.

Ett interimistiskt förordnande som kyrkostyrelsen har meddelat med stöd av 2 mom. ska föras till kyrkomötet för behandling genast när det kan sammanträda. Kyrkomötet kan låta ett förordnande vara i kraft eller ändra eller upphäva det.

2 §

Beslutsförheten under undantagsförhållanden

Domkapitlet kan under undantagsförhållanden som avses i 1 § 1 mom. fatta sådana nödvändiga och brådskande beslut som omfattas av domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet, om tre av domkapitlets medlemmar är närvarande.

Kyrkostyrelsen kan fatta i 1 § 2 mom. avsedda och andra nödvändiga och brådskande beslut, om fem av kyrkostyrelsens medlemmar är närvarande.

3 §

Förberedelser inför undantagsförhållanden och krissituationer samt ledningen av förberedelserna

Församlingar, kyrkliga samfälligheter, stift och kyrkostyrelsen ska genom beredskapsplanering och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt under undantagsförhållanden.

Församlingarna ska förbereda sig på att tillhandahålla andlig vård i krissituationer.

Domkapitlet leder och övervakar förberedelserna inom stiftets församlingar och kyrkliga samfälligheter. Kyrkostyrelsen leder förberedelserna inom kyrkans centralförvaltning.

4 §

Kyrkliga titlar

Utöver det som föreskrivs i lagen om offentlig belöning (1215/1999) och i de förordningar av republikens president som utfärdats med stöd av den kan biskopen förläna prostiteln och domkapitlet titlarna *director cantus* och *director musices*.

5 §

Vapen

Kyrkan har ett vapen som godkänts av kyrkostyrelsen. Stiftet och biskoparna har vapen som godkänts av domkapitlet. Församlingar kan ha vapen som godkänts av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet.

Vapnen ska utarbetas enligt heraldiska regler. Innan ett organ godkänner ett vapen ska det inhämta ett yttrande av Riksarkivet.

Användningen av ett vapen övervakas av det organ som har godkänt vapnet.

6 §

Sigill och stämplor

Bestämmelser om form, storlek, text, färg och emblem på de sigill och stämplor som används för att bekräfta riktigheten i kyrkliga myndigheters handlingar och om godkännande och förstöring av dessa sigill och stämplor finns i kyrkoordningen.

12 kap.

Ändringssökande

1 §

Tillämpning av kapitlets bestämmelser

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på framställande av begäran om omprövning av och anförande av kyrkobesvär över beslut av församlingar, kyrkliga samfälligheter, stift och andra kyrkliga myndigheter, om inte något annat föreskrivs särskilt genom lag.

2 §

Begäran om omprövning

Den som är missnöjd med ett beslut av en kyrklig myndighet får, om inte något annat föreskrivs i denna lag, skriftligen begära omprövning enligt följande:

1) hos kyrkorådet eller församlingsrådet i fråga om beslut av kyrkorådet eller församlingsrådet eller av en sektion inom eller ett organ under kyrkorådet eller församlingsrådet samt i fråga om beslut av en tjänsteinnehavare eller en förtroendevald i församlingen,

2) hos gemensamma kyrkorådet i fråga om beslut av gemensamma kyrkorådet eller av en sektion inom eller ett organ under gemensamma kyrkorådet samt i fråga om beslut av en tjänsteinnehavare eller en förtroendevald i en kyrklig samfällighet,

3) hos organisationskommittén i fråga om beslut av organisationskommittén,

4) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av en kyrkoherde som gäller beviljande av fritid, semester eller tjänstledighet för en präst och hos kyrkorådet eller församlingsrådet i fråga om beslut av en kyrkoherde i övriga ärenden,

5) hos kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet i fråga om sådana beslut av direktören för centralregistret som gäller ärenden som avses i 8 kap. 6 § 2 mom., om inte något annat följer av 3 mom. i denna paragraf,

6) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av domkapitlet som gäller huruvida en präst eller lektor har hållit sig till kyrkans bekännelse eller huruvida en präst handlar i strid med de skyldigheter som prästämbetet medför eller försummar dem eller uppför sig på ett sätt som är olämpligt för en präst samt i fråga om beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare under domkapitlet,

7) hos kyrkostyrelsen i fråga om beslut av ämbetskollegiet, en direktion eller en tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen,

8) hos valnämnden i fråga om den förteckning över röstberättigade som används vid församlingsval eller direkt kyrkoherdeval.

I ett beslut som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

På rättelse av befolkningsdata i kyrkböckerna tillämpas lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

3 §

Kyrkobesvär

I följande beslut får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen genom kyrkobesvär:

- 1) beslut enligt 2 § 1 mom. som har fattats med anledning av en begäran om omprövning,
- 2) beslut av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige, valnämnden i ett stift, biskopsmötet eller kyrkomötet,
- 3) andra än i 2 § 1 mom. 6—8 punkten avsedda beslut av valnämnden i en församling, domkapitlet eller kyrkostyrelsen.

Besvär får anföras på den grund att

- 1) beslutet har kommit till i oriktig ordning,
- 2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter,
- 3) beslutet annars strider mot lag.

Den som anför besvär ska presentera de besvärsgrunder som avses i 2 mom. innan besvärstiden löper ut.

4 §

När omprövning inte får begäras eller besvär anföras

Omprövning får inte begäras eller kyrkobesvär anföras i fråga om beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

5 §

Rätt att begära omprövning och anföras besvär

Omprövning får begäras och kyrkobesvär anföras av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (*part*), samt av en församlingsmedlem i fråga om beslut av en myndighet i församlingen. En församlingsmedlem har dock inte rätt att begära omprövning eller anföras besvär i fråga om ett beslut av kyrkorådet eller församlingsrådet, om det gäller diakoni, kristen fostran eller undervisning som riktar sig till någon annan person.

När det gäller ett beslut av en myndighet i en kyrklig samfällighet får omprövning begäras och kyrkobesvär anföras även av en församling som hör till den kyrkliga samfälligheten och av en medlem i en sådan församling samt i fråga om beslut av församlingarnas gemensamma organ av en församling som är part i avtalet och dess församlingsmedlemmar.

I ett sådant beslut av kyrkostyrelsen som avses i 3 kap. 21 § 4 mom. får omprövning begäras och kyrkobesvär anföras av en myndighet i den församling eller kyrkliga samfällighet som ansökt om tillstånd eller av en myndighet i en församling som hör till den kyrkliga samfälligheten. I fråga om besvärsrätten för en part eller församlingsmedlem tillämpas bestämmelserna i 1 och 2 mom. i denna paragraf.

Ändring i ett beslut med anledning av en begäran om omprövning får sökas genom kyrkobesvär endast av den som framställde begäran om omprövning. Om beslutet har ändrats med anledning av en begäran om omprövning, får ändring i beslutet sökas genom kyrkobesvär också av den som med stöd av 1 eller 2 mom. har rätt att anföras kyrkobesvär.

En myndighet som har fattat ett beslut med stöd av denna lag eller kyrkoordningen har rätt att anföras besvär över ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket förvaltningsdomstolen har upphävt eller ändrat myndighetens beslut.

6 §

Rätt att begära omprövning och anföra besvär i fråga om förteckningen över röstberättigade

Med avvikelse från bestämmelserna i 5 § om rätt att begära omprövning och anföra besvär får i fråga om förteckningen över röstberättigade vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval omprövning begäras och besvär anföras av den som anser att han eller hon obehörigen har utelämnats ur förteckningen eller att en anteckning om honom eller henne i förteckningen är felaktig.

Förvaltningsdomstolen ska innan valet förrättas skyndsamt avgöra kyrkobesvär som anförts över valnämndens beslut och sända information om sitt beslut till den vars rösträtt beslutet gäller och till valnämnden. Valnämnden ska göra behövliga anteckningar i förteckningen över röstberättigade.

7 §

Rätt att anföra besvär över beslut om fastställande av valresultatet

Med avvikelse från bestämmelserna om besvärgrunder i 3 § 2 mom. och om besvär rätt i 5 § får ändring i beslut om fastställande av valresultatet sökas genom besvär av

1) den som är part, den som har varit uppställd i valet och en valmansförening, på den grund att beslutet strider mot lag,

2) varje person som är röstberättigad vid valet samt vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval en församlingsmedlem, på den grund att valet har förrättats i oriktig ordning och detta har kunnat inverka på valresultatet.

8 §

Rättsmedel i upphandlingsärenden

I fråga om rättsmedel i beslut som en församling, en kyrklig samfällighet, ett domkapitel eller kyrkostyrelsen har fattat i ett upphandlingsärende som hör till tillämpningsområdet för lagen om offentlig upphandling och koncession tillämpas det som i den lagen föreskrivs om rättsmedel.

I ett ärende som omfattas av marknadsdomstolens behörighet får ändring i ett beslut av en församling, en kyrklig samfällighet, ett domkapitel eller kyrkostyrelsen inte sökas med stöd av denna lag.

9 §

Museiverkets rätt att begära omprövning och anföra besvär

Museiverket får begära omprövning av och anföra kyrkobesvär över ett beslut av kyrkostyrelsen som gäller

1) en i 3 kap. 21 § 3 mom. 3 punkten avsedd skyddad kyrklig byggnad,

2) i 3 kap. 22 § 2 mom. eller 24 § avsett skydd av en kyrklig byggnad eller upphörande av sådant skydd.

10 §

Tidsfrist för begäran om omprövning samt besvärstid

Omprövning ska begäras inom 14 dagar och kyrkobesvär anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Begäran om omprövning i fråga om förteckningen över röstberättigade vid församlingsval eller direkt kyrkoherdeval ska dock lämnas till pastorsexpeditionen eller något annat av församlingens verksamhetsställen som valnämnden bestämmer senast den andra vardagen efter utgången av den tid då förteckningen ska hållas framlagd enligt 9 kap. 6 § i kyrkoordningen.

Kyrkobesvär med anledning av ett i 9 kap. 19 § 2 mom. avsett beslut om självrättelse av förteckningen över röstberättigade eller med anledning av ett i 9 kap. 7 § 1 mom. eller 61 § 2 mom. i kyrkoordningen avsett beslut av valnämnden till följd av en begäran om omprövning ska anföras inom sju dagar från delfåendet av beslutet. Besvären ska riktas till förvaltningsdomstolen och inom den nämnda tiden lämnas till pastorsexpeditionen eller något annat av församlingens verksamhetsställen som valnämnden bestämmer. Valnämnden ska skyndsamt lämna besvären, ett protokollsutdrag, valnämndens utlåtande och övriga handlingar i ärendet till förvaltningsdomstolen.

11 §

Anvisningar om hur man begär omprövning och besvär

Till ett beslut i vilket begäran om omprövning får framställas ska det fogas anvisningar om hur man begär omprövning.

Till ett beslut över vilket kyrkobesvär får anföras ska det fogas en besvärsanvisning.

Till ett beslut i vilket begäran om omprövning inte får framställas och över vilket kyrkobesvär inte får anföras ska det fogas ett meddelande om förbud mot att söka ändring. I meddelandet ska det nämnas på vilken bestämmelse förbudet grundar sig.

12 §

Behörig förvaltningsdomstol

Kyrkobesvär anföras

1) över beslut av domkapitlet och stiftsfullmäktige samt av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet som hör till stiftet, hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets domkapitlet finns,

2) över beslut av kyrkomötet, biskopsmötet och kyrkostyrelsen hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Ett förvaltningstvistemål behandlas vid den förvaltningsdomstol som enligt 1 mom. är behörig att behandla besvär över beslut av den kyrkliga myndighet som är part i förvaltningstvistemålet. Om parterna i förvaltningstvistemålet är två kyrkliga myndigheter, behandlas målet vid den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som är svarande finns enligt 1 mom.

13 §

Sökande av ändring i beslut av förvaltningsdomstolen

I ett beslut av förvaltningsdomstolen som gäller förteckningen över röstberättigade vid församlingsval eller direkt kyrkoherdeval får ändring inte sökas genom besvär.

Om förvaltningsdomstolens beslut gäller kyrkobesvär över ett beslut av en myndighet i en församling eller kyrklig samfällighet, ska beslutet hållas tillgängligt i det allmänna datanätet på det sätt som anges i 10 kap. 23 §.

14 §

Begränsning av rätten att begära omprövning och att anföra besvär

Ändring får inte sökas genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär i fråga om

- 1) beslut av kyrkomötet, med undantag för beslut som fattas med stöd av 9 kap. 6 § 1 mom.,
- 2) beslut av biskopsmötet i ärenden som avses i 5 kap. 10 § 4 punkten i kyrkoordningen,
- 3) beslut som biskopen och domkapitlet gemensamt har fattat om godkännande till prästämbetet eller återgivande av prästämbetet, eller beslut som biskopen har fattat ensam, förutom beslut som fattas med stöd av 4 kap. 7 § 1 mom.,
- 4) beslut av kyrkostyrelsen i ärenden som avses i 8 kap. 13 § och 9 kap. 10 § 2 mom. i denna lag och i 5 kap. 13 § 4 punkten i kyrkoordningen,
- 5) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 7 kap. 7 § i denna lag och i 3 kap. 6 § 2 mom. och 39 §, 8 kap. 19 § 2 mom., 22 § 3 mom., 29 § 1 mom. och 33 §, 9 kap. 1 § 3 mom., 52 § 1 mom. och 56 § i kyrkoordningen eller beslut som gäller avläggande av i 8 kap. 12 § 2 mom. i kyrkoordningen avsedd pastoralexamen, högre pastoralexamen eller examen i ledning av församlingsarbete.

Ändring får inte sökas separat genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär i fråga om

- 1) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 8 kap. 18 § 1 och 2 mom., 21 § 1 mom. och 9 kap. 58 § i kyrkoordningen,
- 2) beslut av valnämnden om att lämna en stiftelseurkund utan prövning i enlighet med 9 kap. 14 § 1 mom. i kyrkoordningen eller i fråga om ärenden som avses i 16 och 19 § i det kapitlet och inte heller i fråga om valmyndighetens åtgärder eller beslut som gäller förhandsröstning i hemmet,
- 3) beslut av biskopen om tillfällig avstängning från prästämbetet i enlighet med 7 kap. 4 § i denna lag.

15 §

Rättelse av valresultat

Om förfarandet vid val av förtroendevalda eller tjänsteinnehavare har varit lagstridigt, ska valet upphävas. Om felet enbart ligger i beräkningen av valresultatet, ska det bestämmas att resultatet ska rättas. Om förfarandet har varit lagstridigt vid biskopsval, direkt kyrkoherdeval, församlingsval eller val av kyrkomötesombud eller medlemmar till stiftsfullmäktige och detta har kunnat inverka på valresultatet, ska det bestämmas att valet ska förrättas på nytt, om inte besvärsmyndigheten kan rätta valresultatet.

16 §

Besluts verkställbarhet

Ett beslut av en kyrklig myndighet får verkställas innan det har vunnit laga kraft. Ett beslut får dock inte börja verkställas, om det till följd av verkställigheten skulle bli meningslöst att begära omprövning eller anföra besvär eller om det organ som behandlar begäran om omprövning eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Ett beslut i ett ärende som kan överföras till kyrkostyrelsen, domkapitlet, kyrkorådet, gemensamma kyrkorådet eller församlingsrådet för behandling får inte verkställas innan det har utretts att ärendet inte överförs.

17 §

Förhållande till annan lagstiftning

På begäran om omprövning tillämpas förvaltningslagen, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

På kyrkobesvär och på behandlingen av förvaltningstvistemål tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

13 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs kyrkolagen (1054/1993), nedan *den upphävda lagen*.

2 §

Mandatperioden för organ som valts före lagens ikraftträdande

De organ i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna samt i stiftet och kyrkans centralförvaltning som valts enligt den upphävda lagen fortsätter sin verksamhet tills mandatperioden för motsvarande organ enligt denna lag börjar.

3 §

Förvaltningen av delområden i en församling

Det som i denna lag föreskrivs om delområden i en församling och om förvaltningen av dem tillämpas på kapellförsamlingar och församlingsdistrikt som bildats före ikraftträdandet av denna lag och på förvaltningen av dem.

4 §

Församlingar med särskilda rättigheter

Om en församling har tillförsäkrats särskilda rättigheter, behåller församlingen dessa rättigheter vid ikraftträdandet av denna lag.

5 §

Församlingarnas tillhörighet till ett centralregister

En församling som inte har anslutit sig till ett centralregister före ikraftträdandet av denna lag anses vid ikraftträdandet ha anslutit sig till det centralregister i sitt stift som geografiskt är närmast. På skötseln av församlingens kyrkobokföring tillämpas det samarbetsavtal som används vid centralregistret i fråga.

6 §

Handläggningen av anhängiga förvaltningsärenden

På sådana förvaltningsärenden och ännu inte underställda underställningsärenden som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag och på sökande av ändring i rättskipningsärenden och underställningsärenden tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På ärenden som genom domstolsbeslut har sänts tillbaka för ny behandling tillämpas dock bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelserna i 10 kap. 12—16 och 19 § om elektroniska sammanträden och elektroniskt beslutsförfarande tillämpas även på förvaltningsärenden som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag.

7 §

Administrativa bestämmelser

I församlingar och kyrkliga samfälligheter tillämpas arbetsordningen för kyrkofullmäktige, arbetsordningen för gemensamma kyrkofullmäktige, reglementet för kyrkorådet, reglementet för gemensamma kyrkorådet, reglementet för församlingsrådet och instruktionen för en direktion i högst sex månader från ikraftträdandet av denna lag.

8 §

Begravningsverksamheten

Om en församling före ikraftträdandet av denna lag har överlätit en grav för all framtid, ska denna överlåtelse fortfarande gälla så länge graven utgör en del av en fredad begravningsplats. På en sådan grav tillämpas dock 3 kap. 33 §.

På gravar som före ikraftträdandet av denna lag har överlåtits för viss tid tillämpas denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av den till den del de inte begränsar de rättigheter som innehavaren av gravrätten hade vid ikraftträdandet av denna lag.

9 §

Vissa bestämmelser om tjänsteförhållanden

I ärenden som gäller tillsättande av tjänster och givande av varning samt förflyttning av personal till följd av en ändring av församlingsindelningen och som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas bestämmelserna i den upphävda lagen.

2.

Lag

om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tjänsteinnehavare i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland (*kyrkan*), om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen (/) eller i någon annan lag eller avtalas med stöd av lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974).

På kyrkans anställda i arbetsavtalsförhållande tillämpas arbetsavtalslagen (55/2001), om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i någon annan lag eller avtalas med stöd av lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans arbetskollektivavtal (829/2005).

2 §

Arbetsgivare och personal

Med kyrkliga arbetsgivare avses i denna lag församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel och kyrkostyrelsen. En kyrklig samfällighet och de församlingar som hör till den är en enda arbetsgivare i frågor som gäller anställningsvillkoren.

Bestämmelser om sådana uppgifter för domkapitlet som i frågor som gäller tjänsteförhållandet för tjänsteinnehavare i en församling eller kyrklig samfällighet hör till arbetsgivaren finns förutom i denna lag även i kyrkolagen och kyrkoordningen.

De anställda står i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren.

3 §

Tjänsteförhållande, tjänst och tjänsteinnehavare

Med tjänsteförhållande avses ett offentligrättsligt anställningsförhållande mellan arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren.

För en uppgift som ska utföras i tjänsteförhållande inrättas en tjänst. Av grundad anledning kan en person anställas i tjänsteförhållande för viss tid utan att en tjänst inrättas.

Med tjänsteinnehavare avses en person som står i tjänsteförhållande till arbetsgivaren.

4 §

Språkkunskaper

I fråga om de språkkunskaper som krävs av tjänsteinnehavare gäller särskilda bestämmelser. Av särskilda skäl kan dispens beviljas från de behörighetsvillkor som anges för språkkunskaper. Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller beviljande av dispens till sökande till präst-tjänster och lektorstjänster i församlingar och kyrkliga samfälligheter finns i kyrkolagen. Dispens för sökande till andra tjänster beviljas av den myndighet som är behörig att inrätta tjänsten i fråga.

När en tjänst ska tillsättas eller någon anställas i arbetsavtalsförhållande, ska också en sådan sökande beaktas som har visat de språkkunskaper som krävs efter det att ansökningstiden löpt ut, om inte behandlingen av ärendet fördröjs till följd av det.

Arbetsgivaren ska genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder se till att personalen har tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta myndighetens uppgifter i enlighet med kraven i språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och annan lagstiftning.

5 §

Tystnadsplikt

Bestämmelser om tjänsteinnehavares och arbetstagares tystnadsplikt finns i kyrkolagen. På tjänsteinnehavares och arbetstagares tystnadsplikt tillämpas dessutom bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och i annan lag.

2 kap.

Tjänsteförhållandets början

6 §

Tjänsteförhållandets längd

En tjänsteinnehavare anställs i tjänsteförhållande tills vidare eller för viss tid.

En tjänsteinnehavare kan anställas för viss tid endast om

- 1) tjänsteinnehavaren själv begär det,
- 2) särskilda bestämmelser gäller för anställning för viss tid, eller
- 3) uppgiftens art, ett vikariat, ordnandet av skötseln av uppgifterna i ett vakant tjänsteförhållande eller någon annan jämförbar omständighet som hänför sig till arbetsgivarens verksamhet kräver det.

En tjänsteinnehavare som har anställts för viss tid utan någon sådan grund som anges i 2 mom. eller som utan grundad anledning upprepade gånger i följd har anställts för viss tid har när tjänsteförhållandet upphör rätt att få en ersättning som motsvarar lönen för minst 6 och högst 24 månader. Ersättningskravet ska framställas inom 6 månader från det att tjänsteförhållandet upphörde.

Bestämmelser om de tjänster vid kyrkostyrelsen där anställningen på grund av uppgifternas art alltid är för viss tid finns i kyrkoordningen.

7 §

Anställning av en långtidsarbetslös i tjänsteförhållande för viss tid

Anställning i tjänsteförhållande för viss tid förutsätter inte någon sådan grund som avses i 6 § 2 mom., om den som anställs är en person som enligt uppgift från arbets- och näringsbyrån har varit arbetslös arbetssökande utan avbrott de senaste 12 månaderna. Ett anställningsförhållande på högst två veckor utgör emellertid inget avbrott i arbetslösheten.

En person betraktas som arbetslös arbetssökande i enlighet med det som föreskrivs i 1 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

Den maximala längden av ett tjänsteförhållande för viss tid är ett år. Tjänsteförordnandet kan förnyas högst två gånger inom ett år från det att det första tjänsteförhållandet för viss tid började. Tjänsteförhållandenas sammanlagda längd får dock inte överskrida ett år.

8 §

Offentligt ansökningsförfarande och avvikelse från det

Anställning i tjänsteförhållande sker genom ett offentligt ansökningsförfarande. Ansöknings tiden är minst 14 kalenderdagar från det att tillkännagivandet offentliggjorts i det allmänna datanätet på det sätt som anges i 10 kap. 23 § i kyrkolagen.

Den myndighet som beslutar om anställning i tjänsteförhållande kan av grundad anledning besluta att ansökningstiden förlängs, att ett nytt ansökningsförfarande inleds eller att tjänsten inte tillsätts. I tillkännagivandet om ett nytt ansökningsförfarande ska det nämnas om tidigare ansökningar beaktas eller inte.

Avvikelse kan göras från det offentliga ansökningsförfarandet, om

- 1) någon anställs för att sköta en tjänst som vikarie eller i ett vakant tjänsteförhållande för viss tid,
- 2) en tjänsteinnehavare som sagts upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker anställs i ett annat tjänsteförhållande,
- 3) ett tjänsteförhållande som avses i 31 § erbjuds en deltidanställd tjänsteinnehavare,
- 4) en tjänsteinnehavare som avses i 33 § förflyttas till ett annat tjänsteförhållande,
- 5) den som utsetts till en tjänst säger upp sig före den dag då tjänsteutövningen ska inledas och det till tjänsten utses någon annan som sökt tjänsten och som uppfyllde behörighetsvillkoren när ansökningstiden löpte ut,
- 6) någon som är anställd hos en annan arbetsgivare anställs i tjänsteförhållande i samband med sådan överföring av verksamhet som avses i 36 §,
- 7) det finns något annat än ett i 1—6 punkten avsett särskilt vägande skäl.

9 §

Anställning i tjänsteförhållande

I ett tjänsteförhållande som har ledigförklarats offentligt kan endast en sådan person anställas som skriftligen har sökt tjänsten före ansökningstidens utgång och som då har uppfyllt behörighetsvillkoren. Till ansökan ska det fogas en redogörelse för sökandens behörighet.

Till tjänsten som ledande tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsens kansli kan det dock utses en person som inte har sökt tjänsten, om han eller hon samtycker till det och det har lämnats in en redogörelse för hans eller hennes behörighet.

Den som inte fyllt 18 år kan endast anställas i tjänsteförhållande för viss tid.

10 §

Behörighetsvillkor

De allmänna utnämningsgrunderna för offentliga tjänster anges i grundlagen. Bestämmelser om behörighetsvillkor för vissa tjänste- och arbetsavtalsförhållanden finns i kyrkolagen.

Den som anställs i tjänsteförhållande ska uppfylla särskilt föreskrivna eller av arbetsgivaren beslutade särskilda behörighetsvillkor, om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i kyrkolagen.

En person kan oberoende av de särskilda behörighetsvillkoren anställas i tjänsteförhållande för viss tid, om särskilda bestämmelser gäller för detta eller om arbetsgivaren av grundad anledning beslutar så i ett enskilt fall.

Om ett behörighetsvillkor för en tjänst är sådan specialutbildning som regelbundet genomgås i samband med skötseln av tjänsten, är en sökande behörig att söka tjänsten om han eller hon uppfyller de övriga behörighetsvillkoren för tjänsten och skriftligen förbinder sig att genomgå specialutbildningen.

11 §

Studier utomlands och examensbevis

På den behörighet för en tjänst i en församling, en kyrklig samfällighet eller ett domkapitel eller vid kyrkostyrelsen som de yrkeskvalifikationer som avses i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) medför tillämpas den lagen.

På den behörighet för en tjänst som andra högskolestudier utomlands än de som avses i den lag som nämns i 1 mom. medför tillämpas lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (1385/2015).

På medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige tillämpas förutom de lagar som nämns i 1 och 2 mom. också lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan de nordiska länderna om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier (651/1998).

En kyrklig myndighet ska meddela ett beslut om erkännande och jämställande av sådana studier eller sådan utbildning eller yrkespraktik utomlands som avses i 1—3 mom. samt om den behörighet som en sådan examen medför inom fyra månader från det att ansökan har lämnats till myndigheten.

12 §

Straffregisterutdrag

I de fall som avses i 2 § i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) förutsätter anställning i tjänsteförhållande att personen i fråga på begäran av den myndighet som tillsätter tjänsten har visat upp ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993). I fråga om uppvisande av straffregisterutdrag tillämpas också 6—10 § i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn.

Ett beslut att tillsätta en tjänst ska vara villkorligt, om ett straffregisterutdrag som avses i 1 mom. inte finns att tillgå. Den som villkorligt valts till en tjänst ska visa upp ett straffregisterutdrag senast inom 30 dagar från delfäendet av beslutet om ett villkorligt val eller inom en längre tid som den myndighet som tillsätter tjänsten av särskilda skäl gett sitt medgivande till. Annars förfaller beslutet. Myndigheten beslutar om tjänsteförhållandet ska fortsätta eller förfalla.

13 §

Utredning om hälsotillståndet vid anställning i tjänsteförhållande och vid prästvigning eller lektorsvigning

En förutsättning för anställning i tjänsteförhållande och för prästvigning och lektorsvigning är att den som anställs eller blir prästvigd eller lektorsvigd lämnar den myndighet som fattar beslutet upplysningar om sina förutsättningar att sköta uppgiften med hänsyn till hälsan samt dessutom vid behov deltar i kontroller och undersökningar för att utreda saken. Den som utnämns till en tjänst kan som ett villkor för utnämningen förpliktas att visa upp ett intyg över narkotikatest i de situationer som avses i 7 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Arbetsgivaren svarar för nödvändiga kostnader som orsakas av kontroller och undersökningar som arbetsgivaren förordnat.

Den myndighet som beslutar om anställning kan av grundad anledning bestämma att ingen utredning enligt 1 mom. krävs.

Ett beslut om anställning i tjänsteförhållande ska vara villkorligt, om inga upplysningar om förutsättningarna med hänsyn till hälsan finns att tillgå just då. Tjänsteinnehavaren ska lämna upplysningarna inom en skälig tid som myndigheten bestämmer. Om upplysningarna inte lämnas inom utsatt tid eller om myndigheten utifrån upplysningarna anser att tjänsteinnehavaren inte är lämplig för tjänsten, ska myndigheten fatta beslut om att anställningsbeslutet förfaller. Beslutet träder i kraft när det har delgetts tjänsteinnehavaren. I annat fall beslutar myndigheten att tjänsteförhållandet fortsätter.

Den som söker en kyrkoherdetjänst ska till ansökningshandlingarna foga upplysningar om sina förutsättningar att sköta uppgiften med hänsyn till hälsan och vid behov på förordnande av domkapitlet delta i kontroller och undersökningar för att utreda saken.

14 §

Prövotid

Vid anställning i tjänsteförhållande kan det bestämmas om en prövotid på högst sex månader från det att tjänsteutövningen inleds. I ett tjänsteförhållande för viss tid som är kortare än ett år kan prövotiden utgöra högst hälften av tjänsteförhållandets längd.

Om tjänsteinnehavaren under prövotiden har varit frånvarande från arbetet på grund av arbetsoförmåga eller familjeledighet, har arbetsgivaren rätt att förlänga prövotiden med en månad för varje period av 30 kalenderdagar som arbetsoförmågan eller familjeledigheten fortgår. Arbetsgivaren ska innan prövotiden går ut underrätta tjänsteinnehavaren om att prövotiden förlängs.

Om en tjänsteinnehavare anställs i ett annat tjänsteförhållande hos en och samma arbetsgivare och hans eller hennes uppgift eller ställning förändras avsevärt och tjänsteinnehavaren själv har sökt sig till det andra tjänsteförhållandet, kan arbetsgivaren bestämma att en prövotid ska iakttas i det nya tjänsteförhållandet.

Under prövotiden kan vardera parten upplösa tjänsteförhållandet med omedelbar verkan. Tjänsteförhållandet får inte upplösas på diskriminerande grunder eller på grunder som annars är ovidkommande med tanke på syftet med prövotiden.

Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller att bestämma om prövotid i tjänsteförhållande för en församlingspastor i en församling och att under prövotiden upplösa tjänsteförhållandet för en präst i en prästtjänst eller för en lektor finns i kyrkolagen.

Bestämmelser om de tjänster i en församling eller ett domkapitel eller vid kyrkostyrelsen där prövotid inte tillämpas på grund av uppgiftens art finns kyrkoordningen.

15 §

Tjänsteförordnande och redogörelse för villkoren i tjänsteförhållandet

En tjänsteinnehavare ska utan dröjsmål ges ett skriftligt tjänsteförordnande i fråga om en anställning i tjänsteförhållande. Dessutom ska arbetsgivaren, om tjänsteförhållandet varar i minst en månad, lämna tjänsteinnehavaren en redogörelse för de viktigaste villkoren i tjänsteförhållandet, om de inte framgår av tjänsteförordnandet.

Redogörelsen ska lämnas senast före utgången av den första fulla lönebetalningsperioden, och av den ska åtminstone följande framgå:

- 1) tjänstebeteckningen,
- 2) tjänsteförhållandets längd,
- 3) en eventuell grund för ett visstidsförordnande,
- 4) eventuell provotid,
- 5) tjänstestället när tjänsteförhållandet börjar,
- 6) den tidpunkt då tjänsteutövningen inleds,
- 7) de huvudsakliga uppgifterna eller grunden för hur de bestäms,
- 8) grunderna för lönesättningen samt lönebetalningsperioden,
- 9) den ordinarie arbetstiden i ett tjänsteförhållande på deltid eller, om arbetstidslagen (872/2019) inte tillämpas på tjänsteinnehavaren, arbetsmängdens relativa andel av den totala arbetsmängden i tjänsten i fråga,
- 10) hur semestern bestäms.

Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller utfärdande av tjänsteförordnanden i fråga om prästtjänster och lektorstjänster i församlingar och kyrkliga samfälligheter finns i kyrkolan. Redogörelsen för de viktigaste villkoren i ett tjänsteförhållande lämnas av arbetsgivaren.

Tjänsteförordnanden som gäller interimistisk skötsel av en prästtjänst i en församling eller kyrklig samfällighet kan utfärdas också vid sidan av den egna tjänsten.

16 §

Tidpunkten då ett tjänsteförhållande börjar och tjänsteinnehavarens rättigheter och skyldigheter inträder

Ett tjänsteförhållande börjar när beslutet om anställningen i tjänsteförhållande fattas.

Tjänsteinnehavarens rättigheter och skyldigheter inträder den dag tjänsteutövningen inleds, om det inte i denna lag eller någon annanstans föreskrivs något annat om en tidigare tidpunkt.

Tjänsteinnehavarens anställningsförhållande avbryts inte om han eller hon omedelbart övergår till ett annat tjänsteförhållande hos samma arbetsgivare.

3 kap.

Arbetsgivarens skyldigheter

17 §

Allmän skyldighet

Arbetsgivaren ska se till att tjänsteinnehavarna får de förmåner och rättigheter som följer av tjänsteförhållandet sådana som tjänsteinnehavarna har rätt att få dem.

18 §

Opartiskt bemötande och diskrimineringsförbud

Arbetsgivaren ska bemöta tjänsteinnehavarna opartiskt, om inte det med hänsyn till tjänsteinnehavarnas uppgifter och ställning finns anledning att avvika från detta.

I tjänsteförhållanden för viss tid eller på deltid får det inte enbart på grund av tjänsteförhållandets eller arbetstidens längd tillämpas ofördelaktigare anställningsvillkor än i andra tjänsteförhållanden, om det inte är motiverat av objektiva skäl.

Bestämmelser om likabehandling och förbud mot diskriminering finns i diskrimineringslagen (1325/2014). Bestämmelser om jämställdhet och förbud mot diskriminering på grund av kön finns i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986).

19 §

Utvecklande av den gemensamma arbetsplatsen och arbetsklimatet

När en uppgift som en tjänsteinnehavare sköter eller arbetsmetoderna ändras eller utvecklas, ska arbetsgivaren sträva efter att se till att tjänsteinnehavaren kan klara av att sköta sina uppgifter. Arbetsgivaren ska sträva efter att främja tjänsteinnehavarens möjligheter att i enlighet med sin förmåga utvecklas i karriären. Arbetsgivaren ska sträva efter att främja ett gott och förtroendefullt arbetsklimat.

20 §

Arbetsgivarens skyldighet att sörja för arbetarskyddet

Arbetsgivaren ska sörja för arbetarskyddet i syfte att skydda tjänsteinnehavarna mot olycksfall och hälsorisker. Bestämmelser om arbetarskydd finns i arbetarskyddslagen (738/2002).

Om arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena för en gravid tjänsteinnehavare utgör en risk för tjänsteinnehavarens eller fostrets hälsa och riskfaktorn inte kan elimineras i arbetet eller arbetsförhållandena, ska arbetsgivaren sträva efter att för graviditetstiden flytta tjänsteinnehavaren till andra uppgifter som är lämpliga med beaktande av tjänsteinnehavarens arbetsförmåga och yrkesskicklighet.

21 §

Förande av matrikel

Arbetsgivaren kan föra matrikel över tjänsteinnehavarna och arbetstagarna. Domkapitlet för matrikel över stiftets präster och lektorer.

På registrering, användning och avförande av uppgifter i matrikeln tillämpas matrikellagen (1010/1989).

22 §

Utlämnande av uppgifter

På utlämnande av uppgifter som gäller tjänsteinnehavare och arbetstagare tillämpas 6—9 § i matrikellagen.

23 §

Lönespecifikation

Arbetsgivaren ska i samband med lönebetalningen ge tjänsteinnehavaren en specifikation över lönens belopp och grunderna för hur den bestäms.

24 §

Mötesrätt

Arbetsgivaren ska tillåta att tjänsteinnehavarna och deras organisationer under pauser och utanför arbetstiden avgiftsfritt använder lämpliga lokaler i arbetsgivarens besittning för behandling av frågor som gäller tjänsteförhållanden och av frågor som hör till en fackförenings verksamhet. Utövandet av mötesrätten får inte orsaka olägenheter för arbetsgivarens verksamhet.

4 kap.

Tjänsteinnehavarens skyldigheter

25 §

Allmänna skyldigheter

Tjänsteinnehavaren ska sköta de uppgifter som hör till tjänsteförhållandet på behörigt sätt, opartiskt, utan dröjsmål och med iakttagande av gällande bestämmelser och föreskrifter samt arbetsgivarens arbetslednings- och övervakningsföreskrifter.

Tjänsteinnehavaren ska uppträda så som hans eller hennes ställning och uppgift kräver.

Bestämmelser om förbud mot att begära, ta emot eller godta en ekonomisk förmån eller annan förmån finns i 40 kap. i strafflagen (39/1889).

26 §

Nödvändiga och brådskande tjänsteuppgifter

En tjänsteinnehavare som inte omfattas av arbetstidslagen ska under sin fritid sköta nödvändiga och brådskande tjänsteuppgifter, om inte skötseln av dem har kunnat ordnas på något annat sätt.

Tjänsteinnehavaren är skyldig att vid sidan av sin egen tjänst vikariera för en annan tjänsteinnehavare under dennes semestrar och lediga dagar.

27 §

Bisyssla och konkurrerande verksamhet

Med bisyssla avses ett tjänsteförhållande, ett avlönat arbete eller en uppgift av bestående natur som tjänsteinnehavaren har rätt att avsäga sig, samt utövande av yrke eller näring eller drivande av rörelse. En tjänsteinnehavare får inte ta emot eller inneha en bisyssla som kräver att arbetstid används för uppgifter som hör till bisysslan, om inte arbetsgivaren på ansökan beviljar tillstånd till det. Bisysslotillstånd krävs också av en tjänsteinnehavare med uppgiften som huvudsyssla men utan fast arbetstid. Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller beviljande av bisysslotillstånd för innehavare av en prästtjänst eller lektorstjänst i en församling finns i kyrkolagen.

Bisysslottillstånd kan beviljas för viss tid eller annars begränsat. Vid prövning av om bisysslottillstånd ska beviljas eller inte ska det beaktas att tjänsteinnehavaren inte på grund av bisysslan får bli jävig i sin uppgift. En bisyssla får inte äventyra förtroendet för opartiskheten i skötseln av uppgiften eller i övrigt störa en ändamålsenlig skötsel av uppgiften. Konkurrerande verksamhet som uppenbart skadar arbetsgivaren får inte bedrivas som bisyssla. En tjänsteinnehavare får inte medan tjänsteförhållandet varar vidta sådana åtgärder för att förbereda konkurrerande verksamhet som inte kan anses vara godtagbara.

I fråga om andra bisysslor än sådana som avses i 1 mom. ska tjänsteinnehavaren lämna arbetsgivaren en anmälan.

Arbetsgivaren kan på de grunder som avses i 2 mom. och efter att ha gett tjänsteinnehavaren tillfälle att bli hörd

1) förbjuda tjänsteinnehavaren att ta emot eller inneha någon annan än en i 1 mom. avsedd bisyssla,

2) återkalla ett bisysslottillstånd.

28 §

Lämnande av hälsoupplysningar och deltagande i hälsoundersökningar

Utöver det som föreskrivs i lagen om företagshälsovård (1383/2001) om lämnande av hälsoupplysningar är en tjänsteinnehavare skyldig att på begäran av arbetsgivaren lämna de upplysningar om sin arbets- och funktionsförmåga som behövs för att hans eller hennes förutsättningar att sköta uppgiften ska kunna utredas.

Tjänsteinnehavaren är skyldig att på förordnande av arbetsgivaren delta i kontroller och undersökningar av sitt hälsotillstånd, om det är nödvändigt för att utreda förutsättningarna för att sköta uppgiften. Tjänsteinnehavaren ska innan han eller hon förordnas att delta ges tillfälle att bli hörd. Innehavaren av en prästtjänst i en församling förordnas att delta av domkapitlet. I fråga om en tjänsteinnehavares skyldighet att lämna intyg över narkotikatest tillämpas 7 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. I fråga om patientens självbestämmanderätt tillämpas i övrigt 6 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992).

Arbetsgivaren svarar för nödvändiga kostnader som orsakas av kontroller och undersökningar som arbetsgivaren förordnat.

29 §

Tjänsteinnehavarens skyldighet att sörja för arbetarskyddet

Bestämmelser om tjänsteinnehavarens skyldighet att sörja för arbetarskyddet finns i arbetarskyddslagen.

5 kap.

Ändringar i ett tjänsteförhållande

30 §

Ombildning av ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid

Arbetsgivaren kan med iakttagande av uppsägningstiden och efter att ha gett tjänsteinnehavaren tillfälle att bli hörd ombilda ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid på en

uppsägningsgrund som anges i 49 §. På ombildning av tjänsteförhållandet för en kaplan, församlingspastor eller lektor i en församling till ett tjänsteförhållande på deltid tillämpas bestämmelserna i 58 § 2 mom. om uppsägning och upplösning av ett tjänsteförhållande för en präst.

Om arbetsgivaren enligt ett tjänstekollektivavtal om samarbete mellan arbetsgivaren och personalen är skyldig att med tjänsteinnehavarna eller deras företrädare förhandla om grunden för ombildning av ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker, har arbetsgivaren ingen i 1 mom. avsedd skyldighet att höra en tjänsteinnehavare.

Tjänsteförhållandet för en kyrkoherde kan ombildas till ett tjänsteförhållande på deltid endast på ansökan av tjänsteinnehavaren. Tjänsteförhållandet för en biskop, den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli eller en avdelningschef vid kyrkostyrelsen kan inte ombildas till ett tjänsteförhållande på deltid.

31 §

En deltidsanställd tjänsteinnehavares rätt till ett tjänsteförhållande på heltid

En arbetsgivare som behöver nya tjänsteinnehavare för tjänsteförhållanden på heltid ska oberoende av 61 § i första hand erbjuda en tjänsteinnehavare som anställts tills vidare och som utför liknande uppgifter på deltid en möjlighet att övergå till ett sådant tjänsteförhållande. En förutsättning är att tjänsteinnehavaren på förhand skriftligen har meddelat att han eller hon önskar ett tjänsteförhållande på heltid, att tjänsteinnehavaren uppfyller behörighetsvillkoren för tjänsteförhållandet och att uppgiften är lämplig för honom eller henne.

Oberoende av skyldigheten att erbjuda arbete enligt 1 mom. och skyldigheten att återanställa enligt 61 § får en arbetsgivare ingå ett i lagen om yrkesutbildning (531/2017) avsett läroavtal med en studerande och anställa studeranden i tjänsteförhållande för viss tid.

32 §

Ändring av tjänsteutövningsskyldigheten

Om det krävs på grund av en omorganisering av verksamheten eller av någon annan grundad anledning, kan en tjänsteinnehavares tjänsteutövningsskyldighet ändras. Beslutet att ändra tjänsteutövningsskyldigheten fattas av den myndighet som beslutar om anställning i ett tjänsteförhållande som gäller tills vidare, efter det att tjänsteinnehavaren har getts tillfälle att bli hörd.

Beslut om ändring av tjänsteutövningsskyldigheten för innehavaren av en tjänst som kaplan, församlingspastor eller lektor i en församling fattas av kyrkoherden. Beslut om ändring av tjänsteutövningsskyldigheten för en församlingspastor eller lektor i en kyrklig samfällighet fattas av gemensamma kyrkorådet, om inte något annat bestäms i en förvaltningsstadga eller instruktion för samfälligheten.

33 §

Förflyttning av en tjänsteinnehavare till ett annat tjänsteförhållande

Arbetsgivaren kan förflytta en tjänsteinnehavare till ett annat tjänsteförhållande som tjänsteinnehavaren uppfyller behörighetsvillkoren för och som kan anses lämpligt för honom eller henne, om

1) tjänsteinnehavarens ställning som anställd tills vidare eller för viss tid inte ändras och det finns en sådan grundad anledning till förflyttningen som hänför sig till en omorganisering av verksamheten eller uppgifterna, och

a) den ordinarie lönen inte sjunker, eller

- b) tjänsteinnehavaren har gett sitt samtycke till förflyttningen,
2) det finns ett annat än ett i 1 punkten avsett godtagbart skäl till förflyttningen och tjänsteinnehavaren har gett sitt samtycke till den.

Arbetsgivaren kan av grundad anledning för högst ett år förflytta en tjänsteinnehavare till ett annat tjänsteförhållande som tjänsteinnehavaren uppfyller behörighetsvillkoren för och som kan anses lämpligt för honom eller henne, förutsatt att tjänsteinnehavarens ordinarie lön inte sjunker. Tjänsteinnehavarens förordnande kan återkallas, varvid tjänsteinnehavaren är skyldig att omedelbart återgå till sitt tidigare tjänsteförhållande med de löneförmåner som hör till det. Återkallandet träder i kraft genast.

Tjänsteinnehavaren ska före en förflyttning som avses i 1 eller 2 mom. eller före ett återkallande som avses i 2 mom. ges tillfälle att bli hörd.

34 §

Förflyttning av personal

Om en församling ansluts till en annan församling eller upplöses eller om en tjänst eller uppgift i församlingen blir onödig på grund av att församlingens område minskar, ska församlingens tjänsteinnehavare och arbetstagare i anställningsförhållanden som gäller tills vidare förflyttas till för dem lämpliga tjänster eller uppgifter i arbetsavtalsförhållande i den utvidgade eller nya församlingen eller i den kyrkliga samfälligheten i fråga.

Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller indragning av kyrkoherdetjänster vid bildandet av nya församlingar finns i kyrkolagen. När ändringen av församlingsindelningen träder i kraft upphör kyrkoherdetjänsten i den församling som upphör eller den kyrkoherdetjänst som ska dras in när en ny församling bildas, och tjänsteinnehavaren förflyttas då till en kaplanstjänst i den utvidgade eller nya församlingen.

Tjänsteinnehavare och arbetstagare som förflyttas har rätt att få de förmåner som hör till anställningsförhållandet i en sådan form att förmånerna vid tidpunkten för förflyttningen inte är ofördelaktigare än de motsvarande förmåner som dessa personer hade tidigare.

35 §

Avtal om placering av personalen

Om syftet med ett initiativ till ändring av församlingsindelningen är att helt eller delvis ansluta en församling till en annan församling eller att upplösa församlingar och bilda en ny församling i stället för dem, ska kyrkofullmäktigena och församlingsråden godkänna ett avtal om placeringen av prästerna och den övriga personalen. Om syftet med initiativet är att dela en församling på geografisk eller språklig grund så att det bildas en ny församling, ska avtalet om placeringen av prästerna och den övriga personalen godkännas av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet i den församling som delas.

Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller placeringen av kyrkoherdar och andra präster finns i kyrkolagen.

Organisationskommittén eller det nya kyrkorådet eller församlingsrådet beslutar om placeringen av andra tjänsteinnehavare och arbetstagare än präster när församlingar har slagits samman eller en ny församling har bildats i stället för de församlingar som upplösts, om inget avtal om placeringen av tjänsteinnehavarna och arbetstagarna har ingåtts innan beslutet om ändring av församlingsindelningen träder i kraft och om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen. Bestämmelser om beslutanderätten när en del av en församling har anslutits till en annan församling eller en ny församling har bildats genom delning av församlingar eller när församlingarna hör till olika stift finns i kyrkolagen.

36 §

Tjänsteinnehavarens ställning vid överlåtelse av rörelse

Med överlåtelse av arbetsgivarens rörelse avses överlåtelse av arbetsgivarens verksamhet eller en del av den till en annan arbetsgivare, när den helhet som överläts efter överlåtelsen förblir oförändrad eller likartad.

Vid överlåtelse av rörelse övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen på den nya ägaren eller innehavaren. Om rörelsen överläts till en privaträttslig sammanslutning eller stiftelse, övergår tjänsteinnehavarna till anställning i arbetsavtalsförhållande hos förvärvaren. På förvärvaren övergår då inte de rättigheter och skyldigheter som uttryckligen följer av tjänsteförhållandet och som inte är utmärkande för ett arbetsavtalsförhållande.

För en lönefordran eller fordran av annat slag som gäller tjänsteförhållandet och som förfallit till betalning före överlåtelsen ansvarar överlåtaren och förvärvaren solidariskt. Överlåtaren är dock ansvarig gentemot förvärvaren för en fordran som förfallit till betalning före överlåtelsen, om inte något annat avtalats.

I fråga om förvärvarens skyldighet att iakttäta det tjänstekollektivavtal som gällde vid tidpunkten för överlåtelsen tillämpas 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946).

6 kap.

Tjänstledighet

37 §

Tjänst- och arbetsledighet

En tjänsteinnehavare kan på ansökan helt eller delvis beviljas befrielse för viss tid från skötseln av tjänsteuppgifterna.

Tjänsteinnehavare och arbetstagare har rätt att få ledigt från arbetet för att sköta förtroendeuppdrag inom kyrkans centralförvaltning. Tjänsteinnehavare och arbetstagare har även rätt att i enlighet med 80 och 81 § i kommunallagen (410/2015) få ledigt från arbetet för att sköta kommunala förtroendeuppdrag.

I fråga om partiell sjukfrånvaro för en tjänsteinnehavare tillämpas 2 kap. 11 a § i arbetsavtalslagen.

38 §

Ansökan om och beviljande av tjänstledighet

Tjänstledighet söks skriftligen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans eller anges i tjänstekollektivavtal.

Beviljande av tjänstledighet och tjänstledighetens längd är beroende av arbetsgivarens prövning, om inte något annat föreskrivs någon annanstans eller anges i tjänstekollektivavtal. Om tjänstledighet inte kan beviljas i enlighet med ansökan ska ansökan avslås, om inte tjänsteinnehavaren skriftligen samtycker till att tjänstledighet beviljas på något annat sätt.

Om tjänsteinnehavaren har uteblivit från tjänsteutövningen och inte har beviljats tjänstledighet antecknas frånvaron i efterhand som tjänstledighet, om arbetsgivaren konstaterar att frånvaron berott på ett oöverstigit hinder eller haft ett annat giltigt skäl.

39 §

Avbrytande och återkallande av tjänstledighet

Avbrytande eller återkallande av tjänstledighet på tjänsteinnehavarens begäran är beroende av arbetsgivarens prövning, om inte något annat föreskrivs i lag eller anges i tjänstekollektivavtal.

En tjänstledighet avbryts för den tid som den tjänstlediga tjänsteinnehavaren med sitt samtycke av grundad anledning förordnas att utföra vissa tjänsteuppgifter.

Tjänstledigheten kan avbrytas eller återkallas, om den används för något annat ändamål än vad den beviljats för. Innan beslut fattas ska tjänsteinnehavaren ges tillfälle att bli hörd.

40 §

Familjeledighet

I fråga om en tjänsteinnehavares rätt till tjänstledighet för familjeledighet tillämpas 4 kap. 1, 2, 2 a, 3, 3 a, 4—7, 7 a, 7 b och 8 § i arbetsavtalslagen.

7 kap.

Permittering

41 §

Permittering

Arbetsgivaren har rätt att permittera en tjänsteinnehavare så att tjänsteutövningen och lönebetalningen avbryts tills vidare eller för viss tid, antingen helt eller delvis, medan tjänsteförhållandet i övrigt består, om arbetsgivaren har en grund enligt 49 § för att säga upp tjänsteförhållandet. Bestämmelser om de tjänster i en församling eller ett domkapitel eller vid kyrkostyrelsen vars innehavare inte får permitteras finns i kyrkoordningen. Bestämmelser om utlåtande som ska begäras i fråga om permittering av en annan präst eller en lektor i en församling finns i kyrkolagen. Permitteringen hindrar inte tjänsteinnehavaren från att ta ett annat arbete för permitteringstiden.

Om uppgifterna eller arbetsgivarens förutsättningar att erbjuda arbete har minskat tillfälligt och arbetsgivaren inte skäligen kan ordna andra uppgifter eller någon utbildning som lämpar sig för arbetsgivarens behov, kan tjänsteinnehavaren permitteras för högst 90 dagar. En förlängning av maximitiden får inte avtalas genom tjänstekollektivavtal.

Tjänsteinnehavaren och arbetsgivaren kan på arbetsgivarens initiativ avtala om permittering av tjänsteinnehavaren medan tjänsteförhållandet varar, om detta behövs på grund av arbetsgivarens verksamhet eller ekonomiska situation.

En tjänsteinnehavare som är permitterad tills vidare ska minst en vecka i förväg upplysas om att tjänsteutövningen återupptas, om inte något annat har avtalats.

Om ett beslut om permittering har upphävts med anledning av en begäran om omprövning eller besvär på andra grunder än de som avses i 1 eller 2 mom. och arbetsgivaren genom ett nytt lagakraftvunnet beslut har beslutat om samma permittering, anses permitteringen ha verkställts enligt det första beslutet, om inte något annat följer av delgivningstiden för det första beslutet eller av att permitteringen återkallas.

42 §

Permitteringsförfarande

Arbetsgivaren ska utifrån de upplysningar som arbetsgivaren har lämna tjänsteinnehavaren förhandsinformation om grunderna för permitteringen och om dess beräknade omfattning, det sätt på vilket den genomförs, tidpunkten då den börjar och dess längd. Om permitteringen gäller flera tjänsteinnehavare, kan informationen lämnas förtroendemannen eller tjänsteinnehavarna gemensamt. Förhandsinformationen ska lämnas utan dröjsmål efter det att arbetsgivaren fått kännedom om behovet av permittering. Förhandsinformationen behöver inte lämnas, om arbetsgivaren enligt ett tjänstekollektivavtal ska lämna motsvarande information.

Ett beslut om permittering ska delges tjänsteinnehavaren skriftligen minst 14 dagar innan permitteringen börjar. Permitteringsbeslutet ska lämnas till tjänsteinnehavaren personligen. Om permitteringsbeslutet inte kan lämnas personligen, får det sändas per brev med iakttagande av samma tidsfrist. Ett beslut som sänts per brev anses ha kommit till tjänsteinnehavarens kännedom senast den sjunde dagen efter det att beslutet sändes. I permitteringsbeslutet ska det nämnas grunden för permitteringen, tidpunkten då den börjar och en tidsbestämd permitterings längd samt, i fråga om permittering tills vidare, permitteringens beräknade längd. Permitteringsbeslutet ska delges förtroendemannen.

Förhandsinformationen behöver inte lämnas, om arbetsgivaren enligt ett tjänstekollektivavtal om samarbete mellan arbetsgivaren och personalen ska lämna motsvarande information eller förhandla om permittering med tjänsteinnehavarna eller deras företrädare.

43 §

Uppsägning av ett tjänsteförhållande i samband med permittering

En permitterad tjänsteinnehavare har rätt att utan uppsägningstid säga upp sitt tjänsteförhållande så att det upphör när som helst under permitteringen, dock inte under den sista veckan före permitteringens slut, om tjänsteinnehavaren känner till när permitteringen kommer att upphöra. Annat avtal är ogiltigt.

Om permitteringen har trätt i kraft utan att tjänsteinnehavaren har fått tillgodogöra sig någon uppsägningstid enligt 54 § 1 mom. och arbetsgivaren säger upp tjänsteinnehavaren innan permitteringen upphör, har tjänsteinnehavaren rätt att i ersättning få sin lön för uppsägningstiden. Från lönen för uppsägningstiden får arbetsgivaren dra av lönen för 14 dagar, om tjänsteinnehavaren har permitterats med iakttagande av mer än 14 dagars lag- eller avtalsenlig tid för meddelande om permittering.

Om permitteringen har trätt i kraft utan att tjänsteinnehavaren har fått tillgodogöra sig den uppsägningstid som gäller när tjänsteförhållandet upphör och permitteringen gäller tills vidare och har varat i minst 200 kalenderdagar utan avbrott, har den permitterade tjänsteinnehavaren om han eller hon säger upp tjänsteförhållandet rätt att i ersättning få sin lön för uppsägningstiden på det sätt som anges i 2 mom.

44 §

Ersättning för inkomstbortfall under permitteringstiden

Om ett permitteringsbeslut upphävs genom ett lagakraftvunnet beslut på grund av att det strider mot 41 § 1 eller 2 mom., ska tjänsteinnehavaren i enlighet med 60 § betalas den inkomst för ordinarie arbetstid som han eller hon gått miste om på grund av den lagstridiga permitteringen.

8 kap.

Upphörande av ett tjänsteförhållande

45 §

Upphörande av ett tjänsteförhållande utan uppsägning

Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid

- 1) när tiden för tjänsteinnehavarens anställning har löpt ut,
- 2) när det uppdrag som tjänsteinnehavaren anställdes för har utförts,
- 3) oberoende av den tid för vilken en tjänsteinnehavare har anställts för viss tid som vikarie, när den tjänsteinnehavare som anställts tills vidare återgår till sin tjänsteutövning och han eller hon med stöd av lag eller tjänstekollektivavtal har en absolut rätt att återgå i tjänsteutövning,
- 4) när en tjänsteinnehavare med stöd av tjänsteförhållandet har beviljats full invalidpension tills vidare, vid utgången av den kalendermånad då tjänsteinnehavarens rätt till lön för sjukdomstiden upphörde eller, om arbetsgivaren har fått vetskap om beslutet om invalidpension senare, på dagen för delfäendet,
- 5) den dag som följer på dagen för delfäendet av ett beslut om att ett i 12 § 2 mom. eller 13 § 3 mom. avsett val av tjänsteinnehavare förfaller,
- 6) vid utgången av den kalendermånad under vilken tjänsteinnehavaren uppnår avgångsåldern, om inte avtal ingås med tjänsteinnehavaren om att tjänsteförhållandet fortsätter för viss tid.

Avgångsåldern är 68 år för dem som är födda 1957 eller tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 eller därefter.

Arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren kan avtala om att tjänsteförhållandet fortsätter för viss tid efter den tidpunkt som avses i 1 mom. 6 punkten. Avtal med präster och lektorer i en församling ingås dock av domkapitlet efter att det hört församlingen.

46 §

Upphörande av tjänsteförhållandet för att tjänsteinnehavaren utträtt ur kyrkan

Bestämmelser om upphörande av ett tjänsteförhållande för att tjänsteinnehavaren utträtt ur kyrkan finns i kyrkolagen.

47 §

Uppsägningsgrunder som har samband med tjänsteinnehavaren

En arbetsgivare får inte säga upp ett tjänsteförhållande av skäl som har samband med tjänsteinnehavaren, om inte skälen är sakliga och vägande. Som sådana skäl kan betraktas ett allvarligt brott mot eller en allvarlig försummelse av skyldigheter som hänför sig till tjänsteförhållandet samt sådana väsentliga förändringar av de personliga arbetsförutsättningarna på grund av vilka tjänsteinnehavaren inte längre kan klara av sina uppgifter. Vid bedömningen av om det är fråga om sakliga och vägande skäl ska arbetsgivarens och tjänsteinnehavarens omständigheter beaktas som en helhet.

Ett ovan avsett skäl är åtminstone inte

- 1) tjänsteinnehavarens sjukdom, skada eller olycksfall, om inte tjänsteinnehavarens arbetsförmåga på grund av detta har minskat väsentligt och för så lång tid att det inte skäligen kan förut sättas att arbetsgivaren fortsätter tjänsteförhållandet,

2) deltagande i en stridsåtgärd som en tjänsteinnehavarförening genomför i enlighet med föreningens beslut,

3) tjänsteinnehavarens politiska, religiösa eller andra åsikter eller deltagande i samhälls- eller föreningsverksamhet,

4) anlitande av rättsmedel som står till buds för tjänsteinnehavaren.

Om tjänsteinnehavaren inte genomgår en specialutbildning som avses i 10 § 4 mom. inom en skälig tid som arbetsgivaren bestämmer, kan tjänsteinnehavaren sägas upp med iakttagande av uppsägningstiden.

48 §

Åberopande av en uppsägningsgrund som har samband med tjänsteinnehavaren

En tjänsteinnehavare som har försummat att fullgöra de skyldigheter som följer av tjänsteförhållandet eller brutit mot dem får inte sägas upp innan han eller hon genom en varning har getts tillfälle att rätta till sitt förfarande.

Arbetsgivaren ska före en uppsägning reda ut om uppsägningen kan undvikas genom att tjänsteinnehavaren placeras i ett annat tjänsteförhållande.

Om uppsägningsgrunden är en så allvarlig överträdelse i anslutning till tjänsteförhållandet att det inte skäligen kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter tjänsteförhållandet, tillämpas 1 och 2 mom. inte.

Uppsägning på grund av tjänsteinnehavaren ska ske inom en skälig tid efter det att den myndighet som beslutar om uppsägningen har fått kännedom om uppsägningsgrunden.

49 §

Uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker

Ett tjänsteförhållande kan sägas upp när tjänsteinnehavarens uppgifter av ekonomiska orsaker, till följd av omorganiseringar hos arbetsgivaren eller inom enheten i fråga eller av någon annan jämförbar orsak har minskat väsentligt och varaktigt. En uppsägning förutsätter dessutom att tjänsteinnehavaren med hänsyn till sin yrkesskicklighet och förmåga inte skäligen kan placeras i ett annat tjänsteförhållande eller anställas i ett arbetsavtalsförhållande med uppgifter som inte väsentligt avviker från tjänsteinnehavarens uppgifter, eller utbildas för nya uppgifter.

Någon grund för uppsägning anses åtminstone inte finnas när

1) uppsägningen har föregåtts eller följts av att en ny person har anställts för liknande uppgifter och det under samma tid inte har skett några förändringar i arbetsgivarens verksamhetsförutsättningar,

2) den omorganisering av arbetsuppgifterna som uppgetts som skäl till uppsägningen i själva verket inte minskar de uppgifter som arbetsgivaren kan erbjuda eller ändrar uppgifternas art.

Tjänsteförhållandet för kyrkoherden och för församlingens enda kantor eller enda tjänsteinnehavare inom diakonin kan inte sägas upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker.

50 §

Sysselsättningsledighet och sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning

Tjänsteinnehavare har samma rätt till sysselsättningsledighet som arbetstagare har enligt 7 kap. 12 § i arbetsavtalslagen.

Arbetsgivaren är skyldig att erbjuda en tjänsteinnehavare som arbetsgivaren sagt upp med stöd av 49 § möjlighet att delta i sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning som arbetsgivaren betalar, om

- 1) arbetsgivaren regelbundet har minst 30 anställda, och
- 2) tjänsteinnehavaren innan tjänsteförhållandet upphörde har varit anställd hos arbetsgivaren i minst fem år utan avbrott.

Träningen eller utbildningen ska till sitt värde motsvara minst tjänsteinnehavarens kalkylerade lön för en månad eller den genomsnittliga månadsinkomsten för personal som arbetar vid samma verksamhetsställe som den uppsagda tjänsteinnehavaren, beroende på vilket belopp som är större. Träningen eller utbildningen ska genomföras inom två månader från det att uppsägningstiden löpte ut. Av vägande skäl får träningen eller utbildningen även genomföras senare. När anställningsförhållandet upphör ska dock tjänsteinnehavaren känna till tidpunkten eller en uppskattning av tidpunkten för genomförandet av träningen eller utbildningen.

Arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren kan avtala om att arbetsgivaren fullgör sin skyldighet enligt 2 mom. genom att helt eller delvis betala en utbildning eller träning som tjänsteinnehavaren själv skaffar.

Arbetsgivaren och personalen får avtala om att värdet på träningen eller utbildningen ska bestämmas på ett sätt som avviker från bestämmelserna i 3 mom. Dessutom får arbetsgivaren och personalen avtala om andra arrangemang än träning eller utbildning för att främja möjligheterna till sysselsättning för den som sägs upp. Personalens företrädare utses i enlighet med det som avtalats i ett tjänstekollektivavtal om samarbete mellan arbetsgivaren och personalen. Ett avtal som ingåtts av en företrädare för personalen är bindande för alla tjänsteinnehavare som den företrädare för tjänsteinnehavarna som ingått avtalet ska anses företräda.

51 §

Försummelse av skyldigheten att ordna sysselsättningsfrämjande träning eller utbildning

En arbetsgivare som inte har iakttagit sin skyldighet enligt 50 § är skyldig att i engångsersättning till tjänsteinnehavaren betala ett belopp som motsvarar utbildningens eller träningens värde.

Om skyldigheten att ordna träning eller utbildning har försummats endast delvis, uppkommer ersättningsskyldighet endast till den del skyldigheten försummats.

52 §

Särskilt uppsägningskydd

En tjänsteinnehavare som har beviljats tjänstledighet för familjeledighet har samma uppsägningskydd som en arbetstagare har enligt 7 kap. 9 § i arbetsavtalslagen. Detsamma gäller för en tjänsteinnehavare som är gravid eller som kommer att utnyttja sin rätt till en ovan avsedd ledighet.

Tjänsteförhållandet för en förtroendeman kan sägas upp med stöd av 47 § endast om majoriteten av de tjänsteinnehavare och arbetstagare som han eller hon är förtroendeman för ger sitt samtycke. Tjänsteförhållandet kan sägas upp med stöd av 49 § endast om arbetet upphör helt och hållet och det inte kan ordnas något annat arbete som motsvarar tjänsteinnehavarens yrkes-skicklighet eller tjänsteinnehavaren inte kan omskolas för något annat arbete.

53 §

Uppsägningsrätt i samband med överlåtelse av rörelse

Förvärvaren av en rörelse får inte säga upp en tjänsteinnehavares anställningsförhållande enbart på grund av överlåtelse av rörelse enligt 36 § 1 mom.

Tjänsteinnehavaren får utan att iaktta den uppsägningstid som annars ska tillämpas i tjänsteförhållandet eller oberoende av uppsägningstidens längd säga upp tjänsteförhållandet så att det upphör på dagen för överlåtelsen av rörelsen, om arbetsgivaren eller den nya innehavaren av rörelsen har underrättat tjänsteinnehavaren om överlåtelsen senast en månad före dagen för överlåtelsen. Om tjänsteinnehavaren har underrättats om överlåtelsen senare, får han eller hon säga upp sitt anställningsförhållande så att det upphör på dagen för överlåtelsen eller därefter, dock senast inom en månad från underrättelsen.

54 §

Uppsägningstid

När arbetsgivaren säger upp en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande är uppsägningstiden minst

- 1) 14 dagar, om anställningsförhållandet har varat högst ett år,
- 2) en månad, om anställningsförhållandet har varat utan avbrott mer än ett men högst fyra år,
- 3) två månader, om anställningsförhållandet har varat utan avbrott mer än fyra men högst åtta år,
- 4) fyra månader, om anställningsförhållandet har varat utan avbrott mer än åtta men högst tolv år,
- 5) sex månader, om anställningsförhållandet har varat utan avbrott mer än tolv år,
- 6) två månader, när det är fråga om en tjänst som kyrkoherde, biskop, ledande tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsens kansli eller avdelningschef vid kyrkostyrelsen.

När en tjänsteinnehavare säger upp sitt tjänsteförhållande är uppsägningstiden minst

- 1) 14 dagar, om anställningsförhållandet har varat utan avbrott högst fem år,
- 2) en månad, om anställningsförhållandet har varat utan avbrott mer än fem år,
- 3) två månader, om tjänsteinnehavaren anställs av kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige,
- 4) två månader, när det är fråga om en kaplan, kyrkoherde eller biskop, den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli eller en avdelningschef vid kyrkostyrelsen.

Uppsägningstiden börjar löpa dagen efter den dag då uppsägningen delges. Med tjänsteinnehavarens samtycke kan en kortare uppsägningstid än den som avses i 1 och 2 mom. iakttas.

55 §

Upplösning av ett tjänsteförhållande

Arbetsgivaren får upplösa en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande så att det upphör genast, oberoende av den uppsägningstid som ska iaktas eller av tidsfristen. Ett tjänsteförhållande får upplösas endast av synnerligen vägande skäl. Som sådana skäl kan betraktas ett så allvarligt brott mot eller en så allvarlig försummelse av de skyldigheter som följer av lag eller föreskrifter och som väsentligen inverkar på tjänsteförhållandet att det inte skäligen kan förutsättas att arbetsgivaren fortsätter tjänsteförhållandet ens för den tid som uppsägningstiden varar.

56 §

När rätten att upplösa ett tjänsteförhållande förfaller

Rätten att upplösa ett tjänsteförhållande förfaller, om inte skälet till upplösningen redan före det har förlorat sin betydelse, 14 dagar efter det att arbetsgivaren fick kännedom om skälet till upplösning eller, om skälet är av fortgående art, efter det att arbetsgivaren fick kännedom om att det bortfallit.

Om det finns ett giltigt hinder för upplösning, får tjänsteförhållandet upplösas inom 14 dagar från det att hindret bortföll.

57 §

Förfarandet för att avsluta ett tjänsteförhållande

Innan arbetsgivaren säger upp eller upplöser ett tjänsteförhållande eller beslutar att tjänsteförhållandet ska förfalla i enlighet med 12 § 2 mom. eller 13 § 3 mom., ska tjänsteinnehavaren ges tillfälle att bli hörd om skälen till att tjänsteförhållandet avslutas. Tjänsteinnehavaren har rätt att anlita ett biträde när han eller hon hörs. Tjänsteinnehavaren ska upplysas om rätten att anlita ett biträde. Arbetsgivarens beslut om uppsägning eller upplösning eller om att tjänsteförhållandet ska förfalla ska antecknas i protokollet tillsammans med en motivering.

Om arbetsgivaren enligt ett tjänstekollektivavtal om samarbete mellan arbetsgivaren och personalen är skyldig att med tjänsteinnehavarna eller deras företrädare förhandla om grunden för en uppsägning av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker, har arbetsgivaren ingen sådan skyldighet som avses i 1 mom.

Ett beslut om att säga upp eller upplösa ett tjänsteförhållande eller om att tjänsteförhållandet ska förfalla ska delges tjänsteinnehavaren bevisligen med iakttagande av 56 och 60 § i förvaltningslagen (434/2003).

58 §

Myndighet som säger upp eller upplöser ett tjänsteförhållande

En tjänsteinnehavare sägs upp och hans eller hennes tjänsteförhållande upplöses

1) i en församling av kyrkorådet, församlingsrådet eller någon annan myndighet som anges i förvaltningsstadgan,

2) i en kyrklig samfällighet av gemensamma kyrkorådet eller någon annan myndighet som anges i förvaltningsstadgan,

3) i ett domkapitel av domkapitlet,

4) vid kyrkostyrelsen av kyrkostyrelsen, om inte något annat föreskrivs.

Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller att säga upp innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst i en församling eller kyrklig samfällighet på i 47 § angivna grunder som har samband med tjänsteinnehavaren eller av i 49 § angivna ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker, eller att upplösa tjänsteförhållandet på i 55 § angivna grunder finns i kyrkolagen.

59 §

Fortsättning av ett tjänsteförhållande

En tjänsteinnehavares tjänsteförhållande fortsätter utan avbrott, om det i ett lagakraftvunnet beslut konstateras att tjänsteförhållandet har sagts upp eller upplösts utan laglig grund eller att beslutet om anställning i tjänsteförhållande har förfallit utan laglig grund.

Om ett beslut om uppsägning eller upplösning eller om att ett tjänsteförhållande ska förfalla har upphävts med anledning av en begäran om omprövning eller besvär på andra grunder än de som avses i 1 mom. och arbetsgivaren genom ett nytt beslut har avslutat tjänsteförhållandet och detta beslut har vunnit laga kraft, anses tjänsteförhållandet ha upphört enligt det första beslutet i ärendet, om inte något annat följer av uppsägningstiden.

Om tjänsteförhållandet har upplösts utan en föreskriven grund för upplösningen och domstolen anser att arbetsgivaren har haft en uppsägningsgrund, anses tjänsteförhållandet fortsätta till

utgången av den uppsägningstid som ska iakttagas i fråga om tjänsteinnehavaren, och tjänsteinnehavaren har rätt att få lön för uppsägningstiden.

60 §

Ersättning för inkomstbortfall

När ett ärende som gäller avslutande av ett tjänsteförhållande i de fall som avses i 59 § 1 mom. har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut och arbetsgivaren har fått den redogörelse som avses i 2 mom. i denna paragraf, ska tjänsteinnehavaren utan dröjsmål betalas den inkomst för ordinarie arbetstid som han eller hon har gått miste om på grund av att tjänsteförhållandet avslutades lagstridigt. Från inkomsten ska de motsvarande inkomster dras av som tjänsteinnehavaren har fått för samma tid i andra anställningsförhållanden eller som yrkesutövare eller företagare och som han eller hon inte skulle ha fått i tjänsten. Från inkomsten ska också den inkomstrelaterade dagpenning, den grunddagpenning och det arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) dras av som betalats till tjänsteinnehavaren, liksom den dagpenningförmån enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) som betalats till tjänsteinnehavaren för motsvarande tid.

Tjänsteinnehavaren är skyldig att utan dröjsmål lämna arbetsgivaren en tillförlitlig redogörelse för andra förvärvsinkomster, inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd och sjukförsäkringsersättningar enligt 1 mom. som tjänsteinnehavaren fått.

Arbetsgivaren är skyldig att utan dröjsmål till Sysselsättningsfonden betala 75 procent och till arbetslöshetskassan 25 procent av den inkomstrelaterade dagpenning som betalats tjänsteinnehavaren, och till Folkpensionsanstalten betala den grunddagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som betalats tjänsteinnehavaren. När tjänsteinnehavarens pensionsförmåner bestäms, betraktas som löneinkomst den i 1 mom. avsedda inkomsten, i vilken den pensionsberättigande inkomst som tjänsteinnehavaren fått i ett sådant annat anställningsförhållande eller som sådan yrkesutövare eller företagare som avses i 1 mom. har beaktats som avdrag. Som avdrag beaktas inte dagpenningar eller arbetsmarknadsstöd som avses i 1 mom. Oberoende av vad som föreskrivs någon annanstans i lag anses tjänsteinnehavaren när pensionsrätten bestäms ha stått i ett fortlöpande tjänsteförhållande också under den tid som nämns i 1 mom., även om ingen inkomst ska betalas till honom eller henne för denna tid.

Det som i denna paragraf föreskrivs om inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd gäller också sådan inkomstrelaterad dagpenning, sådan grunddagpenning och sådant arbetsmarknadsstöd som betalats med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

61 §

Återanställning av en tjänsteinnehavare som sagts upp

Om arbetsgivaren på en grund som anges i 49 § har sagt upp en tjänsteinnehavare som anställts tills vidare och arbetsgivaren inom fyra månader från utgången av uppsägningstiden behöver en tjänsteinnehavare för ett sådant tjänsteförhållande med liknande uppgifter som gäller tills vidare eller en längre tid än sex månader, ska arbetsgivaren hos den lokala arbetskraftsmyndigheten höra sig för om uppsagda tjänsteinnehavare söker arbete genom denna myndighets förmedling och, om så är fallet, i första hand erbjuda arbete till tjänsteinnehavare som sagts upp och som uppfyller behörighetsvillkoren. Om tjänsteförhållandet när det upphörde hade fortgått utan avbrott i minst 12 år, är tiden för återanställning dock sex månader. Samma skyldighet gäller för en i 36 § avsedd förvärvare av rörelse när överlåtaren har sagt upp en tjänsteinnehavare före tidpunkten för överlåtelsen.

En arbetsgivare som uppsåtligt eller av oaktsamhet försummar att fullgöra sina skyldigheter enligt 1 mom. ska ersätta en tjänsteinnehavare för den skada som arbetsgivaren orsakat.

9 kap.

Avstängning från tjänsteutövning

62 §

Grund för avstängning från tjänsteutövning

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en tjänsteinnehavare i sin tjänsteutövning har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller på något annat sätt handlat i strid med sina skyldigheter, kan han eller hon stängas av från tjänsteutövning för den tid som en utredning eller rättegång pågår. Uppenbara tjänstebrott ska utan dröjsmål anmälas till polisen.

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en tjänsteinnehavare utanför sin tjänsteutövning har gjort sig skyldig till ett brott och de omständigheter som framkommit i saken kan inverka på förutsättningarna att sköta tjänsteuppgifterna, kan tjänsteinnehavaren stängas av från tjänsteutövning för den tid som en utredning eller rättegång pågår.

I andra fall än de som avses i 1 eller 2 mom. kan en tjänsteinnehavare stängas av från tjänsteutövning för den tid som tjänsteinnehavaren av skäl som har samband med honom eller henne själv inte kan sköta sina tjänsteuppgifter på behörigt sätt.

En tjänsteinnehavare kan på de grunder som anges ovan tillfälligt stängas av från tjänsteutövning för högst fyra veckor.

63 §

Myndighet som beslutar om avstängning från tjänsteutövning

Beslut om avstängning från tjänsteutövning fattas

1) i fråga om andra tjänsteinnehavare i en församling än präster och lektorer av kyrkorådet, församlingsrådet eller någon annan myndighet som anges i förvaltningsstadgan,

2) i fråga om andra tjänsteinnehavare i en kyrklig samfällighet än präster och lektorer av gemensamma kyrkorådet eller någon annan myndighet som anges i förvaltningsstadgan,

3) i fråga om tjänsteinnehavare vid domkapitlet av domkapitlet,

4) i fråga om tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen av kyrkostyrelsen.

Beslut om tillfällig avstängning från tjänsteutövning fattas

1) i fråga om kyrkoherdar samt tjänsteinnehavare vid domkapitlet av biskopen,

2) i fråga om andra tjänsteinnehavare i en församling av kyrkoherden,

3) i fråga om tjänsteinnehavare i en kyrklig samfällighet av ordföranden för gemensamma kyrkorådet,

4) i fråga om tjänsteinnehavare vid kyrkostyrelsen av den ledande tjänsteinnehavaren vid kyrkostyrelsens kansli.

Bestämmelser om beslutanderätten när det gäller avstängning av innehavare av prästtjänster och lektorstjänster från tjänsteutövning finns i kyrkolagen.

64 §

Förfarandet vid avstängning från tjänsteutövning

En tjänsteinnehavare som har fattat beslut om tillfällig avstängning från tjänsteutövning ska utan dröjsmål föra avstängningen till den behöriga myndigheten för beslut.

Innan beslut fattas om avstängning från tjänsteutövning, ska tjänsteinnehavaren ges tillfälle att bli hörd i saken.

Beslut om avstängning från tjänsteutövning får verkställas genast.

65 §

Förnyad bedömning av avstängning från tjänsteutövning

Det organ som beslutat om avstängning från tjänsteutövning ska följa grunderna för avstängningen och om omständigheterna förändrats vid behov fatta ett nytt beslut i saken. Frågan om fortsatt avstängning från tjänsteutövning ska utan dröjsmål tas till behandling om tjänsteinnehavaren kräver det.

10 kap.

Särskilda bestämmelser som gäller personalen

66 §

Föreningsfrihet

Tjänsteinnehavare har rätt att höra till föreningar och att delta i föreningars verksamhet. Tjänsteinnehavare har också rätt att bilda föreningar. De har likaså frihet att inte höra till föreningar. Det är förbjudet att hindra eller begränsa utövandet av denna rättighet och frihet.

67 §

Preskription av lönefordran

En tjänsteinnehavare ska framställa ett skriftligt yrkande på lön eller en annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållandet, inom tre år från utgången av det kalenderår då löneposten eller förmånen borde ha betalats eller getts. Om yrkandet inte har framställts inom utsatt tid, har rätten till lön eller en annan ekonomisk förmån gått förlorad.

Det som i 1 mom. föreskrivs om tjänsteinnehavare gäller även personer vars tjänsteförhållande har upphört samt tjänsteinnehavares dödsbon.

68 §

Återkrav av lön

Arbetsgivaren kan besluta att lön eller en annan ekonomisk förmån som följer av ett anställningsförhållande och som har betalats utan grund ska återkrävas. Återkravet kan också verkställas så att det belopp som återkrävs dras av från tjänsteinnehavarens lön i samband med följande lönebetalning eller lönebetalningar, om tjänsteinnehavaren fortfarande är anställd hos samma arbetsgivare. I beslutet ska det nämnas vilket belopp som återkrävs och grunden för återkravet.

Från den lön som betalas ut får det med stöd av 1 mom. inte dras av mer än det som enligt utsökningsbalken (705/2007) får utmätas av lön.

Arbetsgivaren kan helt eller delvis avstå från återkrav, om återkrav med beaktande av omständigheterna ska anses vara oskäligt eller om det belopp som har betalats utan grund är obetydligt.

Rätten till återkrav upphör, om beslut om återkrav inte fattas inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket lön eller en annan förmån betalades ut utan grund.

69 §

Dröjsmålsränta

Vid dröjsmål med betalningen av en fordran som grundar sig på ett tjänsteförhållande tillämpas bestämmelserna om dröjsmålsränta i räntelagen (633/1982).

I ett förvaltningsprocessärendes ska dröjsmålsränta i sådana fall som avses i 6 och 7 § i räntelagen betalas senast från den dag då gäldenären anses ha fått kännedom om att besvär som gäller betalning av skulden har blivit anhängiga eller en ansökan som gäller betalning av skulden har blivit anhängig eller, om kravet framställs under rättegång, från det att kravet framställdes.

I de fall som avses i 60 § 1 mom. ska dröjsmålsränta betalas från den tidpunkt då 30 dagar har förflutit från den dag då tjänsteinnehavaren lämnade arbetsgivaren en sådan redogörelse som avses i 2 mom. i den paragrafen.

70 §

Behandlingsordningen för yrkanden på ersättningar

Yrkanden på ersättningar som avses i 6 § 3 mom., 43 § 2 och 3 mom., 51 § och 61 § 2 mom. behandlas som förvaltningstvistemål vid förvaltningsdomstolen.

71 §

Arbetsintyg

När ett tjänsteförhållande upphör har tjänsteinnehavaren rätt att av arbetsgivaren på begäran få ett skriftligt intyg över tjänsteförhållandets längd och uppgifternas art. På tjänsteinnehavarens uttryckliga begäran ska det i intyget dessutom nämnas skälet till att tjänsteförhållandet upphört och ges en bedömning av tjänsteinnehavarens arbetsskicklighet, flit och uppförande. Av arbetsintyget får det inte framgå något annat än vad som framgår av dess ordalydelse.

Arbetsgivaren är skyldig att utfärda ett arbetsintyg för tjänsteinnehavaren, om intyget begärs inom tio år från det att tjänsteförhållandet upphörde. Intyg över tjänsteinnehavarens arbetsskicklighet, flit och uppförande ska dock begäras inom fem år från det att tjänsteförhållandet upphörde.

Om mer än tio år har förflutit från det att tjänsteförhållandet upphörde, ska ett arbetsintyg utfärdas endast om det inte orsakar arbetsgivaren oskäligen svårigheter. Under samma förutsättningar ska arbetsgivaren utfärda ett nytt intyg i stället för ett arbetsintyg som förkommit eller förstörts.

11 kap.

Ändringssökande

72 §

Förfarandet vid ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som arbetsgivaren har fattat med stöd av denna lag finns i kyrkolagen, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Tiden för begäran om omprövning av ett beslut om uppsägning som avses i 49 § börjar emellertid löpa först vid utgången av den uppsägningstid som anges i 54 § 1 mom.

73 §

Begränsning av rätten att begära omprövning och att anföra besvär

En tjänsteinnehavare får inte genom besvär söka ändring i ett myndighetsbeslut i ett ärende som avses i 2 § i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal eller föra ärendet till avgörande genom begäran om omprövning eller som förvaltningsstvemål, om tjänsteinnehavaren eller en tjänsteinnehavarförening har rätt att inleda ärendet vid arbetsdomstolen. Det som föreskrivs i detta moment tillämpas endast på en tjänsteinnehavare som är medlem i en tjänsteinnehavarförening som har rätt att inleda ärendet vid arbetsdomstolen, eller i en underförening till en sådan förening.

Ändring får inte sökas separat genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär i beslut som gäller i 62 § 4 mom. avsedd tillfällig avstängning från tjänsteutövning.

74 §

Granskning av uppsägningsgrunderna i ett ärende som gäller upplösning av ett tjänsteförhållande

Om domstolen vid behandlingen av ett ärende som gäller upplösning av ett tjänsteförhållande anser att det inte finns några sådana grunder för upplösning som anges i 55 §, ska domstolen på yrkande pröva om arbetsgivaren har haft en sådan uppsägningsgrund som anges i 47 §.

75 §

Behandling av besvär

Kyrkobesvär som gäller uppsägning eller upplösning av ett tjänsteförhållande, ombildning av ett tjänsteförhållande till ett tjänsteförhållande på deltid eller avstängning från tjänsteutövning ska behandlas skyndsamt vid domstolen.

76 §

Ersättning för rättegångskostnader

Trots vad som i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) föreskrivs om ersättning för rättegångskostnader ska den tjänsteinnehavare som anfört kyrkobesvär eller någon annan person som ska anses ha anfört besvär på tjänsteinnehavarens vägnar, på yrkande åläggas att ersätta arbetsgivarens skäligen rättegångskostnader, om besvären gäller en sak som avses i denna lag och besvären inte godkänns. På motsvarande sätt ska myndigheten åläggas att ersätta de skäligen rättegångskostnaderna för en part som anfört kyrkobesvär, om beslutet helt eller delvis upphävs på grund av besvären.

Med avvikelse från 1 mom. behöver rättegångskostnaderna inte ersättas, om beslutet gäller anställning i en tjänst eller om ärendet rättsligt varit så oklart att det har funnits grundad anledning till rättegång eller det i övrigt med hänsyn till sakens natur eller omständigheterna ska anses vara oskäligt att rättegångskostnaderna ersätts.

12 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

77 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

78 §

Övergångsbestämmelser

En tjänsteinnehavare som med stöd av 26 kap. 4 § 1 mom. 1 punkten i den kyrkolag (1054/1993) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag hade rätt till en högre avgångsålder enligt den upphävda kyrkolagen (635/1964) behåller denna avgångsålder.

I ärenden som gäller tillsättande av tjänster och givande av varning samt förflyttning av personal till följd av en ändring av församlingsindelningen och som var anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i kyrkolagen som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk och dess uppgifter

Evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk bevakar evangelisk-lutherska kyrkans samt församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas intressen i arbetsmarknadsfrågor.

Arbetsmarknadsverket förhandlar och avtalar för församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas, domkapitlens och kyrkostyrelsens räkning om anställningsvillkoren för deras tjänsteinnehavare och arbetstagare på det sätt som anges i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974) och lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans arbetskollektivavtal (829/2005) samt sköter de övriga uppgifter som enligt lag hör till arbetsmarknadsverket. Bestämmelser om arbetsmarknadsverkets beslutanderätt när det gäller att bemyndiga församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel eller kyrkostyrelsen att avtala om tjänstekollektivavtal finns i 3 § 2 mom. i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal.

Arbetsmarknadsverket kan ge rekommendationer i frågor som inte kan avtalas genom tjänstekollektivavtal.

2 §

Arbetsmarknadsverkets delegation och delegationens mandatperiod

Arbetsmarknadsverkets beslutanderätt i frågor som avses i 1 § utövas av dess delegation, om inte något annat föreskrivs och om inte delegationen beslutar att överföra beslutanderätt till en sektion eller ett organ som delegationen har tillsatt eller till en tjänsteinnehavare vid arbetsmarknadsverkets byrå.

Kyrkostyrelsen utser, på förslag av stiftsfullmäktige, till delegationen för kyrkans arbetsmarknadsverk från varje stift en medlem och en ersättare som har kännedom om anställningsvillkoren och som företräder arbetsgivaren. Stiftsfullmäktige föreslår fyra personer för valet av medlemmar och ersättare.

Utöver de ovannämnda medlemmarna utser kyrkostyrelsen till delegationen två andra medlemmar som har kännedom om anställningsvillkoren och som företräder en offentlig arbetsgivare, samt ersättare för dem.

Delegationens mandatperiod är fyra år. Delegationen väljer inom sig en ordförande och högst två vice ordförande.

3 §

Valbarhet

Till delegationen kan det utses personer som enligt 9 kap. 2 § 1 mom. i kyrkolagen (/) är valbara till förtroendeuppdrag i församlingen och som har samtyckt till att ta emot uppdraget.

Valbara till delegationen är inte personer som innehar ett förtroendeuppdrag hos eller står i anställningsförhållande av bestående natur till en organisation som har undertecknat ett tjänste- och arbetskollektivavtal för evangelisk-lutherska kyrkan eller en medlemsorganisation i en sådan organisation.

4 §

Företrädare för kyrkostyrelsen och biskopsmötet

En av kyrkostyrelsen förordnad medlem i kyrkostyrelsen och en av biskopsmötet förordnad biskop har närvaro- och yttranderätt i delegationen.

5 §

Arbetsmarknadsverkets byrå

För beredningen av ärenden vid arbetsmarknadsverket och för verkställigheten av verkets beslut finns vid kyrkostyrelsen arbetsmarknadsverkets byrå med behövlig personal.

6 §

Delegationens arbetsordning

Delegationen beslutar om sin arbetsordning. I arbetsordningen bestäms det närmare om delegationens uppgifter och organ.

7 §

Besvärsförbud

Ändring får inte sökas i ett beslut som delegationen, dess sektion, ett av delegationen tillsatt organ eller en tjänsteinnehavare vid arbetsmarknadsverkets byrå har fattat i ett arbetsmarknads- ärende. Ändring får inte heller sökas i ett beslut av en församling, en kyrklig samfällighet, ett domkapitel eller kyrkostyrelsen som har fattats med stöd av 3 § 2 mom. i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal.

8 §

Jäv

I fråga om jäv för förtroendevalda vid arbetsmarknadsverket samt för tjänsteinnehavare och arbetstagare i arbetsavtalsförhållande vid arbetsmarknadsverkets byrå tillämpas förvaltningslagen (434/2003).

9 §

Rätt att få upplysningar

Arbetsmarknadsverket har rätt att av församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel och kyrkostyrelsen få sådana upplysningar som verket behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt 1 §.

10 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den delegation för evangelisk-lutherska kyrkans arbetsmarknadsverk som har blivit utsedd enligt den kyrkolag (1054/1993) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag fortsätter sin verksamhet till utgången av delegationens mandatperiod.

Det som någon annanstans föreskrivs om evangelisk-lutherska kyrkans avtalsdelegation gäller efter ikraftträdandet av denna lag kyrkans arbetsmarknadsverk.

4.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010) 2 §
som följer:

2 §

Anmälningsskyldighet i fråga om brottsmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare

En domstol som har dömt en statstjänsteman, en kommunal tjänsteinnehavare eller en tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan för brott ska underrätta den myndighet som tjänstemannen eller tjänsteinnehavaren lyder under om sitt avgörande genom att sända en kopia av avgörandet till myndigheten. Domkapitlet ska dessutom underrättas om ett avgörande som gäller en präst i evangelisk-lutherska kyrkan. Domstolen ska också sända justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman kopior av avgöranden som avses ovan och likaså av avgöranden där åtal mot en tjänsteman eller tjänsteinnehavare har förkastats.

Bestämmelser om förfarandet för underrättelse av de myndigheter som avses i 1 mom. genom registrering av uppgifter om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem eller genom överföring av uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till dessa myndigheter utfärdas vid behov genom förordning av justitieministeriet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och vad som föreskrivs med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänt

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond. Kyrkans pensionsfond är en offentligrettslig juridisk person som har Helsingfors som hemort.

2 §

Ansvar för finansieringen och verkställigheten av kyrkans pensionsskydd

Kyrkans pensionsfond är pensionsanstalt för kyrkan och svarar för finansieringen av pensionsskyddet för evangelisk-lutherska kyrkans personal.

Keva sköter i enlighet med pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) verkställigheten av pensionsskyddet för evangelisk-lutherska kyrkans personal och åtgärder för att minska personalens risk för arbetsoförmåga samt övriga uppgifter som anges i den lagen.

3 §

Tillsyn

Kyrkomötet utövar den allmänna tillsynen över kyrkans pensionsfond. Kyrkomötet utser för sin mandatperiod en revisionssammanslutning för granskning av fondens förvaltning och ekonomi. Revisionssammanslutningen ska utse en CGR-revisor som huvudansvarig revisor. På revisionen tillämpas revisionslagen (1141/2015).

Finansinspektionen utövar tillsyn över planeringen av kyrkans pensionsfonds finansieringsverksamhet och över placeringen av fondens tillgångar. På Finansinspektionens rätt att få uppgifter och att granska tillämpas 18 och 24 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008). Finansinspektionen ska årligen lämna kyrkostyrelsen en berättelse om tillsynen.

2 kap.

Förvaltning

4 §

Förvaltningen av kyrkans pensionsfond

Kyrkomötet godkänner budgeten för kyrkans pensionsfond samt fastställer fondens bokslut och beslutar om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och andra redovisningsskyldiga.

Kyrkostyrelsen utgör styrelse för kyrkans pensionsfond. Kyrkostyrelsen ska årligen lämna kyrkomötet en berättelse om skötseln av kyrkans pensionsfond.

För placeringsverksamhet som gäller tillgångarna i kyrkans pensionsfond svarar kyrkostyrelsen och den direktion för kyrkans pensionsfond som kyrkostyrelsen har tillsatt för sin mandatperiod. Direktionens mandatperiod fortsätter dock tills nästa direktion är vald.

5 §

Skötseln av kyrkans pensionsfonds ekonomi

På skötseln av kyrkans pensionsfonds ekonomi tillämpas vad som i kyrkolagen (/) föreskrivs om skötseln av kyrkans centralfonds ekonomi. Kyrkostyrelsen antar för kyrkans pensionsfond en ekonomistadga där det bestäms närmare om upprättande av budget, placeringsverksamhet och betalningar, bokföring och bokslut samt revision och intern kontroll.

6 §

Direktionen för kyrkans pensionsfond

Direktionen för kyrkans pensionsfond består av en ordförande och minst fyra och högst åtta övriga medlemmar. Varje medlem har en personlig ersättare. Direktionsmedlemmarna ska vara medlemmar i kyrkan och ha insikter i placeringsverksamhet. Av medlemmarna ska en tredjedel utnämnas bland personer som föreslagits av kyrkans mest betydelsefulla personalorganisationer.

Direktionen för kyrkans pensionsfond ska

1) besluta om de placeringsformer som ska användas i placeringsverksamheten och om de principer som ska tillämpas på dem,

2) besluta hur placeringarna ska fördelas mellan olika placeringsformer och om avkastningsmålen för dem,

3) besluta om de principer som ska iakttas i riskhanteringen för placeringarna,

4) årligen godkänna en plan för placeringen av tillgångarna i kyrkans pensionsfond,

5) besluta om egendomsförvaltarna och om de avtal som upprättas med dem,

6) besluta om de enskilda placeringar som anges i instruktionen för direktionen och som direktionen ska förvalta,

7) årligen upprätta kyrkans pensionsfonds verksamhetsberättelse och bokslut,

8) utöva tillsyn över placeringsverksamheten som helhet,

9) besluta om andra än i 1—8 punkten avsedda principiella eller annars viktiga frågor i anslutning till placeringsverksamheten.

Kyrkostyrelsen ska anta en instruktion för direktionen. Kyrkostyrelsen kan till direktionen överföra även andra uppgifter som omfattas av kyrkostyrelsens behörighet och som har anknytning till placeringen av pensionsmedlen.

Direktionen är beslutsför när mer än hälften av medlemmarna är närvarande.

7 §

Elektroniskt sammanträde

Beslut i ärenden som hör till direktionen kan fattas vid ett ordinarie sammanträde eller vid ett sammanträde i en elektronisk miljö (*elektroniskt sammanträde*).

Vid ett elektroniskt sammanträde krävs det att de som konstateras vara närvarande står i bild- och ljudförbindelse med varandra på lika villkor.

Vid elektroniska sammanträden ska det sörjas för informationssäkerheten och för att utomstående inte har tillgång till sekretessbelagda uppgifter.

8 §

Personalen vid kyrkans pensionsfond

Direktör för kyrkans pensionsfond är direktören för kyrkostyrelsens ekonomiavdelning. Kyrkans pensionsfond kan även ha annan personal i tjänsteförhållande och arbetsavtalsförhållande. På tjänsteinnehavarna tillämpas lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan (/).

9 §

Principer för ägarstyrning

Direktionen för kyrkans pensionsfond ska fastställa principer för hur fondens rättigheter som grundar sig på innehav i andra sammanslutningar ska utövas (*principer för ägarstyrning*). I principerna för ägarstyrning ska också fondens direktörs och de anställdas ledamotskap i andra sammanslutningars eller stiftelsers förvaltningsorgan bedömas med beaktande av fondens intressen.

Principerna för ägarstyrning ska när det gäller sådana i 1 mom. avsedda målsammanslutningar vars aktier är föremål för handel på en reglerad marknad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet innehålla en allmän redogörelse för

- 1) ägarstyrningens samband med placeringsstrategin,
- 2) förfarandena för uppföljning av målsammanslutningarnas verksamhet i ärenden som är relevanta för placeringsstrategin,
- 3) förfarandena för utövande av rösträtt och andra aktierelaterade rättigheter i målsammanslutningarna,
- 4) hur kyrkans pensionsfond för en dialog med målsammanslutningarna och med deras övriga aktieägare och intressentgrupper.

Kyrkans pensionsfond ska offentliggöra principerna för ägarstyrning kostnadsfritt på sin webbplats.

Kyrkans pensionsfond ska på sin webbplats kostnadsfritt offentliggöra de uppgifter som avses i 2 mom. och i fråga om dem en årlig rapport om genomförandet av principerna för ägarstyrning. Om fonden dock helt eller delvis underlåter att i principerna för ägarstyrning redogöra för de uppgifter som avses i 2 mom. eller att offentliggöra dessa uppgifter eller en rapport om genomförandet av principerna för ägarstyrning, ska fonden offentliggöra en utredning om orsaken till underlåtelser.

10 §

Förteckning över förtroendeuppdrag

Kyrkans pensionsfond ska föra en uppdaterad offentlig förteckning av vilken det framgår uppgifter om ledamotskap för medlemmar i direktionen för kyrkans pensionsfond och för fondens direktör i styrelser, förvaltningsråd och motsvarande organ i andra ekonomiskt eller samhälleligt betydelsefulla sammanslutningar och stiftelser, med undantag för ledamotskap i bostadsaktiebolags styrelser.

Om en anställd vid kyrkans pensionsfond har möjlighet att påverka beslut om placering av fondens tillgångar, ska uppgifter om sådana ledamotskap i styrelser, förvaltningsråd och motsvarande organ i andra sammanslutningar och stiftelser som har samband med den anställdas arbetsuppgifter, med undantag för ledamotskap i bostadsaktiebolags styrelser, även föras in i den förteckning som avses i 1 mom.

11 §

Handlingsprinciper som gäller intressekonflikter

Kyrkans pensionsfond ska ha av direktionen för kyrkans pensionsfond godkända skriftliga handlingsprinciper för de förfaranden som ska iakttas vid identifiering och förebyggande av intressekonflikter.

12 §

Transaktioner med personer som hör till ledningen eller till ledningens närmaste krets

Beslut om betydande transaktioner som gäller kyrkans pensionsfond ska fattas av direktionen för kyrkans pensionsfond, om den andra parten i transaktionen är

1) en medlem i kyrkostyrelsen eller i direktionen för kyrkans pensionsfond, fondens direktör, revisor eller revisorssuppleant, eller en sådan anställd hos en revisionssammanslutning som har huvudansvar för revisionen av fonden,

2) någon annan än en i 1 punkten avsedd person som är anställd hos kyrkans pensionsfond,

3) äkta make till en person som avses i 1 eller 2 punkten, en i de punkterna avsedd persons partner i ett parförhållande enligt lagen om registrerat partnerskap (950/2001), en omyndig vars intressebevakare en person som avses i de punkterna är eller den som är sambo med en person som avses i de punkterna och har bott i samma hushåll som personen i minst ett års tid.

Kyrkans pensionsfond ska föra en uppdaterad offentlig förteckning över de transaktioner som avses i 1 mom. samt över transaktionsparterna och de centrala transaktionsvillkoren. Förteckningen ska föras på ett tillförlitligt sätt. De uppgifter som förts in i förteckningen ska bevaras i fem år efter införandet. Fysiska personers personbeteckning och adress samt namnet på de personer som avses i 1 mom. 3 punkten är dock inte offentliga.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. ska även tillämpas på transaktioner mellan kyrkans pensionsfond och någon annan än en person som avses i 1 mom., om det är uppenbart att syftet med arrangemanget har varit att kringgå bestämmelserna i 1 och 2 mom.

3 kap.

Finansiering

13 §

Betalningar ur kyrkans pensionsfond

Ur kyrkans pensionsfond betalas pensioner, övriga utgifter för pensionsverksamheten och utgifter för förvaltningen av kyrkans pensionsfond.

Utgifterna för pensionsverksamheten inbegriper även tillsynsavgiften enligt lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008) och justitieförvaltningsavgiften enligt 16 § i lagen om besvärnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005) samt den verksamhetsbaserade serviceavgiften och pensionsanstaltens kostnadsandel enligt 5 § i lagen om Pensionsskyddscentralen (397/2006).

14 §

Avgifter till kyrkans pensionsfond

Kyrkomötet fastställer årligen följande avgifter till kyrkans pensionsfond i samband med att budgeten för pensionsfonden godkänns:

1) varje församling eller kyrklig samfällighet, domkapitlen och kyrkostyrelsen ska årligen betala kyrkans pensionsfond

a) en sådan avgift för betalning och fondering av pensioner och familjepensioner som bestäms i procent av den lön som under finansåret i fråga betalas till den personal som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn (*pensionsavgift*), varvid också fri bostad inklusive värme hänförs till lönen,

b) invalidpensionernas självriskandelar, som bestäms enligt de grunder som kyrkomötet fastställer,

2) varje församling eller kyrklig samfällighet ska årligen betala högst åtta procent av kyrkoskatten vid den senast verkställda beskattningen för utökning av kyrkans pensionsfond.

Bestämmelser om pensionsavgifterna för kyrkans arbetstagare och skyldigheterna för kyrkliga arbetsgivare i anslutning till dem finns i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och pensionslagen för den offentliga sektorn.

Keva sköter uppgifter som gäller uttag av arbetsgivarens och arbetstagarens pensionsavgift i enlighet med lagen om Keva (66/2016). Kyrkliga arbetsgivare ska redovisa arbetsgivarens och arbetstagarens pensionsavgift till Keva på det sätt som Keva bestämmer. Keva redovisar avgifterna vidare till kyrkans pensionsfond.

Kyrkans pensionsfond ser till att de avgifter som avses i 1 mom. 2 punkten tas ut.

15 §

Betalning av pensionsavgift och pensionsavgiftens utsökbarhet

Pensionsavgiften ska betalas till kyrkans pensionsfond månatligen, om inte pensionsfonden har bestämt att avgiften ska betalas varannan månad.

Pensionsavgiften inklusive dröjsmålsränta är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgiften finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

16 §

Preskription av pensionsavgiftsfordran

Keva ska bestämma att en avgift som baserar sig på denna lag ska betalas inom fem år från det att fordran uppkom. Fordran anses uppkomma på förfallodagen för en slutlig avgift enligt denna lag.

Återbetalningen av en avgift som betalats utan grund preskriberas fem år efter den dag då avgiften betalades, om inte preskriptionen har avbrutits innan dess. Om preskriptionen avbryts börjar en ny femårig preskriptionstid löpa. På avbrytande av preskription tillämpas 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder (728/2003).

17 §

Grundbesvär

En part får anföra grundbesvär över en debitering, om parten anser att en debitering som Keva påfört en kyrklig arbetsgivare strider mot lag. Grundbesvär ska anföras skriftligen hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden inom två år från ingången av året efter det år under vilket fordran fastställdes eller debiterades.

Bestämmelser om grundbesvär vid utmätning finns dessutom i lagen om verkställighet av skatter och avgifter.

4 kap.

Riskhantering och insiderbestämmelser

18 §

Riskhantering

Kyrkans pensionsfond ska ha ett med beaktande av arten och omfattningen av dess verksamhet tillräckligt riskhanteringssystem som innefattar fortlöpande identifiering, uppföljning, övervakning och rapportering av de risker som pensionsfonden exponeras för och av den sammanlagda riskexponeringen.

Riskhanteringen ska omfatta följande delområden:

- 1) placeringar,
- 2) likviditet,
- 3) koncentrationsrisker,
- 4) operativa risker.

Kyrkans pensionsfond ska ordna riskhanteringen på ett sådant sätt att den är oberoende av risktagningsfunktionerna.

19 §

Insiderbestämmelser

En insider i kyrkans pensionsfond ska till det insiderregister som avses i 3 mom. anmäla uppgifter om sina placeringar som är föremål för handel (*insideranmälan*). Med insider i kyrkans pensionsfond avses

- 1) ordföranden och vice ordföranden för och medlemmarna i direktionen för kyrkans pensionsfond,
- 2) revisorer och sådana anställda hos en revisionssammanslutning som har huvudansvar för revisionen av kyrkans pensionsfond,
- 3) direktören för kyrkans pensionsfond och andra anställda hos fonden som har möjlighet att påverka beslut om placering av fondens tillgångar eller som på något annat sätt regelbundet får tillgång till insiderinformation om sådana aktier eller finansiella instrument.

Kyrkostyrelsen beslutar efter föredragning från direktionen för kyrkans pensionsfond

- 1) för vilka placeringar som är föremål för handel insideranmälan ska göras,
- 2) inom vilken tid från det att en person utsågs till ett uppdrag som avses i 1 mom. 1—3 punkten insideranmälan ska göras.

Kyrkans pensionsfond ska föra ett register över insideranmälningar (*insiderregister*), av vilket det för varje insider framgår de uppgifter som avses i 2 mom. 1 punkten.

Driften av insiderregistret ska organiseras på ett tillförlitligt sätt. De uppgifter som registrerats i registret ska bevaras i fem år efter registreringen. Var och en har rätt att mot ersättning av kostnaderna få utdrag ur och kopior av uppgifterna i registret. Fysiska personers personbeteckning och adress samt andra fysiska personers än insiders namn är dock inte offentliga.

20 §

Tillsyn i fråga om insideranmälan och insiderregistret

Finansinspektionen utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om insideranmälan och om insiderregistret. På den tillsyn som gäller insideranmälan och insiderregistret tillämpas vad som i 3 § föreskrivs om tillsynen över kyrkans pensionsfond.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

21 §

Sökande av ändring

Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som har fattats med stöd av denna lag finns i kyrkolagen, om inte något annat följer av 17 §.

I pensionsärenden iakttas vad som i pensionslagen för den offentliga sektorn föreskrivs om sökande av ändring och undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionskydd (68/2016).

Helsingfors den 30 juni 2022

Statsminister

Sanna Marin

Forsknings- och kulturminister Petri Honkonen

4.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010) 2 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Anmälningsskyldighet i fråga om brottmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare

En domstol som har dömt en statstjänsteman eller kommunal tjänsteinnehavare för brott ska underrätta den myndighet som tjänstemannen eller tjänsteinnehavaren lyder under om sitt avgörande genom att sända en kopia av avgörandet till myndigheten. Domstolen ska också sända justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman kopior av avgöranden som avses ovan och likaså av avgöranden där åtal mot en tjänsteman eller tjänsteinnehavare har förkastats.

Vid behov föreskrivs det genom förordning av justitieministeriet om förfarandet för underrättelse av de myndigheter som avses i 1 mom. genom registrering av uppgifter om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem eller genom överföring av uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till dessa myndigheter. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justiti-

Föreslagen lydelse

2 §

Anmälningsskyldighet i fråga om brottmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare

En domstol som har dömt en statstjänsteman, en kommunal tjänsteinnehavare *eller en tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan* för brott ska underrätta den myndighet som tjänstemannen eller tjänsteinnehavaren lyder under om sitt avgörande genom att sända en kopia av avgörandet till myndigheten. *Domkapitlet ska dessutom underrättas om ett avgörande som gäller en präst i evangelisk-lutherska kyrkan.* Domstolen ska också sända justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman kopior av avgöranden som avses ovan och likaså av avgöranden där åtal mot en tjänsteman eller tjänsteinnehavare har förkastats.

Bestämmelser om förfarandet för underrättelse av de myndigheter som avses i 1 mom. genom registrering av uppgifter om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem eller genom överföring av uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till dessa myndigheter utfärdas vid behov genom förordning av justitieministeriet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justiti-

Gällande lydelse

eförvaltningens riksomfattande informations-system och vad som föreskrivs med stöd av den.

Föreslagen lydelse

eförvaltningens riksomfattande informations-system och vad som föreskrivs med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .